

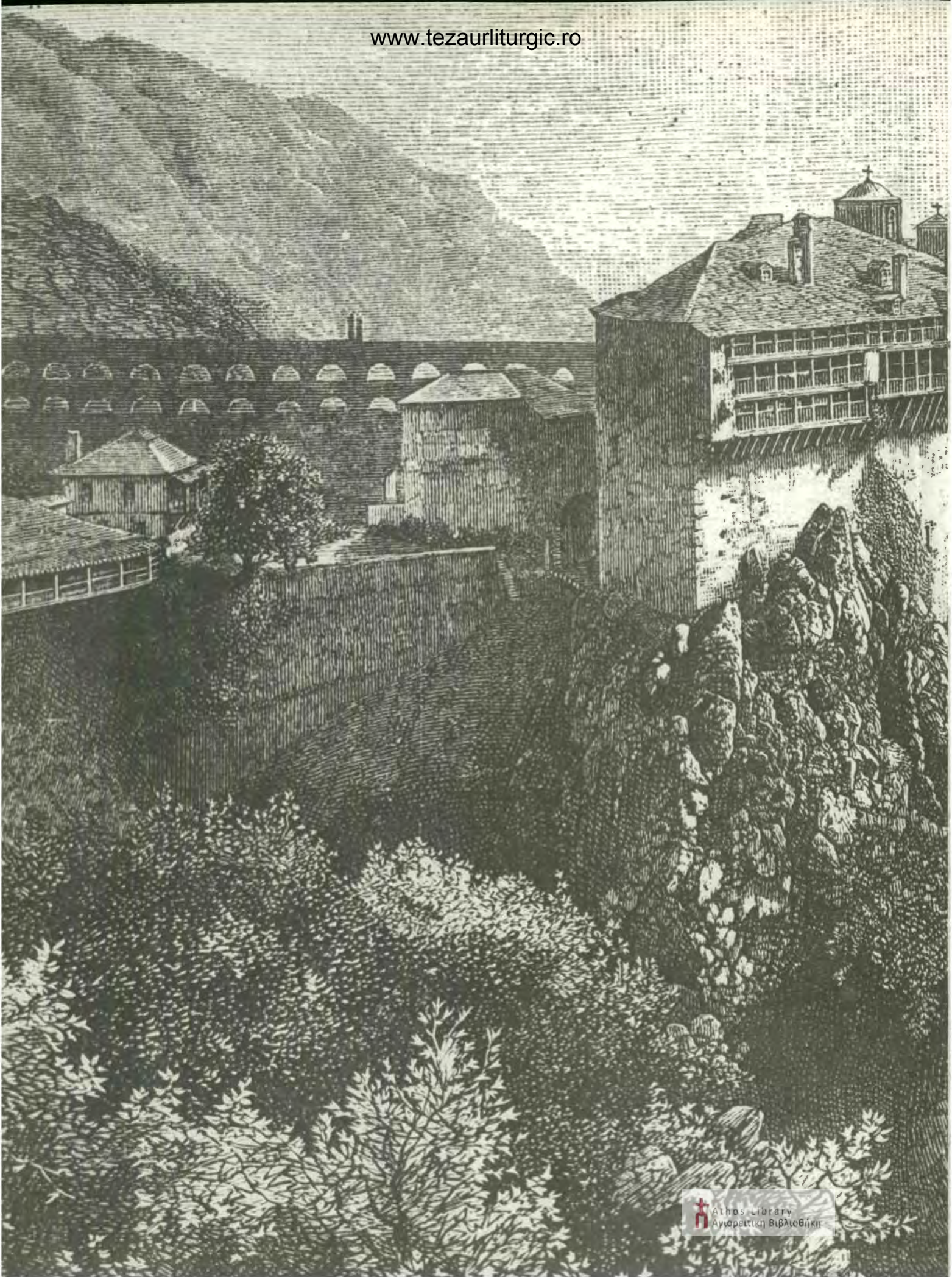
ΑΓΙΟΣ ΣΙΜΩΝ Ο ΑΘΩΝΙΤΗΣ

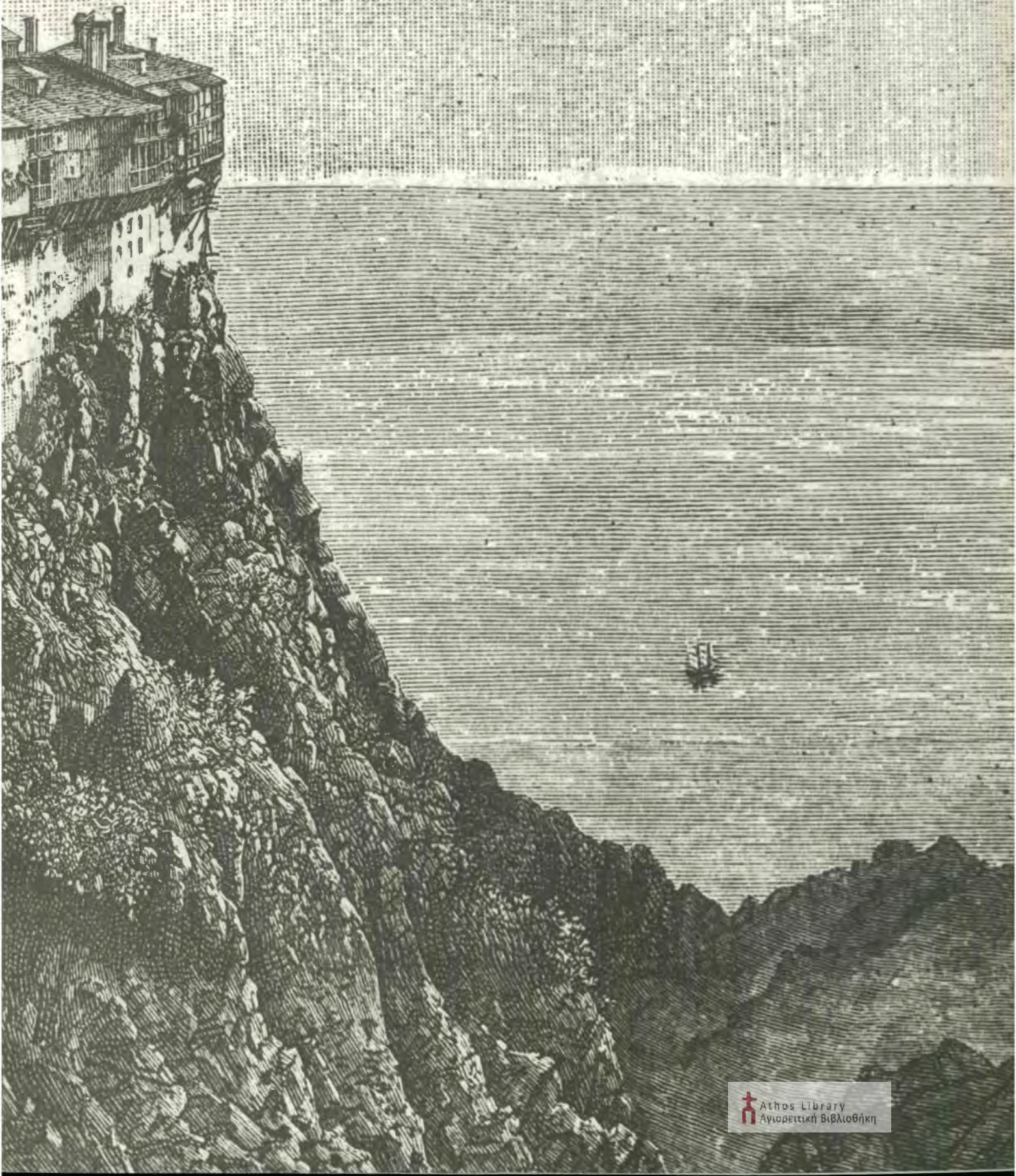
ΕΚΔΟΣΕΙΣ
"ΑΚΡΙΤΑΣ"

www.tezauriliturgic.ro

Στό εξώφυλλο: Ὁ ἅγιος Σίμων.
Ἡ ἀρχαιότερη σωζόμενη εἰκόνα του στή Σιμωνόπετρα. 17ος αἰ.

ΑΓΙΟΣ ΣΙΜΩΝ Ο ΑΘΩΝΙΤΗΣ

Σειρά: «Ὁρθόδοξη Μαρτυρία», ἀρ. 25

1: Τό μοναστήρι τῆς Σιμωνόπετρας. Χαρακτικό δημοσιευμένο στό βιβλίο τοῦ A. Riley, Athos, or, the mountain of the monks, Λονδίνο 1887.

ΑΓΙΟΣ ΣΙΜΩΝ Ο ΑΘΩΝΙΤΗΣ

ΚΤΙΤΩΡ ΤΗΣ ΣΙΜΩΝΟΠΕΤΡΑΣ

ΕΚΔΟΣΕΙΣ «ΑΚΡΙΤΑΣ»

Γενική φροντίδα και συντονισμός εκδόσεως:

Ἱερομόναχος Ἰουστῖνος Σιμωνοπετρίτης

Τυπογραφική ἐπιμέλεια καί διόρθωση κειμένων:

Ἐλευθερία Μασσαλῆ-Στέφου

Ἐπιμέλεια ἐξωφύλλου: Ἀλεξάνδρα Σταμάτη-Γιαρμενίτη

Φωτοστοιχειοθεσία: Κ. Λουκοπούλου & Σία Ο.Ε., Ἑπτανήσου 7, Καλλιθέα - Τηλ. 9569.022-3

Ἐκτύπωση-Βιβλιοδεσία: Γραφικὲς Τέχνες Δημήτριος Μαυρομμάτης

Μιχαήλ Βόδα 150, 104 46 Ἀθήνα - Τηλ. 8627.275

Ἐκδοση πρώτη: Ἰούλιος 1987

© ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΑΚΡΙΤΑΣ Ἐφέσου 24, 171 21 Νέα Σμύρνη, Τηλ.: 9334.554, 9334.685

A 7.87 O.M. 25 57

Ἰδιαίτερες εὐχαριστίες γιὰ τὴν πραγματοποίηση αὐτοῦ τοῦ τόμου ὀφείλονται
στόν Στ. Παπαδόπουλο, ἀρχαιολόγο - μουσειολόγο.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Σημείωμα από τόν εκδότη	9-10
Πρόλογος του Καθηγουμένου.....	11-13

Μέρος Α΄

ΑΓΙΟΛΟΓΙΚΑ

1. Ο ΒΙΟΣ ΤΟΥ ΟΣΙΟΥ ΣΙΜΩΝΑ ΠΡΩΤΟΥ ΚΤΙΤΟΡΑ ΤΗΣ ΙΕΡΑΣ ΜΟΝΗΣ ΣΙΜΩΝΟΣ ΠΕΤΡΑΣ Ίωάννου Ταρνανίδη	17-55
2. ΚΑΙΣΑΡΙΟΥ ΔΑΠΟΝΤΕ: ΒΙΟΣ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΕΙΑ ΤΟΥ ΕΝ ΟΣΙΟΙΣ ΠΑΤΡΟΣ ΗΜΩΝ ΣΙΜΩΝΟΣ Εύθυμίου Σουλογιάννη	57-78
3. ΑΝΕΚΔΟΤΟ ΕΓΚΩΜΙΟ ΤΟΥ ΑΓ. ΝΙΚΟΔΗΜΟΥ ΣΤΟΝ ΟΣΙΟ ΣΙΜΩΝΑ ΤΟΝ ΜΥΡΟΒΛΥΤΗ Π.Β. Πάσχου	81-96

Μέρος Β΄

ΥΜΝΟΓΡΑΦΙΚΑ-ΜΟΥΣΙΚΟΛΟΓΙΚΑ

4. ΥΜΝΟΓΡΑΦΙΚΑ ΣΤΟΝ ΟΣΙΟ ΣΙΜΩΝΑ Γρ. Θ. Στάθη	99-128
5. Η ΨΑΛΤΙΚΗ ΠΑΡΑΔΟΣΗ ΤΗΣ ΣΙΜΩΝΟΠΕΤΡΑΣ ΚΑΙ Η ΑΣΜΑΤΙΚΗ ΑΚΟΛΟΥΘΙΑ ΤΟΥ ΟΣΙΟΥ ΣΙΜΩΝΟΣ Γρ. Θ. Στάθη	131-137

Μέρος Γ΄

ΕΙΚΟΝΟΓΡΑΦΙΚΑ

6. ΠΑΡΑΣΤΑΣΕΙΣ ΤΟΥ ΑΓΙΟΥ ΣΙΜΩΝΟΣ ΤΟΥ ΜΥΡΟΒΛΥΤΟΥ Ίερομονάχου Ίουστίνου ΕΙΣΑΓΩΓΙΚΑ Νίκου Νικονάνου	141-142
ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ ΠΑΡΑΣΤΑΣΕΩΝ	143-156
7. ΧΑΛΚΟΓΡΑΦΗΜΕΝΗ ΑΠΟΨΗ ΤΗΣ ΣΙΜΩΝΟΠΕΤΡΑΣ ΜΕ ΣΚΗΝΕΣ ΑΠΟ ΤΟ ΒΙΟ ΤΟΥ ΚΤΙΤΟΡΑ ΤΗΣ Ντόρης Παπαστράτου	159-169

ΣΗΜΕΙΩΜΑ ΑΠΟ ΤΟΝ ΕΚΔΟΤΗ

ΟΙ ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΑΚΡΙΤΑΣ ὀφείλουν τὴν ἰδρυσὴ τους καθὼς καὶ τὸ λόγο ὑπάρξεώς τους στὸν πνευματικὸ φωτισμὸ πού ἐκπέμπει ἡ πρόσφατη ἀναγέννηση τοῦ Ἁγίου Ὁρους.

Λόγος ὑπεραπλουστευτικὸς ἴσως, ἂν σκεφθεῖ κανεὶς ὅτι τὸ Ἅγιον Ὅρος ὑπῆρξε πάντοτε, ἀπὸ τῆς συστάσεώς του σὲ μοναστικὴ πολιτεία, τόπος πνευματικῆς σηματοδοτήσεως καὶ τροφοδοσίας. Φθάνει νὰ εἶχε κανεὶς τὴν ταπείνωσιν νὰ τὸ προσεγγίσει.

Ἐν τούτοις, παρατηροῦμε, ὅτι τίς τελευταῖες δεκαετίες τὸ Ἅγιον Ὅρος ὑπῆρξε κυματοθραύστης καὶ καταλύτης συγχρόνως τῶν μεταφυσικῶν ἀλλὰ καὶ τῶν κοινωνικῶν ἀδιεξόδων τῆς σύγχρονης Ἑλληνικῆς κοινωνίας.

Ἡ πνευματικὴ καὶ ἐκκλησιαστικὴ πενία πού συμπορευόταν μὲ τὸν οὐμανιστικὸ ἀγνωστικισμὸ καὶ τὴν πρακτικὴ ἀδεία, συνάντησε στὸν τόπο μας τὴν ἀντίδραση μιᾶς ἐνδουσιαστικῆς δρασκευτικῆς κινητοποιήσεως καὶ «κινηματοποιήσεως». Σ' αὐτὲς προσελκύσθηκαν πλῆθος Ἑλλήνων τῶν ὁποίων ἡ εὐαισθητοποίηση σὲ δέματα πίστεως ὑπῆρξε ἀναμφισβήτητη καὶ καθοριστικὴ γιὰ τὰ ἑλληνικὰ πράγματα.

Κάπου, ἐν τούτοις, στὸ δρόμο πρὸς τὴν ἀναζήτησιν τῆς βαθύτερης ἀλήθειας, οἱ εὐαισθητοποιημένοι αὐτοὶ πιστοὶ χρειάσθηκε (καὶ χρειάζεται) νὰ στραφοῦν οὐσιαστικότερα πρὸς τὴν Ὁρθόδοξην πνευματικὴν παράδοσιν. Πράγμα πού εἶναι φανερό καὶ παρήγορο ὅτι τὸ κάμνουν ἤδη σὲ μεγάλο βαθμὸ, ἂν κρίνει κανεὶς μόνον ἀπὸ τὰ βιβλία ὀρθοδόξου πνευματικότητος πού ἐκδίδονται καὶ κυκλοφοροῦν.

Ἡ πρόσφατη ἀνδισὴ τοῦ Ἁγίου Ὁρους δέν εἶναι ἄμοιρη αὐτῆς τῆς στροφῆς, ἀφοῦ τὸ Ἅγιον Ὅρος μὲ ἀρκετὴ ἄνεση ἀπορροφᾷ ὅσους σπεύδουν νὰ βιώσουν τὴν Ὁρθοδοξίαν στὴν πιὸ ἀπόλυτή της μορφή καὶ παράλληλα ἀκτινοβολεῖ αὐτὴ τὴν Ὁρθοδοξίαν σ' ὅσους τὴν ἀποζητοῦν παραμένοντας στὸν κόσμον.

Μέσα σ' αὐτὸ ἀκριβῶς τὸ πνευματικὸ ρεῦμα συνέβη νὰ ἔχουν πορευθεῖ καὶ οἱ ἐμπνευστὲς τῶν ΕΚΔΟΣΕΩΝ ΑΚΡΙΤΑΣ, ὡς λαϊκοὶ καὶ

«μή θεολόγοι». Ἡ ἐπιθυμία τους μάλιστα νά γίνουν εὐρύτερα γνωστά τὰ ὅσα οἱ ἴδιοι πρό δεκαετίας περίπου ἀνακάλυψαν, μετὰ ἀπὸ ἐπίσκεψη στό Ἅγιον Ὄρος, καί μάλιστα στήν Ἱερὰ Μονή Σίμωνος Πέτρας, ἔδωσε τό ἔναυσμα τῶν πρώτων ἐκδόσεων.

Οἱ ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΑΚΡΙΤΑΣ ἔκτοτε προσπαδοῦν νά ὑπηρετήσουν τόν ἀρχικό σκοπό τῆς ἀναζητήσεως καί ἀνακαλύψεως τῶν ὀρθοδόξων χριστιανικῶν καταβολῶν τοῦ τόπου μας, ὁρμώμενοι ὄχι ἀπὸ τή δέση τοῦ ἐπαΐοντος, ἀλλά ἀπὸ τή σκοπιά τοῦ ἀγνοοῦντος, ἐρευνῶντος καί ἀμφισβητοῦντος μή εἰδικοῦ. Ἔτσι οἱ περισσότερες ἀπὸ τίς ἐκδόσεις τοῦ ΑΚΡΙΤΑ εἶναι ἀπαντήσεις σέ ἐρωτήματα καί ἀναζητήσεις πού ἀπασχολοῦν τοὺς ἴδιους τοὺς ἐκδότες...

Ὅπως, ἐξάλλου, ἡ ἴδια ἡ ἐπωνυμία τῶν ἐκδόσεων δηλώνει, διακαῆς πόθος καί μέλημά μας εἶναι νά προσεγγίσουν ὅσο τό δυνατόν περισσότεροι Ἕλληνες πού βρίσκονται πέρα ἀπὸ τὰ «ἄκρα» -τὰ ὄρια τῆς ἐνεργοῦ πίστεως- καί νά γνωρίσουν μέσω ἐνός προσιτοῦ καί κατανοητοῦ λόγου -πού δέν καταφεύγει ἐντούτοις σέ ἀπλουστεύσεις-, ἀλλά καί ἐντός πνεύματος καταλλαγῆς καί καλῆς προαιρέσεως, τήν πίστη τῶν πατέρων μας, ὥστε ἀφυπνιζόμενοι νά μπορέσουν νά στηρίξουν σταθερά πάνω στήν πατροπαράδοτη ὀρθοδοξία τους τίς ἀπαντήσεις στά σύγχρονα ὑπαρξιακά προβλήματα πού τοὺς ἀπασχολοῦν ὡς ἄτομα καί ὡς κοινωνία.

Ὁ δεσμός πνευματικῆς ἀγάπης πού συνδέει τίς ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΑΚΡΙΤΑΣ μέ τή Σιμωνόπετρα μᾶς παρακίνησε νά φωτίσουμε μέ τίς λαμπρές συνεργασίες τῆς μνημειώδους αὐτῆς ἐκδόσεως τή μορφή τοῦ ἱδρυτοῦ τῆς Μονῆς καί μεγάλου Ἀγιορείτη Γέροντα Σίμωνος τῆς Πέτρας.

ΟΙ ΕΚΔΟΤΕΣ

ΠΡΟΛΟΓΟΣ ΤΟΥ ΚΑΘΗΓΟΥΜΕΝΟΥ

Ὁ τόμος αὐτός, ἀφιερωμένος εἰς τόν «περιλάλητον καί πανυπέρι-
τιμον» κτίτορα τῆς Ἱερᾶς Μονῆς Σίμωνος Πέτρας, εἶναι ἐλάχιστος
καρπός πόδου τῆς Σιμωνοπετρικῆς ἀδελφότητος, κάποια προσπά-
θεια τιμῆς τοῦ ὁσίου Πατρός, μικρός ἀπόηχος τοῦ «Πατέρων ὕ-
μνου» τοῦ 44ου κεφαλαίου τῆς Σοφίας Σειράχ, πού ἀρχίζει μέ τήν
προτροπήν «Αἰνέσωμεν δὴ ἄνδρας ἐνδόξους καί τοὺς πατέρας ἡ-
μῶν τῇ γενέσει».

Ὁ ὁσιος Σίμων ὁ Μυροβλύτης, «ἀνὴρ πλούσιος, κεχορηγημένος
ισχύϊ», διὰ τοῦ πολυδαυμασίου καί δεοδηγουμένου βίου του πολλάς
ψυχὰς ὠδήγησεν εἰς σωτηρίαν. Ἐκτοτε τό φιλόθεον καί ὁσιακόν του
παράδειγμα πλήθος φιλερήμων ἀνδρῶν προώθησεν εἰς τήν μίμησιν
τοῦ ἀσκητικοῦ του βίου καί εἰς τήν ὑποταγήν τῆς «Νέας Βηθλεέμ»
«διὰ τήν βασιλείαν τῶν οὐρανῶν». Αἱ πατρικαί του ἀδιάκοποι πρε-
σβεΐαι καί ἡ διαρκὴς μέριμνα διὰ τό «ἄγλωττον μνημεῖον» τῆς ἀρε-
τῆς του, τῆς Ἱερᾶς δηλονότι Μονῆς, ἐλκύουν ἀκόμη καί δά ἐλκύουν
οἰκιστάς ταύτης θαυμαστῶ τῷ τρόπῳ καί αὐξάνουν τήν χορείαν τῶν
πνευματικῶν του τέκνων. Ὁ Θεός κατέστησεν ἐκεῖνον «ηγούμενον
τοῦ λαοῦ», ἡ Ἐκκλησία τόν ἐτίμησεν καί αὐτός καθίσταται «φω-
στήρ» ὃχι μόνον μοναζόντων, ἀλλὰ καί μυριάδων ψυχῶν, ὕμνολογῶν
τόν Θεόν καί ὕμνολογούμενος ὑπὸ τοῦ «λαοῦ».

Ὁ Θεός τόν κατέστησεν δοχεῖον τοῦ Πνεύματός Του καί τόν ἐδό-
ξασεν ἔτι ζῶντα. Ἐγενεν ἐποπτικός μεγάλων θεωρημάτων, καί δυνα-
μωδεῖς μέ δεῖαν θεοφανείαν κατὰ τήν ἡμέραν τῶν Χριστουγέννων,
ὡς ἄλλος Μωϋσῆς, προστάσσεται νά λυτρώσῃ χιλιάδες ἀνθρώπων
διὰ τῆς ἀνοικοδομήσεως τῆς Μονῆς, τήν ὁποίαν καί ἵδρυσεν μέ θαυ-
μαστόν τρόπον.

Γνωστῶς ἐπιγινώσκων τὰς ψυχὰς τοῦ ποιμνίου του καί ἐφιστῶν
τήν ἡγιασμένην καρδίαν του ἐνὶ ἐκάστῳ τέκνῳ του, ἐν ἀγάπῃ καί
πόνῳ καί διηνεκεῖ προσευχῇ ἀνηλίσκετο ὑπὲρ τῆς σωτηρίας των
μέχρι τῆς ὁσιακῆς ἐκδημίας του, τήν ὁποίαν καί εἶχε προῖδει.

Δυστυχῶς ὁμως ἀπωλέσθησαν διὰ τόν φθειρόμενον χρόνον καί
τήν γνῶσιν τοῦ παρόντος αἰῶνος πολλά τεκμήρια τοῦ ὁσίου Πατρός
καί Κτίτορος: Ὁ ἅγιος τάφος, τὰ σεπτὰ καί θαυματουργὰ λείψανα,

τό θανμαστόν μῦρον... Μόνη παρηγορία-αἰσθητόν συνδετικόν μέσον μετ' αὐτοῦ, ἀπέμεινεν ἕως ἡμῶν τό κάθυγρον σπήλαιον, ἔνθα ἄνθρωπος εἰσῆλθε καί ὁδεν θεοφόρος καί θεόπτης ἐξῆλθεν. Οὕτως ὁμως ἠδέλησε καί δέν δυνάμεδα νά ἀντιμαχήσωμεν πρός τήν εὐδοκίαν του.

Ἀλλά καί παρήγορος παραμένει ἡ πατρική του ἐπιτελεύτιος ὑποδημοσύνη, ὅτι «ἐάν λάβω καμμίαν παρηγοσίαν πρός Θεόν, δέλω σᾶς ἐπισκέπτομαι πάντοτε, καί δέλω σᾶς φυλάττει ἀπό κάθε πειρασμόν ὁρατόν καί ἀόρατον», ταμιευομένη συνεχῶς μεγάλας τάς εὐλογίας του καί τάς ἀποδείξεις τῆς ἐπαγρυπνητικῆς προστασίας του.

Παραμένει ἀνήρ ἰσχύος, παρῶν ὡς ζῶν, ἀλλά λόγω τῆς ἐλλείψεως τῶν ἱστορικῶν στοιχείων, ὡς τις ἄπατρις, ἀγενεαλόγητος, τοῦ ὁποίου τοῦτο μόνον γνωστόν, ὅ,τι μᾶς διέσωσεν περί αὐτοῦ ὁ Θεός. Τιμᾶται καί ἐορτάζεται λαμπρῶς, ἡ δέ ἐορτή του πανηγυρίζεται ὡς μνήμη πατρικοῦ βιώματος, ὡς ἐμπειρίας προσωπικῆς οἰκειώσεως μεδεκτικῆς. Ἐξησε καί ζῇ κατὰ τήν παιδαγωγίαν τῆς Θεοτόκου, ἥτις πρώτη τήν ἐφήρμοσε: «σιῶπα ἀδελφέ καί κρύπτε μυστήρια Θεοῦ». Καί ἡ σιωπή εἶναι μυσταγωγός.

Εἰς τό Ἅγιον Ὅρος, μᾶλλον ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ, τιμᾶται ὡς πρακτικός διδάσκαλος τῆς πνευματικῆς τελειότητος καί ὡς διά πείρας θεολόγος.

Τό σπήλαιον, τά θανμαστά κατορθώματα, αἱ ἐπίμονοι ἀγρυπνίαι, αἱ ὁλονύκτιοι στάσεις, τό καθ' ἡμέραν ἀποδνήσκειν εἶναι αἱ ἀρχαί τοῦ μύρου, τά αἷτια τῶν θανμάτων του, ἡ μένουσα διδασκαλία του.

Καί ἀμοιβή τῶν καμάτων του, τό «διάδημα ἐκ τῆς χειρός τοῦ Κυρίου», ἡ ὄρασις τοῦ ἀστέρος τῆς Βηθλεέμ. Ἐν τῷ φωτί αὐτῷ εἶδε τό Φῶς τό ἀληθινόν. Καί τό φῶς αὐτό ἔμεινε ὁ ἀκρογωνιαίος λίθος τῆς Σιμωνόπετρας· καί αὐτό ἐπόλισε τήν ἔρημον. Ἐκεῖνος ἔγινε μύστης τοῦ φωτός, θεολόγος Χριστοῦ. Ἡ ὄρασις, ὄραμα Δαμασκηνόν, γνῶσις Θεοῦ, δέμεδλον ἀποστολικόν, ἀποκάλυψις οὐρανοῦ μυστηρίου. Μελετῶν τό συναξάρι τοῦ Ἁγίου, δέλεις δέν δέλεις, ἀναφωνεῖς: «ἐσημειώθη ἐφ' ἡμᾶς τό φῶς τοῦ προσώπου σου».

Ἐχουσα, λοιπόν, ἡ ἀδελφότης τῆς Σιμωνόπετρας τόν πόδον μιᾶς εὐρυτέρας κυκλοφορίας τοῦ θανμασίου βίου τοῦ Ἁγίου, ὅσον καί πολλῶν ἄλλων περί Αὐτοῦ στοιχείων, ὡς πρῶτον θῆμα, ἐκυκλοφόρησε τόν δίσκον μέ τμήματα τῆς ἱερᾶς του ἀκολουθίας, συνεργία ἀγίων καί σεβαστῶν Ἀγιορειτῶν μουσικολογιωτάτων πατέρων.

Ὡς ἐν δεύτερον θῆμα, ἀνέδρασε εἰς τόν Σιμωνοπετρίτην ἀδελφόν Ἱερομόναχον Ἰουστίνον νά ἔλθῃ εἰς ἐπικοινωνίαν μέ εἰδικούς, γνωστούς καί ἐπιφανεῖς, ἐπιστήμονας καί νά ἐτοιμάσῃ τήν ἔκδοσιν τοῦ παρόντος συλλογικοῦ τόμου, περιλαμβάνοντος εἰδικάς περί τοῦ ὁσίου Πατρός ἐπιστημονικᾶς ἐργασίας ἐρευνώσας πολυπρισματικῶς τόν βίον τοῦ ὁσίου Κτίτορος.

Πρός στιγμὴν ἐπροβληματίσθημεν διά τήν ἐπιστημονικὴν ἐρευναν περί τοῦ Ἁγίου, ἔχοντος μάλιστα ἐλλειπεῖς τάς τοῦ βίου μαρτυ-

ρίας. Ἀλλά εἶναι τοῦτο τόσον φυσικόν! Ἄλλως τε ἡ ἐπιστήμη εἶναι ὑπηρέτις τῆς ἀληθείας, ἡ δέ παράδοσις παραμένει διὰ τόν λαόν τοῦ Θεοῦ ἡ ἐρμηνεύουσα τόν βίον τῶν Ἁγίων, ἀποκαλύπτουσα τήν πολιτείαν αὐτῶν καί ζωοποιούσα αὐτήν εἰς προσωπικήν βίωσιν.

Πρός ἅπαντας τοὺς συγγραφεῖς αὐτοὺς ἐκφράζομεν βαθυτάτην εὐγνωμοσύνην καί εἰλικρινεῖς εὐχαριστίας διὰ τήν ὀλοπρόθυμον, κοπιώδη καί εὐλαθητικήν των πάντη ἀνιδιοτελεῖ προσφοράν.

Θερμάς εὐχαριστίας ὀφείλομεν καί εἰς τόν εὐλαθέστατον κ. Δημήτριον Κόκκινον, διευθυντήν τῶν ἐκδόσεων «ΑΚΡΙΤΑΣ», διότι φιλαγίως καί μόνον φερόμενος, ἐζήτησε νά περιλάβῃ εἰς τὰς ἐκδόσεις του καί τήν παρούσαν.

Ἐχοντες τήν νύϊκήν εὐγνωμοσύνην εἰς τὰς ψυχάς μας, αἰσθανόμεθα πάμπτωχοι υἱοί ἔναντι τοῦ ὑπερπλούτου διὰ τὰ πνευματικά του κατορθώματα ὁσίου Πατρός μας. Ἀληθῶς, πολλάς εὐεργεσίας καθ' ἐκάστην μᾶς προσάγει. Ἡ χάρις πολλή, τό χρέος ὀγκούμενον.

Ὁ Καθηγούμενος τῆς Ἱερᾶς Μονῆς Σίμωνος Πέτρως
Ἀρχιμανδρίτης Αἰμίλιανός

ΜΕΡΟΣ Α΄ ΑΓΙΟΛΟΓΙΚΑ

Α. ΙΣΤΟΡΙΑ

1

Ο ΒΙΟΣ ΤΟΥ ΟΣΙΟΥ
ΣΙΜΩΝΑ
ΠΡΩΤΟΥ ΚΤΙΤΟΡΑ
ΤΗΣ ΙΕΡΑΣ ΜΟΝΗΣ
ΣΙΜΩΝΟΣ ΠΕΤΡΑΣ

Ίωάν. Ταρνανίδη

Παρόλο που τό μοναστήρι τῆς Σίμωνος Πέτρας (Σιμωνόπετρας), μέ τή μορφή πού μᾶς εἶναι γνωστό, ἀποτελεῖ σχετικά νεότερο κτίσμα τοῦ Ἁγίου Ὁρους, τά ἱστορικά στοιχεῖα γύρω ἀπό τόν πρῶτο κτίτορα καί τήν ἱδρυση του δέν εἶναι ἀπόλυτα ξεκαθαρισμένα. Ἐνα μεγάλο μέρος ἀπό τίς εἰδήσεις πού διαθέτουμε δέν ἔχουν ἐξακριβωμένη ἱστορική προέλευση, ἐνῶ οἱ σίγουρες ἱστορικές μαρτυρίες εἶναι πολύ φτωχές γιά νά μᾶς δώσουν μιᾷ πλήρη εἰκόνα τῶν συνθηκῶν κάτω ἀπό τίς ὁποῖες ἱδρύθηκε. Ἐτσι, δέν μπορεῖ κανεῖς μέ ἀπόλυτη βεβαιότητα νά μιλήσει οὔτε γιά τό πότε ἐμφανίστηκε οὔτε γιά τήν προέλευση τῆς ὀνομασίας του, ὡς Μονῆς «Σίμωνος». Γιά τό τελευταῖο, πού δέν θά μᾶς ἀπασχολήσει ἰδιαίτερα στή μελέτη μας αὐτή, ἐνδεικτικά ἀναφέρουμε πῶς μέ τήν παραπάνω ὀνομασία ὑπῆρχε στό Ἅγιο Ὅρος μοναστήρι ἤδη ἀπό τά μέσα τοῦ 11ου αἰώνα, δηλαδή πολύ πρίν ἀπό τήν ἐμφάνιση τοῦ γνωστοῦ μας κτίτορα ὀσίου Σίμωνα¹.

Περιγραφές τοῦ μοναστηριοῦ, ἀλλά καί προσπάθειες γιά ἀναδρομή στήν παλαιότερη ἱστορία του ὑπάρχουν ἤδη ἀπό τόν 18ο αἰώνα. Κύριο χαρακτηριστικό ὅλων ὅσοι ἀσχολήθηκαν μέ αὐτό τό θέμα εἶναι ἡ ἀνάμειξη τῆς ἱστορίας μέ στοιχεῖα ἀπό τήν παράδοση. Ἐτσι, ὁ Βασίλειος Γρηγορόβιτς Μπάρσκυ, πού ἔγραψε τό ὁδοιπορικό του τό 1744, ἀναφέρει σάν ἱδρυτὴ τῆς Μονῆς τόν ἅγιο Συμεών. Καί συνεχίζει πῶς ἀργότερα, ὁ εὐλαβὴς Σέρβος τσάρος Ἰωάννης Οὐγκλεσης, θέλοντας νά εὐχαριστήσῃ τόν ἅγιο πού τοῦ θεράπευσε τήν κόρη ἀπό ἀνίατη ἀσθένεια, ἔδωσε ἀρκετά χρήματα γιά τήν ὀλοκλήρωση τοῦ μοναστηριακοῦ συγκροτήματος. Στό τέλος καί ὁ ἴδιος ὁ τσάρος ἀφιερώθηκε στό μοναστήρι². Κατά τόν Δημήτριο Ἀβράμοβιτς, πού ἔγραψε τό ὁδοιπορικό του ἕναν αἰώνα ἀργότερα, τό μοναστήρι ἱδρυσε ὁ ἅγιος Συμεών, πού ἦταν ἐρημίτης στήν περιοχή. Σχετικά μέ τό ὄνομα τοῦ ἁγίου, γιά τόν ὁποῖο ἀναφέρει πῶς ἄλλοι τόν θεωροῦσαν Ἕλληνα καί ἄλλοι Σέρβο, φαίνεται νά ἐπαναλαμβάνει τό λάθος τοῦ Μπάρσκυ. Πάντως καί σ' αὐτόν ὑπάρχει ἡ σύγχυση σχετικά μέ τό χρόνο πού ἔζησε ὁ ἅγιος, ἀφοῦ τόν θεωρεῖ σύγχρονο τοῦ «βοεβόδα» Οὐγκλεση. Ὁ Οὐγκλεσης ἔδωσε τά χρήματα γιά τό χτίσιμο τοῦ μοναστηριοῦ ἀπό εὐγνωμοσύνη πρὸς τόν ἅγιο, πού τοῦ θεράπευσε τήν κόρη ἀπό κάποια ἀσθένεια³. Ὁ Πορφύριος Οὐσπένσκυ, πού ἔγραψε

2. Τοιχογραφία τοῦ ἁγίου Σίμωνα τοῦ Μυροβλύτη στό νάρθηκα τοῦ Καθολικοῦ τῆς μονῆς Ξηροποτάμου, 1783.

τό πρώτο οδοιπορικό του τό 1877, κάνει μνεία δύο μοναχῶν ιδρυτῶν μέ τό ἴδιο ὄνομα «Σίμων». Ἐναν ὁ ὁποῖος ἔζησε κατά τήν πρώτη ἐποχή τῆς ζωῆς τοῦ μοναστηριοῦ (680-870) καί ἕναν δεύτερο πού ἔζησε στά χρόνια τῶν βασιλείων τῆς Νίκαιας Θεοδώρου Λάσκαρη, Ἰωάννη Βατάτζη καί Μιχαήλ Παλαιολόγου. Ὁ νεότερος Σίμων ἀνακαίνισε τό μοναστήρι, πού εἶχε ἐρημωθεῖ μετά τήν κατάκτηση τῆς Κωνσταντινούπολης ἀπό τοὺς Λατίνους. Τό σπουδαῖο στήν ἀφήγησή τοῦ Οὐσπένσκου εἶναι, ὅτι ἀναφέρει σάν πηγή του κάποιο χειρόγραφο Βίο τοῦ ἁγίου Σίμονα, γραμμένο στά χρόνια ἐκεῖνα ἀπό κάποιον ἀγιορείτη μοναχό⁴.

Στά νεότερα χρόνια οἱ ἀναφορές τῶν ἱστορικῶν στήν ἵδρυση τοῦ μοναστηριοῦ γίνονται μέ κάποια ἐπιφύλαξη. Ἔτσι, ὁ Σπυρίδων Λάμπρος στά 1891, ἀναφέρεται στό ἱστορικό τῆς ἱδρύσεως του μέ τά παρακάτω λόγια: «Λέγεται πώς τό μοναστήρι χτίστηκε τόν 14ο αἰώνα (1363) ἀπό τόν ἅγιο Σίμονα καί μέ ἔξοδα τοῦ Σέρβου ἡγεμόνα Ἰωάννη Οὐγκλεση. Ὁ Σέρβος τσάρος ὑπῆρξε καί ὁ ἴδιος ἕνας ἀπό τοὺς πρώτους μοναχοὺς του»⁵. Ἀκριβέστερος εἶναι ὁ Συμυρνάκης, ὁ ὁποῖος γράφει τό 1903: «Ἐν γένει περί τῆς ἱδρύσεως τῆς Μονῆς ταύτης γνωρίζομεν ὅτι περί τό 1257 ὁ ὁσῖος Σίμων ἔκτισε Μονύδριον ἐπὶ τῆς πέτρας (βράχου), ἔνθα νῦν ἡ Μονή, ... Τῷ 1364 ὁ Δεσπότης Σερβίας Ἰωάννης Οὐγγλες ἀνεκαίνισε τήν Μονήν, ὡς δηλοῖ χρυσόβουλλον αὐτοῦ, ὅπερ φθαρέν, μετά 259 ἔτη ἤτοι τῷ 1623, ἐπιβεβαιοῖ ἐν ἀντιγράφῳ Κύριλλος ὁ Α΄»⁶. Ὁ δέ Μαμαλάκης, ὁ ὁποῖος γράφει τό 1971 καί ἔχει ὑπόψη του τό χρυσόβουλλο καί ὅλες τίς προηγούμενες ἀπόψεις, περιορίζεται στήν παρακάτω φράση: «Περί τό 1364 ἱδρύεται καί ἡ μονή Σίμωνος Πέτρας, σταλέντος ὑπό τοῦ Σέρβου ἡγεμόνος Ἰωάννου Οὐγκλεση τοῦ πνευματικοῦ Εὐθυμίου ... Κατά τήν παράδοσιν, πρό τῆς ἀνεγέρσεως τῆς μονῆς ταύτης ἔζη ἐντός σπηλαίου ὁ ἀσκητής Σίμων, πλησίον μικρᾶς πηγῆς ... Κατά τήν αὐτήν παράδοσιν αὐτός ὁ Σίμων ἤρχισε νά κτίζῃ τήν μονήν...»⁷.

Ἐκθέτοντας τίς διάφορες ἀπόψεις τῶν περιηγητῶν καί νεότερων ἱστορικῶν γύρω ἀπό τό ἱστορικό τῆς ἱδρύσεως τοῦ μοναστηριοῦ, παρατηροῦμε πώς σχεδόν ὅλοι, ἐκτός ἀπό τόν Οὐσπένσκου πού ἀναφέρεται σέ κάποιο χειρόγραφο Βίο, ἀπο-

φεύγουν νά κάνουν σαφή μνεία τοῦ Βίου τοῦ ἁγίου Σίμονα. Ἐνῶ δηλαδή εἶναι φανερό πώς χρησιμοποιοῦν τό κείμενο καί ἀπ' αὐτό παίρνουν τίς πληροφορίες τους γιά τό παρελθόν τοῦ μοναστηριοῦ, στήν ἀφήγησή τους προτιμοῦν τή διατύπωση «κατά τήν παράδοσιν». Τό γεγονός αὐτό εἶναι ἐνδεικτικό τῆς δυσπιστίας τους πρός τό κείμενο τοῦ Βίου. Εἶναι ὅμως τόσο φανταστικό καί ἀνιστόρητο αὐτό τό κείμενο, ὥστε νά ἔχει δικαίωμα νά τό ἀπορρίψει ὁ ἱστορικός; Προσπάθειά μας σ' αὐτή τή μελέτη θά εἶναι ὁ ἐντοπισμός καί ἡ ἀξιολόγηση τῶν ἱστορικῶν στοιχείων τά ὁποῖα ἀναμφισβήτητα περιέχει. Σ' αὐτό κύρια βοήθεια θά μᾶς δώσει τόσο τό χρυσόβουλλο τοῦ Οὐγκλεση, πού μνημονεύθηκε καί πιό πάνω, ὅσο καί ἡ διασταύρωση τῶν εἰδήσεων τοῦ Βίου μέ τήν γενικότερη ἱστορία καί τή δοσμένη πραγματικότητα.

Μελετώντας τό Βίο τοῦ ὁσίου Σίμονα, πραγματικά νιώθει κανεῖς ὅτι κινεῖται σέ ἕνα χῶρο ἀρκετά ἀπομακρυσμένο ἀπό τή σιγουριά τῆς ἱστορίας, γεμάτο ἀσάφειες καί ἀνεπιβεβαίωτες πληροφορίες. Ἀντίθετα, τό χρυσόβουλλο περιλαμβάνει πραγματικά γεγονότα καί ἱστορικές εἰδήσεις σχετικά μέ τήν ἀνακαίνιση τοῦ μοναστηριοῦ ἀπό τόν δεσπότη Ἰωάννη Οὐγκλεση. Ἐπειδή οὔτε τό πρώτο οὔτε τό δεύτερο κείμενο εἶναι εὐπρόσιτα, τό δεύτερο μάλιστα δέν γνῶρισε μέχρι σήμερα μιά σοβαρή κριτική ἔκδοση σύμφωνη μέ τήν ἱστορική του ἀξία, εἴχαμε τήν πρόθεση νά τά περιλάβουμε στήν παρούσα μελέτη μας. Αὐτό θά βοηθοῦσε καί στήν εὐκολότερη σύγκριση καί ἀλληλοσυμπλήρωση τῶν εἰδήσεών τους. Τό χρυσόβουλλο ὅμως τοῦ Οὐγκλεση θά περιληφθεῖ σέ μιά ἄλλη ἐνότητα κειμένων (ἐκδοση προγραμματισμένη ἀπό τήν Μονή) καί ἔτσι ἐμεῖς θά περιοριστοῦμε μόνο στήν ἐπανέκδοση τοῦ Βίου, ὅπως μᾶς σώθηκε στήν παλαιότερη μορφή του (βλ. στό τέλος τῆς μελέτης).

1. Τό περιεχόμενο τοῦ Βίου καί ἡ τύχη τοῦ κειμένου.

Δυστυχῶς γιά τήν ἔρευνά μας, ὁ Βίος τοῦ ὁσίου Σίμονα σώθηκε μόνο ἐκδομένος καί μάλιστα στά νεότερα χρόνια. Κάποια χειρόγραφη παράδοση πού εἶναι φυσικό νά ὑπῆρχε στό μοναστήρι καί μαρτυρεῖται ἀπό διάφορες μεριές, δέν ἦταν δυνα-

τό νά ἐπιζήσῃ μετά τίς ἀλλεπάλληλες καί ὀλοκληρωτικές πυρκαγιές, τοῦ 1580, τοῦ 1626 καί τοῦ 1891⁸. Μόνο στήν τελευταία πυρκαγιά κάηκαν γύρω στά 250 χειρόγραφα, ὅσα δηλαδή διέθετε ἡ βιβλιοθήκη τοῦ μοναστηριοῦ. Τελευταία μνεῖα γιά χειρόγραφο βίο, ἴσως καί μοναδική, εἶναι αὐτή τοῦ Οὐσπένσκυ, ὁ ὁποῖος ἐπισκέφτηκε τό μοναστήρι τό Νοέμβριο τοῦ 1845. Μέ ἀφορμή τήν εἶδηση τοῦ Οὐσπένσκυ, ὁ Σέρβος ἱστορικός D. Kašić (Κάσιτς) πολύ ὀρθά συμπεραίνει, πώς ἡ χειρόγραφη παράδοση τοῦ Βίου τοῦ ὁσίου Σίμωνα δέν πῆρε τήν τελική της μορφή μέχρι τήν ἐποχή αὐτή καί ἴσως καί ἀργότερα⁹.

Ἔτσι, ἀπό τήν πρώτη στιγμή θά βρεθοῦμε μπροστά σέ πολλά καί δυσεπίλυτα προβλήματα, πού ἀφοροῦν τό χρόνο συγγραφῆς τοῦ Βίου, τόν ἴδιο τό συγγραφέα, τίς πηγές του κλπ. Μιά χειρόγραφη παράδοση θά μπορούσε νά μᾶς δώσει, ἂν ὄχι τήν ἀμεση ἀπάντηση, τουλάχιστο κάποια βοηθητικά στοιχεῖα καί ὁπωςδήποτε περισσότερες δυνατότητες νά ἀπαντήσουμε στά παραπάνω ἐρωτήματα. Ἀντίθετα, τό τυπωμένο καί μάλιστα πολύ νεότερο κείμενο θά μᾶς ἀναγκάσει νά περιοριστοῦμε στήν ἀνάλυση μόνο τοῦ περιεχομένου, χωρίς τίς παλαιογραφικές καί ἄλλες κωδικολογικές ἀναλύσεις, πού διευκολύνουν πολύ τήν ἱστορική ἔρευνα.

Ἡ παλαιότερη, ἀπό ὅσες ξέρουμε, ἔκδοση τοῦ Βίου τοῦ ὁσίου Σίμωνα ἔγινε στή Βενετία, τό ἔτος 1819¹⁰. Συμπεριλήφθηκε σέ μιά συλλογή Βίων τῶν Ὁσίων, καθὼς καί Μαρτυρίων παλαιῶν καί νέων, ὅπως χαρακτηριστικά ἀναφέρεται, πού συγκέντρωσε καί ἐπιμελήθηκε ὁ μητροπολίτης Κορίνθου Μακάριος Νοταρᾶς¹¹. Στόν τόμο αὐτό, μέ τήν ἐπωνυμία «Νέον Λειμωνάριον», περιλήφθηκαν καί συναξάρια τοῦ Τριωδίου καί τοῦ Πεντηκοσταρίου μεταγλωττισμένα στήν ἀπλή ἐλληνική, ἀπό τόν «σοφολογιώτατο» διδάσκαλο Ἀθανάσιο Πάριο¹², καθὼς καί ἀσματικές ἀκολουθίες σέ διάφορους νεομάρτυρες, πού φιλοπόνησε ὁ ἀρχιμανδρίτης Νικηφόρος ὁ Χῖος¹³. Τό ἔτος 1873 ἔγινε ἐπανέκδοση τοῦ Λειμωναρίου αὐτοῦ στήν Ἀθήνα, χωρίς οὐσιαστικές ἀλλαγές.

Σέ γενικές γραμμές ἡ διήγηση, ὅπως τή βρίσκουμε στό ἐκδομένο κείμενο εἶναι ἡ ἀκόλουθη:

Ἀρχίζει μέ τήν ἀναφορά στά τεκμήρια ἀγιότηας τοῦ Σίμωνα, στά θαύματα δηλαδή πού

τέλεσε «καί ζῶν καί μετά θάνατον». Τό πιό χαρακτηριστικό ἀπ' αὐτά εἶναι τό χάρισμα νά ἀναβλύζει ὁ τάφος μύρο.

Γιά τήν καταγωγή τοῦ ὁσίου ὁ βιογράφος δηλώνει πλήρη ἄγνοια καί περιορίζεται στήν περιγραφή τῆς ζωῆς του μετά τήν εἴσοδό του στό Ἅγιο Ὄρος. Μᾶς πληροφορεῖ ὅμως, πώς ὁ Σίμων ἦρθε στό Ὄρος μέ τήν ιδιότητα τοῦ μοναχοῦ ἤδη. Αὐτό βγαίνει ἀπό τή φράση του «πρός τούτοις οὐδέ ποῦ πρῶτον ἔκαμεν ἀρχήν τῶν ἀσκητικῶν του ἀγώνων» δέν μᾶς τό φανέρωσε καμιά ἱστορία οὔτε παράδοση.

Ἡ πρώτη φροντίδα τοῦ νεοφερμένου στό Ὄρος μοναχοῦ Σίμωνα ἦταν νά βρεῖ τόν κατάλληλο πνευματικό γέροντα, γιά νά μαθητεύσει κοντά του. Τό ὄνομα τοῦ αὐστηροῦ γέροντα, καθὼς καί τοῦ μοναστηριοῦ φαίνεται πώς δέν τά γνωρίζει ὁ συνθέτης τοῦ Βίου. Αὐτό, βέβαια, μπορεί νά ἐρμηνευτεῖ σάν ἀποτέλεσμα τῆς χρονικῆς ἀπόστασης πού τόν χώριζε ἀπό τόν ἥρωά του, μά ἐξ ἴσου εὐκόλα μπορεί νά ἀποδοθεῖ καί σέ ἀντιγραφὴ ἀπό τίς συνηθισμένες στούς Συναξαριστές διηγήσεις ἢ στήν ἀπλή καταγραφὴ κάποιας μακρινῆς παράδοσης.

Ἡ μαθητεία τοῦ ὁσίου κοντά στό γέροντα εἶναι τόσο καρποφόρα, ὥστε μετά ἀπό λίγο καιρό ὁ γέροντας χάνει τήν αὐστηρότητά του, γιατί ἀτενίζει μέ σεβασμό πιά τόν μαθητή του. Ὁ Σίμων ὅμως θέλει περισσότερη ἄσκηση καί μέ τήν ἄδεια τοῦ γέροντα ἀποσύρεται σέ ἀσκητήριον, δηλαδή σέ κάποια σπηλιά «πλησίον εἰς τό ἱερόν Μοναστήριον ὅπου καλεῖται Σιμωνόπετρα». Κατά τό διάστημα τῆς παραμονῆς του στή σπηλιά συμβαίνουν διάφορα ὑπερφυσικά γεγονότα, πού ἀπό τό ἕνα μέρος μαρτυροῦν γιά τήν ἀγιότητά του καί ἀπό τό ἄλλο προδικάζουν τή μελλοντική θαυματουργική του πορεία. Μιά νύκτα ἐμφανίζεται μπροστά του ὁ διάβολος μέ μορφή δράκου καί προσπαθεῖ νά τόν φοβίσει γιά νά ἐγκαταλείψει τήν ἄσκησή του στή σπηλιά. Ἡ πίστη ὅμως καί ἡ προσευχή τοῦ ὁσίου νικοῦν, ὁ δράκος ἐξαφανίζεται, «καί μετά τοῦτο φῶς θεῖον καί οὐράνιον ἤστραφεν, καί ἐπληρώθη ἀπό φωτοχυσίαν τό σπήλαιον». Μέ τόν καιρό ἡ ἀγιότητα τοῦ Σίμωνα γίνεται γνωστή καί πολλοί ἔρχονται κοντά του γιά νά πάρουν τίς συμβουλές καί τήν εὐλογία του. Αὐτό ὅμως τοῦ γίνεται «ἐμπόδιον εἰς τήν ἡσυχίαν του», καί ἀποφασίζει

νά φύγει σέ κάποιο έρημικότερο μέρος. Τότε έπεμβαίνει μέ θαυματουργικό τρόπο ή Παναγία καί τόν έμποδίζει. Στήν άρχή άκούει μιά φωνή πού τόν καλεῖ νά μείνει στή σπηλιά του καί μετά, τήν ήμέρα τών Χριστουγέννων, έμφανίζεται ένα άστέρι πού έρχεται καί στέκεται στήν κορυφή τοῦ άπέναντι βράχου καί ή φωνή πού τόν προτρέπει νά κτίσει τό μοναστήρι του εκεί επάνω.

Πραγματικά ό όσιος ύπακούει καί σκέφτεται πώς θά πραγματοποιήσει τό θέλημα τής Παναγίας. Τήν κρίσιμη αὐτή στιγμή παρουσιάζονται τρεῖς πλούσιοι άδελφοί κάπου από τή Μακεδονία ή τή Θεσσαλία καί θέτουν τά πλούτη τους στήν ύπηρεσία τοῦ γέροντα. Είναι όμως πολύ διστακτικοί γιά τό μέρος πού τούς καλεῖ ό Σίμων νά χτίσουν τό μοναστήρι, γιατί ό τόπος είναι απόκληρμος. Θά μεταπειστοῦν τελικά από ένα θαῦμα: ένας άδελφός πού γκρεμίζεται τήν ὥρα τοῦ φαγητοῦ στά απόκληρμα βράχια, επιστρέφει σέ λίγο «παντάπασιν άβλαβής». Οί άδελφοί όχι μόνο ξεχνοῦν τίς αντιρρήσεις τους, αλλά καί εξαναγκάζουν τό γέροντα νά τούς κείρει μοναχούς μαζί μέ τούς οίκοδόμους πού είχαν φέρεi μαζί τους. "Ετσι τό έργο τής άνέγερσης τοῦ μοναστηριοῦ άρχίζει. Τό χτίσιμο όμως είναι κοπιαστικό, ή δουλειά δέν προχωρεῖ καί οί οίκοδομοι άπογοητεύονται. "Ο άγιος γιά νά τούς έμψυχώσει δέν περιορίζεται μόνο στήν επίβλεψη, αλλά βοηθάει κι αὐτός. Μάλιστα, σέ κάποια περίπτωση σηκώνει μιά «μεγαλωτάτη» πέτρα, πού οί μαστόροι δέν τόλμησαν οὔτε νά επιχειρήσουν νά τήν μετακινήσουν.

Τελικά τό μοναστήρι χτίζεται καί «εκατοικίσθη από πολλούς». Στο διάστημα αὐτό δέχεται τήν επίθεση τών Σαρακηνών, οί όποιοι άφοῦ παίρνουν πολλά δῶρα, ζητοῦν καί τούς θησαυρούς του. "Ο όσιος Σίμων, ήγούμενος πιά τοῦ μοναστηριοῦ, προσπαθεῖ νά τούς πείσει πώς δέν υπάρχουν θησαυροί. Τότε οί πειρατές εξαγριώνονται καί θέλουν νά τοῦ κόψουν τό κεφάλι. Θαυματουργικά όμως ξεραίνεται τό χέρι τοῦ πειρατῆ πού κρατοῦσε τό σπαθί, ενώ οί υπόλοιποι τυφλώνονται. Τό θαῦμα αὐτό τούς συγκλονίζει, μετανοοῦν γιά τίς πράξεις τους καί θεραπεύονται από τόν όσιο. "Αργότερα δέ, προσχωροῦν καί αὐτοί στο μοναστήρι καί γίνονται μέλη τής αδελφότητάς του.

"Ο όσιος Σίμων απέθανε σέ βαθύ γῆρας, τό δέ

πρόσωπό του φωτίστηκε καί έλαμψε «υπέρ τόν ήλιον». Στο σημείο αὐτό ό συγγραφέας επανέρχεται καί μέ κάποια άπροσδόκητη λεπτομέρεια μᾶς πληροφορεῖ, πώς ό «Ίερός Σίμων» έζησε κατά τόν 13ο αἰώνα, στά χρόνια τής βασιλείας τοῦ Θεοδώρου Λάσκαρη, τοῦ Ίωάννη Βατάτζη καί τοῦ Θεοδώρου Νέου Λάσκαρη, ήταν δέ σύγχρονος τοῦ Πατριάρχη Μιχαήλ Αὐτωρειανοῦ, τοῦ Μανουήλ Χαριτόπουλου, τοῦ Νικηφόρου Βλεμμύδη, τοῦ Κωνσταντίνου Καβάσιλα, τοῦ άγίου Μελετίου τοῦ "Ομολογητῆ καί τοῦ Γαλακτίωνα. Μολοντί θά επανέλθουμε σ' αὐτή τήν παράγραφο καί θά προσπαθήσουμε νά τήν έρμηνέψουμε μέσα στά πλαίσια τής ὅλης διήγησης, αξίζει έδῶ νά ποῦμε προτρέχοντας, πώς τά πρόσωπα πού μνημονεύει ό συγγραφέας σάν χρονικά όρόσημα γιά τόν προσδιορισμό τής εποχῆς πού έζησε ό όσιος καλύπτουν μιά ευρύτερη χρονική περίοδο από τίς άρχές μέχρι τό τέλος τοῦ 13ου αἰώνα, ενώ ό Γαλακτίων πού αναφέρεται τελευταίος έζησε τόν 15ο αἰώνα¹⁴. "Η γενικότητα αὐτή, ένισχυμένη καί από τό λάθος πού σημειώσαμε, διακαιολογημένα προβληματίζει τόν έρευντή γιά τό πόσο ό συγγραφέας γνώριζε καλά τόν ήρωά του καί τήν εποχή πού έζησε καί έδρασε.

Στά θαύματα πού ακολουθοῦν μετά τό θάνατο τοῦ όσιου, τήν πρώτη θέση κατέχει εκείνο τής θεραπείας τής κόρης τοῦ Σέρβου βασιλιᾶ Οὔγκλεση. "Ο βασιλιάς είχε μιά δαιμονισμένη καί αγιάτρευτη κόρη καί βρισκόταν σέ μεγάλη δυστυχία. "Από άγιορεῖτες μοναχούς πληροφορεῖται «περί τοῦ Ἀγίου Σίμωνος ... καί ότι πρό ὀλίγων χρόνων έκοιμήθη έν Κυρίῳ, καί ότι ενεργεῖ θαύματα». Δέν χάνει καιρό. Μέ θερμή προσευχή στήν εκκλησία τοῦ παλατιοῦ ζητεῖ τή βοήθεια τοῦ άγίου. "Η κόρη του θεραπεύεται καί ό βασιλιάς θέλει νά δείξει τήν εύγνωμοσύνη του πρὸς τόν θεράποντα άγιο. «Γράφει παρευθύς εἰς τήν Σύναξιν τοῦ Ἀγίου "Ορους, καί παρακαλεῖ θερμῶς νά τοῦ χαρίσουν τό μονήδριον τοῦ Ἀγίου Σίμωνος, διά νά τό κτίσει βασιλικῶς καί μεγαλοπρεπῶς». Οί άγιορεῖτες δίνουν τήν άδειά τους καί τό μοναστήρι ανακαινίζεται. "Ακόμα, αγοράζει πολλά μετόχια καί εκτάσεις καί κατοχυρώνει ὅλη τήν περιουσία του μέ βασιλικό χρυσόβουλλο. "Ο νέος κτίτορας τοῦ μοναστηριοῦ θά είναι τό επίκεντρο καί τής επόμενης παραγράφου. Περι-

3. Οί δύο κτίτορες τῆς Σιμωνόπετρας, ὁ ἅγιος Σίμων καί ὁ βασιλιάς Ἰωάννης Οὐγγλεσης. Παράσταση μέ σαβᾶτι σέ ἀσημένια διακονική «κιβωτό» τοῦ μοναστηριοῦ, 1861.

γράφεται μιά πολύ μεγάλη καί ἀποφασιστική μάχη πού ἔδωσαν οἱ Σέρβοι ἐναντίον τῶν Τούρκων κοντά στόν Ἑβρο (Μάριτζα). Ἐπικεφαλῆς τοῦ σερβικοῦ στρατοῦ ἦταν ὁ Οὐγγλεσης μέ τόν ἀδελφό του Κράλη (Βουκασίνο). Ἡ μάχη κερδίζεται ἀπό τούς Τούρκους, ὁ Οὐγγλεσης σκοτώνεται καί ἀκολουθεῖ μεγάλη καταστροφή. Στόν πανικό ἐπάνω ὁ γιός του, γιά νά γλιτώσει προφανῶς, καταφεύγει στό Ἅγιο Ὄρος καί συγκεκριμένα στή μονή τοῦ Ἁγίου Σίμωνος. Ἐρχόμενος, φροντίζει νά πετάξει τή βασιλική

στολή, ὥστε νά μή γίνει ἀντιληπτός καί τύχει ιδιαίτερης μεταχείρισης λόγω τῆς καταγωγῆς του. Τό ὄνομα καί τήν καταγωγή του φανερώνει στόν ἡγούμενο μόνο, λίγο πρὶν πεθάνει.

Ἀκολουθοῦν διάφορα θαύματα πού πραγματοποιήσε ὁ ἅγιος μετά τό θάνατό του: Τό θαῦμα μέ τό βλάσφημο ἀδελφό, πού δέν τίμησε τή μνήμη τοῦ ἁγίου καί πῆγε νά κοιμηθεῖ. Στό κελλί παρουσιάστηκε ὁ ἅγιος «ὄλος ἀστραποφόρος» μαζί μέ δύο ἄλλους, στούς ὁποίους ἔδωσε ἐντολή νά ραβδίσουν τό μοναχό γιά τιμωρία. Δεύτερο

θαῦμα εἶναι τοῦ ἀδελφοῦ, ὁ ὁποῖος «ἐπολεμεῖτο πολύ ὑπό τοῦ δαίμονος τῆς πορνείας» καί ἀπαλλάχτηκε μόνο ὅταν χρίστηκε μέ τό λάδι τῆς χαντήλας τοῦ ἁγίου. Τό τρίτο θαῦμα ἀναφέρεται στό μοναχό ἀπό τή Μονή τοῦ Ἁγίου Διονυσίου Ὁλύμπου, πού περιφρόνησε τήν εἰκόνα τοῦ ὁσίου ἐπειδὴ ἦταν μικρή. Ἡ τιμωρία καί ἐδῶ ἦταν ἄμεση· ὅταν ἔφτασε στό κελλί του παρουσιάστηκε μπροστά του «εἷς ὄφιν φοβερός καί δύσμορφος», πού ἔβγαζε φωτιά ἀπό τά μάτια καί καπνό ἀπό τά ρουθούνια του, καί ὄρμησε ἐπάνω του νά τόν καταπιεῖ. Τό φίδι ἐξαφανίστηκε ὅταν ὁ μοναχός ἐπικαλέσθηκε τή βοήθεια τοῦ ἁγίου Σίμωνα. Ὁ κύκλος τῶν θαυμάτων καί τοῦ Βίου κλείνει μέ τό περιστατικό τοῦ ἀδελφοῦ Γεράσιμου, ὁ ὁποῖος τήν ὥρα τῆς Λιτῆς εἶδε μιά νεφέλη νά σκεπάζει τό θυσιαστήριο καί τήν εἰκόνα τοῦ ὁσίου στό σύνθρονο.

Εἶναι πολύ ἐνδιαφέρον καί πρέπει σ' αὐτήν ἐδῶ τή συνάφεια νά ἀναφέρουμε πῶς ἐκτός ἀπό τό ἑλληνικό κείμενο σώθηκε καί μιά ρωσική μετάφραση τοῦ Βίου τοῦ ὁσίου Σίμωνα. Ἡ μετάφραση φαίνεται νά ἐκπονήθηκε στά πλαίσια τοῦ Ἀθωνικοῦ Πατερικοῦ¹⁵. Παράλληλα ὁμως μέ τό Πατερικό, πού γνώρισε πολλές ἐκδόσεις, ὁ ρωσικός Βίος κυκλοφόρησε καί σέ ξεχωριστή ἐκδοση¹⁶. Οἱ πολλές ἀνατυπώσεις τόσο τοῦ Πατερικοῦ, ὅσο καί τῆς ξεχωριστῆς ἐκδοσης τοῦ ρωσικοῦ Βίου, ἀποτελοῦν τρανή ἀπόδειξη τῆς εὐρύτατης τιμῆς τοῦ ἁγίου στό σλαβικό χῶρο.

Ἐκεῖνο πού θά ἐνδιέφερε τήν ἔρευνά μας εἶναι πότε ἔγινε ἡ μετάφραση καί σέ ποιο πρωτότυπο στηρίχτηκε. Γιά τό χρόνο τῆς ἐκπόνησης τῆς ρωσικῆς μετάφρασης, μέ βάση τήν παλαιότερη ἐκδοση τοῦ Πατερικοῦ στό ὁποῖο ὑπάρχει καί ὁ Βίος μέ τήν ἔνδειξη, ἐκ τοῦ «*Νέον Λειμονάριον*», πρέπει νά δεχτοῦμε τό 1860. Ἐκτός ἂν υποθέσουμε πῶς ὑπῆρχε καί κάποια ρωσική χειρόγραφη παράδοση. Πράγμα ὁμως ἀπίθανο, γιατί τό ρωσικό κείμενο ἀκολουθεῖ πιστά τό ἑλληνικό πρωτότυπο, ὅπως διασώθηκε στήν ἐκδοση τοῦ Λειμωναρίου. Τήν ἴδια ἔνδειξη, ἐκ τοῦ «*Νέον Λειμονάριον*», περιλαμβάνουν καί οἱ ξεχωριστές ἐκδόσεις τοῦ ρωσικοῦ Βίου.

Ἀπό τήν παραβολή τῶν δύο κειμένων, τοῦ ἑλληνικοῦ καί τοῦ ρωσικοῦ, διαπιστώνουμε πῶς ἡ μετάφραση δέν εἶναι ἀπόλυτα πιστή. Περιλαμβά-

νει συντμήσεις τοῦ ἑλληνικοῦ κειμένου, ἐπεξηγηματικές παραφράσεις ἢ καί μικρές προσθήκες. Διακρίνει κυρίως κανείς μιά προσπάθεια τοῦ μεταφραστῆ νά ἀπαλλάξει τό κείμενο ἀπό πλατειασμούς καί ἱστορικές ἀνακρίβειες. Οἱ κυριότερες διαφορές ἀπό τό ἑλληνικό εἶναι οἱ ἀκόλουθες:

1. Στή θέση «Ἀθωνίτου» τοῦ τίτλου, τό ρωσικό ἔχει «Μυροβλύτου». Τό χάρισμα τῆς μυροβλυσίας τοῦ ἁγίου ὑπάρχει καί στόν ἑλληνικό τίτλο, ἀλλά ἐδῶ μπαίνει σέ πιό περίοπτη θέση, προφανῶς γιά νά συγκινήσει ἐντονότερα τό Σλάβο ἀναγνώστη.
2. Στό ρωσικό τίτλο δέν ὑπάρχει ἡ ἱστορική εἰδηση «ὅστις ἀνεπαύθη τό ἄσνζ' (1257) ἔτος ἀπό Χριστοῦ Δεκεμβρίου κη' (28). Συγγραφεῖς μὲν ὑπό Ἡσαΐου μοναχοῦ, μεταγραφεῖς δέ ὑπό Νικηφόρου ἱερομονάχου Χίου». Εἶναι ἀπίθανο νά μή θεώρησε σημαντική αὐτή τήν εἰδηση, γιά τά χρόνια πού ἔζησε ὁ ἅγιος καί γιά τό βιογράφο του, ὁ ῥῶσος μεταφραστής καί νά τήν ἀγνόησε. Νά υποθέσουμε πῶς εἶχε ὑπόψη του κάποιο χειρόγραφο τοῦ ἑλληνικοῦ βίου ἀπ' ὅπου ἔλειπε αὐτή ἡ εἰδηση ἢ πῶς ὁ ἴδιος δέν συμφωνοῦσε μ' αὐτή; Τό πρῶτο ἀποκλείεται, γιατί ὅπως εἶδαμε ἡ μετάφραση ἔγινε μέ βάση τό ἐκδομένο ἑλληνικό· τό δεύτερο ὁμως φαίνεται νά ἐπαληθεύεται στή συνέχεια τῆς ρωσικῆς μετάφρασης, ὅπου στό τέλος τοῦ Βίου τοῦ ὁσίου Σίμωνα ἀντί γιά τή χρονολογία αὐτή σημειώνεται τό ἔτος 1287.
3. Στή ρωσική μετάφραση, ὅπου παρατίθενται χωρία τῆς Ἀγίας Γραφῆς, ὑπάρχει σέ παρένθεση καί ἀκριβῆς παραπομπή. Αὐτό, φυσικά, δέν δείχνει τίποτε ἄλλο ἀπό τήν ἀξιόλογη κατάρτιση τοῦ μεταφραστῆ.
4. Στή θέση τῆς ἐπεξηγηματικῆς παραγράφου «Ἦκμαζε δέ οὗτος...», ὅπου ὅπως εἶδαμε ὁ βιογράφος θέλει νά συνδέσει ἱστορικά τόν ἥρωά του μέ τοὺς βυζαντινοὺς αὐτοκράτορες καί πατριάρχες τοῦ 13ου αἰῶνα καί ὅπου ὑπάρχουν πολλὰ περιθώρια ἀμφισβήτησης τῆς ἀξιοπιστίας τῆς πληροφορίας, τό ρωσικό κείμενο δίνει μιά ἀμφίβολη μὲν ἡμερομηνία τῆς κοίμησης, ἀπαλλαγμένη ὁμως ἀπό εὐκόλες ἀμφισβητήσεις. Λέγει συγκεκριμένα: «*Ето было декабрѣ 28-го днѣ 1287 годѣ*»¹⁷ (Αὐτό ἔλαβε χώρα στίς 28 Δεκεμβρίου τοῦ ἔτους 1287). Μᾶς ἀφήνει βέβαια μέ τό ἀναπάντητο ἐρώτημα, πού βρῆκε αὐτή τήν πληροφορία.

Παρόλη όμως τή φανερή διάθεση του μεταφραστή νά δώσει ακριβέστερα ιστορικά στοιχεία καί νά κάνει τό κείμενό του πιό αξιόπιστο, δέν αποφεύγει νά επαναλάβει τό βασικότερο λάθος του ἑλληνικοῦ, πού θέλει τόν Οὐγκλεση σχεδόν σύγχρονο τῶν αὐτοκρατόρων καί πατριαρχῶν πού ἀναφέρει καί ἐπομένως κατὰ ἓνα ὁλόκληρο αἰῶνα προγενέστερο. Συγκεκριμένα, τήν παραπομπή πού ὑπάρχει στό ἑλληνικό κείμενο «Οὗτος ὁ Ἰωάννης ἐβασίλευσεν εἰς τοὺς 1264 ἀπὸ Χριστοῦ», ὁ μεταφραστής τήν ἐντάσσει στό ρωσικό κείμενο¹⁸.

2. Περιεχόμενο καί ἡ τύχη τοῦ Χρυσοβούλλου.

Ἀξίζει όμως νά ἀφιερώσουμε λίγες σειρές καί στό Χρυσόβουλλο τοῦ Ἰωάννη Οὐγκλεση, Σέρβου δεσπότη τῶν Σερρών. Τό Χρυσόβουλλο αὐτό εἶναι τό μοναδικό ιστορικό κείμενο πού ἀναφέρεται στήν ἀνακαίνιση τοῦ μοναστηριοῦ τό 14ο αἰῶνα, καί κάποια πηγή διασταύρωσης τῶν εἰδήσεων πού περιέχει ὁ βίος τοῦ ἁγίου Σίμωνα. Μέ τό σπουδαῖο αὐτό ἔγγραφο πρῶτος ἀσχολήθηκε ὁ Οὐσπένσκυ τό ἔτος 1847¹⁹ καί ἀκολούθησαν: ὁ Müller τό 1850²⁰, ὁ Miklosich τό 1858²¹, ὁ Συμυρνάκης τό 1903²², οἱ Lemerle καί Soloviev τό 1940²³ καί πρόσφατα, τό 1976, ὁ Κάσιτς (Kasić), ὁ ὁποῖος μαζί μέ τό ἑλληνικό κείμενο ἐκπόνησε καί σερβική μετάφραση²⁴. Ἀπό τό Lemerle μάλιστα καί τόν Soloviev διατυπώθηκε ἡ ἀποψη πώς τό χρυσόβουλλο γράφτηκε στά σερβικά ἀπὸ τόν Οὐγκλεση καί στήν ἐπιστολή τοῦ πατριάρχη Λούκαρη περιλήφθηκε ἑλληνική μετάφρασή του.

Ὁ Ἰωάννης Οὐγκλεσης πῆρε τόν τίτλο τοῦ δεσπότη τό ἔτος 1365 ἀπὸ τόν τσάρο Στέφανο Οὐρος, πού ἦταν ὁ σπουδαιότερος διάδοχος τοῦ ἰσχυροῦ Δουσάν στό θρόνο τῆς Σερβίας. Ἡ δικαιοδοσία του ἐκτεινόταν στήν ἐπαρχία τῶν Σερρών²⁵. Στά πλαίσια αὐτῆς τῆς δικαιοδοσίας βρέθηκε καί τό "Ἅγιο Ὅρος, γιὰ τό ὁποῖο ὁ Οὐγκλεσης ἔδειξε ἰδιαίτερο ἐνδιαφέρον καί ἀγάπη. Μαρτυρίες γιά πολύτιμες δωρεές, κατασκευές καί ἀφιερῶματα βρίσκουμε σέ διάφορα χρυσόβουλλα τῆς ἐποχῆς²⁶. Τό Χιλανδάρι, τό Κουτλουμούσι, τό Βατοπέδι, ἡ μονή Ἑσφιγμένου καί ἡ Σιμωνόπετρα γνώρισαν τίς πλούσιες εὐεργεσίες τοῦ Σέρβου δεσπότη.

Τό σημαντικότερο ἀπὸ τά ἔργα τοῦ Οὐγκλεση στό "Ἅγιο Ὅρος εἶναι ἀναμφισβήτητα ἡ ἀνακαίνιση τῆς Ἱερᾶς Μονῆς Σίμωνος Πέτρας. Μέ χρυσόβουλλο του μάλιστα, πού ἐξέδωκε ἀμέσως μετὰ τήν ἀποπεράτωση τῶν ἐργασιῶν, θέλησε νά κατοχυρώσει γιὰ πάντα στό μοναστήρι τά κτήματα, τά μετόχια καί τά προνόμια πού ὁ ἴδιος παραχώρησε σ' αὐτό. Δυστυχῶς, τό πολύ σπουδαῖο αὐτό μνημεῖο, πού ὅπως πολύ σωστά ἀποδείξε ὁ Σέρβος ἱστορικός Kasić, γράφτηκε τόν Ὀκτώβριο τοῦ 1368²⁷, δέ σώθηκε στό πρωτότυπό του. Ἀντίγραφό του διασώθηκε σέ ἐπιστολή τοῦ πατριάρχη Κωνσταντινουπόλεως Κυρίλλου Λούκαρη, πού γράφτηκε στά 1622/3, μέ ἀφορμή τή σχετική παράκληση τῶν μοναχῶν τῆς Σιμωνόπετρας. Συγκεκριμένα, κατὰ τά γραφόμενα τοῦ πατριάρχη Κυρίλλου, «Οἱ δέ ἐν αὐτῇ τῇ θείᾳ μονῇ ἀσκούμενοι πατέρες, ἵνα μὴ τῇ λήθῃ παραδοθῇ, τά τε σύνορα τῶν κτημάτων αὐτῶν καί μετοχίων· ἅτε τῆς ἀνθρωπίνης μνήμης εὐολίσθου οὐσης, καί τοῦ παρά τοῦ ῥηθέντος μακαρίτου δεσπότη τοῦ Ἰωάννου Οὐγκλεσι, γραφέντος Χρυσοβούλλου, τῇ τοῦ καιροῦ πολυετία διεβρῆγμένου ὄντος καί πεπαλαιωμένου, ἐζήτησεν (sic) δι' ἡμετέρου γράμματος γραφῆναι ἀπαράλλακτως παρ' ἡμῶν, τό ἴσον τοῦ πρωτοτύπου ἐκείνου χρυσοβούλλου γράμματος. Καί δὴ γράφομεν "Ἰσον ἀπαράλλακτον»²⁸. Στὴ συνέχεια ἀκολουθεῖ τό κείμενο τοῦ Χρυσοβούλλου καί ἡ ἐπιστολή τοῦ Κυρίλλου κλείνει μέ τήν ἐπικύρωσή του. Προσυπογράφουν στό τέλος ἐκτός ἀπὸ τόν πατριάρχη καί οἱ συνοδικοί μέ τοὺς λοιποὺς πατριαρχικούς ἐκπροσώπους.

Τό περιεχόμενο τοῦ Χρυσοβούλλου σέ γενικές γραμμές εἶναι τό ἀκόλουθο²⁹: Στὴν ἀρχή ὁ Οὐγκλεσης εὐχαριστεῖ τόν Θεό πού τοῦ ἔδωσε τήν ἐξουσία τοῦ δεσπότη «πάσης Σερβίας καί Ρωμανίας». Σέ ἐνδειξη εὐγνωμοσύνης γι' αὐτὴ τὴ θεία εὐμένεια πρὸς τό πρόσωπό του, ἀπονέμει καί αὐτός ἀπὸ τίς πλουσιοπάροχες θεῖες δωρεές «τοῖς πᾶσι χρεῖαν ἔχουσι». Ἐνίωσε μάλιστα τὴν ἐπιθυμία νά κτίσει στό "Ἅγιο Ὅρος καί ἓνα μοναστήρι καταδικό του, ἀφοῦ μέ τό χῶρο αὐτό τὸν συνδέουν πολλὰ κτίσματα· τό Νοσοκομεῖο τοῦ Βατοπεδίου καί τοῦ Ἑσφιγμένου, τό μονήδριο τοῦ ἁγίου Νικολάου στίς Καρυές μέ πύργο λεγόμενο Μακρύ, καθὼς καί πολλές ἄλλες οἰκοδομές

σ' ὅλο τό "Ἅγιο" Ὄρος. Ἐφορμή γι' αὐτή του τήν ἐπιθυμία ὑπῆρξε ἡ πληροφορία πώς ὑπάρχει μικρό μοναστήρι στό ὄνομα τοῦ «Κύρ Σίμωνος», πού πρόσφατα δοξάστηκε καί ἐμφανίστηκε σάν μυροβλύτης. Γιά τό σκοπό αὐτό ἔγραψε ἐπιστολή, πού ἀπευθυνόταν στόν Πρῶτο καί τήν Ἱερά Σύναξη, καί ζητοῦσε νά τοῦ δοθεῖ ἡ ἄδεια νά χτίσει στόν ἔρημο ἐκεῖνο τόπο. Ὁ Πρῶτος καί ἡ Σύναξη ἀπάντησαν ὁμόφωνα ὅτι μπορεῖ νά χτίσει καί ὁ Οὐγκλεσης ἔστειλε τόν ἱερομόναχο Εὐθύμιο μέ βοηθούς καί πολλά χρήματα γιά τήν ἀγορά τοῦ χώρου καί τήν κατασκευή τοῦ μοναστηριοῦ. Ἔτσι λοιπόν, μέ τήν θεία εὐδοκία, ἔχτισαν τό μοναστήρι ὁλόκληρο, μέ πύργο καί κελλιά καί βοηθητικούς χώρους. Ὁ ναός ἐξωραίστηκε μέ τοιχογραφίες καί πλουτίστηκε μέ πολλά κειμήλια, εἰκόνες καί βιβλία καί χρυσοῦφанта πέπλα, στεγάστηκε δέ μέ μόλυβδο. Ἀφιερώθηκε μάλιστα στό γενέθλιο τοῦ Χριστοῦ καί ὀνομάστηκε νέα Βηθλεέμ «διά τό ἰδεῖν τι σημεῖον ὁ ἅγιος, ἦγουν ἀστέρα κρεμάμενον ἐπάνω τῆς πέτρας».

Στή συνέχεια ἀκολουθεῖ ἡ ἀπαρίθμηση τῶν μετοχιῶν πού ἀγόρασε σέ διάφορες περιοχές καί ἀφιέρωσε στό μοναστήρι, νά τά κατέχει καί νά τά νέμεται «ἄχρις, ἄν τό περίγειον τόδε συνίσταται, καί ὁ "Ἥλιος τήν γῆν ἀφορᾷ». Τό Χρυσόβουλλο ἐκδόθηκε «εἰς ἀσφάλειαν, καί βεβαίωσιν αἰώνιον. Κατά τόν Ὀκτώβριον μῆνα τῆς τρεχούσης ζ' Ἰνδικτιῶνος, τοῦ χψοβ' ἔτους». Ὅπως παρήρσε ὁ Κασιέ, ἐδῶ πρόκειται περί λάθους τοῦ Πατριάρχη· τό Χρυσόβουλλο γράφτηκε τόν Ὀκτώβριο τοῦ 1368³⁰.

3. Παραλλαγές στό κείμενο τοῦ Βίου.

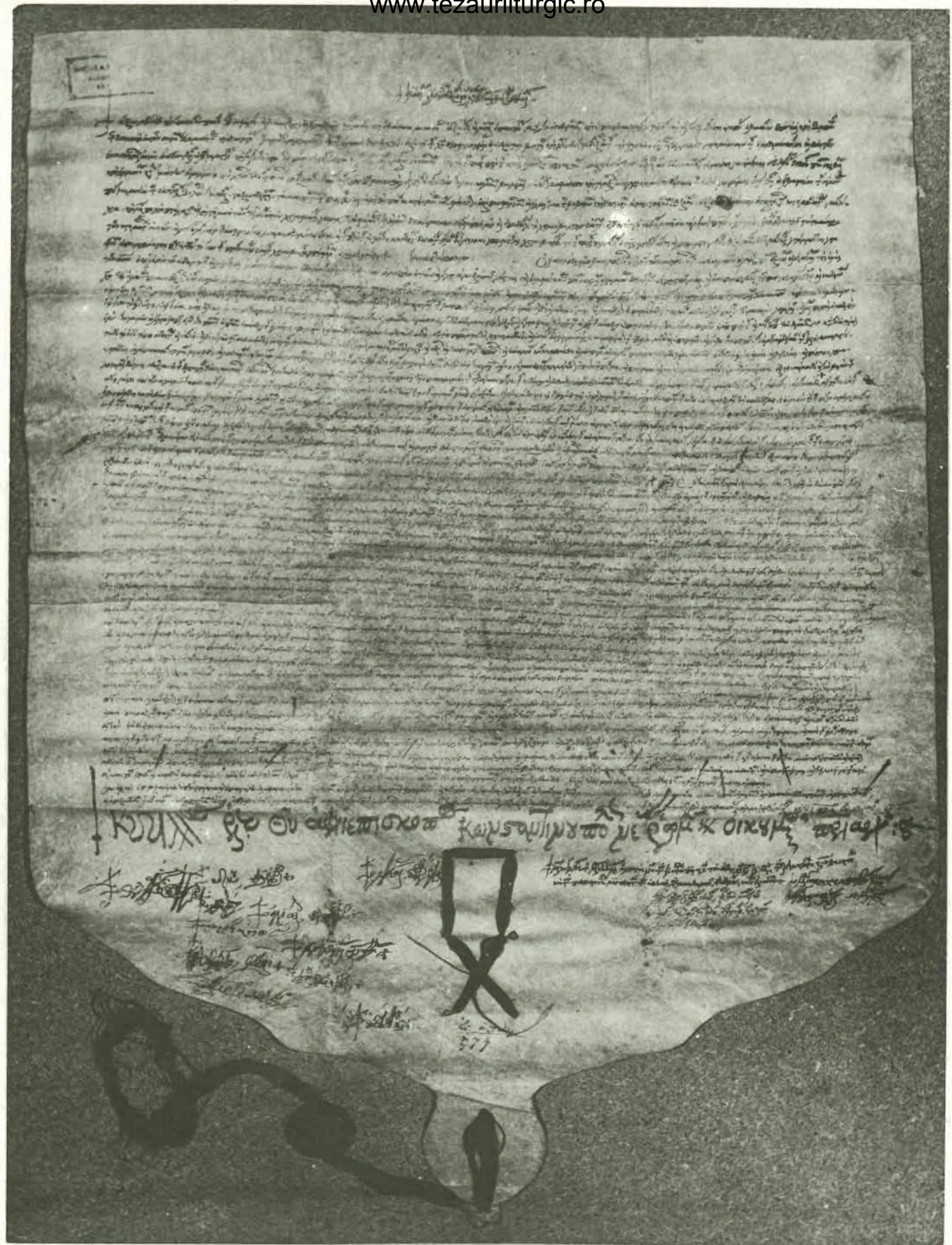
Ὑστερα ἀπ' αὐτή τή γενική περιγραφή καί πρόχειρη ἀξιολόγηση τῶν πηγῶν μας, μπορούμε νά ἐπιστρέψουμε στό κείμενο πού κυρίως μᾶς ἀπασχολεῖ, τόν ἐλληνικό Βίο τοῦ ὁσίου Σίμωνος.

Μιά προσεχτικότερη ἀνάγνωση τοῦ κειμένου αὐτοῦ, μέ κάποια κριτήρια ἱστοριοφιλολογικά, μᾶς ὁδηγεῖ ἀναπόφευκτα στό συμπέρασμα πώς βρισκόμαστε μπροστά σέ μιά συσσώρευση περιστατικῶν καί εἰδήσεων πού προέρχονται ἀπό διάφορες μεριές καί διαφορετικά χρονικά διαστήματα. Ἴσως ἔχουμε τή συγκέντρωση περισσώτερων παραδόσεων πού ἀφοροῦσαν τό πρόσωπο τοῦ ὁσίου Σίμωνος σέ ἐνιαῖο κείμενο ἀπό τόν ἐκδότη ἡ

ἐπιμελητή τῆς ἐκδοσης πού ἔχουμε στά χέρια μας. Γιά τή χειρόγραφη παράδοση τοῦ Βίου αὐτό εἶναι πολύ φυσικό, ὅταν μάλιστα πρόκειται γιά ἕνα συναξάριο πού τόν πρῶτο καιρό βρισκόταν ἀκόμα σέ ἐξέλιξη. Οἱ μνῆμες γύρω ἀπό τήν προσωπικότητα τοῦ Σίμωνος ἦσαν ἀκόμα ζωντανές ἀνάμεσα στούς μοναχοὺς πού τόν γνώρισαν καί οἱ διάφορες προφορικές διηγήσεις σκορπίστηκαν στή γύρω περιοχή ἀκολουθώντας ἡ κάθε μιά τίς εὐσεβεῖς ἀλλοιώσεις τοῦ κύκλου πού τίς διάσωσε. Οἱ ἀλλαγές πού γνώρισε στήν προφορική καί χειρόγραφη περίοδό του ἦσαν κυρίως προσθήκες κάποιου θαύματος, κάποιας ξεχασμένης εἰδήσεως ἡ περιστατικοῦ πού ἄμεσα ἡ ἔμμεσα εἶχε σχέση μέ τόν ὅσιο Σίμωνα ἡ τό μοναστήρι. Αὐτές τίς παραλλαγές τοῦ κειμένου θά προσπαθήσουμε νά βροῦμε καί νά ἐξηγήσουμε στή συνέχεια τῆς μελέτης μας.

Οἱ πρῶτες καί μοναδικές ἴσως ἱστορικές ἀναφορές στόν ὅσιο Σίμωνα καί στό βιογράφο του γίνονται στήν ἐπικεφαλίδα τοῦ Βίου, πού στήν ἐκδοση τῆς Βενετίας εἶναι ἡ ἀκόλουθη: «Βίος καί Πολιτεία τοῦ Ὁσίου καί Θεοφόρου Πατρός ἡμῶν Σίμωνος τοῦ Ἀθωνίτου, τοῦ ἐν τῇ Πέτρα ἀσκήσαντος καί μύρον ἀναβλύσαντος. Ὅστις ἀνεπαύθη περίπου τό, αὐνζ' (1257) ἔτος ἀπό Χριστοῦ Δεκεμβρίου κη' (28). Συγγραφείς μὲν ὑπό Ἡσαΐου μοναχοῦ, μεταγραφείς δέ ὑπό Νικηφόρου Ἱερομονάχου Χίου». Παρουσιάζοντας σέ γενικές γραμμές τὰ περιεχόμενα τοῦ Βίου, ὑπογραμμίσουμε ἤδη τήν ἀγνοία τοῦ συγγραφέα γιά τήν καταγωγή τοῦ ὁσίου. Λέγει χαρακτηριστικά: «ποία δέ ἦτον ἡ πατρίς του, καί ποῖοι ἦσαν οἱ γονεῖς του... δέν μᾶς τό ἐφάνέρωσε καμμία ἱστορία, οὐδέ παράδοσις». Τί ὅμως νά σημαίνει ἡ φράση «ἀνεπαύθη περίπου τό, αὐνζ' (1257)»; Ἐγνώριζε ὁ συγγραφέας τό ἔτος, ἔστω ἀπό τήν προφορική παράδοση ἡ εἶναι ἀπλὸς ὑπολογισμὸς δικός του;

Ἄν καί ὁ ἀκριβὲς χρόνος τοῦ θανάτου τοῦ ὁσίου Σίμωνος εἶναι ἀπό τὰ πράγματα ἀδύνατο νά βεβαιωθεῖ, ὑπάρχει στό Χρυσόβουλλο τοῦ Οὐγκλεση μιά φράση πού ἴσως θά μπορούσε νά ἐνισχύσει χοντρικά τήν εἰδήση τοῦ Βίου. Λέγει, ὅπως εἶδαμε, ὁ Οὐγκλεσης στό σημεῖο πού θέλει νά δικαιολογήσει τό ἐνδιαφέρον του γιά τό μοναστήρι τῆς Σίμωνος Πέτρας: «ὕφ' οὐ ἀκη-

4. Γράμμα τοῦ πατριάρχῃ Κωνσταντινουπόλεως Κυρίλλου Λούκαρη (ἔτος 1622/3), στό ὁποῖο περιέχεται τό κείμενο τοῦ κτιτορικοῦ χρυσοβούλλου (Ὁκτ. 1368) τοῦ Ἰωάννη Οὐγγελεσι.

κοώς καί τό Κύρ Σίμωνος πέτρας μονήδριον, τοῦ ἐν μύροις προσφάτως δοξασθέντος, καί ὀφθέντος». Ἀπό τῆ φράση αὕτη φαίνεται καθαρά πώς ἡ μυροβλυσία ἤ τουλάχιστο ἡ φήμη περί μυροβλυσίας ἀπό τόν τάφο τοῦ ὁσίου Σίμωνα δέν θά πρέπει νά ἦταν πεπαλαιωμένο γεγονός γιά τόν Οὐγκλεση. Ἡ λέξη «προσφάτως» ἂν καί δέν μπορεῖ νά προσδιορίσει τή χρονική ἀπόσταση, δίνει κάθε βεβαιότητα πώς τό γεγονός συνέβηκε στήν ἐποχή του ἢ τουλάχιστο στήν προηγούμενη γενιά. Δεδομένου δέ ὅτι τό Χρυσόβουλλο, δηλαδή καί ἡ φράση «προσφάτως», γράφτηκε τό 1368, ὁ δέ Οὐγκλεσης θά πρέπει νά γεννήθηκε στίς ἀρχές τοῦ 14ου αἰώνα, εἶναι πολύ εὐλογο ἡ φήμη τῆς μυροβλυσίας νά διαδόθηκε τήν ἴδια περίπου ἐποχή, δηλαδή στά τέλη τοῦ 13ου καί ἀρχές τοῦ 14ου αἰώνα. Σχετικά ὑπάρχει καί μιά ἄλλη μαρτυρία πού ἀνάγεται στά μέσα τοῦ 14ου αἰώνα. Συγκεκριμένα, στό Βίο τοῦ ἁγίου Μαξίμου τοῦ Κουσοκαλυβίτη, πού εἶναι τῆς ἴδιας περιόδου, ὑπάρχει ἡ μαρτυρία περί τῆς μυροβλυσίας ἀπό τόν τάφο τοῦ ὁσίου Σίμωνα³¹. Ἐξ ἄλλου καί κάποια χρονική ἀπόσταση θά πρέπει νά χώριζε τή μυροβλυσία ἀπό τόν θάνατο τοῦ ὁσίου. Ἔτσι, χωρίς σοβαρές ἐπιφυλάξεις θά μπορούσαμε νά δεχτοῦμε σάν ὀρθή τήν εἶδηση τοῦ Βίου καί νά τοποθετήσουμε χρονικά τό γεγονός τοῦ θανάτου τοῦ ὁσίου γύρω στό δεύτερο μισό τοῦ 13ου αἰώνα.

Ἡ ἀβεβαιότητα αὕτη φαίνεται πώς κάποια στιγμή συνειδητοποιήθηκε ἀπό κάποιον ἀντιγραφέα, ὁ ὁποῖος προσπάθησε νά δώσει περισσότερα στοιχεῖα γιά τήν περίοδο πού ἔζησε ὁ ὁσιος. Σ' αὕτη τή φάση προστέθηκε ἡ παράγραφος «Ἡ μαζε δέ ὁ Ἱερός Συμεών», ὅπου ὅπως εἶδαμε ἀπαριθμοῦνται οἱ αὐτοκράτορες, πατριάρχες καί ἄλλες ἐξέχουσες προσωπικότητες τῆς ὑποτιθέμενης ἐποχῆς τοῦ Σίμωνα. Παρόλο δέ πού, ὅπως διαπιστώσαμε, ὑπάρχει μιά αἰσθητή σύγχυση στά πρόσωπα πού ἀναφέρονται, πού ἀρχίζουν ἀπό τίς ἀρχές καί φτάνουν μέχρι τό τέλος τοῦ 13ου αἰώνα, ἐνῶ σέ μιά περίπτωση ἐπεκτείνονται καί στόν 15ο αἰώνα, στήν παράγραφο αὕτη διακρίνουμε ἕνα συγγραφέα πού ἔχει κάποιες ἱστορικές γνώσεις. Αὐτό φαίνεται καί ἀπό τήν παραπομπή, ὅπου μέ ἀκριβεία δίνει τά χρόνια τῆς βασιλείας τῶν βυζαντινῶν αὐτοκρατόρων καί μᾶς πληροφορεῖ πώς τίς εἰδήσεις του τίς πήρε ἀπό τόν

ἱστορικό Μελέτιο. Ὅπως ξέρουμε ὅμως, ὁ Μελέτιος ἔζησε στά τέλη τοῦ 17ου καί ἀρχές τοῦ 18ου αἰώνα, ἔγραψε δέ τήν «Ἐκκλησιαστική Ἱστορία», πού ἐκδόθηκε στά 1783-1785³². Ἀπό τό γεγονός αὐτό θά μπορούσε κανεῖς νά ὀδηγηθεῖ στό ἐσφαλμένο συμπέρασμα, πώς ὁ Βίος τοῦ ὁσίου Σίμωνα ἀφοῦ στηρίζεται στίς εἰδήσεις τοῦ Μελετίου, γράφτηκε μετά τό ἔτος 1785. Προσεκτικότερη ὅμως ἐξέταση τοῦ περιεχομένου τῆς παραγράφου, εὐκόλα πείθει πώς ἀποτελεῖ μιά ἐπεξηγηματική ἱστορική παρένθεση τοῦ ἀντιγραφέα. Γιατί εἶναι ἀδιανόητο γιά ἕνα βιογράφο, στήν ἀρχή τοῦ ἔργου του νά προσδιορίζει τό θάνατο τοῦ ἡρώα του μέ ἕνα «περίπου», νά δηλώνει ἄγνοια γιά τήν καταγωγή του, νά περιγράφει τό Βίο καί τά θαύματά του καί τή στιγμή πού ἀναφέρεται στίς συνθήκες τοῦ θανάτου του νά ξαναθυμᾶται ὅτι πρέπει νά προσδιορίσει τήν ἐποχή πού ἔζησε.

Μετά ἀπ' αὐτές τίς παρατηρήσεις καί τή βεβαιότητα πώς ἕνα μεγάλο μέρος τοῦ Βίου εἶναι πολύ προγενέστερο, θά μπορούσε κανεῖς εὐκόλα νά συμπεράνει πώς ὅλη αὕτη ἡ προσθήκη ἀποτελεῖ ἔργο κάποιου νεότερου ἀντιγραφέα, ὁ ὁποῖος μάλιστα εἶχε τή δυνατότητα νά μελετήσει τήν Ἱστορία τοῦ Μελετίου. Βλέποντας δέ τό κενό καί θέλοντας νά δώσει μιά μεγαλύτερη ἱστορικότητα στό Βίο, πρόσθεσε τήν πιό πάνω ἐπεξηγηματική παράγραφο, μέ πληροφορίες γιά τήν ἐποχή, πού ἀντλήσε ἀπό τόν Μελέτιο. Δεδομένου δέ ὅτι, ὅπως ἤδη εἶπαμε, ἡ ἐκτύπωση τῆς Ἱστορίας τοῦ Μελετίου ὀλοκληρώθηκε τό 1785, φυσικά καί ἡ προσθήκη τοῦ ἀντιγραφέα ἔγινε μετά ἀπ' αὕτη τή χρονολογία καί μέ τή μορφή αὕτη ὁ Βίος ἔφτασε στήν ἐκδοση τῆς Βενετίας πού ἔχουμε στά χέρια μας. Ἴσως αὐτό τό γεγονός νά ἀντιλήφθηκε καί ὁ ρῶσος μεταφραστής καί προτίμησε νά δώσει μιά δική του ἐρμηνεία. Γιατί, εἶναι δύσκολο νά πιστέψουμε πώς μέ τήν ἴδια εὐκολία θά παραχάραζε τό ἑλληνικό κείμενο σέ οποιοδήποτε σημεῖο του, ἂν ἦταν πεπεισμένος γιά τήν ἀρχαιότητά του. Ἐπειδή ὅμως ἀπό τήν πρώτη μας αὕτη παρατήρηση μπορεῖ νά μείνει ὁ ἀναγνώστης μέ τήν ἐντύπωση πώς τήν ἀρχαιότητα τοῦ Βίου τήν στηρίζουμε μόνο σέ ὑποθέσεις, προτρέχοντας σημειώνουμε πώς στή συνέχεια θά δοῦμε καί χωρία πού μᾶς ὑποχρεώνουν νά τήν

δεχτούμε χωρίς ἀμφιβολίες.

Ἐνῷ λοιπόν ἀναφορικά μέ τή συγκεκριμένη χρονική περίοδο πού ἔζησε ὁ ὅσιος Σίμωνας θά πρέπει νά περιοριστοῦμε στά γενικά συμπεράσματα πού ἐκθέσαμε πιό πάνω, τό κείμενο αὐτό μᾶς δίνει ἀφορμές γιά περισσότερες σκέψεις γύρω ἀπό τό βιογράφο, τούς κατά καιρούς ἀντιγραφεῖς καί τίς μετατροπές πού ἐπέφεραν σ' αὐτό μέ τήν πάροδο τοῦ χρόνου. Στόν τίτλο, ὅπως εἶδαμε, ὑπάρχει ἡ φράση «συγγραφεῖς μέν ὑπό Ἡσαΐου μοναχοῦ, μεταγραφεῖς δέ ὑπό Νικηφόρου ἱερομονάχου Χίου». Στή φράση αὕτη ἴσως κρύβεται ὅλη ἡ ἀλήθεια, πού ὅμως μᾶς εἶναι δύσκολο νά ξεδιαλύνουμε. Τό πρόβλημα πού τίθεται εἶναι, ποιός ἦταν αὐτός ὁ Ἡσαΐας, πότε ἔζησε, ἀπό πού καταγόταν καί πότε ἔγραψε τό Βίο πού μᾶς ἐνδιαφέρει.

Στήν ἀναζήτησή μας αὕτη δέν θά ἦταν χωρίς σημασία νά ξεκαθαρίσουμε πρῶτα τό νεότερο πρόσωπο πού ἀναφέρεται στόν τίτλο καί πού σίγουρα θά ἔπαιξε σημαντικό ρόλο στή διαμόρφωση τοῦ κειμένου, ὅπως μᾶς διασώθηκε, τοῦ ἱερομονάχου δηλαδή Νικηφόρου Χίου. Σύμφωνα μέ τήν ἔρευνα πού ἀναφέρεται σ' αὐτόν, ὁ ὅσιος Νικηφόρος γεννήθηκε γύρω στά μέσα τοῦ 18ου αἰώνα, σπούδασε στή Σχολή τῆς Χώρας κοντά στό Νεόφυτο Καυσοκαλυβίτη³³ καί στή συνέχεια ἔγινε δάσκαλος τῆς Σχολῆς μέχρι τό 1802. Τό ἔτος αὐτό ἔγινε ἡγούμενος τῆς Νέας Μονῆς, ἀλλά σύντομα παραιτήθηκε καί ἀπ' αὕτη τή θέση. Πέθανε τό ἔτος 1821, ἀφοῦ διακρίθηκε γιά τό ἀξιόλογο συγγραφικό του ἔργο.

Ἐκεῖνο πού μᾶς ἐνδιαφέρει ἰδιαίτερα στή δική μας περίπτωση, εἶναι ποιό ρόλο ἔπαιξε στή διαμόρφωση τοῦ σημερινοῦ Βίου τοῦ ὁσίου Σίμωνα· τί ἀκριβῶς ὑποδηλώνει ἡ φράση «μεταγραφεῖς ὑπό Νικηφόρου». Ἀντίγραψε πιστά κάποιο ἢ κάποια κείμενα πού βρῆκε σέ χειρόγραφο ἢ ἔστω τά μεταγλώττισε στά ἀπλά ἑλληνικά, ἢ μήπως ἔβαλε νυστέρι καί διαμόρφωσε τό δικό του κείμενο, προσθέτοντας ἢ ἀφαιρώντας ἀπό τήν δοσμένη γραπτή ἢ ἀκόμη καί προφορική παράδοση γύρω ἀπό τόν ὅσιο;

Ἦδη ἔχουμε διαπιστώσει πῶς ἡ παράγραφος ἐκείνη πού θέλει νά δώσει τά χρονικά ὅρια τῆς ζωῆς τοῦ ὁσίου, μέ βάση τίς προσωπικότητες τῆς ἐποχῆς («Ἦχμαζε δέ...»), δέν εἶναι φυσιολογικά

δεμένη μέ τήν ὅλη συνάφεια τοῦ κειμένου, διότι ἀποτελεῖ ἐπαναδιαπραγμάτευση ἑνός θέματος γιά τό ὅποιο, ὅπως ταίριαζε, μᾶς μίλησε κιόλας στήν ἀρχή. Συμπεράναμε δέ πῶς θά πρέπει νά ἀποτελεῖ νεότερη προσθήκη στόν ἀρχικό Βίο, πού ἔκανε κάποιος γνώστης τῆς ἱστορίας τῆς περιόδου ἐκείνης καί πιό συγκεκριμένα τῆς «Ἐκκλησιαστικῆς Ἱστορίας» τοῦ Μελετίου, στήν ὁποία ἀναφέρονται καί οἱ παραπομπές. Τήν ἴδια ὅμως ἐποχή πού ἐκδιδόταν ἡ Ἱστορία αὕτη — ἔτη 1783-1785 — καί ὁ Νικηφόρος βρισκόταν σέ πλήρη πνευματική ἀκμή καί δραστηριότητα. Πολύ πιθανό, λοιπόν, προσπαθώντας νά προβάλλει τίς ἱστορικές του γνώσεις, νά ἔκανε μαζί μέ τίς παραπομπές καί ἀλλαγές, προσθήκες ἢ ἐπεξηγήσεις στό κείμενο τοῦ Βίου τοῦ ὁσίου Σίμωνα. Κάπως ἔτσι θά πρέπει νά προστέθηκε ἡ παράγραφος περί τῶν αὐτοκρατόρων, τῶν πατριαρχῶν καί τῶν ἄλλων προσωπικοτήτων τῆς περιόδου ἐκείνης στό ἀρχικό κείμενο.

Ὅτι ὅμως τό κείμενο αὐτό δέχτηκε ἀρκετές καί σέ πολλά σημεῖα σημαντικές μεταβολές, μαρτυρεῖται ἔμμεσα μέν καί ἀπό ἕνα νεότερο πανηγυρικό Βίο, πού διασώθηκε στό τέλος τῆς Ἀκολουθίας τοῦ Ἀγίου Σίμωνα, ἄμεσα δέ ἀπό κάποιο ἀπόσπασμα τοῦ Βίου «ἐκ παλαιοῦ χειρογράφου» πού ὁ ἐπιμελητής τῆς ἔκδοσης αὐτῆς περιέλαβε σάν προσθήκη ἐκτός κειμένου.

Ἡ Ἀκολουθία τοῦ Ἀγίου Σίμωνα, μέ τό Βίο πού ἀναφέραμε, συνεχδόθηκε τό 1924 μέ τήν Ἀκολουθία καί τό Βίο τῆς Μαρίας Μαγδαληνῆς ἀπό τόν ἀρχιμανδρίτη Ἱερώνυμο³⁴. Στό Βίο τοῦ ὁσίου Σίμωνα, πού ὅπως εἶπαμε εἶναι προσαρμοσμένος γιά νά ἀναγνωσθεῖ πανηγυρικά τήν ἡμέρα τῆς γιορτῆς (28 Δεκεμβρίου), ὑπάρχουν μερικές παραλλαγές σέ σύγκριση μέ τό κείμενο τοῦ Λειμωναρίου. Οἱ παραλλαγές αὐτές ἀφοροῦν κυρίως τό τελευταῖο μέρος τῆς διήγησης, δηλαδή τήν ἀνακαίνιση τοῦ μοναστηριοῦ καί τόν προσδιορισμό τῆς ἐποχῆς πού ἔζησε ὁ ἅγιος. Συγκεκριμένα, μνημονεύεται ὁ γνωστός μας ἀπό τό Χρυσόβουλλο πνευματικός «κύρ Εὐθύμιος» πού ἔφερε μαζί του πολλά χρήματα καί ἔκανε γιά λογαριασμό τοῦ Οὐγκλεση τίς ἀγορές καί κατασκευές ὑπέρ τοῦ μοναστηριοῦ. Ἀκόμα, αὐτός ἦταν ὁ κομιστής καί τοῦ Χρυσόβουλλου τοῦ δεσπότη, μέ τό ὅποιο κατοχυρωνόταν στό μο-

ναστήρι ὅλη αὐτή ἡ περιουσία.

Ἐξ ἄλλου, γιὰ τή χρονική περίοδο πού ἔζησε ὁ ἅγιος καί προφανῶς σέ ἀντικατάσταση τῆς παραγράφου μέ τά ὀνόματα τῶν προσωποποιήτων τῆς ἐποχῆς, πού ἀποδώσαμε στόν ιερομόναχο Νικηφόρο, ἡ νέα ἔκδοση περιλαμβάνει τά ἑξῆς: «Ἦκμαζε δέ οὗτος ὁ Βασιλεὺς τῆς Σερβίας ἐν ἔτει χιλιοστῷ διακοσιοστῷ ἐξηκοστῷ τετάρτῳ ἀπὸ Χριστοῦ, καθὼς χρονολογεῖ τό Χρυσόβουλλον του. Ὅτε καί ὁ Βασιλεὺς τῶν Ρωμαίων Μιχαήλ ὁ ἀζυμίτης καί λατινόφωνος ὁ καί πρῶτος τῶν Παλαιολόγων. Συμπεραίνεται δέ ἀπὸ τό Χρυσόβουλλον τοῦτο ὅτι καί ὁ Ἅγιος Σίμων διέλαμπεν ὡς ἄλλος ἀστήρ εἰς τὰς σκοτεινάς ἐκεῖνας ἡμέρας ὅτε ἐξουσίαζον οἱ Λατῖνοι τήν Κωνσταντινούπολιν»³⁵. Ἀπὸ τήν παράγραφο αὐτή φαίνεται πῶς καί ὁ συντάκτης αὐτῆς τῆς ἔκδοσης μπόρεσε νά διαπιστώσει ὅτι τὰ περί τῶν προσωποποιήτων τῆς ἐποχῆς τοῦ ἁγίου ἀποτελοῦν νεότερη προσθήκη καί προτίμησε νά τήν ἀντικαταστήσει μέ νέα δική του ἐπεξηγήση. Πιστεύουμε πῶς δέν θά ἔκανε τό ἴδιο, ἂν ἦταν πεπεισμένος πῶς καί ἡ παράγραφος αὐτή ἀνῆκε στό πρωταρχικό κείμενο. Ἐξ ἄλλου, γιὰ τό χρόνο τῆς βασιλείας τοῦ Οὐγκλεση (1264), πολύ πιθανό νά μή παρασύρθηκε μόνο ἀπὸ τόν ἐκδομένο Βίο, ἀλλά νά γνώριζε καί τήν ἐπιστολή τοῦ Κυρίλλου.

Στά ὑπόλοιπα σημεία ὁ Βίος εἶναι σχεδόν ἄθικτος, ἂν ἐξαίρῃ κανεῖς τίς ρητορικές καί ἠθικοδιδασκαλικές ἀποστροφές πού ἀπαιτοῦσε ἡ πανηγυρική παρουσίασή του τήν ἡμέρα τῆς γιορτῆς τοῦ ἁγίου. Δέν ἀποκλείεται μάλιστα ἡ διασκευή αὐτή νά ἀποτελεῖ ἔργο τοῦ ἴδιου τοῦ ἡγούμενου τῆς Μονῆς, ἀρχιμανδρίτη Ἱερωνύμου, ὁ ὁποῖος ὑπογράφει μέ τὰ ἀρχικά του στό τέλος τοῦ Βίου· Α.Ι.Κ.Σ., ἥτοι Ἀρχιμανδρίτης Ἱερώνυμος Καθηγούμενος Σιμωνόπετρας.

Αὐτές οἱ διαφορές πού διαπιστώθηκαν, παρόλο πού ἡ ἔκδοση εἶναι νεότερη, δέν θά πρέπει νά εἶναι τυχαῖες καί χωρὶς ἱστορική σημασία. Ἴσως ἀπηχοῦν κάποια χειρόγραφη παράδοση πού ἐμεῖς ἀγνοοῦμε. Στὴ σκέψη αὐτὴ μᾶς ὁδηγεῖ ὁ ἔμμετρος Βίος τοῦ ὁσίου Σίμωνα πού γράφτηκε ἀπὸ τόν Καισάριο Δαπόντε³⁶. Δεδομένου δέ ὅτι ὁ Δαπόντε ἔζησε τό 18ο αἰῶνα, εἶναι φυσικό νά προξενεῖ ἐνδιαφέρον ὁποιαδήποτε παραλλαγή στό κείμενό του, τό ὁποῖο εἶναι προγενέστερο τῆς

ἔκδοσης τῆς Βενετίας. Στόν ἔμμετρο λοιπόν Βίο πού ἔγραψε ὁ Δαπόντε, ἐνῶ βασιικά διαπιστώνουμε μιὰ ποιητική ἀπόδοση τοῦ γνωστοῦ μας κειμένου μέ μικρές καί ἄσχετες παρεκβάσεις, στό σημεῖο πού περιγράψαμε πιό πάνω, τῆς ἀνακαίνισης δηλαδή τοῦ μοναστηριοῦ καί τῆς ἐποχῆς πού ἔζησε ὁ ἅγιος, ὑπάρχει παραλλαγή καί ταύτιση μέ τή νεότερη ἔκδοση, τοῦ 1924. Νά καί ἡ ἀπόδοση τοῦ Δαπόντε:

«Τοῦτο (ἐννοεῖ τό θαῦμα τῆς θεραπείας τῆς θυγατέρας του) ἰδὼν ἐθαύμασε, καί τόν πνευματικόν του

Εὐθύμιον ἀπέστειλε μέ πλοῦτον ἱκανόν του, καί μέ ἀφιερώματα, καί εἶχε ξανακτίσει τήν ἱερὰν ταύτην μονήν, καί πλέον τήν αὐξήσει. Τοῦτος δέ ὁ Εὐθύμιος καί χρυσόβουλλον του ἔφερε ὡς κτιτορικόν εἰς μοναστήριόν του. Ἀκμαζε δέ ὁ βασιλεὺς ἐτοῦτος τῆς Σερβίας, ὡς γράφει τό χρυσόβουλλον, ἐπὶ τῆς βασιλείας Παλαιολόγου Μιχαήλ, τοῦ τῶν Παλαιολόγων πρώτου, καί λατινόφωνος, πολλῶν κατὰ τόν λόγον.

Ἦκμαζε ὁ ὁσιος ὅταν οἱ Βενετζᾶνοι - ὡς ἀπὸ τό χρυσόβουλλον καθ' εἰς καταλαμβάνει τῆς Κωνσταντινουπόλεως εἶχαν τήν βασιλείαν»³⁷.

Ἐτσι, ἀπὸ τίς παραλλαγές πού εἶδαμε μέχρι τώρα, ξεκινώντας ἀπὸ τόν ἀντιγραφέα καί διασκευαστὴ τοῦ Βίου ιερομόναχο Νικηφόρο καί φτάνοντας μέχρι τόν ἡγούμενο τῆς Μονῆς Ἱερώνυμο, πού διασώζει κάποια παλαιότερη παράδοση πού φτάνει τουλάχιστο μέχρι τόν Δαπόντε, μποροῦμε νά συμπεράνουμε πῶς τό ἀρχικό κείμενο τοῦ Βίου σίγουρα δέν ἔμεινε σταθερό. Μέ τόν καιρὸ προστέθηκαν νέα στοιχεῖα ἀπὸ τοὺς νεότερους ἀντιγραφεῖς.

4. Περικοπή «ἐκ παλαιοῦ χειρογράφου».

Ἐπὶ ὑπάρχει ὅμως καί ἓνα πιό συγκεκριμένο ἀποδεικτικό στοιχεῖο γι' αὐτό μας τό συμπέρασμα. Εἴπαμε πιό πάνω πῶς στὴν ἔκδοση τοῦ 1924 ὑπάρχει ἐκτός κειμένου καί μιὰ προσθήκη. Ἡ προσθήκη αὐτὴ ἔχει τίτλο «Περικοπή ἐκ τοῦ Βίου τοῦ Ἁγίου Σίμωνα» καί μέσα σέ παρένθεση τὴν ἐπεξηγήση «ἐκ παλαιοῦ χειρογράφου»³⁸. Τό κείμενο πού ἀκολουθεῖ ἔχει ἔκταση τρεῖς σελίδες (ἔξ στῆλης) καί εἶναι ἀποκαλυπτικό γιὰ τὴν παράδοση τοῦ Βίου. Κύριο θέμα του εἶναι ἡ μάχη τῶν

Σέρβων στὸν Ἑβρο, ὅπου σκοτώθηκε καὶ ὁ νέος κτίτορας τοῦ μοναστηριοῦ, δεσπότης Ἰωάννης Οὐγκλεσης. Βέβαια, καθὼς τὸ κείμενο ἀποτελεῖ ἀπόσπασμα ἀπὸ κάποιο χειρόγραφο, δὲν ἔχει ἀρχή. Συνεχίζει ὅμως, μετὰ τὴ μάχη τοῦ Ἑβρου, τὴ διήγηση γιὰ τὰ θαύματα τοῦ Ἁγίου Σίμωνα, πού σέ γενικές γραμμές ἔχουν τὴν ἴδια διάταξη ὅπως στὰ ἄλλα κείμενα. Τὸ κείμενο κλείνει μέ τὴν ἀκόλουθη ἐπεξηγήση τοῦ ἐκδότη: «Τὴν περικοπὴν ταύτην ἐκ τοῦ βίου τοῦ Ἁγίου Σίμωνος, εἰς τέσσαρας σελίδες χειρογράφου περιεχομένην, κατεχωρήσαμεν ἐνταῦθα διὰ τὸ ἱστορικόν τοῦ αἰοῦ μου Κτίτορος τῆς Μονῆς Βασιλέως Ἰωάννου Οὐγκλεσι, καὶ διὰ τὰ θαύματα τοῦ Ἁγίου τὰ μὴ περιεχόμενα ἐν τῷ ἐκδεδομένῳ βίῳ τοῦ Ἀγίου»³⁹. Ἡ σημείωση αὐτὴ ἀποτελεῖ τὴν πιὸ ἀξιόλογη μνεία ὑπαρξῆς χειρογράφου Βίου τοῦ

ΕΚΔΟΜΕΝΟ ΚΕΙΜΕΝΟ

«Εἰς τὸν καιρὸν τούτου τοῦ Βασιλέως Ἰωάννου Οὐγκλεση...» (μάχη Ἑβρου)

«Ὁ δὲ Υἱὸς τοῦ Βασιλέως Ἰωάννου...» (διήγηση γιὰ τὸν γιό τοῦ Οὐγκλεση πού κατέφυγε στὴ Σιμωνόπετρα καὶ ἔγινε μοναχός).

Δέν ὑπάρχει ἡ ἴδια διήγηση. Σέ ἄλλη συνάφεια γίνεται λόγος περὶ Σαρακενῶν⁴⁰.

«Εἰς ἀπὸ τοὺς ἀδελφούς... ἀνευλαβής...» (περὶ τοῦ μοναχοῦ, ὁ ὁποῖος περιφρόνησε τὴ μνήμη τοῦ ὁσίου καὶ στὸν ὁποῖο ἐμφανίστηκε ὁ Σίμων ἀστραποφόρος μέ δύο ἄλλους καὶ τὸν τιμώρησε).

«Ἄλλος τις Ἀδελφός ... ἐπολεμεῖτο ὑπὸ τοῦ δαίμονος τῆς πορνείας...».

«Ἄλλοτε πάλιν... ἐμβῆκεν εἰς τὸν Ναὸν εἰς Ἀδελφός ἐκ τῆς τοῦ Ὀλύμπου Μονῆς τοῦ Ἁγίου Διονυσίου...».

«Ἄλλος τις Ἀδελφός Γεράσιμος...» (Τὴν ὥρα τῆς Λιτῆς εἶδε μιά νεφέλη πού σκέπαζε τὸ θυσιαστήριον καὶ τὴν εἰκόνα τοῦ ὁσίου στό σύνθρονον).

Δέν ὑπάρχει παρόμοια διήγηση.

ὁσίου Σίμωνα, ἂν ἐξαιρέσει κανεὶς τὸν ἑμμετρο Βίο τοῦ Δαπόντε καὶ τὴ σημείωση τοῦ Οὐσπένσκυ. Κανεὶς δὲν μπορεῖ νὰ ἀμφιβάλλει στὴν ἀποψη πὼς παρόμοια χειρόγραφα, πού ἀπηχοῦσαν διαφορετικές ἴσως παραδόσεις, ὑπῆρχαν καὶ μέχρι τὴν τελευταία πυρκαγιά τοῦ 1891.

Ἀπὸ τὴ σύγκριση πάντως τοῦ ἀποσπάσματος αὐτοῦ μέ τὸ γνωστὸ μας ἐκδομένο κείμενο ἡ διαφοροποίηση εἶναι αἰσθητὴ καὶ ἐνδεικτικὴ στοῦ τί συνέβαινε μέ τίς ἀντιγραφές. Διαπιστώνουμε, λοιπόν, πὼς ἐδῶ ὑπάρχει μιὰ ὁλότελα διαφορετικὴ περιγραφή τῆς μάχης τοῦ Ἑβρου, ἐνῶ καὶ στὴν περιγραφή τῶν θαυμάτων πού ἀκολουθεῖ ἔχουμε σοβαρές ἀλλαγές. Γιὰ νὰ γίνει ὅμως πιὸ εὐκόλα κατανοητὴ ἡ διαφορὰ, παραθέτουμε τὴ διάταξη τῆς ὕλης τῶν δύο κειμένων στὴ συγκριμένη συνάφεια, σέ παράλληλες στῆλες.

ΕΚ ΠΑΛΑΙΟΥ ΧΕΙΡΟΓΡΑΦΟΥ

«Καὶ καταβαίνει εἰς τὸ Μπογάζι...» (ἐκτενὴς περιγραφή μάχης Ἑβρου).

Δέν ὑπάρχει παρόμοια διήγηση, οὔτε γιὸς τοῦ Οὐγκλεση.

«Τότε λοιπόν...» (Ἑκστρατεία τῶν Τούρκων μετὰ τὴ μάχη τοῦ Ἑβρου κατὰ τοῦ Ἁγίου Ὁρους).

«... ἓνας μεταξὺ τῶν πατέρων...» (ἡ ἴδια διήγηση πιὸ ἀπλά καὶ ἐκτενέστερα διατυπωμένη).

«Ἄλλος τις ἀδελφός ...» (ἡ ἴδια διήγηση χωρὶς παραλλαγές).

Δέν ὑπάρχει παρόμοια διήγηση.

Δέν ὑπάρχει παρόμοια διήγηση.

«Μίαν φορὰν τῆς 28ης τοῦ παρόντος Δεκεμβρίου...» (περὶ μοναχοῦ, ὁ ὁποῖος εἶδε τὸ «τρισάκτινον» φῶς ἐπάνω στοῦ σπήλαιο τοῦ ὁσίου).

“Όπως βλέπουμε στο «ἐκ παλαιοῦ χειρογράφου», πού σέ γενικές γραμμές ἔχει τήν ἴδια διάταξη τῆς ὕλης, δέν ὑπάρχει τό θαῦμα «τοῦ Ἀδελφοῦ Γεράσιμου» οὔτε τοῦ Ἀδελφοῦ «ἐκ τῆς τοῦ Ὀλύμπου Μονῆς», ἐνῶ πλεονάζει τό θαῦμα «τῆς 28ης τοῦ παρόντος Δεκεμβρίου». Κυρίως ὅμως δέν ὑπάρχει ἡ διήγηση περί γιοῦ τοῦ Οὐγκλεση πού γίνεται μοναχός, πού στό ἄλλο κείμενο ἀκολουθεῖ ἀμέσως μετά τή μάχη τοῦ Ἐβρου, καί στή θέση αὐτή περιλαμβάνεται ἡ ἐκστρατεία τῶν Τούρκων κατά τοῦ Ἀγίου Ὁρους, πού ἀποτελεῖ φυσική συνέπεια τῆς ἡττας τῶν Σέρβων. Ἐδῶ τό κείμενο διακόπτεται μέ ἀποσιωπητικά, πράγμα πού σημαίνει πώς πρέπει νά ὑπῆρχε κάποια συνέχεια στή διήγηση, ἄγνωστη σέ μᾶς. Διαπιστώνουμε ὅμως ταυτόχρονα πώς ἕνα μέρος τοῦ χειρογράφου αὐτοῦ συμπιπτει μέ τή διάταξη τῆς ὕλης καί τό περιεχόμενο τοῦ ἐκδομένου κειμένου. Αὐτό γίνεται στήν περίπτωσή τῆς μάχης τοῦ Ἐβρου, ὡς θέματος, καί τοῦ βλάσφημου ἀδελφοῦ καί ἐκείνου πού βασανίζονταν ἀπό τόν δαίμονα τῆς πορνείας, σχεδόν ἀπόλυτα.

Ἄν θέλουμε, λοιπόν, νά ἀξιολογήσουμε τίς διαφορές τῶν δύο κειμένων, θά δοῦμε ὅτι στό «ἐκ παλαιοῦ χειρογράφου» δέν ὑπάρχουν οἱ ἀνακριβείες τοῦ ἄλλου κειμένου· ἐκτός ἀπό τήν παραπάνω διήγηση περί τοῦ γιοῦ τοῦ Οὐγκλεση, δέν περιλαμβάνει καί τά περί τοῦ μοναχοῦ πού ἦρθε ἀπό τή μονή τοῦ Ἀγίου Διονυσίου τοῦ Ὀλύμπου, πού ὅπως ξέρουμε, εἶναι μεταγενέστερη, τοῦ 16ου αἰῶνα⁴¹. Ἄν ἐπομένως ἡ ἀπουσία τῆς διήγησης γύρω ἀπό τό μοναχό τῆς μονῆς Ἀγίου Διονυσίου δηλώνει μιᾶ παράδοση παλαιότερη ἐκείνης, ἡ ἔλλειψη ἱστορικῶν ἀνακριβειῶν καί μάλιστα σέ θέματα πού ἔχουν σχέση μέ τό δεύτερο κτίτορα τῆς Σιμωνόπετρας Ἰωάννη Οὐγκλεση ἴσως ἀποτελεῖ ἐνδειξη πώς ἡ παράδοση αὐτοῦ τοῦ χειρογράφου ἀκολουθεῖ κάποια ἱστορικότερη ὁδό.

5. Ὁ χρόνος συγγραφῆς τοῦ Βίου.

Ἰστέρα ἀπ’ ὅλα αὐτά καί τήν διαπίστωση πώς ὑπῆρχαν διάφορες παραδόσεις γύρω ἀπό τό Βίο καί τά θαύματα τοῦ ἁγίου, καθὼς καί ἐλεύθερη διασκευή ἀπό τούς ἀντιγραφεῖς μέχρι καί τά τελευταῖα χρόνια, εἶναι δύσκολο νά ξεκαθαρίσουμε τά πρόσθετα στοιχεῖα καί νά βροῦμε πότε καί τί

ἀκριβῶς ἔγραψε ὁ μοναχός Ἡσαΐας πού φέρεται σάν συγγραφέας τοῦ ἔργου. Θά προσπαθήσουμε ὅμως νά ἐντοπίσουμε τά ἀρχαιότερα σημεῖα τοῦ Βίου, μέ τήν ἐλπίδα πώς αὐτά, ἔστω καί μέ τήν μορφή πού μᾶς διασώθηκαν, θά ἀνήκουν στόν πρῶτο βιογράφο τοῦ ὁσίου Σίμωνα.

Ἀναφερόμενοι στήν καταγωγή τοῦ Ὁσίου, παρατηροῦμε τήν ἀδυναμία τοῦ βιογράφου του νά μᾶς δώσει κάποιες πληροφορίες πάνω στό θέμα, μέ τό αἰτιολογικό πώς αὐτό «δέν μᾶς τό ἐφάνέρωσε καμιά ἱστορία, οὔδέ παράδοσις». Αὐτή ἡ ὁμολογία θά πρέπει νά εἶναι τόσο παλιά, ὅσο καί ὁ πρωταρχικός Βίος, γιατί καμιά ἄλλη ἐκδοχή δέν θά ἄντεχε στή λογική. Ἀπό τό ἕνα, δηλαδή, μέρος εἶναι πολύ φυσικό ὁ βιογράφος νά ἀσχοληθεῖ μέ τήν καταγωγή τοῦ ἡρώα του, ἐνῶ ἀπό τό ἄλλο μιᾶ ὁποιαδήποτε εἴδηση ἡ δήλωση ἄγνοιάς του δέν θά μπορούσε νά παρασιωπηθεῖ ἀπό τούς μεταγενέστερους ἀντιγραφεῖς ἢ διασκευαστές. Ἐξ ἄλλου, μιᾶ ἄλλη διαπίστωση πού μπορούμε νά κάνουμε εἶναι, πώς ὁ συγγραφέας τοῦ βίου ὄχι ἀπλῶς δέν ἦταν σύγχρονος τοῦ Ὁσίου, ἀλλά καί ἀρκετά μεταγενέστερος. Ἐτσι μόνο μπορεί νά ἐξηγηθεῖ γιατί ἀναζητᾷ κάποια ἱστορία ἢ παράδοση γιά νά πληροφορηθεῖ γιά τόν τόπο καταγωγῆς καί γιά τούς γονεῖς τοῦ ἡρώα του. Ἡ ἱστορία καί ἡ παράδοση προϋποθέτουν κάποια χρονική ἀπόσταση.

Ἐξ ἄλλου, ἀπό τή σύγκριση τῶν κειμένων πού διαθέτουμε μπορέσαμε νά διαπιστώσουμε πώς μερικές νεότερες διηγήσεις δέν περιλαμβάνονταν στήν ἀρχαιότερη παράδοση. Γιά παράδειγμα ἀναφέραμε τή διήγηση περί τοῦ ἀδελφοῦ «ἐκ τῆς τοῦ Ὀλύμπου Μονῆς τοῦ Ἀγίου Διονυσίου», πού δέν μπορεί νά εἶναι ἀρχαιότερη ἀπό τό 1540, δηλαδή ἀπό τήν ἐποχή ἐμφάνισης τοῦ μοναστηριοῦ αὐτοῦ. Αὐτό μᾶς ἐπιτρέπει νά συμπεράνουμε πώς ὁ ἀρχικός βίος εἶναι τουλάχιστο προγενέστερος τῆς πιό πάνω περιόδου. Πειστικότερο, πάντως, εἶναι τό ἴδιο τό χρυσόβουλλο τοῦ Οὐγκλεση, ὅπου ἡ φράση «ἡτις καί νέα Βηθλεέμ ἐκλήθη, διά τό ἰδεῖν τι σημεῖον ὁ ἅγιος, ἤγουν ἀστέρα κρεμάμενον ἐπάνω τῆς πέτρας»⁴² ἀποτελεῖ σαφέστατη μαρτυρία πώς, ὅταν τό 1368 γραφόταν τό ἔγγραφο αὐτό, ὑπῆρχε διάχυτη ἡ παράδοση γύρω ἀπό τή ζωή τοῦ ὁσίου Σίμωνα.

Ὑπάρχει ὅμως καί ἕνα ἄλλο σημεῖο τοῦ ἐκδο-

5. Τό έσωτερικό του σπηλαίου όπου άσκήτεψε ό όσιος Σίμων.

μένου Βίου, πού συνηγορεί στή μαρτυρία του χρυσοβούλλου και μπορεί νά μάς δώσει ένα terminus ante quem για τή σύνταξη του πρωταρχικού Βίου. Συγκεκριμένα, μετά τήν περιγραφή τής θεραπείας τής κόρης του Ούγκλεση και τής ανακαίνισης του μοναστηριού από τό δεσπότη, πού αποτελούν ένα είδος κατακλείδας στή διήγηση, λέγει τά εξής χαρακτηριστικά: «Καί ταῦτα μέν τελειόνουν ἔως ἐδῶ· ἀλλ' ἐπειδή καί ἡ ἀκόλουθος διήγησις εἶναι ὠραία καί ψυχωφελής, δέν εἶναι δίκαιον νά τήν παραιτήσωμεν, διό καί τήν προσθέτομεν διά τήν ἐξ αὐτῆς ὠφέλειαν». Μετά δέ ἀπό αὐτή τήν πληροφορία ἀκολουθεῖ ἡ διήγηση για τή μάχη του Ἑβρου καί ὁ θάνατος του νέου κτίτορα Ούγκλεση, ἡ διήγηση για πρόσχώρηση του γιου του στό μοναχισμό καί διάφορα θαύματα του ὁσίου. Ἀλλά εἶναι πολύ περίεργο καί ἀπίστευτο νά θέλει νά κλείσει μιὰ μεγάλη ἐνότητα ὁ συγγραφέας στά μισά τῆς διήγησης περί Ούγκλεση. Γιατί, τόσο ἡ παράγραφος πού προηγεῖται ἀπό τή φράση «καί ταῦτα μέν τελειόνουν ἔως ἐδῶ», ὅσο καί ἐκείνη πού ἀκολουθεῖ, ἀναφέρονται στό ἴδιο πρόσωπο. Ἡ διαφορά βέβαια ὑπάρχει· τό προηγούμενο γεγονός, τῆς ἀνακαίνισης του μοναστηριού, ἔγινε σέ καιρούς εἰρηνικούς, ὅταν ζοῦσε ὁ Ούγκλεσης, τό δεύτερο ὁμως θέλει νά περιγράψει πικρές ἡμέρες πού

ἀκολούθησαν τό θάνατο του νέου αὐτοῦ κτίτορα ἀπό τούς Τούρκους.

Εἶναι σαφές πῶς ἐδῶ κλείνει μιὰ ἐνότητα καί πῶς αὐτά πού ἀκολουθοῦν ἀμέσως ἀνήκουν σέ ἄλλη ἐποχή. Ἄν καί αὐτό δέν μπορεί νά ἀφορᾷ καί τά θαύματα ἢ τουλάχιστο ὅλα τά θαύματα πού ἀκολουθοῦν, εἶναι φανερό πῶς ἡ διήγηση για τή μάχη του Ἑβρου καί ἐκείνη για τό γιό του Ούγκλεση εἶναι μεταγενέστερες. Ἄν ὁμως ἀπό τό δεύτερο αὐτό μέρος ἀφαιρεθεῖ καί ἡ διήγηση για τό μοναχό πού ἤρθε στή Σιμωνόπετρα ἀπό τή μονή Ἀγίου Διονυσίου, πού ὅπως εἴπαμε ἀνήκει στά μέσα του 16ου αἰώνα, τό ὑπόλοιπο, πού δέν μπορούμε νά πλησιάσουμε τό χρόνο προέλευσής του, εἶναι ἐλάχιστο. Ἐξ ἄλλου, ἂν σάν κριτήριο τῆς ἀρχαιότητος σ' αὐτό τό δεύτερο μέρος πάρουμε τά κοινά στοιχεῖα μέ τό «ἐκ παλαιοῦ χειρογράφου», τότε μόνο δύο παράγραφοι μποροῦν νά ἀποδοθοῦν στήν πρωταρχική παράδοση του Βίου· εἶναι ἡ διήγηση περί του μοναχοῦ πού περιφρόνησε τή μνήμη του ὁσίου καί ἡ ἐπομένη περί του μοναχοῦ ὁ ὁποῖος «ἐπόλεμεῖτο ὑπό του δαίμονος τῆς πορνείας».

Μέ βάση αὐτή τή διαίρεση του κειμένου σέ πρῶτο καί δεύτερο μέρος, εἶναι ἐνδιαφέρον νά δοῦμε, ἂν ὑπάρχουν στοιχεῖα πού θά μάς βοηθοῦσαν νά προσδιορίσουμε χρονολογικά καί τή σύν-

ταξη του δεύτερου μέρους.

Τό αδιαμφισβήτητα ιστορικό γεγονός που ακολουθεί μετά τη φράση «καί ταῦτα μέν τελειόνουν ἕως ἐδῶ» εἶναι ἡ μάχη τοῦ "Εβρου, πού ὅπως ξέρουμε ἀπό τήν ἱστορία ἐγινε τό 1371⁴³. "Υστερα ἀπ' αὐτή τή διαπίστωση, εἶναι πολύ λογικό νά δεχτοῦμε πώς ἂν ἕνας ἀρχικός Βίος γράφτηκε πρίν ἢ κατὰ τό ἔτος 1368, τό δεύτερο μέρος θά μπορούσε νά εἶχε γραφεῖ μετά τό ἔτος 1371. Βέβαια, πρέπει ἐδῶ νά ποῦμε πώς ἡ διαίρεση πού κάναμε δέν εἶναι ἀπόλυτη, γιατί τόσο στό πρῶτο μέρος μπορεῖ νά εἰσχώρησαν μεταγενέστερα στοιχεῖα ἀπό τούς ἀντιγραφεῖς ἢ διασκευαστές, ὅσο καί στό δεύτερο μπορεῖ νά διατηρήθηκαν στοιχεῖα ἀπό τόν πρωταρχικό Βίο. Στό συγκεκριμένο ὅμως σημεῖο τῆς διαίρεσης πού μᾶς ὁδήγησε ἡ παραπάνω φράση ὑπάρχουν δύο γεγονότα πού ὑποχρεωτικά ἀντιδιαστέλλονται μεταξύ τους. Συγκεκριμένα, ἐνῶ τό δεύτερο μέρος ἀρχίζει μέ τή μάχη τοῦ "Εβρου, τό πρῶτο τελειώνει στήν περιγραφή καί τά κατέκαστα γύρω ἀπό τήν ἀνακαίνιση τοῦ μοναστηριοῦ ἀπό τόν δεσπότη Οὐγκλεση.

Ἀπό τούς πιό πάνω συλλογισμούς, στηριγμένους πάντα σέ ἐρεθίσματα πού δίνει τό ἴδιο τό κείμενο, καταλήξαμε στό συμπέρασμα πώς ὁ πρωταρχικός Βίος θά πρέπει νά γράφτηκε πρίν ἢ κατὰ τό ἔτος 1368. Ποιό ὅμως σπουδαῖο γεγονός, πού δέν θά ἦταν ἄσχετο μέ τό μοναστήρι τῆς Σιμωνόπετρας καί μέ τόν ἱδρυτή του ὅσιο Σίμωνα, θά μπορούσε νά συγκινήσει ξαφνικά τόν ἄγνωστό μας συγγραφέα; Μά ποιό ἄλλο ἀπό αὐτή τήν ἀνακαίνιση τοῦ μοναστηριοῦ; Ἡ πιό λογική λοιπόν ἐξήγηση, ὕστερα ἀπό αὐτά πού λέχτηκαν, εἶναι πώς ὁ Βίος τοῦ ὁσίου Σίμωνα γράφτηκε ἢ πῆρε μιᾶ ἐπίσημη μορφή μέ τήν εὐκαιρία τῶν ἐγκαινίων τοῦ ἀνακαινισμένου μοναστηριοῦ, καί καθόλου ἀπίθανο μέ τήν ἐντολή τοῦ δεσπότη Οὐγκλεση.

6. Ὁ συγγραφέας τοῦ Βίου.

"Υστερα ἀπ' αὐτό τόν προσδιορισμό τῶν συγκεκριμένων γεγονότων, πού συνετέλεσαν στή σύνταξη τοῦ Βίου τοῦ ὁσίου Σίμωνα σέ ἕνα ἐπίσημο πλέον κείμενο, ἴσως βοηθηθοῦμε καί στήν ἀναζήτηση τοῦ συγκεκριμένου προσώπου πού κρύβεται πίσω ἀπό τή φράση «συγγραφείς

μέν ὑπό Ἡσαΐου μοναχοῦ». Πάντως, αὐτός ὁ Ἡσαΐας θά πρέπει νά ἦταν κάποιος σημαντικό πρόσωπο στόν χῶρο τῶν γραμμάτων καί σύγχρονος μέ τά γεγονότα. Ὅλα ὅμως αὐτά τά γεγονότα, τόσο τό ἐνδιαφέρον τοῦ Σέρβου δεσπότη Οὐγκλεση γιά τό χτίσιμο τοῦ μοναστηριοῦ καί ἀργότερα ὁ θάνατός του στή μάχη τοῦ "Εβρου, ὅσο καί ἡ ἴδια ἡ προσωπικότητα τοῦ ἀναχωρητῆ καί ἀσκητῆ ὁσίου Σίμωνα, θά μπορούσαν ἄμεσα καί ἐντονα νά συγκινοῦν τό γνωστό ἡσυχαστή Σέρβο μοναχό Ἡσαΐα⁴⁴, πού διακρίθηκε ἀκριβῶς αὐτή τήν περίοδο ὡς συγγραφέας, μά καί ὡς μεσολαβητής στήν εἰρήνευση τῆς Σερβικῆς Ἐκκλησίας μέ τό Οἰκουμενικό Πατριαρχεῖο. Ὁ Ἡσαΐας μάλιστα τυχαίνει νά ἦταν καί φίλος τοῦ Οὐγκλεση καί ἐμπνευστής τῶν φιλοβυζαντινῶν διαθέσεων καί σχεδίων τοῦ Σέρβου δεσπότη.

Τό γεγονός ὅτι ἕνας Σέρβος μοναχός θά μπορούσε νά ἐνδιαφερθεῖ τόσο πολύ καί νά γράψει, τό πιθανότερο μάλιστα στά ἑλληνικά, τό βίο ἑνός ἑλληνικῆς καταγωγῆς ἀγιορείτη, δέν πρέπει νά μᾶς ξενίζει. Οἱ δεσμοί τοῦ σέρβικοῦ λαοῦ μέ τήν Ὁρθοδοξία θεμελιώθηκαν στό "Αγιο Ὅρος ἀπό τόν πρῶτον ἡγεμόνα Στέφανο Νέμανια, ὁ ὁποῖος ἐγινε μοναχός καί πῆρε τό ὄνομα Συμεών, καί ἀπό τό γιό του Σάββα. Πατέρας καί γιός μόνασαν στό "Αγιο Ὅρος, ὅπου καί ἀφομοίωσαν τή βυζαντινή παράδοση καί τό πνεῦμα τῆς Ὁρθοδοξίας, ἀφήνοντας αὐτό τό δεσμό τους αἰώνια παρακαταθήκη στούς ἀπογόνους τους.

Ἦταν ἡ ἐποχή πού τό Βυζάντιο ἄρχισε νά λυγίζει στήν ὁρμή καί διαλυτική μανία τῶν Σταυροφόρων. Τό 1204 ὅταν ἡ βασιλεύουσα Πόλη παραδινόταν στούς Φράγκους καί οἱ φιλοδοξίες τῶν βυζαντινῶν αὐτοκρατόρων σκορπίζονταν στά ἀδούλωτα κατάλοιπα τῆς αὐτοκρατορίας, τό κῦρος τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου κλονιζόταν κι αὐτό ἐπικίνδυνα. Τότε στή διατήρηση τῆς ἐνότητας τῆς Ὁρθοδοξίας ἀποφασιστικό ρόλο ἔπαιξε τό "Αγιο Ὅρος. Ἡ Σερβία, πού κι αὐτή πάλευε νά διατηρήσει τήν αὐτοτέλειά της, βρέθηκε ἐκτεθειμένη μπροστά στά ἐπεκτατικά σχέδια τῆς δυτικῆς Ἐκκλησίας. Ὁ πάπας Ἰννοκέντιος Γ' (1198-1216) πρόσφερε στόν ἡγεμόνα Στέφανο, γιό καί διάδοχο τοῦ Συμεών, βασιλικό στέμμα καί διεθνή ἀναγνώριση. Ἦταν ἕνας εὐσχημος τρόπος γιά νά ἀνοίξει

ἐλεύθερα στους μισιονάριους του τὰ σύνορα τῆς χώρας αὐτῆς.

Παρόλο πού ἡ Ἱστορία δέν γράφεται καί δέν ἐρμηνεύεται μέ ὑποθέσεις, παρά μόνο μέ τήν ἀνάλυση καί ἀξιολόγηση τῶν δοσμένων γεγονότων, θά τολμούσαμε νά ποῦμε πώς σ' αὐτή τή φάση ἡ Ρώμη θά μπορούσε νά εἶχε κερδίσει γιά πάντα τή Σερβία, ἂν δέν προσέκρουε στή γρανιτένια ἀφοσίωση τοῦ ἁγιορείτη μοναχοῦ Σάββα, τοῦ ἄλλου γιου τοῦ Νέμανια καί ἀδελφοῦ τοῦ νεότευκτου βασιλιᾶ Στεφάνου, στοῦ Οἰκουμενικό Πατριαρχεῖο. Ὁ μοναχός Σάββας πού διακρίθηκε σάν πνευματική φυσιογνωμία τοῦ Ἁγίου Ὁρους καί ταυτόχρονα δέν ἔπαψε νά διαδραματίζει ἐνεργό ρόλο καί στά πολιτικά πράγματα τῆς χώρας του, πρόβλεψε τόν κίνδυνο καί ἔσπευσε νά προλάβει τυχόν ἀνεπανόρθωτες δεσμεύσεις τοῦ ἀδελφοῦ του. Δύο χρόνια μετά τή στέψη τοῦ ἀδελφοῦ του, τό ἔτος 1219, κατέφυγε στή Νίκαια, ὅπου ἦταν ἡ ἔδρα τοῦ βυζαντινοῦ αὐτοκράτορα καί τοῦ πατριάρχη, καί ζήτησε τήν προαγωγή τῆς Σερβικῆς Ἐκκλησίας σέ αὐτοκέφαλη Ἀρχιεπισκοπή⁴⁵. Ἡ συμβολή τοῦ Ἁγίου Ὁρους στήν παρόμοια ἐξέλιξη τῆς σερβικῆς ἱστορίας καί στοῦ μόνιμο προσανατολισμοῦ τῆς σερβικῆς πνευματικῆς ζωῆς πρὸς τήν ὀρθόδοξη Ἀνατολή ὑπῆρξε τεράστια. Γιατί ἡ σερβικὴ ὀρθόδοξία δοκιμάστηκε πρῶτα καί ἀναγνωρίστηκε στοῦ Ἁγίου Ὁρους καί ἔτσι μόνο μπόρεσε νά ἐπικυρωθεῖ ἀπὸ τό Οἰκουμενικό Πατριαρχεῖο καί νά κερδίσει τήν αὐτοτελή φυσιογνωμία της.

Τό κλίμα αὐτό τοῦ σεβασμοῦ πρὸς τό Ἁγιο Ὁρος πού θεμελίωσε ὁ Σάββας ἀπλώθηκε γρήγορα σέ ὅλα τὰ στρώματα τῆς σερβικῆς κοινωνίας, ἐπηρεάζοντας βαθιά καί αὐτό τό παλάτι. Ἔτσι, ὅταν ἀργότερα ὁ τσάρος Στέφανος Δουσάν ἔγινε κύριος τῆς περιοχῆς, παρόλη τήν αὐθαίρετη στάση του ἀπέναντι στήν αὐτοκρατορία καί τό Πατριαρχεῖο, γιά τό Ἁγιο Ὁρος ἔδειξε αὐτοσυγκράτηση καί σεβασμό. Κατά τήν ἐπίσκεψή καί παραμονή του στοῦ Ὁρους (1347-1348) βοήθησε ποικιλότροπα στήν οἰκονομική ἀνύψωση τῶν μοναστηριῶν ἀφήνοντας στοῦ πέρασμά του μιά σειρά ἀπὸ χρυσόβουλλα καί δωρεές⁴⁶.

Βέβαια, ἡ μεγάλη παρουσία Σέρβων στοῦ Ἁγίου Ὁρους ἦταν ἐπόμενο νά προκαλέσει προστριβές μέ τό ἑλληνικό στοιχεῖο. Αὐτές οἱ προστριβές

προκλήθηκαν, ὅταν οἱ ξένοι ἐπισκέπτες ἄρχισαν νά διεκδικοῦν καί μέ τή δύναμη τῆς κοσμικῆς ἐξουσίας νά παίρνουν στά χέρια τους τίς ὑπεύθυνες θέσεις τῆς διοίκησης καί κυρίως τή θέση τοῦ Πρώτου. Εἶναι γνωστό πώς ἀπὸ τήν ἐποχὴ τῆς ἐπίσκεψης τοῦ Δουσάν καί μέχρι τό τέλος τῆς βασιλείας τοῦ Οὐγκλεση τή θέση τοῦ Πρώτου τοῦ Ἁγίου Ὁρους τήν κατεῖχαν κυρίως Σέρβοι, μέ μικρές μόνο παρεμβολές Ἑλλήνων μοναχῶν⁴⁷.

Γιά νά κατανοήσουμε ὅμως καλύτερα τήν αἰτία τῆς ἀντίδρασης τῶν Ἑλλήνων μοναχῶν στή σερβικὴ ἐπιβολή στήν κορυφή τῆς πνευματικῆς διοίκησης τοῦ Ἁγίου Ὁρους, πρέπει νά ἔχουμε ὑπόψη μας πώς τήν ἐποχὴ αὐτὴ ἡ Σερβικὴ Ἐκκλησία δέν διατηροῦσε κανονικὲς σχέσεις μέ τό Οἰκουμενικό Πατριαρχεῖο. Ἀπὸ τήν ἐποχὴ πού ὁ τσάρος Δουσάν θέλησε νά ἀνακηρύξει αὐθαίρετα τήν Ἐκκλησία του σέ Πατριαρχεῖο (1346) καί κυρίως ὕστερα ἀπὸ τήν ἐκδίωξη τῶν Ἑλλήνων μητροπολιτῶν ἀπὸ τίς θέσεις τους καί τήν τοποθέτηση σ' αὐτές Σέρβων, τό Οἰκουμενικό Πατριαρχεῖο καταδίκασε τοὺς ὑπεύθυνους καί ὅλη τή Σερβικὴ Ἐκκλησία σέ ἀφορισμό. Οἱ Σέρβοι, λοιπόν, πού ἐπισκέπτονταν τό Ἁγιο Ὁρος ἦσαν ἀποκομμένοι ἀπὸ τήν Ὀρθόδοξη Ἐκκλησία. Οἱ μοναχοὶ δὲ τοῦ Ὁρους, πού βρίσκονταν κάτω ἀπὸ τήν πνευματικὴ δικαιοδοσία τοῦ Οἰκουμενικοῦ Θρόνου καί πάντα διατηροῦσαν μιά ἰδιαίτερη εὐαισθησία στά θέματα τῆς ὀρθόδοξης παράδοσης καί τάξης, ἦταν φυσικὸ νά ἀντιδρῶν σ' αὐτὴ τήν παρουσία⁴⁸.

Ἀξιοσημεῖωτο ἐπίσης εἶναι, ὅτι αὐτὴ τήν ἐποχὴ τό Ὁρος ζεῖ μιά ἀπὸ τίς σημαντικότερες περιόδους τῆς πνευματικῆς του ἀνθησης. Εἶναι ἡ ἐποχὴ τοῦ Ἡσυχασμοῦ πού συνεπαίρνει κάθε μοναχό, μὰ ταυτόχρονα ἐπηρεάζει καί τήν ἐκκλησιαστικὴ ἡγεσία. Ἀπὸ τήν πράξη αὐτῆς τῆς κίνησης φαίνεται πώς οἱ ὁπαδοὶ της στάθηκαν πάνω ἀπὸ τίς φυλετικὲς καί ἄλλες τυπικὲς διαφορὲς καί ἐβίωσαν τήν ἐνότητα τῆς Ὀρθοδοξίας σέ διεθνή κλίμακα. Ἔτσι, ἀνάμεσα στους μαθητὲς τοῦ Γρηγορίου Παλαμᾶ καί κυρίως τοῦ Γρηγορίου Σιναΐτη ἓναν μεγάλο μέρος κατέχουν Σλάβοι ἀπὸ διάφορες περιοχές⁴⁹. Ἕλληνες, Σέρβοι καί Βούλγαροι ζοῦν σέ μιά πνευματικὴ ἐνότητα ὡς μαθητὲς τῶν μεγάλων δασκάλων τοῦ Ἡσυχασμοῦ.

Μέσα σ' αυτό τό έντονο πνευματικό κλίμα δημιουργούνται καί οί προϋποθέσεις γιά τήν αποκατάσταση κανονικῶν σχέσεων ανάμεσα στή Σερβική Ἐκκλησία καί τό Οἰκουμενικό Πατριαρχεῖο. Πρωτεργάτες δέ αὐτῆς τῆς ἐξομάλυνσης τῶν σχέσεων τῶν δύο Ἐκκλησιῶν εἶναι δύο ἡσυχαστές· ὁ μοναχός Ἡσαΐας ἀπό τή σερβική πλευρά καί ὁ πατριάρχης Φιλόθεος Κόκκινος ἀπό τήν ἄλλη. Κατά τή διήγηση ενός σερβικοῦ χρονικοῦ, ὁ Ἡσαΐας «ἦταν πολύ ἀγαπητός στόν πατριάρχη»⁵⁰. Δέν εἶναι χωρίς σημασία καί τό γεγονός πώς ὁ δεσπότης Ἰωάννης Οὐγκλεσης, ὁ νέος κτίτορας τῆς Σιμωνόπετρας ἔκανε τό πρῶτο βῆμα στό δρόμο τῆς συμφιλίωσης, ἐπιστρέφοντας στό Οἰκουμενικό Πατριαρχεῖο τίς μητροπόλεις πού εἶχε ἀποσπάσει ἀπ' αὐτό ὁ Δουσάν. Ἀσφαλῶς αὐτή ἡ ἐνέργεια δέν ἔγινε χωρίς τή συμβολή τοῦ Ἡσαΐα, πού ἦταν συνεργάτης καί σύμβουλος τοῦ Σέρβου δεσπότη. Στά πλαίσια, λοιπόν, μιᾶς τέτοιας συνεργασίας, τί τό πιό φυσικό νά γράφτηκε ὁ βίος ενός ἀγιορείτη ὁσίου, πού ἀγαποῦσε τήν ἡσυχία, ἀπό τόν ἡσυχαστή Ἡσαΐα;

Τόν ἀπόηχο αὐτῆς τῆς διόρθωσης καί ὑπερεθνικῆς συνεργασίας συναντοῦμε καί στήν ἄλλη μεριά. Διασώθηκε ἑλληνική μετάφραση τοῦ Βίου καί τῆς Ἀκολουθίας τοῦ Ἀγίου Σάββα, τοῦ ἱδρυτῆ τῆς Σερβικῆς Ἐκκλησίας καί πρώτου ἀρχιεπισκόπου τῆς⁵¹. Ὅπως ξέρουμε, εἶναι σπάνιο τό φαινόμενο καί ἀποτελεῖ μιᾶ ἀπό τίς λίγες ἐξαιρέσεις, ἡ τιμὴ ενός Σλάβου ἀγίου νά μπεῖ στήν ἑλληνική λατρευτική παράδοση. Ἄν καί χειρόγραφα τόσο παλιά δέν σώθηκαν, πιστεύουμε πώς αὐτή ἡ μεγάλης σημασίας ἀναγνώριση καί ἀποδοχή τῆς τιμῆς πρὸς τόν Σέρβο ἅγιο θά πρέπει νά ὑπῆρξε καρπὸς τῆς πιὸ πάνω πνευματικῆς προσέγγισης πού δημιούργησε ἡ διδασκαλία τοῦ Ἡσυχασμοῦ. Πολύ πιθανό μάλιστα, ἡ συμβολή τοῦ μοναχοῦ Ἡσαΐα καί στήν περίπτωση αὐτή, τῆς μετάφρασης τοῦ Βίου τοῦ ἀγίου Σάββα, νά ἦταν ἀποφασιστική.

Ἀπὸ τό Βίο τοῦ μοναχοῦ Ἡσαΐα, πού ἔγραψε κάποιος ἄγνωστος μαθητῆς του⁵², μαθαίνουμε πώς γεννήθηκε στίς ἀρχές τοῦ 14ου αἰῶνα κάπου στή νότια Σερβία, ἀπὸ εὐγενεῖς γονεῖς. Μοναχός ἔγινε ἤδη ὅταν βρισκόταν στή Σερβία, πολὺ νωρίς ὅμως ἤρθε στό Ἅγιο Ὅρος γιά περισσό-

τερη πνευματική ἄσκηση. Στό Χιλανδάρι ἔγινε μαθητῆς τοῦ ἡγουμένου Ἀρσενίου, τήν ἐποχὴ πού βρίσκονταν στό Ὅρος ὁ τσάρος Δουσάν μέ τή σύζυγό του Ἑλένη καί τό γιό τους Οὐρως⁵³. Μετά τό θάνατο ὅμως τοῦ Ἀρσενίου ὁ Ἡσαΐας συνοδευόμενος ἀπὸ τό μαθητὴ του Σίλβεστρο ἀποσύρθηκε στό ἡσυχαστήριό τοῦ Ἀγίου Παύλου, σέ κείνη περίπου τήν περιοχή ὅπου μπροστά ἀπὸ ἕνα αἰῶνα ἀσκήτεψε καί ὁ ὁσίου Σίμων. Λίγο ἀργότερα δέ, γύρω στὰ 1348, τοποθετήθηκε ἀπὸ τόν Δουσάν ἡγούμενος τῆς παραπλήσιας μονῆς τοῦ Ἀγίου Παντελεήμονα, πού πρόσφατα ἀνακαινίστηκε ἀπὸ τόν τσάρο. Αὐτὴ ἡ στενὴ ἐπαφή του μέ τό Σέρβο ἄρχοντα φαίνεται πώς τοῦ ἐπέτρεψε νά παίξει κάποιον σημαντικὸ ρόλο στήν ἀνακαίνιση τῆς μονῆς τοῦ Ἀγίου Παύλου, ἐνῶ γιά κείνη τοῦ Ἀγίου Παντελεήμονα δέν ὑπάρχει καμιὰ ἀμφιβολία⁵⁴. Παρόμοιο ὅμως ρόλο φαίνεται νά ἔπαιξε καί στήν αὐλὴ τοῦ Ἰωάννη Οὐγκλεση ἀναφορικά μέ τήν ἀνακαίνιση τῆς Σίμωνος Πέτρας.

Ἀπὸ τό ἱστορικὸ αὐτὸ τῆς μοναστικῆς ζωῆς καί δραστηριότητος τοῦ Ἡσαΐα γύρω ἀπὸ τήν περιοχή ὅπου ἔζησε καί ἀσκήτεψε ὁ ὁσίου Σίμων, μποροῦμε μέ σιγουριά νά ὑποθέσουμε πώς καθημερινά θά τόν συναντοῦσε μπροστά του μέσα ἀπὸ τήν παράδοση. Αὐτὴ δέ ἡ ἀτμόσφαιρα δέ μπορεῖ παρά νά ἐπηρέασε τό Σέρβο μοναχό. Στό Βίο πού κατὰ τήν γνώμη μας θά γράψει ἀργότερα, συχνά θά κάνει λόγο γιά «φωτοχυσία», γιά «τρισάκτινο φῶς» ἢ γιά ἐμφάνιση τοῦ ὁσίου Σίμονα «ἀστραποφόρου». Ὅλες αὐτές οἱ ἐννοιες εἶναι πολὺ γνωστές καί συνηθισμένες στὰ ἡσυχαστικά κείμενα καί τοὺς ἡσυχαστικούς Βίους. Καί ὁ Ἡσαΐας ἦταν ὁ σημαντικότερος Σέρβος ἡσυχαστής.

Ἀναφερόμενοι στόν μνημονευόμενο γιό τοῦ Οὐγκλεση, πού βρίσκουμε στό βίου τοῦ ὁσίου Σίμονα, ὑποστηρίξαμε πώς ἡ σχετικὴ διήγηση ἀνήκει στό δεύτερο καί μεταγενέστερο μέρος καί πώς ἐπομένως ἀποτελεῖ προσθήκη ἀνεξέλεγκτη ἀπὸ τὴ μεταγενέστερη παράδοση, πού ἔκανε κάποιος ἀντιγραφέας. Τὴν ἀποψὴ μας ἐνισχύσαμε καί μέ τὴ σύγκριση τῆς σχετικῆς συνάφειας μέ τό κείμενο τοῦ «ἐκ παλαιοῦ χειρογράφου», ὅπου ὅπως εἶδαμε δέν ὑπάρχει αὐτὴ ἡ ἀνακρίβεια. Δυστυχῶς ὅμως τὴν ἴδια σύγκριση δέν μποροῦμε νά κάνουμε μέ μιὰ ἄλλη ἀνακρίβεια πού βρίσκεται

6. Ὁ εὐσεβέστατος δεσπότης Ἰωάννης Οὐγγλεσης († 1371). Τοιχογραφία στήν ἐκκλησία τῶν Ἁγίων Ἀναργύρων στό Βατοπέδι, γύρω στά 1370, μέ ἐπιζωγράφισή τοῦ 19ου αἰ.

στό υποτιθέμενο πρώτο μέρος και έπομένως στό παλαιότερο κείμενο του Βίου. Πρόκειται για τή στερεότυπη αφήγηση τής θεραπείας τής θυγατέρας του Ούγκλεση από τόν όσιο Σίμωνα και τής ανταπόδοσης του δεσπότη μέ τήν ανακαίνιση του μοναστηριού.

Είναι όμως απόλυτα έξακριβωμένο πώς ό 'Ιωάννης Ούγκλεσης δέν είχε παιδιά. Τό μοναδικό παιδί πού απόκτησε πέθανε πολύ μικρό. Μιά έπιγραφή στό Χιλανδάρι μάς πληροφορεί πώς εκεί τό έθαψε ό δεσπότης και γι' αυτό ό δεσμός του ιδιαίτερα μ' αυτό τό μοναστήρι έμεινε πάντα ξεχωριστός⁵⁵. "Αν λοιπόν δεχτούμε πώς συγγραφέας του Βίου του όσιου Σίμωνα ήταν ό ήσυχαστής 'Ησαΐας, τίθεται τό έρώτημα, πώς ένας σύγχρονος και στενός συνεργάτης του δεσπότη θά μπορούσε νά γράψει παρόμοιες ανακρίβειες;

Ό Σέρβος ιστορικός Κασιć, πού αναφέραμε πιό πάνω, θέλοντας νά κατοχυρώσει τό κύρος του Χρυσοβούλλου του Ούγκλεση, υποστήριξε πώς τά περί θεραπείας τής δαιμονισμένης κόρης του Ούγκλεση αποτελούν μεταγενέστερη προσθήκη στό Βίο του όσιου Σίμωνα. Αύτή ή άταίριαστη προσθήκη όφείλεται σέ σύγχυση ανάμεσα στήν παράδοση περί Ούγκλεση και εκείνη περί Djuradj Branković⁵⁶. Πράγματι, ανάμεσα στις δραστηριότητες του Branković, πού βασίλεψε στά δύσκολα χρόνια πριν από τήν ύποδούλωση στους Τούρκους (1427-1456), αναφέρεται και τό χτίσιμο τής μονής Ντέβιτσα, ύστερα από τή θεραπεία τής κόρης του πού έπασχε από άνίατη ασθένεια, από τόν άγιο 'Ιωαννίκιο. "Υστερα από αυτό, ό Κασιć καταλήγει στό συμπέρασμα πώς «ή λαϊκή παράδοση για τό χτίσιμο τής Ντέβιτσας, πού περιλαμβάνεται στό Βίο του άγίου 'Ιωαννικίου, μέσω των Σέρβων άγιορειτών πού υπήρχαν στή Σιμωνόπετρα, επέδρασε στή δημιουργία τής άγιορειτικής παράδοσης για τό χτίσιμο τής Σιμωνόπετρας»⁵⁷. Έμείς, πού δέν έχουμε κανένα λόγο νά άρνηθοϋμε τήν όρθότητα του συλλογισμού και των συμπερασμάτων του Σέρβου ιστορικού, θά συμπληρώναμε κάπως τήν έρμηνεία αύτή, λέγοντας πώς στήν ήδη υπάρχουσα διήγηση για τήν ανακαίνιση του μοναστηριού προστέθηκε από κάποιον αντιγραφέα και ή παράδοση για τήν θεραπεία τής άνιάτης κόρης του κτίτορα. Γιατί δέν μπορούμε νά φανταστοϋμε πώς ό συγγραφέας

του Βίου, αν ήταν ό ήσυχαστής 'Ησαΐας ή κάποιος άλλος σύγχρονος μέ τά γεγονότα και μάλιστα αν έγραψε τό Βίο ειδικά για τά έγκαίνια του μοναστηριού και όπως υποστηρίξαμε, ικανοποιώντας έπιθυμία του κτίτορα, θά μπορούσε νά παραλείψει τή διήγηση γύρω από τόν κτίτορα και τά περιστατικά τής ανακαίνισης. 'Η μεταγενέστερη προσθήκη για τήν θεραπεία τής κόρης του Ούγκλεση θά μπορούσε νά καλύψει ένα κενό πού και στό χρυσόβουλλο υπάρχει: τί ακριβώς προξένησε τό τόσο μεγάλο ενδιαφέρον του δεσπότη για τό μικρό μοναστήρι τής Σιμωνόπετρας. Γιατί, ή δικαιολογία του ίδιου, πού υπάρχει στό χρυσόβουλλο, μέ τό άόριστο «εύαρεστήθηκα νά οικοδομήσω μοναστήρι καταδικό μου, επειδή έκανα και άλλες πολλές οικοδομές στό "Άγιο Όρος...», δέν ικανοποιεί. Κάποια σοβαρότερη άφορμή θά πρέπει νά υπήρχε και αύτή τή βρήκε ή εύσεβής φαντασία κάποιου αντιγραφέα του Βίου. Νά ήταν άραγε ή πραγματική αίτία τό ιδιαίτερο ενδιαφέρον του μοναχού 'Ησαΐα για τόν όσιο Σίμωνα και τό μοναστήρι του; Κάθε άπάντηση σ' αυτό τό έρώτημα θά στηριζόταν μόνο σέ υποθέσεις και θά ήταν έπισφαλής.

Παραμένει όμως τό έρώτημα, πότε θά μπορούσε νά είχε εισχωρήσει στό κείμενο αύτή ή προσθήκη. Στην έπιστολή του πατριάρχη Κυρίλλου γίνεται άναφορά και στό θέμα τής άφορμής πού κέντρισε τόν Ούγκλεση νά ανακαινίσει τό μοναστήρι, και δίνεται ή ακόλουθη εξήγηση: «'Επειδή οϋν ό έν μακαρία τή μνήμη γενόμενος εύσεβέστατος δεσπότης πάσης Σερβείας και 'Ρωμανίας, Κύριος 'Ιωάννης Ούγκλεσις, πρό χρόνων ήδη τριακοσίων πενήκοντα έννέα θείω ζήλω παρακινηθείς, και τό άγαθόν τελεσιουργήσαι βουλόμενος, οϋ μόνον εκ βάθρων και θεμελίων άνήγειρε και άνωκοδόμησε τήν έν τῷ άγιωνύμῳ ὄρει θείαν και σεβάσμιαν του Σίμωνος Πέτρας μονήν...»⁵⁸. "Όπως βλέπουμε, έπαναλαμβάνεται ή άόριστη αίτιολογία του Χρυσοβούλλου. Και γεννιέται τό έρώτημα, αν στα χρόνια πού έγραφε ό πατριάρχης τήν έπιστολή αύτή υπήρχε ή προφορική έστω παράδοση πώς ό Ούγκλεσης έκανε αύτή τήν εύεργεσία από εύγνωμοσύνη προς τόν όσιο Σίμωνα πού θεράπευσε τήν κόρη του, δέν θά υπήρχε κάποια μνεία του γεγονότος στό κείμενό του; 'Επειδή πιστεύουμε πώς μία τόσο εύλογο-

φανής άφορμή, έφόσον θά είχε γίνει άποδεκτή άπό τούς μοναχούς τής μονής, δέν θά άφηνε άδιάφορο καί τόν πατριάρχη, καταλήγουμε στό συμπέρασμα πώς ή σχετική παράδοση είναι μεταγενέστερη καί μπήκε στό Βίο μετά τό έτος 1623 πού γράφτηκε ή έπιστολή.

Μέ αυτά πού είπαμε έως έδω, θελήσαμε νά ύποστηρίξουμε πώς όλες οι άνακρίβειες στό Βίο τοϋ όσίου Σίμωνα είναι μεταγενέστερες καί δέν μās έμποδίζουν νά δεχτούμε τόν ήσυχαστή 'Ησαΐα σάν πρώτο έπίσημο συντάκτη του· αυτό βέβαια δέν άποκλείει τήν ύπαρξη καί προηγούμενης διάχυτης παράδοσης, πού τμηματικά μπορεί καί νά είχε καταγραφεί. 'Εκείνο όμως τό σημείο πού παρουσιάζει ιδιαίτερο ένδιαφέρον σέ σχέση μέ τό Σέρβο μοναχό 'Ησαΐα καί δίνει ούσιαστικά έπιχειρήματα νά τόν δεχτούμε ως συγγραφέα τοϋ Βίου, είναι ή περιγραφή τής μάχης τοϋ 'Εβρου (Μάριτζας). Πρέπει νά θυμίσουμε έδω πώς ό 'Ησαΐας είναι ό μόνος συγγραφέας τής έποχής πού περιέγραψε τή μάχη εκείνη. Συγκεκριμένα, βρισκόταν ήδη στό τέλος μιās μεγάλης καί πολύ σημαντικής γιά τό σερβικό ήσυχασμό έργασίας, τής μετάφρασης στή σερβική γλώσσα τών έργων τοϋ Ψευδο-Διονυσίου τοϋ 'Αρεοπαγίτη, όταν έφτασαν τά νέα άπό εκείνη τήν καταστροφή. 'Ο 'Ησαΐας κατέγραψε στό σημείο αυτό τόν προσωπικό του πόνο καί τό θρήνο τοϋ λαοϋ του, άρχίζοντας μέ τά ακόλουθα λόγια: «Τό βιβλίο αυτό, τοϋ 'Αγίου Διονυσίου λέγω, τό άρχισα σέ καλούς καιρούς, όταν ή έκκλησία τοϋ Θεοϋ καί τό "Άγιο "Όρος βρίσκονταν σέ παραδεισένια άνθηση... Τό τελείωσα όμως στους πιο άσχημους καιρούς, όταν ό Θεός έδειξε τήν όργή του στους Χριστιανούς τών δυτικών χωρών»⁵⁹. Στή συνέχεια δίνει μιá αρκετά ζωντανή περιγραφή τής μάχης, επιμένοντας κυρίως στά δεινά πού έπακολούθησαν τή σερβική ήττα καί τό θάνατο τών δύο άδελφών, τοϋ κράλη Βουκασίνου καί τοϋ δεσπότη Οϋγκλεση.

"Όπως έχουμε δεΐ, ή μάχη αυτή άναφέρεται καί στόν έκδομένο Βίο τοϋ όσίου Σίμωνα καί στό άπόσπασμα «έκ παλαιοϋ χειρογράφου». Παρατηρήσαμε δέ πώς άνήκει στό δεύτερο μέρος τοϋ Βίου, πού ακολουθεί μετά τήν παρατήρηση «καί ταϋτα μέν τελειόνουν έως έδω». Δυστυχώς, τό άπόσπασμα «έκ παλαιοϋ χειρογράφου» άρχίζει

άμέσως μέ τήν περιγραφή τής μάχης καί γι' αυτό δέν είμαστε σέ θέση νά γνωρίζουμε άν καί στό χειρόγραφο εκείνο Βίο ύπήρχε ή ίδια παρατήρηση. Κατά τή σύγκριση πάντως τών περιγραφών, τών δύο έλληνικών καί τοϋ παλαιοσερβικοϋ, μεταξύ τους, διαπιστώσαμε τίς έξής σχέσεις: α) 'Η συντομότερη περιγραφή βρίσκεται στόν έκδομένο έλληνικό Βίο τοϋ όσίου Σίμωνα· στήν ούσία άποτελεί μιá περιληπτική άναφορά στό γεγονός τής μάχης, χωρίς χρώμα. β) 'Η σερβική περιγραφή είναι έκτενέστερη, επιμένει κυρίως στίς καταστροφές πού ακόλουθησαν καί εκφράζει τόν προσωπικό πόνο τοϋ συγγραφέα γιά τά γεγονότα. γ) 'Η περιγραφή στό άπόσπασμα «έκ παλαιοϋ χειρογράφου» είναι ή έκτενέστερη, σέ μερικά σημεία συμπίπτει μέ τή σερβική, ένω άλλου δίνει στοιχειά άπό άλλες πηγές. 'Η έκτενής τελευταία περιγραφή έχει καί χωρία πού θυμίζουν τήν περιγραφή τής μάχης άπό τόν ιστορικό τοϋ 15ου αιώνα Λαόνικο Χαλκοκονδύλη⁶⁰.

'Από τήν πιο πάνω σύγκριση βγαίνει τό συμπέρασμα πώς ή περιγραφή στό «έκ παλαιοϋ χειρογράφου» είχε ως πηγή της τόσο τό σερβικό κείμενο τοϋ 'Ησαΐα, όσο καί τόν Χαλκοκονδύλη. 'Επομένως, άν πάρουμε ύπόψη μας ότι ό Χαλκοκονδύλης τελείωσε τό έργο του γύρω στά τέλη τοϋ 15ου αιώνα⁶¹, θά πρέπει νά χρονολογήσουμε καί τήν παράδοση τοϋ δικοϋ μας κειμένου στήν ίδια ή μεταγενέστερη περίοδο. "Όσον άφορά τά σημεία πού συμπίπτουν άκριβώς μέ τό παλαιοσερβικό κείμενο, συμφωνούμε άπόλυτα μέ τό Σέρβο έρευνητή V. Radunović, πώς αυτά δέν μπορούν νά μās οδηγήσουν στό συμπέρασμα ότι ό 'Ησαΐας είναι ό συντάκτης καί τής έλληνικής περιγραφής⁶². Γιατί, άν ήθελε νά άποδώσει καί στά έλληνικά τή διήγησή του, άσφαλώς δέν θά μετάφραζε τόν έαυτό του κατά λέξη. 'Η συνάφεια αυτή, όπως είπαμε καί πιο πάνω, άνήκει στό δεύτερο μέρος τοϋ Βίου καί άποτελεί μεταγενέστερη προσθήκη. Θά πρέπει νά άνήκει σέ κάποιον πού ήξερε καλά τή σερβική τής έποχής καί είχε ύπόψη του καί τόν Χαλκοκονδύλη, καθώς καί λεπτομέρειες γύρω άπό τό τοπίο όπου έγινε ή μάχη. Αυτό τουλάχιστο μās ύποχρεώνει νά δεχτούμε ή άκριβής περιγραφή τοϋ χώρου, πού δέν ύπάρχει στά άλλα κείμενα. Παρόλο δέ πού τήν ίδια ή κάπως μεταγενέστερη περίοδο εμφανί-

ζονται καί οἱ διηγήσεις γιά τήν θεραπεία τῆς κόρης τοῦ Οὐγκλεση ἢ γιά τό γιό του πού κατέφυγε καί μόνασε στή Σιμωνόπετρα, τό κείμενο στό ἀπόσπασμα «ἐκ παλαιοῦ χειρογράφου» ἀκολουθεῖ καθαρά τόν ἱστορικό δρόμο καί δέν ἐπηρεάζεται ἀπό τίς ἐπινοήσεις τῶν διαφόρων παραδόσεων.

Ἐνῶ λοιπόν, ἡ ἔρευνά μας καταλήγει στό συμπέρασμα πώς ἡ ἑλληνική περιγραφή τῆς μάχης τοῦ Ἑβρου δέν εἶναι ἔργο τοῦ Σέρβου ἡσυχαστῆ Ἡσαΐα, ἡ ἀρχική φράση τοῦ τίτλου τοῦ Βίου, «συγγραφείς μὲν ὑπό Ἡσαΐου μοναχοῦ» καί τὰ ὅσα ἐκθέσαμε γιά τήν πνευματική συγγένειά του μέ τόν ὅσιο Σίμωνα μᾶς ὑποχρεώνουν νά ἐπιμείνουμε στήν ἀποψή μας καί νά ἀναζητήσουμε μιά λογική ἐρμηνεία τοῦ προβλήματος. Ὁ Ἡσαΐας πράγματι εἶναι μιά ἀπό τίς βασικές πηγές τοῦ ἀντιγραφέα καί ἀφηγητῆ τῆς μάχης τοῦ Ἑβρου. Αὐτό, ἐκτός ἀπό τή σύμπτωση τῶν κειμένων, φαίνεται καί ἀπό μιά φράση πού διασώθηκε στήν ἑλληνική περιγραφή. Περιγράφοντας τά δεινά πού ἀκολούθησαν τήν ἡττα τῶν Σέρβων, λέγει τό ἑλληνικό κείμενο: «καί ἀληθῶς οἱ ζῶντες ἐμακάριζον τοὺς ἀποθαμμένους, καί πιστεύσατέ μοι (τοῦ ταπεινοῦ Ἡσαΐου τοῦ συγγραφέως) ὅτι ὄχι ἐγώ ὁ ἁμαθής ἡμπορῶ νά διηγηθῶ τήν τότε ἀνάγκη μετὰ τήν ἀναίρεσιν τοῦ βασιλέως Ἰωάννου Οὐγκλεσι, ἀλλ' οὐδέ ἐκεῖνος ὁ σοφός εἰς τοὺς Ἕλληνας Λιβάνιος...»⁶³. Ἡ παράγραφος αὐτή ἀποτελεῖ κατὰ λέξη μετάφραση ἀπό τό παλαιοσερβικό κείμενο, στό ὁποῖο ὁμῶς λείπει ἡ φράση τῆς παρένθεσης «τοῦ ταπεινοῦ Ἡσαΐου τοῦ συγγραφέως». Εἶναι αὐτονόητο πώς ἡ προσθήκη τῆς φράσης μέ τό ὄνομα τοῦ συγγραφέα σέ ἕνα ἐπώνυμο κείμενο, ὅπως ἦταν τό παλαιοσερβικό, ὄχι μόνο δε εἶχε κανένα νόημα, ἀλλά θά ἀποτελοῦσε καί περιττό πλεονασμό, ὅταν μάλιστα εἶναι γνωστό πόσο φειδωλοί ἦσαν οἱ μοναχοί στήν προβολή τοῦ ἑαυτοῦ τους. Ἐδῶ ὁμῶς, στήν ἑλληνική διασκευή, ὅπου ἡ διήγηση διατηρεῖται στό πρῶτο πρόσωπο, ἡ προσθήκη τοῦ ὀνόματος τοῦ συγγραφέα ἦταν ἀπαραίτητη καί ἀνώδυνη γιά τόν διασκευαστή. Μάλιστα, δηλώνει τήν εἰλικρίνεια τοῦ δεύτερου, πού θέλει νά προλάβει τυχόν μελλοντική σύγχυση πώς ἡ διήγηση ἀνήκει σ' αὐτόν. Ἴσως δέ, μέ τήν προσθήκη τοῦ ὀνόματος τοῦ Ἡσαΐα, νά θέλει νά διαλύσει

ΧΡΟΝΟΛΟΓΙΚΟ ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ

13ος αἰ. Ζωή καί δράση τοῦ ὁσίου Σίμωνα.

14ος αἰ. Ἡ πρώτη μαρτυρία περί τῆς (μέσα) μυροβλυσίας ἀπό τόν τάφο τοῦ ὁσίου Σίμωνα στό Βίο τοῦ ἁγίου Μαξίμου τοῦ Κανσοκαλυβίτη.

1365 Ὁ Ἰωάννης Οὐγκλεσης παίρνει τόν τίτλο τοῦ δεσπότη. Ἡ δικαιοδοσία του ἐκτεινόταν στήν ἐπαρχία τῶν Σερρών. Στά πλαίσια αὐτῆς τῆς δικαιοδοσίας βρέθηκε καί τό Ἅγιον Ὄρος, γιά τό ὁποῖο ὁ Οὐγκλεσης ἐδειξε ἰδιαίτερο ἐνδιαφέρον καί ἀγάπη.

1368 Πρὶν ἢ κατὰ τό ἔτος αὐτό πρέπει νά γράφτηκε ὁ πρωταρχικός Βίος τοῦ ὁσίου Σίμωνα ἀπό τόν μοναχό Ἡσαΐα, ὁ ὁποῖος ἦταν ὁ σημαντικότερος Σέρβος ἡσυχαστής τοῦ 14ου αἰ. κι ἕνας ἀπό τοὺς στενοὺς συνεργάτες τοῦ δεσπότη Οὐγκλεση.

1368 Ἐκδίδεται «εἰς ἀσφάλειαν καί (Ὁκτ.) βεβαίωσιν αἰώνιον» τό Χρυσόβουλλο τοῦ Οὐγκλεση. Ἀναφέρεται στήν ἀνακαίνιση τῆς Σιμωνόπετρας, τό σημαντικότερο ἀπό τὰ ἔργα τοῦ Οὐγκλεση στό Ἅγιον Ὄρος· κατοχυρώνει γιά πάντα στό μοναστήρι τὰ κτήματα, τὰ μετόχια καί τὰ προνόμια, πού ὁ ἴδιος παραχώρησε σ' αὐτό.

1371 Γίνεται ἡ μάχη τοῦ Ἑβρου, (26 Σεπτ.) στήν ὁποία σκοτώνεται πολεμώντας κατὰ τῶν Τούρκων ὁ Οὐγκλεσης.

όποιαδήποτε άμφιβολία για τήν ιστορικότητα του γεγονότος.

Έτσι λοιπόν, καταλήγουμε στο συμπέρασμα πώς, άν και ή περικοπή για τή μάχη του Έβρου στο άπόσπασμα «έκ παλαιού χειρογράφου», δέν άνήκει μέ τήν μορφή αυτή στον ήσυχαστή Έσαΐα, αυτός άποτελεί τήν κυριότερη πηγή για τίς ειδήσεις γύρω άπ' αυτό τό γεγονός. Ο διασκευαστής όχι μόνο δέν τό κρύβει, αλλά και άμεσα τό δηλώνει στή δεδομένη στιγμή. Άπό τό άλλο μέρος έχουμε ήδη διαπιστώσει πώς αυτή ή διασκευή δέν μπορεί νά άνήκει στον άρχικό Βίο, πού γράφτηκε πριν άπό τό 1368, γιατί ή μάχη του Έβρου έγινε τό έτος 1371 και γιατί περιλαμβάνει σημεία του Χαλκοκονδύλη, ό όποιος τέλειωσε τό έργο του «Άποδείξεις ιστοριών» στά τέλη του 15ου αιώνα. Έκτός, βέβαια, άν δεχτεί κανείς πώς ή διασκευή αυτή προηγήθηκε του Χαλκοκονδύλη και πώς είχε υπόψη της κάποια άλλη πηγή, άπό τήν όποία άντλησε και ό Χαλκοκονδύλης τίς πληροφορίες του. Μιά τέτοια όμως ύπόθεση, πού δέν έχει καμιά άλλη στήριξη, δέν μπορεί παρά νά άποτελεί μόνο άπλή ύπόθεση, δύσκολα άποδεκτή άπό τή σοβαρή έρευνα. Έάν λοιπόν δεχτούμε, πού είναι και τό πιθανότερο, πώς ή διασκευή έγινε στά τέλη του 15ου ή στις άρχές του 16ου αιώνα, τίθεται τό έρώτημα, τί έσπρωξε τόν διασκευαστή νά προσθέσει και αυτή τή διήγηση στο Βίο του όσιου Σίμωνα;

Βέβαια, άν ή διασκευή ύποχρεωτικά πρέπει νά χρονολογηθεί μετά τόν Χαλκοκονδύλη, δέν συμβαίνει τό ίδιο και μέ τόν έκδομένο Βίο, όπου όπως είπαμε ύπάρχει ή σχετική άναφορά στο γεγονός χωρίς τήν έξάρτηση άπό τό μεταγενέστερο αυτό βυζαντινό κείμενο. Έτσι, μπορούμε νά δεχτούμε πώς μια άπλή άναφορά στή μάχη του Έβρου, όπου σκοτώθηκε ό νέος κτίτορας της Σιμωνόπετρας Έωάννης Ούγκλεσης, θά μπορούσε νά είχε γίνει πολύ νωρίς — ίσως και άμέσως μετά τό γεγονός (1371). Σ' αυτή τήν περίπτωση ό διασκευαστής της περιγραφής μέ τίς νεότερες προσθήκες άκολούθησε πιστά τή διάταξη της ύλης πού είχε τό προηγούμενο κείμενο. Άν όμως όλη αυτή ή παράγραφος μέ τή διήγηση περί γιου του Ούγκλεση άποτελεί μεταγενέστερη προσθήκη στο Βίο, πού όπως συμπεράναμε έγινε μετά τήν έπιστολή του πατριάρχη Κυρίλλου (1623),

τότε ή ενέργεια του διασκευαστή νά κάνει τήν προσθήκη της περιγραφής της μάχης στο Βίο του όσιου Σίμωνα θά πρέπει νά είχε βαθύτερα αίτια.

Τό γεγονός βέβαια, πώς ό κύριος ήρωας της μάχης δέν είναι άλλος άπό τόν κτίτορα της μονής, είναι ένα σοβαρότατο κίνητρο πού θά μπορούσε νά επηρεάσει τό διασκευαστή του Βίου. Έπάρχει όμως και ένας πρόσθετος λόγος πού τόν ώθησε σ' αυτή τήν ενέργεια: ήταν ή βεβαιότητά του, άπό κάποια πηγή άγνωστη σέ μās, πώς ό Έσαΐας πού άναφέρεται στον τίτλο του Βίου είναι ό ίδιος μέ αυτόν πού περιέγραψε στά παλαιοσερβικά τή μάχη του Έβρου. Θεώρησε λοιπόν καλό νά έκπονήσει μια έλληνική μετάφραση της περιγραφής, συμπληρωμένη μέ τίς ειδήσεις του Χαλκοκονδύλη και κάποιες άλλες γύρω άπό τήν περιοχή όπου έγινε ή μάχη, και νά τήν προσάψει στο κείμενο του Έσαΐα πού είχε μπροστά του. Συστέγασε δηλαδή δύο διαφορετικά κείμενα του Σέρβου ήσυχαστή Έσαΐα κάτω άπό τό Βίο του όσιου Σίμωνα.

7. Συμπεράσματα

Κλείνοντας αυτή τή μελέτη και ανεξάρτητα άπό τίς όποιες έπιφυλάξεις μας για τίς επί μέρους λεπτομέρειες, τά βασικά συμπεράσματά μας για τό Βίο του όσιου Σίμωνα είναι τά άκόλουθα: α) Ο όσιος Σίμωνας έζησε και έδρασε κατά τό 13ο αιώνα· β) Ο Βίος τόν όποιο μās διέσωσε ή κατά τό έτος 1819 έκδοση του Λειμωναρίου δέν άποτελεί τό άρχικό κείμενο, αλλά σύμπτυξη περισσοτέρων παραδόσεων· γ) Τό άρχικό κείμενο θά πρέπει νά τέλειωνε στήν περιγραφή της άνακαίνισης του μοναστηριού, μέ τήν εύκαιρία της όποιας και γράφτηκε στήν έπίσημη μορφή του ό Βίος· δ) Νεότερες προσθήκες έξακολούθησαν νά γίνονται άπό αντιγραφείς ή διασκευαστές μέχρι και τήν έκδοση του 1819· ε) Τό άπόσπασμα «έκ παλαιού χειρογράφου», παρόλο πού άνήκει στο δεύτερο μέρος του Βίου και είναι νεότερο, μās διασώζει μια πολύ ένδιαφέρουσα παράδοση, όπου κυριαρχεί τό ιστορικό στοιχείο και στ) Συγγραφέας του άρχικού Βίου κατά πάσα πιθανότητα είναι ό Σέρβος ήσυχαστής Έσαΐας, στον όποιο άνήκουν και οι ειδήσεις για τή μάχη του Έβρου (Μάριτζας).

7. Ὁ ἅγιος Σίμων «προσευχόμενος ὁρᾷ τὸν ἀστέρα ἐπὶ τὴν πέτραν». Εἰκόνα τοῦ 1872.

B. KEIMENA BIOY

ΒΙΟΣ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΕΙΑ ΤΟΥ ΟΣΙΟΥ ΠΑΤΡΟΣ ΗΜΩΝ
ΣΙΜΩΝΟΣ ΤΟΥ ΑΘΩΝΙΤΟΥ
ΤΟΥ ΕΝ ΤΗ ΠΕΤΡΑΙ ΑΣΚΗΣΑΝΤΟΣ ΚΑΙ ΜΥΡΟΝ ΑΝΑΒΛΥΣΑΝΤΟΣ
"Ὅς τις ἀνεπαύθη τό,ασνζ". 1257 ἔτος ἀπὸ Χριστοῦ Δεκεμβρίου κη'. 28.
ΣΥΓΓΡΑΦΕΙΣ ΜΕΝ ΥΠΟ ΗΣΑΪΟΥ ΜΟΝΑΧΟΥ
ΜΕΤΑΓΡΑΦΕΙΣ ΔΕ ΥΠΟ ΝΙΚΗΦΟΡΟΥ ΙΕΡΟΜΟΝΑΧΟΥ ΧΙΟΥ *

Οὗτος ὁ Ὁσιος, καὶ Θεοφόρος Πατὴρ ἡμῶν Σίμων, ὅτι μὲν εἶναι Ἅγιος, καὶ θεοφόρος, καὶ σημειοφόρος, τὸ ἡξεύρομεν βεβαιότατα ἀπὸ τοὺς ἀσκητικούς ἀγῶνας, ὅπου ἡγωνίσθη ἐπὶ γῆς, καὶ ἀπὸ τὰ θαύματα ὅπου ἐτέλεσε καὶ ζῶν, καὶ μετὰ θάνατον, καὶ μάλιστα ἀπὸ τὸ ἐξαίρετον χάρισμα ὅπου τοῦ ἔδωκεν ὁ Θεὸς νὰ ἀναβλύζη μύρον ὁ τάφος του, καθὼς ποτὲ καὶ τοῦ Μεγαλομάρτυρος Δημητρίου τοῦ Μυροβλύτου· ὅτι μὲν εἶναι τοιοῦτος ὁ Ὁσιος Σίμων, τὸ ἡξεύρομεν λέγω βεβαιότατα· ποία δὲ ἦτον ἡ πατρὶς του, καὶ ποῖοι ἦσαν οἱ γονεῖς του, καὶ ποταπὴ ἐστάθη ἡ ἀνατροφή του

καὶ ἡ παιδαγωγία του, δὲν μᾶς τὸ ἐφανέρωσε κἀμμία ἱστορία, οὐδὲ παράδοσις· πρὸς τούτοις οὐδὲ ποῦ πρῶτον ἔκαμεν ἀρχὴν τῶν ἀσκητικῶν του ἀγῶνων. Εἰς δὲ τὸ Ἅγιον Ὄρος τοῦ Ἀθωνος ἐλθὼν, πόσῃ προθυμίᾳ εἶχεν εἰς τὴν ἀρετὴν, αὐτὰ τὰ πράγματα τὸ ἔδειξαν ὕστερον· ὅτι ἐρχόμενος ἐδῶ, δὲν ἐφρόντισεν ἄλλο, παρὰ νὰ εὕρῃ πνευματικὸν γέροντα, διὰ νὰ ὑποταχθῇ, ἡξεύρωντας τὴν συμβουλὴν τοῦ θεοῦ ἐκεῖνου Πατρός, τὴν λέγουσαν, ὅτι χωρὶς ὑπακοῆς ἀδύνατόν ἐστι σωθῆναι τινα· τὸν δὲ γέροντα ὅπου ἐζήτηι, τὸν ἤθελεν ὄχι μόνον ἐνάρετον, ἀλλὰ καὶ

* Ἀπὸ τοῦ Νέου Λειμωνάριον, Βενετία 1819, Α' ἔκδοσις, σ. 89-99.

αὐστηρόν· ἐνάρετον μὲν, διὰ τὰ ἡξέυρη τὰ τὸν ὁδηγῇ εἰς τὴν σωτηρίαν του, αὐστηρόν δὲ καὶ ἀκριβῆ εἰς τὴν ἀσκησιν, διὰ τὰ μὴ συγκαταβαίνειν εὐκόλως εἰς τὴν ἀσθένειαν τοῦ ὑποτακτικοῦ του. Περιέρχεται λοιπὸν καὶ γυρίζει ὅλα τὰ πνευματικὰ φροντιστήρια τοῦ Ἀγίου Ὁρους, ἡγουν Μοναστήρια καὶ Ἀσκητήρια, ὡς ἡ διψῶσα ἔλαφος, διὰ τὰ εὖρη πηγὴν ὕδατος ζῶντος, ἀνταμόνοι τοὺς πλέον ἐναρέτους, περιεργάζεται τοῦ κάθε ἐνὸς τὰς ἐξαιρέτους ἀρετάς· τέλος πάντων εὐρίσκει τὸν ποθοῦμενον· εὐρίσκει λέγω γέροντα, ἄνθρωπον εἰς μὲν τὴν ἡλικίαν, καὶ τὴν χρηστοθήειαν, καὶ τὴν σεμνότητα, γέροντα, εἰς δὲ τὴν ἀνδρείαν καὶ τὸν τόνον τῆς ψυχῆς, νεάζοντα. Λοιπὸν ἀνακαλύπτει εἰς αὐτὸν τὸν σκοπὸν του, καὶ βάνωντας μετάνοιαν, μένει εἰς τὴν ὑποταγὴν του· πλὴν τόσον καλῶς καὶ ἀκριβῶς ὑπετάχθη, ὥστε ὁποῦ ὅλα τὰ προστάγματα τοῦ γέροντος, ὡς Θεοῦ ἐντολὰς τὰ ἐτελείωνε τὸ ὀγληγορώτερον, χωρὶς κἀμμίαν περιέργειαν· ὁ δὲ γέροντας, ἡ διὰ τὴν αὐστηρίαν του, ἢ καὶ διὰ δοκιμὴν καὶ γυμνασίαν καὶ προκοπὴν τοῦ Σίμωνος, ὅχι μόνον τὸν ὕβριζεν, ἀλλὰ καὶ τὸν ἔδερνε μερικάς φορές, καὶ αὐτὸς ὁ Μακάριος μετὰ πάσης χαρᾶς καὶ εὐχαριστίας τὰ ἐδέχετο καὶ τὰ ὑπέμενεν ὅλα· μάλιστα δέ, καὶ ζημίαν του τὸ ἐνόμιζεν, ὅταν δὲν ἔπασχε τὰ τοιαῦτα· ὅθεν καὶ πλέον τὸν ἡγάπα, παρὰ ὁποῦ ἀγαποῦν οἱ παῖδες τοὺς φυσικοὺς γονεῖς τους. Ἰδέτε ἀδελφοί, σημειῶν ἀπλουστάτης ψυχῆς, καὶ ἀζίας διὰ τὸν Χριστόν· ποτὲ μὲν κοιμωμένου τοῦ γέροντος, ἐκαταφίλει αὐτὸς τοὺς πόδας του ἀπὸ ἀγάπην || καὶ εὐλάβειαν, σ. 90 ἄλλοτε δέ, ἐλλείποντος ἐκείνου, ἐφίλει τὸν τόπον ὁποῦ ἐκοιμᾶτο, ἢ ἴστατο προσευχόμενος· ἔλεγε δὲ καὶ εἰς τοὺς ἄλλους ὁ ἀοιδίμος, ὅτι τὸν Θεὸν πρέπει νὰ τὸν ἀγαπῶμεν, διὰ τὴν μᾶς ἔπλασεν ἐκ τοῦ μὴ ὄντος εἰς τὸ εἶναι, τὸν δὲ γέροντά μας, διὰ τὴν μᾶς ἐξανάπλασε τρόπον τινά, καὶ μᾶς ἐκαινούργωσε τὸ κατ' εἰκόνα τοῦ Θεοῦ, ὁποῦ ἦτον συντετριμμένον ἀπὸ πολλὰς ἁμαρτίας. Ὡς ψυχῆς ὄντως θείας! Ὡς συνέσεως ὑψηλῆς! Ὡς ταπεινώσεως βαθυτάτης!

Ἀπὸ τοιαύτας λοιπὸν ἀρετάς, ἔγινε περιβόητος εἰς ὀλίγον καιρὸν ὁ Σίμων εἰς ὅλον τὸ ὄρος, ὅθεν εἰς μὲν τοὺς συνομίληκάς του ἦτον σεβάσμιος, εἰς δὲ τοὺς γεροντοτέρους του ἀγαπητός, καὶ ἦτον νὰ ἰδῇ τινὰς γεροντικὴν φρόνησιν εἰς νεαρὰν ἡλικίαν, ἀσκησιν ἀσύγκριτον εἰς τοὺς ἀγῶνας, τελειότητα εἰς τὴν φρόνησιν, ἅλας πνευματικὸν εἰς τὸν λόγον, συστολὴν εἰς τὸ βλέμμα, σεμνότητα εἰς τὸ περιπάτημα, βάθος ταπεινώσεως εἰς τὸ φρόνημα,

μεγαλοψυχίαν εἰς τοὺς πειρασμούς, ἐλευθεριότητα εἰς τὴν γνώμην, διάκρισιν θαυμαστὴν εἰς ὅλα του τὰ ἔργα, καὶ ἐπὶ πᾶσι τοῖς ἄλλοις, ἦτον νὰ ἰδῇ τινὰς λάμπουσιν εἰς αὐτόν, τὴν μακαρίαν ἀγάπην, τὴν ῥίζαν καὶ τὸ τέλος πασῶν τῶν ἀρετῶν. Αὐτὰ στοχαζόμενοι ὅσοι τὸν ἔβλεπον, θαυμάζοντες ἔλεγον· ὦ μακαρία ὑποταγή, ποταποὺς κάμνεις τοὺς ἀγαπῶντάς σε! διότι καθὼς λέγουσιν οἱ θεῖοι Πατέρες, ἡ μὲν ὑποποιὸς ταπεινώσεως, γεννᾶται ἀπὸ τὴν ἀγίαν καὶ χριστομίμητον ὑπακοήν, ἡ δὲ πάνσοφος διάκρισις, γεννᾶται ἀπὸ τὴν μακαρίαν ταπεινώσιν· αὐτὰ τὰ θεῖα προτερήματα βλέπων καὶ ὁ τίμιος ἐκεῖνος γέρον, ὅτι ἐπλούτησεν ὁ ὑποτακτικὸς του Σίμων, ἀπὸ τὴν ἄδολον καὶ καθαρὰν του ὑπακοήν, μετέβαλε τὴν προτέραν του αὐστηρότητα εἰς ἡμερότητα, καὶ εἰς τὸ ἐξῆς οὔτε τὸν ὕβριζεν, οὔτε τὸν ἐπρόσταζεν, ἀλλ' οὔτε τὸν ἐδίδασκε πλέον ὥσάν ὑποτακτικὸν του, ἀλλὰ τὸν ἐτίμα ὡς ἀδελφόν, καὶ ὡς διδάσκαλον τὸν ἐσυμβουλευετο, χρειᾶς οὐσῆς. Τί τὸ ἐντεῦθεν; δὲν εὐχαριστεῖται εἰς τοσαύτην τιμὴν ὁ ταπεινόφρων Σίμων, μάλιστα δὲ καὶ ἐλυπεῖτο καὶ ἐθλίβετο διὰ τοῦτο· τί κάμνει λοιπόν; ζητεῖ μὲ θερμὴν δέησιν ἀδελφὸν ἀπὸ τὸν γέροντά του νὰ ἀναχωρήσῃ, διὰ τὰ ἡσυχάζῃ μόνος του. Τοῦ ἔδωκε τὴν ἀδειαν ὁ γέροντας, ἀλλὰ μὲ λύπην καὶ πόνον τῆς καρδίας του διὰ τὴν στέρησίν του, ὅτι δὲν τὸν εἶχε πλέον ὡς μαθητὴν, καθὼς εἶπομεν, ἀλλ' ὡς συναγωνιστὴν εἰς τὰς ἀρετάς. Ἀφ' οὗ δὲ ἔφυγεν ἀπὸ τὸν γέροντά του, ἐζήτει τόπον ἐρημικόν, διὰ τὰ ἡσυχάσῃ ὁποῦ νὰ μὴ τὸν ἡξέυρη τινὰς, καὶ ὕστερον ἀπὸ πολλὴν ἔρευναν, εὐρήκε, θεῖα νεύσει, κατὰ τὸν πόθον του, ἓνα σπήλαιον πλησίον εἰς τὸ ἱερὸν Μοναστήριον ὁποῦ καλεῖται Σιμῶναιον (τὸ ὁποῖον ἔκτισε μετὰ καιρὸν οὗτος ὁ Ἅγιος Σίμων, καθὼς θέλομεν εἰποῦμεν ἔμπροσθεν). Ἀφ' οὗ δὲ εἰς τὸ σπήλαιον ἐκατοίκησεν, ἀρματώθη πλέον νὰ πολεμήσῃ μὲ τοὺς ἀοράτους ἐχθροὺς τοὺς δαίμονας· καὶ ἐπειδὴ ὁ πόλεμος ἦτον κατὰ τῶν πνευμάτων τῆς πονηρίας, ἔλαβε καὶ αὐτὸς ἐναντίον τους τὰ πνευματικὰ ἄρματα τοῦ ἀγαθοῦ καὶ Ἀγίου Πνεύματος· ποῖα ταῦτα; τὸν σταυρόν, τὴν προσευχήν, τὴν πίστιν, τὴν ὑπομονήν, τὴν νηστείαν καὶ ὅλην τὴν πνευματικὴν πανοπλίαν. Ἀλλὰ τίς νὰ διηγηθῇ ἀξίως, τοὺς ἀγῶνας, καὶ τὰ παλαίσματα, καὶ ὅλον τὸν φοβερόν ἐκείνον πόλεμον, καὶ τέλος πάντων τὴν νίκην ὁποῦ ἔκαμε κατὰ τοῦ διαβόλου; ἓνα μόνον νὰ εἰποῦμεν ἀπὸ τὰ πολλὰ, εἶναι ἀρκετὸν νὰ φανερώσῃ τὰ λοιπά.

Προσηύχετο μίαν νύκτα ὁ Ἅγιος, καὶ ἰδοὺ μετεμορφώθη ὁ μιὰρὸς δαίμων εἰς ἓνα μεγαλῶτα-

τον καὶ φοβερώτατον δράκοντα, καὶ φαίνεται ἔμπροσθέν του, καὶ ἤνοιγε τὸ στόμα του διὰ νὰ τὸν καταπίῃ, ἀλλὰ μὴν ἔχοντας ἐξουσίαν παρὰ Θεοῦ, δὲν τὸν ἐκατάπινε, ἀμὴν τὸν ἔδερνεν εἰς ταῖς πλάταις μὲ τὴν οὐρὰν του· καὶ τόσον πολλὰ καὶ σκληρὰ τὸν ἔδειρεν, ὥστε ὅπου ἔπεσεν ὁ Ἅγιος εἰς τὴν γῆν μισαποθαμμένος· καὶ κατὰ μὲν τὸ σῶμα ἐκείτετο ἐπὶ γῆς ὥσει νεκρός, κατὰ δὲ τὴν ψυχὴν ἀνέβαιnen εἰς τὸν οὐρανὸν ψάλλοντας τὰ ἐξῆς προφητικά λόγια «ἐν τῷ || ἐγγίξειν ἐπ' ἐμὲ σ. 91
κακοῦντας τοῦ φαγεῖν τὰς σάρκας μου, ἐγὼ δὲ ὥσει κωφὸς οὐκ ἤκουον, καὶ ὥσει ἄλαλος οὐκ ἀνοίγων τὸ στόμα αὐτοῦ»· καὶ ὁ μὲν φοβερὸς ἐκεῖνος δράκων, δὲν ἔπαυσεν, ἀλλ' ἔδερνεν ἀκόμῃ τὸν Ἅγιον κείμενον εἰς τὴν γῆν, μὲ σκοπόν, ἢ νὰ τὸν θανατώσῃ τελείως, ἂν τοῦ δοθῇ ἄδεια παρὰ Θεοῦ, ἢ κἄν νὰ τὸν φοβίσῃ νὰ φύγῃ ἀπὸ τὸ σπήλαιον. Ὁ δὲ Ἅγιος γνωρίζωντας, ὅτι δὲν ἦτον αἰσθητὸς δράκων, ἀλλὰ νοητός, ὅτι δηλαδὴ εἶναι ὁ ἀρχέκακος ἐκεῖνος ὄφις, ὁ κοινὸς ἐχθρὸς τοῦ ἀνθρωπίνου γένους, εἶπε πρὸς αὐτὸν τὰ ἀκόλουθα: «ὦ κατηραμένος, τί φθονεῖς τὸ πλάσμα τοῦ Θεοῦ; δὲν ἠξέυρεις, ταλαίπωρε, ὅτι δι' ἐμὲ κατέβη ἀπὸ τοῦ οὐρανοῦς ὁ Θεός, καὶ ἔγινεν ἄνθρωπος, καὶ διὰ τὴν ἐδικήν μου ἀγάπην ἐνεπαίχθη, ἐβράβισθη, καὶ τέλος πάντων ἐσταυρώθη, καὶ ἀπέθανεν ὁ ἀθάνατος; δὲν φοβεῖσαι τὴν σφραγίδα τοῦ βαπτίσματος; δὲν τρέμεις τὸν τύπον τοῦ τιμίου Σταυροῦ, ὅπου φορῶ ἐπάνω μου; δὲν ἠξέυρεις τὰ ἱερὰ λόγια ὅπου λέγουν, ἰδοὺ δέδωκα ὑμῖν τὴν ἐξουσίαν τοῦ πατεῖν ἐπάνω ὀφρων καὶ σκορπίων, καὶ ἐπὶ πᾶσαν τὴν δύναμιν τοῦ ἐχθροῦ; ὅθεν καὶ ἐγὼ μὲ ὄλον ὅπου κείμεμαι ὥσάν νεκρός, μὲ ὄλον τοῦτο, ἐπὶ σὲ τὴν ἀσπίδα, καὶ τὸν βασιλίσκον ἐπιβήσομαι, καὶ καταπατήσω σὲ τὸν λέοντα καὶ δράκοντα τὸν ἀρχέκακον· ἐπιτιμᾷ σοι Κύριος Σαβαώθ· ὕπαγε ὀπίσω μου σατανᾶ· ἐπιτιμᾷ σοι ἡ Κυρία τοῦ Ἀθωνος τούτου· ἀπόστα ἀπ' ἐμοῦ». Ἀκόμῃ δὲν εἶχε τελειώσῃ τοὺς θεῖους λόγους τούτους ὁ Ἅγιος, καὶ ὁ φαινόμενος δράκων ἔγινεν ἄφαντος· καὶ μετὰ τοῦτο φῶς θεῖον καὶ οὐράνιον ἤστραψε, καὶ ἐγεμίσθη ἀπὸ τὴν φωτοχυσίαν τὸ σπήλαιον, καὶ εὐωδία θαυμαστὴ καὶ ἄβρῆτος ἦλθεν, ἀπὸ τὰ ὅποια ἐπληρώθη ἡ καρδιά τοῦ Ὁσίου ἀπὸ θεϊκῆν εὐφροσύνην καὶ ἀγαλλίασιν· ἔπειτα καὶ φωνὴν θεῖαν ἤκουσεν ἄνωθεν ὅπου τοῦ ἔλεγεν· «ἀνδρίζου καὶ ἴσχυε ὑπήκοε καὶ πιστὲ θεράπον τοῦ ἐμοῦ Υἱοῦ· καί, (ὦ τοῦ θαύματος!) ὄχι μόνον ψυχικὴν εὐφροσύνην ἔλαβε παρὰ τῆς Θεομήτορος, ἀλλὰ καὶ σωματικὴν θεραπείαν, ὅτι πρὶν ἀκόμῃ νὰ

ἐξημερώσῃ, εὐρέθη ὁλος ὑγίης. Κατὰ τί τὸ θαῦμα τοῦ Προφήτου Δανιὴλ εἶναι ἀνώτερον, ἀπὸ τοῦτο τοῦ Ὁσίου Σίμωνος; τί τοῦ Μεγάλου Ἀντωνίου ὁ Σίμων κατὰ τὸ θαῦμα τοῦτο κατώτερος; ἔμεινε λοιπὸν πάλιν εἰς τὸ σπήλαιον ὁ Ἱερὸς Σίμων, (καθὼς καὶ ὁ Μέγας Ἀντώνιος εἰς τὸ μνήμα) ἀγωνιζόμενος πολλοὺς χρόνους, καὶ ὑπομένων πᾶσαν κακοπάθειαν, καὶ πολλοὶ ἀπὸ πολλὰ μέρη τοῦ ὄρους ἐπήγαιναν εἰς αὐτόν, («οὐ γὰρ δύναται, κατὰ τὸ θεῖον λόγιον, Πόλις κρυβῆναι ἐπάνω ὄρους κειμένη») καὶ ὠφελοῦντο ψυχῇ τε καὶ σώματι· διότι καὶ διακρίσεως χάρισμα ἐπλούτει, διὰ νὰ ἐξηγῇ τὰς θείας Γραφάς, καὶ νὰ δίδῃ καὶ ἄλλας ψυχωφελεῖς συμβουλὰς, καὶ προορατικοῦ χαρίσματος ἀξιωθεῖς, ἐπρόλεγε τὰ μέλλοντα. Πλὴν αὐτὸς εἰς ταῦτα παντελῶς δὲν ἠρέσκετο, οὔτε εὐχαριστεῖτο, μισώντας ὡς ταπεινόφρων τὴν ἐξ ἀνθρώπων τιμὴν, καὶ ἀποφεύγωντας τὴν ἐνόχλησιν τῶν πολλῶν, ἐπειδὴ τοῦ ἐγίνετο ἐμπόδιον εἰς τὴν ἡσυχίαν του· διὰ τὸ ὅποιον αἴτιον, καὶ διελογίζετο νὰ ἀναχωρήσῃ εἰς τόπον ἐρημικώτερον. Ἀλλ' ὁ Θεὸς ὅπου προνοεῖται καὶ φροντίζει διὰ τὴν κοινὴν ὠφέλειαν τῶν ἀνθρώπων, τὸν ἐμπόδισεν ἀπὸ τὸν τοιοῦτον σκοπόν, μὲ τὸ μέσον τῆς παναχράντου αὐτοῦ Μητρός· καὶ τί λογῆς ἔρχομαι νὰ τὸ διηγηθῶ, καὶ προσέχετε, ὅτι κατὰ ἀλήθειαν πολλῆς προσοχῆς εἶναι ἄξιον.

Ἐκεῖ ὅπου μίαν νύκτα προσήυχετο ὁ Ὁσῖος, βλέπει πάλιν τὸ σπήλαιον γεμάτον ἀπὸ φωτοχυσίαν θεϊκὴν, καὶ αἰσθάνετο πολλὴν εὐωδίαν, καὶ ἐλάμβανε πνευματικὴν εὐφροσύνην· ἀκούει δὲ καὶ θεῖαν φωνὴν ὅπου τοῦ ἔλεγεν ἔτσι· «Σίμων Σίμων, φίλε πιστέ, καὶ λάτρι τοῦ Υἱοῦ μου, μὴ ἀναχῶρει τῶν ὧδε, ὅτι εἰς φῶς τέθεικά σε μέγα, καὶ μέλλω νὰ δοξάσω τὸν τόπον τοῦτον μὲ τὸ ὄνομά σου». Ὁ δὲ ταπεινότητος Σίμων, δὲν πιστεύει εἰς τὴν ὁπτασίαν· φοβεῖται μήπως εἶναι τέχνη τοῦ πονηροῦ καὶ παγίδα· διότι ἔτρεμε πολλὰ τὸν λόγον ὅπου λέγει ὁ Ἀπόστολος, ὅτι ὁ ἀρχέκακος μετασχηματίζεται εἰς Ἄγγελον φωτός· δι' αὐτὴν || τὴν αἰτίαν εἶχε πάλιν τὸν ἴδιον σκοπόν, καὶ σ. 92
ἐστοχάζετο πάλιν ποῦ νὰ ὑπάγῃ νὰ ἡσυχάσῃ. Ἦσαν δὲ τότε ἡμέραι ὅπου ἐπλησίαζεν ἡ ἑορτὴ τῶν Γενεθλίων τοῦ Σωτῆρος Χριστοῦ· καὶ μίαν νύκτα προβαίνοντας ἔξω ἀπὸ τὸ σπήλαιον, βλέπει θέαμα φοβερόν· τοῦ φαίνεται ὥσάν νὰ ἐχωρίζετο ἓνας ἀστὴρ ἀπὸ τὸν οὐρανόν, καὶ ἐστέκετο ἐπάνω εἰς τὴν ἀντικρὺ πέτραν, ὅπου εἶναι τώρα κτισμένον τὸ σεβάσμιον Μοναστήριον· αὐτὴν τὴν ὁπτασίαν πολλαῖς νύκτες τὴν ἔβλεπεν ὁ Ἅγιος, ἀλλά, καθὼς εἶπομεν, ἐφοβεῖτο

μήπως είναι κάμυία πλάνη τοῦ ἐχθροῦ· ὡς τόσον, ἦλθεν αὐτὴ ἡ κυρία νύκτα τῶν Γενεθλίων τοῦ Χριστοῦ, καὶ τότε δὲν βλέπει μόνον τὸν ἀστέρα, ὅτι κατέβη ἀνωθεν, καὶ ἐστάθη ἀντικρὺ ἐπάνω τῆς πέτρας, ἀλλὰ ἀκούει καὶ θεῖαν φωνὴν ὅπου τοῦ ἔλεγεν ἔτσι· «ἐδῶ πρέπει νὰ θεμελιώσης ὦ Σίμων, τὸ κοινόβιον σου, καὶ νὰ σώσης ψυχάς, καὶ πρόσεχε καλῶς· μὴν ἀπιστήσης, ὡς πρότερον, ἐγὼ θέλω εἶμαι βοηθός σου· βλέπε μὴ ἀμφίβαλε, διὰ νὰ μὴ πάθης κἀνένα κακόν». Ἀκούει δὲ τὴν θεῖαν ταύτην καὶ ἀγγελικὴν φωνὴν, τρεῖς φοραῖς, ὅπου ἔλεγε τὰ αὐτὰ λόγια· ὅθεν γίνεται ὁλος ἔντρομος καὶ ἐνθουσιῶν, καὶ τοῦ ἐφαίνετο, (καθὼς ἔλεγεν αὐτὸς ὕστερον εἰς τοὺς μαθητάς του) ὅτι εὐρέθη ἐκεῖ εἰς τὴν Βηθλεὲμ τῆς Ἰουδαίας μαζί μὲ τοὺς ποιμένας, καὶ ἤκουε μελωδίαν ἀγγελικὴν ὅπου ἔψαλλον ἐκεῖνα τὰ θεοχαρίτωτα λόγια· «δόξα ἐν ὑψίστοις Θεῷ, καὶ ἐπὶ γῆς εἰρήνη, ἐν ἀνθρώποις εὐδοκία· μὴ φοβεῖσθε ὑμεῖς, ἰδοὺ εὐαγγελίζομαι ὑμῖν χαρὰν μεγάλην, ἣτις ἔσται παντὶ τῷ λαῷ». Τότε λέγει, ἀρχισε νὰ μοῦ φεύγῃ ὁ τρόμος καὶ ἡ ἔκστασις, καὶ εὐφραϊνόμεν πνευματικῶς, ὡσὰν νὰ ἔβλεπα παροῦσαν τὴν Δέσποιναν Θεοτόκον, καὶ τὸν δίκαιον Ἰωσήφ μὲ τοὺς υἱούς του, καὶ τὸν Κύριόν μας νήπιον ἐσπαργανωμένον μέσα εἰς τὴν φάτνην.

Δὲν ἀπέρασαν πολλαῖς ἡμέραις ἀπὸ τὰ Χριστοῦγεννα, καὶ ἰδοὺ ἔρχονται πρὸς αὐτὸν τρεῖς ἄνδρες κοσμικοὶ αὐτάδελφοι, καὶ πλοῦσιοι (ἐπειδὴ καὶ ἡ φήμη τοῦ ἐφθασεν ἕως καὶ εἰς τὴν Μακεδονίαν καὶ Θεσσαλίαν) καὶ ἐξαγορεύσαντες ὅλους τοὺς λογισμούς τους εἰς τὸν Ὅσιον, προσπίπτουν εἰς τοὺς πόδας του, καὶ τὸν παρακαλοῦν νὰ τοὺς δεχθῇ εἰς ὑποταγὴν· ὁ δὲ Ὅσιος ἐσυλλογίζετο μὲ τὸν ἑαυτὸν του καὶ ἔλεγεν, ἴσως αὐτοὶ εἶναι οἱ σύνεργοί μου εἰς τὸ νὰ κτίσω τὸ κοινόβιον μου, κατὰ τὴν ὁπτασίαν ὅπου εἶδον, ὁμῶς δὲν ἐσυγκατέβη εὐθὺς νὰ τοὺς δεχθῇ, ἀλλὰ ἐπάσχισε μὲ διαφοροὺς λόγους νὰ τοὺς διώξῃ ἀπὸ λόγου του· ἐκεῖνοι δέ, ὡσὰν ὅπου ἦσαν θεόθεν ἀπεσταλμένοι, δὲν ἔφευγαν, ἀλλὰ τοῦ ἔλεγαν, δέξαι μας ἐδῶ ὀλίγας ἡμέρας διὰ τὴν ἀγάπην τοῦ Χριστοῦ, καὶ ἂν δὲν εὐχαριστηθῇς τότε δίωξαι μας. Μὲ τοιαύτας ὑποσχέσεις λοιπόν, ἐκαταπέισθη καὶ τοὺς ἐκράτησεν εἰς τὴν ὑπακοὴν τοῦ Χριστοῦ, καὶ μετὰ τὴν κανονικὴν δοκιμασίαν, τοὺς ἐνδυσσε τὸ ἀγγελικὸν σχῆμα τῶν Μοναχῶν, καὶ ἱεουργήσας¹ τοὺς ἐκοινώνησε τὴν ἀχραντον

8. «Μοναστήριον τῆς Σιμωνπέτρας ἱστορηθέν ἀπὸ τὸ ἀνατολικόν καὶ μεσημβρινόν μέρος». Σχέδιο τοῦ περιηγητῆ μοναχοῦ Βασιλείου Μπάρσκυ, 1744.

1. Ἐντεῦθεν δῆλον, ὅτι ὁ Ὅσιος ἦτον Ἱερεὺς.

Κοινωνίαν, καὶ ὕστερον ἀπὸ τὸ δεῖπνον, τοὺς ἐφάνερωσε καὶ τὸν ἐδικὸν τοῦ λογισμοῦ, ἐπειδὴ τοὺς εἶχεν εἰς τὸ ἐξῆς, ὡς τέκνα τοῦ γνήσια· τοὺς ἐδιηγῆθη δηλαδὴ κατὰ πλάτος τὴν θεϊκὴν ὁπτασίαν ἐκείνην, καὶ τοὺς ὥρκισε νὰ μὴ τὸ εἰποῦν εἰς τινά, ἕως ὅπου ζῇ ἐκεῖνος· μετὰ ταῦτα τοὺς λέγει, φανερόν εἶναι, ὡ τέκνα μου, ὅτι ὁ προνοητὴς Θεὸς σὰς ἔστειλεν ἐδῶ ἐπὶ τοῦτου, ὅχι μόνον διὰ νὰ σώσετε τὰς ψυχὰς σας, ἀλλὰ διὰ νὰ φέρετε καὶ τὸν πλοῦτον σας, διὰ νὰ γένῃ τὸ κοινόβιον κατὰ τὴν θεϊκὴν θέλησιν. Ὑπάγετε λοιπὸν νὰ εὑρετε οἰκοδόμους, καὶ νὰ τοὺς φέρετε εἰς κατασκευὴν τοῦ Μοναστηρίου· ὑπῆγαν ἐκεῖνοι, εὐρήκαν, ἔφεραν τοὺς οἰκοδόμους. Ὁ δὲ Ὁσῖος πρῶτον μὲν δείχνει εἰς αὐτοὺς τὸν τόπον ὅπου ἐβούλετο νὰ θεμελιώσῃ τὴν Ἐκκλησίαν, ἔπειτα καὶ τὴν ἐπίλοιπον οἰκοδομήν· ἀλλ' ἐκεῖνοι βλέποντες σ. 93 τὸ ἀπόκρημνον καὶ κινδυνῶδες τοῦ τόπου, τοῦ ἀποκρίνονται· τί λέγεις Ἀββᾶ; χορατεύεις, ἢ ἀληθεύεις; τῶν ἀδυνάτων εἶναι νὰ ἐπιχειρισθοῦμεν αὐτοῦ οἰκοδομήν, ἐπειδὴ καὶ στοχαζόμεθα, ὅτι μέλλει νὰ κινδυνεύσῃ ὅχι μόνον ἡ ἐδικὴ μας ζωὴ, ἀλλὰ καὶ ἐκείνων ὅπου ἔχουν νὰ κατοικήσουν εἰς αὐτὸν τὸν τόπον τὸν ἐπικίνδυνον· ἐπειδὴ δὲ ὁ Ἅγιος μὲ πολλοὺς καὶ διάφορους λόγους δὲν τοὺς ἐκατάπεισε νὰ ἐπιχειρισθοῦν τὰ οἰκοδομήματα, ἐπρόσταξε καὶ τοὺς ἔβαλαν τράπεζαν διὰ νὰ γενοῦν.

Καὶ ἐκεῖνοι μὲν ἔτρωγαν, ἕνας δὲ ἀπὸ τοὺς μαθητὰς τοῦ Ὁσίου, ἐκεῖ ὅπου τοὺς ἐκερνοῦσε τὸ κρασί ὄρθιος, φθόνῳ τοῦ πονηροῦ, δὲν ἠξέυρω πῶς ὑπεσκελίσθη, καὶ ἔπεσε κάτω ἀπὸ τὴν πέτραν εἰς τὸ ἄμετρον ἐκεῖνο βάθος, κρατῶντας εἰς τὸ ἕνα χεῖρ τὸ ἀγγεῖον ὅπου εἶχε τὸ κρασί, καὶ εἰς τὸ ἄλλο τὸ ποτήριον γεμάτων· καὶ τοῦτο βλέποντες οἱ οἰκοδόμοι, ἔλαβον αἰτίαν, καὶ ἔλεγον εἰς τὸν Ὁσῖον μετὰ θυμοῦ, διὰ τί Ἀββᾶ, ἐπεχειρίσθης τοιαῦτα πράγματα, καὶ ἔγινες αἰτία τοῦ τοιούτου φόνου; ἀλλὰ καὶ ἂν ἠθέλαμεν συμφωνήσωμεν εἰς τὸν σκοπὸν σου καὶ ἡμεῖς, πόσοι ἄλλοι ἔμελλον νὰ φονευθοῦν ἔπειτα; Ὁ δὲ Ἅγιος σιωπῶντας προσηύχετο εἰς τὴν Κυρίαν Θεοτόκον ἐκ βάθους ψυχῆς, διὰ νὰ μὴ κατασχύνῃ βουλὴν πτωχοῦ τῷ πνεύματι· καὶ (ὡ τῶν ἀνεκφράστων θαυμασίων σου Δέσποινα!) τίς δύναται νὰ ὑμνήσῃ τὰ μεγαλεῖά σου; δὲν ἀπέρασε μισὴ ὥρα, καὶ ἰδοὺ ἤρχετο ἀπὸ τὸ ἄλλο μέρος ὁ κρημνισθεὶς Ἀδελφός, ὅλος ὑγίης, καὶ παντάπασιν ἀβλαβής, τῇ βοηθείᾳ τῆς παναμόμου Παρθένου, βαστῶντας τὸ ποτήριον καὶ τὸ ἀγγεῖον μὲ τὸ κρασί, ὅχι μόνον ἀσύντριπτα, ἀλλὰ καὶ

χωρὶς νὰ χυθῇ τελείως τὸ κρασί. Καὶ τοῦτο τὸ θαῦμα ἰδόντες ἐκεῖνοι οἱ πρῶτῃ αὐθάδεις οἰκοδόμοι, ἔφριζαν καὶ ἐτρόμαζαν, καὶ ἔπεσαν εἰς τοὺς πόδας τοῦ Ἁγίου, ζητοῦντες συγχώρησιν, λέγοντες· τώρα ἐγνωρίσαμεν Πάτερ, ὅτι εἶσαι ἄνθρωπος τοῦ Θεοῦ· καὶ δὲν ἐστάθησαν ἕως ἐδῶ, ἀλλὰ τὸν ἐβίασαν, καὶ τοὺς ἐκούρευσε ὅλους Μοναχοὺς. Ἐκαμαν λοιπὸν ἀρχὴν οἱ καλοὶ οὗτοι οἰκοδόμοι νὰ κτίζουσιν τὸ Μοναστήριον μὲ προθυμίαν· καὶ ἐπειδὴ ἐχρειάζοντο πολλαῖς καὶ μεγάλαις πέτραις διὰ τὰ θεμέλια καὶ τὰς γωνίας, ἐπρόσταξεν ὁ Ὁσῖος νὰ συγκώσουν μίαν μεγαλωτάτην πέτραν ὅπου ἦτον ἐκεῖ πλησίον, διὰ νὰ τὴνβάλουν εἰς τὴν γωνίαν τοῦ θεμελίου· ἐκεῖνοι δὲ πάλιν ἀστοχήσαντες τὴν πρώτην θαυματουργίαν τοῦ Ὁσίου, ἐκρυφογελοῦσαν, βλέποντες ἕνα τὸν ἄλλον, νομίζοντες ὅτι χορατεύει, ἐπειδὴ καὶ ἔβλεπον, ὅτι δὲν ἦτον δυνατὸν νὰ μετασαλευθῇ ἡ μεγαλωτάτη ἐκείνη πέτρα ὅπου τοὺς ἔλεγεν· ὁ δὲ Ἅγιος ὅταν εἶδεν ὅτι δὲν ἀκούουν, πηγαίνει μόνος τοῦ ἐκεῖ ὅπου ἦτον ἡ πέτρα, καὶ ἀφ' οὗ τὴν ἐσφράγισε μὲ τὸ σημεῖον τοῦ ζωοποιοῦ Σταυροῦ, τὴν σηκώνει εἰς τοὺς ὤμους του, χωρὶς νὰ τοῦ βοηθήσῃ ἄλλος τινάς, καὶ τὴν φέρει, καὶ τὴν στερεόνοι εἰς τὴν γωνίαν τοῦ θεμελίου ὅπου ἦτον χρεια· καὶ οὕτως ἔδειξε μὲ τὸ ἔργον ὁ θαυμάσιος, ἐκεῖνο ὅπου εἶπεν ὁ Κύριός μας μὲ τὸν λόγον εἰς τοὺς Ἀποστόλους του· « Ἀμὴν, ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ἐὰν ἔχητε πίστιν ὡς κόκκον σινάπεως, ἐρεῖτε τῷ ὄρει τούτῳ, ἄρθητι καὶ βληθήτι εἰς τὴν θάλασσαν, καὶ ἄρθησεται, καὶ βληθήσεται· διότι ἄνθρωπος κατεζηραμένος ἀπὸ τὴν σκληραγωγίαν καὶ τὴν ἄσκησιν, καὶ ὅπου μόνον τὸ δέρμα ἐβαστοῦσε τὰ κόκκαλα, νὰ συγκώσῃ τόσον βάρος, ὅπου τόσοι ἄνθρωποι τὸ ἐστοχάζοντο ἀδύνατον κἄν νὰ τὴν σαλεύσουν, δὲν εἶναι ὀλοφάνερρον, πῶς ἐκατάστησε τὸν ἑαυτὸν τοῦ ὄργανον τῆς παντουργοῦ δεξιᾶς τοῦ Ὑψίστου, καὶ ἐνήργει δι' αὐτοῦ ὁ Θεὸς τὰ παράδοξα ταῦτα;

Ἀλλὰ καὶ τὸ ἀκόλουθον θαῦμα τοῦ Ὁσίου, τοῦτο τὸ ἴδιον μᾶς βεβαιώνει· ὅτι ἀφ' οὗ πλέον ἐκτίσθη καὶ ἐκατοικίσθη ἀπὸ πολλοὺς τὸ Μοναστήριον, (τὸ ὅποιον ὠνόμασεν ὁ Ὁσῖος νέαν Βηθλεέμ, διὰ τὸν φανέντα ἀστέρα) ἦλθον μίαν φορὰν Σαρακηνοὶ κάτω εἰς τὸν λιμένα τοῦ Μοναστηρίου τούτου. Ὁ Ἅγιος φοβηθεὶς μήπως καὶ ἀνέβουν ἐπάνω, καὶ κατακαύσουν τὸ Μοναστήριον, προλαμβάνει καὶ πέρνει τινὰς ||μαθητὰς του, καὶ κατεβαίνει εἰς προὑπάντησίν σ. 94 τοὺς, ἔχοντας καὶ μερικὰ δῶρα νὰ τοὺς δώσῃ· οἱ δὲ, ἔλαβον τὰ δῶρα, ἀλλὰ ἐζήτουν καὶ τοὺς

θησαυρούς τοῦ Μοναστηρίου, καὶ μὴ γινώριζοντες τὸν Ἅγιον, διὰ τὸ εὐτελὲς τοῦ σχήματός του, τὸν ἐβίαζαν νὰ τοὺς δείξῃ τὸν Ἑγούμενον· καὶ αὐτὸς ἀπεκρίθη μὲ πραεῖαν φωνήν, ἐγὼ ὁ ταπεινὸς εἶμαι ὁ Ἑγούμενος, πλὴν ἄλλα δὲν ἔχομεν ἀπὸ αὐτὰ ὅπου φοροῦμεν· καὶ αὐτοὶ θυμωθέντες ὥρμησαν ἐπάνω του, ὡσὰν θηρία ἄγρια, καὶ ἕνας ἀπὸ αὐτοὺς ὁ πλέον φονικώτερος τῶν ἄλλων, εὐγαλε τὸ σπαθί του, διὰ νὰ κόψῃ τὴν ἱερὰν τοῦ Ὁσίου κεφαλὴν· ἀλλ' ὁ Θεὸς ἐξαποστείλας τὸν Ἀγγε-
λον αὐτοῦ, ἐρρύσατο τὸν Ὁσιὸν του· ὅτι ἡ μὲν χεὶρ τοῦ αὐθάδους ἐκείνου, ἔμεινε κρεμαμένη κατὰ ἔξωρος, οἱ δὲ λοιποὶ ἄορασίᾳ ἐπατάχθησαν καὶ ἐτυφλώθησαν ὅλοι· Τότε δὴ ἀλλαλάζοντες τὴν Συρικὴν φωνὴν αὐτῶν, ἀλάχ, ἀλάχ, καὶ μεταβαλόντες τὴν θηριωδίαν εἰς θρηνηδίαν, καὶ τὴν ἀγριότητα εἰς ἡμερότητα, ἔκλαιον πικρῶς, καὶ ἐπαρακάλουν θερμῶς τὸν Ἅγιον λέγοντες· ἐλέησον ἡμᾶς Ἀββᾶ νὰ ὑγιάνωμεν, καὶ νὰ γένωμεν ὅλοι Χριστιανοί. Ὁ δὲ φιλόανθρωπος δοῦλος τοῦ φιλανθρωποτάτου Δεσπότη, καὶ μιμητὴς τοῦ ἀνεξικάκου Διδασκάλου του Χριστοῦ, στέλνει εὐθὺς ἕνα του μαθητὴν, καὶ φέρνει ἔλαιον ἀπὸ τὴν κανδήλαν τοῦ Χριστοῦ, καὶ ἀλείφοντας τὰ ὀμμάτιά τους σταυροειδῶς, ὁμοίως καὶ τὴν ἐξηραμένην χεῖρα τοῦ αὐθάδους ἐκείνου, καὶ προσευξάμενος, εὐθὺς ἰατρεύθησαν ὅλοι· ὅθεν ὄχι μόνον ἐβαπτίσθησαν καθὼς ὑπεσχέθησαν, ἀλλὰ μετὰ καιρὸν ἐκουρεύθησαν καὶ Μοναχοὶ εἰς τὴν αὐτὴν Μονὴν τοῦ Ὁσίου, καὶ εὐδοκίμησαν.

Ἄλλ' ὅταν ἔφθασεν ὁ ἀοίδιμος Σίμων εἰς βαθύτατον γῆρας, καὶ ἦλθε πλέον ὁ καιρὸς διὰ νὰ ὑπάγῃ εἰς τὸν ποθοῦμενόν του Χριστόν, προεῖδε τὴν ὥραν τῆς ὁσίας αὐτοῦ ἐκδημίας πρὸς Κύριον, καὶ κράζει τοὺς ἱερούς μαθητάς του, καὶ τοὺς κατηχεῖ τὴν ὀλοῦστέραν κατήχησιν, λέγων· «ἰδοὺ Ἀδελφοὶ καὶ τέκνα μου ἐν Κυρίῳ ἀγαπητά, ὅπου μέλλω νὰ χωρισθῶ ἀπὸ ἐσᾶς, ἀλλ' ὥς φρόνιμοι δὲν πρέπει νὰ λυπῆσθε· ἕνα μὲν, ὅτι ὀλίγος καιρὸς ἀπερνᾷ, καὶ πάλιν ἀνταμονόμεθα· ἄλλο δέ, ὅτι ἐὰν καὶ λάβω κἀμμίαν παρρησίαν πρὸς Θεόν, θέλω σᾶς ἐπισκέπτομαι πάντοτε, καὶ θέλω σᾶς φυλάττω ἀπὸ κάθε πειρασμὸν ὁρατὸν καὶ ἀόρατον· πλὴν ἐὰν καὶ ἐσεῖς φυλάττετε τὴν παράδοσιν τῆς κοινοβιακῆς ζωῆς ὅπου εἶδετε, καὶ τὴν εὐταξίαν τῆς Ἐκκλησίας, καὶ ὅλα, ὅσα σᾶς ἐδίδαξα καὶ μὲ

λόγον καὶ μὲ ἔργον, οὕτω θέλω ἔχω καὶ ἐγὼ τὴν φροντίδα σας. Μὴν ἀγαπάτε πλοῦτον πρόσκαιρον· φεύγετε τὴν κενοδοξίαν· μὴν ἀπατάσθε εἰς χορτασίαν κοιλίας· μὴ φέρετε εἰς τὸ κοινόβιον ἀγένεια πρόσωπα· διὰ τί εἶδετε τί ἔκαμεν ὁ μέγας Εὐθύμιος εἰς τὸν Ἅγιον Σάββαν, ὅπου ἀγκαλὰ καὶ τὸν ἡξέυρεν πῶς ἦτον ἐκ κοιλίας μητρὸς ἡγιασμένος, μὲ ὅλον τοῦτο δὲν τὸν ἐκράτησεν εἰς τὸ κοινόβιον του· γράφει δὲ καὶ εἰς τὸ Γεροντικόν, ὅτι τέσσαρες Λαύραις, τὸν παλαιὸν καιρὸν, ἐρημώθησαν, ἐξ αἰτίας τῶν ἀγενείων· καθὼς καὶ ὁ Θεοφόρος Πατὴρ ἡμῶν Ἀθανάσιος τῆς μεγίστης Λαύρας, ἐκατηράσατο ἐκείνους τοὺς προεστοὺς ὅπου ἤθελαν δεχθῶν ἀγένεια, κἄν τε καὶ βασιλόπουλα ἤθελαν εἶναι· νὰ ἦστε εἰρηνικοὶ· φιλόξενοι· νὰ ἐπιτελῆτε τὰς ἑορτὰς πνευματικῶς καὶ ὄχι κοσμικῶς· νὰ μὴ καταγίνεσθε δηλαδὴ εἰς ταύτας τὰς ἡμέρας, εἰς ἀργολογίας, καὶ χορατά, καὶ γέλοια· ἐπειδὴ καὶ ἡ ἑορτὴ εἶναι φωτισμὸς καὶ ἁγιασμὸς τῆς ψυχῆς, ὁ ὁποῖος γεννᾶται ἀπὸ τὴν σιωπὴν καὶ προσευχήν, καὶ ἀνάγνωσιν τῶν ἱερῶν βιβλίων· εἰς τὰς Ἀκολουθίας τῆς Ἐκκλησίας νὰ ψάλλετε μὲ σεμνότητα καὶ εὐλάβειαν, καὶ ὄχι μὲ βοαῖς ἄτακταις· νὰ εὐλαβῆσθε καὶ τὸν Ἑγούμενον μὲ ὅλην σας τὴν δύναμιν. Αὐτὰ ἐὰν φυλάττετε καὶ μετὰ τὸν θάνατόν μου, καθὼς καὶ ζῶντός μου τὰ ἐφυλάττετε, θέλω εἶναι νοερῶς μαζί σας πάντοτε· εἰδὲ μή, νὰ ἀπολογῆσθε ἐσεῖς εἰς ἐκεῖνο τὸ φοβερόν καὶ πάνδημον Κριτήριον». Ταῦτα καὶ ἄλλα τοιαῦτα λέγοντος τοῦ Ὁσίου, οἱ ἀδελφοὶ ὅλοι καὶ || μαθηταὶ του, περιτριγυρίζοντες αὐτὸν σ. 95 ἔκλαιον ἀπαρηγόρητα διὰ τὴν στέρησίν του· αὐτὸς δὲ προσευξάμενος εἰς τὴν Παναγίαν Τριάδα τὸν ἕνα Θεόν, διὰ νὰ φυλάξῃ αὐτοὺς ἐν τοῖς αὐτοῦ προστάγμασι καὶ μετὰ τὸν θάνατόν του, διὰ πρεσβειῶν τῆς Θεοτόκου καὶ πάντων τῶν Ἀγίων, ἐσιώπησε, καὶ τὴν νύκτα ἐκείνην παρέδωκε τὴν ἁγίαν του ψυχὴν εἰς χεῖρας Θεοῦ. Τὸ δὲ πρωτὶ εἶδον ὅλοι τὸ πανόσιόν του πρόσωπον, ὅπου ἔλαμψεν ὑπὲρ τὸν ἥλιον, ὅθεν μετὰ ψαλμοῦν καὶ ὕμνων, καὶ μεγάλης εὐλαβείας, ἐνταφίασαν τὸ πολυαθλόν του σῶμα, ὡς ἔπρεπεν. Ἦκμαζε δὲ οὗτος ὁ Ἱερὸς Σίμων εἰς τὸν 19 αἰῶνα, εἰς τοὺς χρόνους ὅπου ἐβασίλευαν εἰς τὴν Ἀσίαν ὁ Θεόδωρος ὁ Λάσκαρης, ὁ Ἰωάννης Δούκας Βατάτζης, καὶ ὁ Θεόδωρος ὁ Νέος Λάσκαρης¹ σύγχρονος ὦν μὲ τὸν Μιχαὴλ τὸν Ἀντωριανόν,

1. Ὁ μὲν Θεόδωρος ἐβασίλευσεν εἰς τοὺς 1206 χρόνους ἀπὸ Χριστοῦ, ὁ δὲ Ἰωάννης εἰς τοὺς 1222, καὶ ὁ Θεόδωρος ὁ Νέος εἰς τοὺς 1255 κατὰ τὸν Μελέτιον.

μὲ τὸν Μανουὴλ τὸν Χαρατόπουλον, μὲ τὸν Νικηφόρον τὸν Βλεμνύδην, μὲ τὸν Κωνσταντῖνον τὸν Καβάσιλαν, μὲ τὸν Ἅγιον Μελέτιον τὸν Ὁμολογητὴν, καὶ Γαλακτίωνα· εἰς τοὺς χρόνους ἐκείνους διέλαμψεν ὡς ἀστὴρ λαμπρότατος ὁ Ὁσίος Σίμων, καὶ ἔκανε καθ' ἑκάστην ἄπειρα θαύματα, καὶ διαφόρους ἀσθενείας ἐθεράπευε, καὶ ὅχι μόνον ὅταν ἐζοῦσεν, ἀλλὰ καὶ μετὰ τὴν κοίμησιν αὐτοῦ· καθὼς ἰάτρυνε καὶ τὴν θυγατέρα τοῦ Βασιλέως Ἰωάννου τοῦ ἐπιλεγομένου Οὐγγλεσι.

Οὗτος ὁ Ἰωάννης¹ ἐβασίλευεν εἰς τὸ Δυτικὸν μέρος τῆς Σερβίας, δηλαδὴ εἰς τὴν Μπόσιναν, καὶ τὰ περὶ αὐτῆς μέρη· αὐτὸς εἶχε θυγατέρα δαιμονιζομένην, καὶ ἦτον εἰς μεγάλην λύπην, διὰ τοῦτο καὶ πολλάκις ἐδέετο τοῦ Θεοῦ ὑπὲρ αὐτῆς, καὶ τοὺς πλέον ἐναρέτους ὁποῦ ἤξευρεν ἔβανε πρὸς αὐτὸν μεσίτας· ἀλλὰ θέλοντας ὁ Θεὸς νὰ κάμῃ ἐκεῖνο ὁποῦ ὕστερον ἐγίνε, (καθὼς θέλομεν τὸ διηγηθοῦμεν ἀκολούθως) δὲν εἰσήκουσε τὰς δεήσεις τους. Ἀπορῶν δὲ ὁ Βασιλεὺς τί νὰ κάμῃ, καὶ λυπούμενος, ἤκουσεν ἐν μιᾷ τῶν ἡμερῶν, ὁποῦ ἔλεγε τὸ δαιμόνιον· εἰς μάτην ὦ Βασιλεῦ, κοπιᾶζεις, ἐὰν δὲν ἔλθῃ ὁ Σίμων ἀπὸ τοῦ ὄρους τοῦ Ἀθωνος, ἐγὼ δὲν εὐγαίνω. Τότε ὁ Βασιλεὺς εὗρων τινὰς Μοναχοὺς Ἀγιορείτας, ἐξέταξεν αὐτοὺς περὶ τοῦ Ἁγίου Σίμωνος, καὶ μαθὼν παρ' αὐτῶν πάντα τὰ περὶ αὐτοῦ, καὶ ὅτι πρὸ ὀλίγων χρόνων ἐκοιμήθη ἐν Κυρίῳ, καὶ ὅτι ἐνεργεῖ θαύματα καθ' ἑκάστην, καὶ ἀναβλύζει μύρον ὁ τάφος του, ἐχάρη πολλά, καὶ παρευθὺς εἰσελθὼν εἰς τὴν Ἐκκλησίαν τοῦ παλατίου του, ἔπεσεν εἰς προσευχὴν πρὸς τὸν Θεὸν καὶ πρὸς τὸν Ἅγιον. Προσευχόμενον λοιπὸν τοῦ Βασιλέως μετὰ πίστεως καὶ εὐλαβείας, καὶ ζητοῦντος τὴν ἴασιν τῆς θυγατρὸς του παρὰ Θεοῦ διὰ μεσιτείας τοῦ Ὁσίου Σίμωνος, ἐφώναξε τὸ πονηρὸν δαιμόνιον, καὶ κλαῖον γοερῶς ἔβριψε τὴν κόρην κατὰ γῆς, καὶ πολλὰ σπαράξαν αὐτήν, εὐγῆκεν εὐθὺς, καὶ ἔμεινεν ἀνενόχλητος, τῇ χάριτι τοῦ Χριστοῦ, ἕως τέλους τῆς ζωῆς της, δοξάζουσα τὸν Θεόν, καὶ τὸν παρ' αὐτοῦ δοξασθέντα θεῖον Σίμονα· ὁ δὲ βασιλεὺς ἰδὼν τὸ θαῦμα, καὶ τὴν ταχείαν ἀντίληψιν τοῦ Ὁσίου, καὶ γνωρίσας καλῶς τὴν πολλὴν ἐκείνου πρὸς Θεὸν παρρησίαν, δὲν ἔκαμε τὴν εὐχαριστίαν πρὸς τὸν εὐεργέτην του, μὲ λόγια μόνον εὐχαριστήρια, ἀλλὰ τί; γράφει παρευθὺς εἰς τὴν Σύναξιν τοῦ Ἁγίου Ὁρους, καὶ

παρακαλεῖ θερμῶς νὰ τοῦ χαρίσουν τὸ μονήδριον τοῦ Ἁγίου Σίμωνος, διὰ νὰ τὸ κτίσῃ βασιλικῶς καὶ μεγαλοπρεπῶς, πρὸς ἀνταμοιβὴν πρέπουσαν τοῦ Θεοῦ του εὐεργέτου Σίμωνος, καὶ διὰ νὰ κηρύττεται λαμπρῶς τὸ θαῦμα τοῦ Ἁγίου ὁποῦ ἔκαμεν εἰς τὴν θυγατέρα του· τὸ ὁποῖον καὶ ἐγίνε μετὰ γνώμης καὶ ἀδείας τῶν Ἀγιορειτῶν, καθὼς φαίνεται ἕως τῆς σήμερον, καὶ μετόχεια πάμπολλα ἠγόρασεν εἰς διαφόρους τόπους, καὶ μετὰ χρυσοβούλων τὰ ἀφιέρωσαν εἰς τὴν ἱερὰν Μονὴν ταύτην. Καὶ ταῦτα μὲν τελειοῦν ἕως ἐδῶ· σ. 96 ἀλλ' ἐπειδὴ καὶ ἡ ἀκόλουθος διήγησις εἶναι ὡραία καὶ ψυχοφελής, δὲν εἶναι δίκαιον νὰ ἴην παραιτήσωμεν, διὸ καὶ τὴν προσθέτομεν διὰ τὴν ἐξ αὐτῆς ὠφέλειαν.

Εἰς τὸν καιρὸν τούτου τοῦ Βασιλέως Ἰωάννου Οὐγγλεσι, εἶχον οἱ Τοῦρκοι τὴν καθέδραν τῆς ἐξουσίας τους εἰς τὸ Ἰκόνιον, Πόλιν τῆς Ἀνατολῆς, καὶ ἔκαμναν εἰς τοὺς τόπους τῶν Ῥωμαίων Βασιλέων μεγάλους ἀφανισμοὺς· ἀφ' οὗ δὲ ἔκαμαν ἀγάπην μὲ αὐτούς, ἤλθον καὶ εἰς τὰ μέρη τῆς Σερβίας, καὶ ἠφάνιζαν καὶ ἐκείνους τοὺς τόπους καὶ ὥρμησαν νὰ πολεμήσουν τοῦτον τὸν Ἰωάννην· καὶ λοιπὸν ἐξ ἀνάγκης ἐκινήθη καὶ αὐτὸς ἐναντίον τους, ὁμοῦ μὲ τὸν αὐτάδελφόν του Κράλην, καὶ εἰς μὲν τὴν ἀρχὴν τοὺς ἐνίκησαν, ὕστερον δὲ λαβόντες θάρρος ἀπὸ τὴν προτέραν νίκην ἀμερίμνησαν, καὶ τοῦτο παρατηρήσαντες οἱ Τοῦρκοι, ὥρμησαν ἔξαφνα κατ' αὐτῶν μίαν νύκτα, καὶ ἄλλους μὲν ἐφόνευσαν, ἄλλοι δὲ ἀπὸ τὴν σάστησίν τους ἔπεσαν μέσα εἰς τὸν ποταμὸν Ταίναρον, τὸν νῦν λεγόμενον Τούντζαν, καὶ ἀθλίως ἐπνίγησαν. Μετὰ δὲ τῶν ἄλλων ἐθανατώθη καὶ ὁ ἴδιος Βασιλεὺς Ἰωάννης, καὶ εἰς τὸ ἐξῆς ὥρμησαν πλέον ἀνεμποδίστως οἱ Τοῦρκοι εἰς τοὺς τόπους τῆς Σερβίας, καὶ ἔκαμαν ἀνεκδιήγητα κακά. Ὁ δὲ υἱὸς τοῦ Βασιλέως Ἰωάννου, ἡ ἀπὸ τοὺς μεγάλους φόβους, ἡ ἀπὸ τὴν καλὴν του γνώμην διὰ τὴν σωτηρίαν του, ἄφησε τὰ Βασίλεια, καὶ ἐπῆγεν ὡς εἰς λιμένα σωτήριον εἰς τὸ Ἅγιον Ὅρος, καὶ προσκυνήσας ἀγνώριστος τὰ ἐκεῖ Μοναστήρια καὶ Ἀσκητήρια, ἤλθε τέλος πάντων καὶ εἰς τὸ ἐδικὸν του Μοναστήριον τοῦ Ἁγίου Σίμωνος· ἐκεῖ δὲ ἐλθὼν ἔστειλε τὸν πορτάρην πρὸς τὸν Ἠγούμενον, νὰ τοῦ φανερώσῃ πῶς ἔχει νὰ τοῦ εἰπῇ λόγον· καὶ ἀπελθὼν ἐκεῖνος ἀνήγγειλεν εἰς τὸν Ἠγούμενον, ὅτι ἕνας νεανίας, τὴν ὄψιν ὡραῖος, τὸ σχῆμα φοβερός,

1. Οὗτος ὁ Ἰωάννης ἐβασίλευεν εἰς τοὺς 1264 ἀπὸ Χριστοῦ.

κατὰ τὰ φορέματα πτωχός, κατὰ τὸν λόγον εὐτακτος, κατὰ τὰς ἀποκρίσεις φρόνιμος, καὶ κατὰ τὸ φαινόμενον θεοφοβούμενος καὶ δοῦλος Χριστοῦ, ζητεῖ νὰ συνομιλήσῃ μὲ τὴν Ἀγιωσύνην σου· ὁ δὲ Ἑγούμενος εἶπεν εἰς τὸν πορτάρην, ὃς ἔλθῃ· καὶ εἰσελθὼν καὶ εἰπὼν ἐκεῖνο ὅπου ἤθελεν, ἔμεινεν εἰς τὸ Μοναστήριον ἱκανὰς ἡμέρας· καὶ ἰδὼν τὴν εὐταξίαν τῶν Μοναχῶν, τὴν ταπεινώσιν, τὴν εὐτέλειαν τῶν φορεμάτων, τὴν ὑπακοὴν κατὰ πάντα εἰς τὸν Ἑγούμενον, τὴν προθυμίαν εἰς τὰς ἀκολουθίας, τὴν σιωπὴν, τὴν τάξιν τῆς Ἐκκλησίας, καὶ τὰ λοιπὰ, ἐδόξασε τὸν Θεόν· καὶ τότε προσκαλεσθεὶς ἀπὸ τὸν Ἑγούμενον ἐρωτᾶται, ἂν τὸν ἀρέσῃ τὸ Μοναστήριον καὶ ἡ τάξις του· ὁ δὲ νέος ἀπεκρίθη, πολλὰ καλὰ μοῦ ἀρέσουν Πάτερ. Λοιπὸν (τὸν ἐρωτᾷ πάλιν) μένεις καὶ ἐσὺ ἐδῶ, ὡς καὶ οἱ λοιποί, διὰ τὴν ἐλπίζομένην Βασιλείαν τοῦ Χριστοῦ; Ναὶ (ἀπεκρίθη) μένω μὲ τὴν ἀγίαν σου εὐχὴν. Τὸν ἐρωτᾷ πάλιν ὁ Ἑγούμενος ποῖον ἐργόχειρον ἡξεύρεις νὰ κάμνης τέκνον; Ὁ δὲ ἀπεκρίθη, κηπουρός εἰμαι Πάτερ· καὶ λοιπὸν μένεις ἕως τέλους τῆς ζωῆς σου, νὰ σκάπτῃς, νὰ φυτεύῃς, νὰ ποτίζῃς, καὶ νὰ κοπιᾷζῃς χειμῶνα καὶ καλοκαίρι εἰς τὸν κήπον, διὰ τὴν Ἀδελφότητα, ἣ μᾶλλον εἰπεῖν διὰ τὸν Χριστόν; Ὑπόσχομαι τοῦ ἀπεκρίθη, ὅλα αὐτὰ νὰ τὰ κάμνω· καὶ βαλὼν μετάνοιαν, ἐδιωρίσθη εἰς τὸν κήπον· μετὰ δὲ τριῶν χρόνων δοκιμασίαν, ἔγινε Μοναχός, προκόπτων καθ' ἐκάστην, καὶ ἀναβάσεις τιθέμενος ἐν τῇ καρδίᾳ αὐτοῦ, κατὰ τὸν Δαβὶδ, ταπεινούμενος καὶ ὑπακούων εἰς ὅλους τοὺς Ἀδελφούς.

Τί τὸ ἐντεῦθεν; δὲν ὑπέφερεν ὁ ἐχθρὸς τῆς σωτηρίας τῶν ἀνθρώπων διάβολος, νὰ βλέπῃ τοῦ Βασιλέως τὸν υἱόν, κηπουρόν, μὲ τόσοις κόπους, καὶ μὲ τόσῃν ταπεινώσιν· λοιπὸν ἀρματόνεται κατ' αὐτοῦ μὲ ὅλην του τὴν πανοπλίαν· καὶ πρῶτον μὲν ἔσπειρεν εἰς αὐτὸν πονηροὺς λογισμοὺς, καὶ ἄρχισε νὰ μετανοῇ διὰ τὸ ἔργον ὅπου ἐκαταπατίσθη, καὶ νὰ συλλογίζεται, ὅτι δὲν τελειόνοι ὀγλίγωρα, ἀλλὰ ἔχει νὰ ἀπεράσῃ μὲ αὐτὸ ὅλην του ἡ ζωὴ· ἔπειτα καὶ εἰς μῖσος τῶν Ἀδελφῶν τὸν ἐκίνησε, καὶ εἰς ἀμέλειαν τῆς προσευχῆς, καὶ τῶν ἄλλων τῆς ἀσκήσεως ἔργων τὸν ἔφερε, καὶ ἄλλα πολλὰ τοῦ ἐπροξένησεν· ὅμως δὲν εὐχαριστεῖται νὰ || τὸν πολεμῇ ἀπὸ ἑνα μέρος μόνον, σ. 97 ἀλλὰ κινεῖ καὶ ἀπὸ τὸ ἄλλο μέρος τοὺς Ἀδελφούς νὰ ὀργίζονται καὶ νὰ θυμὼνται κατ' αὐτοῦ, καὶ νὰ τὸν ὑβρίζουν, πῶς εἶναι ἀνάξιος τοῦ ἔργου ὅπου ὑπεσχέθη, πῶς ἐν ἀμελείᾳ ἐργάζεται τοὺς κήπους, πῶς ἔγινε πρὸς αὐτοὺς αἷτιος

Ν Ε Ο Ν Α Ε Ι Μ Ω Ν Α Ρ Ι Ο Ν

Π Ε Ρ Ι Ε Χ Ο Ν

ΜΑΣΤΥΡΙΑ ΠΑΛΑΙΑ ΚΑΙ ΝΕΑ ΚΑΙ ΒΙΟΤΣ ΟΣΙΩΝ

Α ΤΙΝΑ ΕΞΥΝΑΧΘΕΝΤΩΝ

ΠΑΡΑ ΤΟΥ ΛΟΓΙΣΜΟΥ ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΤΟΥ ΑΓΙΟΥ ΚΟΡΙΝΘΟΥ ΕΥΡΙΟΥ

Μ Α Κ Α Ρ Ι Ο Υ Ν Ο Τ Α Ρ Α .

Οἱ προσετίθενται καὶ πρὸς τὸν Τριῶν καὶ Πεντηκοστίου Συναξάριον,
Μεταφρασθέντα παρὰ τοῦ Σφοδρολογιώτου Διδασκάλου Κυρίου

ΑΘΑΝΑΣΙΟΥ ΤΟΥ ΠΑΡΙΟΥ.

Πρὸς πῶτας καὶ σωματικαὶ Ἀκουσθίας εἰς διαφόρους Νεομάρτυρας
Φιλοπονηθείσας παρὰ τοῦ Πανοσιολογιώτου Κυρίου

ΝΙΚΗΦΟΡΟΥ ΤΟΥ ΧΙΟΥ.

ΝΥΝ ΠΡΩΤΩΝ ΤΥΠΩΣ ΛΑΜΠΡΟΙΣ ΕΚΔΟΘΕΝ

Διὰ φιλοτίμου διατάξεως τῶν τιμημάτων φιλοχρίστου Συνοδικῶν
τῶν ἐν τῇ πόλει τῆς Βιζύης ἀναμάρτητων

Εἰς κοινὴν ἀπάντων τῶν ὀρθόδοξων ἐκδόσεων.

Ε Ν Β Ε Ν Ε Τ Ι Α .

ΠΑΡΑ ΠΑΝΤΟΣ ΘΕΟΔΟΣΙΟΥ ΤΩ ΕΚ ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ.

τ 8 ε 9

9. Ἡ σελίδα τίτλου τῆς πρώτης ἐκδόσεως τοῦ Νέου Λειμωναρίου (Βενετία 1819), ὅπου περιέχεται ἡ παλαιότερη γνωστὴ ἐκδοσὴ τοῦ Βίου τοῦ ὁσίου Σίμωνος.

σκανδάλων καὶ ταραχῶν· καὶ ταῦτα μὲν ὁ ἐχθρὸς, ὁ δὲ Μακάριος εἰς μὲν τοὺς Ἀδελφούς ἄλλον λόγον δὲν ἔλεγε, παρὰ τοῦτον μόνον, συγχωρήσατέ μοι Πατέρες, καὶ θέλω βάλλω τώρα ἀρχὴν καλὴν τοῦ ἔργου· πρὸς δὲ τὸν διάβολον ἀρματώθη μὲ τὸ ἀνίκητον ἄρμα τοῦ Χριστοῦ, τό, Κύριε Ἰησοῦ Χριστέ Υἱὲ τοῦ Θεοῦ ἐλέησόν με· μὲ τοῦτο τὸ βέλος ἐπλήγονε κάθε ὥραν τὸν σάταναν, καὶ ἐδίωχεν εἰς ὅλας τὰς ἡμέρας τῆς ζωῆς του πᾶσαν τὴν δύναμιν τοῦ ἐχθροῦ· καὶ τοιοῦτοτρόπως ἀγωνιζόμενος, ἐνίκησε κατὰ κράτος τὸν ἀντίπαλον διάβολον, καὶ ἔγινεν εἰς ὅλον τὸ ὕστερον δοχεῖον τῶν ἀρετῶν, καὶ σκευὸς ἐκλεκτὸν τοῦ Ἁγίου Πνεύματος· τόσον ὅπου ἡξιώθη καὶ ἀποκαλύψεως θείας περὶ τοῦ τέλους καὶ τῆς πρὸς Θεὸν ἐκδημίας του· διότι ἐφάνη εἰς αὐτὸν ὁ Κύριος ἡμῶν, καὶ τὸν ἐπροσκάλεσε νὰ ὑπάγῃ νὰ κληρονομήσῃ τὴν Οὐράνιον Βασιλείαν, ἀντὶ τῆς προσκαίρου Βασιλείας ὅπου ἐκαταφρόνησεν.

Ὅθεν ἀσθενήσας ολίγον, ἀπέστειλεν ἕνα τῶν Ἀδελφῶν, νὰ εἰπῇ εἰς τὸν Ἑγούμενον νὰ ἔλθῃ,

διὰ τὰ τοῦ εἰπῆ λόγον μυστικόν· ὁ δὲ ἐλθὼν πρὸς αὐτὸν εἶπε· τί ἔχεις τέκνον; διὰ τί μὲ ἐπροσκάλεσες; σὲ ἐπροσκάλεσα Πάτερ, ἀπεκρίθη, ὅτι ὁ Χριστὸς μὲ προσκαλεῖ νὰ ὑπάγω πρὸς αὐτὸν μετὰ ὀλίγην ὥραν, νὰ ἀπολαύσω τὸν μισθόν μου κατὰ τὰ ἔργα μου· ἤξευρε λοιπὸν Πάτερ, ὅτι ἐγὼ εἶμαι ὁ Βασιλεὺς καὶ κτίτωρ ταύτης τῆς Ἱερᾶς Μονῆς· ἐγὼ εἶμαι ὁ υἱὸς τοῦ Βασιλέως Ἰωάννου. Καὶ ταῦτα ἀκούσας ὁ Ἡγούμενος κατεπλάγη, καὶ ἐθαύμασε τὴν τελείαν αὐτοῦ ὑπακοήν καὶ ταπεινώσιν· καὶ πῶς τέκνον μου, τοῦ λέγει, δὲν μᾶς τὸ ἐφανέρωσας; μόνον τὸ ἀπεσιώπησας; πῶς δὲν μοῦ τὸ ἀνήγγειλας κατὰ μυστικὸν τρόπον, ὅτι ἐσὺ εἶσαι ἐκεῖνος, ὅπου διὰ μέσου σου κατοικοῦμεν ἡμεῖς ἐδῶ; Ὁ δὲ ἀπεκρίθη, καὶ ἀνίσως σᾶς τὸ ἔλεγα, ὅτι εἶμαι ὁ Βασιλεὺς, δὲν ἤθελα κερδίσω τὸν Κύριον καὶ Θεόν μου Ἰησοῦν Χριστόν, διότι διὰ μέσου τῆς τιμῆς ὅπου ἠθέλετε μοῦ ἀποδίδετε, ἐκινδύνευα νὰ χάσω τὴν σωτηρίαν μου· καὶ ταῦτα εἰπὼν ἐκοιμήθη. Ποιήσαντες δὲ ἀγρυπνίαν ὁλονύκτιον οἱ Ἀδελφοί, ἔθαψαν τὸ πρωὶ ἐκεῖνο τὸ πολυαθλὸν σῶμα τοῦ Βασιλέως μὲν πρότερον, ὕστερον δὲ κηπουροῦ γενομένου διὰ τὸν Κύριον, μετὰ ὑμνωδιῶν, θυμιαμάτων τε καὶ φωτοχυσίας μεγάλης, ἐν τῷ κοιμητηρίῳ τῶν Ἀδελφῶν, καθὼς αὐτὸς παρήγγειλε, δοξάζοντες τὸν Θεὸν ὅπου τὸν ἐνεδυνάμωσεν οὕτω καλῶς νὰ ἀγωνισθῇ, καὶ ἀντὶ τῆς ἐπιγεῖου Βασιλείας ὅπου ἤρπασε, νὰ γένῃ κληρονόμος τῆς Οὐρανίου Βασιλείας. Καὶ τὰ μὲν περὶ τοῦ υἱοῦ τοῦ Βασιλέως Ἰωάννου τοιαῦτα, ἀκούσατε δὲ καὶ ὀλίγα τινὰ θαυμάσια τοῦ Ὁσίου Σίμωνος ἀπὸ τὰ πολλὰ ὅπου ἐτέλεσε μετὰ ταῦτα, διὰ τὰ νὰ γνωρίσετε πόσῃ παρρησίᾳ ἔχει πρὸς τὸν Θεὸν ὁ Ἅγιος, καὶ ἔπειτα θέλομεν τελειώσωμεν τὴν διήγησιν.

Ἐνας ἀπὸ τοὺς Ἀδελφούς τῆς Ἱερᾶς τοῦ Ὁσίου Μονῆς, ἀνευλαβὴς ὢν καὶ δύσπιστος, ἐξερνοῦσεν ἀπὸ τὴν δυσώδη κοιλίαν τοῦ βλάσφημα λόγια κατὰ τοῦ Ὁσίου, λέγωντάς τον πλανεμένον, καὶ κολασμένον, καὶ δὲν ἤθελε νὰ συνεορτάξῃ μαζί μὲ τοὺς λοιποὺς τὴν ἐτήσιον ἐορτὴν τοῦ Ἁγίου· ὅθεν μίαν φορὰν ὅπου ἐόρταζον ὅλοι οἱ Πατέρες τὴν μνήμην τοῦ Ὁσίου, φεύγωντας αὐτὸς ἀπὸ τὸν Ναόν, καὶ ἀπὸ τὴν ἱερὰν ἐκείνην Ἀκολουθίαν, ἐπῆγεν εἰς τὸ κελλίον του, καὶ ἐκοιμᾶτο, καὶ ἐκεῖ φαίνεται εἰς τὸν ὕπνον του ὁ Ἅγιος ὅλος ἀστραπόμορφος, μὲ πρόσωπον δεδοξασμένον καὶ ἐκλαμπρον, ἔχων μαζί του καὶ ἄλλους δύο ἀπὸ τοὺς πρώτους καὶ ἡγιασμένους μαθητάς του, καὶ τοῦ λέγει· δὲν σοῦ ἀρέσει αὕτη ἡ δόξα, ὦ μιარέ; οὐ δεδόξασται τὸ δεδοξασμένον;

Καὶ παρευθὺς νεύωντας εἰς τοὺς μαθητάς του λέγει· βάλλετε κάτω αὐτὸν τὸν ἄπιστον, αὐτὸν τὸν βλάσφημον· καὶ βάνοντές τον ἐκεῖνοι κάτω, τοῦ || ἐφάνη, ὅτι τοῦ ἐκτύπησεν εἰς τοὺς πόδας μὲ σ. 98 τὴν ράβδον τοῦ μερικαῖς ραβδιαῖς, καὶ ἀπὸ τοὺς πόρους καὶ τὸν ὑπέρμετρον φόβον ἐξυπνήσας, βλέπει τοὺς πόδας του ὡσὰν νὰ τὸν ἐπονοῦσαν· καὶ ἐγερθεὶς εὐθὺς τρέχει ἔντρομος εἰς τὴν Ἐκκλησίαν, καὶ πίπτωντας κατὰ γῆς, βάνει μετάνοιαν εἰς τὸν Ἡγούμενον, ὅλος ἡλλοιωμένος, καί, συγχωρήσατέ μοι Πατέρες, φωνάζει· τώρα ἐγνώρισα ὅτι ὁ Θεὸς ἐν ἀληθείᾳ μεγάλως ἐδόξασε τὸν Ὁσίον Πατέρα ἡμῶν Σίμωνα· τώρα, τώρα καὶ πιστεύω καὶ προσκυνῶ αὐτόν, ἴσα μὲ τοὺς παλαιοὺς Ὁσίους Ἀντώνιον, Εὐθύμιον, Σάββαν, καὶ τοὺς λοιποὺς· εὐχαριστῶ σοι Ἅγιε τοῦ Θεοῦ, ὅπου μὲ ἐλύτρωσες ἀπὸ τὴν δαιμονιώδη πλάνην μου, καὶ μὲ εὐγάλες ἀπὸ τὴν κόλασιν τὸν ταλαίπωρον. Ταῦτα βοῶν μετὰ δακρύων, ἐδιηγῆθη ἐν μέσῳ τῆς Ἐκκλησίας τὴν φοβερὰν ἐκείνην δόξαν τοῦ Ὁσίου, καὶ τὰ ἐξῆς εἰς πλάτος, καὶ ὅλοι ἐδόξασαν τὸν Θεόν, τὸν μὴ θέλοντα τὸν θάνατον τοῦ ἁμαρτωλοῦ, ὡς τὸ ἐπιστρέψαι καὶ ζῆν αὐτόν.

Ἄλλος τις Ἀδελφὸς ἐκ τῆς αὐτῆς Μονῆς τοῦ Ὁσίου, ἐπολεμεῖτο πολλὰ ὑπὸ τοῦ δαίμονος τῆς πορνείας, καὶ προσπίπτωντας μετ' εὐλαβείας ἔμπροσθεν τῆς ἱερᾶς αὐτοῦ εἰκόνης, δέεται τοῦτου θερμῶς μετὰ δακρύων νὰ τοῦ συγκώσῃ αὐτὸν τὸν πόλεμον, καὶ χρισθεὶς μὲ τὸ ἔλαιον τῆς ἱερᾶς αὐτοῦ κανδήλας, ἡλευθερώθη ἀπὸ τὸ πονηρὸν δαιμόνιον τῆς πορνείας.

Ἄλλοτε πάλιν εἰς τὴν ἐορτὴν τοῦ Ἁγίου, ὅταν ἐψάλλετο ὁ μεγάλος Ἑσπερινὸς μετὰ μέλους, ἐμβῆκεν εἰς τὸν Ναὸν ἕνας Ἀδελφὸς ἐκ τῆς τοῦ Ὀλύμπου Μονῆς τοῦ Ἁγίου Διονυσίου, Σάββας ὀνόματι, εἰς τὸ νὰ ἀσπασθῇ τὴν θείαν εἰκόνα τοῦ Ὁσίου, καὶ βλέπωντας ὅτι δὲν ἦτον ἡ μεγάλη εἰκὼν εἰς τὸ προσκυνητᾶριον, ἀλλ' ἡ μικρὴ, στρέφει ὀπίσω μὲ θυμόν, λέγων καθ' ἑαυτόν, ὅτι δὲν ἔμενε εὐχαριστημένος νὰ προσκυνῇ τὴν μικρὰν εἰκόνα τοῦ Ἁγίου· ἔλεγε δὲ ταῦτα, καθὸ ἄνθρωπος ἀπλοῦς καὶ ἀγράμματος ὅπου ἦτον. Πηγαίνει λοιπὸν εἰς τὸ κελλίον ὅπου τοῦ ἐδόθη διὰ τὰ ἀναπαυθῆ, καὶ πίπτωντας νὰ κοιμηθῇ, βλέπει εἰς τὸν ὕπνον του, ὅτι ἀνοιξεν ἡ στέγη τοῦ κελλίου, καὶ ἐφάνη ἕνας ὄφις φοβερός καὶ δύσμορφος, πῦρ εὐγάλων ἀπὸ τοὺς ὀφθαλμούς του, καὶ καπνὸν πολλὸν καὶ βρωμερὸν ἐκπνέων ἀπὸ τοὺς μυκτῆράς του· ὁ ὁποῖος ἄνοιγε τὸ στόμα του νὰ τὸν καταπῇ, λέγωντας πρὸς αὐτόν· δὲν σὲ

ἄρρεσεν ἡ μικρὰ εἰκὼν τοῦ Ἁγίου, ἀλλὰ ἀνεχώρη-
σες μὲ θυμόν; Ἰδοὺ ὅμως τώρα ὅπου ἐγὼ ἔχω νὰ
σὲ καταβροφίξω· καὶ ὁρμήσας ἀπὸ τὴν στέγην εἰς
αὐτόν, μὲ βοήν φοβεράν, διὰ νὰ τὸν καταπίῃ· ὁ
ταλαίπωρος Σάββας ἀπὸ τὸν πολλὸν φόβον καὶ
τρόμον, ἐφώναξεν μεγάλως· Ἁγίε Σίμων βοήθει
μοι, καὶ ἐξυπνώντας ὁλος ἔντρομος καὶ πεφοβι-
σμένος, τρέχει εἰς τὴν Ἐκκλησίαν, καὶ πίπτων-
τας γονυκλιτῶς εἰς τὴν εἰκόνα τοῦ Ἁγίου,
ἀσπάζεται αὐτὴν πολλάκις, ὥστε ὅπου ὅλοι οἱ
ἐκεῖ παρόντες ἐθαύμασαν τοῦ ἀνδρὸς τὴν ἀλλοί-
ωσιν, καὶ τὴν ὄψιν τὴν νεκρικὴν ὅπου εἶχεν.
Ἐμβαίνοντας λοιπὸν μέσα εἰς τὸ Ἅγιον Βῆμα,
ἐδιηγῆθη ἐκεῖνο ὅπου ἔπαθεν ὑπὸ τοῦ σατανᾶ διὰ
τὴν ἀπιστίαν του καὶ ἀμάθειαν. Τότε τοῦ λέγει
ἓνας Ἀδελφός, ἡ μικρὰ εἰκὼν, Πάτερ, δὲν ἔχει
κάμμίαν διαφορὰν ἀπὸ τὴν μεγάλην, ἐὰν ἡ πίστις,
καὶ ἡ εὐλάβεια γίνεται μὲ πόθον ζέοντα, μὲ νοῦν
καθαρόν, καὶ μὲ σῶμα ἁγνόν· ὅθεν πρόσεχε ἀπὸ
τοῦ νῦν καὶ εἰς τὸ ἐξῆς νὰ ἀποδίδῃς πάντοτε τὴν
ὀφειλομένην τιμὴν πρὸς τοὺς Ἁγίους, καὶ πρὸς
τὰς ἱερὰς αὐτῶν εἰκόνας, εἴτε μικράς, εἴτε
μεγάλας· καὶ οὕτω πληροφορηθεὶς ὁ Ἀδελφός,
ἔδωκε δόξαν εἰς τὸν Θεόν, καὶ εὐχαριστίαν εἰς
τὸν Ἅγιον.

Ἄλλος τις Ἀδελφὸς Γεράσιμος τὸ ὄνομα,
ἔστεκεν εἰς τὴν παννυχίδα τοῦ Ὁσίου μὲ πολλὴν
εὐλάβειαν, καὶ πόθον ἀνείκαστον, ἀκροαζόμενος
τὰ ἀνδραγαθήματα τοῦ Ὁσίου· τοὺς πειρασμοὺς
ὅπου ἐδοκίμασεν ἀπὸ τὸν διάβολον· τὴν ὑπακοὴν
ὅπου ἔκαμεν εἰς τὸν θεῖον του γέροντα· τὴν
μεγάλαν ὑπομονὴν ὅπου εἶχε· ταῦτα λέγω καὶ τὰ
λοιπὰ ἀκούων, ἐθαύμαζε, καὶ ἀποροῦσεν εἰς τὸν
ἑαυτόν του, διότι δὲν εἶ|| χεν ἀκούσῃ ταῦτα ποτέ· σ. 99
τί οὖν γίνεται; Ἐν τῷ καιρῷ τῆς Λιτῆς, ἐξῆλθον
ὅλοι εἰς τὸν νάρθηκα, οἱ ψάλλται ὁμοῦ καὶ ὁ
Ἱερὺς μετὰ τοῦ Διακόνου, βαστάζων καὶ τὴν
εἰκόνα τοῦ Ἁγίου, κατὰ τὸ ἔθος τῆς Μονῆς· ὁ δὲ
Ἀδελφὸς ἐκεῖνος δὲν εὐγῆκεν, ἀλλ' ἔμεινεν ἐν
τῷ Ναῷ, συλλογιζόμενος τὴν δόξαν ὅπου ἔχουν

οἱ Ἅγιοι, ὅχι μόνον εἰς τοὺς οὐρανοὺς, ἀλλὰ καὶ
εἰς τὴν γῆν. Ταῦτα καὶ τοιαῦτα διαλογιζόμενος ὁ
Γεράσιμος, (ὦ τοῦ θαύματος!) βλέπει ὀλοφάνερα
μὲ τοὺς σωματικοὺς ὀφθαλμοὺς μίαν νεφέλην,
τῆς ὁποίας τὸ εἶδος ἦτον ἀκατανόητον, καὶ ἡ
θεωρία λαμπρόχρυσος, ἥτις ἐσκέπαζεν ὅλον τὸ
θυσιαστήριον ὁμοῦ καὶ τὴν εἰκόνα τοῦ Ὁσίου
ὅπου ἦτον εἰς τὸ σύνθρονον, καὶ ὅλα τὰ φῶτα, καὶ
πάντας τοὺς ἐκεῖ εὐρεθέντας, καὶ ἔστεκε τρόπον
τινά, καὶ ἐφώτιζε πάντα, ἕως οὗ ἐτελείωσεν ἡ
Λιτῆ. Ὅταν δὲ ἀνοιξεν ἡ πύλη τοῦ νάρθηκος, καὶ
ἄρχισεν ὁ δεξιὸς χορὸς νὰ ψάλλῃ τὰ ἀποστίχου,
ἐπάρθη ἡ θεία ἐκεῖνη θεωρία τῆς νεφέλης εἰς τὰ
ὕψη, καὶ ἔμεινε πάλιν τὸ Ἱερὸν, καθὼς καὶ τὸ
πρότερον. Τότε ὁ Ἀδελφὸς ἐκεῖνος ἐδιηγῆθη τὴν
ὄρασιν εἰς ἄλλον Ἀδελφόν, ὅς τις καὶ τοῦ εἶπε μὲ
λύπην πολλήν· διὰ τί Ἀδελφὲ δὲν ἔδωκες εἰδήσιν
καὶ εἰς ἐμέ, νὰ θεωρήσω τὴν δόξαν ταύτην τοῦ
Ἁγίου; Καὶ ἐκεῖνος τοῦ ἀπεκρίθη· δὲν μοῦ ἔκανε
καρδίαν, ἀγαπητέ, ὅχι μόνον τὸ σῶμά μου νὰ
μετατοπίσω, ἀλλ' οὐδὲ τοὺς ὀφθαλμούς, μόνον
ἡδυνόμην εἰς τὴν γλυκυτάτην ἐκείνην θεωρίαν,
καὶ οἱ ὀφθαλμοί μου ἐκεῖ ἐνητένιζον, καὶ ἐδόξα-
ζον τὸν Θεὸν καὶ παρεκάλουν τὸν Ἅγιον, ἵνα διὰ
πρεσβειῶν του ἀζιωθῶ, νὰ θεωρήσω καὶ τὴν
ἀληθινὴν ἐκείνην ὄρασιν τῆς Ἀγίας Τριάδος, ὅχι
ἐν ἐσόπτρῳ, καὶ αἰνιγματωδῶς, ὡς ἐδόξ, κατὰ τὸν
Μακάριον Παῦλον, ἀλλὰ πρόσωπον πρὸς πρό-
σωπον, τὸ ὁποῖον βλέπουσι διὰ παντὸς καὶ οἱ
Ἅγιοι Ἄγγελοι ἐν οὐρανῷ. Ταῦτα ἀκούων ὁ
Ἀδελφός, ἀνεχώρησε χαίρωντας. Ταῦτα τὰ ὀλίγα
θαύματα τοῦ Ὁσίου ἐδιηγῆθημεν, διὰ νὰ κατα-
λάβῃ κάθε ἓνας πόσῃ παβήρησιαν ἔχει πρὸς τὸν
Χριστὸν ὁ θεῖος Σίμων· οὐ ταῖς πρεσβείαις
ἀζιωθεῖμεν καὶ ἡμεῖς τῆς Βασιλείας τῶν Οὐρα-
νῶν ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ· ὧ ἡ δόξα καὶ τὸ κράτος
σὺν τῷ ἀνάρχῳ αὐτοῦ Πατρί, καὶ τῷ παναγίῳ καὶ
ζωοποιῷ αὐτοῦ Πνεύματι, νῦν, καὶ ἀεὶ, καὶ εἰς
τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. Ἀμήν.

ΠΕΡΙΚΟΠΗ ΕΚ ΤΟΥ ΒΙΟΥ ΤΟΥ ΑΓΙΟΥ ΣΙΜΩΝΟΣ

(«ἐκ παλαιοῦ χειρογράφου»*)

Καὶ καταβαίνει εἰς τὸ Μπογάζι τῆς Μαύρης θαλάσσης ὅθεν καὶ ἐνοῦται ἐβουλήθη τότε ὁ Σουλεϊμάνης νὰ πολεμῇ ἓνα κάστρον ὅπου εἶναι κοντὰ εἰς τὸν ποταμὸν Ταίναρον, ὁ ὁποῖος κοινῶς ὀνομάζεται Τούντζα καὶ χύνεται εἰς τὸν ποταμὸν Ἑβρον (Μαρίτσαν), ἀπέχει δὲ οὗτος ὁ ποταμὸς Ταίναρος ἀπὸ τὴν Ἀδριανούπολιν σχεδὸν δέκα μίλια· ἔστησε δὲ ὁ Σουλεϊμάνης εἰς αὐτὸν τὸν τόπον σκηνὰς ἀπὸ τρίχινα ὑφάσματα πολλά· λέγουσι δὲ τινες ὅτι εὐθὺς ὅπου ἔμαθεν ὅτι οἱ Τριβαλλοὶ ἔρχονται ἐναντίον του, ἐδιάλεξεν ὀκτακοσίους ἄνδρας ἐκλεκτοὺς καὶ ἀνδρείους καὶ ὥρμησεν ἐναντίον τῶν Σέρβων τὴν νύκτα πρὸς τὸ ἐξημέρωμα, ἐπειδὴ αὐτὸς εἶχε πολλοὺς φύλακας καὶ σκοπούς. Οἱ δὲ Σέρβοι μετὰ τὴν προτέραν νίκην τῶν ἐναντίον τῶν Τούρκων ἔμειναν ἀμέριμοι, καὶ εἶχον ἀμελήσῃ καὶ τὸν ὀπλισμὸν καὶ τὸ ἵππικόν των. Τρόπον τινα δὲν ἐφοβοῦντο τοὺς Τούρκους, ὡς νικημένους, ἀλλὰ κατεγίνοντο εἰς τὰς διασκεδάσεις καὶ τὴν ἀνάπαισιν. Ἐσύχναζον δὲ καὶ ἐλάμβανον νερὸν ἀπὸ τὸν ποταμὸν Ταίναρον τὸ ὁποῖον λέγουσιν ὅτι εἶναι νόστιμον καὶ ὑγιεινότατον, ἐπειδὴ τότε ἦτο καλοκαίρι. Εὐφραϊνόμενοι εἰς τὸν τόπον ὅπου εἶχον τὸ στρατόπεδον, ὁ ὁποῖος λέγεται Κερμανός, καὶ βλέπωντάς τους μακρόθεν ὁ Σουλεϊμάνης, τοιαύτης λογῆς ὅπου δὲν εἶχον φύλακας, ὥρμησεν αἰφνιδίως κατ' ἐπάνω των, μαζὶ μὲ τοὺς ὀκτακοσίους ἄνδρας καὶ ἔφθειρεν ὅλον τὸ στράτευμα τῶν Σέρβων κτείνωντας ἀνελεημόνως καὶ φονεύοντας πολλοὺς, ὥστε ὅπου οἱ περισσότεροι ἀπὸ αὐτοὺς τοὺς Σέρβους ἔπесον εἰς τὸν ποταμὸν καὶ ἐπνίγησαν, ἐπειδὴ δὲν ἠδύναντο εἰς ἄλλο μέρος νὰ φύγουν, διότι τοὺς εἶχε κλεισμένους πρὸς τὸ πρόσωπον τοῦ ποταμοῦ Ταίναρου, καὶ δὲν ἦτο δυνα-

τὸν νὰ φύγουν, διότι ὁ Σουλεϊμάνης καὶ οἱ ὀκτακόσιοι διαλεκτοὶ ἄνδρες, ἦσαν κατέμπροσθεν αὐτῶν τῶν Σέρβων καὶ δὲν ἦτο τρόπος νὰ φύγουν, μάλιστα καὶ ἀπὸ τὸν ὕπνον καὶ τοιαύτης λογῆς ἐφθάρησαν ὅλοι ἐλεεινῶς. Τότε ἐφονεύθη καὶ ὁ μακάριος καὶ αἰδίδιμος βασιλεὺς Ἰωάννης, καὶ ὁ ἀδελφὸς αὐτοῦ Κράλης Βουλκασιανός.

Μὲ τί λογῆς δὲ θάνατον νὰ ἐφονεύθησαν καὶ οἱ δύο, κανεὶς δὲν τὸ ἠξεύρει, οὐδεὶς τῶν ἱστορικῶν ἐλάλησεν περὶ τοῦ βασιλέως Ἰωάννου πῶς ἐτελεύτησε, διότι μέσα εἰς τὴν φρικτὴν καὶ μεγάλην ἐκείνην ταραχὴν τῆς νυκτὸς καὶ τοῦ φόνου, ποῖος ἤμποροῦσε νὰ διηγηθῇ περὶ τοῦ ἑτέρου, ὅπου μόνον αἱ φωναὶ τῶν Τούρκων, καὶ ὁ θρήνος καὶ ὁ ἀλαλαγμὸς τῶν Σέρβων κάθε ἄνθρωπον ἔκαμε νὰ ξηρανθῇ ἀπὸ τὸν φόβον του; καὶ μάλιστα πολὺς καιρὸς ἐπέρασε καὶ οἱ συγγενεῖς καὶ φίλοι του ἐνόμιζον ἀκόμη ὅτι ἴσως νὰ ζῇ, διότι αὐτὸς ὁ εὐσεβέστατος βασιλεὺς μὲ λογισμὸν εὐσεβῆ καὶ θεάρεστον, ἐσηκώθη κατὰ τῶν Ὀθωμανῶν νὰ τοὺς διώξῃ πρὸς τὴν Ἀνατολήν, ὅχι μόνον ἀπὸ τὴν γῆν τῶν Σέρβων καὶ τῆς Μακεδονίας, ἀλλὰ καὶ ἀπὸ τὴν γῆν τῶν Ρωμαίων, διότι ἐκινήθη μὲ ὅλην τὴν δύναμιν τῶν Σέρβων καὶ μὲ δύναμιν Ρωμαϊκὴν, καὶ μὲ τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ Κράλην Βουλκασιανόν, καὶ μὲ πολλοὺς μεγιστάνας ἕως ἐξακοσίας χιλιάδας, μὲ στράτευμα ἐκλεκτὸν καὶ διαλεγμένον, καὶ ἀπῆλθον εἰς τοὺς τόπους ἐκείνους πρὸς διωγμὸν τῶν Τούρκων, μὲ ἀποφάσεις καὶ κρίσεις τῆς ἀνθρωπίνης φύσεως, μὴ διανοούμενοι, μὴ κρίνοντες ὅτι εἰς τὴν ὀργὴν τὴν θεϊκὴν δὲν ἤμπορεῖ τινὰς νὰ ἀντισταθῇ, διότι στοχασθῆτε τί ἠκολούθησε. Τοὺς μὲν Τούρκους δὲν ἠδυνήθησαν νὰ διώξουν, ἀλλὰ ἀπὸ αὐτοὺς ἐφονεύθησαν καὶ τὰ κῶλα αὐτῶν ἐκεῖ ἔπесον καὶ

* Ἀπὸ τὴν ἔκδοσιν α' Ἀκολουθία τοῦ ὁσίου καὶ θεοφόρου πατρὸς ἡμῶν Σίμωνος τοῦ Μυροβλύτου, ... προσέτι δὲ καὶ ἡ Ἀκολουθία τῆς ἁγίας ἐνδόξου Μυροφόρου καὶ ἱσαποστόλου τοῦ Χριστοῦ Μαρίας τῆς Μαγδαληνῆς, ἐπιμελεῖα τοῦ καθηγουμένου τῆς Ἱερᾶς Μονῆς Σίμωνος Πέτρας ἀρχιμ. Ἱερωνύμου, ἐν Ἀθήναις 1924, σ. 113-115.

10. Ἡ Σιμωνόπετρα καὶ ἡ γύρω περιοχή της. Παράσταση σέ ἀσημένια διακονική «κιβωτό», τέλος 19ου αἰ.

ἄταφοι ἔμειναν, καὶ πολὺ πλῆθος τῶν Σέρβων ἀπὸ τὴν ὀξύτητα τῆς σπάθης ἀπέθαναν. Ἄλλοι εἰς αἰχμαλωσίαν ἐπάρθησαν, μερικοὶ ἠλευθερώθησαν καὶ ἤλθον εἰς τὴν αὐτῶν Πατρίδα, καὶ τόσῃν ἀνάγκῃν καὶ τόσον κακὸν καὶ δεινὸν περιέβαλεν ὅλα τὰ κάστρα καὶ τὰ Δυτικὰ μέρη, ὥστε ὅπου οὔτε ὠτα οὔτε ὀφθαλμοὶ εἶδον· διότι μετὰ τὴν φόνευσιν τοῦ ἀνδρὸς τούτου τοῦ δικαίου ἀνδρείου τε καὶ γενναίου Οὐγκλεσι Ἰωάννου, διελύθησαν οἱ Ἰσμηλίται καὶ διεσκορπίσθησαν εἰς ὅλην τὴν γῆν ὡσὰν τὰ ὄρνεα εἰς τὸν ἀέρα, καὶ ἄλλους μὲν Χριστιανοὺς τῇ μαχαίρᾳ ἔσφαξαν, ἄλλους εἰς αἰχμαλωσίαν ἀπήνεγκαν, καὶ τοὺς ἀπομένοντας θάνατος ἄωρος περιέκοψεν, οἱ δὲ ἐκ τοῦ θανάτου μέιναντες διὰ λιμοῦ ἀπωλέσθησαν. Τοιοῦτος ὁ λιμὸς γέγονεν εἰς ὅλα τὰ μέρη καθὼς δὲν ἔγινε ποτὲ ἀπὸ καταβολῆς κόσμου, μήτε Χριστὲ Βασιλεῦ καὶ Ἐλεῆμον γένοιτο μετέπειτα, καὶ ὅσους ὁ λιμὸς οὐκ ἀπώλεσε, τούτους τῇ παραχωρήσει τῇ θεϊκῇ λύκοι ἐν ταῖς νύκταις καὶ ἡμέραις ὀρμώντες κατέτρωγον. Βαβαί! ἔλεεινὸν θέατρον ἦτο τοῦ ἰδεῖν. Ἐμείνεν ἡ γῆ ἀπὸ ὅλα τὰ καλὰ ἔρρημος καὶ ἀπὸ λαῶν καὶ ἀπὸ κτηνῶν καὶ ἀπὸ καρπῶν, οὐ γὰρ ἦν ἀρχηγὸς οὐδὲ ἡγεμὼν οὐδὲ ὁδηγὸς ἐν τῷ λαῷ, οὐδὲ ὁ λυτρώων οὐδὲ ὁ σφύζων, ἀλλ' ἐπλήσθησαν φόβον Ἰσμηλιτικόν, καὶ αἱ καρδίαι τῶν ἀνδρειωμένων καὶ γενναίων ἀνδρῶν ἔγιναν ἀνίσχυροι ἀπὸ τὰς καρδίας τῶν γυναικῶν, διότι εἰς τὸν καιρὸν ἐκείνον καὶ ἡ φυλὴ τῶν ἐπὶ ἀρχόντων τῶν Σέρβων, καὶ ἡ δόξα καὶ τὸ κλέος θαρρῶ ὅτι τέλος ἔλαβε· καὶ ἀληθῶς οἱ ζῶντες ἐμακάριζον τοὺς ἀποθαμμένους, καὶ πιστεύσατέ μοι (τοῦ ταπεινοῦ Ἡσαίου τοῦ συγγραφέως) ὅτι ὅχι ἐγὼ ὁ ἀμαθὴς ἡμπορῶ νὰ διηγηθῶ τὴν τότε ἀνάγκην μετὰ τὴν ἀναίρεσιν τοῦ βασι-

λέως Ἰωάννου Οὐγκλεσι, ἀλλ' οὐδὲ ἐκεῖνος ὁ σοφὸς εἰς τοὺς Ἕλληνας Λιβάνιος δὲν ἤθελε δυνηθῇ ἐγγράφως νὰ παραστήσῃ τὴν ἀνάγκην ὅπου ἔφθασε τότε τοὺς Χριστιανούς, εἰς τὸ Δυτικὸν μέρος.

Τότε λοιπὸν τότε ἀναιρεθέντος αὐτοῦ παρὰ τῶν Ὀθωμανῶν, λαβόντες δύναμιν καὶ θάρρος ἀπὸ τὰς φοβερὰς καὶ φρικτὰς νίκας ὅπου ἔκαμναν καθ' ἑκάστην κατὰ τῶν Χριστιανῶν, ἤλθον μὲ μεγάλην ὀρμὴν καὶ θρασύτητα καὶ εἰς τὸ Ἅγιον Ὄρος τοῦ Ἀθωνοῦ μὲ τὰ ὅπλα ἐκεῖνα τὰ πολεμικὰ ὅπου ἔλαβον ἀπὸ τοὺς Σέρβους ὅπου ἐνίκησαν μὲ ἀπάτην, βαστάζοντες ἔτι καὶ ἐργαλεῖα τειχομαχικὰ διὰ τοὺς πύργους καὶ κάστρα τοῦ Ἁγίου Ὄρους. Καὶ λοιπὸν καθὼς ἐφάνηκαν ἐν τῷ Ὄρει μὲ τοιαύτην ἐτοιμασίαν φοβερὰν, ἐτρόμαξαν πάντες οἱ ἐν τῷ Ὄρει, ὅπου καὶ ἡ βασιλικὴ ἀρμάδα, ὅπου ἔτυχε τότε ἐν τῷ Ὄρει, δὲν ἐτόλμησε τότε νὰ φανῇ κατ' ἐνώπιον τῶν Τούρκων, διὰ τὸ πλῆθος τῶν πλοίων καὶ τῆς ἐτοιμασίας, μὴ ἔχοντες δὲ τί ποιῆσαι οἱ μοναχοὶ τοῦ Ὄρους ἀπὸ τὸν φόβον ἔπεσον εἰς προσευχὴν καὶ ἱκεσίαν πρὸς τὸν οἰκτίρμονα Θεὸν καὶ εἰς τὴν Πάναγνον αὐτοῦ Μητέρα Θεοτόκον καὶ Κυρίαν τοῦ Ἀθωνοῦ. Τότε καὶ ὁ τῆς Ἀγίας Λαύρας Ἡγούμενος ἀπέστειλε πρὸς τοὺς ἐκεῖθεν ἡσυχαστάς, καὶ πρὸς τὸν Ὁσιον Πατέρα Νήφωνα νὰ δεηθῇ πρὸς Κύριον ὑπὲρ τῆς Λαύρας, διὰ τὴν βίαν καὶ τὴν ἀνάγκην ὅπου ἀπροσδοκῆτως ἦλθε πρὸς αὐτούς, διὰ νὰ ἐλευθερωθοῦν ἀπὸ τὸν παρόντα κίνδυνον, καὶ ἀπεκρίθη ὁ Ἅγιος, ὁ Κύριος θέλει μᾶς ἐλευθερώσῃ ἀπὸ τοὺς ἀοράτους καὶ ὁρατοὺς ἐχθρούς.

.....
Ἄς εἰποῦμεν δὲ καὶ ἄλλα τινὰ θαύματα τοῦ

Ἁγίου, ἀπὸ ἐκεῖνα ὅπου ἔκαμε μετὰ τὸν θάνατόν του, καὶ ἔπειτα νὰ κάμωμεν τέλος εἰς τὸν λόγον μας. Ἐώρταζον ἐν ταύτῃ τῇ Ἱερᾷ Μονῇ τὴν μνήμην τοῦ Ὁσίου, ἀλλ' ἐπειδὴ καὶ δὲν λείπουν τὰ ζιζάνια ἀπὸ τὸν σῖτον, ἕνας μεταξὺ τῶν πατέρων τῆς Μονῆς δὲν ἤθελε νὰ συνεορτάσῃ μαζὺ μὲ τοὺς λοιποὺς ἀδελφοὺς τὴν ἐτήσιον ἑορτὴν τοῦ Ἁγίου, ἀλλὰ φεύγωντας ἀπὸ τὴν Ἐκκλησίαν καὶ ἀπὸ τὴν ἱερὰν ἐκείνην ἀκολουθίαν ὅπου ἔψαλλον οἱ Πατέρες ὁλονυκτί ἀγρυπνοῦντες, ἐπῆγαιεν εἰς τὸ κελλίον του καὶ ἐκοιμᾶτο, ἐξερνοῦσε δὲ καὶ ἀπὸ τὴν δυσώδη κοιλίαν του συγχαμερὰ καὶ βλάσφημα λόγια κατὰ τοῦ Ὁσίου, λέγωντας αὐτὸν κολασμένον καὶ πλάνον τινά. Ὅθεν φαίνεται ὁ Ἅγιος εἰς τὸν ὕπνον του, ἦτο δὲ ἡ ἑορτὴ τοῦ Ἁγίου, καὶ οἱ πατέρες ὅλοι ἀγρυπνοῦσαν εἰς τὴν Ἐκκλησίαν, φαίνεται δὲ ὅλος ἀστραπόμορφος καὶ δεδοξασμένον ἔχων τὸ πρόσωπον· εἶχε δὲ μαζὺ του καὶ ἄλλους δύο ἀπὸ τοὺς πρώτους ἐκείνους καὶ ἡγιασμένους μαθητάς του· καὶ τί, λέγει, δὲν σοῦ ἀρέσει αὐτὴ ἡ δόξα ὧς μαρὲ; οὐ δεδοξασται τὸ δεδοξασμένον; Νεύει οὖν εἰς τοὺς μαθητάς του εὐθύς, καί, βάλετε λέγει κάτω αὐτὸν τὸν ἀπιστον, αὐτὸν τὸν βλάσφημον· βάλλωντάς τον δὲ αὐτοὶ κάτω, τοῦ ἐφάνη νὰ τοῦ ἔδωκε μὲ τὴν ράβδον του μερικὲς ραβδίς, ἀπὸ τοὺς πόνους λοιπόν, καὶ ἀπὸ τὸν ἄμετρον φόβον ἐξυπνήσας, βλέπει τοὺς πόδας του, ὡσὰν νὰ τὸν ἐπονοῦσαν, τρέχει ὅμως τρομασμένος εἰς τὴν Ἐκκλησίαν, πίπτει κατὰ γῆς, βάλλει μετάνοιαν εἰς τὸν Ἠγούμενον, ὅλος ἡλλοιωμένος, καὶ φωνάζει· συγχωρήσατέ με, πατέρες καὶ ἀδελφοί, τώρα εἶδον μὲ τὰ ὀμμάτια τῆς ψυχῆς, ὅτι ὄντως ὁ Θεὸς μεγάλως ἐδόξασε τὸν Ὁσιον Πατέρα ἡμῶν Σίμωνα. Τώρα, τώρα πιστεῦω καὶ προσκυνῶ αὐτὸν ἴσα μὲ τοὺς παλαιοὺς Πατέρας, Ἀντώνιον, Εὐθύμιον, Σάββαν, καὶ τοὺς λοιπούς. Εὐχαριστῶ σοι Ἅγιε τοῦ Θεοῦ· ὅπου μὲ ἐλύτρωσες ἀπὸ τὴν δαιμονιώδη μου πλάνην· ὅπου μὲ ἐβγάλες ἀπὸ τὴν κόλασιν τὸν ταλαίπωρον. Ταῦτα βοῶν μετὰ δακρύων, ἐδιηγῆθη ἐν μέσῳ τῆς Ἐκκλησίας τὴν φοβερὰν ἐκείνην δόξαν τοῦ Ἁγίου καὶ τὰ ἐξῆς εἰς πλάτος. Καὶ πάντες ἐδόξασαν τὸν Θεόν, τὸν μὴ θέλοντα τὸν θάνατον τοῦ ἁμαρτωλοῦ ὡς τὸ ἐπιστρέψαι καὶ ζῆν αὐτόν.

Ἄλλος τις ἀδελφὸς ἐκ τῆς αὐτῆς Μονῆς τοῦ || σ. 115 Ὁσίου, τρέχει οὖν μετ' ἐυλαβείας ἐμπροσθεν τῆς Ἱερᾶς αὐτοῦ Εἰκόνης, καὶ δέεται τούτου θερμῶς

νὰ τοῦ σηκώσῃ τὸν πόλεμον, καὶ χρισθεὶς ἐλαίῳ ἀπὸ τῆς Ἁγίας αὐτοῦ κανδήλας, παρευθὺς ἤλευθερώθῃ ἀπὸ τοῦ πολέμου.

Μίαν φορὰν τῆς 28ης τοῦ παρόντος Δεκεμβρίου μηνὸς ἐγγιζούσης, ἐγίνετο ἡ ἐτοιμασία διὰ νὰ τελεσθῇ ἡ παννυχὶς τοῦ Ὁσίου· τὴν παραμονὴν δὲ ἐφαίνετο ἡ ἡμέρα πάνυ λαμπρά. Μετὰ δὲ τὴν δύσιν τοῦ ἡλίου, γίνεται εὐθύς ταραχὴ καὶ ζάλη φοβερά, ἀέρας σφοδρὸς, βροχὴ ραγδαία, χειμῶν φοβερός, ὥστε ὅπου ἐπιπτε τόσον πολὺ πλῆθος χιόνος, εἰς τρόπον ὅπου καὶ τὰ δένδρα ἐσκέπασε, καὶ τοὺς δρόμους καὶ τὰς κορυφὰς τῶν βουνῶν, καὶ ὅλος ὁ φαινόμενος τόπος ἔγινε, ἕνα ἴσωμα· οὐ μόνον δὲ τοῦτο, ἀλλὰ καὶ τόσος ἀνεμοστρόβιλος ἠκολούθησε τῇ νυκτὶ ἐκείνῃ, ὅπου ὅλοι οἱ εὐρεθέντες ἐφοβήθησαν· καὶ ἔλεγον ὅτι καὶ αὐτὸς ὁ κουμπὲς τοῦ καθολικοῦ ἔχει νὰ παρθῇ ἀπὸ τὸν ἀνεμον, καὶ νὰ ριφθῇ εἰς τὸ βάθος τοῦ λάκκου· ἕνας δὲ ἀδελφὸς ἀπὸ τοὺς ἑορταστάς τρέχει νὰ θεωρήσῃ τί γίνεται ὁ κόσμος ἔξω, καὶ πηγαίνωντας εἰς τὸ δοξάτον κατὰ τὸ δυτικὸν μέρος, καὶ προβαίνωντας ἐξέστη ἀπὸ τὸν φόβον του, εἶδε γὰρ τοιοῦτον θέαμα φοβερόν· ἤγουν. Εἶδεν ὡσὰν νὰ ἐξῆλθεν ἕνα φῶς τρισάκτινον ἐκ τοῦ ἁγίου σπηλαίου τοῦ Ὁσίου, καὶ ἀνέβαινε τρεῖς φορὲς μέχρι τοῦ παρεκκλησίου τοῦ ἀνωθεν ὄντος τοῦ σπηλαίου, καὶ πάλιν τρεῖς φορὲς κατέβη καὶ ἔμεινεν ἐν τῷ σπηλαίῳ· λαμπρὸν καὶ εἰς τὴν ὄψιν, γλυκύτατον καὶ εἰς τὴν καρδίαν· ἐφανέρωνε δὲ τοῦτο, ὅτι ὁ Σίμων μὲ τὸ νὰ ἐτελείωσεν ἐν τῷ σπηλαίῳ τὰ τρία ἔτη τῆς ἑαυτοῦ ζωῆς, ἀνέβη εἰς τὸ ἐπουράνιον κατοικητήριον, ἔνθα ἤχος καθαρὸς ἑορταζόντων καὶ φωνὴ ἀγαλλιάσεως, ἔνθα φῶς τὸ ἀληθινὸν τῆς ἁγίας Τριάδος.

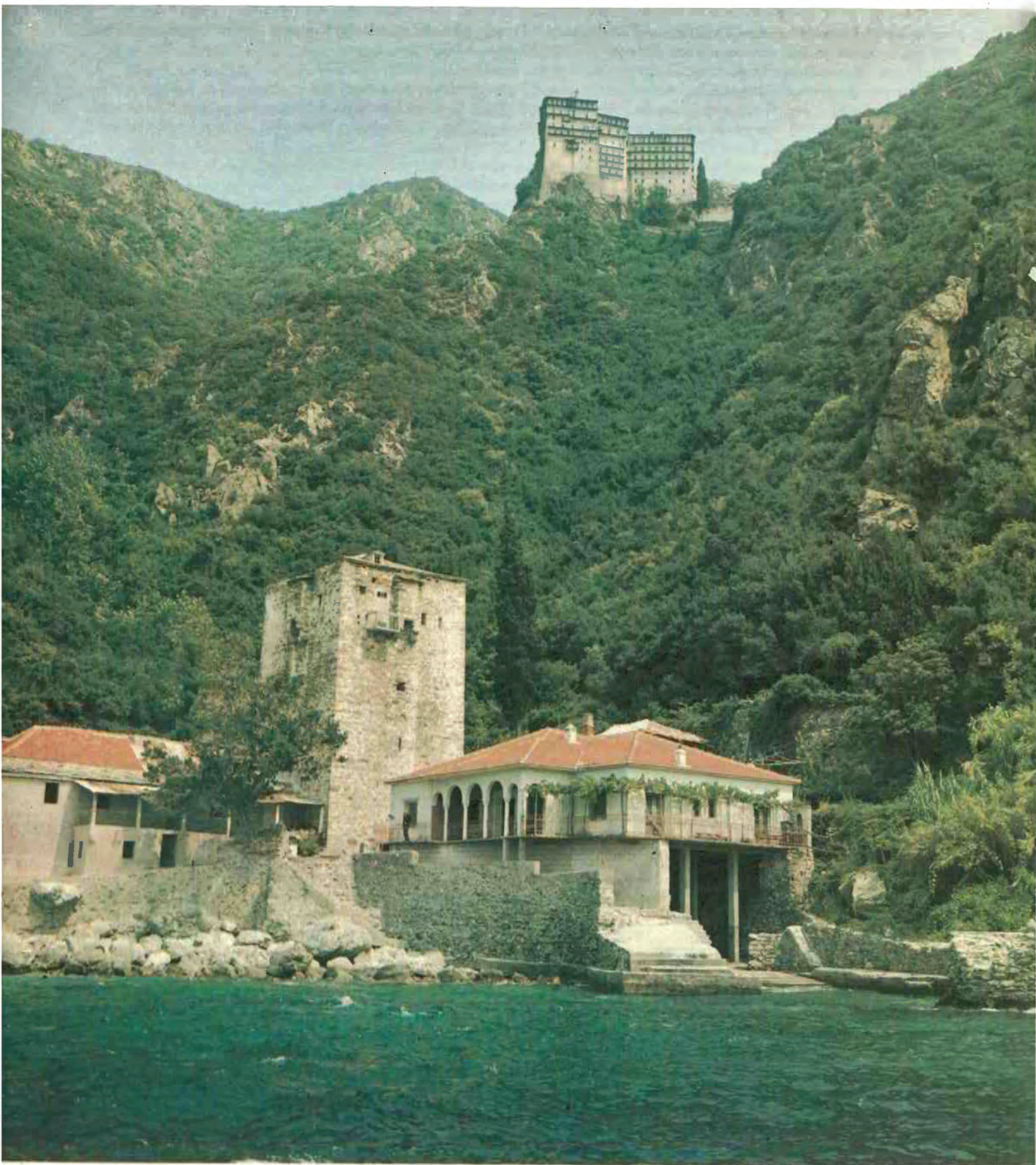
Τρέχει ὁ ἀδελφὸς ἐκεῖνος εἰς τὴν Ἐκκλησίαν, καὶ εὐθύς ἤκουσεν ἐν τῷ θυσιαστηρίῳ παρὰ τοῦ Ἱερέως νὰ λέγῃ: Δόξα τῇ Ἀγίᾳ καὶ ὁμοουσίκῳ καὶ ζωοποιῷ καὶ ἀδιαιρέτῳ Τριάδι καὶ τὰ ἐξῆς: Ἐδιηγῆθη οὖν τὰ ὁρασθέντα ὁ ἀδελφὸς τῷ λογιωτάτῳ Κὺρ Γεδεών, ὁ δὲ ἀπεκρίθη, σιῶπα ἀδελφε καὶ κρύπτε μυστήρια Θεοῦ· ψαλλομένων δὲ τῶν Τριαδικῶν ὕμνων ἤγουν τοῦ Ἀνοίξαντός σου τὴν χεῖρα, καὶ τῶν λοιπῶν ἐπῆγε δεῦτερον ὁ ἀδελφὸς ἐκεῖνος νὰ θεωρήσῃ, ἄρα μένει τὸ φῶς ἐκεῖνο ἔτσι; καὶ τὸ μὲν τρισάκτινον ἐκεῖνο φῶς δὲν ἐθεώρησε, μόνον εἶδεν ὅτι τὸ Ἅγιον Σπῆλαιον ἔλαμπε

1. 'Ο Σμυρνάκης αναφέρει πώς υπάρχει στο Πρωτάτο πράξη του έτους 1057 που αφορά τη μονή Παντελεήμονος, όπου υπογράφει κάποιος Λεόντιος Μοναχός και Πρεσβύτερος, ηγούμενος της μονής «Σίμωνος». Γερ. Σμυρνάκη, Τό "Άγιον "Όρος, 'Αθήναι 1903, σ. 588.
2. Vas. Grigoroviča - Barskago, Vtoroe poseštenie Svjatoj Afonskoj Gory, čast III, S. Peterburg 1887, σ. 356.
3. D. Avramović, Opisane drevnosti srbskih u svetoj (atonskoj) gori, Beograd 1847, σ. 76-77.
4. Arch. Porf. Uspenskago, Pervoe putešestvie v Afonskie Monastyri i skity v 1845 godu, čast I, Kiev 1877, σ. 147.
5. Sp. Lambros, Notes from Athens, "The Athenaeum" (1.8.1891), σ. 161.
6. Σμυρνάκη, Τό "Άγιον "Όρος, σ. 588.
7. 'Ι. Π. Μαμαλάκη, Τό "Άγιον "Όρος ("Αθως) διά μέσου των αιώνων, Θεσσαλονίκη 1971, σ. 125-126.
8. Βλ. Σμυρνάκη, Τό "Άγιον "Όρος, σ. 588.
9. D. Kašić, Despot Jovan Uglješa kao ktitor Svetogorskog manastira Simonpetre, "Bogoslovlje" XX/XXXV, 1-2 (1976), σ. 31.
10. Νέον Λειμωνάριον, περιέχον Μαρτύρια παλαιά και νέα και Βίους 'Οσίων, α τινά έσυνάχθησαν παρά του αιδίμου μητροπολίτου 'Αγίου Κορίνθου, Κυρίου Μακαρίου Νοταρά. Οι προσετέθησαν και τά του Τριφιδίου και Πεντηκοσταρίου Συναξάρια, μεταφρασθέντα παρά του Σοφολογιωτάτου Διδασκάλου Κυρίου 'Αθανασίου του Παρίου. Προς τούτους και άσματικά: 'Ακολουθία εις διαφόρους Νεομάρτυρας, φιλοπονηθείσαι παρά του Πανοσιολογιωτάτου Κυρίου Νικηφόρου του Χίου, έν Βενετία, παρά τῷ Πάνῳ Θεοδοσίῳ τῷ ἐξ 'Ιωαννίνων, 1819.
11. Περί Μακαρίου Νοταρά βλ. 'Ιω. Χ. Κωνσταντινίδη, Μακάριος ό Νοταράς (1731-1805), μητροπολίτης Κορίνθου (1765-1776). "Άγιος, «Θρησκ. και 'Ηθική 'Εγκυκλοπαιδεία» τ. 8, στ. 486-489.
12. Περί 'Αθανασίου Παρίου βλ. Ν. 'Εμ. 'Αρχα, 'Αθανάσιος Πάριος, «Θρησκ. και 'Ηθική 'Εγκυκλοπαιδεία», τ. 1, στ. 562-573.
13. Περί Νικηφόρου Χίου βλ. Β.Ν. Γιαννοπούλου, Νικηφόρος ό Χίος, ιερομόναχος (+1821), «Θρησκ. και 'Ηθική 'Εγκυκλοπαιδεία», τ. 9, στ. 494.
14. Περί Κωνσταντίνου Καβάσιλα, μητροπολίτη Δυρραχίου και μετέπειτα αρχιεπισκόπου 'Αχρίδας, βλ. Iv. Snegarov, Istorija na Ohridskata arhiepiskopija, τ. 1ος, Sofija 1924, σ. 211. 'Ο Γαλακτίων είναι γνωστός από τους κανόνες που συνέθεσε. Βλ. Τ. 'Αθ. Γριτσοπούλου, Γαλακτίων ό βιβλιογράφος, «Θρησκ. και 'Ηθική 'Εγκυκλοπαιδεία», τ. 4, στ. 151-152.
15. Afonskij Paterik ili zizneopisanie svjatyh na Svjatoj Afonskoj Gore prosijavsih, τ. 1-2, S. Peterburg 1860.
16. Žitie Prepodobnago i bogonosnago otca našego Simona Mirotočivago osnovatelja Simona - Petrskago Monastyrja, S. Peterburg 1892.
17. Žitie, έκδοση 3η, 'Οδησός 1899, σ. 21.
18. Žitie, μνημ. έργο, σ. 21.
19. Ukazatelj aktov hranjaštisja v obiteljah Svjatoj Gory Afonskoj, "Žurnal Ministerstva narodnago prosvještenija" čast 55, 1847, τό όποιο άκολούθησε και γερμανική μετάφραση στο Erman's Archiv für wissenschaftliche Kunde von Russland, Bd. VII, Heft I, Leipzig 1848. "
20. J. Müller, Historische Denkmäler in den Klöstern des Athos, Slawische Bibliothek von Fr. Miklosich herausgegeben, Bd. I, Wien 1850, σ. 44.
21. Miklosich, Monumenta serbica, Viennae 1858, σ. 171.
22. Μνημ. έργο.
23. P. Lemerle et A. Soloviev, Trois chartes des souverains serbes conservées au monastère de Kutlumus, "Annales de l' Institut Kondakov" 11 (1940), σ. 139.
24. D. Kašić, Despot Jovan Uglješa, σ. 38-50.
25. Βλ. G. Ostrogorski, Serska oblast posle Dušanove smrti. Sabrana dela IV, σ. 440. 'Η πολύ αξιόλογη αυτή μελέτη γράφτηκε τό έτος 1965, τό έπόμενο δέ έτος έκπονήθηκε περιληπτική μετάφραση στα έλληνικά. Βλ. 'Ι. Ταρνανίδη, 'Η περιοχή των Σερρών μετά τό θάνατο του Δουσάν (πολυγραφημένη έκδοση IMXA), Θεσσαλονίκη 1966.
26. Ostrogorski, Serska oblast, σ. 570-575.
27. Kašić, Despot Jovan Uglješa, σ. 52.
28. Kašić, Despot Jovan Uglješa, σ. 38.
29. Οι παρατηρήσεις μας γίνονται μέ βάση την έκδοση του Kašić, που παρόλες τίς τεχνικές άτέλειες του κειμένου είναι πληρέστερη.
30. 'Ο Kašić έδωσε πλήρη άπάντηση στο λάθος της ήμερομηνίας του Χρυσοβούλλου. Συγκεκριμένα, στο Χρυσόβουλλο υπάρχει ή ήμερομηνία 'χψοβ', που σημαίνει 6772-5509 (γιατί γράφτηκε μήνα 'Οκτώβριο) = 1263. 'Η χρονολογία όμως αυτή δέν άνταποκρίνεται στα πράγματα, διότι ό Ούγκλεσης έζησε έναν αιώνα άργότερα. 'Ο Σμυρνάκης, που διαπίστωσε τό λάθος του άντιγραφέα της γραμματείας του πατριάρχη Κυρίλλου, παραποίησε τη σημείωση του Πατριάρχη ότι γράφτηκε από χρόνων ήδη τριακοσίων πενήκοντα έννέα» (1623-359=1264) και θέλοντας νά δώσει μία κάποια λύση, στη θέση της σημείωσης τοποθέτησε τον αριθμό 259 και έτσι έβγαλε τη χρονολογία 1364. Μνημ. έργο σ. 588. Τή λύση αυτή φαίνεται νά άντίγραψαν όλοι οι μεταγενέστεροι. Βλ. Ν. Oikonomidès, Actes de Dionysiou, Archives de l' Athos IV, Paris 1968, σ. 6-7.

Μαμαλάκης, Μνημ. ἔργο, σ. 125 κλπ. Ξεκινώντας από τό γεγονός ὅτι ὁ Οὐγκλεσης μόλις κατά τό ἔτος 1365 ἀπόκτησε τόν τίτλο τοῦ δεσπότη, ὁ Σέρβος ἱστορικός παρατήρησε πώς ἡ ἑβδομη ἰνδικτιώνα πού ἀναφέρεται μαζί μέ τό ἔτος συγγραφῆς τοῦ Χρυσοβούλλου πέφτει στό ἔτος 6877. Ἐπομένως τό λάθος τοῦ ἀντιγραφέα, πού εἶχε μπροστά του ἕνα πραγματικά φθαρμένο ἔγγραφο, ὅπως δηλώνει καί ἡ φράση τοῦ πατριάρχη «ἄτε ... τῇ τοῦ καιροῦ πολυετία διεβήγγεμένου ὄντος καί πεπαλαιωμένου» (Kašić, 38), ἦταν στό δεύτερο ψηφίο, ὅπου ἀντί γιά ω ἔγραψε ψ.

31. Ἡ μαρτυρία αὐτή, «ἔχομεν δέ ὁμολογούμενον ἐκ παραδόσεως ὅτι ἐκεῖνο τό θεῖον λείψανον τοῦ Ἀγίου Σίμωνος, ἀνέβλυζε μύρον καθώς καί εἰς τόν βίον τοῦ ἁγίου Μαξίμου τοῦ Κausοκαλύβη ἀναφέρονται τοιαῦτα τινα ἐπί λέξεως. "Εἰσί δέ καί ἄλλα πολλά θαύματα ἄδόμενα ὑπό πολλῶν καί ἀπό τοῦ κύρ Γρηγορίου καί ἐκ τῆς Πέτρας τοῦ Ἀγίου Σίμωνος τοῦ Μυροβλύτου"», τοῦ ἀρχιμανδρίτη Ἱερωνύμου (Ἀκολουθία τοῦ Ὁσίου καί θεοφόρου πατρός ἡμῶν Σίμωνος τοῦ Μυροβλύτου... προσέτι δέ καί Μαρίας τῆς Μαγδαληνῆς, Ἀθῆναι 1924, σ. 111, στ. 2), δέν ὑπάρχει στίς ἐκδόσεις τῶν Συναξαριῶν Νικοδήμου Ἀγιορείτη, Βενετία 1819, Βρεσθῆνης Ματθαίου, 1946 καί Κ. Χρ. Δουκάκη, Ἀθῆναι 1956. Στό Νέο Ἐκλόγιο, Ἀθῆναι 1974, σ. 316, στ. 1, ὑπάρχει στό βίο τοῦ ὁσίου Μαξίμου τοῦ Κausοκαλύβη ἡ παρατήρηση ὅτι «εἶναι καί ἄλλα πολλά διηγήματα περί τοῦ θείου Μαξίμου, ἧγουν προοράσεις, καί θαυματουργία μεγάλαι... ὁμως εἶναι ἀδύνατον νά τά γράψωμεν ὅλα διά τό πλῆθος». Αὐτό μᾶς ἐπιτρέπει νά ὑποθέσουμε πώς ὁ ἀρχιμ. Ἱερώνυμος ἐχρησιμοποίησε κάποιον ἐκτενέστερο βίο τοῦ ὁσίου Μαξίμου ὅπου ὑπῆρχε καί ἡ μαρτυρία περί μυροβυστίας ἀπό τόν τάφο τοῦ ὁσίου Σίμωνα. Πράγματι, στήν ἐκδοση τοῦ Fr. Halkin, πού ἔλαβε σάν βάση τήν εὐρύτερη χειρόγραφη παράδοση ὑπάρχει μέ κάποια παραλλαγή τό σχετικό χωρίο: «Ἦν δέ καί ἄλλα πολλά θαύματα καί προοράματα ἄδόμενα καί λεγόμενα καί γενόμενα παρὰ τοῦ ὁσίου πατρός ἡμῶν, ἅπερ ἀκήκοα καγώ, καί καθώς μοι ἐδήλωσαν καί ἕτεροι ἀψευδεῖς πατέρες ὅ τε Γρηγόριος ἀπό τῆς Πέτρας Σίμωνος τοῦ μυροβλύτου...». Deux vies de S. Maxime le Kausokalybe, ermite au Mont Athos (XIVe s.) "Anal. Bollantiana" 54 (1936), σ. 64, στ. 17-18. Πρβλ. καί σ. 103, στ. 1-2 στό μνημ. ἔργο.
32. Βλ. Σπ. Μακρῆς, Μελέτιος, ὁ ἐξ Ἱωαννίνων μητροπολίτης Ἀθηνῶν (1703-1714), «Θρησκ. καί Ἠθική Ἐγκυκλ.» τ. 8, στ. 956-958. Ἡ Ἐκκλησιαστική Ἱστορία εἶναι τετράτομος, ὁ δέ Μελέτιος ἔγραψε τούς τρεῖς τόμους.
33. Γιά τόν Νεόφυτο Κausοκαλύβη καί τό συγγραφικό τοῦ ἔργο βλ. Κ. Σάθα, Νεοελληνική Φιλολογία. Βιογραφίαι τῶν ἐν τοῖς γράμμασι διαλαμπάντων Ἑλλήνων, Ἀθῆναι 1868, σ. 510-512.
34. Ὁ ἀκριβής τίτλος τῆς εἶναι: Ἀκολουθία τοῦ Ὁσίου καί θεοφόρου πατρός ἡμῶν Σίμωνος τοῦ Μυροβλύτου, κτίτορος τῆς ἐν Ἀγίῳ Ὁρει τοῦ Ἀθῶ Ἱερᾶς Μονῆς Σίμωνος Πέτρας. Προσέτι δέ καί ἡ Ἀκολουθία τῆς Ἀγίας Ἐνδόξου Μυροφόρου καί Ἱσαποστόλου τοῦ Χριστοῦ Μαρίας τῆς Μαγδαληνῆς. Ἐπιμελεῖα τοῦ Καθηγουμένου τῆς Ἱερᾶς Μονῆς Σίμωνος Πέτρας Ἀρχιμανδρίτου Ἱερωνύμου, ἐν Ἀθῆναις 1924.
35. Ἀκολουθία, σ. 111, στ. 2.
36. Βίος καί Πολιτεία τοῦ ἐν ὁσίοις πατρός ἡμῶν Σίμωνος, κτήτορος τῆς ἐν τῷ Ἀγίῳ Ὁρει ἱερᾶς μονῆς λεγομένης Σιμόπετρας, προτροπῇ τοῦ ἐν αὐτῇ ἱεροδιακόνου Γρηγορίου Πατριῶν στιχουργηθείς παρὰ Κωνσταντίνου Δαπόντε τοῦ μετονομασθέντος Καισαρίου. Βιβλιοθήκη τῆς Μονῆς Ξηροποτάμου, ἀρ. Λάμπρου 2589. 4.
37. Ἐκδοση τοῦ κειμένου αὐτοῦ γίνεται στόν παρόντα τόμο ἀπό τόν κ. Εὐθύμιο Σουλογιάννη.
38. Βλέπε ἐκδοση στό παρόν ἄρθρο.
39. Ἀκολουθία, μνημ. ἔργο, σ. 115.
40. Στόν ἑμμετρο βίο πού ἔγραψε ὁ Δαπόντε γίνεται λόγος γιά ἐπίθεση Τούρκων καί Βουλγάρων κατά τοῦ Ἀγίου Ὁρους καί τῆς μονῆς, ἀλλά στή συνάφεια πού μνημονεύει τό ἐκδομένο κείμενο τήν ἐπίθεση τῶν Σαρακηνῶν, δηλ. ἀμέσως μετά ἀποπεράτωση τῆς μονῆς Σίμωνος Πέτρας ἀπό τόν ὁσιο Σίμωνα. Ἄν καί δέν ἔχουμε καμιᾶ συγκεκριμένη μαρτυρία ἀπό ἄλλη πηγή γι' αὐτή τήν ἐπίθεση, εἶναι γνωστό πώς οἱ ἐκστρατεῖες τῶν Τούρκων αὐτή τήν περίοδο ἦσαν πολύ πυκνές. Ἀναφέρονται πολλές περιπτώσεις κελλιῶν καί μικρῶν μοναστηριῶν πού ἐρημώθηκαν ἀπό τίς ἐπιθέσεις αὐτές. Στή σχετική συνάφεια, μετά τή μάχη τοῦ Ἐβρου, ὁ Χαλκοκονδύλης ἀναφέρει τά ἐξῆς: «Καί ἐντεῦθεν ὀρμώμενος (ὁ ἀδελφός τοῦ Σουλεϊμάν), ἐληΐζετο τήν τῆς Μακεδονίας μεσόγειον χώραν, καί ἀνδράποδα συχνά ἀγόμενος, ἐπλούτιζε τούς μεθ' ἑαυτοῦ στρατιώτας». Laonici Chalcocandylae, Historiarum Demonstrationes, τ. I. Ἐκδοση Eug. Darkó, Βουδαπέστη 1922, σ. 30, στ. 3-5. Σχετικά βλ. Ostrogorski, Serska oblast, σ. 591. Ἀλλά ὅτι ἡ ἐπίθεση τῶν Σαρακηνῶν δέν ἔχει καμιᾶ σχέση μέ αὐτή τῶν Τούρκων φαίνεται καί ἀπό τή συνέχεια: ἐκεῖ ὁ ὁσιος Σίμωνας ὡς ἡγούμενος σώζει τό μοναστήρι· ἐδῶ οἱ μοναχοί ἐπικαλοῦνται τήν προσευχή τοῦ ἡσυχαστῆ ὁσίου Νήφωνα. Περὶ ὁσίου Νήφωνα, ὁ ὁποῖος ἔζησε τόν 14ο αἰῶνα καί ἐμόνασε κοντά στόν Μάξιμο Κausοκαλύβη, βλ. J. Patinot, Νήφων, ὁσιος Ἀγιορείτης τοῦ 14ου αἰ., «Θρησκ. καί Ἠθ. Ἐγκυκλο-παιδεία» τ. 9, στ. 453-454.
41. Περὶ μονῆς Ἀγίου Διονυσίου Ὀλύμπου, βλ. Ἀπ. Ἀθ. Γλαβίνα, Ὁ Ἅγιος Διονύσιος ὁ ἐν τῷ Ὀλύμπῳ, Θεσσαλο-νίκη 1981, σ. 19-26.
42. Kašić, Despot Jovan Uglješa, σ. 40.
43. Γιά τίς συνθήκες καί τά ἀποτελέσματα τῆς μεγάλης ἐκείνης μάχης βλ. Ostrogorski, Serska oblast, σ. 590-614.
44. Μέ τό βίο καί τή δράση τοῦ ἡσυχαστῆ «γέροντα» Ἡσαΐα ἀσχολήθηκε παλαιότερα ὁ V. Mošin στίς μελέτες του Žitje starca Isaii igumena Russkago Monastyrja na Afone, "Sbornik Russkago arheologičeskago obštestva v Korolevstve Jugoslavii", III, Belgrad 1940, σ. 125-167 καί Isaija Svetogorac i zapisi o Maričkoj bitci 1371, "Hrišćansko delo" VI, 5 σ. 341-350. Πρόσφατα σέ ἐκλαϊκευτικότερη ἐκδοση μᾶς ἔδωσε τό συγγραφικό καί μεταφραστικό ἔργο τοῦ Ἡσαΐα, μαζί μέ τά ἀπαραίτητα στοιχεῖα

- από τη ζωή του, ο καθ. Djordje Trifunović, στο βιβλίο του Pisac i prevodilac inok Isaija, Kruševac 1980, όπου περιέλαβε και την παλαιότερη και νεότερη σχετική βιβλιογραφία (σ. 57-64).
45. Βλ. 'Ι. Ταρνανίδης, 'Ιστορία της Σερβικής 'Εκκλησίας, Θεσσαλονίκη 1982, σ. 29-42.
 46. Σχετικές πληροφορίες βλ. στα ελληνικά Χρυσόβουλλα και προστάγματα του Δουσάν που εξέδωκαν οι Α. Soloviev και V. Mošin, στο έργο τους Grčke povelje srpskih vladara, Beograd 1936, σ. 2-199. 'Επίσης βλ. ενδιαφέρουσα μελέτη στα ελληνικά του Γ. Σούλη, 'Ο τσάρος Στέφανος Δουσάν και τό "Άγιον Όρος, α' Επετηρίς 'Εταιρείας Βυζαντινῶν Σπουδῶν», XXII (1953), 82-96.
 47. 'Η περίοδος αυτή είναι γνωστή ως περίοδος τῶν «Σερβοπρώτων». Βλ. P.J. Darrouzès, Liste des prôtes de l' Athos "Le Millenaire du Mont Athos 963-1963", Études et Mélanges I, Chevetogne 1963, σ. 407-477.
 48. Πρβλ. D. Nastase, Le Mont Athos et la politique du patriarcat de Constantinople, de 1355 à 1375, «Σύμμεικτα» τ. 3 (Κέντρο Βυζαντινῶν 'Ερευνῶν, 'Αθήνα 1979), σ. 158.
 49. Α. - Αίμ. Ταχιάου, 'Επιδράσεις του ἡσυχασμοῦ εἰς τὴν ἐκκλησιαστικὴν πολιτικὴν ἐν Ρωσίᾳ (1328-1406), Θεσσαλονίκη 1962, σ. 61-77 και Isihazam u doba kneza Lazara, στόν τόμο O knezy Lazary, Beograd 1975, σ. 93-103.
 50. 'Ι. Ταρνανίδη, 'Ιστορία τῆς Σερβικῆς 'Εκκλησίας, σ. 141.
 51. Βλ. J. Tarnanidis, Kult svetog Save i svetog Simeona kod Grka, στο περιοδικό Hilendarski Zbornik, ἀρ. 5, πού ἐκδίδει ἡ Σερβικὴ 'Ακαδημία τῶν 'Επιστημῶν, Beograd 1983, σ. 101-178.
 52. Trifunović, Inok Isaija, σ. 7.
 53. Γιά τὴν παραβίαση τοῦ ἄβατου τῶν γυναικῶν στο "Άγιο Όρος καὶ τὴν παραμονή τοῦ Δουσάν ἐκεῖ οἰκογενειακῶς, βλ. Σούλη, 'Ο τσάρος, σ. 87-89.
 54. Trifunović, Inok Isaija, σ. 9-10.
 55. Βλ. ἐπιγραφή παρὰ Sp. Radojičić, Antologija stare srpske književnosti, Beograd 1960, σ. 96. 'Αναφορικά μέ τόν ὑποτιθέμενο γιό τοῦ Οὐγκλεση, ὁ Kašić, Despot, σ. 59, ἀναζητᾷ κάποια λύση γιά τὰ στοιχεῖα πού παρέχει ὁ Βίος τοῦ Οὐγκλεση, στο Βίο τοῦ ἁγίου 'Ιωάσαφ καὶ στή διήγηση περὶ Βαρλαάμ καὶ 'Ιωάσαφ. 'Ισως στά παραπάνω θά μπορούσαμε νά προσθέσουμε καὶ τὴν περίπτωση τοῦ μακρινοῦ ἀνηψιοῦ τοῦ Οὐγκλεση, γιου τοῦ Vuk Branković, Γρηγορίου, ὁ ὁποῖος ἀποσύρθηκε καὶ μόνασε στο Χιλανδάρι μέ τό μοναχικό ὄνομα Γεράσιμος. Βλ. σχετικά G. Subotić - S. Kisas, Nadgrobní natpis sestre despota Jovana Ugleše na Menikejskoj gori, "Zbornik Radova Vizantološkog Instituta" 16, Beograd 1975, σ. 165 καὶ ὑποσ. 16.
 56. Kašić, Despot Jovan Uglješa σ. 54-59.
 57. Kašić, Despot Jovan Uglješa σ. 57.
 58. Kašić, Despot Jovan Uglješa σ. 38.
 59. Trifunović, Inok Isaija, σ. 159. Γιά τίς διαφορές παραλλαγές αὐτῆς τῆς εἰδήσεως καὶ τῆ σχετικῆ μέ τό θέμα βιβλιογραφία, βλ. St. Novaković, Srbi i Turci XIV i XV veka, Beograd 1960, σ. 179-223· G. Škrivanić, O južnim i jugoistočnim granicama srpske države za vreme cara Dušana i posle njegove smrti, "Istoriski časopis" 11(1960), 1-15· R. Mihaljević, Kraj sprskog carstva, Beograd 1975, σ. 157-162 καὶ Istorija srpskog naroda, Beograd 1981, σ. 597-599. Τό θέμα τῆς μάχης τοῦ "Εβρου (Μάριτζας) διαπραγματεύεται καὶ ἐδῶ ὁ Mihaljević, δίνοντας παράλληλα καὶ ὅλη τὴν προηγούμενη καὶ νεότερη βιβλιογραφία.
 60. Βλ. Laonici Chalcocandylae μνημ. ἔργο σ. 27 (στ. 4-22) - 28 (στ. 1-17): «οὗτοι μὲν οὖν ὡς ἐπύθοντο Σουλαϊμάνην διαβάντα ἐς τὴν Εὐρώπην δρῶν τε ἐπὶ τῇ 'Ελληνικῇ τὴν σφετέραν αὐτῶν χώραν καὶ διαρπάξιν μηδενὸς φειδόμενον, ἐστρατεύοντο ἐπὶ τοὺς Τούρκους, καὶ συμβαλόντες μάχῃ τε ἐκράτησαν καὶ διέφθειρον οὐκ ὀλίγους ἐν τῇ ἐπιδρομῇ. μετὰ δέ ταῦτα, ὡς ἦσθοντο ἤδη τὰ Τούρκων πράγματα ταχὺ ἐπὶ μέγα προχωροῦντα δυνάμει, καὶ τοὺς ἀπὸ 'Ασίας Τούρκους αἰεὶ διαβαίνοντας προσγίνεσθαι αὐτῷ, ὥστε καὶ ἐς πολιορκίαν τῶν κατὰ τὴν Εὐρώπην πόλεων καθίστασθαι, καὶ προϊόντας ἐπὶ τὴν μεσόγειον τῆς Θράκης, συνελέγοντό τε στράτευμα ἀμφοτέρω. Οὐγγλέσης μὲν οὖν ὥρμητο ἀπὸ Φερρῶν ἐπὶ τοὺς Τούρκους, ἐν αἷς τὰ βασιλεία ἦν αὐτῷ· Κράλης τε ἅμα αὐτῷ ὁ ἀδελφός στράτευμα ἔχων ἀπὸ τῆς μεσογαίου τῆς Θράκης συνήει τῷ ἀδελφῷ ὡς στρατευσόμενοι ἅμα <ἐπὶ> τοὺς Τούρκους. 'Ο μὲν οὖν Σουλαϊμάνης ἔτυχε πολιορκῶν πόλισμά τε παρὰ Τέαρρον ποταμόν, διέχον ἀπὸ 'Αδριανουπόλεως σταδίου ὡσεὶ ἑβδομήκοντα, καὶ σκηνάς μὲν αὐτοῦ οὐκ ὀλίγας ἀπὸ πύλων αἰγῶν ἐπήξατο, ἐν αἷς δὲ οἱ κατὰ τὴν 'Ασίαν Σκύθαι τε οἱ νομάδες καὶ Τούρκων οἱ πρὸς τόνδε τὸν βίον τετραμμένοι σκηνοῦν εἰώθασιν, καὶ ἐπολιόρκει τό χωρίον προσέχων ἐντεταμένως. Διατρίβοντα δέ αὐτόν λέγεται, ὡς τάχιστα ἐπύθετο ἐπιόντας οἱ τοὺς πολεμίους, λαβεῖν τε ἐπιτεξάμενον ἄνδρας ἐς ὀκτακοσίους τῶν ἀμφ' αὐτόν ἀρίστων, καὶ νυκτὸς ἐπελάσαντα ἐς τό πολεμίων στρατόπεδον καταδύομενον, ὡς ἦδη ἡ ἡώς ὑπέφαινε, καὶ οὔτε φυλακὰς ἔχοντας τοὺς πολεμίους ἑώρα αὐτοὺς τε τὰ πολλὰ παρὰ Τέαρρον ποταμόν, ὡς ὕδωρ κάλλιστόν τε παρέχεται πιεῖν καὶ ὑγιεινότατον, θέρους δέ ἦν ὥρα, ὀλιγώρως τε τῶν ὀπλων σφίσιν αὐτοῖς καὶ τῶν ἵππων ἔχοντας, οἷα τοὺς πολεμίους ἐν οὐδενὶ λόγῳ ποιούμενους, ἐπὶ ῥαστώνῃ τετραμμένους, κατὰ Τζερνομιανόν χωρὸν ἐπεισπεσεῖν τε ἄφνω σὺν τοῖς ὀκτακοσίοις καὶ διαφθεῖραι σύμπαντα τὸν στρατὸν κτείνοντας ἀφειδέστατα, ὥστε τοὺς πλείονας αὐτῶν πεσεῖν ἐς τὸν ποταμόν, καὶ ἐν ἀπορίᾳ ἔχοντο, ὅποι τράπωνται γενόμενοι, καὶ ταύτη διαφθαρῆναι. ἔνθα δ' τε Οὐγγλέσης ἀπώλετο καὶ ὁ Κράλης ὁ ἀδελφός αὐτοῦ ἐν ταύτῃ τῇ μάχῃ. ὅτῳ δ' ἂν τρόπῳ διεφθάρῃ, οὐκ ἦδει οὐδεὶς, ὥστε οἴεσθε τοὺς προσήκοντας αὐτῷ περιεῖναι ἔτι αὐτόν ἐπὶ πολὺν τινα χρόνον».
 61. Βλ. 'Ι. Ε. Καραγιαννόπουλου, Πηγαί τῆς Βυζαντινῆς 'Ιστορίας, Θεσσαλονίκη 1972², σ. 401.
 62. V. Radunović, Grčki zapis u Žitiju svetog Simona Svetogorca o Maričkoj bici, "Hilendarski Zbornik" 5, Beograd 1983, σ. 184.
 63. Βλ. σχετικὸ κείμενο στὴν παρούσα μελέτη.

2

ΚΑΙΣΑΡΙΟΥ ΔΑΠΟΝΤΕ: ΒΙΟΣ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΕΙΑ ΤΟΥ ΕΝ ΟΣΙΟΙΣ ΠΑΤΡΟΣ ΗΜΩΝ ΣΙΜΩΝΟΣ

Εὐθ. Σουλογιάννη

Ἡ μορφή τοῦ Καίσαριου Δαπόντε δεσπόζει, ὅπως εἶναι γνωστό σ' ὅλο σχεδόν τό 18ο αἰ. στό χῶρο τῶν Βαλκανίων. Πρίν μποῦμε ἔτσι στό κύριο μέρος τῆς μελέτης μας, θεωροῦμε καλό νά ἀσχοληθοῦμε μέ τά βιογραφικά του καί νά τόν χαρακτηρίσουμε μέ ἀδρές γραμμές.

Α. ΕΙΣΑΓΩΓΙΚΑ

1. Βιογραφικά Καίσαριου Δαπόντε¹.

Δέν μᾶς εἶναι ἀκριβῶς γνωστό τό ἔτος τῆς γέννησής του. Ὁ ἴδιος ἀναφέρει ὅτι ἦταν «δέκα πρὸς ἑνδεκα ἔτων» τό 1723-1724². Γεννήθηκε στή Σκόπελο καί καταγόταν ἀπό μεγάλη οἰκογένεια, ὅπως καυχίόταν ὁ ἴδιος ὅτι τοῦ ἔλεγε ὁ πατέρας του Στέφανος³. Γνωστό ἦταν ὅτι εἶχε πολλά ἀδελφια⁴.

Ὁ Κωνσταντίνος, ἔτσι ἦταν τό κοσμικό του ὄνομα, πρίν περιβληθεῖ τό σχῆμα τοῦ μοναχοῦ, φοίτησε στή Σκόπελο, σέ σχολεῖο πού ἱδρυσε ὁ πατέρας του. Εἶχε δάσκαλο τόν Ἱερόθεο Μωραΐτη (1682-1745) τόν ὁποῖο ἔστειλε στό Μοναστήρι τῶν Ἰβήρων τοῦ Ἀγίου Ὁρους ὁ Νεόφυτος Μαυρομμάτης, ἄλλοτε Μητροπολίτης Ἀρτας⁵. Ἐκεῖ φοίτησε ἕξι χρόνια καί ὕστερα, ἐφοδιασμένος μέ συστατικά γράμματα ἀπό τόν πατέρα του τό 1730 ἢ 1731, στάλθηκε στήν Κωνσταντινούπολη⁶ ὅπου τόν βοήθησε ὁ δραγουμάνος τοῦ στόλου Κωνσταντίνος Βεντούρης (1713-1731)⁷ καί τόν ἔστειλε στό Βουκουρέστι τό 1731 στόν ἡγεμόνα Μιχαήλ Ρακοβίτζα.

Ὁ Δαπόντες γνωρίστηκε ἐκεῖ μέ τόν διάδοχο τοῦ Ρακοβίτζα Κωνσταντῖνο Μαυροκορδάτο μέσω τοῦ Πατριάρχῃ Ἱεροσολύμων Μελετίου⁸.

Στό Βουκουρέστι ἔμεινε στό Μοναστήρι τοῦ Ἀγίου Γεωργίου καί φοίτησε στήν Ἡγεμονική Αὐθεντική Ἀκαδημία ὅπου εἶχε διδάσκαλο τόν Τραπεζούντιο λόγιο Γεώργιο Χρυσόγονο⁹. Ἐκεῖ ἔδινε ὁ ἴδιος ἰδιαίτερα μαθήματα καί ἀντέγραφε χειρόγραφα¹⁰.

Τό 1733 ὁ Δαπόντες ἀκολούθησε τόν Κων. Μαυροκορδάτο, ὡς ἡγεμόνα τῆς Μολδαβίας στό Ἰάσιο, στήν αὐλή τοῦ ὁποίου διορίστηκε β' γραμματέας¹¹. Τό 1735 ξαναγύρισε στό Βουκουρέστι, ὅταν πάλι ὁ Μαυροκορδάτος διορίστηκε ἐκεῖ¹². Τότε ἀκριβῶς τοῦ ἀνατέθηκε νά συγγράψῃ ἱστορία τοῦ ρωσοτουρκικοῦ πολέμου (1736-1739)¹³.

11. Ἡ Σιμωνόπετρα μέ τόν ἀρσανά της.

Τό 1739 περίπου πέθανε ὁ πατέρας του καί ὁ Δαπόντες κατάφερε νά τοῦ κληροδοτηθεῖ ἡ ιδιότητα τοῦ προξένου τῆς Ἀγγλίας πού εἶχε ἐκεῖνος στή Σκόπελο¹⁴. Τά καθήκοντά του δέν τόν ἐμπόδιζαν νά φοιτᾷ στήν Ἀκαδημία τοῦ Βουκουρεστίου μέχρι τό 1741. Τότε καί πάλι ἀκολούθησε τόν Μαυροκορδάτο στό Ἰάσιο¹⁵. Ὁ Κων. Μαυροκορδάτος κρατοῦσε κοντά του πολλές ὥρες τόν λόγιό μας, συζητοῦσε μαζί του πολλά θέματα καί μάθαινε ἀρκετά ἀπό αὐτόν, τόν πλήρωνε δέ πολλές φορές γιά τούς στίχους του¹⁶.

Τό 1743 ὁ Δαπόντες ἔφυγε γιά τήν Κωνσταντινούπολη μέ σκοπό νά γυρίσει στήν πατρίδα του¹⁷. Πρίν ξεκινήσει ὅμως γιά τή Σκόπελο, ὁ Ἰωάννης Μαυροκορδάτος πού διορίστηκε στή Μολδαβία, τόν ζήτησε στήν αὐλή του καί ὁ Δαπόντες ξαναγύρισε στό Ἰάσιο μέ τό ἀξίωμα τοῦ καμινάρη¹⁸.

Ἡ ζωή του στήν αὐλή τοῦ Φαναριώτη δέν ἦταν ἀμεμπτη. Ὁ Μ. Βεζύρης ἔστειλε διαταγή στό Ἰάσιο γιά νά συλληφτεῖ¹⁹. Ὁ Δαπόντες ὅμως κατάφερε τό 1746 νά καταφύγει στόν Ταταρχάνη τῆς Κριμαίας ὅπου καί ζήτησε ἄσυλο καί παρέμεινε ἀσφαλής²⁰. Ὅταν ὅμως συνόδεψε τόν Ταταρχάνη στή Κωνσταντινούπολη, δέν μπορούσε νά φανταστεῖ ὅτι θά συλλαμβανόταν στίς 27 Μαρτίου καί θά ριχνόταν στίς φυλακές τοῦ Κανλίκου ἐπὶ εἴκοσι μῆνες²¹. Ἐκεῖ ἔγραψε τόν «Καθρέπτη Γυναικῶν», ἔργο του ἐκδεδωμένο, καθώς καί προσευχές καί ἐπιστολές²².

Τό 1749, ἐλεύθερος γύρισε στή Χάλκη καί στίς 12 Νοεμβρίου νυμφεύθηκε τήν Μαριόρα²³ πού ὅμως πέθανε τό 1751, ἀφοῦ προηγήθηκε στό τάφο ἡ μικρή του κόρη²⁴.

Μέτρησε λοιπόν ὁ Δαπόντες τό πλῆθος τῶν ἁμαρτιῶν του καί ἀποφάσισε νά ἀποσυρθεῖ ἀπό τά ἐγκόσμια καί νά ἐξιλεωθεῖ. Ἔτσι ἔφυγε ἀπό τήν Κωνσταντινούπολη καί ἀποβιβάστηκε στό Πιπέρι, ἓνα ἔρημο νησί κοντά στή Σκόπελο. Ἐκεῖ ἐκάρη μοναχός στίς 26 Ὀκτωβρίου 1753, περιβλήθηκε τό σχῆμα καί πῆρε τό ὄνομα Καισάριος²⁵.

Σ' ἓνα κελλί τοῦ Μοναστηριοῦ τῆς Ζωοδόχου Πηγῆς μένοντας δυόμισι χρόνια, πέρασε τόν καιρό τῆς μετανόιας του εὐτυχισμένος, μὴ βλέποντας τούς ἀδελφούς του, παρά μόνο κάθε Κυριακή²⁶.

Τό 1756 πῆγε στή Σκόπελο καί ἔμεινε στό

Μοναστήρι τοῦ Εὐαγγελισμοῦ πού εἶχε κτίσει ὁ πατέρας του²⁷. Ἀπὸ ἐκεῖ πῆγε στό Ἅγιο Ὄρος ὅπου ἐμόνασε στή Μονή Ξηροποτάμου²⁸.

Στή Μονή αὐτή πληροφορήθηκε ὅτι οἱ μοναχοί της, ἐπειδὴ ἦταν ἐρειπωμένη, εἶχαν τήν πρόθεση νά στείλουν κάποιον στή Ρουμανία γιά νά κάμει ἔρανο. Τό κατάλληλο πρόσωπο, ὅπως γίνεται κατανοητό, ἦταν ὁ Δαπόντες, ὁ ὁποῖος πείστηκε καί στό τέλος δέχτηκε²⁹.

Στίς 22 Μαΐου 1757 ὁ Δαπόντες ἐγκατέλειψε τή Μονή Ξηροποτάμου. Πῆρε μαζί του τό λείψανο τοῦ Τιμίου Σταυροῦ, καθώς καί δύο συνοδούς μοναχούς καί ἄρχισε τό μακρινό ταξίδι. Πέρασε τή Θάσο, τήν Ἀνδριανούπολη καί ἔφτασε στό Βουκουρέστι. Ἀπὸ ἐκεῖ πέρασε στή Μολδαβία τότε πού ἡγεμόνας ἦταν ὁ Σκαρλᾶτος Γκίκας στό Ἰάσιο³⁰. Ὅπου πήγαινε, ἔβρισκε θερμή ὑποδοχή καί συγχρόνως ἀποκόμιζε χρηματικά ὀφέλη γιά τό Μοναστήρι. Γιά δεύτερη φορά πῆγε στό Βουκουρέστι³¹. Τήν Βλαχία ἄφησε τό 1760, ὁπότε ἔφυγε γιά τήν Κωνσταντινούπολη³². Ἐκεῖ γύρισε ὅλες τίς γνωστές του περιοχές, τό Φανάρι, τόν Βόσπορο, τά Πριγκηπονήσια καί μάζευε ἀπό παντοῦ χρήματα γιά τό Ἅγιο Ὄρος³³, ἐνῶ παράλληλα ἔκαμε διάφορες ἀγορές πραγμάτων μέ προορισμό τή Μ. Ξηροποτάμου³⁴.

Τό 1764 ξεκίνησε καί πάλι, γιά τή Χίο καί τή Σάμο. Στή Χίο ἐπισκέφτηκε πολλά χωριά, ἔκαμε ὄνειρα νά ἐπισκεφτεῖ τή Σμύρνη, ἀλλά τόν τράβηξαν στό νησί τους οἱ Σαμιῶτες³⁵. Ξαναγύρισε τό 1765 στή Χίο καί ἀπὸ ἐκεῖ πέρασε στά Ψαρά, ὅπου ἔμεινε λίγο καί, ὕστερα ἀπὸ ἀπουσία ἑννέα ἐτῶν, ἐπέστρεψε στή Σκόπελο.

Τό ἐπόμενο ταξίδι του ἦταν ἡ Εὐβοία³⁶ καί ὕστερα ἡ Μ. Ξηροποτάμου μέ ἐνδιάμεσο σταθμό τή Σκόπελο. Μαζί του εἶχε ὅλα τά κέρδη ἀπὸ τούς ἐράνους γιά τή Μονή, στήν ὁποία παρέμεινε³⁷ μέχρι τό θάνατό του στίς 4 Δεκεμβρίου 1784³⁸.

Ἡ παιδεία τοῦ Δαπόντε³⁹ ὑπῆρξε κλασική καί θρησκευτική. Εἶχε διαβάσει ἀρχαίους Ἑλληνες ιστορικούς, Ἀγία Γραφή, Πατέρες τῆς Ἐκκλησίας, Βυζαντιδα, Τζέτζη, ἐκκλησιαστικούς ὑμνογράφους, συναξάρια, Μηναῖα, μεταβυζαντινούς ιστοριογράφους, μεσαιωνικά μεταβυζαντινά κείμενα καί κρητικό θέατρο.

Τά ἔργα πού διάβαζε, ἐπλαθε στό μυαλό του, καί στοὺς δικούς του στίχους ξανάφερνε ἀπο-

σπάσματα από αυτά, καμιά φορά κάνοντας και συγκρίσεις.

Είχε γνωριμίες με εκκλησιαστικά πρόσωπα, όπως τους: 'Ιεροσολύμων Μελέτιο (1731-1737), Κωνσταντινουπόλεως Παΐσιο Β' (1726-1733, 1740-1743, 1744-1748, 1751-1752), 'Αντιοχείας Σύλβεστρο (1724-1766), 'Ιεροσολύμων Παρθένιο (1737-1766), Κωνσταντινουπόλεως 'Ιωαννίκιο Καρατζά (1761-1763), 'Αλεξανδρείας Ματθαίο (1746-1766), Κωνσταντινουπόλεως Κύριλλο Ε' Καρακάλο (1748-1751) κ.ά.

Τά προσωπικά του πονήματα είδε να εκδίδονται σχεδόν όλα και μάλιστα με επιχορήγηση διαφόρων Μαιικηνών της εποχής, όπως ήταν οι Μαυροκορδάτοι⁴⁰, ο Γεώργιος Ξυπόλητος⁴¹, ο 'Ιακωβάκης Ρίζος⁴² κ.ά.

'Από τά διάφορα έργα του αξίζει να αναφέρουμε τά εξής:

1. Βιβλίον περιέχον ιεράς ακολουθίας Χαράλαμπος, Ματρώνης, Σπυρίδωνος· Βουκουρέστι 1736⁴³.

2. Βίβλος περιέχουσα ακολουθία Ρηγίνου επίσκοπου Σκοπέλου, Βενετία 1746⁴⁴.

3. Καθρέπτης Γυναικῶν, τόμοι α'-β'· Λειψία 1746⁴⁵.

4. Λόγος Κυρίλλου 'Αλεξανδρείας περί εξόδου ψυχῆς· Βενετία 1763⁴⁶.

5. 'Εγκόλπιον Λογικόν... ὕμνοι εἰς τὴν Θεοτόκον· Βενετία 1770 καὶ Λειψία 1836⁴⁷.

6. Χρηστοθήβια περιέχουσα καὶ διδάσκουσα τοὺς τρόπους..., Βενετία 1770⁴⁸.

7. 'Επιστολὴ διὰ στίχων· Βενετία 1776⁴⁹.

8. Λόγοι πανηγυρικοί· Βενετία 1778⁵⁰.

9. Ρόδον τό ἀμάραντον· Βενετία 1778⁵¹.

10. Τράπεζα πνευματικὴ· Βενετία 1778⁵².

11. Μαργαρίται τῶν Τριῶν 'Ιεραρχῶν· Βενετία 1779⁵³.

12. Πάτερικόν Γρηγορίου Διαλόγου πάπα Ρώμης· Βενετία 1780⁵⁴.

13. 'Εξήγησις τῆς Θείας Λειτουργίας· Βιέννη 1795⁵⁵.

14. 'Ιστορία τῶν συμβάντων ἐπὶ βασιλείας Σουλτάν Μεχμέτη· Βενετία 1872, Βουκουρέστι 1888⁵⁶.

15. Κατάλογος ιστορικός τῶν καθ' ἡμᾶς χρηματισάντων ἐπισήμων Ρωμαίων· Βενετία 1872, Βουκουρέστι 1888⁵⁷.

16. Κῆπος Χαρίτων, 'Αθῆναι 1880⁵⁸.

17. Δακικαὶ 'Εφημερίδες. Ephémérides daces ou chronique de la guerre des quatres ans 1736-1739, publiée par E. Legrand, 3 vols, Paris 1880-1888⁵⁹.

18. 'Εγκώμια καὶ ὕμνοι..., 'Αθῆναι 1908⁶⁰.

'Ανέκδοτα ἔμειναν τά ἐξῆς ἔργα του:

"Ανθη Νοητά⁶¹, Βίβλος Βασιλειῶν⁶², Γεωγραφικὴ 'Ιστορία⁶³, Θέατρον Βασιλικόν⁶⁴, "ὕμνοι καὶ διάφορα ποιήματα⁶⁵, καὶ Φανάρι Γυναικῶν⁶⁶.

'Ο Δαπόντες μπορεῖ νὰ χαρακτηριστεῖ⁶⁷ σὰν ἐγκυκλοπαιδιστὴς στὸν πνευματικὸ χῶρο τῆς 'Ανατολικῆς Εὐρώπης καὶ τῆς Μεσογείου. Εἶναι ὁ μορφωμένος τῆς ἐποχῆς του. Παρεμβάλλει στὸ ἔργο του μέσα στὴν διήγηση, θεολογία, φιλοσοφία, γλωσσολογία, λαογραφία, γεωλογία, ἀνθρωπολογία καὶ ἄλλες γνώσεις. Δέν γράφει μαθηματικά, φυσικὴ, λογικὴ ἢ φιλοσοφία, ὅπως ἄλλοι "Ελληνες διαφωτιστές. 'Απὸ τίς γνώσεις του ὁμῶς ὁ ἀναγνώστης τῆς ἐποχῆς του βρίσκει ἐνδιαφέροντα στοιχεῖα.

'Η συντηρητικὴ παιδεία του φαίνεται διάχυτη στοὺς στίχους του. Εἶναι ὁ θεοφοβούμενος λόγιος, ὁ σοφὸς πού ἀπὸ «καθὼς πρέπει» γίνεται ἀθυρόστομος.

Βασικὸ χαρακτηριστικὸ του εἶναι ἡ φλυαρία του, αὐτὴ ἀκριβῶς πού δέν τὸν ἄφησε νὰ ἐπεξεργαστεῖ τό στίχο του. Δέν ἔγινε ποτέ λογοτέχνης.

2. 'Ο Δαπόντες συγγραφέας βίου τοῦ Σίμωνος.

'Ο Δαπόντες ὑπῆρξε σὺν τοῖς ἄλλοις συγγραφέας ἐνός βίου⁶⁸. Πρόκειται γιὰ ἕνα ἔμμετρο κείμενο πού ἀναφέρεται στὴ ζωὴ καὶ τά θαύματα τοῦ ὁσίου Σίμωνος καὶ ἔχει πλήρη τίτλο: *Βίος καὶ πολιτεία τοῦ ἐν ὁσίοις πατρός ἡμῶν Σίμωνος, κτίτορος τῆς ἐν 'Αγίῳ "Ορει ἱεράς μονῆς λεγομένης Σιμωνόπετρα, προτροπῇ τοῦ ἐν αὐτῇ ἱεροδιακόνου Γρηγορίου Πατμίου, στιχουργηθεὶς παρὰ Κωνσταντίνου Δαπόντε, τοῦ μετονομασθέντος Καισαρίου*.

Τό κείμενο τοῦτο βρίσκεται σέ χειρόγραφο κώδικα τῆς Μ. Ξηροποτάμου μέ αὐξοντα ἀριθμὸ 256⁶⁹, στά φφ. 69^f-81^f καὶ ἀποτελεῖται ἀπὸ 558 στίχους καὶ μεγαλυνάρια. Οἱ στίχοι εἶναι ἀπλοὶ δεκαπεντασύλλαβοι, κατὰ τὴ συνθήθεια τοῦ Δαπόντε.

Πηγὴ τοῦ βίου πού ἐξετάζομε ἐδῶ εἶναι ὁ «βίος καὶ πολιτεία τοῦ ὁσίου καὶ θεοφόρου πατρός ἡμῶν Σίμωνος τοῦ 'Αθωνίτου τοῦ ἐν τῇ Πέτρᾳ ἀσκή-

σαντος καί μῦρον ἀναβλύσαντος, ὅστις ἀνεπαύθη περίπου τό, αονζ' (1257) ἔτος ἀπό Χριστοῦ, Δεκεμβρίου κη' (28), συγγραφείς μὲν ὑπὸ 'Ησαίου Μοναχοῦ, μεταγραφείς δέ ὑπὸ Νικηφόρου ἱερομονάχου Χίου» πού ὑπάρχει στό Νέο Λειμωνάριο⁷⁰.

Τό περιεχόμενο τοῦ βίου ἀναφέρεται στήν ἔλευση τοῦ Σίμωνος στό "Ἅγιο "Όρος, κατά τήν πηγγή, ὅπου ἀναζήτησε καί βρῆκε κάποιο γέροντα, τόν ὁποῖο ὑπηρετοῦσε καί σεβόταν. Κάποτε ζήτησε ἄδεια καί μετακόμισε σέ ἕνα ἐρημικό σπήλαιο τοῦ 'Ἀγίου "Όρους. 'Εκεῖ ἐμόνασε πραγματικά. Πάλαψε κατά τοῦ διαβόλου, ἡ πάλῃ ὅμως αὐτή τόν κατέστησε φημισμένο στούς κύκλους τῶν μοναχῶν τοῦ "Ἀθω. Γι' αὐτό πολλοί μοναχοί πῆγαιναν νά τόν συμβουλευτοῦν γιά διάφορα θέματα, ἀλλά καί γιά νά μάθουν ἀπό τήν σοφία του.

'Ο Σίμων κάποτε ἀντίκρουσε ἕνα λαμπερό ἄστρο πού στάθηκε ἐκεῖ ἀκριβῶς, ὅπου κτίστηκε ἡ Μονή Σιμωνόπετρας. Μιά φωνή μάλιστα τόν πρόσταξε νά κτίσει μοναστήρι γιά νά κατοικήσει ὁ ἴδιος, καθῶς καί ἄλλοι πολλοί μοναχοί.

Κάποτε πῆγαν νά τόν ἐπισκεφτοῦν τρεῖς ἀδελφοί πλούσιοι ἀπό τή Βόρειο 'Ελλάδα, καί τόν παρακάλεσαν νά μείνουν κοντά του. Στήν ἀρχή ὁ Σίμων δέν δέχτηκε, ὅμως ὕστερα πείστηκε καί τοὺς εἶπε νά βροῦν κτίστες γιά νά ἀνοικοδομηθεῖ τό μοναστήρι, γιά τό ὁποῖο τόν εἶχε προστάξει ἡ φωνή.

Οἱ τεχνίτες ὅταν εἶδαν τό ἀπόκρημνο αὐτό μέρος ὅπου τοὺς πῆγαν, εἶπαν ὅτι δέν ἀναλαμβάνουν νά κτίσουν τό μοναστήρι, γιατί κάτι τέτοιο θά ἦταν ἐπικίνδυνο καί γιά τήν ἴδια τους τή ζωή.

Τότε ἀκριβῶς συνέβη ἕνα θαῦμα: κάποιος πού κρημνίστηκε σώθηκε καί ξαναγύρισε χωρίς καμιὰ βλάβη. Οἱ τεχνίτες πείστηκαν, πίστεψαν καί ἐγιναν οἱ ἴδιοι μοναχοί. "Αρχισαν λοιπόν νά κτίζουν τή Μονή Σιμωνόπετρας, τήν ὁποία ὁ Σίμων προστάτευσε μέ τὰ θαύματά του.

"Όταν ἦρθε ἡ ὥρα τοῦ θανάτου του, ὁ Σίμων κάλεσε τοὺς μοναχοὺς μαθητές του καί τοὺς ἔδωσε συμβουλές-ὑποθήκες γιά τή ζωή καί μετά παρέδωσε τό πνεῦμα.

'Ο βίος ἀρχίζει μέ τήν ἀποψη ὅτι οἱ ἄνθρωποι εἶναι οἱ σωστοί θησαυροί, ἡ δόξα καί τό κάλλος τοῦ κόσμου.. 'Αναφέρει μάλιστα ὅτι ὁ Μέγας 'Αλέξανδρος, ἀπό τοὺς μή Χριστιανούς, τιμοῦσε πολύ

τήν ἀνθρώπινη παρουσία, ὅπως ἔκανε καί ὁ Χριστός γιά τοὺς προφῆτες, τοὺς ἀπόστολους καί ἄλλους φωτισμένους ἀνθρώπους (στ. 1-24).

"Ενας ἀπό αὐτοὺς τοὺς φωτισμένους ἦταν ὁ Σίμων γιά τόν ὁποῖο ἐπιχειρεῖ τή βιογράφηση ὁ συγγραφέας. 'Ο Δαπόντες στή συνέχεια περιγράφει: τή ἔλευση τοῦ Σίμονα στό "Ἅγιο "Όρος (στ. 25-42): τήν ἀσκήσιν του δίπλα στόν γέροντά του (στ. 43-90): τὰ ἔργα του καί γενικά τήν δραστηριότητά του (στ. 91-167): τήν διδασκαλία του πρὸς ὅσους πῆγαιναν κοντά του γιά νά φωτιστοῦν ἀπό τίς γνώσεις του (στ. 168-180): τήν ἐπαφή του μέ τόν Θεό γιά ἐνδυνάμωση καί περαιτέρω διδασκαλία πρὸς τοὺς πιστοὺς (στ. 181-228): τήν ἔλευση κοντά του, τριῶν ἀδελφῶν ἀπό τήν Β. 'Ελλάδα γιά νά τοὺς ἐκπαιδεύσει στήν ἀσκητική (στ. 229-258): τήν ζωὴν τους ἐπιθυμία νά κτίσουν μοναστήρι σέ πολύ ἀπόκρημνο μέρος, καί τό θαῦμα χάρις στό ὁποῖο τελικά κτίστηκε ἡ Μ. Σιμωνόπετρας (στ. 259-374): τίς περιπέτειες πού πέρασε τό μοναστήρι ἀπό τίς διαφορές ἐπιδρομῆς κατακτητῶν καί τὰ θαύματα τοῦ Σίμονα μέ τὰ ὁποῖα ἐκχριστιάνιζε πολλοὺς ἀλλόθρησκους (στ. 375-454): τό τελικό στάδιο τῆς ζωῆς τοῦ Σίμονα καί τό θάνατό του (στ. 455-τέλος).

'Ο ὁσιος Σίμων ὁ 'Αθωνίτης ἀναφέρεται στό 'Αγιολόγιο τοῦ Σωφρόνιου Εὐστρατιάδῃ⁷¹. 'Εκεῖ διαβάζομε:

Σίμων ὁσιος ὁ 'Αθωνίτης, κτήτωρ τῆς ἐν "Ἀθω μονῆς Σιμωνόπετρας (Δεκ. 28), ἀνευ ὑπομνήματος: ἐτελειώθη ἐν εἰρήνῃ.

«Σίμων, ὑπερβάς ἀστεροσκόπων θέαν, τήν Βηθλεέμ παρήκε πρὸς πόλον θέων. Εἰκάδι ὁγδοάτη βίον λῖπε λυγρόν ὁ Σίμων».

Οἱ στίχοι αὐτοί, ὅπως σημειώνει ὁ Εὐστρατιάδης, εἶναι παρμένει ἀπό κώδικα τῶν Καυσοκαλυβίων πού περιέχει τήν ἀκολουθία του⁷².

Στό Συναξαριστὴ τοῦ Νικόδημου 'Αγιορείτῃ⁷³ διαβάζομε ἐπίσης:

«'Ο ὁσιος Σίμων ὁ Μυροβλήτης, ὁ Κτήτωρ τῆς ἐν "Ἀθω 'Ιερᾶς Μονῆς Σιμωνόπετρας ἐν εἰρήνῃ τελειοῦται.

Πρὸς Πέτρον ἔσχε κοινὰ κλῆσιν καί Πέτρον, ὑπερτερῇ μύρω δ' ὁ τῆς Πέτρας Σίμων· ταῖς τῶν σῶν 'Αγίων Πρεσβείαις Χριστέ ὁ Θεός ἐλέησον ἡμᾶς».

Ὁ ἴδιος Νικόδημος σημειώνει τά ἑξῆς:

«Οὗτος ὁ ὅσιος ἐνίκησε τόν διάβολον, φανέντα αὐτῷ ἐν εἴδει δράκοντος. Καί φωτισμοῦ θείου ἀξιωθείς, ἤκουσε φωνήν ἐν τῇ νυκτί τῶν Χριστοῦ Γέννων, προστάζουσάν αὐτόν νά κτίσῃ τό Μοναστήριον ἐπάνω εἰς τήν Πέτραν, ὅπου καί ἀστέρα εἶδε ἱστάμενον, κατελθόντα ἄνωθεν. Οὗτος τόν κεραστήν καί μαθητήν του πεσόντα πάνω ἀπό τό ὕψος ἐκεῖνο, ἀβλαβῆ ἐφύλαξεν. Οὗτος τῶν κατ' αὐτοῦ ὁρμησάντων Ἀράβων, ἄλλου μέν τό χέρι ἐξήρανε, ἄλλου δέ τούς ὀφθαλμούς ἐτύφλωσε. Καί πάλιν αὐτούς ἰατρούσας, ἐβάπτισε καί Μοναχοῦς ἐποίησε. Καί τήν θυγατέρα τοῦ Βασιλέως τῆς Σερβίας Ἰωάννου Οὐγγλεση δαιμονισμένην οὔσαν ἰάτρευσε. Καί μετά θάνατον μῦρον εὐῶδες ἐκ τῶν λειψάνων του ἀνέβλυσε. Καθώς τοῦτο μαρτυρεῖ τό τοῦ Βασιλέως Χρυσόβουλλον. Τούτου ἡ ἀσματική Ἀκολουθία εὐρίσκεται εἰς τό ἐδικόν του Μοναστήριον Σιμωνόπετρας. Εἰς τοῦτον τόν Ὅσιον ἐφιλοπόνησε ἡ ἐμή ἀδυναμία οἴκους εἰκοσιτέσσαρας, καί ἐγκώμιον γλαφυρόν»⁷⁴.

Τά ἴδια ἐπαναλαμβάνει ὁ Κ. Δουκάκης στόν Συναξαριστή του⁷⁵.

Ὁ Εὐστρατιάδης ἐπίσης παρέχει τήν πληροφορία ὅτι ἡ Ἀκολουθία Σίμωνος ἐκδόθηκε τό 1924 ἀπό τόν ἡγούμενο Σίμωνος Πέτρας Ἱερώνυμο⁷⁶. Δέν ἀναφέρουν ὥστόσο γιά τόν Σίμωνα τίποτε: ὁ Μ. Μαργκούνιος στό «Βίοι Ἀγίων»⁷⁷, τό «Νέον Χιακόν Λειμωνάριον»⁷⁸ καί ὁ Fr. Halkin στήν «Bibliotheca Hagiographica Graeca»⁷⁹.

Ἡ συγγραφή τοῦ κειμένου τοῦ Δαπόντε πρέπει νά τοποθετηθεῖ χρονικά, μέ κάποια σιγουριά, στά πέντε τελευταῖα χρόνια τῆς ζωῆς τοῦ συγγραφέα του, δηλαδή 1780-1784, ὅταν ἐμόναζε στή Μ. Ξηροποτάμου.

Ὁ ἱεροδιάκονος Γρηγόριος ὁ Πάτμιος, πού παρήγγειλε τόν κώδικα καί προέτρεψε τόν Δαπόντε νά συγγράψῃ τόν Βίο, εἶναι γνωστός σάν κωδικογράφος. Εἶναι δικά του χειρόγραφα πού ἔγραψε μαζί μέ τόν Δανιήλ Κεραμέα, ὅπως μαθηματάρια τῆς Πατμιάδας Σχολῆς⁸⁰, καθώς καί κείμενα φιλολογικά, μεταξύ τῶν ὁποίων τήν «Σμυρνιαδα τραγωδία»⁸¹. Εἶναι ὁ Γρηγόριος ἱεροδιάκονος Κανᾶς, μαθητής τοῦ Δανιήλ Κεραμέως⁸², καί πέθανε στίς 24 Δεκ. 1824⁸³. Ἐξᾴλλου σέ ἀγιορεΐτικους κώδικες ὑπάρχουν σαφεῖς ἐνδείξεις ὅτι γράφτηκαν ἀπό τόν «Γρηγόριο Ἱεροδιάκονο Πάτμιο». Τέτοιοι

κώδικες εἶναι ὁ 215 τῆς Μ. Βατοπεδίου⁸⁴, ὁ 264 τῆς Μ. Δοχειαρίου⁸⁵ κ.ἄ.

Πιο κάτω δημοσιεύομε τό κείμενο τοῦ «Βίου» τοῦ Σίμωνος, ὅπως σώζεται στόν κώδικα πού ἀναφέραμε τῆς Μ. Ξηροποτάμου, Ἀγίου Ὁρους.

12. Ὁ λόγιος μοναχός Καισάριος Δαπόντες (1714-1784), συγγραφέας τοῦ ἑμμετρον βίου τοῦ ὁσίου Σίμωνος.

B. TO EMMETPO KEIMENO

Βίος καί πολιτεία τοῦ ἐν ὁσίοις πατρός ἡμῶν Σίμωνος,
κτῆτορος τῆς ἐν τῷ Ἀγίῳ Ὁρει ἱερᾶς μονῆς λεγομένης Σιμόπετρα,
προτροπῇ τοῦ ἐν αὐτῇ ἱεροδιακόνου Γρηγορίου Πατμίου
στιχουργηθεῖς παρά Κωνσταντίνου Δαπόντε τοῦ μετονομασθέντος Καισαρίου.

- Ἀλέξανδρος ὁ βασιλεύς, ἅγιοι ἀδελφοί μου,
πατέρες μου σεβάσμιοι, χαρά μου καὶ τιμή μου,
ὁ Μακεδὼν Ἀλέξανδρος, δόξα τῶν βασιλέων,
δόξα καὶ κάλλος καὶ εἰκὼν τῶν παλαιῶν καὶ νέων,
5 ἐρωτηθεῖς παρά τινος ποῦναι οἱ θησαυροὶ του
- ἔτυχαν δὲ καὶ ἄρχοντες ἐκεῖ καὶ στρατηγοὶ του -
ἰδοὺ τοῦ ἀπεκρίθηκεν, ἰδοὺ οἱ θησαυροὶ μου,
ἰδοὺ αὐτοὶ οἱ ἄρχοντες καὶ φίλοι ἐδικοί μου,
τοὺς ἄρχοντάς του δείχνωντας καὶ τοὺς οἰκιακούς του,
10 καὶ τούτους ὀνομάζοντας πλοῦτον καὶ θησαυρούς του,
μὲ μίαν γνῶσιν θαυμαστήν, μὲ ἄκραν στόχασίν του,
ὡς βασιλεὺς φιλόσοφος καὶ μὲ πολλὴν τιμὴν του.
Ὁ δὲ Χριστός, ὁ Βασιλεὺς ὅλου αὐτοῦ τοῦ κόσμου,
καὶ βασιλεὺς δὲ καὶ Θεὸς καὶ πλάστης ἐδικός μου,
15 οἱ θεῖκοί σου θησαυροὶ ποῦ εἶναι, ἂν τολμοῦσεν
Ἀγγελος ἢ καὶ ἄνθρωπος ἕνας καὶ τὸν ρωτοῦσεν,
ἤθελε τοῦ ἀποκριθῇ, ἰδοὺ οἱ θησαυροὶ μου,
- δείχνωντας τοὺς Ἀγίους του - οἱ δοῦλοι οἱ δικοί μου,
οἱ θεῖκοί μου θησαυροὶ εἶναι οἱ Ἅγιοί μου,
20 αὐτοὶ εἶναι ὁ πλοῦτος μου καὶ δόξα ἡ δική μου.
Καὶ πρῶτον οἱ Ἀπόστολοι, δεύτερον οἱ Προφῆται,
τρίτον δὲ οἱ διδάσκαλοι οἱ οὐρανοπολῖται.
Ἐπεὶτα δὲ οἱ μάρτυρες Χριστοῦ οἱ ἀθλοφόροι,
οἱ ὅσιοι, οἱ Ἅγιοι, πάντες οἱ θεοφόροι.
25 Ἐκ τούτων ἕνας θησαυρός, πολύτιμος, μέγας
ὑπάρχει καὶ ὁ Σίμων δέ, τῶν ἀσκητῶν τὸ κάλλος.
Ὁ Σίμων ὁ συνώνυμος τοῦ Πρωταποστόλου,
ὁ Σίμων τὸ καλλώπισμα τοῦ ὄρους τούτου ὅλου.
Ὁ Σίμων ὁ συνόμιλος μαρτύρων, Ἀποστόλων,
30 Ἱεραρχῶν καὶ Προφητῶν καὶ τῶν Ἀγίων ὅλων.
Ὁ Σίμων ὅμως, ἀδελφοί, ὁ οὐρανοπολίτης,
μὲ ποίους δὲν ἐμάθαμεν ἐστάθη συντοπίτης.
Τὸν τόπον του δὲν ξεύρομεν, ἀλλ' οὔτε τοὺς γονεῖς του,
δὲν μᾶς τὰ ἐφάνέρωσεν ἡ βίβλος τῆς ζωῆς του.

- 35 Ἦλθε δὲ ὡς ἡ ἔλαφος στήν βρύσιν διψασμένη,
εἰς ὄρος τὸ τοῦ Ἰθωνος, ψυχὴ εὐλογημένη,
ἦλθεν ὁ Σίμων τὸ λοιπὸν στὸ Ἅγιον τὸ Ὄρος,
εἰς τὸ ὁποῖον σώζεται μοναχικῆς ὁ ὄρος.
Ἦλθεν εἰς τὸν τερπνότατον κῆπον τῆς Παναγίας
- 40 τὸ ἄνθος τὸ ἀμάραντον τῆς θείας εὐωδίας.
Ἦλθεν εἰς τῆς πνευματικῆς σχολεῖον τῆς σοφίας
ὁ μαθητῆς ὁ εὐφύης τῆς γνώσεως τῆς θείας.
Ἐλθὼν δέ, πρώτη του δουλειὰ ἦτανε νὰ ζητήσῃ
γέροντα νὰ ὑποταχθῇ δίχως ν' ἀργεπορήσῃ.
- 45 Δὲν ζητεῖ ἄρρωστος γιατρόν, νερὸ ὁ διψασμένος,
μὲ ὄσσην ἐπιμέλειαν ὁ Σίμων, νέος, ξένος,
ἐζήτησε τὸν γέροντα, τὸ ὄρος ἐρευνήσας,
καὶ μὲ τοὺς ἐναρέτους τοῦ ὅλους συνομιλήσας.
Εὐρὼν τοῦ ὑποτάχθηκεν ὡς τῷ πατρὶ παιδίον,
- 50 χαίρων εἰς τὴν ὑποταγὴν ὡσὰν εἰς μεγαλεῖον.
Ὁ γέροντας ἐνάρετος ἦτον ὡς ἐποθοῦσε,
ἦτονε δὲ ὀξύθυμος καθὼς τὸν ἐζητοῦσε.
Τοιοῦτον γὰρ ἐζήτησε διὰ νὰ τὸν μαλώσῃ,
διὰ νὰ τὸν καταφρονῇ καὶ νὰ τὸν ταπεινώσῃ.
- 55 Αὐτὸς δὲ ὄχι μοναχὰ τὸν ἐκαταφρονοῦσε,
καὶ τὸν ὠνείδιζε συχνά, ἀμὴ καὶ τὸν κτυποῦσε.
Ὁ Σίμων δὲ ὥσπερ τιμὰς εἶχε τὰς ἀτιμίας,
καὶ τοὺς δαρμοὺς ὥσπερ μισθοὺς, ὡσὰν εὐεργεσίας.
Οὕτω ἅς ὑπομένωμεν ὅλοι τὸν γέροντά μας,
- 60 ἔχοντες τὸν μακάριον τοῦτον παράδειγμά μας.
Καὶ πάντοτε τὸν ἔβλεπεν ὡς Ἄγγελον Κυρίου,
ὡσὰν θεὸν ἐπίγειον, βαβαὶ τοῦ μακαρίου.
Ἐκαμνε προθυμότητα τὰ παραγγέλματά του,
ὡς τοῦ Θεοῦ δὲ λόγια, εἶχε τὰ λόγια του.
- 65 Ὅποταν ἐκοιμᾶτο δὲ τοὺς πόδας του φιλοῦσε,
φιλοῦσε τὸ κρεβάτι του, τόσο τὸν ἀγαποῦσε.
Τὸ ὅμοιο ἅς κάμνωμεν κ' ἡμεῖς τὸν γέροντά μας,
ἔχοντες τὸν μακάριον τοῦτον παράδειγμά μας.
Ἄν θέλωμεν μακάριοι κ' ἡμεῖς, ναί, νὰ γενοῦμεν,
- 70 καὶ μὲ αὐτὸν δὲ καὶ ἡμεῖς νὰ συναριθμηθοῦμεν.
Κ' ἔλεγεν ὁ μακάριος πῶς πρέπει ν' ἀγαποῦμεν
τὸν μὲν Θεὸν ὡς πλάστην μας καὶ νὰ τὸν προσκυνοῦμεν.
Τὸν γέροντά μας δὲ σὰν ξανακαιουργωτὴν μας,
ὡς ξαναπλάστην ἀληθῶς, ὡς μεταμορφωτὴν μας.
- 75 Ἀπὸ τοιαύτης γνώμης οὖν χρυσῆς καὶ μακαρίας,
καὶ τῆς τοιαύτης, θαυμαστῆς ὑπακοῆς τελείας,
ἔγινε περιβοήτος ὁ Σίμων εἰς τὸ Ὄρος,
καὶ τὸν μυριοχαίρετο λαὸς ὁ ρασοφόρος.
Καὶ ἦτον καὶ ἀγαπητὸς πᾶσιν ἐπ' ἀληθείας,
- 80 ἦτον δὲ καὶ αἰδέσιμος, ἄξιος εὐλαβείας.
Τοιούτους ἡ ὑπακοὴ κάμνει τοὺς ἐραστάς της,

- τοιούτους ἢ ταπείνωσις δείχνει τοὺς δουλευτάς της.
 Ἐτοῦτα καὶ τὸν γέροντα ἔκαμαν νὰ θαυμάσῃ,
 καὶ τὸ σκληρὸν καὶ αὐστηρὸν νὰ ρίψῃ, νὰ τὸ χάσῃ.
- 85 Ἡμέρωσεν ὁ γέροντας, ἰδοὺ τὶ κατορθώνει
 ἢ σὺν Θεῷ ὑπομονή, τ' ἄγρια ἡμερώνει.
 Ἡμέρωσεν ὁ γέροντας, ἔκοψε τὸν θυμὸν του,
 καὶ πλέον δὲν ὠνείδιζε τὸν ὑποτακτικόν του.
 Τὸν ἐτιμοῦσε μάλιστα, ὡσὰν διδάσκαλόν του,
- 90 καὶ τὸν ἐσυμβουλευέτο, ὡς ἓναν ἀδελφόν του.
 Αὐτὸ ὅμως τὸν Σίμωνα εἶχε τὸν ἐλυπήσει,
 καὶ τέλος τὸν ἀνάγκασε καὶ νὰ ἀναχωρήσῃ,
 μὴ θέλωντας τιμὴν ποσῶς ψεύτικην ἐπιγεῖαν,
 θέλωντας τὴν οὐράνιον τιμὴν, τὴν αἰωνίαν.
- 95 Ζητεῖ τὴν ἄδειαν λοιπὸν ἀπὸ τὸν γέροντά του,
 καὶ μόλις τοῦ τὴν ἔδωκε μὲ δάκρυα πολλὰ του.
 Καὶ οὕτως ἀνεχώρησε σὲ τόπους δὲ περπατῶντας,
 ἐρημικὸν καὶ ἄβατον τόπον ἀναζητῶντας,
 ἤγρε τὸ σπήλαιον ἐδῶ, ὁποῦ ἡμεῖς θωροῦμεν,
- 100 διὰ δὲ τὴν τιμὴν αὐτοῦ καὶ τοῦτο τὸ τιμοῦμεν.
 Ἐμβαίνοντας δὲ εἰς αὐτό, ἔμενεν ὡς μονάζον
 στρουθίον ἐπὶ δώματος ὁ Σίμων ἡσυχάζων.
 Καὶ μόνος μόνῳ τῷ Θεῷ ἐξ ὅλης τῆς καρδίας
 εὐχόμενος καὶ ὁμιλῶν, εὐγε τῆς ὁμιλίας.
- 105 Δὲν ἄρρεσεν εἰς τὸν ἐχθρὸν αὐτῇ ἡ μοναξία,
 τὸν ἔκαιε κατάκαρδα αὐτῇ ἡ ὁμιλία.
 Ὅθεν καὶ ἀρματώθηκε νὰ τὸν ἐπολεμήσῃ,
 καὶ ἀπ' ἐδῶ τὸν ὅσιον νὰ τὸν μετακινήσῃ.
 Τὸν ἐπολέμησε λοιπὸν μ' ὅλα τὰ δυνατά του,
- 110 μὲ ὅλα του τὰ ἄρματα καὶ μηχανήματά του.
 Τέλος καὶ ὄφρις ἐγενεν, ὁ ὄφρις ὁ ἀρχαῖος,
 ὡς δράκοντας ἐγίνηκε, δράκων ὁ παλαμναῖος.
 Τὴν νύκτα προσευχόμενος ὁ ὅσιος ἐφάνη,
 ἐτοῦτος ὁ ἀνόσιος, καὶ τί δὲν τὸν ἐκάνει.
- 115 Ὁρμοῦσε κατὰ πάνω του, ἔδειχνε πὼς ὑπάγει,
 καὶ ἀνοίγε τὸ στόμα του τάχα νὰ τὸν ἐφάγῃ.
 Θέαμα ἓνα φοβερὸ ἦτον τῇ ἀληθείᾳ,
 πόλεμος ἦτον τρομερὸς καὶ μάχη παναγρία.
 Δράκοντα μὲ τὸν ἄνθρωπον νὰ βλέπῃς νὰ παλεύῃ,
- 120 καὶ δύο τρεῖς ὥρας σκληρὰ νὰ τὸν ἐπιλατεύῃ.
 Νὰ τὸν κτυπᾷ μὲ τὴν οὐρὰ σταῖς πλάταις, ὡς μὲ μίαν
 ράβδον μεγάλην καὶ χοντρὴν μὲ τόσῃ ἀσπλαχνίαν.
 Ὁ Σίμων δὲ τὸν δράκοντα νὰ ἀντιστέκῃ πάλιν,
 καὶ νὰ τὸν ἀντιπολεμῇ μὲ ἀνοχὴν μεγάλην,
- 125 μὲ προσευχήν, μὲ τοὺς ψαλμοὺς, μὰ καὶ μὲ τὸν Σταυρόν του,
 καὶ τὸν ἐσταυρωμένον δὲ Κύριον καὶ Θεόν του.
 Ἀπὸ δὲ ταῖς κτυπηματιαῖς ὡς μισοπεθαμένος
 ἔπεσεν ὁ μακάριος καὶ καταπληγώμενος.

- 130 Ὁ ὄφις δὲ κατὰ γῆς πεσόντα τὸν κτυποῦσε,
 νὰ τὸν σκοτώσῃ θέλοντας, τοῦτο ἐπιθυμοῦσε.
 Τοῦτος καὶ γὰρ ὁ πόθος του, ὅθεν ἀνθρωποκτόνος
 ἀπ' Ἀδὰμ λέγεται αὐτὸς ὁ σατανᾶς καὶ μόνος.
 Ὁ Σίμων δὲ δυναμωθεὶς δυνάμεως ἐκ θείας
 τὸν ἔδερνε μὲ τῆς Γραφῆς τοὺς λόγους τῆς Ἀγίας,
 135 ὕπαγε λέγω σατανᾶ, ἐχθρὲ τῆς ἡσυχίας,
 καὶ τῆς ἐμῆς ἀλλὰ καὶ σῆς ἐχθρὲ τῆς σωτηρίας.
 Ἐπιτιμᾷ σοι σατανᾶ διὰ τοῦ στόματός μου
 Ὁ Παντοκράτωρ Κύριος, ὁ ὕψιστος Θεός μου.
 Ὑπαγε, φύγε ἀπ' ἐμοῦ, δούλου του τοῦ ἀχρείου,
 140 καὶ ταπεινοῦ προσκυνητοῦ Θεοῦ μου τοῦ Κυρίου.
 Ἐφυγε, δὲν ἐβάσταζεν, ὁ ὄφις ἠφανίσθη,
 ὁ αἰσθητὸς καὶ νοητὸς δράκων ἐξωστρακίσθη.
 Ἐγέμισε τὸ σπήλαιον ἀπὸ φωτοχυσίαν,
 καὶ εὐωδίαν· καὶ αὐτός, ἀπὸ χαρὰν πλουσίαν.
 145 Καὶ ἔμεινεν ὁ ὁσιος εὐχαριστῶν, δοξάζων
 τὸν ἐλεήμονα Θεόν, ὡς πρώην, ἡσυχάζων.
 Ἐμεινεν εἰς τὸ σπήλαιον, ἐν προσευχαῖς σχολάζων,
 τὸ σῶμα του δουλαγωγῶν, καὶ γε ὑποπιάζων.
 Χρόνους ἀγωνιζόμενος μὲ πᾶσαν προθυμίαν,
 150 καὶ πᾶσαν ὑπομένωνντας θλίψιν, στεναχωρίαν.
 Τὰ γόνата ἠσθένησαν ἐκ τῆς πολλῆς νηστείας,
 καὶ ἀλλοιώθηκεν ἡ σὰρξ ἐκ τῆς σκληραγωγίας.
 Σποδὸν ὡς ἄρτον ἔτρωγε καὶ μὲ κλαυθμὸν τὸ πόμα
 ἐκίρνα, ὡς γράφει Δαυὶδ, καὶ τόβαζε στὸ στόμα.
 155 Ἡ γλῶσσα του ἐκόλλησεν ἔνδον τοῦ λάρυγγός του,
 ὡς ὄστρακον ξηράθηκεν ἰσχύς δυνάμεώς του.
 Πετρεῖον μόνον καὶ κόκκαλα ὁ Σίμων εἶχε μείνει,
 ψυχὴ καὶ πνεῦμα μοναχὸ ὁλόκληρος ἐγίνη.
 Καὶ τὸν Θεὸν ἐν πνεύματι μόνον ἐπροσκυνοῦσε,
 160 ὡς ἄσαρκος, ὡς Ἄγγελος καὶ ἐδοξολογοῦσε.
 Διότι πνεῦμα ὁ Θεός, διὰ τοὺς προσκυνοῦντας
 ἐν πνεύματι δεῖ προσκυνεῖν, ὡς λέγει, καὶ ὑμνοῦντας.
 Διὸ ἐδόθηκεν αὐτῷ πνεῦμα τῆς ἐρμηνείας,
 χάρις εἰς τὸ νὰ ἐξηγῇ ὀρθῶς Γραφὰς τὰς θείας,
 165 καὶ πνεῦμα διορατικόν. Διὸ ἐθεωροῦσε
 τὰ μέλλοντα ὁ ὁσιος, καὶ τὰ δηλοποιοῦσε.
 Διὸ ἐπήγαιναν πολλοὶ καὶ ἐσυνομιλοῦσαν,
 καὶ λόγους ἀπὸ τὴν Γραφὴν πολλάκις ἐρωτοῦσαν.
 Καὶ τὸν ἐσυμβουλευόντο καὶ ὅλους ὠφελοῦσε,
 170 καὶ εἰς τὰ ἐρωτήματα τοὺς ἐπληροφοροῦσε.
 Τὸν εἶχασιν οἱ ἀδελφοὶ πνευματικὸν σχολεῖον,
 καὶ δάσκαλον καὶ σύμβουλον τῶν συμβουλῶν τῶν θείων.
 Καὶ ὅλοι τὸν ἐχαίροντο, αὐτὸς δὲ ἐλυπεῖτο,
 ὅτι ἀπὸ τὴν συνδρομὴν ἐτούτην ἐνοχλεῖτο.
 175 Καὶ ὑστερεῖτο τῆς χρυσῆς καὶ ὄντως ἡσυχίας,

- καὶ οὕτω καὶ τῆς προσευχῆς τῆς ἱερᾶς καὶ θείας,
 τῆς προσευχῆς του, τῆς πνοῆς, τοῦ ἁγιάσματος του,
 τῆς προσευχῆς του, τῆς ζωῆς καὶ τῆς τερπνότητός του,
 τῆς προσευχῆς, τῆς βρύσεως τῶν θείων χαρισμάτων,
 180 τῆς προσευχῆς, τοῦ ποταμοῦ, θησαυροῦ τῶν θείων φωτισμάτων.
 Καὶ ἐδιαλογίζετο λοιπὸν ν' ἀναχωρήσῃ,
 καὶ εἰς ἐρημικώτερον τόπον νὰ κατοικήσῃ.
 Καὶ διαλογιζόμενος ταῦτα εἰς ἑαυτὸν του,
 βλέπει καὶ πάλιν φωτεινόν, λαμπρὸν τὸ σπήλαιόν του,
 185 τὴν νύκτα προσευχόμενος. Ἀκούει δὲ καὶ μίαν
 φωνὴν εὐθὺς ἄόρατον ἀπὸ τὴν Παναγία.
 Σίμων, τοῦ εἶπε, μὴν εὐγῆς καὶ μὴν ἀναχωρήσῃς,
 τὸ τοῦ υἱοῦ μου θέλημα πρόσμεινον νὰ ποιήσῃς.
 Τοῦτον τὸν τόπον θέλει γὰρ διὰ νὰ τὸν δοξάσῃ
 190 μὲ τὸ δικό σου ὄνομα τοῦ δούλου του τοῖς πᾶσι.
 Ὁ Σίμων ὁ ταπεινόφρων δὲ καὶ εἰς τὴν ὀπτασίαν
 ἐτούτην δὲν ἐπίστευσε, φωνὴν τὴν οὐρανίαν.
 Τοῦ πονηροῦ τέχνην αὐτὴν εἶχε τὴν ἐνομίσει,
 ὅθεν καὶ πάλιν τὸν σκοπὸν δὲν εἶχε τὸν ἀφήσει.
 195 Εἰς ποῖον, ἐστοχάζετο, τόπον νὰ ὑπάγῃ πάλιν,
 τὴν ἡσυχίαν νὰ εὕρῃ, καθὼς ποθεῖ, μεγάλην.
 Ἦτον ἡμέραι τότε δὲ ἅγαι πλησίον
 τῶν γενεθλίων τοῦ Χριστοῦ τῶν κοσμοσωτηρίων.
 Καὶ μίαν νύκτα ἐξελθὼν ἀπὸ τὸ σπήλαιόν του,
 200 βλέπει ὁ ὁσῖος εὐθὺς μ' αὐτὸν τὸν ὀφθαλμόν του,
 ἄστρον ἀπὸ τὸν οὐρανὸν λαμπρὸν νὰ κατεβαίνει,
 καὶ εἰς τὴν πέτραν τὴν ἐγγὺς ἐλθὼν ἐκεῖσε μένει.
 Πέτραν δὲ λέγομεν αὐτήν, ἐφ' ἧς εἶναι κτισμένη
 ἡ σεβασμία νῦν μονή, καὶ θεμελιωμένη.
 205 Πολλαῖς φοραῖς τὸ ἔβλεπε τὸ ἄστρο, τὸ θωροῦσε,
 καὶ πάλιν ὑπωπτεύετο καὶ πάλιν ἀπιστοῦσε,
 τοῦ ἐχθροῦ πλάνην καὶ αὐτὸ ὁ ὁσῖος νομίζων,
 ὡς τοῦ ἐχθροῦ τὰς μηχανὰς σοφώτατα γνωρίζων.
 Ἐλθοῦσα ἡ κυρία δὲ νύκτα τῶν Γενεθλίων,
 210 ἦλθεν, ἐφάνη ὁ Ἀστὴρ καὶ πάλιν, φῶς τὸ θεῖον.
 Ἐπὶ τὴν πέτραν στάθηκεν, ἄνωθεν τῆς ὁποίας
 καὶ ἄλλας νύκτας στάθηκε μετὰ φωτοχυσίας.
 Οὐ μόνον δὲ τὸ θεωρεῖ τώρα, ἀμὴ καὶ μίαν
 φωνὴν ὁ Σίμων ἤκουσε τὴν ὥραν τὴν ἰδίαν.
 215 Ἐπρόσταξε δὲ ἡ φωνή, Σίμον, ἐδῶ ν' ἀρχίσῃς
 νὰ κτίσῃς μοναστήριον διὰ νὰ κατοικήσῃς.
 Διὰ νὰ ἔλθουν καὶ πολλοί, αὐτοὺς νὰ ὠφελήσῃς,
 ἐγὼ δὲ εἶμαι μετὰ σοῦ, βλέπε μὴν ἀπιστήσῃς.
 Τώρα λοιπὸν ἐπίστευσε, καὶ ἐπληροφορήθη
 220 πὼς ἡ φωνὴ εἶν' ἐκ Θεοῦ, καὶ ἐχαροποιήθη.
 Τώρα ἐδῶ τοῦ φάνηκεν, εἶπε στοὺς ἐδικοὺς του
 τοὺς μαθητάς του ὕστερα πὼς πέταζεν ὁ νοῦς του.

- Κ' εὐρέθηκε στήν Βηθλεὲμ μαζί μὲ τοὺς ποιμένας,
ἀκούων τὰς ἀγγελικὰς φωνὰς εὐλογημένας,
«Δόξα ἐν ὑψίστοις Θεῷ καὶ ἐπὶ γῆς εἰρήνη ἐν ἀνθρώποις εὐδοκία».
- 225 Καὶ ἔφυγεν ὁ φόβος μου, καὶ ἡ ἀμφιβολία,
κ' ἐγέμισε πνευματικὴν χαρὰν μου ἡ καρδιά.
Ἐνόμιζα πὼς ἔβλεπα παρὸν τὴν Παναγίαν,
τὸ βρέφος καὶ τὸν Ἰωσήφ, εἰς φάτνην τὴν ἁγίαν.
Ἡμέραις δὲν ἐπέρασαν πολλαῖς ἀπ' τὴν ἁγίαν
- 230 γέννησιν τοῦ Κυρίου μας, κόσμου τὴν σωτηρίαν,
καὶ ἔρχονται στοῦ λόγου του ἀπὸ τὸν κόσμον ξένοι
τρεῖς ἀδελφοὶ καὶ πλούσιοι, θεόθεν ὡς σταλμένοι.
Δὲν ζεύρομεν δὲ ἀπὸ ποῦ, ἀπὸ τὴν Θετταλίαν
ἢ ἀπὸ τὴν γειτόνισσαν αὐτῆς Μακεδονίαν.
- 235 Ἡ φήμη γὰρ τοῦ Σίμωνος ἐδῶ κ' ἐκεῖ πετῶντας,
καὶ ἀλλαχοῦ ἐπάρθηκε, τὸν Σίμονα τιμῶντας.
Ἡ ἀρετὴ γὰρ ἀστραπὴ καὶ φαίνεται ὁλοῦθε,
βροντὴ καὶ γὰρ ἡ ἀρετὴ κι' ἀκούεται παντοῦθε.
Πόλις ἀδύνατόν ἐστι νὰ εἶναι κεκρυμμένη,
- 240 ἐπάνω ὄρους καὶ βουνοῦ κειμένη καὶ κτισμένη.
Ἐλθόντες οὖν οἱ ἀδελφοὶ οἱ τρεῖς οἱ εἰρημένοι,
οἱ τρισμακάριστοι σ' αὐτὸν ἐξ ὕψους ὡς σταλμένοι,
ἐξομολογήθηκασιν καθ' εἰς τὰ πταίσματά του,
καὶ ἐζητήσασιν κ' οἱ τρεῖς νὰ μείνωσι σιμά του.
- 245 Ὁ ὁσιὸς καὶ ἀγκαλὰ αὐτὸ τὸ ἀγαποῦσε,
καὶ ὡς σταλθέντας ἐκ Θεοῦ αὐτοὺς τοὺς ἐθωροῦσε.
Διὰ νὰ κτίσουσιν αὐτοὶ τὸ μοναστήριόν του,
κατὰ τὸν θεῖον ὀρισμὸν καὶ πόθον τὸν δικόν του.
Μὲ ὅλον τοῦτο ἔδειξε πὼς δὲν συγκαταβαίνει,
- 250 κ' ἐσπούδαζε μὲ λόγια νὰ τοὺς ἐξεμακραίνῃ.
Αὐτοὶ δὲ ὡς θεόπεμπτοι τὸν ἐπαρακαλοῦσαν
νὰ μείνωσι μὲ λόγον του, καθὼς ἐπιθυμοῦσαν.
Μόλις τὸν ἐκατάπεισαν καὶ εἶχε τοὺς κρατήσῃ,
καὶ σχῆμα τὸ μοναχικὸν αὐτοὺς εἶχεν ἐνδύσει,
- 255 μὲ τὸν καιρὸν καὶ τὸν σκοπὸν αὐτοῦ τοὺς φανερώνει
διὰ τὸ μοναστήριον καὶ τοὺς ἐβεβαιώνει,
τὴν ὁπτασίαν λέγωντας τοῦ ἄστρου, καὶ τὴν θεῖαν
φωνὴν ὅπου τὴν ἤκουσεν ἀπὸ τὴν Παναγίαν.
Ὁ τῶν ψυχῶν σωτὴρ λοιπὸν καὶ διὰ τὴν ψυχὴν σας,
- 260 τοὺς εἶπεν ὁ μακάριος, καὶ διὰ τὴν τιμὴν σας,
σᾶς ἐξαπέστειλεν ἐδῶ, τὸ μοναστήριόν του,
διὰ νὰ ἀνεγείρετε κατὰ τὸν ὀρισμὸν του.
Κτίστας λοιπὸν ὑπάγετε, ζητήσατε, εὐρῆτε,
διὰ νὰ τὸ ἀρχίσετε, καὶ μὴν ἀργοπορήτε.
- 265 Πῆγαν, εὐρῆκαν, ἔφεραν, ὁ δὲ πατὴρ πηγαίνει,
δείχνει τὸν τόπον εἰς αὐτοὺς καὶ τοὺς ἐσυντυχαίνει,
πρῶτα νὰ κτίσουν τὸν ναόν, πρῶτα τὴν ἐκκλησίαν,
ὕστερα τὴν περιοχὴν κατὰ ἀκολουθίαν.

- 270 Βλέποντες οἱ τεχνῖται δὲ τοῦ τόπου τὸ πετρῶδες,
 καὶ τὸ κρημνῶδες ἐν ταυτῷ, ἀλλὰ καὶ κινδυνῶδες,
 τί λέγεις; λέγουσιν, Ἀββᾶ, τί λέγεις; χορατεύεις,
 ἢ μὲ τὰ ὅλα σου ἡμᾶς μιλεῖς, καὶ ἀληθεύεις;
 Τῶν ἀδυνάτων ὅσιν ἐπιχειρισθοῦμεν
 ἡμεῖς ἐδῶ οἰκοδομῆν, εἰ μὴτ' ἂν τρελλαθοῦμεν.
 275 Κ' ἡμεῖς γὰρ κινδυνεύομεν ζωὴν μας τὴν ἰδίαν,
 καὶ ὅσοι καθήσουσιν ἐδῶ χωρὶς ἀμφιβολίαν.
 Τοὺς σύντυχεν ὁ ὅσιος, εἶχε τοὺς ὁμιλήσει,
 νὰ τοὺς ἐκαταπέισῃ δὲ δὲν εἶχεν ἐξισχύσει.
 Ὅντας καιρὸς τραπέζης δέ, τοὺς εἶπε νὰ καθήσουν
 280 στὴν πέτραν ἐκεῖ ἄνωθεν διὰ νὰ γευματίσουν.
 Τρώγοντες δὲ καὶ πίνοντες, ἕνας τοὺς ἐκερνοῦσε,
 ἕνας ἀπὸ τοὺς μοναχοὺς καὶ τοὺς ὑπηρετοῦσε.
 Κιρνώντας τοὺς, δὲν ξέρω δέ, πῶς κάνει κ' ἐκρημνίσθη,
 - ὁ γὰρ κρημνὸς ἐκεῖ σιμὰ - καὶ ἐκατρακυλίσθη.
 285 Κάτω στὸ χάσμα ἔπεσεν ὁποῦ τὸ θεωροῦμεν
 ἡμεῖς καὶ τὸ τρομάζομεν, τὸ ἀποδειλιοῦμεν,
 κάτω στὸ βάθος ἔπεσε πῆχεις διακοσίας,
 τὸ βάθος εἶναι βέβαια ἢ καὶ τριακοσίας.
 Πέφτοντας ἐβαστοῦσε δὲ στὸ ἕνα τὸ ποτήρι,
 290 στὸ ἄλλο τοῦ τὸ χέρι δέ, κρατοῦσε τὸ κρατῆρι.
 Τοῦτο πολὺ ὅλους ἐκεῖ εἶχε τοὺς ἐλυπήσει,
 τοῦτο καὶ δάκρυα τινά, τινῶν εἶχε κινήσει.
 Τοῦτο δὲ καὶ τὰ στόματα ἄνοιξε τῶν μαστόρων
 ἐπάνω εἰς τὸν ὅσιον πατέρα θεοφόρον,
 295 καὶ μὲ θυμὸν τὴν γλῶσσαν τοὺς ἐδῶ εἶχαν κινήσει,
 καὶ βλέπεις τί προζένησες; ἔτσι εἶχαν τοῦ μιλήσει.
 Εἶδες τί ἐπροζένησες; ἐγίνηκες αἰτία
 νὰ σκοτωθῇ ὁ ἄνθρωπος, νὰ πάει ψυχὴ μία.
 Ἴδου τώρα τὰ φρόνιμα ἐπιχειρήματά σου,
 300 πῶς τὸ λοιπὸν ν' ἀκούσωμεν ἡμεῖς τὰ λόγια σου,
 καὶ τέτοια οἰκοδομῆν νὰ ἐπιχειρισθοῦμεν,
 φόνων καὶ ἄλλων περισσῶν αἰτία νὰ γενοῦμεν;
 Αὐτὰ μὲν αὐτοὶ ἔλεγον· ὁ δὲ εὐλογημένος
 προσηύχετο σιωπηλῶς ὅλος τεταραγμένος.
 305 Ἐδέετο καὶ τοῦ Θεοῦ, καὶ τῆς ὑπεραγίας,
 τοῦ κρημνισθέντος ἀδελφοῦ ὑπὲρ τῆς σωτηρίας.
 Καὶ ἵνα μὴ ἐμποδισθῇ τὸ τοῦ μοναστηρίου
 ἔργον τῷ φθόνῳ τοῦ ἐχθροῦ, ὡς ἔργον τοῦ Κυρίου.
 Μισὴ ὥρα δὲν πέρασε, καὶ νὰ ὁ κρημνισμένος
 310 ἦλθεν ἀνέβη ἀβλαβῆς καὶ ὁ ἀπηλπισμένος
 βασιτώντας τὸ ποτήριον μαζὶ καὶ τὸ ἀγγεῖον
 μὲ τὸ κρασί δὲν χύθηκεν, ὡς θαῦμα ὄντως θεῖον
 Ἐτοῦτο τὸ θαυμάσιον ἐξέστησαν ἰδόντες
 καὶ μοναχοὶ καὶ λαϊκοί, δόξαν κυρίῳ δόντες.
 315 Οἱ δὲ τεχνῖται ζήτησαν συγχώρησιν εἰς ὅσα

- ἐλάλησε τὸν ὅσιον ἢ θυμωμένη γλῶσσα,
καὶ τὸν ἐπαρακάλεσαν νὰ τοὺς καλογηρεύσῃ,
καὶ τοὺς ἐκαλογήρεψε, καθὼς εἶχαν γυρεῦσει.
Ἔσκαψαν τὰ θεμέλια λοιπὸν διὰ ν' ἀρχίσουν
- 320 Σίμωνος ταύτην τὴν σεπτὴν μονὴν διὰ νὰ κτίσουν.
Μὲ τὸ νὰ ἦτον χρεῖα δὲ μεγάλαις νὰ βαλθοῦσι
πέτραις εἰς τὰ θεμέλια καὶ νὰ καταστρωθοῦσι,
ἐπρόσταξεν ὁ Ἅγιος νὰ πᾶν καὶ νὰ σηκώσουν
μίαν μεγάλην καὶ χοντρήν, νὰ τὴν θεμελιώσουν.
- 325 Αὐτοὶ καὶ ἐλησμόνησαν τὴν πρὶν θαυματουργίαν,
τὴν πρὸ ὀλίγων ἡμερῶν, ὥς εἶπα, γεγонуῖαν,
κ' ἕνας τὸν ἄλλον κοίταξε καὶ ἐκρυφογελοῦσαν,
οὐδὲ νὰ τὴν σαλεύσωσιν καὶ γὰρ δὲν ἤμποροῦσαν,
διὰ τὸ ὑπὲρ δύναμιν ἐτούτων μεγαλεῖον,
- 330 μὲ ὅλον ὁποῦ ἦτονε ἡ πέτρα καὶ πλησίον.
Ὡσὰν εἶδε ὁ Σίμων δὲ πὼς τοῦτοι δὲν κινῶσι
νὰ πᾶν νὰ τὴν σηκώσωσιν, ἀλλὰ χαμογελοῦσι,
πηγαίνει ὁ θαυμάσιος καὶ τὴν ἐσημειώνει
μὲ τὸ σημεῖον τοῦ σεπτοῦ Σταυροῦ καὶ τὴν σηκώνει.
- 335 Τὴν παίρνει εἰς τοὺς ὤμους του μὲ μίαν ἑυκόλιαν,
χωρὶς βοήθειαν αὐτῶν, ἢ συνδρομὴν καμίαν.
Τὴν θέτει εἰς τὸν πρέποντα τῶν θεμελίων τόπον
μὲ τὸν μαστόρων θαυμασμὸν καὶ τῶν ἐκεῖ ἀνθρώπων,
βλέποντες ἕναν ἄνθρωπον ζῶντα καὶ πεθαμένον
- 340 ἐκ τῆς πολλῆς ἀσκήσεως καὶ καταμαραμένον,
τόσο μεγάλην καὶ πολλὴν πέτραν νὰ τὴν σηκώσῃ
χωρὶς βοήθειαν τινός, καὶ δίχως νὰ ἰδρῶσῃ.
Πέτρα πλὴν διὰ τὸν Σαμψών, διὰ τὸν Ἡρακλέα,
διὰ τὸν Ἀχιλλέα δὲ καὶ διὰ τὸν Θησέα,
- 345 ὁποῦ πληθὺς δέκα ἀνδρῶν μόλις νὰ ἐξισχύσουν
νὰ τὴν μετακινήσωσι, νὰ τὴν μετατοπίσουν.
Ἰδοὺ τὰ τέκνα ἀδελφοὶ τῆς θαυμαστῆς νηστείας
ἰδοὺ ὥς τόσο δυνατὰ δυνάμεως ἐκ θείας.
- Ἰδοὺ, νά, πόσο δύναται, ὁποῦ τῆς ἀκρασίας
- 350 δέκα παιδιὰ δὲν δύνανται, καὶ τῆς πολυφαγίας.
Ἐν τῷ Θεῷ ποιήσομεν - σοφός τις ὅθεν κράζει -
ἐν τῷ Θεῷ ποιήσομεν δύναμιν, μᾶς φωνάζει.
Ἐν προσευχῇ ἤγουν Θεοῦ, νηστεία, ἀγρυπνία,
οὐχὶ οὐχὶ ἐν πλησμονῇ καὶ ἐν πολυφαγίᾳ.
- 355 Μὰ διατὶ εἶναι δυνατοὶ υἱοὶ τῆς ἐγκρατείας;
διότι ἔχουν τὸν Θεὸν δύναμιν τῆς ἀνδρείας.
Ἐχουν ἀγγέλους τοῦ Θεοῦ ζερβὰ καὶ δεξιᾷ τους,
ὁποῦ τοὺς παραστέκονται, εἰς πάντα κοντά τους,
καὶ εἰς τὰ ὑπὲρ δύναμιν ἄγγελοι βοηθοῦσιν,
- 360 ἄγγελοι συνεργάζονται, ἄγγελοι τελειοῦσι.
Ἄλλ' ἅς γενοῦμεν καὶ ἡμεῖς τὰ τέκνα τῆς κοιλίας,
ὧν ἡ κοιλία ὁ Θεός, τέκνα τῆς ἐγκρατείας,

- καὶ τοὺς ἁγίους βέβαια ἀγγέλους συνεργοῦντας
τοῖς ἔργοις ἡμῶν ἔχομεν καὶ πάντας τελειοῦντας.
- 365 Ἀλλ' ἐπὶ τὸ προκείμενον τὸ τοῦ ὁσίου πάλιν,
προσέχετε δὲ ἀδελφοὶ μὲ προσοχὴν μεγάλην.
Προσέχετε ἀγαπητοὶ νᾶχετε τὴν εὐχὴν μου,
ὅλα νὰ τελειώσωμεν τὰ κατὰ τὴν ζωὴν του.
- 370 Τὸ κτίριο τελείωσε τὸ τοῦ μοναστηρίου,
ἐκτίσθ' ἡ νέα ἡ Μονὴ δυνάμει τοῦ Κυρίου,
ἐπάνω εἰς τὴν θαυμαστὴν πέτραν ὅπου θωροῦμεν,
καὶ τὴν περιπατοῦμεν νῦν, καὶ τὴν ἐκατοικοῦμεν
εἰς δόξαν τε καὶ εἰς τιμὴν τῆς γέννας τοῦ Κυρίου,
ὀνομασθεῖσα Βηθλεὲμ νέα ἐκ τοῦ ὁσίου.
- 375 Καὶ εἰς ὀλίγον γέμισεν, ἐλθόντες πολλαχόθεν
διὰ τὴν φήμην Σίμωνος, πεμπόμενοι θεόθεν.
Καὶ ἔχαιρε καὶ ὁ Θεός, δοξάζω τ' ὄνομά του,
καὶ προσκυνῶ τὴν δόξαν του, καὶ ἀγαθότητά του.
- 380 Ἐχαιρε καὶ ὁ ὁσιος, ὡς τέκνα γνήσιά του,
τοὺς ἐρχομένους βλέποντας εἰς τὰ ποδάρια του.
Ἐχαιρον κ' οἱ ἐρχόμενοι καὶ νύκτα καὶ ἡμέρα,
ἄξιον καὶ σεβάσμιον ὡς βλέποντες πατέρα.
- 385 Ἀλλ' ἐπειδὴ καὶ τὸ ποτὲ μέγα βασίλειόν μας
τὸ πλήθος τὸ ἐσμίκρυνε τὸ τῶν ἁμαρτιῶν μας,
καὶ ἐδυνάμισεν πολὺ καὶ ἐκαταφρονήθη,
καὶ ἀπὸ τοὺς Ἀγαρηνοὺς τοὺς Τούρκους ἐπατήθη,
ὡς λέων ἢ ὡς ἀετός, ὅπου ἀφ' οὗ γηράση,
καὶ τὴν ὁρμὴν τὴν φοβερὰν καὶ δυνάμιν του χάση,
τὸν παίζει καὶ ἡ ἀλεπού, καὶ δὲν τὸν ἐφοβᾶται,
- 390 ὡς καὶ ἀπὸ τοὺς λαγωοὺς αὐτοὺς καταφρονᾶται.
Οὕτω ἀπὸ τοὺς δούλους της, τοὺς Τούρκους καὶ Βουλγάρους,
ὅπου τοὺς εἶχε πρότερον αὐτοὺς ὡσὰν γαδάρους,
καὶ ἐκαταφρονήθηκεν τὸ σκῆπτρον τῶν Ρωμαίων,
καὶ ἐκαταφαγώθηκεν ὡς ἓνα θνησιμαῖον.
- 395 Διὰ θαλάσσης καὶ ξηρᾶς τὸ ἐλεηλατοῦσαν,
ἤρχοντο φούσαις καὶ ἐδῶ καὶ ἐδιαγοιμοῦσαν.
Ἦλθαν δὲ καὶ στὸν ταρσανᾶ τὸν τοῦ μοναστηρίου.
Ὁ ὁσιος δὲ φοβηθεὶς, ὁ δοῦλος τοῦ Κυρίου,
μὴν ἀνεβοῦν καὶ βλάψωσιν αὐτὸ ἢ τὸ χαλάσουν,
400 καθὼς τὸ ἐσυνήθιζαν καὶ τὸ καταρηνάσουν,
καθὼς καὶ ἄλλα μερικά, καὶ τὸ Χλωροποτάμου,
ὅπου τὸ κατεδάρισαν κ' ἐκεῖνο γέροντά μου,
καὶ τὸ ἐξανακαίνισεν ὁ Ρωμανὸς ὁ γέρων,
ὁ τῶν Ρωμαίων βασιλεὺς ὁ μακαρίτης, χαίρων,
405 πῆρε τινὰς τῶν μοναχῶν, μὲ δῶρα κατεβαίνει,
καὶ πάγει τοὺς προὔπαντᾶ καὶ τοὺς ἐσυντυχαίνει.
Ἐκεῖνοι καὶ ἐφώναζαν, τὰ ἄσπρα σας ζητοῦμεν,
φέρτε τα, ποῦ τὰ ἔχετε, καὶ δὲν ἀναχωροῦμεν.
Ποῦ εἶναι ὁ ἡγούμενος; ὡς μὴ γνωρίζοντές τον

- 410 τὸν γύρευαν, ὡς τῶν πολλῶν ἓνα νομίζοντές τον,
ὡς ἐνδυμένον εὐτελῇ. Αὐτὸν ὁποῦ ζητεῖτε,
ἐγὼ εἶμαι, τοὺς ἔλεγεν, ὁ Σίμων, καὶ ποθεῖτε.
"Ἀσπρα καὶ ροῦχα ἀπ' αὐτὰ ὅμως ὁποῦ φοροῦμεν,
ἀλλὰ ἡμεῖς δὲν ἔχομεν, ἀλλ' οὐδὲ ἀποκτοῦμεν.
- 415 Ταῦτα εἰπὼν ὁ ὁσιος, εἰς τίς εἶχεν ὀρμήσει
νὰ κόψη τὸ κεφάλι του, νὰ τὸν κατατομήσῃ.
Καὶ τὸ σπαθὶ ἐσήκωσεν, ἀλλ' ὅμως ἐξηράθη
ἡ χεὶρ ἐκεῖν' ἡ τολμηρά, καὶ φοβηθεὶς ἐστάθη.
Οἱ ἄλλοι ἐτυφλώθησαν ὅλοι ἀορασίᾳ,
- 420 ἔφθασεν εἰς τοὺς τολμηροὺς εὐθὺς δίκη ἡ θεία.
Τότε ἐταπεινώθηκεν ἡ ὑπερηφανία,
ἔπεσεν, ἐτζακίσθηκε καὶ ἡ θηριωδία.
Ταπεινωθέντες ἄλλαξαν ὅλοι εἰς θρηνωδίαν
τὴν ἀγριότητα αὐτῶν, καὶ τὴν μαιφονίαν.
- 425 Θρηνοῦντες παρεκάλουν δὲ νὰ τοὺς ἐσυγχωρήσῃ,
νὰ σπλαχνισθῇ, νὰ λυπηθῇ καὶ νὰ τοὺς ἐλέησῃ,
καὶ νὰ γενοῦν Χριστιανοί, ὅλοι νὰ βαπτισθοῦσι.
Χριστιανοὶ γινόμεθα, ἄρχισαν νὰ βοοῦσι,
Χριστιανοὶ γινόμεθα, μόνον ἐλέησόν μας,
- 430 δῶσε μας τὸ γλυκύτατον τὸ φῶς τῶν ὀμματιῶν μας.
Σίμων δὲ χριστομίμητος ὄντας εὐθέως στέλνει,
ἐκ τῆς κανδήλας τοῦ Χριστοῦ ἔλαιον ἐκεῖ φέρνει.
Καὶ τὰ ὀμμάτια αὐτῶν καὶ χεῖρα τὴν ἀθλίαν,
καὶ τολμηρὰν ἀλείφοντας, ἔλαβον τὴν ὑγείαν.
- 435 Διόπερ ἐβαπτίσθησαν νέοι ὁμοῦ καὶ γέροι,
οἱ Τοῦρκοι καὶ μὲ τὸν καιρὸν ἔγιναν καλογέροι.
Καὶ ἔμειναν εἰς τὴν σεπτὴν μονὴν τοῦ μακαρίου,
δοξάζοντες τὸν Κύριον διὰ παντὸς τοῦ βίου.
Τὸ ἐν κημῷ καὶ χαλινῷ τῶν μὴ προσερχομένων
- 440 τὰς σιαγόνας ἀγζαῖς σύ, Σῶτερ τῶν σωζομένων.
Ἐτελειώθη κ' εἰς αὐτοὺς διὰ τῆς τιμωρίας
ἐλκύσας πρὸς εὐσέβειαν αὐτοὺς ὡς διὰ βίας.
Τὸ συνηθίζει ὁ Θεός, αὐτὸν τὸν χαλινόν του
νὰ τὸν μεταχειρίζεται σαφῶς ὡς σωστικόν του.
- 445 Τοῦτέστι διὰ τῶν παθῶν ὡς χαλιναγωγίας,
φέρνει πρὸς θεοσέβειαν πολλοὺς ἐξ ἀθεΐας,
θεοσεβεῖς δὲ ἐξ ὁδοῦ κακίας ἀμαρτίας,
τοὺς μεταφέρει εἰς ὁδὸν ζωῆς καὶ σωτηρίας.
Μὴ προσεγγίζοντας αὐτῷ ἐκ προαιρέσεώς μας,
- 450 μᾶς σύρνει πρὸς τοῦ λόγου τοῦ ἄκοντας στανικῶς μας.
"Ὡ βάθος, πλοῦτος τῆς Θεοῦ σοφίας καὶ προνοίας,
ὁποῦ μεταχειρίζεται κοινῶς ἐπ' ἀληθείας
εἰς ὅλα του τὰ κτίσματα εἰς ἅπασαν τὴν κτίσιν,
ἀλλ' ἐξαιρέτως εἰς αὐτὴν τὴν τῶν ἀνθρώπων φύσιν.
- 455 Ἀλλ' ἐπειδὴ ἐσίμωσε καιρὸς τῆς ἐκδημίας
πρὸς τὸν ποθοῦμενον Θεὸν ἐκ νέας ἡλικίας,

- φθάσας, ἔλθων ἕως αὐτοῦ γήρους τοῦ βαθυτάτου,
καὶ ἐπροεῖδεν, ὡς εἰκός, τὴν ὥραν τοῦ θανάτου,
τοὺς μαθητάς του ἔκραξεν, ὅλους τοὺς καλογέρους,
460 τοὺς ἐν τῷ κοινοβίῳ του νέους, ὁμοῦ καὶ γέρους.
Καὶ ἐφανερώσε σ' αὐτοὺς ὅλους τὸν χωρισμόν του,
καὶ τὸν πρὸς τὸν ποθούμενον Δεσπότην μισεμόν του.
Διδάξας τοῦτον ὡς πατὴρ φρόνιμος τὰ παιδία,
ὡς δάσκαλος τοὺς μαθητάς σοφὸς τῇ ἀληθείᾳ.
465 Διδάξας πρῶτον μὲν αὐτοὺς περὶ ὀρθοδοξίας,
εἶτα περὶ μοναχικῆς ζωῆς καὶ πολιτείας,
ἀναργυρίας, προσευχῆς, νηστείας, ἀγρυπνίας,
καὶ τῆς χρυσῆς ὑπακοῆς, καὶ τῆς φιλαδελφείας.
Ἀφ' οὗ τοὺς εἶπεν ὅλ' αὐτὰ καὶ ἄλλα παρομοίως,
470 καὶ ὅλα λόγια Θεοῦ, πατὴρ ἡμῶν ὁ θεῖος,
ἕστερα τοὺς ἐλάλησε τὰ πρὸς παρηγορίαν,
ὅτι θρηνοῦσαν ὅλοι τοὺς διὰ τὴν ὀρφανίαν.
Καὶ ὑπεσχέθη πῶς ποτὲ δὲν θέλει τοὺς ἀφήσει
καὶ μετὰ θάνατον αὐτοὺς νὰ μὴ τοὺς βοηθήσῃ.
475 Τὸν τελευταῖον ἀσπασμόν τέλος τοῖς πᾶσι δώσας,
καὶ χεῖρας τε καὶ ὀφθαλμοὺς πρὸς οὐρανὸν σηκώσας,
καὶ δεηθεὶς πρὸς τὸν Θεὸν ὑπὲρ τοῦ κοινοβίου,
παρέδωκε τὸ πνεῦμα του εἰς χεῖρας τοῦ Κυρίου.
Ἔθαψαν δὲ οἱ ἀδελφοὶ μετὰ θρηνηλογίας
480 τὸ ἱερόν του λείψανον καὶ μετὰ ψαλμωδίας.
Καὶ ἀγκαλὰ δὲν ξεύρομεν ποῦ εἶναι τὸ μνημεῖον
οὔτε τὸ λείψανον αὐτοῦ, χάριτος τὸ ταμεῖον.
Τὰ σκέπασεν ὁ Κύριος, καθὼς πολλῶν καὶ ἄλλων
ἀγίων του καὶ δούλων του, μικρῶν τε καὶ μεγάλων.
485 Ξεύρομεν δὲ πῶς ἔβλυξε μῦρον τὸ λείψανόν του,
εἰς δόξαν του καὶ ἀμοιβὴν πόνων τῶν ἱερῶν του.
Καὶ εἰς τὸν βίον φαίνεται τοῦ καυοκαλυβίτου
πρώτου Μαζίμου ἐκείνου, τοῦ οὐρανοπολίτου.
Γράφει γὰρ ἐκεῖ οὕτως: «Εἰσὶ δὲ καὶ ἄλλα πολλὰ θαύματα ἀδόμενα ὑπὸ
πολλῶν, καὶ ἀπὸ τοῦ κὺρ Γρηγορίου ἐκ τῆς πέτρας τοῦ ἁγίου Σίμωνος
τοῦ μυροβλήτου».
Ἀλλὰ καὶ τὸ χρυσόβουλλον τοῦ Κράλη τῆς Σερβίας
490 τοῦ Ἰωάννου Οὐγγλεση, λήξεως μακαρίας.
Γράφει δὲ ἐκεῖ οὕτως: «Ἀκηκοὼς καὶ τὸ κὺρ Σίμωνος Πέτρας μοναστήριον,
τοῦ ἐν μύροις προσφάτως δοξασθέντος, ἡράσθην δομῆσαι ἀπὸ ἐκ βάθρων
εἰς μέγεθος ἱκανόν». Καὶ παρακάτω. Καὶ καθιερώθη - ἡ μονὴ δηλαδὴ - ἐπ'
ὀνόματι τῶν γενεθλίων Χριστοῦ τοῦ ἀληθινοῦ Θεοῦ ἡμῶν, ἥτις καὶ νέα
Βηθλεὲμ ἐκλήθη, διὰ τὸ ἰδεῖν τι σημεῖον τὸν Ἅγιον, ἡγουν Ἀστέρα
κρεμάμενον ἐπάνω τῆς πέτρας».
Αὐτὸς ὁ Κράλης εἶχε γὰρ κόρην δαιμονισμένην,
ὑπ' οὐδενὸς ἀνθρώπου δὲ μὴ θεραπευομένην.
Ἦκουσε δὲ τὰ θαύματα Σίμωνος τοῦ ἁγίου,
καὶ ἐκ τοῦ λειψάνου του μῦρον τοῦ σεβασμίου.

- 495 Καὶ τοῦτον ἐπικαλεσθεῖς μὲ πόνον περισσόν του,
τὴν θεραπείαν ἔλαβε καὶ τὸ θυγάτριόν του.
Τοῦτο ἰδὼν ἐθαύμασε, καὶ τὸν πνευματικόν του
Εὐθύμιον ἀπέστειλε μὲ πλοῦτον ἱκανόν του,
καὶ μὲ ἀφιερώματα, καὶ εἶχε ξανακτίσει
- 500 τὴν ἱερὰν ταύτην μονήν, καὶ πλέον τὴν αὐξήσει.
Τοῦτος δὲ ὁ Εὐθύμιος καὶ χρυσόβουλλον του
ἔφερε ὡς κτιτορικὸν εἰς μοναστήριόν του.
Ἦκμαζε δὲ ὁ βασιλεὺς ἐτοῦτος τῆς Σερβίας,
ὡς γράφει τὸ χρυσόβουλλον, ἐπὶ τῆς βασιλείας
- 505 Παλαιολόγου Μιχαήλ, τοῦ τῶν Παλαιολόγων
πρώτου, καὶ λατινόφρονος, πολλῶν κατὰ τὸν λόγον.
Ἦκμαζε ὁ ὅσιος ὅταν οἱ Βενετῶνοι
- ὡς ἀπὸ τὸ χρυσόβουλλον καθ' εἰς καταλαμβάνει -
τῆς Κωνσταντινουπόλεως εἶχαν τὴν βασιλείαν.
- 510 Ἄς ἔλθω καὶ εἰς ἄλλην δὲ αὐτοῦ θαυματουργίαν,
ὅπου τὴν ἔκαμε κι' αὐτὴν μετὰ τὴν κοίμησίν του,
σιμὰ σταῖς ἄλλαις ταῖς πολλαῖς, νᾶχωμεν τὴν εὐχὴν του.
Ἐπανηγύριζαν λοιπὸν κατ' ἔτος στὴν μονήν του
οἱ τῆς μονῆς του μοναχοὶ τὴν μνήμην τὴν σεπτὴν του,
- 515 ὡς νῦν πανηγυρίζομεν καὶ ἔως συντελείας,
εἰς δόξαν του καὶ εἰς τιμὴν μνήμης του τῆς ἀγίας.
Ἕνας δὲ δὲν ἐπείθετο νὰ συμπανηγύριση
καὶ οὔτε ἅγιον αὐτὸν νὰ τὸν ὀνοματίσῃ.
Μάλιστα ὁ ἀσύνετος τὸν ἀσχημολογοῦσε
- 520 καὶ ἀπὸ τῆς κοιλίας του λόγια ἐξερνοῦσε.
Καὶ ὅταν οἱ συνάδελφοι ἔκαμναν ἀγρυπνίαν,
αὐτὸς εἰς τὸ κρεβάτι του μὲ πᾶσαν ἀφοβίαν.
Ἐν μιᾷ οὖν τῶν ἑορτῶν αὐτοῦ τοῦ μακαρίου
φαίνεται ὁ μακάριος στὸν ὕπνον τοῦ ἀχρείου.
- 525 Φαίνεται δὲ ὁλόφωτος ὡς πρέπει τοῖς Ἁγίοις,
θείου μετόχοις ὡς φωτός, ὡς δούλοις του ἀξίοις.
Φαίνεται οὖν ὁλόφωτος, φαίνεται δοξασμένος,
καὶ ἀπὸ δύο μαθητὰς αὐτοῦ συντροφευμένος,
ἡγιασμένους καὶ αὐτούς. Καὶ λέγει μὲ θυμόν του
- 530 ὁ πρὶν πραότατος σ' αὐτὸν τὸν βλάσφημον ἐχθρόν του.
Δὲν σὲ ἀρέσ' ἡ δόξα μου αὕτη, καὶ μ' ἀτιμάζεις,
ἄπιστ', ἀδιάκριτε, καὶ μὲ καταδικάζεις;
Ταῦτα εἰπὼν δὲ εἰς αὐτὸν τοὺς μαθητὰς του νεύει,
καὶ κατὰ γῆς τὸν ἔστρωσαν, εὗρηκε τὸ γυρεύει.
- 535 Καὶ τὸν ραβδίζει κάμποσαις, καὶ ἄφαντος ἐγίνη.
Ὁ φόβος δὲ ὁ περισσὸς κ' οἱ ραβδισμοὶ ἐκείνοι
τὸν μοναχὸν ἐξύπνησαν ἔμφοβον τρομασμένον,
χαμένον ἀπ' τὸν φόβον του, ἀλλὰ καὶ πονεμένον.
Καὶ πάραντα εἰς τὸν ναὸν τρέχει στὴν ἐκκλησίαν,
- 540 βάλλει εἰς τὸν Ἠγούμενον μετάνοιαν βαθεῖαν.
Φωνάζει εἰς ἐπήκοον πάντων, ἀκούσατέ με,

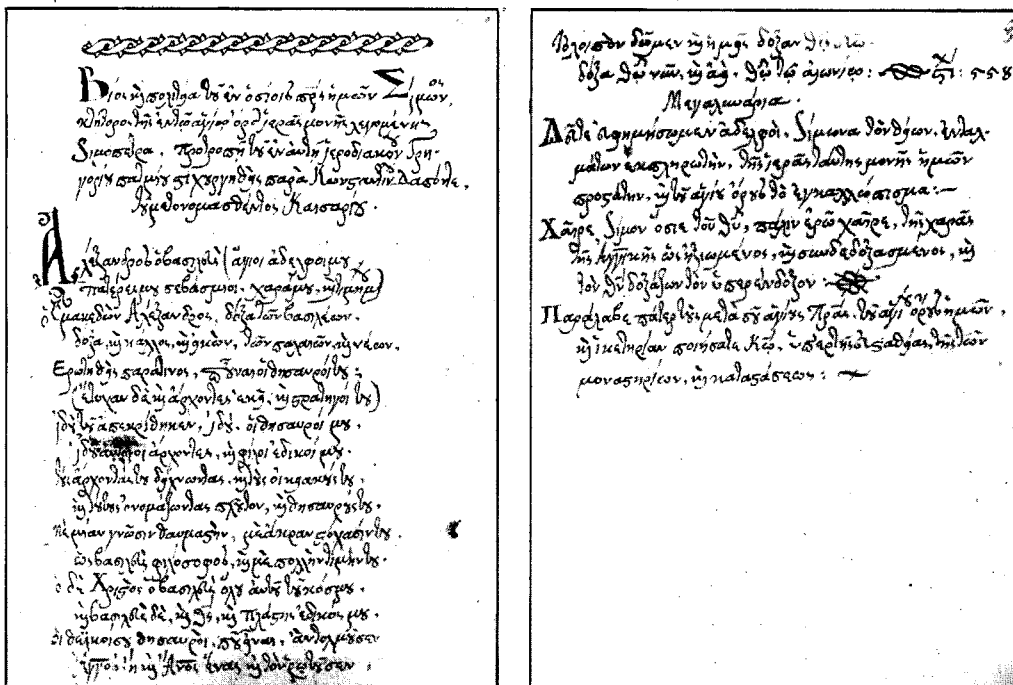
- πατέρες μου καὶ ἀδελφοὶ καὶ συγχωρήσατέ με.
 Νὰ τώρα ὀφθαλμοφανῶς εἶδα δεδοξασμένον
 τὸν ὅσιον πατέρα μας, φωτοπεριχυμένον.
- 545 Τώρα πιστεύω καὶ ἐγώ, ὡς ἓνα τῶν ἀρχαίων
 ὁσίων τὸν ἐπροσκυνῶ, δὲν ἀντιστέκω πλέον.
 Εὐχαριστῶ σοι Ἅγιε ὅτι ἡλεήσες με,
 καὶ ἐκ τοῦ Ἰαδου τὸν μωρὸν ζῶντα ἀνέβασές με.
 Ταῦτα μετὰ δακρύων δὲ βοῶν τὴν ὀπτασίαν
- 550 ἐδιηγῆθαι εἰς αὐτοὺς καὶ τὴν ραβδοκοπίαν.
 Ἐδόξασαν δὲ τὸν Θεὸν πάντες ἀπὸ καρδίας
 ὑπὲρ τῆς τοῦ συναδελφοῦ ἐτούτου σωτηρίας,
 καὶ ὑπὲρ τῆς μεγάλης δὲ δόξης τῆς τοῦ ὁσίου,
 καθὸ θεράποντος πιστοῦ καὶ δούλου του γνησίου.
- 555 Οὕτω δοξάζει ὁ Θεὸς τοὺς ὅσους τὸν δοξάζουν
 ἔργῳ καὶ λόγῳ, ὡς εἰκός, καὶ τὸν ἐγκωμιάζουν.
 Τὸ λοιπὸν δῶμεν καὶ ἡμεῖς δόξαν Θεῷ Κυρίῳ,
 δόξα Θεῷ νῦν, καὶ ἀεὶ Θεῷ τῷ αἰωνίῳ.

ΜΕΓΑΛΥΝΑΡΙΑ

Δεῦτε εὐφημήσωμεν ἀδελφοί,
 Σίμωνα τὸν θείων ἐνταλμάτων ἐκπληρωτὴν,
 τῆς ἱερᾶς ταύτης μονῆς ἡμῶν προστάτην,
 καὶ τοῦ ἁγίου ὄρους τὸ ἐγκαλλώπισμα.

Χαῖρε Σίμων ὅσιε τοῦ Θεοῦ,
 πάλιν ἔρῳ χαῖρε, τῆς χαρᾶς τῆς ἀγγελικῆς
 ὡς ἡξιωμένος καὶ συνδεδοξασμένος,
 καὶ τὸν Θεὸν δοξάζων τὸν ὑπερένδοξον.

Παράλαβε πάτερ τοὺς μετὰ σοῦ
 ἁγίους Πατέρας τοῦ ἁγίου ὄρους ἡμῶν
 καὶ ἱκετηρίαν ποιήσατε Κυρίῳ
 ὑπὲρ τῆς εὐσταθείας τῆς τῶν μοναστηρίων
 καὶ καταστάσεως.

13-14. Ἡ ἀρχὴ καὶ τὸ τέλος τοῦ ἔμμετρον βίου τοῦ ἁγίου Σίμωνα στὸν αὐτόγραφο κώδικα τοῦ Καισαρίου Δαπόντε. (Χφ. Μ. Ξηροποτάμου ἀρ. 256, φφ. 69α καὶ 81α).

Ἡ μελέτη μας αὐτὴ ἔχει γραφεῖ μέ πολλή χαρά καί προσφέρεται στοῦ ἀξιόλογου Μοναστηρίου τῆς Σιμωνόπετρας Ἀγίου Ὁρους, πού μᾶς ἔκανε τήν ἐξαιρετική τιμὴ νὰ μᾶς συμπεριλάβει στοῦν ἑορταστικό αὐτό τόμο.

1. Βιογραφικά:

Εἰδικά μελετήματα, ὅπου βιογραφικά στοιχεῖα τοῦ Δαπόντε, ἀναφέρουμε τὰ ἑξῆς:

Em. Legrand, Notice Bio-bibliographique (γιά τόν Δαπόντε) Ephémérides Daces ou Chronique de la guerre de quatre ans (1736-1739) par C. Dapontès, publiée, traduite et annotée par E.L., tome 3ème, Paris 1888, σσ. IX-LXXXIV.

N.G. Γεωργάρα, Καισάριος Δαπόντες καί Θωμάς Μανδαχάσης, Νέος Ἑλληνομνήμων 2(1905) 508-512.

Σπ. Λάμπρου, Αἱ κατὰ τῶν τυπογράφων τῆς Βενετίας αἰτιάσεις τοῦ Κισσ. Δαπόντε καὶ τοῦ Παχωμίου Ρουσάνου, Νέος Ἑλληνομνήμων 2(1905) 337-343.

582-584.

Louis Petit, λήμμα στο Dictionnaire de Théologie Catholique par Vacant-Mangenot, Paris, tome IV, 1912, σσ. 1408-141α.
Εὐδοκίμου Ξηροποταμινού, Ἡ ἐν Ἀγίῳ Ὅρει Ἀθῶ Ἱερὰ, Βασιλικὴ καὶ Σταυροπηγιακὴ Σεβασταία Μονὴ Ξηροποτάμου

424-1925, Θεσσαλονίκη - Σέρραι 1926, σσ. 72-82 (περ. Γρηγόριος Παλαμάς 6(1922) 530-541, 568-569).

Δ.Π. Πασγάλη, Καισάριος Δαπόντες (1714-1784), Θεολογία 13(1935) 224-250.

Σ.Ι. Βακρατσά, Kaisáριος Δαπόντες, 'Αρχεῖον Εὐβοϊκῶν Μελετῶν 2(1937) 221-226.

Ν. Βέη, Αϊ Δάφναι Π. Νιρβάνα... καὶ ὁ Δαπόντες, Νέα Ἑστία 23(1938) 372-375 καὶ Σεισμολογικά ἐκ τῶν ἔργων τοῦ Κ. Δαπόντες, «Τριακονταπενταετηρίς τοῦ καθηγ. Ν. Κρητικοῦ (1907-1942)», 1944, μέρος β', Ἐπιστημονικαὶ πραγματεῖαι XXIV, Ἀκαδημία Ἀθηνῶν, σσ. 243-275.

Β. Σφυρόερα, Δαπόντες Καισάριος, λήμμα στην Θρησκευτική καί 'Ηθική 'Εγκυκλοπαίδεια 4(1964) 964-965 (963β-964α).

E.Θ. Σουλολιάννη, 'Ο Δαπόντες, ή αντίληψίς του περί ιστορίας και ό πρόλογος είς τό Φανάρι Γυναικῶν, Παρνασσός 12(1970) 253-261.

E. Th. Souloyannis, Dapontès et les Balkans au XVIIIe siècle, Actes du II Congrès Internationale des études du sud - est Européen, tome IV, Athènes 1978, σσ. 141-147.

Ἡ γράφω τον μελέτη του με τίτλο: Ὁ Κασάρης Δαπόντες καί τό ἔργον του τό «Φανάρι Γυναικῶν», Ρώμη 1973-74, πού ἀποτέλεσε τήν διδακτορική του διατριβή στή Σχολή Γραμμάτων καί Φιλοσοφίας τοῦ Πανεπιστημίου Ρώμης, ἀφιέρωσε γιά

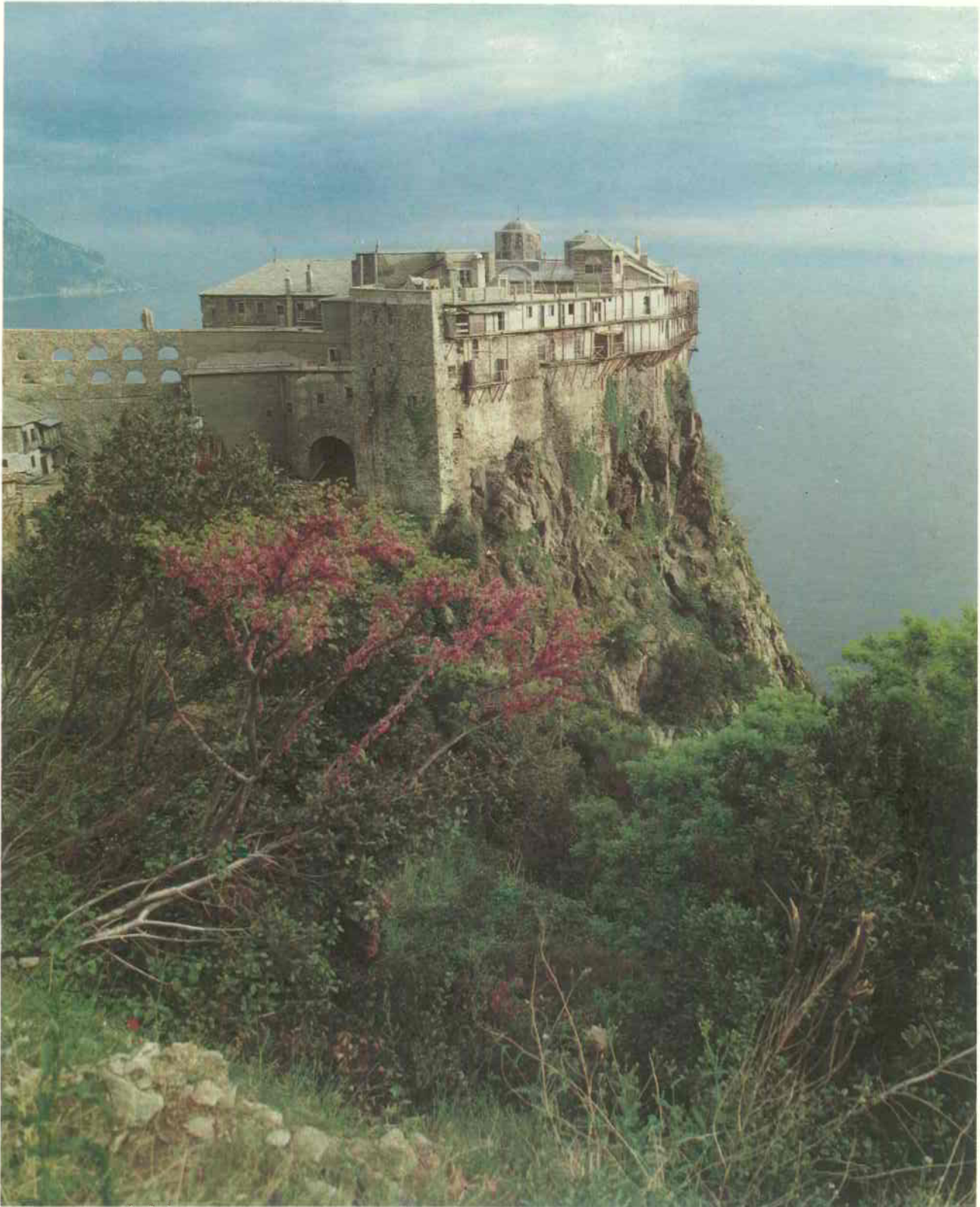
τή ζωή και τό ἔργο τοῦ Δαπόντε τίς σσ. 14 κ.ἐξ. (κείμενο πολυγραφημένο). Νέα βιογραφικά στοιχεία ἔδωσε ὁ Γ. Κεχαγιόγλου στήν ἀνακοίνωσή του πρὸς τό Β' Διεθνές Συνέδριο Θεσσαλικῶν Σπουδῶν (1980), μέ τίτλο « Ἐρευνητικές προοπτικές γιά τό ἔργο τοῦ Κ. Δαπόντε, καί ὁ κώδικας Βυτίνας, ἀρ. 1».

Πρέπει νά ἀναφέρομε ὅτι πηγές γιά τή βιογραφία τοῦ Δαπόντε ἀποτελοῦν τά ἔργα τοῦ ἴδιου: Κῆπος Χαρίτων, Καθρέπτῃς Γυναικῶν, Κατάλογος Ἱστορικός, Ἄνθη Νοητά, Φανάρι Γυναικῶν (πρβλ. Κ.Ν. Σάθα, Νεοελληνική Φιλολογία, Ἀθῆναι 1868, σσ. 501-505 καί Μεσαιωνική Βιβλιοθήκη, τόμ. Γ', Βενετία 1872, σσ. κη' - ξθ'). Βλ. τέλος καί τό Χρονικό Μολδαβίας, Cronica Ghiculestilor, Istoria Moldoviei in tre anni 1695-1754, ed. N. Camariano, Ariadna Camariano - Cioran, Bucuresti 1965, σσ. 584-586, 602-604.

2. *Κῆπος Χαρίτων*, ἔκδ. Σοφοκλέους, Ἀθῆναι 1882, σ. 3.
3. *Φανάρι Γυναικῶν*, ἀνέκδοτο, στ. 9181-9184.
4. *Κῆπος Χαρίτων*, δ.π.π., σ. 2. Βλ. καί Γ. Ζολώτα, Ἱστορία τῆς Χίου, τόμ. Γ', μέρος α', Ἀθῆναι 1928, σσ. 509-510, Ν. Βέη, Δάφναι Νιρβάνα καί ὁ Δαπόντες..., Νέα Ἑστία 23(1938) 373.
5. *Φανάρι Γυναικῶν*, στ. 9165-9174.
6. *Κῆπος Χαρίτων*, δ.π.π., σ. 4.
7. *Κατάλογος Ἱστορικός*, στοῦ Κ. Σάθα, Μεσαιωνική Βιβλιοθήκη, δ.π.π., σ. 187, *Κῆπος Χαρίτων*, δ.π.π., σ. 4, Β. Σφυρόερα, Οἱ Δραγουμάνοι τοῦ Στόλου. Ὁ θεσμός - οἱ φορεῖς, Ἑπετ. Μεσ. Ἀρχείου Ἀκαδημίας Ἀθηνῶν 14(1964) 99-100.
8. *Κῆπος Χαρίτων*, δ.π.π., σσ. 7-17.
9. *Φανάρι Γυναικῶν*, στ. 9277-9278.
10. *Κῆπος Χαρίτων*, δ.π.π., σ. 6.
11. *Κῆπος Χαρίτων*, δ.π.π., σ. 7.
12. *Κῆπος Χαρίτων*, δ.π.π., σ. 7.
13. *Κῆπος Χαρίτων*, δ.π.π., σ. 16.
14. *Κῆπος Χαρίτων*, δ.π.π., σ. 16.
15. *Κῆπος Χαρίτων*, δ.π.π., σ. 8.
16. *Κῆπος Χαρίτων*, δ.π.π., σ. 8.
17. *Κῆπος Χαρίτων*, δ.π.π., σ. 16.
18. *Κῆπος Χαρίτων*, δ.π.π., σσ. 17, 23· πρβλ. *Φανάρι Γυναικῶν*, στ. 9831-9833, 9835-9836, 9841-9844.
19. Πρβλ. τόν κανόνα πού ἔγραψε ὁ ἴδιος: «Κανὼν εὐχαριστήριος εἰς τήν Ὑπεραγίαν Θεοτόκον, τήν παντοδύναμον ἄνασσαν, ἐπί ἀπαλλαγῇ ἐχθρῶν, ποιηθεῖς παρ' αὐτοῦ, ὅτε ἀπέστειλεν ὁ Τεργιακὴ Χασάν Πασᾶς, ἐπίτροπος τῆς Βασιλείας, ἐν Γιασίῳ, ἡγεμονεῦοντος Ἰω. Βοεβόδα Μαυροκορδάτου, πιάσας αὐτόν, καί οὐχ εὔρεν αὐτόν, προαισθόμενον καί ἐπελθόντα εἰς τό Κρίμι εἰς τόν Ταταρχάνην Σελήμ Κυρεῖς, ἐν ἔτει σωτηρίῳ αψμς' τόν Ἰούλιον, καθ' ὃν καιρόν καί τούς τριαδικούς κανόνας συνέθετο». Βλ. ἐπίσης *Φανάρι Γυναικῶν*, στ. 1657-1660.
20. Γιά τό ταξίδι αὐτό, τόν Ταταρχάνη καί τήν Κριμαία βλ. Καθρέπτῃ Γυναικῶν, τόμ. β', σσ. 289-291, 291-293, 293-297, 297-299, 299-301, 301-305.
21. *Καθρέπτῃς Γυναικῶν*, τόμ. α', σ. 430, τόμ. β', σσ. 35, 307-309, *Κῆπος Χαρίτων*, δ.π.π., σσ. 39-48· πρβλ. *Δακτικές Ἐφημερίδες*, τόμ. Ι, σ. τοε', *Φανάρι Γυναικῶν* στ. 2115-2120.
22. *Καθρέπτῃς Γυναικῶν*.
23. *Κῆπος Χαρίτων*, δ.π.π., σ. 42.
24. *Κῆπος Χαρίτων*, δ.π.π., σ. 42.
25. *Κῆπος Χαρίτων*, δ.π.π., σ. 49.
26. *Κῆπος Χαρίτων*, δ.π.π., σ. 50· ἐνδιαφέροντα γιά τήν πρώτη μοναστική ζωή του βλ. στίς σσ. 53-59, δηλ. στό κεφ. « Ἐγκώμιον ἐρημίας καί μοναχικῆς διαγωγῆς ».
27. *Κῆπος Χαρίτων*, σ. 59.
28. *Κῆπος Χαρίτων*, σ. 60.

29. *Κήπος Χαρίτων*, σσ. 60-62.
30. *Κήπος Χαρίτων*, σσ. 72-75, όπου κεφάλαιο με τίτλο «Περί τοῦ εἰς Μπογδανίαν πηγαιμοῦ καὶ τῶν ἐν αὐτῇ».
31. *Κήπος Χαρίτων*, σσ. 86-91, όπου κεφάλαιο με τίτλο «Περί τῆς εἰς Βλαχίαν ἐπιστροφῆς καὶ τῶν ἐν αὐτῇ»· πρβλ. σσ. 63-69, όπου κεφάλαιο με τίτλο «Περί τῆς μετὰ τοῦ Τιμίου Σταυροῦ ἀπὸ τοῦ Ἁγίου Ὁρους ἀποδημίας μου καὶ εἰς Βλαχίαν ἐπιδημίας καὶ τῶν ἐν αὐτῇ».
32. *Κήπος Χαρίτων*, σ. 94.
33. *Κήπος Χαρίτων*, σσ. 94-103.
34. *Κήπος Χαρίτων*, σσ. 103 κ.ἐξ., όπου κεφάλαιο με τίτλο «Περί τοῦ εἰς τὴν Πόλιν ἐρχομοῦ καὶ τῶν ἐν αὐτῇ».
35. *Κήπος Χαρίτων*, σσ. 108-113, όπου κεφάλαιο με τίτλο «Περί τοῦ εἰς Χίον καὶ Σάμον πηγαιμοῦ καὶ τῶν ἐν τῇ Χίῳ».
36. *Κήπος Χαρίτων*, σσ. 164-169, όπου κεφάλαιο με τίτλο «Περί τῆς εἰς Σκόπελον καὶ Εὐριπον ἐπιδημίας καὶ τῶν ἐν αὐταῖς».
37. *Κήπος Χαρίτων*, σσ. 169-171, όπου κεφάλαιο με τίτλο «Περί τῆς εἰς τὸ Ἅγιον Ὄρος ἐπανόδου καὶ περὶ τοῦ Ἀθωνος καὶ περὶ μεταμορφώσεων».
38. *Πανδώρα* 12(1871) 314.
39. *Ε.Θ. Σουλολιάννη*, *Καيسάριος Δαπόντες καὶ τὸ ἀνέκδοτο ἔργο του «Φανάρι Γυναικῶν»*, διδακτορική διατριβή, δακτυλογραφημένο κείμενο, Ρώμη 1973-1974, σ. 18 κ.ἐξ.
40. Ἀφιερώνει τὸ «Βιβλίον περιέχον ἱεράς ἀκολουθίας» (1736) στὸν Κων. Μαυροκορδάτο. Ἀφιερώνει τὴν «Βίβλο περιέχουσα ἀκολουθία Ρηγίνου» (1746) στὸν Ἰω. Μαυροκορδάτο. Ἀφιερώνει τὸν «Καθρέπτη Γυναικῶν» (1776) στὴν Ἑλένη Μαυροκορδάτου.
41. Μὲ δαπάνη του ἐκδόθηκε τὸ «Βιβλίον περιέχον ἱεράς ἀκολουθίας».
42. Μὲ δαπάνη του ἐκδόθηκαν οἱ «Λόγοι Πανηγυρικοί».
43. *Legrand*, BH, 18 siècle, I, σ. 249, ἀρ. λήμ. 230, όπου ὁ πλήρης τίτλος καὶ περιγραφή τῆς ἐκδόσεως.
44. *Legrand*, BH, 18 siècle, I, σσ. 341-342, ἀρ. λήμ. 339.
45. *Legrand*, BH, 18 siècle, II, σ. 51, ἀρ. λήμ. 647.
46. *Legrand*, BH, 18 siècle, II, σ. 16, ἀρ. λήμ. 591.
47. *Legrand*, BH, 18 siècle, II, σσ. 113-114, ἀρ. λήμ. 718.
48. *Legrand*, BH, 18 siècle, II, σσ. 132-136, ἀρ. λήμ. 739.
49. *Legrand*, BH, 18 siècle, II, σσ. 222-223, ἀρ. λήμ. 854.
50. *Legrand*, BH, 18 siècle, II, σσ. 272-280, ἀρ. λήμ. 919.
51. *Κ. Σάθα*, *Νεοελληνική Φιλολογία*, ὁ.π.π., σ. 504.
52. *Legrand*, BH, 18 siècle, II σσ. 291-293, ἀρ. λήμ. 939.
53. *Legrand*, BH, 18 siècle, II σσ. 309-310, ἀρ. λήμ. 965.
54. *Legrand*, BH, 18 siècle, II σσ. 340-343, ἀρ. λήμ. 1019.
55. *Legrand*, Dapontès, *Éphémérides Daces*, ὁ.π.π., tome III, σσ. LIII-LV, ἀρ. 12.
56. *Κ. Σάθα*, *Μεσαιωνική Βιβλιοθήκη*, ὁ.π.π., σσ. 1-70 καὶ C. Erbiceanu, *Cronicarii Greci*, Bucuresti 1888, σσ.5-63· πρβλ. *Legrand*, Dapontès, *Éphémérides Daces*, ὁ.π.π., σσ. LV-LVI, ἀρ. 14.
57. *Κ. Σάθα*, *Μεσαιωνική Βιβλιοθήκη*, ὁ.π.π., σσ. 73-200 καὶ C. Erbiceanu, ὁ.π.π., σσ. 87-227· πρβλ. *Legrand*, Dapontès, *Éphémérides Daces*, ὁ.π.π., σ. LVI, ἀρ. 15.
58. *Legrand*, Dapontès, *Éphémérides Daces*, ὁ.π.π., σ. LVII, ἀρ. 18.
59. *Legrand*, Dapontès, *Éphémérides Daces*, ὁ.π.π., σ. LVI, ἀρ. 16.
60. *Γ. Φουσάρα*, *Εὐβοϊκή Βιβλιογραφία*, τόμ. Β', σ. 165, ἀρ. 851.
61. *Legrand*, Dapontès, *Éphémérides Daces*, ὁ.π.π., σ. LXXX, ἀρ. 21.

62. *Legrand*, Dapontès, Éphémérides Daces, δ.π.π., σ. LXXXI, άρ. 23.
63. *Legrand*, Dapontès, Éphémérides Daces, δ.π.π., σσ. LVII-LXXV, άρ. 19.
64. *Legrand*, Dapontès, Éphémérides Daces, δ.π.π., σ. LXXV, άρ. 20.
65. *Legrand*, Dapontès, Éphémérides Daces, δ.π.π., σσ. LXXXII-LXXXIV, άρ. 24.
66. *Legrand*, Dapontès, Éphémérides Daces, δ.π.π., σ. LXXXI, άρ. 22· τμήμα του στιχουργήματος εκδίδει ό Ε.Θ. Σουλογιάννης στη διδακτορική διατριβή του τήν όποία βλ. πιο πάνω.
67. Ε.Θ. Σουλογιάννη, Καισάριος Δαπόντες..., δ.π.π., σσ. 66-67.
68. 'Από όσα γνωρίζω ό Δαπόντες δέν έγραψε άλλο βίο άγίου.
69. Σπ. Λάμπρου, Κατάλογος τών έν ταϊς βιβλιοθήκαις του 'Αγίου 'Ορους έλληνικών κωδίκων, τόμ. Α', έν Κανταβρυγία 1895, σσ. 221-222, κώδικας 2589/256· πρβλ. Εύδοκίμου Ξηροποταμηνού, Κατάλογος αναλυτικός τών χειρογράφων κωδίκων τής βιβλιοθήκης τής έν 'Αγίω 'Ορει του 'Αθω ιερᾶς... Μονῆς Ξηροποτάμου, Θεσσαλονίκη 1932, σσ. 128-130, κώδικας 2818/256.
70. Νέον Λειμωνάριον..., Βενετία 1819¹, σσ. 89-99 και Νέον Λειμωνάριον..., 'Αθήναι 1873, σσ. 473-486.
71. Σωφρ. Εύστρατιάδου, 'Αγιολόγιον τής 'Ορθοδόξου 'Εκκλησίας έκδ. 'Αποστολικής Διακονίας τής 'Εκκλησίας τής 'Ελλάδος χ. χρ., σ. 426.
72. Σωφρ. Εύστρατιάδου, Βιβλιογραφία τών ακολουθιών, 'Επετηρίς 'Εταιρείας Βυζαντινών Σπουδών τόμ. 9(1932) 114-116.
73. Νικοδήμου 'Αγιορείτου, Συναξαριστής τών δώδεκα μηνών του ένιαυτου, τόμ. Α', Βενετία 1829, σ. 426.
74. Νικοδήμου 'Αγιορείτου, Συναξαριστής, δ.π.π., σ. 426, σημείωση.
75. Κ. Δουκάκη, Συναξαριστής πάντων τών άγιών μηνός Δεκεμβρίου, 'Αθήναι 1896, σσ. 609-610.
76. Σωφρ. Εύστρατιάδου, Βιβλιογραφία τών ακολουθιών, δ.π.π., σ.114.
77. Μ. Μαργουνίου, Βίοι άγιών έκ τής έλληνικῆς γλώττης..., Βενετία 1685.
78. Νέον Χιακόν Λειμωνάριον περιέχον μαρτύρια παλαιά και νέα..., 'Αθήναι 1930.
79. Bibliotheca Hagiographica Graeca (BHG), Tome 1-3, Bruxelles 1957, και Auctarium τής BHG, Bruxelles 1969.
80. 'Ο Γρηγόριος Κανᾶς, ιεροδιάκονος ό Πάτμιος, έζησε τό 18ο αϊ. και αναφέρεται σάν κωδικογράφος πολλές φορές· βλ. σχετικά Λ. Πολίτη, Συνοπτική αναγραφή χειρογράφων έλληνικών συλλογών, Θεσσαλονίκη 1976, παράρτημα περιοδικού «'Ελληνικά», άρ. 25, σ. 44, και διακόνου Χρυσοστόμου Γ. Φλωρεντή, Βραβεΐον τής ιερᾶς μονῆς 'Αγ. 'Ιωάννου του Θεολόγου Πάτμου, σειρά «διπτύχων παράφυλλα», 'Εταιρεία Βυζαντινών και Μεταβυζαντινών Σπουδών, 'Αθήναι 1980, σ. 98.
81. Λ. Πολίτη, Συνοπτική αναγραφή, δ.π.π., σσ. 44.
82. Λ. Πολίτη, Συνοπτική αναγραφή, δ.π.π., σσ. 44.
83. Διακόνου Χρυσ. Γ. Φλωρεντή, Βραβεΐον, δ.π.π., σ. 98.
84. 'Αρκαδίου Βατοπεδινού, Κατάλογος τών έν τή Μονῇ Βατοπεδίου αποκειμένων κωδίκων υπό μητροπολίτου πρ. Λεοντοπόλεως Σωφρονίου Εύστρατιάδου και γέροντος 'Αρκαδίου Βατοπεδινού, Paris, Champion, 1924.
85. Σπ. Λάμπρου, Κατάλογος, δ.π.π., τόμ. Α', σ. 262.

15. Ἡ Σιμωνόπετρα ἀπό τὰ βορειοδυτικά.

Ὁ ἅγιος ΣΙΜΩΝ
ΚΑΤΙΣΤΕΡ ἦ ΕΝ

ὉΜΥΡΟΒΛΥΤΗΣ
Εἰς ἈΘΩΝΕΣ ΤΑΣ

ἄΓΓΝΟΝ
ὍΜΗ·ΟΙΔΕ
ἦ ΝΥΝΑΓΙ
ΖΗ·ΕΛΘΕ
Εἰς ἈΘΩΝ ΚΕ
ΠΑΙΕΝΟΝ
ΕΚΣ ὙΡΣ
ΕΝ ΤΗ ΠΑ

Α' ΠΡΟΟΙΜΙΑΚΕΣ ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

α' Τό θέμα τοῦ Ἐγκωμίου.

Θέμα τοῦ Ἐγκωμίου εἶναι ὁ ὁσιος Σίμων ὁ Ἀθωνίτης, «κτίτωρ τῆς ἐν τῷ Ἀθῶ ἱερᾷ Μονῆς Σιμωνοπέτρας»². Στά εἰδικά βιβλία τῆς Ἐκκλησίας φέρεται «ἄνευ ὑπομνήματος»³, ἀλλά σέ ἄλλα νεώτερα βρίσκομε τόν κατά πλάτος βίο του⁴, καθὼς καί τήν Ἀκολουθία του μέ σύντομο συναξάρι⁵. Σῳζονται δύο δίστιχα, σέ βυζαντινό δωδεκασύλλαβο, στή μνήμη του: τό ἓνα σέ κώδικα τῶν Καυσοκαλυβίων,

Σίμων, ὑπερβάς ἀστεροσκόπων θέαν,

τήν Βηθλεέμ παρῆκε πρός πόλον θεών⁶,

καί τό ἄλλο στό *Συναξαριστή* τοῦ Νικόδημου, ἀπ' τόν χειρόγραφο *Συναξαριστή* τῆς μονῆς Παντοκράτορα, ὅπως μᾶς πληροφορεῖ ὁ ἴδιος ὁ ἅγιος Νικόδημος ὁ Ἀγιορείτης στά προλεγόμενα τοῦ *Συναξαριστοῦ* του, γιά τά λαμβικά δίστιχα μέ τόν ἀστερίσκο στό πλάι⁷.

Πρός Πέτρον ἔσχε⁸ κοινά κλῆσιν καί πέτραν,

ὑπερτερεῖ μύρω δ' ὁ τῆς Πέτρας Σίμων.

Ἀπό τόν ιγ' αἰῶνα, πού ἐκοιμήθη ὁ ὁσιος Σίμων καί τόν ιδ' αἰῶνα, πού χτίστηκε μεγαλοπρεπέστερα τό περιώνυμο Σιμωνοπετρίτικο Μοναστήρι ἀπό τόν βασιλιά τῆς Σερβίας Ἰωάννη Οὐγγλεση (1371), πρέπει νά γράφτηκαν ἀρκετά βιογραφικά, ἐγκωμιαστικά ἢ ὕμνογραφικά κείμενα. Δυστυχῶς, οἱ δύο μεγάλες πυρκαγιές τοῦ Μοναστηριοῦ (1580 καί 1891) πού κατέστρεψαν ὅλους τοὺς θησαυροὺς του, πρέπει νά κατέστρεψαν κ' ἓνα μεγάλο μέρος ἀπό τά παραπάνω κείμενα, πού, ὅπως εἶναι φυσικό, ἦταν συναγμένα στή Σιμωνόπετρα. Πιθανώτατα, ἀνάμεσα σ' αὐτά νά βρίσκονταν καί τό πρωτότυπο ἢ ἐν' ἀπ' τά παλιότερα χειρόγραφα, πού περιεῖχε τόν βίον καί τήν πολιτείαν τοῦ Ὁσίου, γραμμένον ἀπό τόν Μοναχό Ἡσαΐα, γιά τόν ὁποῖο δέν εἴμαστε σέ θέση νά γνωρίζουμε τίποτε ἀπολύτως σήμερα. Εὐτυχῶς, ὅμως, ὁ ὁσιος Μακάριος ὁ Νοταρᾶς διέσωσε αὐτό τό κείμενο στό βιβλίο του *Νέον Λειμωνάριον*⁹, ἔστω καί σέ μετάφραση τοῦ Χίου Ἱερομονάχου Νικηφόρου (+1821)¹⁰. Ὁ Μοναχός Ἡσαΐας δέν γνωρίζει τίποτε γιά τό ποῦ καί πότε γεννήθηκεν ὁ Ὁσιος¹¹, μά καί ἄλλα χειρόγραφα

3

ΑΝΕΚΔΟΤΟ ΕΓΚΩΜΙΟ ΤΟΥ ΑΓ. ΝΙΚΟΔΗΜΟΥ ΣΤΟΝ ΟΣΙΟ ΣΙΜΩΝΑ ΤΟΝ ΜΥΡΟΒΛΥΤΗ¹

Π.Β. Πάσχου

16. Εἰκόνα τοῦ ἁγίου Σίμωνος στήν Καλύβη τοῦ Ἀγίου Παντελεήμονος τῆς σκήτης τῶν Καυσοκαλυβίων, 1781.

νά διασώζονταν από τις πυρκαγιές που αναφέραμε δέν είναι σίγουρο, πώς θά μᾶς ἔδιναν περισσότερες πληροφορίες. Φτωχό κάπως, ἀλλά σύντομο κ' ἐπιγραμματικό, φαίνεται τό σημεῖωμα πού γράφει ὁ ὁσιος Νικοδήμος καί καταχωρίζει στόν *Συναξαριστή* του: «Οὗτος ὁ ὁσιος ἐνίκησε τόν διάβολον, φανέντα αὐτῷ ἐν εἵδει δράκοντος· καί φωτισμοῦ θεοῦ ἀξιώθεις, ἤκουσε φωνήν ἐν τῇ νυκτί τῶν Χριστοῦ γέννων, προστάζουσιν αὐτόν νά κτίσῃ τό μοναστήριον ἐπάνω εἰς τήν πέτραν, ὅπου καί ἀστέρα εἶδεν ἰστάμενον, κατελθόντα ἄνωθεν. Οὗτος τόν κεραστήν καί μαθητήν του πεσόντα κάτω ἀπό τό ὕψος ἐκεῖνο, ἀβλαβῆ ἐφύλαξεν· οὗτος τῶν κατ' αὐτοῦ ὀρμησάντων Ἀράβων, ἄλλου μὲν τήν χεῖρα ἐξήρανε, ἄλλου δέ τούς ὀφθαλμούς ἐτύφλωσε, καί πάλιν αὐτούς ἰατρεύσας, ἐβάπτισε καί μοναχοῦς ἐποίησε. Καί τήν θυγατέρα τοῦ βασιλέως τῆς Σερβίας Ἰωάννου Οὐγγλεσι δαιμονισμένην οὔσαν ἰάτρευσε, καί μετὰ θάνατον μύρον εὐῶδες ἐκ τῶν λειψάνων του ἀνέβλυσε, καθὼς μαρτυρεῖ τό τοῦ ἀνωτέρω βασιλέως Χρυσόβουλλον...»¹². Παραλλαγή τοῦ βιογραφικοῦ αὐτοῦ σημειώματος βρίσκουμε καί στό *Ἐγκώμιον* «Τῶν ἐν Ἀγίῳ Ὁρει τοῦ Ἀθω διαλαμψάντων Πατέρων» τοῦ ἁγ. Νικοδήμου, συνεκδομένο μέ τήν *Ἀκολουθία* τῶν Ἀγιορειτῶν, πού ἀρκετές ἤδη φορές ἐκδόθηκε¹³ στό παρελθόν.

β' Τό Κείμενο τοῦ Ἐγκωμίου.

Τό κείμενο τοῦ Ἐγκωμίου τοῦ ὁσίου Σίμωνος, πού ἐκδίδουμε ἐδῶ βρίσκεται στό ἴδιο χειρόγραφο τῆς Σιμωνόπετρας, ὅπου περιέχονται κ' οἱ Ἀκολουθίες γιά τίς σπουδαιότερες πανηγύρεις τῆς Μονῆς, α) τῆς «μυροφόρου καί ἰσαποστόλου Μαγδαληνῆς» καί β) τοῦ ὁσίου Σίμωνος τοῦ μυροβλύτου. Τό χειρόγραφο, — πού εἶναι τοῦ τέλους τοῦ 18 αἰῶνος, ἀκαταλογογράφητο καί ἀντιγράφει καλλιγραφικά παλαιότερα χειρόγραφα, γιά λειτουργική κυρίως χρήση —, ἔχει τόν ἀκόλουθο τίτλο: *Ἀκολουθίαί δύο τῆς Ἀγίας ἐνδόξου Μυροφόρου καί Ἰσαποστόλου Μαρίας τῆς Μαγδαληνῆς καί τοῦ Ὁσίου καί Θεοφόρου Πατρός ἡμῶν Σίμωνος τοῦ Μυροβλύτου, Ἀντιγραφεῖσαι ἐξ ἀρχαίων χειρογράφων παρά τινος Μοναχοῦ, τῇ προτροπῇ τε καί φιλοτίμῳ δαπάνῃ τοῦ Πανοσιολογιωτάτου ἐν Ἱερομονάχοις ἁγίου Καθηγουμένου*

τοῦ Ἱεροῦ Κοινοβίου τοῦ ἁγίου Σίμωνος Πέτρας κυρίου Νεοφύτου, Ἀρχιμανδρίτου. Ἐν Ἀγιωνύμῳ Ὁρει 1893. Ὁ ἀνώνυμος ἀντιγραφέας-Μοναχός δέν μᾶς λέει τίποτε γιά τό συγγραφέα τοῦ ὑπό ἔκδοση *Ἐγκωμίου*, πού καταλαμβάνει τίς σελίδες 127-147 τοῦ μέ πολλήν ἐπιμέλεια καλλιγραφημένου χειρογράφου τοῦ¹⁴, μέ τόν τίτλο *Ἐγκώμιον πρὸς τόν Ὁσίον καί θεοφόρον Πατέρα ἡμῶν Σίμονα τόν Μυροβλύτην*, ἀλλά ὑπάρχουν βάσιμες πιθανότητες τό κείμενο τοῦτο ν' ἀνήκει στόν κάλαμο τοῦ ἁγίου Νικοδήμου τοῦ Ἀγιορείτου. Δυστυχῶς, δέν κατέχουμε τό πρωτόγραφο τοῦ κειμένου, γιά νά τό συγκρίνουμε μέ τά γνωστά αὐτόγραφα τοῦ ὁσίου Νικοδήμου καί νά εἰμαστε βέβαιοι γιά τήν πατρότητά του. Ἐτσι, δέν στηριζόμαστε σέ ἀποδείξεις ἀλλά μονάχα σ' ἐνδείξεις - ἐπιχειρήματα, γιά νά προτείνουμε γιά συγγραφέα τοῦ Ἐγκωμίου τόν ἅγιο Νικοδήμον τόν Ἀγιορείτη. Τέτοια ἐπιχειρήματα μποροῦν νά θεωρηθοῦν, α) ἡ γλῶσσα τῆς ἐποχῆς τοῦ ἁγίου Νικοδήμου· β) ὕφος ἐγκωμίου - συναξαρίου παρόμοιο μέ τό ὕφος τῶν γνωστῶν ἐγκωμίων ἢ μεταφράσεων¹⁵ τοῦ ἁγίου Νικοδήμου· γ) δαψίλεια γραφικῶν ἀναφορῶν (Παλαιά καί Καινή Διαθήκη), πού χαρακτηρίζει τ' αὐθεντικά κείμενα τοῦ ἁγ. Νικοδήμου· δ) συγγένεια καί ταύτιση σχεδόν τῶν περί θείας ἐξομολογήσεως καί θ. Κοινωνίας ἰδεῶν¹⁶ μ' ἐκεῖνες πού ἐκφράζονται στά σχετικά ἔργα τοῦ ἁγ. Νικοδήμου καί ε) ἡ βεβαίωση τοῦ ἴδιου τοῦ ἁγ. Νικοδήμου, στό τέλος τοῦ βιογραφικοῦ σημειώματός του γιά τόν ἅγ. Σίμονα: «τούτου ἡ ἁσματική ἀκολουθία εὐρίσκεται εἰς τό μοναστήριόν του τῆς Σιμωνόπετρας. *Εἰς τοῦτον τόν ὁσίον ἐφιλοπόνησεν ἡ ἐμὴ ἀδυναμία οἴκους εἰκοσιτέσσαρας, καί Ἐγκώμιον γλαφυρόν*»¹⁷. Ὑπάρχουν, λοιπόν, μεγάλες πιθανότητες - γιά νά μὴν ποῦμε βεβαιότητα - τό Ἐγκώμιο τοῦτο ν' ἀνήκει στόν ἅγιο Νικοδήμον καί νά εἶναι αὐτό ἀκριβῶς πού μνημονεύει ὁ ἴδιος στό *Συναξαριστή* του καί πού δέν ἐκδόθηκε, οὔτε καί ἔγινε ἀλλιῶς ποτέ γνωστό ὡς τώρα.

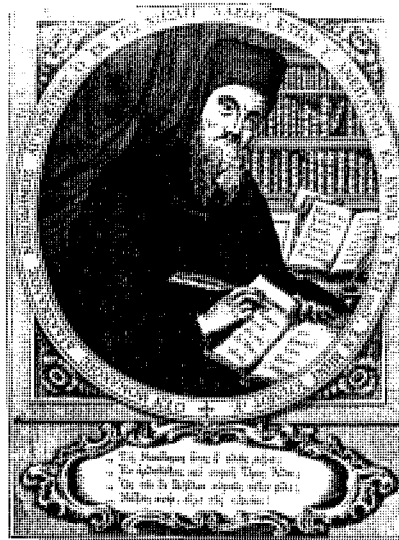
Τό περιεχόμενο τοῦ Ἐγκωμίου ἀποτελεῖ ἓνα μείγμα ἀπό ἱστορικά καί ρητορικά στοιχεῖα πού ὅλα τους ἔχουν σκοπό νά φωτίσουν τό πρόσωπο τοῦ ὁσίου Σίμωνος καί νά βοηθήσουν τούς πανηγυριστάς τῆς μνήμης του νά τό πλησιάσουν καί νά μιμηθοῦν τίς κυριώτερες ἀρετές του. Ἀρχίζει

μέ τό γνωστό ρητό τῆς Σοφίας Σολομώντος (ε' 15) «δίκαιοι εἰς τόν αἰῶνα ζῶσι» ὅπως ἀποδεικνύεται ἀπό τά παραδείγματα πλήθους ἀνδρῶν τῆς 'Αγ. Γραφῆς καί τῆς 'Ι. Παραδόσεως (§ 1), γιά νά σταθεῖ καί νά ἐπιμείνει σ' ἕναν ἅγιο, τόν ἅγιο Σίμωνα, πού, ὅπως δείχνουν (§§ 3 καί 4) τά πράγματα, «ζῇ καί μετὰ θάνατον αἰωνίως, διά δύο αἰτίαι· πρῶτον, διατί ἐφύλαξεν ἀλώβητον τό κατ' εἰκόνα, ὅσον τό δυνατόν εἰς τόν ἀνθρώπον· καί δεύτερον διατί πρό τοῦ φυσικοῦ θανάτου ἀπέθανε τόν ἐκούσιον θάνατον διά τόν Χριστόν, καί ὁ Χριστός τόν ἐδόξασε μέγάλως καί εἰς τήν γῆν καί εἰς τόν οὐρανόν»¹⁸. Μέχρι τό τέλος τῆς § 4 θά μπορούσαμε νά ποῦμε πώς κρατάει τό προοίμιο τοῦ 'Εγκωμίου. Τό κύριο μέρος τοῦ 'Εγκωμίου, ὅπου ἐκτίθενται τ' ἀποδεικτικά στοιχεῖα τῶν παραπάνω θέσεων ἀπλώνεται ἀπό τήν § 5 ὡς τό τέλος τῆς § 17. Περνώντας ἀπό τή δημιουργία τοῦ ἀνθρώπου «κατ' εἰκόνα» καί «καθ' ὁμοίωσιν» τοῦ Θεοῦ (§§ 5-7), μᾶς παρουσιάζει ὁ συγγραφεύς τήν τέλειαν ἀποταγή καί τήν ἄκραν ὑποταγή τοῦ ὁσίου στόν γέροντά του (§§ 8-9). ἔρχεται ἔτσι στήν ἐπιφάνεια ἡ ταπείνωση τοῦ ὁσίου, πού ξεσηκώνει τόν ἅγριο πόλεμο τῶν δαιμόνων μέ τούς φοβερούς πειρασμούς (§ 10), ἀλλά γίνεται καί πόλος ἑλξεως πολλῶν μαθητῶν - μοναχῶν, καθὼς σιγά - σιγά γίνονται γνωστά εὐρύτερα τά μέτρα τῆς ἀρετῆς καί τῆς ἀγιότητός του (§ 11) καί τῶν ὑπερφυῶν θαυμασίων του (§ 12), πού ἐργάζεται, διακριτικά καί ταπεινά πάντα, ὡς τήν ἡμέρα τῆς κοιμήσεώς του (§ 13). Εἶναι πολύ ἐνδιαφέρον ὁ τρόπος, μέ τόν ὁποῖον ὁ συγγραφεύς μας συγκρίνει τίς ἀρετές τοῦ ὁσίου Σίμωνος μ' ἐκεῖνες τῶν Δικαίων τῆς Π. Διαθήκης (§ 14), καθὼς καί μ' ἐκεῖνες τῶν ἀνδρῶν τῆς Κ. Διαθήκης καί τῆς ἱερᾶς 'Ιστορίας τῆς 'Εκκλησίας μας (§§ 15-17), κ' ὕστερ' ἀπ' αὐτά καταλήγει: «'Ας μιμηθῶμεν, λοιπόν, τόν πνευματικόν μας πατέρα εἰς τήν ἄρνησιν τῶν κοσμικῶν πραγμάτων, εἰς τήν ἐγκράτειαν τῶν παθῶν, εἰς τήν ἀνυπόκριτον ὑπακοήν, εἰς τήν εὐλάβειαν καί ὑποταγήν πρός τούς προεστῶτας, εἰς τās νηστείας καί ἀγρυπνίας, εἰς τό χαρμόσυνον πένθος, εἰς τήν καθαράν καί ἀδελφικὴν ἀγάπην, εἰς τήν ὑποποιόν ταπείνωσιν, καί, τέλος πάντων, εἰς τήν ἀπαρασάλευτον φύλαξιν τῶν θείων ἐντολῶν, ὑπήκοοι μέχρι θανάτου εἰς τās παραδόσεις τῶν ἁγίων 'Αποστόλων, εἰς τὰ

εὐσεβῆ δόγματα τῶν ἁγίων ἐπτὰ Συνόδων»¹⁹. 'Η ἀκροτελεύτια παράγραφος (18), ὅπως ἤδη σημειώσαμε, ἀσχολεῖται μέ τήν κατάλληλη προετοιμασία γιά τήν θεία Κοινωνία - ἴσως γιὰτί, κατὰ τήν ἀγιορείτικη παράδοση, στίς πανηγυρικές ἀγρυπνίες τῶν μεγάλων ἑορτῶν προσέρχονται σχεδόν ὅλοι οἱ μοναχοί καί οἱ ἄλλοι προσκυνηταί-ἀγρυπνισταί στό μυστήριον τῆς Θ. Μεταλήψεως.

*

'Ενῶ τό κείμενο τοῦ κατὰ πλάτος Βίου τοῦ ὁσίου Σίμωνος, πού ἔγραψε ὁ Μοναχός 'Ησαΐας, πέρασε διάφορα στάδια ὥσπου νά φτάσει στίς μέρες μας²⁰, τό κείμενο τοῦ 'Εγκωμίου δέν φαίνεται νά γνώρισε φθορές ἢ ἀλλαγές. Μικρολάβη τῶν ἀντιγραφῶν ὑπάρχουν κ' ἐδῶ, ἀλλά σχεδόν ἀσήμαντα, καί μερικά ἀπό αὐτά δέν ὑπάρχει κἂν λόγος νά τ' ἀναφέρουμε στό κριτικόν ὑπόμνημα καί νά τό βαρυφορτώσουμε. 'Ο τελευταῖος ἀντιγραφεύς, ἀνώνυμος Μοναχός, φαίνεται πώς δείχνει μιά προτίμηση στά κεφαλαῖα γράμματα, κ' ἐνίοτε φτάνει στήν κατάχρηση. "Ομως, ἀρκετή ἡ φιλολογική ἀδολεσχία περί τοῦ ἡ τό κείμενο. "Ας ἀφήσουμε τόν ἅγιο Νικόδημο νά παραθέσει πάλι τήν ψυχοτρόφον Τράπεζαν, προσφέροντας, στήν ὥριμη καί κατανυκτική θεολογική γλῶσσα του, ἐκλεκτή πνευματική τροφή στούς φιλοσίους τῶν ἡμερῶν μας²¹.

17. 'Ο ἅγιος Νικόδημος ὁ 'Αγιορείτης (1749-1809). Χαλκογραφία τοῦ 1819.

1. 'Οφείλω χάριτας στον π. 'Ιουστίνo τó Σιμωνοπετρίτη, γιά τήν πολλαπλή βοήθεια πού μοῦ πρόσφερε στήν ἔκδοση τοῦ 'Εγκωμίου τούτου.
2. Βλ. *Μηναῖον Δεκεμβρίου*, ἔκδ. 'Αποστ. Διακονίας τῆς 'Εκκλησίας τῆς 'Ελλάδος, 'Αθήναι 1975, σελ. 234 α'.
3. Βλ. Σ. *Εὐστρατιάδου*, 'Αγιολόγιον τῆς 'Ορθοδόξου 'Εκκλησίας, ἔκδ. 'Αποστ. Διακονίας τῆς 'Εκκλησίας τῆς 'Ελλάδος, (ἄ.χρ.) σελ. 426.
4. Βλ. π.χ. τó Νέον Λειμωνάριον τοῦ *Μακαρίου Νοταρά*, β' ἔκδ., ἐν 'Αθήναις 1873, σελ. 473-486.
5. Βλ. «'Ακολουθία τοῦ ὁσίου καί θεοφόρου πατρός ἡμῶν Σίμωνος τοῦ Μυροβλύτου, κτίτορος τῆς ἐν ἀγίῳ "Ορει τοῦ "Αθω ἱερᾶς Μονῆς Σίμωνος Πέτρας, προσέτι δέ καί ἡ 'Ακολουθία τῆς ἀγίας ἐνδόξου, μυροφόρου καί ἱσαποστόλου τοῦ Χριστοῦ *Μαρίας τῆς Μαγδαληνῆς*», ἐπιμελεία τοῦ καθηγουμένου τῆς ἱερᾶς Μονῆς Σίμωνος Πέτρας ἀρχιμ. *Ἰερωνύμου*, 'Εν 'Αθήναις 1924, σσ. 196. Πρβλ. *Louis Petit*, *Bibliographie des Acolouthies Grecques*, Bruxelles 1926, σελ. 180. Σ. *Εὐστρατιάδου*, 'Αγιολογικά, ΕΕΒΣ, 9, 1932, 114-116.
6. Βλ. Σ. *Εὐστρατιάδου*, 'Αγιολόγιον, ὁπ.π. (δυστυχῶς δίχως ν' ἀναφέρει τόν κώδικα).
7. Βλ. *Νικοδήμου 'Αγιορείτου*, Συναξαριστής τῶν δώδεκα μηνῶν τοῦ ἐνιαυτοῦ, τ. Α', 'Αθήνησι (γ' ἔκδ.) 1868, σελ. ιζ' (πρβλ. καί σελ. 348 β').
8. Οἱ περισσότεροι ἔχουν ἔσχε [βλ. *Νικοδήμου*, Συναξαριστής, ὁπ.π.. *Μηναῖον Δεκεμβρίου*, ἔκδ. ΑΔΕΕ, σελ. 234 α'. «Μέγας Συναξαριστής τῆς 'Ορθοδόξου 'Εκκλησίας», ἔκδ. Βίκτ. Ματθαίου, 'Αθήναι (ἔκδ. β') 1966, σελ. 724], ἐνῶ ὁ Σ. *Εὐστρατιάδης* (ἐκτός ἂν πρόκειται γιά τυπογραφικό λάθος) γράφει *εἶχε* (βλ. 'Αγιολόγιον, σελ. 426 β').
9. Βλ. *Μακαρίου Νοταρά*, Νέον Λειμωνάριον, β' ἔκδ. 'Αθήναι 1873, σελ. 473-486.
10. Βλ. πρόχειρα γιά τόν ὅσιο Νικηφόρο τόν Χῖο, Σ. *Εὐστρατιάδου*, 'Αγιολόγιον, σελ. 355-356. ΘΗΕ, 9, στ. 494.
11. «'Οτι μὲν τοιοῦτος ὁ ὅσιος Σίμων, τó ἡξεύρομεν λέγω βεβαιότατα· ποία δέ ἦτον ἡ πατρίς του, καί ποιοί ἦσαν οἱ γονεῖς του, καί ποταπὴ ἐστάθη ἡ ἀνατροφή του καί ἡ παιδαγωγία του, δέν μᾶς τó ἐφάνέρωσε καμμία ἱστορία, οὐδέ παραδόσεις· πρὸς τούτοις οὐδέ, πού πρῶτον ἔκαμεν ἀρχήν τῶν ἀσκητικῶν του ἀγώνων» (Ν. Λειμωνάριον, ὁπ.π., σ. 474).
12. Βλ. *Νικοδήμου 'Αγιορείτου*, Συναξαριστής, τ. Α' (ἔκδ. γ'), 'Αθήναι 1868, σ. 348 σημ. 1.
13. «'Ας ὑπάγωμεν εἰς τήν ἱεράν Μονήν τῆς Σιμόπετρας. Καί ἐδῶ εὐρίσκομεν τόν ἅγιον Σίμονα τόν Μυροβλήτην ... καί μετὰ θάνατον μύρον εὐώδες ἐκ τῶν λειψάνων του ἀνέβλυσε, καθὼς τοῦτο μαρτυρεῖ τó τοῦ ἀνωτέρω βασιλέως χρυσόβουλον». [βλ. πρόχειρα *'Αγιορειτικόν Λειμωνάριον*, οἱ θαυμαστοί βίοι πάντων τῶν 'Αγιορειτῶν 'Αγίων, ὡς συνεγράφησαν γλαφυρῶς τε καί κατ' ἐπιτομήν ὑπό τοῦ ἐν ἀγίοις Πατρός ἡμῶν *Νικοδήμου τοῦ 'Αγιορείτου*, (ἐπιμελεία *Καλλινίκου, Μοναχοῦ*), "Αγιον "Ορος 1980, σελ. 35-36]. Πρβλ. *Louis Petit*, *Bibliographie des Acolouthies Grecques*, Bruxelles 1926, σελ. 229-230. Στόν ἐν συνόψει Βίον τοῦ ἀγίου Νικοδήμου ἀπ' τόν 'Ιβηρίτη μοναχόν 'Ονούφριο ἀναφέρεται: «κγ' Ὑπομνήματα ἀγίων ἀνδρῶν ἀγιορειτῶν», πού πρέπει νά εἶναι τó ἴδιο ἔργο τοῦ ἀγίου Νικοδήμου γιά τούς 'Αγιορεῖτες Πατέρες, ὅπως φαίνεται ἀπό ἄλλο σημεῖο τῆς βιογραφίας, λίγο πρὶν ἀπ' τόν κατάλογο τῶν ἔργων του: «Διά προτροπῆς δέ τῶν ἀγιορειτῶν πατέρων συνέθετο τά ὑπομνήματα τῶν τοῦ "Ορους ἀγίων ἀνδρῶν, μελουργήσας εἰς αὐτούς καί γλαφυρωτάτην ἀσματικὴν ἀκολουθίαν» (βλ. *Νικοδήμου 'Αγιορείτου*, Συναξαριστής, τ. Α', (ἔκδ. γ'), 'Αθήναι 1868, σελ. ιβ' καί ιγ'. Πρβλ. καί *Μοναχόν Θεόκλητον Διονυσιάτην*, "Αγιος Νικόδημος ὁ 'Αγιορείτης. 'Ο βίος καί τά ἔργα του, 'Αθήναι 1959, σελ. 317).
14. Ἰδιαίτερη φροντίδα διακρίνουμε στά ἐπιτίτλα κοσμημάτων, καθὼς καί στά μεγάλα καλλιτεχνικά πρωτογράμματα, πού τó ὕψος τους καλύπτει πέντε ἀράδες τοῦ κειμένου (στά ὑμνογραφικά καί στά πεζά τοῦ χειρογράφου).
15. Βλ. π.χ. πρόχειρα τó Νέον *'Εκλόγιον* τοῦ ἀγίου Νικοδήμου, ὅπου ἔχουμε σέ γλῶσσα κατασκευτική καί γραφυρὸν ὕψος Νικοδήμειον, βίους πενήντα ἀγίων ἀνδρῶν καί γυναικῶν, κατ' ἐκλογήν (βλ. *Θεοκλήτου Διονυσιάτου*, ὁπ.π., σελ. 231-236).
16. Βλ. κυρίως τήν ἀκροτελεύτια παράγραφο 18, ὅπου δίνονται σέ συντομία οἱ καίριες θέσεις γιά τήν θ. 'Εξομολόγηση καί τήν θ. Κοινωνία. Τίς σχετικές θέσεις τοῦ ἀγ. Νικοδήμου βλ. στά ἔργα του *Πηδάλιον*, *Ἀόρατος Πόλεμος*, *Πνευματικά Γυμνάσματα*, καί ἰδιαίτερα στό *Περί συνεχοῦς θείας Μεταλήψεως*, πού ὁ ἴδιος «ἐδιώρθωσε καί ἐπλάτυνε» (κοίταξε τά προβλήματα πού σχετίζονται μέ τήν πατρότητα τοῦ τελευταίου αὐτοῦ βιβλίου στό ἔργο τοῦ π. *Θεοκλήτου Διονυσιάτου*, "Αγιος Νικόδημος ὁ 'Αγιορείτης, 'Αθήναι 1959, σελ. 108-116).
17. Βλ. *Νικοδήμου 'Αγιορείτου*, Συναξαριστής, τ. Α' (ἔκδ. γ'), 'Αθήναι 1868, σ. 348, σημ. 1.
18. Βλ. τέλος § 4.
19. Βλ. § 17.
20. Γιά νά μὴν ἀναφεροῦμε στό αὐτόγραφο - πρωτότυπο, πού μπορεῖ νά κάηκε ἢ νά βρίσκεται καταχωνιασμένο σέ κάποια βιβλιοθήκη, ἀκαταλογογράφητο ἴσως, ἡ μετάφραση τοῦ κειμένου ἀπ' τόν ὅσιο Νικηφόρο τó Χῖο, ὅπως ἀμέσως φαίνεται, παρουσιάζει ἀρκετές διαφορές, μέ τó πέρασμα ἀπό τήν πρώτη ἔκδοση τοῦ 1819 (Βενετίας) στήν δεύτερη τοῦ 1873 ('Αθηνῶν).
21. Ἀπ' τήν ὠριμότητα καί τó γλαφυρόν τοῦ ὕψους πρέπει, ἴσως, νά συμπεράνουμε, πὼς τó 'Εγκώμιο γράφτηκε τά τελευταῖα ἔτη τοῦ ἐπίγειου βίου τοῦ ἀγίου Νικοδήμου, καί φυσικά, στό "Αγιον "Ορος, ὅπως φαίνεται ἀπ' τó ἴδιο τó κείμενο τοῦ 'Εγκωμίου.

Β'. ΤΟ ΚΕΙΜΕΝΟ ΤΟΥ ΕΓΚΩΜΙΟΥ

ΕΓΚΩΜΙΟΝ

πρὸς τὸν ὅσιον καὶ θεοφόρον πατέρα ἡμῶν
Σίμωνα τὸν μυροβλύτην¹

«Δίκαιοι εἰς τὸν αἰῶνα ζῶσι»

Εὐλόγησον πάτερ.

§1. Καλὰ καὶ ὁ θάνατος νὰ ἐβασίλευσε σχεδὸν ἀπ' ἀρχῆς, καὶ νὰ βασιλεύῃ ἀπὸ αὐτὰ τὰ προοίμια τῆς ἀνθρωπίνης πλάσεως εἰς ὅλην τὴν ἀνθρώπινον² φύσιν· ἀλλ' οἱ «δίκαιοι εἰς τὸν αἰῶνα ζῶσι»³. Βέβαια, δὲν εἶναι ἔθνος, δὲν εὐρίσκεται τάξις, δὲν θεωρεῖται οὐδεμία ἡλικία ἀνθρώπων, ὅπου νὰ μὴν ἐγεύθῃ ἀπὸ τὸ κέντρον τοῦ θανάτου τὴν πικροτάτην καὶ θανατηφόρον πληγὴν τῆς ζωῆς. Ἀλλ' οἱ «δίκαιοι εἰς τὸν αἰῶνα ζῶσι». Ὅλοι, καὶ Ἀσσύριοι, καὶ Χαλδαῖοι, καὶ Ἕλληνες, καὶ Αἰγύπτιοι, καὶ Πέρσαι, καὶ Ἀραβες, καὶ πᾶν γένος ἀνθρώπων, ἀπὸ τὴν γέννησιν ἔφθασαν εἰς τὴν αὔξησιν· ἀλλὰ μετὰ τὸ βαθύτατον γῆρας, κατήντησαν εἰς τοῦ θανάτου τὸν ἀναπόδραστον ὄρον. Ἀλλ' οἱ «δίκαιοι εἰς τὸν αἰῶνα ζῶσι». Καὶ βασιλεῖς, καὶ ἰδιῶται· καὶ ἐξουσιασταί, καὶ ὑπεξούσιοι καὶ πλούσιοι, καὶ ἐνδεεῖς· καὶ δεσπότες, καὶ δοῦλοι· πάντες ἐπίσης ἐπροσκύνησαν τοῦ θανάτου τὴν δεσποτείαν. Ἀλλ' οἱ «δίκαιοι εἰς τὸν αἰῶνα ζῶσι». Καί, τέλος πάντων· καὶ βρέφη, καὶ παῖδες, καὶ μείρακες καὶ νεανίσκοι, καὶ ἄνδρες, καὶ προβεβηκότες, ἢ εὐθὺς εἰς τὴν εἴσοδον τῆς ζωῆς, εἶρον τὴν ἔξοδον τοῦ θανάτου, ἢ εἰς τὴν νεότητα, ἢ εἰς τὸ γῆρας, || ἐσυνάχθησαν σ. 128 εἰς τοῦ τάφου τὰς ἀποθήκας. Ἀλλ' οἱ «δίκαιοι εἰς τὸν αἰῶνα ζῶσι». Δὲν κάμνει χρεῖα νὰ ἀπαριθμῶ ὅλην τὴν λαμπροτάτην χορείαν τῶν μακαρίων ἀνδρῶν, διὰ νὰ κάμω τοῦ λόγου μου τὸ συμπέρασμα. Διὰ τοῦτο ἀφίνω τὴν πνευματοκίνητον καὶ προφητικὴν τοῦ νόμου λογάδα. Παρατρέχω τὴν δωδεκάριθμον τῶν Ἀποστόλων χορείαν. Δὲν φέρνω εἰς τὸ μέσον τὰς καρτερικὰς καὶ ἀκαταγωνίστους φάλαγγας τῶν Μαρτύρων. Ἀποσιωπῶ τὴν μεγαλόφωνον σάλπιγγα τῶν θεοφόρων Διδασκάλων. Παραβλέπω καὶ τῆς ἐρήμου τὰ κάλλιστα⁴ θρέμματα· οἵτινες ὅλοι, καὶ πρῶτοι, καὶ μέσοι, καὶ τελευταῖοι, ἀγκαλὰ καὶ νὰ ἀπέθανον, ἀλλὰ ζῶσιν εἰς τὸν αἰῶνα. Πάντες μὲν οἱ

δίκαιοι, διὰ τὸ ἀχώριστον τῆς αὐτοζωῆς, τινὲς δὲ καὶ διὰ τὴν ἀφθαρσίαν τῶν σωμάτων, τὰ ὅποια οὐ μόνον διαφόρους ἀσθενείας θεραπεύουσιν, ἀλλὰ καὶ ποταμοὺς μύρων ἐκβλύζουσιν.

§2. Ὅλους, λέγω, αὐτοὺς τοὺς ἀφίνω, καὶ ἕνα μόνον παρασταίνω εἰς τοὺς ὀφθαλμοὺς πάντων, καὶ διὰ βεβαίωσιν τοῦ λόγου μου, καὶ διὰ ἀπόδειξιν τῆς προτάσεώς μου. Δηλαδή, τοῦτον τὸν ἱεροπρεπῆ καὶ σεβάσμιον ἄνδρα· τοῦτον τὸν λαμπρὸν φωστῆρα τῆς οἰκουμένης, τὸν ὅσιον πατέρα ἡμῶν Σίμωνα· τὸ μέγα καύχημα τῶν ὁσίων· τὸν ἄδυτον ἀστέρα τοῦ ἁγίου Ὁρους· τὸν χρυσαυγὴ λύχνον τῆς ἐγκρατείας· τὸν διδάσκαλον τῆς παρθενίας· τὸν κυβερνήτην καὶ κτίτορα τοῦ σεβασμίου τούτου Μοναστηρίου, τοῦ καὶ τὴν ἐπωνυμίαν αὐτοῦ κεκτημένον· τὸν περιβόητον ἐν ἀρετῇ· τὸ κλέος τοῦ Ἁθωνοῦ· Σίμωνα τὸν Μυροβλύτην, ὁ ὅποιος ἂν ἐπέρασε διὰ τῶν πυλῶν τοῦ θανάτου, διὰ τὸ ἅπαξ ἀποκεῖσθαι τοῖς ἀνθρώποις ἀποθανεῖν⁵, ἀπέρασε διὰ νὰ φθάσῃ εἰς τὴν ζωὴν, καὶ νὰ ζῇ ὡς δίκαιος εἰς τοὺς ἀτελευτή || τοὺς αἰῶνας, «ὅτι δίκαιοι εἰς τὸν αἰῶνα ζῶσι». σ. 129

§3. Ζῇ κατὰ ἀλήθειαν ὁ πατὴρ ἡμῶν Σίμων. Ζῇ, διὰ τὸ ἦτον νεκρός, πῶς ἤκουε τοὺς ἐπικαλουμένους αὐτὸν μετὰ πίστεως⁷, μυρίων κακῶν αὐτοὺς ἀπαλλάττων; Ζῇ, διὰ τὸ ὡς ἄλλο ἰορδάνειον ρεῖθρον πολλὰς λελεπρωμένας ψυχὰς καθαίρει τῶν ἐγκλημάτων. Ζῇ, διὰ τὸ καὶ μετὰ θάνατον κήδεται τὸ ἁγιώνυμον Ὅρος, κυβερνᾷ εἰς τὰ ἀναγκαῖα τὸ ἱερὸν τοῦτο Μοναστήριόν του. Ζῇ, λέγω, διὰ τὸ εἶναι μία παρηγορία τῶν πτωχῶν Μοναχῶν τῶν ἐν αὐτῷ ἀσκούντων, τοὺς λυτρώνει⁸ ἀπὸ μεγάλας συμφορὰς· τοὺς δίδει ὑπομονὴν εἰς τὰς θλίψεις, τοὺς εὐγάνει ἀπὸ τὸν βυθὸν τῆς ἀπογνώσεως. Ἀς τὸ ὁμολογήσουν ὅσοι κατέφυγον εἰς τὸν ἀχείμαστον καὶ πανευδίδιον λιμένα τοῦτου τοῦ ἁγίου ἀνδρός. Εἰπέτε τὴν ἀλήθειαν, ἀκροαταί μου· μαρτυρήσατε φανερά ἂν ζῇ ἢ

ἀπέθανεν ὁ πατὴρ ἡμῶν Σίμων. Εἰπέτε, – πρὸς ἑσᾶς ὁμιλῶ, ὅσοι μετὰ εὐλαβείας καὶ πίστεως τοῦ ἐπιτελεῖτε τὴν ἑορτήν, τοῦ κροτεῖτε τὴν πανήγυριν καὶ κατ' ἐνιαυτὸν τοῦ δοξάζετε τὴν ἀνάμνησιν.

- §4. Καὶ τί ἐρωτῶ νὰ μάθω ἐξ ἀκοῆς, ἐκεῖνο ὁποῦ κηρύττουσι τὰ πράγματα, φανερώνουν οἱ ὕμνοι, αἱ δοξολογίαι, τὰ ἐγκώμια καὶ ἡ ἐναρμόνιος μελωδία, αἱ ψαλμοὶ, αἱ παννύχιος στάσις, ἡ φωτοχυσία, αἱ χοροστασίαι ὁποῦ γίνονται εἰς τὴν τελευταίαν του, τοῦ παρουσιάζουν ζῶσαν τὴν αἴσθησιν καὶ ἔμπνουν τὴν ἀκοήν; καθὼς καὶ ἡ ἁγία Ἐκκλησία τὸ ψάλλει εἰς τοὺς ὕμνους τῶν ἱερονίκων μαρτύρων Γουρία, Σαμωνᾶ καὶ Ἀβίου.

«Ψυχαῖς ταῖς τῶν ἁγίων γάρ,
παρὰ Θεοῦ τοῦτο δέδοται
τὰ ἐνταῦθα γινόμενα,
νοερώς ἐνοπτρίζεσθαι»⁹.

Διὰ τοῦτο καὶ ἐγὼ τὴν σήμερον θέλω ἀποδείξει πὼς ὁ μυροβλύτης πατὴρ ἡμῶν Σίμων ζῇ καὶ μετὰ θάνατον αἰωνίως, διὰ δύο || αἰτίας· πρῶτον, σ. 130
διὰ τὴν ἐφύλαξεν ἀλώβητον τὸ κατ' εἰκόνα, ὅσον τὸ δυνατὸν εἰς τὸν ἄνθρωπον· καὶ δεύτερον, διὰ τὸ πρὸ τοῦ φυσικοῦ θανάτου ἀπέθανε τὸν ἐκούσιον θάνατον διὰ τὸν Χριστόν, καὶ ὁ Χριστὸς τὸν ἐδόξασε μέγας καὶ εἰς τὴν γῆν καὶ εἰς τὸν οὐρανόν.

- §5. Ζήτημα ἀναφέρεται εἰς τὴν θείαν Γραφὴν ἀνάμεσα εἰς τὸν σύλλογον τῶν ἱερῶν Θεολόγων· διὰ ποίαν αἰτίαν ὁ Θεὸς ὕστερον ἀπὸ ὅλα του τὰ ποιήματα ἐπλασε τὸν ἄνθρωπον, τὸ ἐξαίρετον ἔργον πάντων τῶν δημιουργημάτων; Ὁρώφωσε τοὺς οὐρανοὺς, καὶ εἰς αὐτοὺς, λέγουν, ἐδιώρισε τοὺς Ἀγγέλους. Ἐθεμελίωσε τὴν γῆν, καὶ ἀπὸ πάντων τῶν κτηνῶν καὶ ἐρπετῶν τὴν ἐπλήρωσεν. Ἐκάμε τὸν ἀέρα καὶ τὸν ἐχάρισεν εἰς τὴν πολύμορφον φύσιν τῶν πετεινῶν. Ἐδημιούργησε τὸ ὕδωρ, καὶ τὸ ἐπλούτισεν ἀπὸ τὴν ἄπειρον πληθὺν τῶν ἰχθύων. Ἀφ' οὗ δὲ ἐγένισεν ὅλους τοὺς τόπους, ἐμέρισεν εἰς τὰ διάφορα κτίσματα ὅλας τὰς κατοικίας, καὶ μὲ πάνσοφον γνῶσιν ἐδιάταξεν εἰς κάθε ἓνα τὸ ἴδιον κέντρον. Τότε ἐπλαστούργησε καὶ τὸν ἄνθρωπον. Ἀλλ' ἐπειδὴ ὅλοι οἱ τόποι ἦσαν κατοικημένοι, ποῦ εἶχε νὰ κατοικήσῃ τοῦτος ὁ ἄνθρωπος; Ποῦ ἦτον ἔτοιμον τὸ παλάτιον τούτου τοῦ βασιλέως; Ποῖος ἦτον ὁ θρόνος ὁποῦ ἐμελλε νὰ ταχθῇ αὐτὴ ἡ θαυμαστὴ οὐράνιος εἰκὼν, ἡ καθ' ὁμοίωσιν τοῦ Θεοῦ πλασθεῖσα;

- §6. Ἐπλασε τὸν ἄνθρωπον ὁ μέγας δημιουργὸς Θεός, ἀποκρίνεται ὅλη ἡ χρυσὴ σειρά τῶν

Θεολόγων ἀνδρῶν, ἀφ' οὗ ἦσαν τὰ πάντα κατοικημένα, διὰ νὰ καταλάβωμεν πὼς ἡ ἀνάπαυσις καὶ τοῦ ἀνθρώπου τὸ τέλος δὲν πρέπει νὰ ἦναι εἰς τὰ κτιστὰ ταῦτα καὶ πρόσκαιρα πράγματα, ἀλλ' || εἰς τὸν Θεὸν μόνον, τοῦ ὁποῦ φέρει σ. 131
τὴν εἰκόνα καὶ τὴν ὁμοίωσιν, καθὼς λέγει καὶ ὁ ἱερὸς Αὐγουστῖνος· «ἐποίησας ἡμᾶς διὰ σέ, Κύριε· καὶ δὲν ἀναπαύεται ἡ καρδιά μας, ἕως οὗ δὲν εὑρῇ εἰς τοῦ λόγου σου τὴν ἀνάπαυσίν της»¹⁰.

- §7. Ταύτην τὴν ἀρίστην διδασκαλίαν, τοῦτον τὸν ἐξαίρετον στοχασμόν, τοῦτο τὸ θαυμάσιον καὶ δυσνόητον μάθημα, δὲν τὸ ἐδιδάχθη ὁ πατὴρ Σίμων ὁ μυροβλύτης εἰς τὴν Ἀκαδημίαν τοῦ Πλάτωνος, δὲν τὸ ἐπαιδεύθη εἰς τὸ Λύκειον τοῦ Ζήνωνος, μήτε τέλος πάντων τὸ ἐρμηνεύθη εἰς τὸν περίπατον τοῦ Ἀριστοτέλους. Ἀλλὰ τὸ ἐδιδάχθη εἰς τὸ πνευματικὸν σχολεῖον τοῦ Παραδείσου· σχολεῖον ὁποῦ δὲν εἶχεν ἄλλον οἰκιστὴν, παρὰ τὴν ἀθωότητα· διδάσκαλον, τὸν ἴδιον τὸν Θεόν· ἀκροατὴν τὸν Ἀδὰμ· παιδαγωγίαν, τὸν θεῖον νόμον· βραβεῖον τῆς ὑπακοῆς, τὴν ἀθανασία· πρόστιμον καὶ ζημίαν, τὸν θάνατον. Ὅλα, μέρη ὁποῦ ἀπέβλεπαν εἰς ἓνα σκοπόν· ἐσύντρεχαν εἰς ἓν τέλος, διὰ νὰ φυλάξουν μὲ τὴν ἀναμαρτησίαν ἀλώβητον τὸ κατ' εἰκόνα, καὶ ἀπαραχάρακτον εἰς τοὺς γενάρχας μας¹¹ τὸ καθ' ὁμοίωσιν. Χαρίσματα καὶ τὰ δύο ὑψηλά, ὥσάν ὁποῦ τὸ ἐν, τὸ κατ' εἰκόνα, κατὰ τοὺς πρωτίστους τῶν διδασκάλων, Χρυσόστομον, Γρηγόριον καὶ Δαμασκηνόν, σημαδεύει τὸ νοερὸν, ἀθάνατον καὶ ἀρχικόν· καὶ τὸ ἄλλο, τὸ καθ' ὁμοίωσιν, σημαδεύει τὴν τῆς ἀρετῆς κατὰ τὸ δυνατὸν ἀφομοίωσιν¹².

- §8. Εἰς ταύτην, λοιπόν, τὴν ἀρχαιοτάτην ζωγραφίαν τοῦ πανολβίου ἐκείνου σκηνώματος τῆς Ἐδέμ, καὶ εἰς τὸ πρωτίστον τῆς ἀνθρωπίνης πλάσεως ἄτομον, τὸ δξυδερκὲς ὄμμα τῆς διανοίας ἀτενίσας οὗτος ὁ ἐμπειρὸς τῆς ἀσκητικῆς διαγωγῆς, ὁ πατὴρ ἡμῶν Σίμων, ἀφ' οὗ ἐθεώρησε διὰ τὴν παρακοὴν διωγμένον τὸν πρωτόπλαστον ἀπὸ τὸν παράδεισον ἐκεῖνον τῆς τρυφῆς¹³ εἰς || ταύτην τοῦ κλαυθμῶνος τὴν ἀξιοδάκρυτον σ. 132
κατοικίαν, ἀπὸ τὴν αἰώνιον ἐκείνην πατρίδα εἰς τὴν πρόσκαιρον ἐξορίαν τοῦ κόσμου τούτου, ἀπὸ τὴν ἀφθαρσίαν εἰς τὴν φθοράν, καὶ τέλος πάντων ἀπὸ τὸ χωρίον ἐκεῖνο τῆς αἰδίου ζωῆς εἰς τὸ σκοτεινότερον δεσποτήριον τοῦ θανάτου, προθύμως ἀκούει τῆς γλυκυτάτης καὶ ψυχοφελοῦς διδασκαλίας τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ· «ὅστις θέλει ὀπίσω μου ἀκολουθεῖν, ἀπαρνησάσθω ἑαυτὸν καὶ ἀκολουθεῖτω μοι»¹⁴. Ὅθεν, χωρὶς προθεσμίας

καιροῦ, ἐπειδὴ καὶ ἐγνώρισε πὼς δὲν θέλει εὖρη ὅσον ἔχασε μὲ τὴν παρακοὴν τοῦ παλαίου Ἀδάμ, ἂν δὲν φυλάξῃ ἀσπilon τοῦ νέου Ἀδάμ τὴν εἰκόνα, τὴν ὁποίαν ἐφόρεσε μὲ τὴν πνευματικὴν τοῦ βαπτίσματος ἀναγέννησιν, μήτε θέλει ἀναπαύσῃ τὸν ἑαυτὸν του, ἂν δὲν τὸν ἀναπαύσῃ εἰς μοναχὸν τὸν Θεόν. Ἀρνεῖται, νέος τὴν ἡλικίαν, τὸν κόσμον καὶ διώκει τὸν οὐρανόν· ἀπορρίπτει, κατὰ Παῦλον, ὡς σκύβαλα εἰς τὴν γῆν ὅλην τῆς γῆς τὴν περιουσίαν, διὰ νὰ θησαυρίσῃ τὸν μαργαρίτην τὸν πολῦτιμον¹⁵, καὶ ἀντὶ χρυσοῦ τὸν Χριστὸν καὶ τὰς χρηστὰς ἐλπίδας τῆς θείας χρηστότητος. Καταφρονεῖ δόξαν ψευδῆ, ἀτιμίας μητέρα, καὶ πᾶσαν ἀπόπτυστον ἡδονήν, ὁδυνηρὰς ὁδύνης τροφόν, καρποὺς ὅλα τῆς παρακοῆς, σηκώνει¹⁶ εἰς τοὺς ὤμους του τὸν σταυρὸν τοῦ Χριστοῦ¹⁷, ἀφήνει τὴν φίλην του πατρίδα, ἀποστρέφεται τοὺς συγγενεῖς καὶ φίλους, καὶ αὐτοὺς τοὺς ἰδίους γονεῖς¹⁸ καὶ ὑπόπτερος φθάνει εἰς τοῦτο¹⁹ τὸ ἀγιώνυμον ὅρος τοῦ Ἰθωνος· καὶ μὲ τὰς πανημέρους νηστείας ἐκδύεται τοὺς δερματίνους χιτῶνας τῆς ἀμαρτίας καί, γυμνός, δὲν φορεῖ ἄλλο κάλυμμα παρὰ τῆς ἀκακίας τὴν περιβολήν· καὶ κάμνοντας λογαριασμὸν πὼς, ἀνίσως ἡ παρακοὴ ἐπροξένησε τὸν θάνατον, ἐξ ἀνάγκης ἡ ὑπακοὴ προξενεῖ τὴν ζωὴν, δίδει λοιπὸν ὁ ἅγιος τὸν ἑαυτὸν του εἰς ὑπακοὴν || πνευματικοῦ πατρὸς σ. 133 μὲ τὴν εὐχαρίστησιν²⁰, μὲ ὅσιν λαμβάνουν οἱ πολλοὶ τὰς ἡγεμονίας καὶ ὑπατείας. Καὶ στοχαζόμενος πὼς ἡ ὑψηλοφροσύνη ἐγκρέμνισε τὸν ἐωσφόρον ἀπὸ τὸν οὐρανὸν – «ἐθεώρουν τὸν Σατανᾶν ὡς ἀστραπὴν ἐκ τοῦ οὐρανοῦ πεσόντα»²¹ – ἔδειξεν ὁ μακάριος τὴν ταπεινοφροσύνην εἰς τὸν γέροντά του, ὅπου ποτὲ μὲν νοερῶς τοὺς πόδας του ἠσπάζετο, ποτὲ δὲ καὶ κοιμωμένου αἰσθητῶς κατεφίλει, διὰ μέσου τῆς ὁποίας ταπεινοφροσύνης ἔλαμπεν ὡς ἄλλος οὐράνιος ἀστήρ εἰς τοῦτο τὸ τοῦ Ἰθωνος ὅρος²². Τὸν ὕψωσεν ἡ ταπεινότης ὡς ἄλλον Ἡλίαν τόσον²³, ὥς εἰς τὸν οὐρανόν, διατὶ «ὁ ταπεινὸς ἑαυτὸν ὑψώθησεται»²⁴.

§9. Ὡς μακαρία ταπεινότης, ποῦ εἶσαι καὶ δὲν σε βλέπομεν τὴν σήμερον; Οἱ πάντες ζητοῦμεν νὰ ἔχωμεν ὑποτακτικούς, καὶ τινὰς δὲν ζητεῖ νὰ ὑποταχθῇ· καὶ ἂν ὑποταχθῶμεν, διὰ ἀνάγκην ὑποτασσόμεθα καὶ οὐχὶ διὰ ταπεινοφροσύνην· καὶ τὴν μὲν ὀνομασίαν ἔχομεν ὑποτακτικοί, κατὰ δὲ τὸ πρᾶγμα θέλομεν νὰ ἐξουσιάζωμεν τοὺς γέροντάς μας, τοὺς προεστούς μας, καὶ τοὺς ἐναντιούμεθα, τοὺς πικραίνομεν, τοὺς κατηγοροῦμεν ὡς ἀδιακρίτους, τέλος πάντων, φεύγομεν ἀπὸ αὐτοὺς

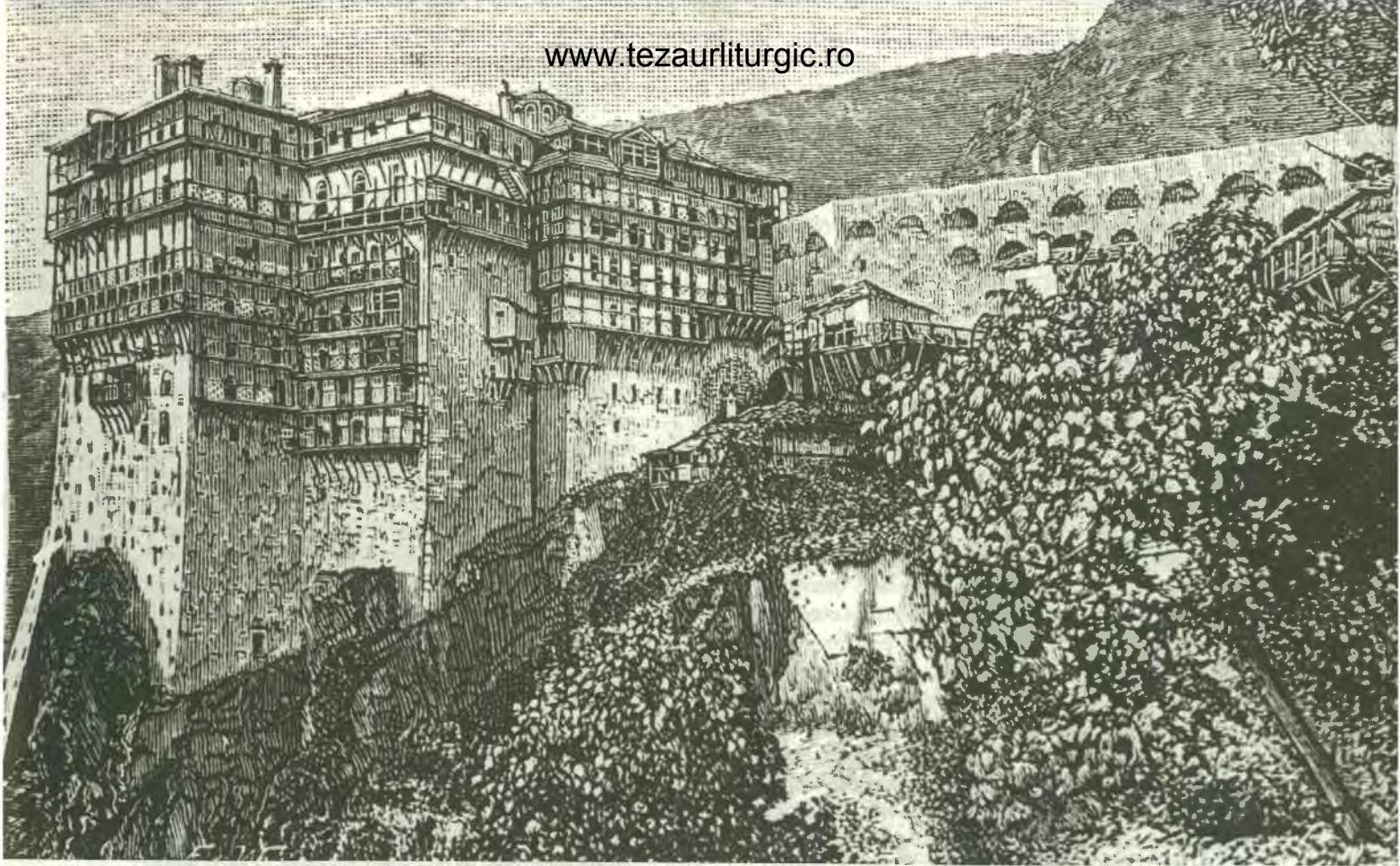
χωρὶς νὰ λάβωμεν συγχώρησιν²⁵. Ἀλλ' ὁ ἅγιος Σίμων εἶχε τὴν εὐλάβειαν εἰς τὸν γέροντά του, ὅπου ἐδέχετο τὰς νουθεσίας του ὡς λόγια Ἀγγέλου, ἢ, μᾶλλον εἰπεῖν, ὡς λόγια καὶ ἐντολὰς αὐτοῦ τοῦ ἰδίου τοῦ Θεοῦ. Καί, λοιπόν, καθὼς ὁ Ἀδὰμ μὲ τὴν παρακοὴν²⁶ ἀπώλεσε μὲν τὸ κατ' εἰκόνα καὶ καθ' ὁμοίωσιν καὶ παρασυνεβλήθη τοῖς κτήνεσι τοῖς ἀνοήτοις καὶ ὁμοιωθῇ αὐτοῖς²⁷, κατὰ τὸν θεῖον Δαβὶδ, ἐκέρδησε δὲ ἀκολουθῶς τὴν φθορὰν καὶ τὸν θάνατον, τέτοιας λογῆς ἐκ τοῦ ἐναντίου ὁ ἱερὸς Σίμων, μὲ τὴν ὑπακοὴν ὅπου ἔδειξεν, ἐφύλαξε μὲν ἀπαραχάρακτον τὸ κατ' εἰκόνα καὶ καθ' ὁμοίωσιν || ὡσιν, ἐκέρδησε δὲ ἐπο- σ. 134 μένως τὴν ἀφθαρσίαν καὶ τὴν ζωὴν, καὶ τοιοῦτοτρόπως φυτεύεται ὡσὰν ἐν εὐωδέστατον κρίνον μέσα εἰς τὸν παράδεισον, φαίνεται πολίτης τοῦ οὐρανοῦ καὶ τῶν ἁγίων Ἀγγέλων μιμητὴς ἀκριβέστατος. Ὡς ἀξία, ὅπου τῇ²⁸ εὐλαβοῦντο ἅπαντες οἱ τότε Ἱερομόναχοι καὶ Μοναχοὶ τοῦ ἁγίου Ὁρους, καὶ μάλιστα οἱ ἴδιοι Καθηγούμενοι τῶν ἱερῶν Μοναστηρίων. Ὡς ἀγιότης! διὰ τὴν ὁποίαν τὸν ἐτίμησεν ἡ παναγία Τριάς μὲ τὴν ἐπίμονον μονὴν τῆς καὶ παρουσίας. Ὡς τελειότης! ὅπου δὲν δέχεται ἄλλην αὐξήσιν παρὰ τὴν μακαριότητα. Διὰ τοῦτο δὲν εἶναι δυνατόν νὰ ἀρνηθῇ τινὰς πὼς ὁ πατὴρ ἡμῶν μωροβλήτης Σίμων νὰ μὴ ζῇ καὶ μετὰ θάνατον ἀθανάτως εἰς τοὺς οὐρανούς.

§10. Δὲν ὑπέφερεν ὁ φθονερὸς διάβολος νὰ βλέπῃ τὸν ἄνθρωπον μέσα εἰς τὸν παράδεισον, δόξῃ καὶ τιμῇ ἐστεφανωμένον²⁹. Ὁμοίως, δὲν ἐδυνήθη νὰ βλέπῃ τὸν Σίμονα ἐστολισμένον μέσα εἰς τὸ σπήλαιον, μὲ τόσας ἀρετάς, καὶ νὰ ἐτοιμάζῃται μὲ ἀγγελικὰς πτέρυγας νὰ ἀπετάξῃ, ὡς ἄλλος Παῦλος³⁰, ἕως τρίτου οὐρανοῦ. Διὰ τοῦτο, καθὼς τότε σχηματισθεὶς εἰς ὄφιν ἐμβαίνει μέσα εἰς τὸν παράδεισον³¹ καὶ δολερῶς συνομιλῶντας μὲ τοὺς γενάρχας³² τοὺς συμβουλευε τάχατες τὰ ἐπωφελῆ, τοὺς ὑπόσχεται ἂν αὐτοὶ φάγουν ἀπὸ τὸ ἀπηγορευμένον ξύλον ὅτι θέλει ἀνοιχθοῦν οἱ ὀφθαλμοὶ τους, νὰ ζοῦν αἰωνίως καὶ νὰ γίνουν ὅμοιοι τῷ Ὑψίστῳ, καὶ ἔτσι τοὺς ἐγέλασε, τοὺς ἠπάτησε καὶ ἐγεύθησαν, καὶ τρυγῆσαντες, φεῦ! τὸν θάνατον ἐξωρίσθησαν τοῦ παραδείσου, τοιοῦτοτρόπως εἰς σχῆμα δράκοντος μεταμορφωθείς³³, ὁ κατάρατος, ὁρμᾷ καὶ εἰς τὸ σπήλαιον ὅπου ἦτον ὁ ἅγιος, μὰ ὅχι διὰ νὰ τὸν ἀπατήσῃ, ἀλλὰ διὰ νὰ τὸν ἐκφοβίσῃ || ὅχι διὰ νὰ τοῦ σ. 135 ὁμιλήσῃ, ἀλλὰ διὰ νὰ τὸν θανατώσῃ. Ἀλλ' εὗρε τὸν γενναῖον στρατιώτην τοῦ Χριστοῦ ἔνοπλον, μὲ ὅλας τὰς ἀρετάς, γρηγοροῦντα καὶ ἔτοιμον εἰς

πάλην, καὶ συλλογιζόμενος ἔλεγεν· «ἂν τὸν πολεμήσω μὲ τὴν ὑψηλοφροσύνην, αὐτὸς ἡξέυρει τὸν ἐδικόν μου ἐγκρεμνισμόν, ὅπου δι' αὐτῆς ἐγὼ εἰς μίαν στιγμὴν ἐγκρεμνισθεὶς ἀπὸ τὸν οὐρανὸν ἔγινα πτώμα χαλεπὸν, καὶ ἀντὶς νὰ κατοικῶ εἰς τὰ ὕψη, κατεδικάσθην εἰς τὸν Ἄδην· ἔχει παράδειγμα τὸν Ἀδὰμ, τὸν Φαρισαῖον³⁴ καὶ ἄλλους πολλούς· ἔχει διδάσκαλον τὴν θείαν Γραφὴν ὅπου ἀναγινώσκει καθ' ἡμέραν, ἡ ὁποία λέγει, ὅτι «ὁ ὑψὼν ἑαυτὸν ταπεινωθήσεται»³⁵ καὶ «Κύριος τοῖς ὑπερηφάνοις ἀντιτάσσεται»³⁶. Ἄν τὸν πολεμήσω μὲ τὴν φιλαργυρίαν, ἔχει παράδειγμα τὸν Γιεζή³⁷ καὶ τὸν Ἰούδαν³⁸· καὶ τὸν ἀκούω, ὅπου φωνάζει μὲ τὸν Ἰώβ³⁹· «γυμνὸς ἐξῆλθον ἐκ κοιλίας μητρὸς μου, γυμνὸς καὶ ἀπελεύσομαι». Αὐτὸς οὐτε ἀπὸ τὴν περιουσίαν του δὲν ἔλαβε μὲ τοῦ λόγου του οὐδὲν, ἀλλὰ ὁμοῦ μὲ τὸν κορυφαῖον τῆς δωδεκάδος ἀκούω ὅπου φωνάζει· «ἰδοὺ ἡμεῖς ἀφήκαμεν πάντα καὶ ἠκολουθήσαμέν σοι»⁴⁰. Νὰ τὸν πολεμήσω μὲ τὴν γαστριμαργίαν; μὰ αὐτὸς ἐνέκρωσε σχεδὸν τὴν σάρκα μὲ τὴν ἀσιτίαν καὶ συνεχῶς ἀναγινώσκει τὴν Γραφὴν, ὅπου λέγει, «οὐκ ἐπ' ἄρτω μόνω ζήσεται ἄνθρωπος, ἀλλ' ἐπὶ παντὶ ῥήματι ἐκπορευομένω διὰ στόματος Θεοῦ»⁴¹. Τί ποιῶσω λοιπόν; Τί προσμένω; Ἄς μεταχειρισθῶ τυραννίαν· ἄς τὸν φονεύσω τὸ ὀγληγορώτερον⁴², διὰ νὰ μὴ λάβῃ μαθητὰς καὶ τοὺς διδάξῃ νὰ μὲ πολεμοῦν καὶ ἐκεῖνοι μὲ τὰς ἰδίας του ἀρετὰς· ἐπειδὴ, ὅσους διδάξῃ ὁ Σίμων μὲ τὸ ἐδικόν του παράδειγμα καὶ μὲ τὸν λόγον του, ἀδύνατον εἶναι νὰ τοὺς παγιδεύσω, νὰ τοὺς νικήσω καὶ εἰς τὰ βάραθρα τῆς ἀπωλείας νὰ τοὺς ἐγκρεμνίσω. Ἀνοήγει, λοιπόν, || τὸ ἀχανές του στόμα ἐκεῖνος ὁ φοβερός σ. 136 δράκων, δοκιμάζει νὰ τὸν καταπῇ, μὰ φοβεῖται νὰ μὴ καταφλεχθῇ ἀπὸ τὴν λαμπρότητα, ὅπου ἐφώτιζε τὴν ψυχὴν τοῦ ὁσίου. Ὅθεν, ἀρχίζει ὁ ἀνθρωποκτόνος νὰ τὸν κτυπᾷ μὲ τὴν οὐρὰν του διὰ νὰ τὸν φονεύσῃ· ἀλλὰ βλέποντας τὸν ἅγιον ἀνίκητον καὶ ἀσάλευτον, ψάλλοντα μετὰ τοῦ Δαβὶδ, «βέλος νηπίων ἐγενήθησαν αἱ πληγαὶ αὐτῶν»⁴³ τῶν ἀσεβῶν, καὶ στερεωμένον εἰς τὴν παραγγελίαν τοῦ Χριστοῦ, ὅπου λέγει, «μὴ φοβήσθε ἀπὸ τῶν ἀποκτεινόντων τὸ σῶμα τὴν δὲ ψυχὴν μὴ δυναμένων ἀποκτεῖναι ἢ μικρόν τι ζημιῶσαι»⁴⁴, καὶ εἰς τὰ ἱερὰ ἐκεῖνα λόγια τοῦ Εὐαγγελίου, τὰ λέγοντα, «ἰδοὺ δέδωκα ὑμῖν ἐξουσίαν τοῦ πατεῖν ἐπάνω ὄφρων καὶ σκορπίων καὶ ἐπὶ πᾶσαν τὴν δύναμιν τοῦ ἐχθροῦ»⁴⁵, ταῦτα τὰ ἱερὰ λόγια, λέγω, ἀκούων ὁ φοβερός ἐκεῖνος δράκων ἀπὸ τὸν ἅγιον, ὡσὰν μὲ φαρμακερὰς

σαῖτας ἐπληρώθη, καὶ ἔφυγε κατησχυμμένος ὡς ὑπὸ πυρὸς διωκόμενος. Ὡς τῆς ἀνδρείας τοῦ γενναίου στρατιώτου τοῦ Χριστοῦ! Ὡς τῆς νίκης τοῦ ἀθλητοῦ! Ὡς τῆς ἀδαμαντίνου⁴⁶ ψυχῆς τοῦ αγωνιστοῦ! Ἦλθεν ὁ πολέμιος ὡς δράκων καὶ ἔφυγεν ὡς λαγὼς. Ὡρμησε νὰ πληγώσῃ καὶ ἐπληρώθη. Ἐκαυχήθη, μὰ ἐκατησχύνθη. Ὑψώθη, μὰ ἐγκρεμνίσθη, ὅτι «ὁ ὑψὼν ἑαυτὸν ταπεινωθήσεται ὁ δὲ ταπεινὼν ἑαυτὸν ὑψωθήσεται»⁴⁷ καὶ «τοῖς ταπεινοῖς ὁ Κύριος δίδει τὰ χαρίσματα του»⁴⁸ καὶ «ἀντιδοξάζει τοὺς αὐτὸν δοξάζοντας»⁴⁹.

§11. Ἦλθε, λοιπόν, ὁ καιρὸς νὰ τεθῇ τὸ φῶς ἐπὶ τὴν λυχνίαν⁵⁰, ὁ δόκιμος μαθητὴς νὰ γένῃ διδάσκαλος ἐκλεκτός, ὁ πρὶν ὑποτακτικὸς νὰ γένῃ προεστὼς πολλῶν Μοναχῶν, καὶ ὁ ἐν σπηλαίοις κρυπτόμενος νὰ κατασταθῇ ἐν κοινοβίῳ μεγάλῳ ἡγούμενος, διὰ νὰ λάμπῃ ὡς λαμπρὸς ἀστὴρ καὶ νὰ φωτίξῃ πολλοὺς ἐσκοτισμένους μὲ τὰ λαμπρά του ἔργα καὶ τὰς ἀρετὰς καὶ νὰ ὁ || δηγῇ πρὸς σ. 137 σωτηρίαν ψυχὰς κοσμικῶν τε καὶ μοναχῶν. Καὶ ἀρχινᾷ ὁ ἱερώτατος οὗτος Σίμων νὰ ἀναβαῖνῃ εἰς ἀποκαλύψεις καὶ ὀπτασίας θαυμαστάς, ἐπειδὴ καὶ εἰς μίαν νύκτα ἐκεῖ ὅπου προσήυχετο, ἀκούει μίαν φωνὴν ὅπου ἔλεγεν ἔτσι· «Σίμων, Σίμων, φίλε πιστὲ καὶ λάτρα τοῦ Υἱοῦ μου, εἰς φῶς τέθεικά σε μέγα»⁵¹. Καὶ πάλιν, εἰς ἄλλην νύκτα βλέπει θέαμα φοβερόν, ἡγουν τοῦ ἐφαίνετο ὡσὰν ἐξεκόπτετο ἕνας ἀστὴρ οὐράνιος⁵², καὶ ἐστέκετο ἐπάνω τῆς πέτρας ταύτης, ὅπου εἶναι τὸ μοναστήριον. Καὶ ἐκ τρίτου πάλιν⁵³, εἰς ἄλλην νύκτα, ἀκούει τὴν αὐτὴν φωνήν. Ὡς τῆς ἀγνείας! Ὡς τῆς ἀγιότητος! Ὡς τῆς καθαρότητος τοῦ ἁγίου, διὰ μέσου τῆς ὁποίας ἡξιώθη νὰ ὀμιλῇ πρὸς αὐτὸν ἡ παναγία Παρθένος καὶ νὰ τὸν ὀνομάξῃ τρεῖς φορές δοῦλον πιστὸν καὶ λάτριν τοῦ Υἱοῦ τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ. Ὡς τῆς ἐλλάμψεως τοῦ νοός του, διὰ μέσου τῆς ὁποίας ἦλθεν εἰς ὀπτασίας καὶ ἀποκαλύψεις Κυρίου⁵⁴, κατὰ τὸν μέγαν Παῦλον. Καὶ καθὼς ἐκεῖνος ἡρπάγη ἔως τρίτου οὐρανοῦ καὶ ἤκουσεν ἄρρητα ῥήματα ἃ οὐκ ἔξδον ἀνθρώπῳ λαλῆσαι⁵⁵, οὕτως καὶ ὁ πατὴρ ἡμῶν Σίμων, ἐν τῇ κυρίᾳ νυκτὶ τῶν Γενεθλίων τοῦ Χριστοῦ, γενόμενος ἐν ἐκστάσει, τοῦ ἐφαίνετο πῶς εὐρέθη εἰς τὴν Βηθλεὲμ τῆς Ἰουδαίας καὶ ἤκουσε μελωδίαν ἀγγελικὴν. Ἐγὼ ἀπορώ· ἐν σώματι τάχα εὐρέθη εἰς τὴν Βηθλεὲμ ἢ ἐκτὸς τοῦ σώματος⁵⁶; Ἀρά γε μὲ τὰς αἰσθητάς ἀκοὰς ἤκουε τὰς ἀγγελικὰς ἐκεῖνας φωνὰς ἢ μὲ τὰς νοητάς; Ἀληθῶς, μέγα θαῦμα ἦτον καὶ ἐκεῖνο ὅπου ἔγινεν εἰς τὸν Ἀββακούμ, ὅταν τὸν ἤρπασεν ὁ Ἄγγε-

18. Ἡ Σιμωνόπετρα σέ χαρακτηριστικό δημοσιευμένο στό βιβλίο τοῦ A. Riley, *Athos, or, the mountain of the monks*, Λονδίνο 1887.

λος Κυρίου ἀπό τήν Ἱερουσαλήμ καί τὸν ἐπῆγε εἰς τὴν Βαβυλῶνα εἰς μίαν στιγμήν, διὰ τὴν δόση τροφήν εἰς τὸν προφήτην Δανιήλ, καὶ πάλιν τὸν ὑπέστεψεν εἰς τὴν Ἱερουσαλήμ⁵⁷. "Ἄν καὶ τοῦ Παύλου ἡ ἀρπαγὴ νὰ ἐστῇ μεγάλη καὶ θαυ- σ. 138 μαστή, ὁμοίως καὶ τοῦ προφήτου Ἀββακούμ, ὅμως καὶ τοῦ ὁσίου πατρὸς ἡμῶν Σίμωνος ἡ ἐκστασις δὲν εἶναι κατωτέρα. Διὰ τὴν εὐρισκόμενος εἰς τὸ ὄρος τοῦ Ἄθωνος, εὗρέθη ἐν ἐκστάσει εἰς τὴν Βηθλεὲμ τῆς Ἰουδαίας, καὶ ἤκουσε τοὺς ἀγγελικοὺς ὕμνους καὶ τὰς δοξολογίας⁵⁸. Καὶ ἂν ὁ μακάριος Παῦλος δὲν ἤξευρε τὴν ἀρπαγὴν του, ἂν ἦτον μὲ τὸ σῶμα ἢ ἐκτὸς τοῦ σώματος⁵⁹, πῶς δυνάμεθα ἡμεῖς οἱ εὐτελεῖς καὶ ἀνάξιοι νὰ καταλάβωμεν τὴν ἐκστασιν τοῦ ἁγίου τούτου; Θαῦμα μέγα ἔδειξαν οἱ ἅγιοι ἀρχάγγελοι Μιχαὴλ καὶ Γαβριήλ, ὅταν εἰς μίαν στιγμήν, ἀρπάζοντες ἀπὸ τὰ βάθη τῆς θαλάσσης τὸ παλληκάρι ἐκεῖνο, τὸ ἔφεραν εἰς τὸ μέσον τῆς ἁγίας ἐκκλησίας τῆς βασιλικῆς Μονῆς τοῦ Δοχειαρίου, ὁμοῦ μὲ τὴν δεδεμένην πέτραν εἰς τὸν λαιμόν του⁶⁰, ὅμως δὲν εἶναι μικρότερον θαῦμα καὶ τοῦτο τοῦ ἁγίου, ὅταν ὁ μοναχὸς ὁποῦ ἐγκρεμνίσθη ἀπὸ τόσον ὕψος,

κερνώντας τοὺς μαστόρους, ἐφυλάχθη ἀβλαβής. Καὶ τὸ μὲν παλληκάρι⁶¹ ἐκεῖνο, ἀπὸ τὸν φόβον του δὲν ἐδύνετο νὰ ὁμιλήσῃ εἰς τὸν καθηγούμενον ὁποῦ τὸν ἐρωτοῦσεν, ὁ δὲ μοναχὸς οὗτος, δυναμωθείς ἀπὸ τὰς εὐχὰς τοῦ ἁγίου, οὐ μόνον δὲν ἐφοβήθη, ἀλλὰ ἐρχόμενος ἀπὸ τὸ μέγα χάος ἐτοῦτο ὑγιὲς καί, βαστώντας εἰς τὸ ἐν χερί τὸ κροντήρι καὶ εἰς τὸ ἄλλο τὸ ποτήρι, κερνᾷ πάλιν τοὺς μαστόρους μὲ χαριέστατον πρόσωπον⁶². "Ὡς τῆς ὀξυτάτης βοηθείας τοῦ ἁγίου! Καὶ ποῖος νὰ μὴ θαυμάσῃ; ποῖος νὰ μὴ ἐκπλαγῇ; Θαῦμα, ἀληθῶς, ἦτον μεγάλο καὶ ἐκεῖνο, ὁποῦ ἐτέλεσεν ὁ ἅγιος Νικόλαος καὶ ἐλύτρωσεν ἀπὸ τὸν βυθὸν τῆς θαλάσσης ἐκεῖνον τὸν χριστιανόν, ὁποῦ εἰς καιρὸν φουρτούνας, ἐμπερδευθεὶς ἀπὸ τὰ σχοινία, ἔπεσεν εἰς τὴν θάλασσαν⁶³, μὰ καὶ τοῦτο τοῦ ἁγίου Σίμωνος δὲν εἶναι μικρότερον. σ. 139

§12. Κτίζεται, λοιπόν, τὸ ἱερὸν τοῦτο Μοναστήριον, ἡ νέα Βηθλεὲμ, μὲ τοιαύτας ἀποκαλύψεις, μὲ τοιαῦτα θαύματα· λάμπει ὡς πύρινος στύλος ὁ ἅγιος Σίμων· συνάζονται μοναχοὶ πολλοί· διδάσκονται τὸν δρόμον τῆς ἀρετῆς καὶ ζῶσιν ὁμοῦ μὲ τὸν ὁδηγόν τους ὡς Ἄγγελοι ἐπὶ γῆς· μὲ

νηστείας, με ἀγρυπνίας, προσευχάς καὶ ἄλλας ἀρετάς, φυλάττοντες τὸ κατ' εἰκόνα καὶ καθ' ὁμοίωσιν ἀλώβητον, ἀπαράτρεπτον, ἀβλαπτον. Εἰς τὸν καιρὸν τῆς θείας μεταστάσεως τῆς Παναγίας Παρθένου, ὡς ἐπρόπεμπον εἰς τὴν ταφὴν τὸ πανάγιον ἐκεῖνο καὶ θεοδόχον σῶμα οἱ ἅγιοι Ἀπόστολοι, με ὕμνους καὶ ᾠδὰς πνευματικὰς, ἀκούσαντες οἱ φθονεροὶ Ἑβραῖοι τοὺς ἀγγελικοὺς ἐκείνους καὶ ἀποστολικοὺς ὕμνους, ὀρμήσαντες ὡσὰν θηρία ἄγρια, ἐζήτουν νὰ ἐγκρεμίσουν τὸν κράββατον⁶⁴. Ἐνας δέ, τῶν ἄλλων ὁ αὐθαδέστερος, – φεῦ τῆς τόλμης! – ἐπειδὴ ὥρμησε καὶ ἐπίασε τὸν ἱερὸν κράββατον νὰ τὸν ἐγκρεμίσῃ, παρευθὺς ἀοράτως Ἄγγελος Κυρίου ἀπέκοψε τὰς χεῖράς του, αἱ ὁποῖαι καὶ ἔμειναν κρεμάμεναι εἰς τὸν κράββατον, τοὺς δὲ λοιποὺς ἐπάταξεν ἀορασίᾳ⁶⁵. Παρόμοιον ἐσυνέβη καὶ πρὸς τοὺς Σαρακηνοὺς ἐκείνους, ὅπου ἤλθον νὰ κακοποιήσουν τὸν ἅγιον· οἱ ὅποιοι, ἐπειδὴ ὥρμησαν κατὰ τοῦ ἁγίου καὶ εἰς ἐξ αὐτῶν, ὁ φονικώτερος τῶν ἄλλων καὶ αὐθαδέστερος, ἐπειδὴ ἐγύμνωσε τὸ ξίφος διὰ νὰ κόψῃ τὴν ἱερὰν ἐκείνην κεφαλὴν, εὐθὺς ἢ μὲν χεῖρ τοῦ αὐθάδους⁶⁶ ἔμεινε κατάξηρος, κρεμαμένη, οἱ δὲ λοιποὶ ἐτυφλώθησαν ἅπαντες. «Οἶδε γὰρ Κύριος, οἶδε δοξάζειν τοὺς αὐτοῦ θεράποντας»⁶⁷. Καὶ «φυλάσσει ὁ Κύριος τὰς ψυχὰς τῶν ὁσίων αὐτοῦ»⁶⁸. ||

σ. 140

§13. Οὕτω, λοιπόν, καλῶς καὶ θεαρέστως ποιμάνας τὴν λογικὴν του ποιμνὴν ὁ ἅγιος καὶ διδάξας τοὺς μαθητάς του, καὶ εἰς τελειοτάτην ἀρετὴν καταστήσας⁶⁹, ἀπῆλθεν εἰς τὰς οὐρανίους μονάς, εἰς τὴν μητρόπολιν τῶν πρωτοτόκων, τηρήσας τὸ κατ' εἰκόνα καὶ καθ' ὁμοίωσιν καθαρὸν καὶ ἀλώβητον, καὶ ψάλλων μετὰ παρρησίας, «ἰδοὺ ἐγὼ καὶ τὰ παιδία ἃ μοι ἔδωκεν ὁ Θεός»⁷⁰. Ἡ δὲ μακαρία του ψυχὴ ἀπῆλθε συνοδευμένη με τοὺς ἁγίους Ἀγγέλους, ὧν καὶ τὸν βίον ἐπὶ γῆς ἐμιμήσατο, τὴν ὁποίαν ὑπεδέχθησαν οἱ Ἀπόστολοι, προῦπήντησαν οἱ Προφῆται, τὴν ἐσυγχάρηκαν οἱ Διδάσκαλοι, οἱ Ἱεράρχαι, οἱ Μάρτυρες, οἱ Ὅσιοι, οἱ Δίκαιοι. Ὡ, πανήγυρις πνευματικῇ καὶ χαρμόσυνος, ὅπου ἔγινε τὴν σήμερον⁷¹ εἰς τὸν οὐρανόν, εἰς τὴν ἀνάβασιν τῆς μακαρίας ψυχῆς τοῦ ἁγίου Σίμωνος! Ὅλα τὰ τάγματα τῶν ἐπουρανίων Ἀγγέλων ἐσκίρτησαν, ὅλαι αἱ τάξεις τῶν ἁγίων ἐώρτασαν, ὧν τὸν βίον, κατὰ τὸ δυνατόν, ἐμιμήθη.

§14. Εἶχεν ὁ Ἀβραὰμ τὴν φιλοξενίαν εἰς ὅλην του τὴν ζωὴν⁷², τὴν ἐπαράδωκε καὶ εἰς τοὺς υἱοὺς του καὶ ἐγγόνους του· μὰ ἄρα γε δὲν τὴν εἶχε καὶ ὁ ἅγιος Σίμων; Ναί, βέβαια· διατί κτιζόντας ταύτην

τὴν νέαν του Βηθλεὲμ τὴν ἐπαράδωκεν εἰς τοὺς μαθητάς του, ἀπὸ τὴν ὁποίαν ποτὲ δὲν ἔλειψαν οἱ ξένοι καὶ οἱ πτωχοί, ὅπου νὰ μὴν τρώγουν ψωμί. Καὶ ἂν ὁ Ἀβραὰμ ἔτρεφε μόνον τοὺς ξένους καὶ ὁδοιπόρους κατὰ τὸ σῶμα, ἀλλ' αὕτη ἡ νέα Βηθλεὲμ τρέφει τοὺς εἰσερχομένους καὶ κατὰ τὸ σῶμα καὶ κατὰ τὴν ψυχὴν· ἐπειδὴ, καθὼς με τὸν ἄρτον τρέφεται τὸ σῶμα, ἔτσι καὶ με τὴν ἀνάγνωσιν τῶν θείων Γραφῶν καὶ τῆς προσευχῆς καὶ τῆς θείας μυσταγωγίας τρέφεται καὶ ἡ ψυχὴ. Ὁ Ἀβραὰμ ἐφαίνετο εὐεργέτης μόνον πρὸς ἐκείνους ὅπου ἤρχον|| το πρὸς αὐτόν, αἱ δὲ θεῖαι λειτουργίαι σ. 141 καὶ ἱεραὶ προσευχαί, αἱ καθ' ἡμέραν γινόμεναι εἰς ταύτην τὴν νέαν Βηθλεὲμ, προξενοῦν σωτηρίαν εἰς ἅπαντας τοὺς εὐσεβεῖς καὶ ὀρθοδόξους χριστιανούς, ζώντας τε καὶ τεθνηκότας.

§15. Ἐβλεπαν οἱ Προφῆται τὰ μακρὰν καὶ ἐπρόλεγον τὰ μέλλοντα· εἶχε καὶ ὁ ἅγιος Σίμων τὸ προορατικὸν χάρισμα καὶ διορατικόν, με τὸ ὁποῖον ἐπρόλεγε τὰ μέλλοντα καὶ ἔβλεπε τὰ πόρρω ὡς παρόντα. Ἄφησαν οἱ Ἀπόστολοι τὰ πάντα καὶ ἠκολούθησαν τῷ Χριστῷ, καὶ ἀπὸ ἁλιεῖς ἰχθύων ἔγιναν ἁλιεῖς τῶν ἀνθρώπων· ὁμοίως καὶ ὁ ἅγιος Σίμων, εὐθὺς ὅπου ἤκουσε τὴν εὐαγγελικὴν φωνὴν τὴν λέγουσαν «ὅστις θέλει ὀπίσω μου ἔλθειν, ἀπαρνησάσθω ἑαυτὸν καὶ ἀράτω τὸν σταυρὸν αὐτοῦ καὶ ἀκολουθεῖτω μοι»⁷³, εὐθὺς, χωρὶς προθεσμίας καιροῦ, ἤρπασε γονεῖς, ἀδελφοὺς, συγγενεῖς, φίλους, τὸν κόσμον καὶ τὰ ἐν κόσμῳ, ἀσκήκωσε τὸν σταυρὸν τοῦ Χριστοῦ, καὶ ὡς ὑπόπτερος ἔφθασεν εἰς τοῦτο τὸ ἁγιώνυμον ὅρος τοῦ Ἀθῶνος, καὶ ἀντὶς νὰ κυβερνᾷ, ὁσπῆτι κοσμικόν, ἀνεδείχθη προστάτης πολλῶν μοναχῶν. Ἐδωκεν ὁ Ἰησοῦς Χριστὸς πρὸς τοὺς ἱεροὺς αὐτοῦ Ἀποστόλους χαρίσματα, ἥτοι ἐξουσίαν κατὰ πνευμάτων ἀκαθάρτων καὶ θεραπεύειν πᾶσαν νόσον καὶ πᾶσαν μαλακίαν· μὰ τάχα ἦτον ὑστερημένος⁷⁴ τῆς τοιαύτης χάριτος καὶ ὁ ἅγιος Σίμων; Δὲν ἐπετίμησε τὸν σκολιὸν ἐκεῖνον δράκοντα, ταῦτόν εἶπεῖν τὸν ἴδιον διάβολον, ὅπου ἤλθεν εἰς τὸ σπῆλαιον νὰ τὸν θανατώσῃ, καὶ ἔφυγεν ὡς ὑπὸ πυρὸς διωκόμενος; δὲν ἠφανίσθη παρευθὺς; Θαῦμα μέγαλον, κατὰ ἀλήθειαν, ἦτον ἐκεῖνο, ὅπου αἱ σκιαὶ τῶν ἁγίων Ἀποστόλων ἰάτρευαν τοὺς ἀσθενεῖς⁷⁵· μὰ δὲν ἦτον μικρότερον καὶ τοῦτο τοῦ Ὁσίου, τοῦ ὁποίου τὸ ὄνομα εὐθὺς || μόνον ὅπου ἐπικαλέσθη σ. 142 ὁ εὐσεβέστατος βασιλεὺς τῆς Σερβίας Ἰωάννης Οὐγγελεσις ἰατρεύθη τὸ θυγάτριόν του ἀπὸ τὸ δαιμόνιον⁷⁶. Ἀνίσως, λοιπόν, μοναχὴ ἡ ἐπὶ κλησις τοῦ ὀνόματος τοῦ ἁγίου ἐδόκε πονηρὰ

πνεύματα καὶ ἰάτρουν ἀσθενεῖς, πόσω μᾶλλον ἡ παρουσία τοῦ ἁγίου καὶ ἡ σκιά του ἤθελαν τελέσουν τέτοια καὶ μεγαλύτερα⁷⁷ θαύματα; Καὶ ἐὰν ἐκεῖνος ὁποῦ ἐπιστρέψῃ ἕνα ἁμαρτωλὸν ἐκ τῆς ἁμαρτίας πρὸς ἀρετὴν λαμβάνει συγχώρησιν τῶν πολλῶν τοῦ ἁμαρτιῶν⁷⁸, πόσω μᾶλλον νὰ ἐδοξάσθῃ εἰς τὸν οὐρανὸν ὁ ἅγιος Σίμων, ὁποῦ με τὴν καθαρότητα, με τὴν παρθενίαν, με τὴν νηστείαν, με τὴν ἀγρυπνίαν, με τὴν ἀγνείαν, με τὴν ἀγιότητα, ὁποῦ δὲν ἐπέστρεψεν ἕνα καὶ μόνον ἁμαρτωλόν, ἀλλὰ μυρίους, με τὰς συνετάς του παραινήσεις, με τὰ καλὰ του παραδείγματα καὶ με τὰ λαμπρά του κατορθώματα ὁποῦ ἔλαμπαν ὡς τὸ φῶς; Καὶ ὅχι μόνον ἐπέστρεψεν, ἀλλὰ καὶ ἐπιστρέφει καὶ θέλει ἐπιστρέφῃ⁷⁹ ἕως τῆς συντελείας τοῦ αἰῶνος. Καὶ ἀπὸ ταῦτα ὅλα, πόσην ἄρὰ γε παρρησίαν συμπεραίνετε νὰ ἀπέκτησεν ὁ ἅγιος πρὸς τὸν Θεόν; Βέβαια, πολλὴν καὶ μεγάλην. Στοχασθῆτε, ἀπὸ τὸν καιρὸν ὁποῦ ἔκτισε ταύτην τὴν νέαν Βηθλεὲμ πόσοι ἁμαρτωλοὶ νὰ ἦλθον, ὡσὰν ἐμένα, εἰς τοῦτον τὸν εὐδιον λιμένα τῆς σωτηρίας ἕως τῆς σήμερον; καὶ πόσοι πάλιν θέλει ἔλθουν ἕως τέλους; Ἀλλὰ καὶ οἱ ἐν αὐτῷ ἀσκούμενοι Πατέρες πόσους χριστιανοὺς ἐδιόρθωσαν⁸⁰, – τὸσον ἐκείνους ὁποῦ ἔρχονται ἐδῶ χάριν προσκυνήσεως, ὅσον καὶ ἐκείνους ὁποῦ διορθώνουν⁸¹, ὅταν ἐξέρχονται εἰς τὰ ταξείδια χάριν ἐξομολογήσεως τῶν χριστιανῶν καὶ χάριν κυβερνήσεως τοῦ ἱεροῦ τοῦτου Μοναστηρίου; Τὰ ὁποῖα ὅλα αὐτὰ τὰ ἀγαθὰ, ὅλα αὐταὶ αἱ καλωσύναι, || πρὸς τὸν ἅγιον ἀναφέρονται. Καὶ ἐκ τούτων σ. 143 πάντων, σὰς ἐρωτῶ, ἤμπορεῖτε νὰ μοῦ εἰπῆτε εἰς ποῖον ὕψος δόξης ἀνεβιβάσθῃ; Πλήν, ἂν ὑμεῖς, ὡ ἀκροαταί μου, δὲν μοῦ ἀποκρίνεσθε, αὐτὸ τὸ Εὐαγγέλιον τοῦ Κυρίου, μὰς δίδει τὴν ἀπόκρισιν λέγον: «ὅς δ' ἂν ποιῇ καὶ διδάξῃ οὗτος μέγας κληθήσεται ἐν τῇ βασιλείᾳ τῶν οὐρανῶν⁸²». Ζῆ, λοιπόν, ζῆ κατὰ ἀλήθειαν ὁ πατὴρ ἡμῶν Σίμων· ζῆ καὶ εἶναι μέγας εἰς τὸν οὐρανόν. Ζῆ εἰς τὴν μητρόπολιν τῶν πρωτοτόκων⁸³. Ζῆ εἰς τὴν Βασιλείαν τῶν οὐρανῶν δεδοξασμένος ἀπὸ τὸν Θεὸν διὰ τὰς πολλὰς του ἀρετάς, διὰ τὰ μεγάλα του κατορθώματα, διὰ τὰς ψυχοφελεῖς του νοουθεσίας, με τὰς ὁποίας ἁμαρτωλοὺς πολλοὺς, ὡς ἐμέ, ὑπέστρεψεν εἰς μετάνοιαν, τοὺς δὲ ἐναρέτους προθυμότερους κατέστησεν.

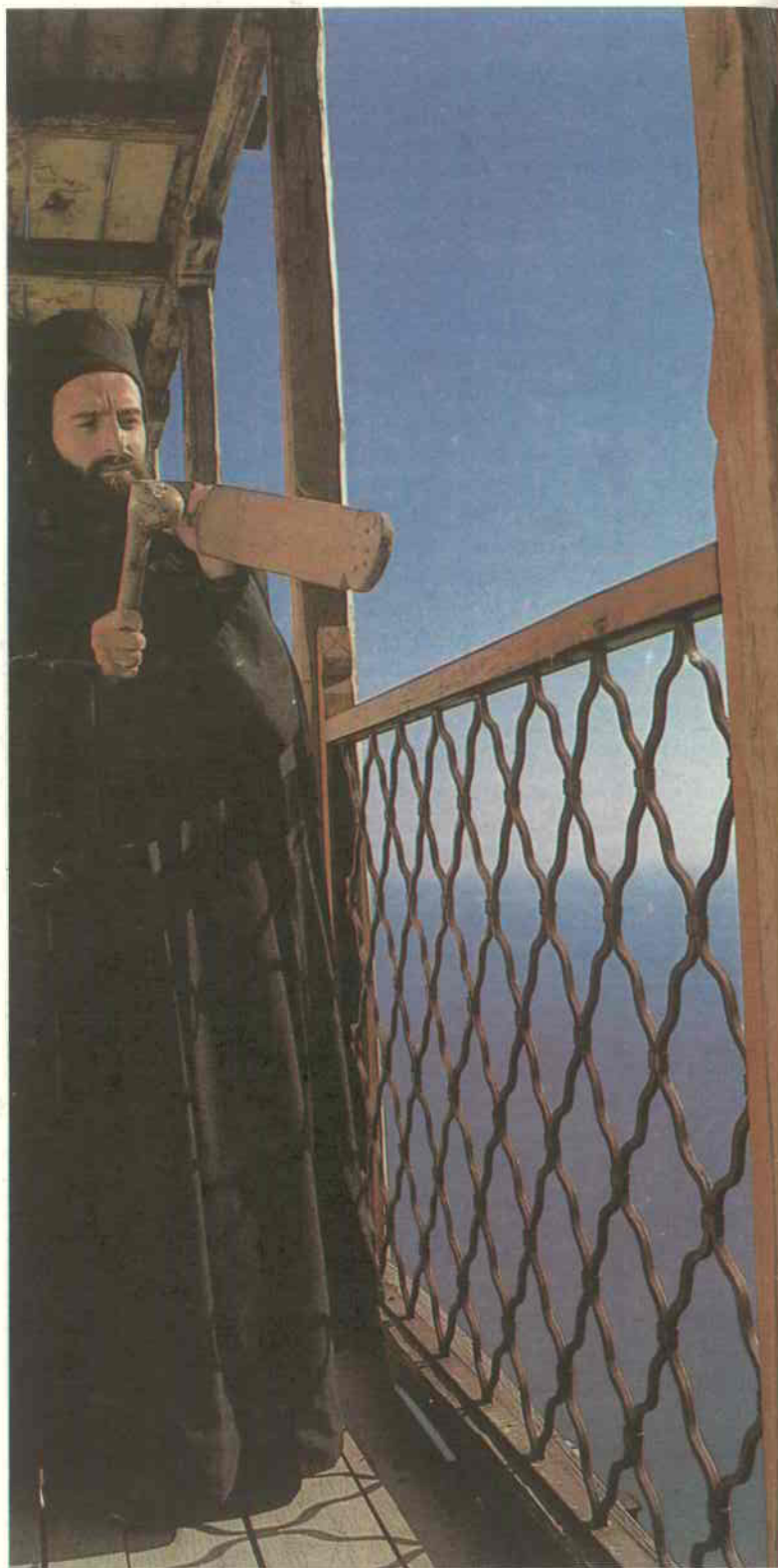
§16. Ποία γλῶσσα, λοιπόν, δύναται νὰ ἐπαινήσῃ τοιοῦτον ἅγιον μέγαν κατ' ἀξίαν; Τίς δύναται νὰ παραστήσῃ τὰ ἡρωϊκά του κατορθώματα; Ἀληθῶς, οἱ ἅγιοι Μάρτυρες ἔχυσαν τὰ ἁγία τους αἵματα διὰ πικρῶν βασανιστηρίων, παιδευόμενοι

ἀπὸ τοὺς δούλους καὶ ὑπηρέτας τοῦ διαβόλου, Μαξιμιανόν, Διοκλητιανόν, Δέκιον, Ἰουλιανόν καὶ τοὺς λοιπούς. Ἀμὴ, ὁ ἅγιος Σίμων ἐπληρώθη, ἐπαιδεύθη καὶ ἐτραυματίσθη ἀπὸ τὸν ἴδιον διάβολον, ὁποῦ ἐσχηματίσθη εἰς μέγαν δράκοντα. Λοιπόν, δὲν εἶναι ὁ Σίμων ὑστερημένος⁸⁴ καὶ τῶν μαρτυρικῶν στεφάνων εἰς τὴν Βασιλείαν τῶν οὐρανῶν. Καὶ ἂν πολλοὶ ἀσκηταὶ καὶ ἅγιοι ἔφθασαν εἰς τὸ τέλειον τῆς ἀρετῆς, ὅσον τὸ δυνατόν ἀνθρώποις, Ἀντώνιος⁸⁵, Σάββας⁸⁶, Εὐθύμιος⁸⁷, Ἀθανάσιος τῆς Μεγίστης Λαύρας⁸⁸, με τοὺς τοιοῦτους συναριθμεῖται καὶ ὁ πατὴρ ἡμῶν Σίμων, τοὺς ὁποίους ἐδόξασεν ὁ Θεὸς οὐ μόνον εἰς τὴν παροῦσαν ζωὴν ἀλλὰ καὶ εἰς τὴν ἐπουράνιον, τὴν ὁποίαν ζῶσιν αἰωνίως οἱ δίκαιοι. || Καὶ σ. 144 ἂν ὁ Θεὸς ἠθέλησε νὰ δοξάσῃ τὰ ἅγια λείψανα τῶν ἁγίων με πολλὰ προτερήματα, νὰ ἐπιτελοῦν μεγάλα θαύματα, νὰ ἰατροῦν πάθη ἀνίατα, καὶ πολλὰ ἀπὸ αὐτὰ νὰ ἀναβλύσουν καὶ μύρον, ὡσὰν τοῦ ἁγίου μεγαλομάρτυρος Δημητρίου⁸⁹, τοῦ ἁγίου Νεΐλου⁹⁰, ὁποῦ ἐκοιμήθη ἐπάνω εἰς τὸ σπήλαιον ὁποῦ εὐρίσκεται κοντὰ εἰς τὸ λεγόμενον Καραβοστάσιον, τοῦ ἁγίου Συμεῶν τοῦ κτίτορος τῆς βασιλικῆς μονῆς τοῦ Χιλантаρίου⁹¹ καὶ ἄλλων ἁγίων, σπανίων ὅμως, ἀλλὰ καὶ τὸ λείψανον τοῦ ὁσίου πατρὸς ἡμῶν Σίμωνος δὲν ἔμεινεν ἄμοιρον τοιαύτης χάριτος, ἀλλὰ ἀνέβλυσε καὶ αὐτὸ μύρον⁹², ὅπερ ἰάτρουν ἀσθενείας, ἐκαθάριζε λέρας ψυχικὰς τῶν μετ' εὐλαβείας αὐτὸ χρισμένων. Ἐπειδὴ ὁ Θεὸς οἶδε δοξάζειν τοὺς αὐτὸν ἀντιδοξάζοντας⁹³, ἐδόξασε λοιπόν ὁ Θεὸς τὸν ἅγιον Σίμονα μεγάλως, καὶ ἐν τῷ οὐρανῷ μετὰ πάντων τῶν ἁγίων καὶ ἐν τῇ γῇ.

§17. Ἀλλ', ὡ συναδελφοί καὶ πατέρες, φιλέορτον σύστημα, ὅσοι μετ' εὐλαβείας εἰς τὴν ἐτήσιον μνήμην τοῦ θεοφόρου πατρὸς Σίμωνος ἐφάνητε μετὰ τοῦ λόγου μου συμπανηγυρισταί, μακαρίζω τὴν εὐλαβητικὴν σας διάθεσιν, ἐπαινῶ τὸ πρόθυμον τῆς καλῆς σας γνώμης. Ἄς ἦσθε, λοιπόν, βέβαιοι, ὅσοι ἐστάθητε εἰς τὴν ἀγρυπνίαν καὶ εἰς τὴν θεῖαν λειτουργίαν, πὼς θέλετε ἀπολαύσει τὰς ἱερὰς εὐχὰς καὶ εὐλογίας τοῦ ἁγίου. Αὐτὸς ἀδιαλείπτως πρεσβεύει ὑπὲρ ἡμῶν τῇ ἁγίᾳ Τριάδι καὶ διὰ τὰ εἰσακουσθῇ χρειάζεται νὰ τὸν μιμηθῶμεν καὶ ἡμεῖς, ὅσον τὸ δυνατόν. Τοῦτο τὸ ἴδιον ζητεῖ ὁ ἅγιος Σίμων ἀπὸ ἡμᾶς, ὅπερ ἐζήτει καὶ ὁ ἀπόστολος Παῦλος μετὰ δέησεως ἀπὸ τοὺς ὑπ' αὐτοῦ διδασκομένους. Ὅθεν καὶ ἔλεγε: «παρακαλῶ οὖν ὑμᾶς⁹⁴, ἀδελφοί, μιμηταί μου γίνεσθε»⁹⁵. Ὅμοίως καὶ ὁ πατὴρ ἡμῶν Σίμων βοᾷ πρὸς ἡμᾶς, τὰ πνευματικὰ || τέκνα του: «παρακα- σ. 145

λῶ ὑμᾶς, τέκνα μου ἀγαπητὰ ἐν Κυρίῳ, μιμηταί μου γίνεσθε». Ἄς μιμηθῶμεν, λοιπόν, τὸν πνευματικόν μας πατέρα εἰς τὴν ἄρνησιν τῶν κοσμικῶν πραγμάτων, εἰς τὴν ἐγκράτειαν τῶν παθῶν, εἰς τὴν ἀνυπόκριτον ὑπακοήν, εἰς τὴν εὐλάβειαν καὶ ὑποταγὴν πρὸς τοὺς προεστῶτας, εἰς τὰς νηστείας καὶ ἀγρυπνίας, εἰς τὸ χαρμόσυνον πένθος, εἰς τὴν καθαρὰν καὶ ἀδελφικὴν ἀγάπην, εἰς τὴν ὑποποιὸν ταπείνωσιν, καὶ, τέλος πάντων, εἰς τὴν ἀπαρασάλευτον φύλαξιν τῶν θείων ἐντολῶν, ὑπήκοοι μέχρι θανάτου εἰς τὰς παραδόσεις τῶν ἁγίων Ἀποστόλων, εἰς τὰ εὐσεβῆ δόγματα τῶν ἁγίων ἑπτὰ Συνόδων. Ὅσα παρελάβομεν ἐκ τῶν ἁγίων Ἀποστόλων, Προφητῶν καὶ Διδασκάλων νὰ τὰ φυλάττωμεν ὡς λόγια Θεοῦ, ἐπειδὴ τὸ ἅγιον Πνεῦμα ἐλάλησε διὰ Προφητῶν, Ἀποστόλων καὶ Συνόδων ἁγίων. «Ὁ ἀκούων ὑμῶν ἐμοῦ ἀκούει (λέγει ὁ Κύριος πρὸς τοὺς ἁγίους αὐτοῦ μαθητὰς) καὶ ὁ ἀθετῶν ὑμᾶς ἐμὲ ἀθετεῖ, ὁ δὲ ἐμὲ ἀθετῶν ἀθετεῖ τὸν ἀποστείλαντά με»⁹⁶. Καὶ πάλιν «ὁ οὐρανὸς καὶ ἡ γῆ παρελεύσονται, οἱ δὲ λόγοι μου οὐ μὴ παρέλθωσι»⁹⁷.

- §18. Πρὸς τούτοις, ἀδελφοὶ καὶ πατέρες, ὅταν μελετῶμεν νὰ μεταλάβωμεν τὰ ἄχραντα μυστήρια, νὰ ἐτοιμαζώμεθα καθὼς πρέπει, μὲ ἐξομολόγησιν ἀπροφάσιστον νὰ κατακρίνωμεν τὸν ἑαυτὸν μας ἐνώπιον Θεοῦ καὶ τοῦ πνευματικοῦ μας, καὶ ὅχι νὰ λέγωμεν πῶς ὁ τάδε μὲ ἔπαισε καὶ ὁ τάδε μὲ ἐπαρακίνησε καὶ ὁ τάδε ἦτον ἡ ἀφορμὴ. Τὰς ἐδικὰς μας ἁμαρτίας ἅς λέγωμεν καὶ οὐχὶ τῶν ἄλλων: «σὺ λέγε πρῶτος τὰς ἁμαρτίας σου, ἵνα δικαιωθῇς»⁹⁸, – τὰς ἐδικὰς σου καὶ οὐχὶ τῶν ἄλλοτρίων. «Ἡμάρτηκα, ἔλεγεν ὁ Δαβὶδ, τῷ Κυρίῳ μου»⁹⁹. Βλέπετε πῶς εἰς τὴν ἐξομολόγησίν του ὁ Προφήτης δὲν ἀναφέρει ἄλλο πρόσωπον. σ. 146 Ἄς λέγωμεν, λοιπόν, καὶ ἡμεῖς μὲ αὐτόν: «ἁμαρτίαν ἐμίσησα καὶ ἐβδελυξάμην»¹⁰⁰. ἅς πενθοῦμεν καὶ ἅς ἐκχέωμεν δάκρυα, καθὼς ἐκεῖνος ἔβρεχε καθ' ἐκάστην νύκτα τὴν στρωμνὴν του¹⁰¹ μὲ τὰ δάκρυά του· ἅς ἐλεοῦμεν τοὺς πτωχοὺς, διὰ τὴν ἡ ἐλεημοσύνη καλύπτει πλῆθος ἁμαρτιῶν¹⁰². Ἄς ἐτοιμάζωμεν, λοιπόν, τὸν ἑαυτὸν μας, ὅσον δυνάμεθα, διὰ τὸ ὅποιος μεταλαμβάνει ἀναξίως, ἀντὶς νὰ φωτισθῇ κατακρίνεται· «πῦρ γὰρ ὑπάρχει – ἡ θεία μετάδοσις – τοὺς ἀναξίους φλέγον»¹⁰³. Πῦρ ὑπάρχει ἡ θεία μετάληψις καὶ κάμνει δύο ἐνεργείας: τοὺς μὲν φωτίζει, τοὺς δὲ φλογίζει. Καθὼς καὶ ἡ βαβυλωνία ἐκεῖνη κάμινος, τοὺς μὲν καθαρὸς καὶ ἁγίους τρεῖς Παῖδας ἐδρόσισε, τοὺς δὲ ἀσεβεῖς Χαλδαίους κατέφλεξεν¹⁰⁴. Οὕτω καὶ τὰ ἅγια Μυστήρια, τοὺς μὲν ἀξίως αὐτὰ μετα-

19. Μοναχὸς κρούει τὸ σήμαντρο στοὺς ἐξῶστες τῆς Σιμωνόπετρας καλώντας τοὺς ἀδελφούς γιὰ τὴν ἀκολουθία.

■ **Ἐγκώμιον** πρὸς τὸν Ὅσιον καὶ Θεοφόρον Πατέρα ἡμῶν Σίμωνα τὸν Μυροβλύτην.
« **Δίκαιοι** εἰς τὸν αἰῶνα ζῶσι. »

Εὐλόγησον Πάτερ.

Καὶ ὁ θάνατος νὰ ἐβασίλευσε σχεδὸν ἀπ' ἀρχῆς, καὶ νὰ βασιλεύῃ ἀπὸ αὐτὰ τὰ προοίμια τῆς ἀνθρωπίνης πλάσεως εἰς ὅλην τὴν ἀνθρώπινον φύσιν· **« Ἀλλ' οἱ δίκαιοι εἰς τὸν αἰῶνα ζῶσι. »** **Βέβαια,** δὲν εἶναι ἔθνος, δὲν εὐρίσκεται τάξις, δὲν θεωρεῖται οὐδεμία ἡλικία ἀνθρώπων, ὅπου νὰ μὴν ἐγεύθῃ ἀπὸ τὸ κέντρον τοῦ θανάτου τὴν πικροτάτην καὶ θανατηφόρον πληγὴν τῆς ζωῆς· **« Ἀλλ' οἱ δίκαιοι εἰς τὸν αἰῶνα ζῶσιν. »** **Ὅλοι, καὶ Ἀσσύριοι, καὶ Χαλδαῖοι, καὶ Ἕλληνες, καὶ Αἰγύπτιοι, καὶ Πέρσαι, καὶ Ἀραβες,** καὶ πᾶν γένος ἀνθρώπων, ἀπὸ τὴν γέννησιν ἔφθασαν εἰς τὴν αὐξήσιν· ἀλλὰ μετὰ τὸ βαθυτάτον γῆρας, κατήντησαν εἰς τοῦ θανάτου τὸν ἀναπόδραστον ὄρον· **« Ἀλλ' οἱ δίκαιοι εἰς τὸν αἰῶνα ζῶσι. »** **Καὶ βασιλεῖς, καὶ ἰδιῶται, καὶ ἐξουσιασταί, καὶ ὑπεξούσιοι, καὶ πλούσιοι, καὶ ἐνδεεῖς, καὶ Δεσπόται, καὶ δούλοι, πάντες ἐπίσης ἐπροσκύνησαν τοῦ θανάτου τὴν δεσποτείαν· « Ἀλλ' οἱ δίκαιοι εἰς τὸν αἰῶνα ζῶσι. »** **Καὶ τέλος πάντων, καὶ βρέφη, καὶ παῖδες, καὶ μείρακες, καὶ νεανίσκοι, καὶ ἄνδρες, καὶ προβεβηκότες, ἡ εὐθὺς εἰς τὴν εἰσόδον τῆς ζωῆς εὗρον τὴν ἔξοδον τοῦ θανάτου, ἡ εἰς τὴν νεότητα, ἡ εἰς τὸ γῆρας,**

20. Ἡ ἀρχὴ τοῦ ἐγκωμίου στὸν ὅσιο Σίμωνα, ἀπὸ τὸ καλλιγραφημένο χειρόγραφο τοῦ ἔτους 1893.

λαμβάνοντας δροσίξει, φωτίζει, ἀγιάζει καὶ ἀξίους τῆς αἰωνίου ζωῆς κατασταίνει καὶ μὲ τὸν ἴδιον Χριστὸν τοὺς ἐνώνει¹⁰⁵. τοὺς δὲ ἀναξίως μεταλαμβάνοντας καταφλέγει, καὶ ἀσθενείας καὶ θάνατον εἰς αὐτοὺς προξενεῖ, κατὰ τὸν Ἀπόστολον ὁποῦ λέγει: «διὰ τοῦτο ἐν ὑμῖν πολλοὶ ἀσθενεῖς καὶ ἄρρωστοι καὶ κοιμῶνται ἱκανοί»¹⁰⁶, τουτέστιν ἀποθνήσκουσι, διατὶ μεταλαμβάνουσιν ἀναξίως. Ἐμετάλαβε καὶ ὁ βέβηλος καὶ μεμολυσμένος Ἰούδας, ἀλλὰ τίποτε δὲν τὸν ὠφέλησε· μάλιστα δὲ τοῦ ἐγίνεν ἡ μετάδοσις εἰς περισσοτέραν κατάκρισιν, διὰ τοῦτο, ἀπελθὼν ἀπήγγεζατο¹⁰⁷. Ἐκεῖνον τὸν Ἰούδαν μιμεῖται ἐκεῖνος ὁποῦ μεταλαμβάνει ἀναξίως. Διὰ τοῦτο, ἀδελφοί καὶ πατέρες, ὅταν ἐτοιμαζώμεθα νὰ μεταλάβωμεν τὰ ἀχραντα Μυστήρια, ἃς δοκιμάζωμεν τὸν ἑαυτὸν μας πρότερον· ἃς ἀπορρίπτωμεν τὰ φορτία τῶν ἁμαρτιῶν μας διὰ μετανοίας καὶ ἐξομολογήσεως· ἃς καθαρισθῶμεν διὰ τῆς ἐλεημοσύνης, «δότε, γάρ φησιν ὁ Κύριος, τὰ ἐνόντα ὑμῖν καὶ πάντα || σ. 147 ὑμῶν ἔσται καθαρὰ»¹⁰⁸. Ἀς ἐκπλύνωμεν τὴν ψυχὴν μας μὲ τὰς πηγὰς τῶν δακρύων μας, ὅπως καὶ ὁ ἐν σπηλαίῳ γεννηθεὶς Ἰησοῦς Χριστὸς καὶ Θεὸς ἡμῶν, διὰ πρεσβειῶν τῆς Δεσποίνης ἡμῶν Θεοτόκου καὶ τοῦ ὁσίου πατρὸς ἡμῶν Σίμωνος, ἐν μὲν τῇ παρουσίᾳ ζωῇ ἀξίωσις ἡμᾶς εἰς ἔτη πολλὰ νὰ ἐορτάζωμεν τὰ ἐνδοξα αὐτοῦ γενέθλια καὶ τὴν τοῦ ὁσίου πατρὸς ἡμῶν Σίμωνος πανήγυριν, ἐν δὲ τῇ μελλούσῃ νὰ μᾶς ἀξίωσις μετὰ πάντων τῶν δικαίων νὰ ζήσωμεν τὴν αἰώνιον καὶ ἀτελεύτητον ζωὴν, τὴν ὁποίαν ζῶσιν οἱ δίκαιοι – «δίκαιοι γὰρ εἰς τὸν αἰῶνα ζῶσιν»¹⁰⁹, – εἰς δόξαν τοῦ ἀνάρχου αὐτοῦ Πατρὸς καὶ τοῦ ὁμοουσίου αὐτοῦ Πνεύματος. Ἀμήν.

1. Γιὰ λόγους κυρίως τεχνικούς - πρακτικούς, προτιμήθηκε ἡ χρῆσις ἑνὸς ἐνιαίου κριτικοῦ ὑπομνήματος, δίχως διακριτικὸ χωρίσμα τῶν κριτικῶν ἢ ἐπεξηγηματικῶν παρατηρήσεων, καθὼς καὶ τῶν γραφικῶν χωρίων.
2. Συχνά, στὰ βυζαντινὰ καὶ τὰ μεταβυζαντινὰ κείμενα, ἔχουμε τέτοιες ἀλλαγές: τὰ ἐπίθετα ἀπὸ τρικατάληκτα γίνονται δικατάληκτα (ἡ οὐράνιος, ἡ θαλάσσιος, ἡ πύρινος, ἡ προγνωστικός. Βλ. K. Mitsakis, The Language of Romanos the Melodist, München, 1967, σελ. 33 ἐξ.).
3. Σοφ. Σολ. ε' 15. Δέν τό ξανασημειώνουμε στίς ἐπαναλαμβανόμενες ἀναφορές, στό προοίμιο.
4. Χφ. κάλιστα.
5. Χφ. διπλογράφεται, ἀπὸ ἀπροσεξία.

6. Έβρ. θ' 27.
7. Τά βιογραφικά του αγίου Σίμωνος, στά όποία στηρίζεται ό συγγραφέύς του *Έγκωμίου*, μπορεί νά τά ιδεί ό άναγνώστης είτε α) στό *Νέον Λειμωνάριον*, περιέχον Μαρτύρια παλαιά και νέα και Βίους Όσίων, συλλεχθέντα παρά του άοιδίμου Μητροπολίτου αγίου Κορίνθου Κυρίου Μακαρίου Νοταρά, οίς προσετέθησαν και τά του Τριφιδίου και Πεντηκοσταρίου Συναξάρια, μεταφρασθέντα παρά του Σοφολογιωτάτου διδασκάλου Κυρίου Άθανασίου του Παρίου, πρός τούτοις και άσματικά Άκολουθία εις διαφόρους Νεομάρτυρας, φιλοπονηθείσαι παρά του Πανοσιολογιωτάτου Κυρίου Νικηφόρου του Χίου, πρώτον τύποις έκδοθέν έν Βενετία τό 1819, νύν δέ τό δεύτερον έν Άθήναις, επιμελεία και δαπάνη Νικολάου Ρουσοπούλου, έγκρίσει της Έιρᾶς Συνόδου της Έκκλησίας της Ελλάδος, εις κοινήν άπάντων των Όρθόδοξων Χριστιανών ώφέλειαν», Έν Άθήναις 1873, σελ. 473-477 (α' έκδ., σελ. 89-99), είτε β) στον «Βίον και Πολιτείαν» του Όσίου, πού δημοσιεύεται στό βιβλίο «Άκολουθία του όσίου και θεοφόρου πατρός ήμών Σίμωνος του Μυροβλύτου, κτίτορος της έν Άγίω Όρει του Άθω ιερᾶς Μονής Σίμωνος Πέτρας, προσέτι δέ και ή Άκολουθία της άγίας ένδόξου μυροφόρου και ίσαποστόλου του Χριστού Μαρίας της Μαγδαληνης», επιμελεία του Καθηγουμένου της 'Ι. Μ. Σίμωνος Πέτρας Άρχιμανδρίτου *Ιερωνύμου*, Έν Άθήναις 1924, σελ. 105-112 και 113-115. [Στόν παρόντα τόμο σσ. 40-52].
8. Χφ. λυτρώνοι.
9. Βλ. τό α' από τά τέσσερα στιχηρά προσόμοια του έσπερινου της ιε' Νοεμβρίου (έκδ. Άποστολικής Διακονίας της Έκκλησίας της Ελλάδος, Έν Άθήναις 1973, σελ. 106 α').
10. Βλ. *Ιεροϋ Αύγουστίνου*, α' Έξομολογήσεις Ι,1. Η έκφραση «έως ου δέν εύρη...» δέν είναι άντιγραφικό λάθος, όπως δείχνει στην πρώτη ματιά, μά είναι χαρακτηριστική του ύφους του έγκωμιογράφου. Όλόκληρο τό χωρίο του ιεροϋ Αύγουστίνου, στην πιό πρόσφατη μετάφραση: α' Ω, ναί! Ό άνθρωπος, πολλοστημόριον της Δημιουργίας Σου, θέλει νά Σέ δοξάζη. Και είσαι Σύ, πού άφυπνίζεις τόν πόθον του νά Σ' έξυμνή, διότι μάς έπλασες διά Σέ, ή δέ ψυχή μας άγωνιά, έως ότου άναπαυθῇ εις τούς κόλπους Σου» (*Άγ. Αύγουστίνου*, Αί Έξομολογήσεις, Εισαγωγή - μετάφρασις - σημειώσις *Ανδρέου Δαλεζίου*, γ' έκδ., Άθήναι 1958, τ. Α', σελ. 1). Πρέπει νά σημειώσουμε, πώς σε πολλά κεφάλαια των «Έξομολογήσεων» επαναλαμβάνει ό ιερός Αύγουστίνος την παραπάνω θέση του, μέ διαφορετικά λόγια. Ίδου μερικά μόνο δείγματα: «Αί σκέψεις μου, έσωτερικωτέρα ζωή της ψυχής μου, θά κατασπαράζονται από τάς τόσον θορυβώδεις μεταπτώσεις, μέχρι της στιγμής κατά την όποίαν, καθαρισμένος και διαλελυμένος μέσα εις την φλόγα της άγάπης Σου, θά έκρεύσω εις Έσέ καθ' όλοκληρίαν» (όπ.π., τ. Β', σελ. 119). «Και δέν θ' άποστρέψω πλέον από Έσέ τό πρόσωπόν μου, έως ότου μέ δεχθῇς εις την ειρήνην της παμφιλτάτης αὐτῆς μητρός (δηλ. εις την άνω Ίερουσαλήμ, πού θεωρεί πατρίδα και μητέρα του ό ιερός συγγραφέύς), όπου τά πρωτόλεια του πνεύματός μου και όπόθεν αί βεβαιότητές μου, διά νά έγκατασταθῶ εις αὐτήν διά παντός, ὦ Θεέ μου, ὦ Έλεός μου. Έως ότου, λέγω, μέ δεχθῇς ένοποιούμενον κατόπιν τόσων διχασμῶν και άναμορφω- νόμενον κατόπιν τόσων δυσμορφῶν!» (όπ.π., ΙΙ, 12, τ. Β', σελ. 136) «... εις τόν οίκον του Κυρίου. Εκεί θά μάς έξασφα- λίση θέσιν ή άγαθή θέλησις και κανένα άλλον πόθον δέν θά έχωμεν εις τό έξῆς, παρά νά μέινωμεν εκεί αιώνιως» (όπ.π., ΙΙ, 13, τ. Β', σελ. 162). «Και ήμείς, όταν τερματίσωμεν τά έργα μας, πού θά είναι 'καλά λίαν', μόνον έφ' όσον τό επιτρέπεις Έσύ, θ' άναπαυθῶμεν εις τούς κόλπους Σου έν τῷ Σαββάτῳ της αιώνιου ζωής» (όπ.π., ΙΙ, 13, τ. Β', σελ. 195).
11. Χφ. γεννάρχας.
12. Ό έγκωμιογράφος αναφέρει έδῶ, σχεδόν αὐτοϋσια τά λόγια του αγίου Ίωάννου του Δαμασκηνού: «τό μέν γάρ 'κατ' εικόνα' τό νοερόν δηλοῖ και αὐτεξούσιον, τό δέ 'καθ' όμοίωσιν' την της άρετης κατά τό δυνατόν όμοίωσιν» (*Έκδοσις άκριβῆς της Όρθοδόξου Πίστεως*, ΙΙ, 12. Βλ. πρόχ. την τελευταίαν έκδοση του κειμένου από τόν Ν. Μатσουка, Θεσσαλονίκη 1976, σελ. 150).
13. Βλ. Γέν. γ' 23 έξ.
14. Λουκ. θ' 23. Πρβλ. Ματθ. ι' 38. Λουκ. ιδ' 27.
15. Ματθ. ιγ' 46.
16. Χφ. σηκώνοι.
17. Πρβλ. Λουκ. θ' 23.
18. Ματθ. ι' 37.
19. Ένδειξη, πώς ό άνώνυμος έγκωμιογράφος είναι άγιορείτης, ή τουλάχιστον βρίσκεται στό "Άγιον Όρος όταν γράφει (και μάλιστα, στή Μονή του Όσίου).
20. Ό βιογράφος του σημειώνει: «πλήν τόσον καλῶς και άκριβῶς ύπετάχθη, ώστε όπού όλα τά προστάγματα του γέροντος ως Θεοϋ έντολᾶς τά έτελείωνε τό όγληγορώτερον, χωρίς καμμίαν περιέργειαν» (*Νέον Λειμωνάριον*, β' έκδ., σελ. 474).
21. Λουκ. ι' 18. Πρβλ. Ίωάν. ιβ' 31. Άποκ. ιβ' 8-9.
22. Άλλη ένδειξη της άγιορειτικής καταγωγής του έγκωμιογράφου.
23. Δ' Βασ. β' 11 έξ.
24. Ματθ. κγ' 12. Πρβλ. Ίώβ κβ' 29. Παρ. κθ' 23. Ίεζεκ. κα' 26. Λουκ. ιδ' 11 και ιη' 14.
25. Ό ιερός συγγραφέύς άγγίζει μία πληγή του μοναχισμού πού φαίνεται και τότε, όπως στις ήμέρες μας, ήταν άνοιχτή: την έλλειψη άληθινῆς ύπακοῆς των νέων μοναχῶν στον γέροντά τους. Στο υπό έκδοση πατερικό βιβλίο μας *Τό Μέγα Γεροντικόν* (άνέκδοτη συστηματική Συλλογή των Αποphthegmata Patrum) ύπογραμμίζεται πολύ έντονα, πώς όποιος

ἀρνεῖται ὑπακοή στό γέροντά του καί ἀποκόβεται ἀπ' αὐτόν, παραδίνει τόν ἑαυτόν του, ἀπό ὑπερφάνεια, στόν ἴδιο τόν δαίμονα!

26. Γέν. γ' 6 ἐξ.
27. Ψαλμ. μθ' (μθ'), 21.
28. Χφ. τόν.
29. Γέν. γ' 1 ἐξ.
30. Β' Κορ. ιβ' 2.
31. Γέν. γ' 2 ἐξ.
32. Χφ. γεννάρχας.
33. Βλ. *Νέον Λειμωνάριον*, β' ἔκδ., σελ. 475 ἐξ.
34. Λουκ. ιη' 10 ἐξ.
35. Ματθ. κγ' 12.
36. Παρ. γ' 34. Πρβλ. 'Ιακ. δ' 6. Ματθ. κγ' 12. Α' Πέτρ. ε' 5.
37. Βλ. τίς σχετικές μέ τόν *Γιεζί* ἀφηγήσεις Δ' Βασ. κερ. δ', ε' καί η'. 'Η γραφή τοῦ ὄν. ἐδῶ εἶναι σύμφωνα μέ τό ὕφος τῆς ἐποχῆς. Σέ ἀρχαιότερα κείμενα φέρεται καί ὡς *Γιεζί*.
38. Ματθ. κς' 15.
39. 'Ιώβ α' 21.
40. Λουκ. ιη' 28.
41. Ματθ. δ' 4. Λουκ. δ' 4. Πρβλ. Δευτ. η' 3.
42. Χφ. *ὀγλιωρότερον*.
43. Ψαλμ. ξγ' (ξδ'), 8.
44. Ματθ. ι' 28. Πρβλ. 'Ιακ. δ' 12.
45. Λουκ. ι' 19. Πρβλ. Γέν. γ' 15. Ψαλμ. ζ' (ζα'), 12. Μάρκ. ις' 18.
46. Βλ. προηγ. σημ. ἀρ. 2, γιά τό γραμματικό τοῦτο φαινόμενο.
47. 'Η προσθήκη «ὁ δέ ταπεινῶν ἑαυτόν ὑψωθήσεται», γιά νά συμπληρωθεῖ ὁ ἀντιθετικός παραλληλισμός, βρίσκεται στήν κάτω ῥα, μέ παραπεμπτικόν ἀστερίσκο στό χφ. Βλ. Ματθ. κγ' 12.
48. Πρβλ. Α' Πέτρ. ε' 5. 'Ιακ. δ' 6.
49. Πρβλ. Α' Βασ. β' 30.
50. Ματθ. ε' 15. Λουκ. ια' 33.
51. Βλ. *Νέον Λειμωνάριον*, β' ἔκδ., σελ. 477.
52. "Οπ.π.
53. "Οπ.π.
54. Β' Κορ. ιβ' 1.
55. Β' Κορ. ιβ' 4.
56. Πρβλ. Β' Κορ. ιβ' 3.
57. Δαν. (Βήλ καί Δράκων, 33-39).
58. Βλ. *Νέον Λειμωνάριον*, (β' ἔκδ.) σελ. 477.
59. Β. Κορ. ιβ' 3.
60. Βλ. τήν περιγραφή τοῦ θαύματος στό «Θησαυρό Δαμασκηνοῦ» (διασκευασμένο κάπως βρίσκεται καί στόν «Μεγ. Συναξαριστή τῆς 'Ορθοδ. 'Εκκλησίας», ἀναλώμασι καί ἐπιμελεία Βίκτ. Ματθαίου, τόμ ια', Νοέμβριος, ἔκδ. γ', 'Αθήναι 1971, σελ. 232-235).
61. Χφ. *παλικάρι*, ὅπως καί πιό πάνω.
62. Βλ. *Νέον Λειμωνάριον*, β' ἔκδ., σελ. 478-479.
63. Βλ. πρόχ. στό συναξάρι τοῦ ἁγίου Νικολάου (μην. Δεκεμβρίου, ἔκδ. 'Αποστολικῆς Διακονίας τῆς 'Εκκλησίας τῆς 'Ελλάδος, ἐν 'Αθήναις 1975, σελ. 40 α').
64. Βλ. μηναῖον Αὐγούστου, ἔκδ. 'Αποστολικῆς Διακονίας τῆς 'Εκκλησίας τῆς 'Ελλάδος, 'Εν 'Αθήναις 1973, σελ. 87 β'.
65. Τό θαῦμα διασφῆζει καί ὁ ἅγιος Κοσμάς ὁ ὕμνογράφος, στήν γ' ῥδῇ τοῦ κανόνος του στήν Κοίμηση τῆς Θεοτόκου:

'Υπέφθασε χερσί ταῖς ὕβριστικαῖς τοῦ αὐθάδους
τομήν ἢ δίκη ἐπάξασα, τοῦ Θεοῦ φυλάξαντος
τό σέβας τῇ ἐμψύχῳ κιβωτῷ, δόξη τῆς θεότητος,
ἐν ᾗ ὁ Λόγος σάρξ ἐ χρημάτισεν.

(βλ. ὁπ. π., σελ. 85 β').

66. Χφ. *αὐθάδους*.
67. Πρβλ. Α' Βασ. β' 30.

68. Ψάλμ. ζς' (ζζ'), 10.
69. Δύσκολο ν' αποφανθεῖ κανείς για τή σωστότερη γραφή, ἂν δέν ἰδεῖ τό πρωτότυπο χειρόγραφο: καταστήσας ἢ καταντήσας; Καί τά δύο εὐοδώνουν τό νόημα τοῦ κειμένου (εἴτε καταντήσας = ὁ ἅγιος, εἴτε καταστήσας = τούς μαθητάς του), γι' αὐτό καί τό ἀφήνουμε ὅπως τό ἔχει τό χφ. τοῦ 1893.
70. Ἦσ. η' 18.
71. "Ὅπως καί ἀπό τό προοίμιον τοῦ ἐγκωμίου φαίνεται, τοῦτο πρέπει νά γράφτηκε ἢ νά πρωτοεμφωνήθηκε τή μέρα τῆς μνήμης τοῦ Ὁσίου, δηλ. τήν 28 Δεκεμβρίου (πρός τά τέλη τοῦ βίου τοῦ ἁγίου Νικόδημου).
72. Πρβλ. Γέν. ιη' ἐξ.
73. Λουκ. θ' 23.
74. Χφ. ὑστερημένος. Συχνή ἡ σύγχυση μεταξύ ὑστέρημαι καί ἐστέρημαι, ἀκόμη καί στίς μέρες μας. Ἐδῶ, ὁ ἐγκωμιογράφος στηρίζεται στό γραφικό λεξιλόγιο (βλ. Λουκ. ιε' 14. Α' Κορ. η' 8. Ἰωάν. β' 3. Μάρκ. ι' 21. Λουκ. κβ' 35. Ρωμ. γ' 23. Φιλιπ. δ' 12 κ.ἀ.).
75. Πράξ. κη' 9. Πρβλ. Πράξ. ε' 15.
76. Βλ. τήν περιγραφή τοῦ θαύματος στό Νέον Λειμωνάριον, (β' ἔκδ.) σελ. 481 ἐξ.
77. Χφ. μεγαλύτερα.
78. Ἰακ. ε' 20.
79. Χφ. ἐπιστρέψει.
80. Χφ. ἐδιώρθωσαν.
81. Χφ. διορθόνουν.
82. Ματθ. ε' 19.
83. Πρβλ. Ἐβρ. ιβ' 23.
84. Βλ. προηγ. σημ., ἀριθ. 74, για τή συνήθη σύγχυση. Κ' ἐδῶ τό χφ. ἔχει ὑστερημένος.
85. Βλ. Ἰανουαρίου 17.
86. Δεκεμβρίου 5.
87. Ἰανουαρίου 20.
88. Ἰουλίου 5.
89. Ὀκτωβρίου 26.
90. Νοεμβρίου 12 (καί 7 Μαΐου).
91. Φεβρουαρίου 13.
92. Βλ. Νέον Λειμωνάριον, (β' ἔκδ.) σελ. 481.
93. Πρβλ. Α' Βασ. β' 30.
94. Χφ. ἡμᾶς.
95. Α' Κορ. δ' 16.
96. Λουκ. ι' 16. Πρβλ. Ματθ. ι' 40. Ἰωάν. ε' 23 καί ιε' 23.
97. Ματθ. κδ' 35. Πρβλ. Ματθ. ε' 18. Λουκ. ια' 17.
98. Ἦσ. μγ' 26. Πρβλ. Α' Ἰωάν. α' 9.
99. Β' Βασ. ιβ' 13.
100. Ψάλμ. ριη' (ριθ'), 163.
101. Ψάλμ. ς' 7.
102. Πρβλ. Πράξ. ι' 4.
103. Ὁ γ' ἐκ τῶν τεσσάρων γνωστῶν δωδεκασυλλάβων στίχων τοῦ Μεταφραστοῦ, λεγομένων πρό τῆς θ. Μεταλήψεως:

*Ἰδοὺ βαδίζω πρὸς θεῖαν Κοινωνίαν·
Πλαστουργέ, μὴ φλέξης με τῇ μετουσίᾳ·
πῦρ γάρ ὑπάρχεις τοὺς ἀναξίους φλέγον·
ἀλλ' οὖν κάθαρὸν ἐκ πάσης με κηλίδος.*

(βλ. Ὁρολόγιον τό Μέγα, ἔκδ. «Ἀστέρος», Ἀθήναι 1973, σελ. 443).

104. Βλ. Δαν. κεφ. γ' ἐξ.
105. Χφ. ἐνόνοι.
106. Α' Κορ. ια' 30.
107. Ματθ. κζ' 5.
108. Λουκ. ια' 41.
109. Σοφ. Σολ. ε' 15.

ΜΕΡΟΣ Β΄
ΥΜΝΟΓΡΑΦΙΚΑ-ΜΟΥΣΙΚΟΛΟΓΙΚΑ

4

ΥΜΝΟΓΡΑΦΙΚΑ ΣΤΟΝ ΟΣΙΟ ΣΙΜΩΝΑ

Γρ. Θ. Στάθη

A. ΠΡΟΟΙΜΙΟ

«... Αὐτά στοχαζόμενοι ὅσοι τὸν ἔβλεπον, θαυμάζοντες ἔλεγον· ὦ μακαρία ὑποταγή, ποταπούς κάμνεις τοὺς ἀγαπῶντας σε! διότι, καθὼς λέγουν οἱ θεῖοι πατέρες, ἡ μὲν ὑποποιὸς ταπεινώσις γεννᾶται ἀπὸ τὴν ἁγίαν καὶ χριστομίμητον ὑπακοήν, ἡ δὲ πάνσοφος διάκρισις γεννᾶται ἀπὸ τὴν μακαρίαν ταπεινώσιν...» (σ. 90). «... Ὡς τόσον, ἦλθεν αὐτὴ ἡ κυρία νύκτα τῶν Γενεθλίων τοῦ Χριστοῦ, καὶ τότε δὲν βλέπει μόνον τὸν ἀστέρα, ὅτι κατέβη ἄνωθεν, καὶ ἐστάθη ἀντικρὺ ἐπάνω τῆς πέτρας, ἀλλὰ ἀκοῦει καὶ θεῖαν φωνήν, ὅπου τοῦ ἔλεγεν ἔτζι· ἔδῳ πρέπει νὰ θεμελιώσης, ὦ Σίμων, τὸ κοινόβιον σου καὶ νὰ σώσης ψυχάς...'. Καὶ τοῦ ἐφαίνετο, (καθὼς ἔλεγεν αὐτὸς ὕστερον εἰς τοὺς μαθητάς του) ὅτι εὐρέθη ἐκεῖ εἰς τὴν Βηθλεέμ τῆς Ἰουδαίας μαζί μέ τοὺς ποιμένας, καὶ ἤκουε μελωδίαν ἀγγελικὴν ὅπου ἔψαλλον ἐκεῖνα τὰ θεοχαρίτωτα λόγια ἡ δόξα ἐν ὑψίστοις Θεῷ καὶ ἐπὶ γῆς εἰρήνῃ, ἐν ἀνθρώποις εὐδοκία» (σ. 92). «Τό δὲ πρῶτ' εἶδον ὅλοι τὸ πανόσιόν του πρόσωπον, ὅπου ἔλαμψεν ὑπὲρ τὸν ἥλιον, ὅθεν μετὰ ψαλμοδιῶν καὶ ὕμνων καὶ μεγάλης ἐδλαβείας, ἐνταφίασαν τὸ πολυαθλόν του σῶμα, ὡς ἔπρεπεν. Ἦκμαζε δὲ οὗτος ὁ ἱερός Σίμων εἰς τὸν 19^ο αἰῶνα, εἰς τοὺς χρόνους ὅπου ἐβασίλευαν εἰς τὴν Ἀσίαν ὁ Θεόδωρος ὁ Λάσκαρης, ὁ Ἰωάννης Δούκας Βατάτζης καὶ ὁ Θεόδωρος ὁ Νέος Λάσκαρης, σύγχρονος ὢν μέ τὸν Μιχαήλ τὸν Ἀντωριανόν, μέ τὸν Μάνουήλ τὸν Χαριτόπουλον, μέ τὸν Νικηφόρον τὸν Βλεμμύδην, μέ τὸν Κωνσταντῖνον τὸν Καβάσιλαν, μέ τὸν Ἅγιον Μελέτιον τὸν Ὁμολογητὴν, καὶ Γαλακτίωνα· εἰς τοὺς χρόνους ἐκείνους διέλαμψεν ὡς ἀστήρ λαμπρότατος ὁ ὅσιος Σίμων, καὶ ἔκανε καθ' ἐκάστην ἄπειρα θαύματα, καὶ διαφόρους ἀσθενείας ἐθεράπευε, καὶ ὄχι μόνον ὅταν ἐξοῦσεν, ἀλλὰ καὶ μετὰ τὴν κοίμησιν αὐτοῦ· καθὼς ἰάτρηνσε καὶ τὴν θυγατέρα τοῦ βασιλέως Ἰωάννου τοῦ ἐπιλεγομένου Οὐγλεσι» (σ. 95)¹.

Τό κομματιαστό αὐτό παράθεμα ἀπ' τὸν «Βίον καὶ πολιτείαν τοῦ ὁσίου καὶ θεοφόρου πατρός ἡμῶν Σίμωνος τοῦ Ἀθωνίτου», τὸ διάλεξα ἐδῶ ἀρχή-ἀρχή, καὶ γιὰ νὰ δώσω αὐτοτέλεια σ' ἐτοῦτο τὸ γραπτὸ μου, νὰ ἔχω δηλαδὴ τίς ἀπαραίτητες ἱστορικές ἀναφορές, καὶ νὰ φανερώσω, κυρίως, ἐξ ἀρχῆς τοὺς ἐστῶτες φθόγγους, γύρω ἀπ' τοὺς ὁποίους ἔπλεξαν τοὺς ὕμνους τοὺς πρὸς τὸν Ὅσιο οἱ κατὰ διάφορους καιροὺς ἱεροὶ ὕμνογράφοι τῆς Ἐκκλησίας μας. Γιατί, πράγματι, ἡ θεάρεστη καὶ θεοχαρίτωτη βιοτὴ τοῦ ὁσίου Σίμωνος, ἡ φωτόχυτη ὀπτασία τοῦ ἄστρου τῆς Βηθλεέμ, τὰ «ἐνδοξα παλαίσματα» κατὰ τοῦ

21. Ἡ Σιμωνόπετρα. Ἀποψη ἀπὸ τὰ νοτιοανατολικά.

ἀρχαικάκου διαβόλου, τὰ θαυμαστά ἔργα του γιὰ τὴν ἀνοικοδόμησι τῆς μονῆς πάνω στὴν μετέωρη πέτρα, ἡ ἐμπνευσμένη ὁλοῦστέρα Κατήχησή του, τὰ θαύματα πού ἔκανε μετὰ τὸ θάνατό του, — ὀλίγα μᾶς παραδόθηκαν, ἐνδεικτικά, στὸν «Βίον καὶ πολιτείαν» του —, καὶ τὸ γεγονὸς ὅτι «ἀναβλύζει μύρον ὁ τάφος του» (σ. 95) εἶναι τὰ κύρια θέματα πού συναντᾶμε στὰ ποικίλα ὕμνο-γραφήματα καὶ ἐγκώμια, τὰ ὁποῖα μᾶς ἀπασχο-λοῦν ἰδιαίτερα ἐδῶ.

Τὰ συγκεκριμένα βιογραφικά τοῦ ὁσίου Σίμωνος, ἡ διακρίβωσι τῶν στοιχείων πού μᾶς παρέχει ὁ «Βίος καὶ πολιτεία», ἡ ἔρευνα τῶν ἀναφορῶν σέ πρόσωπα καὶ πράγματα, καθὼς καὶ ἡ λεπτομερὴς ἔκθεσι γιὰ τὴν θεμελίωσι καὶ ἐπαύξησι τῆς φερώνυμης μονῆς Σίμωνος Πέτρας, τῆς ὁποίας πρῶτος δομῆτωρ καὶ κτίτωρ εἶναι ὁ ὁσιος Σίμων ὁ Ἀθωνίτης, εἶναι ἔργο, ἀσφαλῶς, ἀρμοδιωτέρου μελετητοῦ, ὅπου μπορεῖ ὁ φίλος ἀναγνώστης ν' ἀνατρέξει γιὰ εἰδικώτερη ἐντρυ-φηση².

B. Η ΥΜΝΗΣΗ ΤΟΥ ΟΣΙΟΥ ΣΙΜΩΝΟΣ

Ἡ ἀλγεινὴ μνεῖα, τώρα ἐδῶ, τῆς καταστροφικῆς πυρκαϊᾶς τῆς 28ης Μαΐου 1891, πού ἀπετέ-φρωσε τὴν ἱερά μονή Σίμωνος Πέτρας, μᾶς χρειάζεται νά δικαιολογήσει τὴν πενιχρότητα τῶν στοιχείων, καὶ τῶν κειμένων τῶν ἰδίων, πού ἔχουμε γιὰ τὴν ὕμνολόγησι τοῦ ὁσίου Σίμωνος, καὶ μάλιστα ἀπὸ παλαιότερους ὕμνογράφους. Καὶ κάνω αὐτὴ τὴν παρατήρησι, γιατί εἶναι γνωστὸ πὼς ἡ ὕμνησι τοῦ κτίτορος τῆς μονῆς ἔχει τοπικὸ χαρακτήρα, καὶ οἱ ὁποιοσδήποτε ἀκολουθίες σέ χειρόγραφες φυλλάδες, καὶ μάλιστα φυλαγμένες ὄχι στὴ Βιβλιοθήκη ἀλλὰ στὸ Σκευοφυλάκειο τοῦ Καθολικοῦ τῆς μονῆς, δύσκολα πολλαπλασιάζον-ται μέ ἀντιγραφή καὶ διαδίδονται σέ ἄλλα μονα-στήρια.

Ἔτσι, ἀποκτᾶ μεγαλύτερη σημασία ἡ μαρτυρία τοῦ Ἱερωνύμου, καθηγουμένου τῆς ἱερᾶς μονῆς Σίμωνος Πέτρας, πού τὸ 1924 ἐξέδωκε σέ ἓνα καλοτυπωμένον τόμο τίς Ἀκολουθίες «τοῦ ὁσίου καὶ θεοφόρου πατρός ἡμῶν Σίμωνος τοῦ Μυρο-βλύτου, κτίτορος τῆς ἐν Ἀγίῳ Ὁρει τοῦ Ἀθω ἱερᾶς μονῆς Σίμωνος Πέτρας»³. «Οἱ παρόντες ὡς ὁρῶνται ὁκτώηχοι Κανόνες ἐφιλοπονήθησαν τῷ

σωτ. ἔτει ,αωζ γ' πρὸς τιμὴν καὶ δόξαν τοῦ Προστάτου καὶ Κτίτορος τῆς Ἱ. Μονῆς ἡμῶν ταύτης τοῦ Ὁσ. καὶ Θεοφόρου πατρός ἡμῶν Σίμωνος τοῦ Μυροβλύτου (ὃς ἤκμασε περὶ τὰ μέσα τοῦ ιγ' αἰῶνος) μετὰ τὴν πυρπόλησιν τῆς Μονῆς γενομένης τῷ ,αωζ α' 1891 Μαΐου κη', εἰς ἀντικατάστασιν τῶν ἀρχαίων, ἀπολεσθέντων κατὰ τὸν ἐν λόγῳ ἐμπρησμόν, εἰσῆχθησαν δέ καὶ ψάλλονται ἐπ' Ἑκκλ...»⁴. Θὰ πρέπει νά ὑποθέ-σουμε ἐδῶ δύο πράγματα· ὅτι ὄχι μόνον «ἀρχαῖ-οι»⁵ κανόνες, ἀλλὰ καὶ ἄλλες ἀκολουθίες ἢ παν-τοῖα ὕμνογραφήματα ὑπῆρχαν σέ χρῆσι στὴ μονή πρὸς ὕμνησι τοῦ ὁσίου Σίμωνος καὶ «ἀπωλέστη-σαν», καὶ ὅτι ὁ ὕμνογράφος Ἱερώνυμος καὶ ὁ καθηγούμενος Νεόφυτος⁶ τότε, ἀμέσως μετὰ τὴν πυρκαϊά φρόντισαν νά βροῦν ἀντίγραφα τῶν «ἀρχαίων» «εἰς ἀντικατάστασιν» τῶν καέντων, προτοῦ νά χρειαστεῖ νά γράψουν ἐξ ἀρχῆς και-νούργιους κανόνες⁷. Ἄν οἱ ὑποθέσεις εἶναι βάσι-μες, φαίνεται πὼς δέν βρῆκαν ἀντίγραφα σέ ἄλλες βιβλιοθήκες τῶν κανόνων πού κἀχαν.

Τὸ γεγονὸς, πάλι, ὅτι ἡ μονή Σίμωνος Πέτρα πανηγυρίζει τὴν κατὰ σάρκα Γέννησιν τοῦ Χρι-στοῦ, γιὰ τὴν φωτόχυτη ὀπτασία τοῦ ὁσίου Σίμωνος τοῦ Ἀστρου τῆς Βηθλεέμ⁸, πρέπει νά συνέβαλε σέ μιὰ μεγάλη καθυστέρηση ἀναπτύξε-ως ἰδιαίτερης ὕμνολογίας γιὰ τὴ μνήμη τοῦ ὁσίου Σίμωνος, πού τελεῖται τὴν 28ην Δεκεμβρίου. Ἡ πλούσια μεθέορτη ὕμνογραφία τῶν Χριστουγέν-νων θὰ ὑπῆρξε παράγοντας περιοριστικός γιὰ τοὺς ὕμνογράφους. Σέ βραδύτητα δημιουργίας μιᾶς ὕμνογραφικῆς παραδόσεως στὸν ὁσιο Σίμω-να θὰ συνέβαλε, ἐξίσου, ἡ ἔλλειψις ἐνός πλήρους «Βίου»⁹ τοῦ ἁγίου· καὶ ξέρουμε πὼς οἱ ὕμνογρά-φοι ἀντλοῦν κυρίως ἀπ' τὰ Συναξάρια καὶ τοὺς βίους τῶν ἁγίων τὰ στοιχεῖα ἐκεῖνα τῆς θεάρε-στης βιοτῆς τους γύρω ἀπ' τὰ ὁποῖα πλέκουν τοὺς ὕμνους καὶ τὰ ἐγκώμιά τους.

Ὅπως κι ἂν ἔχει τὸ πρᾶγμα, τὴν μνήμη τοῦ ὁσίου Σίμωνος τοῦ Μυροβλύτου τὴν ὕμνολόγησαν ἀπ' τὸ β' ἡμῖσι τοῦ ιη' αἰῶνα μέχρι τὸ 1893¹⁰, ἀρκετοὶ ὕμνογράφοι μέ παντοειδῆ ὕμνογραφήμα-τα. Ἡ ἔρευνα πού ἔγινε στὴ χειρόγραφη παράδο-σι τῶν βιβλιοθηκῶν τῶν ἱερῶν μονῶν καὶ σκητῶν τοῦ Ἀγίου Ὁρους¹¹ μᾶς ἀποκαλύπτει μία πλει-άδα ἀγιορειτῶν ὕμνογράφων τοῦ ιη'-ιθ' αἰῶνα, πού ἡ ὕμνογραφικὴ τους παραγωγή γιὰ τὸν ὁσιο

Σίμωνα καί μεγάλη καί ἀξιόλογη εἶναι. Τά ὑμνογραφικά αὐτά κείμενα¹², τὰ περισσότερα ἐκδομένα καί δύο ἀνέκδοτα, καλύπτουν ὅλες τίς λειτουργικές ἀνάγκες ὑμνολογήσεως τοῦ ὁσίου κατὰ τήν ἡμέρα τῆς μνήμης του (κθ' Δεκ.), τὰ μετέορτα (κθ' Δεκ.), τὰ Σάββατα κατὰ τίς ἀποδόσεις τῶν ἡχων, «ὡς ἐστίν ἔθος τῇ μονῇ»¹³ καί τίς Παρακλήσεις¹⁴.

α. Νικόδημος Ἀγιορείτης (1749-1809)¹⁵.

Ὁχι μία, ἀλλά τρεῖς εὐκαιρίες βρῆκε ὁ ἅγιος Νικόδημος, ὁ ἀσματικός τέττιγας τοῦ Ἀθωνος, νά ὑμνήσῃ καί νά ἐγκωμιάσῃ τόν ὁσιο Σίμωνα. Στόν Συναξαριστή του (κθ' Δεκεμβρίου), μαρτυράει τίς δυό «τούτου καί ἡ ἀσματική ἀκολουθία εὐρίσκεται εἰς τό μοναστήριόν του»¹⁶ τῆς Σιμωνόπετρας. Εἰς τοῦτον τόν ὁσιον ἐφιλοπόννησεν ἡ ἐμή ἀδυναμία οἴκους εἴκοσι τέσσαρας, καί ἐγκώμιον γλαφυρόν¹⁷. Ἡ ἄλλη φορά εἶναι μέσα στόν ἐγκωμιαστικόν κανόνα εἰς τιμήν ὧν τῶν ἁγιορειτῶν πατέρων, τῶν ἐν τῷ ἁγιωνύμῳ ὄρει τοῦ Ἀθω λαμψάντων¹⁸.

Ἀφήνω τό Ἐγκώμιον, γιατί τό πρωτοεκδίδει σ' αὐτόν ἐδῶ τόν τόμο ὁ Π. Β. Πάσχος¹⁹, ὅπου μπορεῖ νά τό χαρεῖ κανεῖς, μαζί μέ τήν εἰσαγωγή καί τὰ σχόλια πού τό συνοδεύουν.

Οἱ εἰκοσιτέσσαρες οἴκοι, τό Κοντάκιον δηλαδή, προσόμοιο πρὸς τόν Ἀκάθιστο ὕμνο, ἦτοι:

προοίμιον

Τόν μωρρόβαν ποταμόν τόν προερχόμενον

α' οἴκος

Ἀγγελος οὐρανόφρων ἐγνωρίσθης ἐν κόσμῳ ἐκδόθηκαν ἀπ' τόν καθηγούμενο Ἱερώνυμο τό 1924²⁰. Ἀπαντᾷ ὅμως καί στά ἀκόλουθα δυό ἁγιορειτικά χειρόγραφα Παντελεήμονος 490 [Λάμπρου 5997], τοῦ ιθ' αἰῶνα, φφ. 10α-14α, καί Σίμωνος Πέτρας 35, τοῦ ἔτους 1896, σ. 24-36.

β. Θεόκλητος μοναχός Καυσοκαλυβίτης (ἀκμή 1767-1783)²¹.

Ἡ ἀκροστιχίδα τῶν θεοτοκίων τροπαρίων «Θεοκλήτου»²² τοῦ Β' κανόνος σέ ἦχο πλ. α', πρὸς τόν α' Ἱππον καί ἀναβάτην», δηλαδή:

ὠδή α'.

Μύρου ἐνθέου πάτερ, ὑπόθεν ἐμφορηθεῖς

μᾶς δηλοποιεῖ ἕναν ἄλλον ὑμνητὴ τοῦ ὁσίου

Σίμωνος. Στόν κώδικα Παντελεήμονος 490, τοῦ ιθ' αἰῶνα, τέλη, (φφ. 8α-16β) ὑπάρχει μονάχα ἡ ἐνδειξη «ἄλλος», δηλαδή κανών, μετὰ ἀπ' τόν πρῶτο πού εἶναι ἐντελῶς ἀνώνυμος. Ὁ Ἱερώνυμος²³ στήν ἐκδόσή του (1924) σημειώνει: «Ἐτερος κανών τοῦ Ὀσίου, ὑπόθεσιν ἔχων το ἱερόν αὐτοῦ μύρον, καί τὰ θαύματα, ἅμα δέ καί ἱκεσίαν». Παραλείπει ὅμως τό ὄνομα πού ἀκροστιχίζουν τὰ θεοτοκία τροπάρια, ἴσως γιατί δέν τό διέγνωσε, κι ἔτσι ἀφήνει ἀνεπίγραφο τόν κανόνα²⁴.

γ. Ραφαήλ ἱεροδιδάσκαλος Καυσοκαλυβίτης (1728 ἐξῆς)²⁵.

«Ραφαήλ» εἶναι τό ὄνομα, μέ τό ὁποῖο τελειώνει ἡ ἀκροστιχίδα τοῦ κανόνος στήν μετέορτη Ἀκολουθία (κθ' Δεκεμβρίου) τοῦ ὁσίου Σίμωνος, πού δημοσίευσεν ὁ Ἱερώνυμος²⁶, παραλείποντας ὅμως τό ὄνομα ἀπ' τό τέλος τῆς ἀκροστιχίδας «Σίμωνα ὕμνῳ θεῖον ἄνθος τοῦ Ἀθω. [Ραφαήλ]»²⁷. Ὁ κανών ψάλλεται σέ ἦχο α', πρὸς τόν α' Ὁδὴν ἐπινίκιον».

ὠδή α'.

Σέ πρέσβυν προβάλλομαι πρὸς τόν τεχθέντα

Ὁ κανών αὐτός δέν ἐντοπίστηκε στά χειρόγραφα.

δ. Κύριλλος Προηγούμενος Λαυριώτης (1740-1827)²⁸.

Ἡ αὐτόγραφη μαρτυρία τοῦ Κυρίλλου στό φ. 281α τοῦ κώδικα Μ. Λαύρας Ω 111 (1293), ὅπου, στόν κατάλογο «Κανόνες ὑπ' ἐμοῦ τοῦ εὐτελοῦς ποιηθέντες», τελευταῖος ἀναφέρεται «εἰς τόν ὁσιον Σίμωνα», μᾶς δίνει τή χαρά νά προσθέσουμε κοντά στά ἄλλα ὑμνογραφικά κείμενα πρὸς τιμήν τοῦ ὁσίου Σίμωνος κι αὐτόν ἐδῶ τόν κανόνα, ἀνέκδοτον μέχρι τώρα. «Κανών πρὸς τόν ὁσιον Σίμωνα τῆς Σιμόπετρας. Ὑγρὰν διόδεύσας», δηλαδή ἦχος πλ. δ' κατὰ τριφωνία.

ὠδή α'.

Ἀγνή φωτοφόρε ἡ τόν Θεόν (προοίμιο θεοτοκίου)

Ἀγνείας λαμπρότησιν ἀγασθεῖς.

Ὁ κανών ἀκροστιχίζει «Α...Ω Κυρίλλου»²⁹.

ε. Ἰάκωβος Νεασκητιώτης (ἀκμή 1837-1867)³⁰.

Δύο ἐπώνυμοι τοῦ Ἰακώβου Παρακλητικοί

αὐ γ' ...εἰς ἀντικατάστασιν τῶν ἀρχαίων». Οἱ ὀκτὼ αὐτοὶ κανόνες εἶναι ἕνας πλουτισμός τῆς ἀσματολογίας πρὸς τιμὴν καὶ δόξα τοῦ ὁσίου Σίμωνος.

Σὲ αὐτόγραφο κώδικά του ὁ Ἱερώνυμος, Σίμωνος Πέτρας 44, κατακλείει τὴ σειρά τῶν κανόνων, πού περιέχονται στίς σελίδες 7-49, μέ τόν ἐξῆς στιχήρη τρόπο·

«Τέλος τῶν ὕμνων τῶν ὀκτωήκων
Σίμωνος θείου τοῦ μυροβλύτου
κανόνων νέων τῶν στερουμένων
μέλους καὶ ὕψους πρέποντος ὕψους
ὑπὸ ἀθλίου Ἱερωνύμου.
Θεῷ δὲ μόνῳ τῷ ἐν Τριάδι
τῷ ὕμνουμένῳ Τριττῇ Μονάδι
δόξα καὶ κράτος, μεγαλωσύνη,
προσκύνησις τε, δικαιοσύνη
εἰς τοὺς αἰῶνας ἀτελευτήτους»³⁷.

Καί σέ δύο ἄλλους ἀκόμα χειρογράφους κώδικες τῆς Σίμωνος Πέτρας ἀπαντᾷ αὐτὴ ἡ σειρά τῶν ὀκτὼ κανόνων τοῦ Ἱερωνύμου· στόν κώδικα Σίμωνος Πέτρας 43, χρονολογημένο τὰ ἔτη 1895 καὶ 1897 στίς σελ. 1-41, καὶ στόν κώδικα Σίμωνος Πέτρας 36, χρονολογημένον τό ἔτος 1896, στίς σελ. 1-43.

Μαζί μέ τήν ἐκτύπωση τῶν Ἀκολουθιῶν, τό 1924, ὁ Ἱερώνυμος ἐξέδωκε, τόν ἴδιο χρόνο, σέ ξεχωριστό τεῦχος καὶ ἕναν ἄλλον κανόνα, «Παρακλητικόν, εἰς τοὺς ἀγίους Μαρίαν τήν Μαγδαληνήν, Σίμωνα τόν Μυροβλύτην καὶ τόν ὅσιον Ἱερώνυμον, φιλοπονηθέντα ὑπὸ Ἱερωνύμου μοναχοῦ Σιμωνοπετρίτου ἐν ἔτει 1896»³⁸. Ἡ ἀκροστιχίδα τοῦ κανόνος εἶναι· «Θερμοὶ προστάται δεινοῖς ἐμοὶ φάνητε», καὶ στά θεοτοκία μεγαλυνάρια «Ἱερώνυμος». Ψάλλεται σέ ἥχο πλ. δ', πρὸς τόν «Ἀρματηλάτην Φαραῶ»·

ὠδὴ α'.

Θερμὴ προστάτις ἐκ Θεοῦ μοι φάνηθι.

ζ. Καيسάριος Δαπόντες (1713/14–1784)³⁹.

Στόν ἀγειοριτικό κώδικα Ξηροποτάμου 256, στό φ. 81α, στό τέλος τοῦ ἐμμέτρου Βίου τοῦ ὁσίου Σίμωνος ἀπ' τόν Καيسάριο Δαπόντε ὑπάρχουν καὶ τρία μεγαλυνάρια, ποιήματα ὁπωσδήποτε τοῦ ἰδίου τοῦ Δαπόντε.

Γ. ΤΑ ΕΚΔΕΔΟΜΕΝΑ ΥΜΝΟΓΡΑΦΙΚΑ ΚΕΙΜΕΝΑ

Ἡ κατὰ ὕμνογράφους ἀπαρίθμηση τῶν ὕμνο-γραφημάτων πρὸς τιμὴ καὶ ὕμνηση τοῦ ὁσίου Σίμωνος, φανέρωσε, θαρρῶ, τὴν μεγάλη ποικιλία τῶν ὕμνογραφικῶν εἰδῶν πού μᾶς παρέδωκαν οἱ ὕμνογράφοι, καὶ μαρτύρησε μαζί τὴν ποικιλότροπη ἔκφραση τῆς εὐλαβείας τῶν ποιητῶν αὐτῶν πρὸς τόν ἅγιο. Στὴν προκείμενη περίπτωση ἀνοίγεται μπροστά μας ἕνας πάντερπνος λειμῶνας μέ παντοειδεῖς χρωματισμούς καὶ μυρίσματα, πού θέλουν νὰ τιμήσουν κατ' ἄξιαν τὴν χάρη τοῦ ἀγίου καὶ τὰ θαύματα καὶ τὴν εὐωδία τοῦ μύρου του.

Μιὰν ἔκφραση εὐλαβείας πρὸς τόν ὅσιο Σίμωνα ἀποτελεῖ καὶ ἡ φιλακόλουθη φροντίδα τοῦ καθηγουμένου Ἱερωνύμου Σιμωνοπετρίτου νὰ συγκεντρώσει τὰ γνωστὰ ὕμνογραφικά κείμενα, νὰ συνθέσει νέα πρὸς ἀναπλήρωση τῶν ἐλλειπόντων καὶ νὰ καταρτίσει ἔτσι τίς Ἀκολουθίες, πού ἦταν ἀπαραίτητες στὴν ἱερὰ μονὴ πού ἔκτισε «ἐπὶ πέτραις» ὁ ὅσιος Σίμων. Στόν τόμον αὐτόν «Ἀκολουθία» ὁ Ἱερώνυμος περιέλαβε καὶ τίς ἀντίστοιχες ἀκολουθίες πρὸς ὕμνηση τῆς ἁγίας Μαρίας τῆς Μαγδαληνῆς, τῆς ὁποίας τὴν μνήμη πανηγυρίζει ἡ ἱερὰ μονὴ Σίμωνος Πέτρας, ἀλλὰ τό τμήμα αὐτό δὲν θὰ μᾶς ἀπασχολήσει ἐδῶ⁴⁰.

Τὰ ὕμνογραφικά κείμενα πού ἐξέδωκε τό 1924 ὁ Ἱερώνυμος εἶναι τὰ ἀκόλουθα, πού περιέχονται στίς σελίδες τοῦ βιβλίου πού σημειώνω ἐδῶ.

α. Ἀκολουθία τοῦ ἀγίου Σίμωνος·

σελ. 9-11. «Ἐν τῷ μικρῷ ἑσπερινῷ»·

σελ. 11-17. «Ἐν τῷ μεγάλῳ ἑσπερινῷ»·

σελ. 17-34. «Εἰς τόν ὄρθρον».

Ἡ ἀκολουθία εἶναι ἀνώνυμη· ἐπώνυμοι εἶναι μονάχα οἱ δύο ἀπ' τοὺς τρεῖς περιεχομένους κανόνες· δηλαδή, ὁ Κανὼν τῆς ἐορτῆς τῶν Χριστουγέννων, ποίημα Κοσμᾶ τοῦ μελωδοῦ, «Χριστός γεννᾶται δοξάσατε», καὶ ὁ δεύτερος κανὼν τοῦ ὁσίου πού φέρει τὴν ἀκροστιχίδα στά θεοτοκία «Θεοκλήτου»⁴¹. Ὁ πρῶτος κανὼν, σέ ἥχο πλ. δ' κατὰ τριφωνίαν, πρὸς τό «Ἀρματηλάτην Φαραῶ», δηλαδή, ὠδὴ α' Σάλπιγγος πλέον πρό ἡμῶν ἐκρότησε, εἶναι ἀνώνυμος καὶ ἡ ἀκροστιχίδα τῶν τροπαρίων δὲν μᾶς φανερώνει τίποτε διασαφητι-

22. 'Η Σιμωνόπετρα· μιά σπάνια παράσταση του μοναστηριού σέ άσημένα λειψανοθήκη. Διακρίνονται, στό κύριο κτίσμα ό πύργος τής πύλης και δεξιά οί καμάρες του ύδραγωγείου. Έργο του Πανάγου Λαμπροπούλου Πελοποννησίου, 1793.

κανόνες εἶναι ἐκδεδομένοι στόν τόμο τῶν Ἀκολουθιῶν, ἀπ' τόν Ἱερώνυμο (1924)· ό πρώτος³¹ «εἰς τούς ἁγίους, τήν Μυροφόρον τοῦ Χριστοῦ Μαρίαν τήν Μαγδαληνήν, καί τόν Ὅσιον καί θεοφόρον πατέρα ἡμῶν Σίμωνα τόν Μυροβλύτην», μέ ἀκροστιχίδα «Μαρίαν καί Σίμωνα ἐν ὠδαῖς μέλπω. Ἰακώβου», πρὸς τόν «Ἀρματηλάτην Φαραῶν», σέ ἤχο δηλαδή πλ. δ'·

ὠδή α'·

Μύρων σεπτῶν σου τήν ὁσμήν κροτοῦντα με.

Ὁ δεύτερος³² «Κανὼν Παρακλητικός τοῦ ὁσίου καί θεοφόρου Πατρός ἡμῶν Σίμωνος τοῦ Μυροβλύτου», χωρίς καμιᾶ ἀκροστιχίδα, σέ ἤχο πλ. δ' πρὸς τόν «Υἱάραν διοδεύσας».

ὠδή α'·

Σίμων μυροβλύτα Πατήρ ἡμῶν.

Καί οἱ δύο αὐτοί κανόνες περιέχονται στόν ιδιόγραφο τοῦ Ἰακώβου κώδικα Σίμωνος Πέτρας 40 τοῦ ἔτους 1868, στίς σελίδες 1-12 καί 13-23 ἀντίστοιχα³³.

Ὁ ἴδιος αὐτός κώδικας μᾶς παραδίδει καί τούς ἀνέκδοτους κδ' οἴκους τοῦ Ἰακώβου, στίς σελίδες 25-37. Ἡ μαρτυρία, στό τέλος τοῦ Παρακλητικοῦ κανόνος εἰς τόν ὅσιον Σίμωνα (σ. 23 τοῦ

χειρογράφου αὐτοῦ) εἶναι ἀποκαλυπτική·

«Κανὼν ὁ Παρακλητικός, ὠδε λαμβάνει τέλος τοῦ μυροβλύτου Σίμωνος, τοῦ φαεινοῦ ἀστέρος. Καί νῦν ἀρχίζω οἴκους σοι, γράψασθαι ὁ παντλήμων, Βοήθησον οὖν δέομαι, μή βδελύξῃ με, Σίμων».

Οἱ «Οἴκοι κατ' ἀλφάβητον κδ'» εἶναι προσόμοιοι πρὸς τόν Ἀκάθιστον ὕμνον δηλαδή, προοίμιον·

Τόν μυροβλύτην ἐν ὠδαῖς καί θείοις ᾄσμασι α' οἶκος·

Ἄγγελος ἐξ ἀνθρώπων, Σίμων μάκαρ ἐγένου.

Ὁ ὕμνος αὐτός πρωτοεκδίδεται ἐδῶ παρακάτω³⁴.

ς. Ἱερώνυμος καθηγούμενος Σιμωνοπετρίτης (1871-1957)³⁵.

Στήν ἔκδοση τοῦ τόμου «Ἀκολουθία... ἐπιμελεία τοῦ Καθηγουμένου τῆς Ἱερᾶς Μονῆς Σίμωνος Πέτρας, Ἀρχιμανδρίτου Ἱερωνύμου» (1924), καί συγκεκριμένα στή σελ. 53, ὅπου ἀναφερθήκαμε καί πρὶν³⁶, ἡ σημείωση τοῦ Ἱερωνύμου μᾶς πληροφορεῖ ὅτι «οἱ ὀκτώηχοι κανόνες», —ὀκτώ κατ' ἤχον—, «ἐφιλοπονήθησαν τῷ σωτηρίῳ ἔτει

κό. Ἀνώνυμα εἶναι καί ὅλα τ' ἄλλα τροπάρια, —στιχηρά προσόμοια, ιδιόμελα δοξαστικά, ιδιόμελα τῆς Λιτῆς, ἀπολυτίκιον καί καθίσματα. Καί ἀνώνυμα εἶναι τό κοντάκιον καί ὁ οἶκος.

β. Μεθέορτος Ἀκολουθία τοῦ ὁσίου Σίμωνος

σελ. 35-37. «Μηνί Δεκεμβρίῳ κθ'. Μνήμη τῶν Ἀγίων Νηπίων, καί τοῦ ὁσίου πατρός ἡμῶν Μαρκέλλου, ἐν ᾗ ψάλλομεν καί μεθέορτον ἀκολουθίαν τοῦ ὁσίου καί θεοφόρου πατρός ἡμῶν Σίμωνος τοῦ Μυροβλύτου. (Ἡ δέ ἀκολουθία τοῦ Ἀγίου Μαρκέλλου ψάλλεται ἐν τοῖς Ἀποδείπνοις)». Εἰς τόν Ἑσπερινόν.

σελ. 37-43. «Εἰς τόν Ὅρθρον».

Καί ἐδῶ τά τροπάρια, — στιχηρά προσόμοια καί ιδιόμελα, καθίσματα —, εἶναι ἀνώνυμα. Ὁ κανὼν (σ. 38-42) τοῦ ἁγίου Σίμωνος ἀπ' τό τέλος τῆς ἀκροστιχίδας του μαρτυρεῖται πῶς εἶναι ποίημα «Ραφαήλ». Τό κοντάκιον καί ὁ οἶκος, δηλαδή «Τόν μυρορρόαν ποταμόν - Νέα ἐπινομάσθη Βηθλεέμ» εἶναι ἀνώνυμα, ἀλλά ἐλήφθησαν ἀπ' τόν ὕμνον τοῦ ἁγίου Νικοδήμου⁴².

γ. Οἶκοι ΚΔ' πρὸς τόν ὁσιν καί θεοφόρον πατέρα ἡμῶν Σίμωνα τόν Μυροβλύτην. Ποίημα Νικοδήμου μοναχοῦ τοῦ Ἀγιορείτου

σελ. 44-51. Κοντάκιον, ἤχος πλ. δ'. Τῇ ὑπερμάχῳ.

Τόν μυρορρόαν ποταμόν τόν προερχόμενον

Οἶκος α'.

Ἄγγελος οὐρανόφρων

Ὁ ὕμνος κατὰ τό πρότυπον τοῦ Ἀκαθίστου, ἔχει διπλό ἐφύμνιο. Χαίροις Σίμων τρισόλβιε καί Ἀλληλοῦϊα.

δ. Οἱ ὀκτώηχοι κανόνες τοῦ ὁσίου καί θεοφόρου πατρός ἡμῶν Σίμωνος τοῦ Μυροβλύτου

Σέ ὑποσημείωση (σελ. 53) μαρτυρεῖται ὅτι οἱ κανόνες «ἐφιλοπονήθησαν τῷ σωτ. ἔτει, αὐγ'... εἰσῆχθησαν δέ καί ψάλλονται ἐπ' Ἐκκλησίᾳ ἐν τῇ Ἀκολ[ουθίᾳ] τοῦ Ὁρθρου, κατὰ πᾶν Σάββατον ἕκαστος ἐν τῇ ἀποδόσει τοῦ ἤχου εἰς ὃν ἀνήκει, ὡς ἐστὶν ἔθος τῇ Μονῇ, εἰμὴ που τύχη ἐορτῇ»⁴³. Εἶναι ποίημα τοῦ Ἱερωνύμου καί ὅλοι φέρουν ἀκροστιχίδα, δηλαδή:

σελ. 53-57.

«Σοὶ ὕμνον Σίμων πρῶτον τόνδε προσφέρω»

Ἦχος α', ὠδή α', ὁ εἰρμός Σοῦ ἡ τροπαιοῦχος

«Σίμων παμμακάριστε τά σά»

σελ. 58-62.

«Δέησιν τήνδε Μονή σου Σίμων ἄδει ἄσμα»

Ἦχος β', ὠδή α', ὁ εἰρμός Ἐν βυθῷ κατέστρωσέ ποτε

«Δεῦτε πάντες ἄσωμεν Θεῷ...»

σελ. 62-67.

«Ὑμνον τρίτον μέλψωμεν Σίμωνι τρισμάκαρι»

Ἦχος γ', ὠδή α', ὁ εἰρμός Ὁ τὰ ὕδατα πάλαι

«Υετοῦ ὡς χειμάρρους ἐκ τοῦ σοῦ τάφου»

σελ. 67-71.

«Θαυμάτων ὕψος καί μέγεθος ὑμνήσω σου»

Ἦχος δ', ὠδή α', ὁ εἰρμός Θαλάσσης τό ἐρυθραῖον πέλαγος

«Θαυμάτων σου ὕψος καί τό μέγεθος...»

σελ. 71-75.

«Πέμπτην ταύτην ἄγω σοι ὠδήν παμμάκαρ»

Ἦχος πλ. α', ὠδή α', ὁ εἰρμός Ἴππον καί ἀναβάτην

«Πόνους τε καί ἀγῶνας καί θαύματα Σίμωνος»

σελ. 75-80.

«Ὡς ἔχων παρρησίαν πρὸς Θεόν δέξαι μου τήν δέησιν»

Ἦχος πλ. β', ὠδή α', ὁ εἰρμός Ὡς ἐν ἡπείρῳ πεζεύσας

«Ὡ! καί ποῦ φύγω ὁ τάλας εἰ μή πρὸς σέ...»

σελ. 81-85.

«Ἐβδομον ἀριθμόν μου δέξαι ὦ Σίμων»

Ἦχος βαρύς, ὠδή α', ὁ εἰρμός Νεύσει σου πρὸς γέωδη

«Ἐλλαμψίν μοι παράσχου, σέ ἀνυμνοῦντι ὦ Σίμων»

σελ. 85-90.

«Ὡδή ὀγδόη Σίμωνι μυροβλύτη»

Ἦχος πλ. δ', ὠδή α', ὁ εἰρμός Ἀρματηλάτην Φαραῶ

«Ὡδαῖς ἀσμάτων, μυροβλύτην Σίμωνα...»

ε. Τροπάρια εἰς τόν ὅσιον Πατέρα ἡμῶν, τόν θεοφόρον καί Μυροβλύτην Σίμωνα. Ὑπό Ἱερωνύμου Μ[οναχοῦ] Σιμωνοπετρίτου·

σελ. 90. Ἦχος α'. Τόν τάφον σου Σωτήρ.

Περιέχονται δώδεκα προσόμοια, ἀπ' τὰ ὅποια τό πρῶτο ἀρχίζει «Τόν θεῖον ἀσκητήν τόν σεπτόν μυροβλύτην».

ς. Κανὼν παρακλητικός εἰς τοὺς ἁγίους, τήν μυροφόρον τοῦ Χριστοῦ Μαρίαν τήν Μαγδαληνήν καί τόν ὅσιον καί θεοφόρον πατέρα ἡμῶν Σίμωνα τόν μυροβλύτην. Ὑπό Ἱακώβου Μοναχοῦ⁴⁴.

σελ. 91-97. «Ὁ κανὼν, οὗ ἡ ἀκροστιχίς «Μαρίαν καί Σίμωνα ἐν ὡδαῖς μέλω»· ἐν δέ τοῖς θεοτοκίοις «Ἱακώβου».

Ἦχος πλ. δ', ὡδή α', Ἀρματηλάτην Φαραῶ.
Μύρων σεπτῶν σου, τήν ὁσμήν κροτοῦντα με».

ζ. Κανὼν παρακλητικός, τοῦ ὁσίου καί θεοφόρου πατρός ἡμῶν Σίμωνος τοῦ Μυροβλύτου. Ὑπό Ἱακώβου Μοναχοῦ·

σελ. 99-104. Ὁ κανὼν εἶναι ἀνεπίγραφος. Ἦχος πλ. δ', ὡδή α' Ὑγρὰν διοδεύσας.

«Σίμων μυροβλύτα πατήρ ἡμῶν».

Τό 1924 στήν Ἀθήνα καί στό ἴδιο τυπογραφικό κατάστημα τῆς Ἑταιρείας «Π.Γ. Μακρῇ καί Σιας» ὁ Ἱερώνυμος ἐξέδωκε σ' ἓνα αὐτοτελές δεκαεξασέλιδο τεῦχος, ἓνα κοινό Παρακλητικό κανόνα, ἥτοι·

η. «Κανὼν Παρακλητικός εἰς τοὺς ἁγίους Μαρίαν τήν Μαγδαληνήν, Σίμωνα τόν Μυροβλύτην καί τόν ὅσιον Ἱερώνυμον, φιλοπονηθεῖς ὑπό Ἱερωνύμου μοναχοῦ Σιμωνοπετρίτου ἐν ἔτει 1896»⁴⁵.

σελ. 3-16. Ὁ κανὼν φέρει ἀκροστιχίδα «Θερμοί προστάται δεινοῖς ἐμοὶ φάνητε». Στά θεοτοκία μεγαλυνάρια μετὰ τήν θ' ὡδή ἀκροστιχίζει τό ὄνομα «Ἱερώνυμος».

Ἦχος πλ. δ', ὡδή α' Ἀρματηλάτην Φαραῶ
Θερμῇ προστάτις ἐκ Θεοῦ μοι φάνηθι⁴⁶.

Ἄν ἀναφερθεῖ, ἄλλη μιά φορά ἐδῶ, ὅτι τὰ τροπάρια τοῦ ἁγίου Νικοδήμου πού ὑμνοῦν καί ἐγκωμιάζουν τόν ὅσιο Σίμωνα καί τήν μονήν του περιέχονται στήν Ἀκολουθία τῶν ὁσίων καί

θεοφόρων πατέρων ἡμῶν τῶν ἐν τῷ Ἀγίῳ Ὄρει τοῦ Ἀθῶ διαλαμπάντων, πού ἐκδόθηκε τό 1941⁴⁷, καί ὅτι τὰ τροπάρια τοῦ Kaisariou Δαπόντε πρωτοτυπώνονται καί δημοσιεύονται ἐδῶ⁴⁸, ἔχουμε μιά πλήρη εἰκόνα τῶν ἐκδεδομένων ὑμνογραφικῶν κειμένων πού ἀναφέρονται στόν ὅσιο Σίμωνα τόν Μυροβλύτη καί κτίτορα τῆς μονῆς Σίμωνος Πέτρας.

Δέν ἐπιθυμῶ νά ἐπιμείνω σέ λεπτομέρειες, μετρικές ἢ λεκτικές· ἴσως δέν εἶναι, ἄλλωστε, ἐδῶ ὁ κατάλληλος χῶρος γιά λεπτολόγα ἀνάλυση τῶν καλολογικῶν στοιχείων τῶν κειμένων αὐτῶν. Ἐνα μπορῶ νά πῶ· τὰ ὑμνογραφήματα αὐτά τὰ διαπερνάει σάν αὖρα λεπτή μία διάθεση θαυμασμοῦ καί εὐλάβειας καί ἱκεσίας πρὸς τόν ἅγιο, πού τὰ καθιστᾷ ἀρεστά στοὺς φιλεόρτους πανηγυριστές. Σ' αὐτό συμβάλλει βέβαια καί τό μουσικό ἔνδυμα τῆς Ψαλτικῆς Τέχνης, τήν ὅποια φαίνεται πῶς γνωρίζουν καλά οἱ φιλακόλουθοι ὅπως σήποτε ὑμνογράφοι μας.

Ὡστόσο, θά ἤθελα νά σημειώσω μερικές παρατηρήσεις μου γιά τήν ἀνώνυμη ἀκολουθία τοῦ ὁσίου Σίμωνος, πού ἴσως βοηθήσουν μελλοντικά τήν ἀσφαλῆ ἀπόδοση στόν ἐπώνυμο δημιουργό τῆς. Βάση γιά τίς παρατηρήσεις αὐτές στάθηκε ὁ κώδικας Παντελεήμονος 490⁴⁹, πού στά φύλλα του 3α-17α περιέχει τήν ἀκολουθία τοῦ ὁσίου Σίμωνος καί τοὺς ΚΔ' Ὁῖκους τοῦ Νικοδήμου τοῦ Ἀγιορείτου. Ὁ κώδικας αὐτός, ὅπως συμπεραίνεται ἀπ' τήν σύγκρισή του μέ τόν αὐτόγραφο κώδικα τοῦ Ἱακώβου τοῦ Νεασκητιώτου, χφ. Σίμωνος Πέτρας 31 τοῦ 1853, εἶναι κι αὐτός αὐτόγραφος τοῦ Ἱακώβου, γραμμένος τήν ἴδια περίπου ἐποχή.

Τό γεγονός αὐτό εἶναι ἓνα βασικό στοιχεῖο γιά τήν παράδοση τῆς ἀκολουθίας τοῦ ὁσίου Σίμωνος.

Ἀπ' τήν ἄλλη μεριά, δέν γνωρίζουμε ποιό ἢ ποιά χειρόγραφα εἶχε στά χέρια του ὁ Ἱερώνυμος καί συγκρότησε τόν τόμο «Ἀκολουθίαι» τό 1924. Ἐκεῖνο πού ξέρουμε τώρα, συγκρίνοντας τίς δύο παραδόσεις, — τήν χειρόγραφη τοῦ κώδικα Παντελεήμονος 490 καί τήν ἐντυπη τοῦ Ἱερωνύμου —, εἶναι ὅτι ὑπάρχουν ἀρκετές διαφορές μεταξύ τους.

Μιά ὁμάδα διαφορῶν εἶναι οἱ παραλλαγές πού παρατηροῦνται σέ λίγα τροπάρια, καί πού ἀφοροῦν μόνο μιά λέξη ἢ μόνο μιά φράση. Δυό περιπτώσεις πού σημείωσα· τό τρίτο ἰδιόμελο

τῆς Λιτῆς, σέ ἦχο β', στό χφ. (φ. 3β) εἶναι «*Τόν Χριστοῦ μαθητήν, τόν ἀνέσπερον λαμπρόν φωστήρα...*», ἐνῶ στήν ἔκδοση εἶναι «*Τόν Χριστοῦ μιμητήν...*» (σ. 14). Ἀκόμα· στό χφ. (φ. 4α), μετά τό Ἀπολυτίκιον «*Τόν περιάλητον πιστοί μυροβλύτην*» σημειώνεται «ἕτερον» καί ὑπάρχει «*Σίμωνος θείου τῷ ναῶ νῦν προσδράμωμεν, οἱ καχεκτοῦντες καί εἰκόνι προσπέσωμεν αὐτοῦ ἐκ κατανύξεως κραυγάζοντες ψυχῆς...*», ἐνῶ στήν ἔκδοση τό τροπάριο αὐτό μεταφέρθηκε ὡς πρῶτο τροπάριο, εἰς τό Θεός Κύριος, τοῦ «Παρακλητικοῦ κανόνος τοῦ ὁσίου Σίμωνος, ὑπό Ἰακώβου μοναχοῦ», καί ἔχει τήν ἀκόλουθη σύνταξη τό πρῶτο νόημα του, πού ἀνάφερα παραπάνω·

«*Σίμωνος θείου, τῷ Ναῶ νῦν προσδράμωμεν,
καί τῇ εἰκόνι τῇ αὐτοῦ νῦν προσπέσωμεν,
οἱ καχεκτοῦντες κράζοντες ἐκ βάθους ψυχῆς...*»⁵⁰.

Μιάν ἄλλην ὁμάδα διαφορῶν συνιστοῦν οἱ μεταθέσεις μερικῶν τροπαρίων, ὅπως καί τοῦ παραπάνω, τίς ὁποῖες φαίνεται πῶς ἔκανε ὁ Ἱερώνυμος⁵¹, ἄν δέν τίς βρῆκε ἔτσι καμωμένες σέ κάποιο ἄλλο χειρόγραφο πού εἶχε στά χέρια του. Οἱ κυριώτερες μεταθέσεις εἶναι οἱ ἀκόλουθες:

Πρώτη· τό τροπάριο πού ἀνέφερα παραπάνω μετατέθηκε ἀπό ἀπολυτίκιο σέ τροπάριο τοῦ «Θεός Κύριος» τοῦ Παρακλητικοῦ κανόνος τοῦ Ἱακώβου.

Δεύτερη· τά στιχηρά προσόμοια τῶν αἰώνων, τῆς ἀκολουθίας τοῦ χφ. (φ. 16β-17α), πρὸς τό «Ὁ ἐξ ὑψίστου κληθεῖς, δηλαδή «Ὁ φωτοφόρος ἀστήρ Σίμων θεόφορον» καί τά δύο ἄλλα, μετατέθηκαν στοὺς αἶνους τῆς μεθεόρτου Ἀκολουθίας τῆς καθ' Δεκεμβρίου (σ. 42-43) στήν ἔκδοση τοῦ Ἱερωνύμου.

Τρίτη· τό δοξαστικό τῶν αἰώνων, στό χφ. (φ. 17α), μετατέθηκε στή θέση δοξαστικοῦ τῶν ἐσπερίων τῆς μεθεόρτου Ἀκολουθίας, στήν ἔκδοση (σ. 36), ἀλλά μόνο κατά τό πρῶτο ἕνα τρίτο· τό ὑπόλοιπο τροπάριο εἶναι ὁλότελα διαφορετικό. Μεταφέρω ἐδῶ τό τροπάριο τοῦ χφ.

Δόξα, ἦχος πλ. α'
Εὐφράνθητι ἡ καινὴ Σιών,
ὁ κλῆρος τῆς Πανυμνήτου·
ἀγαλλιᾶσθε πάντες οἱ ἐν τῷ Ἀθῶ
μονασταί καί μιγάδες,
καί δεῦτε πανηγυρίσωμεν πνεύματι·
Σίμωνος τοῦ ἡμετέρου πατρὸς
καί ἀρχηγέτου τήν μνήμην ἐορτάζοντες.

Οὗτος γάρ ὁ τοῦ Χριστοῦ μιμητῆς
ἀρετὴν χάρισιν ὠραϊζόμενος
ἐλαμψεν ἀστέρος δίκην,
καί ὡς ὑψηλὸς τῆς ἐκκλησίας στύλος δαίκεται·
καί νῦν ἐν οὐρανοῖς ἀλλιζόμενος
πρεσβεύει ὑπὲρ τῶν ψυχῶν [ἡμῶν].

Τέταρτη· στό χφ. (φ. 16β) τό γ' ἐξαποστειλάριο εἶναι «*Μόνα ποθήσας ὦ πάτερ*». Στήν ἔντυπη ἔκδοση μετατέθηκε στήν μεθεόρτη ἀκολουθία (σ. 42), ὅπου καί σημειώνεται ὅτι εἶναι προσόμοιο πρὸς τό «Ὁ οὐρανὸν τοῖς ἀστροῖς.

Μιά βασικὴ διαφορὰ συνιστοῦν οἱ παραλείψεις στό χφ. τῶν θεοτοκίων τροπαρίων τοῦ πρώτου κανόνος τῆς ἀκολουθίας, ἐκτός ἀπ' τό θεοτοκίον τῆς γ' ὠδῆς, πού περιέχεται στή θέση του (φ. 8β, Γένος βροτῶν γονυκλιτῶς). Ὑπάρχει καί μιὰ ἀντικατάσταση τοῦ θεοτοκίου τῆς ε' ὠδῆς τοῦ δευτέρου κανόνος, τοῦ Θεοκλήτου· στήν ἔκδοση (σ. 24) ὑπάρχει «*Κόσμον ἡ καινίσασα, Κόρη τῷ τόκῳ σου*», ὅπως τό ζητάει καί ἡ ἀκροστιχίδα· τό χφ. (φ. 9β) μᾶς παραδίνει·

Δεῦρο ἀπὸ λιβάνου, μήτηρ καί νύμφη μου,
δεῦρο ἐκ λιβάνου Χριστὸς σοι κράζει,
παρθένε Πανάμωμε,
κηρίον γάρ σά χεῖλη καί μέλι ἀποστάζουσιν.

Καί παραλείπονται στό χφ. ὅλα τὰ ἐόρτια (τῶν Χριστουγέννων) ἰδιόμελα πού ἐπέχουν θέση θεοτοκίου καί ψάλλονται μετά τό Καί νῦν καί ἀεὶ, ὅπως καί δύο καθίσματα εἰς τό Καί νῦν τῶν Στιχολογιῶν.

Ἡ ἄλλη μεγάλη παρατηρούμενη διαφορὰ εἶναι οἱ πολλές προσθήκες πού ὑπάρχουν στήν ἔκδοση σέ σχέση μέ τό χφ. Προσθήκες ἢ νέες διαφορετικές συνθέσεις ὑπάρχουν γιὰ νά καλύψουν καί τά κενά πού δημιουργήθηκαν μέ τίς μεταθέσεις τροπαρίων, ὅπως σημείωσα παραπάνω. Νά εἶναι αὐτές οἱ προσθήκες ἔργο τοῦ ἐκδότου - ὑμνογράφου Ἱερωνύμου, ἢ κάποιου ἄλλου πρὶν ἀπ' αὐτόν, πού ἐπιμελήθηκε τήν ἀκολουθία τοῦ Ἀγίου; Πιθανότερο εἶναι νά πρόκειται γιὰ ἔργο τοῦ Ἱερωνύμου, πού εἶχε γενικὴ ἐποπτεία στή σύνολη ἀσματολογία τοῦ ὁσίου Σίμωνος, ἀφοῦ ἄλλωστε ἡ πράξη αὐτὴ ἀναφέρεται σέ ὅλα τὰ ὑμνογράφηματα πού περιλαμβάνονται στήν ἔκδοσή του.

Οἱ προσθήκες αὐτές, πού συμπληρώνουν κενά ἢ ἐλλείψεις τοῦ χφ., ἀλλά καί πού περιττεύουν κάπου - κάπου στήν ἔκδοση, εἶναι οἱ ἐξῆς·

23. Ἡ σεπτὴ εἰκόνα τῆς Θεοτόκου τῆς Παντάνασσας. Ἐνα ἀπὸ τὰ κυριώτερα σεβάσματα τῆς Σιμωνόπετρας.

Δύο στιχηρά προσόμοια στὸν Μικρὸ Ἑσπερινό· *Ρέει ἱαμάτων ποταμός καὶ Ὡ πῶς ἀπεκάθηρας σοφῶς* (σ. 9).

Τὰ τρία προσόμοια καθίσματα, μετὰ τὸν πολυέλεον· *Ἐκ τῆς πέτρας ἤστραψας - Οἱ κρουνοὶ τῶν μύρων σου - Ἐωσφόρος ἤγαγεν* (σ. 18).

Ἐνα τροπάριο στὴν ς' ὠδή τοῦ δευτέρου κανόνος, πού περισσεύει, ἀφοῦ ὅλες οἱ ὠδὲς ἔχουν τέσσερα τροπάρια μαζί μέ τό θεοτοκίο, κι ἐδῶ γίνονται πέντε. *Ὡς βαρβάρους ἔσωσας ἐκ τῆς πλάνης* (σ. 25).

Ἐνα, τό δεύτερο, ἑξαποστειλάριο· *Μεγάλως σέ ἐδόξασε* (σ. 31).

Τὰ τέσσερα στιχηρά προσόμοια τῶν αἰῶνων· *Ὅμβροι τῶν δακρῶν ἔσβησας - Πέτρα στηριχθεὶς πανόσιε - Φέγγει νοητῶ πανόλβιε - Σὺ καθυπεύκων τοῖς νεύμασι* (σ. 32).

Τό δοξαστικό τῶν αἰῶνων, σέ ἦχο πλ. α'· *Δεῦτε πᾶσαι τῶν μοναστῶν αἱ χορεῖαι* (σ. 32).

Πέρα ἀπ' αὐτές τίς διαφορές ἀνάμεσα στό χφ. τοῦ Ἰακώβου καὶ τὴν ἔκδοση τοῦ Ἱερωνύμου, ὑπάρχουν καὶ κάποια ἄλλα ἀξιοσημείωτα στοιχεῖα, πού διέκρινε τό μάτι μου.

Στό φ. 10α τοῦ χφ., μετὰ τὴν ς' ὠδή, ὑπάρχει «Κοντάκιον [πρὸς τό] Τῇ ὑπερμάχῳ. Ὡς τῶν ὁσίων ἀνυμνοῦμεν σε ἀκραίμονα... — Ὁ οἶκος· Τὸν μυρορροάν ποταμόν τόν προερχόμενον... - (φ. 10β) Ἀγγελος οὐρανόφρων...».

Δηλαδή, χαρακτηρίζεται ὡς οἶκος τό προοίμιον, ἢ κοντάκιον κοινῶς, τοῦ ὕμνου τοῦ Νικοδήμου Ἀγιορείτου. Στὴ συνέχεια ὑπάρχουν οἱ κδ' κατ' ἀλφάβητον οἶκοι τοῦ Νικοδήμου, μέχρι τό φ. 14β. Ἐκεῖ, ἀμέσως μετὰ τό Ἀλληλούια τοῦ κδ' οἴκου «Ὡ τρισόλβιε πάτερ», ὑπάρχει τό ἐπίγραμμα «Σίμων ὑπερβάς...» τοῦ Συναξαρίου, καὶ εὐθὺς οἱ χαιρετισμοί.

*Χαῖρε, δι' οὗ τό φῶς καθοράται,
χαῖρε, δι' οὗ τό σκότος γελᾶται...*

χωρὶς ὅμως τὸν οἶκο «Φῶς τό δίκην ἀστέρος».

Τέσσερες χαιρετισμοὶ εἶναι αὐτολεξεῖ οἱ ἴδιοι καὶ στὸν ἀντίστοιχο οἶκο τοῦ Φ τοῦ Νικοδήμου Ἀγιορείτου καὶ τοῦ Ἰακώβου Νεασκητιώτου, πού πρωτοεκδίδονται ἐδῶ παρακάτω, δηλαδή·

*Χαῖρε, ὅτι κατέστης ἄστρου ξένου διόπτρα,
χαῖρε, ὅτι κατείδες ὑπὲρ μάγους ἀστέρα.
Χαῖρε, φωστήρ ἀστέρων λαμπρότερε,
χαῖρε, λαμπτήρ φωστήρων φανότερε.*

Καὶ οἱ δύο πρῶτοι χαιρετισμοὶ ἀποτελοῦν παραλλαγή τῶν ἀντιστοιχῶν τοῦ Νικοδήμου, δηλαδή·

*Χαῖρε, δι' οὗ τό φῶς καθοράθη,
χαῖρε, δι' οὗ τό σκότος ἠλάθη*
(Νικόδημος)

*Χαῖρε, δι' οὗ τό φῶς καθοράται,
χαῖρε, δι' οὗ τό σκότος γελᾶται.*
(χφ. Ἰακώβου)

Ἀλλὰ καὶ οἱ δύο τελευταῖοι χαιρετισμοὶ μαρτυροῦν συνάφεια μέ τοὺς ἀντιστοιχοὺς τοῦ Ἰακώβου Νεασκητιώτου.

*Χαῖρε, δι' οὗ Βηθλεὲμ νεουργεῖται,
χαῖρε, δι' οὗ ἡ Ἐδέμ κατοικεῖται*
(χφ. Ἰακώβου καὶ ἔκδ. Ἱερωνύμου σ. 26)

*Χαῖρε, δι' οὗ ἡ Τριάς προσκυνεῖται,
χαῖρε, δι' οὗ ὁ Χριστὸς ἀνυμνεῖται*
(Ἰάκωβος· βλ. παρακάτω).

Πρὶν πῶ τὸν τελευταῖο λόγο πάνω σ' αὐτές τίς παρατηρήσεις, αἰσθάνομαι παρασυρμένος ἀπ' τὰ πράγματα νὰ λεπτολογήσω λίγο ἀκόμα.

Ὑπάρχουν ἐδῶ κι ἐκεῖ μερικές θεματολογικὲς ἢ ἄλλου μορφολογικὲς ὁμοιότητες. Ἡ κυριώτερη θεματολογικὴ ὁμοιότητα ὑπάρχει μετὰ τοῦ δοξαστικοῦ τῶν ἀποστίχων τοῦ μικροῦ Ἑσπερινοῦ (ἦχος πλ. α', *Ἐν γῇ ἐρήμῳ καὶ ἀβάτῳ ἀβλιζόμενος*) καὶ τοῦ δοξαστικοῦ τῶν αἰῶνων τῆς μεθεόρτου ἀκολουθίας (ἦχος πλ. α', *Ὡ τῶν σοφῶν σου κριμάτων τοῦ Χριστοῦ*).

Ἡ κυριώτερη, πάλι, μορφολογικὴ καὶ φραστικὴ ὁμοιότητα παρατηρεῖται στὰ τροπάρια τῆς α' ὠδῆς τοῦ κανόνος τοῦ ὁσίου, δηλαδή «Σάλπιγγος πλέον πρό ἡμῶν ἐκρότησε» μέ τὰ ἀντίστοιχα τροπάρια τοῦ Παρακλητικοῦ Κανόνος εἰς τοὺς ἁγίους Μαρίαν τὴν Μαγδαληνὴν καὶ τὸν ὅσιον Σίμωνα τοῦ Ἰακώβου Νεασκητιώτου, «Μύρων σεπτῶν σου τὴν ὁσμήν κροτοῦντα με (σ. 19 καὶ 91 ἀντίστοιχα). Βλ. καί·

Ἀπὸ σπαργάνων ἐμαντὸν ἐμίανα
(θεοτοκίο α' κανόνος).

Ἀπὸ βλεφάρων νυσταγμὸν πανόσιε
(τροπάριο Παρακλητικοῦ κανόνος).

Τό ὕφος τῶν τροπαρίων τῆς Ἀκολουθίας, οἱ πλατεϊασμοὶ στὰ δοξαστικά καὶ τὰ ιδιόμελα τῆς Λιτῆς, κάποιες ἄτυχες ἐκφράσεις, πού στὸν χῶρο

τῆς Ὑμνογραφίας καταντοῦν ἀμετροέπειες, ὅπως γιά παράδειγμα «αὕτη γάρ ἐγέννησε συνουσίας δίχα»⁵², ἡ κάποια παρατηρούμενη ἐξάρτηση ἀπ' τόν Νικόδημο Ἀγιορείτη, μαζί μέ ὅλες τίς προηγούμενες παρατηρήσεις, συνηγοροῦν κατ' ἀρχήν στό ὅτι ἡ Ἀκολουθία εἶναι δημιούργημα νεώτερο, μετά τόν Νικόδημο Ἀγιορείτη. Ἡ πληροφορία, ἐξ ἄλλου τοῦ Σωφρονίου Εὐστρατιάδου⁵³ «οἱ κανόνες τῶν ὁσίων διπλοῖ, ἀλλ' ἄνευ ἀκροστιχίδος καί ἀνώνυμος, ὡς καί ἡ ὅλη ἀκολουθία, ἥτις εἶναι γνωστόν ὅτι τυγχάνει ἔργον τοῦ Νεασκητιώτου Ἰακώβου (†1865)», μᾶς εἶναι χρήσιμη σάν παράλληλη περίπτωση· κι ἐδῶ ἔχουμε μιάν ἀνώνυμη ἀκολουθία, καθὼς καί μιὰ μεθέορτη, ἕνα κανόνα ἀνώνυμο χωρίς ἀκροστιχίδα, καθὼς κι ἕνα κανόνα παρακλητικό ἐπώνυμο τοῦ Ἰακώβου, ἀλλά χωρίς ἀκροστιχίδα, κάτι φαίνεται πού συνήθιζε ὁ Ἰάκωβος.

Ὑστερα ἀπ' ὅλα αὐτά πιθανότερος ποιητής τῆς ἀνώνυμης ἀκολουθίας τοῦ ὁσίου Σίμωνος φαίνεται ὅτι εἶναι ὁ Ἰάκωβος Νεασκητιώτης.

Εἶπα κάπου παραπάνω πὼς δέν θά ἐπιμείνω σέ λεπτολογία ἀνάλυση τῶν καλλολογικῶν στοιχείων τῶν ὑμνογραφημάτων αὐτῶν. Δέν μπορῶ ὅμως νά μή σημειώσω πὼς οἱ ΚΔ' κατ' ἀλφάβητον οἴκοι, τοῦ ἁγίου Νικοδήμου, μυροβολοῦν ὅλοι μιάν πανεύοσμη εὐδία. «Ὅλοι οἱ χαιρετισμοί τοῦ οἴκου Γ εἶναι μία «χύσις ἀνθῶν πανευόσμων». Θαρρεῖς πὼς τὰ ἐπιθετα πού διάλεξε ὁ ἅγιος Νικόδημος εἶναι «μυρεψικά» τὰ ἴδια· «Χαῖρε, κρατήρ πανευόδους μύρον, πηγὴ μυριπνόου ρείθρου· μυροδόχον ἀγγεῖον τοῦ Πνεύματος, μυροθήκη εὐώδης τῆς χάριτος· μύρον πολυσύνθετον ἐξ εὐπνῶν ἀρετῶν, φιάλη ἀρώματος γέμουσα μυρεψικῶν...». Τό ἴδιο καί σέ ὅλους σχεδόν τοὺς χαιρετισμούς. Τὰ ἀρωματικά φυτά καί τὰ μυρίπνοα ἄνθη τοῦ Ἀθωνος, τοῦ Περιβολιοῦ τῆς Παναγίας, τὰ ἔδρεψε νά τὰ προσφέρει στὸν ἀθωνίτη ἅγιο Σίμωνα, ἀντάξια στό μύρο του, στοῦ ὁποῦ τὴν οὐσία «μετμεψίφθη ὁ ἰδρώς τῶν ἀγῶνων καί ἱκμάς τῆς σαρκός του»⁵⁴. ἡ κυπάρισσος καί ὁ κέδρος, ἡ κυπρίζουσα ἄμπελος καί ἡ ἐκλεκτὴ ροδωνία, ὁ λίβανος καί ἡ σμυρναλόη, τὰ ρόδα καί τὰ ἴα, ἡ κηρομαστίχη καί τό κινάμωμον, τὰ κρίνα καί ἡ ἡδύπνους οἰνάνθη, εἶναι τὰ ὀνόματα μέ τὰ ὁποῖα ἐγκωμιάζεται ὁ ὁσιος Σίμων, γιατί εἶναι «λειμών ὁ γέμων πάντων τῶν ἀκροδρύων» καί γιατί εἶναι «βροτοῖς ἀνθηφόρον ἔαρ».

24. Ἡ ἀρχὴ τῶν κδ' οἴκων «εἰς τὸν πανόσιον πατέρα ἡμῶν Σίμωνα τὸν Μυροβλύτην». (Χφ. Μ. Σιμωνόπετρας ἀρ. 40, ἔτος 1868, σ. 25).

Δ. ΤΑ ΑΝΕΚΔΟΤΑ ΥΜΝΟΓΡΑΦΗΜΑΤΑ

α. Οἴκοι κατ' ἀλφάβητον ΚΔ', εἰς τὸν πανόσιον πατέρα ἡμῶν Σίμωνα τὸν Μυροβλύτην, ὑπὸ Ἰακώβου μοναχοῦ Νεασκητιώτου.

Τρεῖς χειρόγραφοι ἀγιορειτικοὶ κώδικες μᾶς παραδίδουν τοὺς κδ' αὐτοὺς οἴκους, ὅπως ἀναφέρθηκε καί παραπάνω⁵⁵. Καί οἱ τρεῖς κώδικες σώζονται καί φυλάσσονται στὴν μονὴ Σίμωνος Πέτρας· ὁ ἀρχαιότερος (=χφ. Α') μέ ἀριθμὸ 40 καί μέ μιὰ χρονία 1868, Ἰουνίου', στήν σελ. 37. Ὁ δεύτερός (=χφ. Β') μέ ἀριθμὸ 41 τοῦ ἔτους 1893 καί ὁ τρίτος (=χφ. Γ') μέ ἀριθμὸ 43 καί μέ χρονίες 1895 καί 1897. Καί οἱ τρεῖς κώδικες εἶναι γραμμένοι μέ ἰδιαίτερη ἐπιμέλεια καί καλαισθησία στὴν παρουσίαση τῆς κάθε σελίδας. Τὰ πρωτογράμματα κομψά καί στό χφ. Β' ποικιλιμένα μέ ἰδιάζουσα εὐαισθησία. Τὰ ἀρχικά Χ τῶν χαιρετισμῶν μονάχα στό χφ. Α' μεγάλα. Οἱ στίχοι τῶν οἴκων εἶναι γραμμένοι καταλογάδην· οἱ χαιρετισμοὶ ἀπλώθηκαν σ' ἕνα στίχο ὁ καθεύνας.

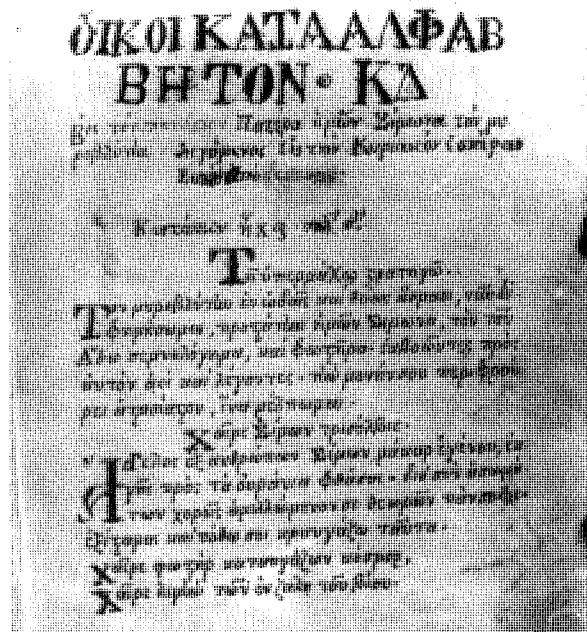
Οἱ κδ' οἴκοι κατ' ἀλφάβητον περιέχονται·

χφ. Α', σελίδες 25-37.

χφ. Β', σελίδες 116-126.

χφ. Γ', σελίδες 77-86⁵⁶.

Τό ὄνομα τοῦ Ἰακώβου Νεασκητιώτου, ὡς ποιητοῦ τῶν κδ' αὐτῶν οἴκων, δέν μᾶς τό παραδίδει κανένα ἀπ' τὰ τρία αὐτά χειρόγραφα. Ἡ μόνη, σαφὴς καί ἀκριβὴς, μᾶλλον, ἀναφορά

στόν Ἰάκωβο παραμένει ἡ μαρτυρία, στό τέλος τοῦ Παρακλητικοῦ κανόνος «εἰς τόν ὅσιον Σίμωνα» (χφ. Α', σ. 23), τοῦ ὁποῦ ποιετῆς εἶναι ὁ Ἰάκωβος·

*«Καί νῦν ἀρχίζω οἴκους σοι γράψασθαι ὁ παν-
τλήμων
βοήθησον οὖν δέομαι μή βδελύξη με, Σίμων».*

Ἐκτός ἀπ' αὐτήν τήν μαρτυρία, τό κοντάκιον τό ἴδιο μᾶς παρέχει μιάν ἀδιάσειστη ἀπόδειξη, ὅτι εἶναι γραμμένο, καί βαθιά ἐπηηρεασμένο ἀπό ἐκεῖνο, μετά τό κοντάκιον εἰς τόν ὅσιον Σίμωνα τοῦ ἁγίου Νικοδήμου τοῦ Ἀγιορείτου. Ἄς δοῦμε αὐτήν τήν συνάφεια τῶν δύο κειμένων καί τήν ἐξάρτηση τοῦ δευτέρου ἀπ' τό πρῶτο.

Ὁ Ἰάκωβος ἀνθολόγησε πολλά ζεύγη χαιρετισμῶν ἀπ' τό κοντάκιον τοῦ Νικοδήμου καί εἴτε τά διατήρησε στόν ἴδιο οἶκο τοῦ δικοῦ του κοντακίου, εἴτε τά μετέθεσε σέ ἄλλους οἴκους. Ἔτσι ἔχουμε· Στόν οἶκο Α, διετήρησε τούς χαιρετισμούς.

*Χαῖρε, ὅτι ὥράθης θεωρίας ἀκρότης,
χαῖρε, ὅτι ἐφάνης πρακτικῆς ποδηγέτης.*

Στόν οἶκο Γ, μετέφερε ἀπ' τόν οἶκο Ε τοῦ Νικοδήμου τά πέντε πρῶτα ζεύγη χαιρετισμῶν καί προσέθεσε διαφορετικό τό ἕκτο ζεύγος. Στόν οἶκο Ε, μετέφερε το τρίτο ζεύγος χαιρετισμῶν ἀπ' τόν οἶκο Τ·

*Χαῖρε, μάννα παρεχόμενον ἀθανάτους μυρισμούς,
χαῖρε, μέλι προχεόμενον ἐκ τῆς πέτρας
γλυκασμούς.*

Κι ἀπ' τόν οἶκο Ι, τό τέταρτο ζεύγος·

*Χαῖρε, ὅτι εἰσέδυσ ἀπαθείας εἰς γνόφον,
χαῖρε, ὅτι λαμβάνεις ἐν πλαξί θεῖον νόμον·*

καθώς καί τό ἕκτο ζεύγος·

*Χαῖρε, ζυγόν τοῦ Χριστοῦ ὁ βαστάσας,
χαῖρε, αὐλαῖς πρωτοτόκων σκηνώσας.*

Στόν οἶκο Η, μετέφερε τά δύο πρῶτα ζεύγη χαιρετισμῶν ἀπ' τόν οἶκο Ι τοῦ Νικοδήμου. Στόν οἶκο Ι, μετέφερε τό τέταρτο ζεύγος χαιρετισμῶν ἀπ' τόν οἶκο Ν·

*Χαῖρε, χειμαζομένων ὁ ἀκύμαντος ὄρμος,
χαῖρε, πεπλανημένων ὁδηγός καί προστάτης·*

κι ἀπ' τόν οἶκο Ι διετήρησε τό πέμπτο ζεύγος·

*Χαῖρε, συχνόν Χριστοῦ ἀδολέσχημα,
χαῖρε, ναοῦ τοῦ ἄνω ἀνάθημα.*

Στόν οἶκο Ν διετήρησε ὅλους τούς χαιρετισμούς, ἐκτός ἀπ' τό τέταρτο ζεύγος, πού τό χρησιμοποίησε στόν οἶκο Ι.

Στόν οἶκο Ο διετήρησε τό πρῶτο ζεύγος χαιρετισμῶν μέ μιᾷ παραλλαγή·

*Χαῖρε, ζωῆς ξένη ἀμβροσία,
χαῖρε, πνοῆς ἀνθηδών ὥραία.*

Στόν οἶκο Ρ διετήρησε, μέ μικρές ἀλλαγές, ὅλους τούς χαιρετισμούς τοῦ ἀντιστοίχου οἴκου.

Στόν οἶκο Φ, διετήρησε τό δεύτερο ζεύγος, καθώς καί τό τέταρτο καί πέμπτο ζεύγος χαιρετισμῶν. Τέλος, στόν οἶκο Ψ, παρήλλαξε τό δεύτερο ζεύγος χαιρετισμῶν τοῦ Νικοδήμου·

*Χαῖρε, ἀρωμάτων γῆνινων ἐπέκεινα,
χαῖρε, οὐρανίων Ἀγγέλων τό ἥδυσμα,*

καί διετήρησε αὐτούσιο τό πέμπτο ζεύγος.

Ἐκτός ἀπ' τούς χαιρετισμούς διετήρησε ἀκόμα αὐτολεξεί ἢ παραλλαγμένους⁵⁷ τούς οἴκους Ζ, Θ*, Κ*, Λ*, Ν*, Ξ*, Ο*, Ρ*, Χ, καί διετήρησε τήν φράσιν, τοῦ οἴκου Ω·

Καί εὐωδίας πλήρωσον τῶν μύρων σου.

Θεματολογικά οἱ ἄλλοι οἴκοι, πού δέν ἀναφέρονται ἐδῶ ἐξαρτῶνται ἀπ' τούς ἀντιστοίχους οἴκους τοῦ Ἀκαθίστου ὕμνου.

Ὑστερ' ἀπ' αὐτήν τήν παρουσίαση τοῦ περιεχομένου τοῦ ὕμνου δέν μένει καμιά ἀπορία γιατί τό ὕμνογράφημα αὐτό ἔμεινε ἀδημοσίευτο. Καί, δυστυχῶς, δέν μένουν πολλά περιθώρια νά βροῦμε καί νά χαροῦμε κάποια πρωτότυπη ποιητική ἐξαρση, ἢ σύλληψη κάποιας ὥραίας ἐκφράσεως. Ὁ ὕμνος εἶναι ἓνα συμπίλημα ἀπό νοήματα καί ἐκφράσεις δανεισμένα ἀπ' τό κοντάκιον τοῦ Νικοδήμου καί ἀπ' τόν Ἀκάθιστο ὕμνο. Καί δέν θαρρῶ ὅτι πρέπει νά λεπτολογήσω περισσότερο, καί νά πῶ γιά τό «ἐσυστήθη»⁵⁸ ἀντί «συνεστήθη», ἢ γιά τήν ἀνισορροπία στήν ἑκταση τῶν χαιρετισμῶν τοῦ ἴδιου ζεύγους πού συχνά παρατηροῦνται.

Θεματολογικά ὁ ὕμνος ἐξαντλεῖ μᾶλλον τά περιστατικά τῆς θαυμαστῆς βιοτῆς τοῦ ὁσίου καί

[illegible][illegible][illegible][illegible]

τις περιπτώσεις τῶν θαυμάτων. Οἱ ἀναφορές
στὴν ἀνάβλυση τοῦ μύρου, εἶναι πολὺ λιγότερες
ἀπὸ ἐκεῖνες τοῦ Νικοδήμου. Καὶ δὲν κοπίασε ὁ
Ἰάκωβος πολὺ νὰ μαζέψει τοῦ Ἁθωνος τὰ
μυρεψικά, ὅπως ἔκανε ὁ Νικόδημος, γιὰ νὰ
εὐωδιάσει μὲ τὸν ὕμνο του καὶ τὸν ὅσιο Σίμωνα
καὶ τοὺς πιστοὺς. Ὁ ὕμνος τοῦ Ἰακώβου εἶναι
ἄοσμος καὶ ἀποτελεῖ ἀπλῶς δεῖγμα εὐλαβείας⁵⁹
πρὸς τὸν ὅσιο, καὶ ὥς τέτοιο μόνον δεῖγμα πρω-
τοεκδίδεται τώρα⁶⁰.

«Κανόνες ὑπ' ἑμοῦ τοῦ εὐτελοῦς ποιηθέντες.
Εἰς τοὺς ἁγίους βασιλεῖς Κωνσταντῖνον καὶ Ἐλέ-
νην.

Εἰς τὴν ἁγίαν Εἰρήνην, διπλῇ ἀκολουθία.

Εἰς τόν ἅγιον Γρηγόριον Νεοκαισαρείας.

Εἰς τοὺς ἁγίους βασιλεῖς Κωνστ[αντῖνον] καί

Ἑλένην, ἄλλος.

Εἰς τόν ἅγιον Ἀρτέμιον.

Εἰς τοὺς ἁγίους Ἀρχαγγέλους.

Εἰς τόν ὅσιον Σίμωνα»⁶¹.

«αψπθ'. νοεμβρίου»

τῷ εὐτελεῖ Προηγ[ουμένῳ] Κυρίλλῳ».

^c Ο κκανών πρὸς τόν ὅσιον Σίμωνα τῆς Σιμόπε-

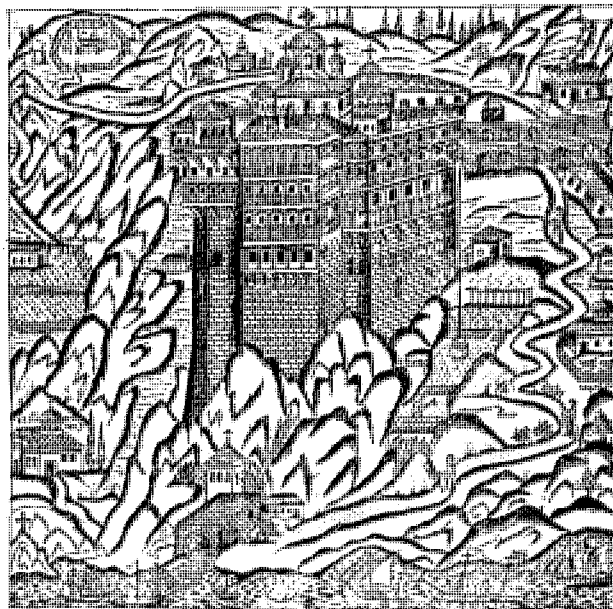
τρας» είναι γραμμένος πυκνά και καταλογάδην, ἀπ' τήν α' ὡς τήν ζ' ὡδή. Μονάχα οἱ ὠδές η' -θ' εἶναι γραμμένες κατὰ τροπάριο, μέ τό ἀρκτικό γράμμα τοῦ κάθε τροπαρίου γραμμένο λίγο μεγαλύτερο καί ἔξω στήν ὠα. Ὁ Κύριλλος δέν σημειώσε τόν ἦχο, πού εἶναι ὁ πλ. δ' κατὰ τριφωνία, οὔτε ἀρίθμησε τίς ὠδές, ἀλλά μονάχα τό ἀρκτικό τῶν εἰρμῶν δηλαδή, Ὑγρὰν διοδεύσας, Σύ εἰ τό στερέωμα, Εἰσακήκοα Κύριε... κ.λ.π. καί δέν ξεχώρισε τά θεοτοκία τροπάρια.

Τά τροπάρια πού συγκροτοῦν τόν κανόνα εἶναι τριάντα τέσσερα· τό πρῶτο εἶναι ἐπικλητικό πρός τήν Θεοτόκο νά τοῦ φωτίσει τόν νοῦν «τοῦ δοξάζειν καί ἀνυμνεῖν σε παναμώμητε»· ἀκολουθοῦν εἴκοσι πέντε πού ἀκροστιχίζουν ἀλφαβητικά Α-Ω, μέ δύο τροπάρια στό Θ⁶², καί ὀκτώ (ὠδές η' -θ') πού ἀκροστιχίζουν «Κυρίλλου». Ἡ ὀρθογραφία τοῦ προτελευταίου τροπαρίου θέλει Ω, Ὡ Σίμων μυροβλύτα· ὁ Κύριλλος ἐδῶ δέν βασάνισε πολύ τά πράγματα νά βρεῖ κάποιαν ἄλλην ἔκφραση, πού νά ἀρχίζει ἀπό Ο, ὅπως τό θέλει ἡ ἀκροστιχίδα, καί τό πρᾶγμα φανερώνει μιάν ἀνεπίτρεπτη ἀδυναμία ἢ μιὰ φτώχεια ποιητικῆς δεξιότητος.

Τό περιεχόμενο τοῦ κανόνος ἔχει περισσότερο παρακλητικό χαρακτήρα καί λιγότερο ἐγκωμιαστικό. Ὡστόσο τό ὕμνογράφημα δέν γράφτηκε ὡς παρακλητικός κανόνας, γιατί σέ μιὰ τέτοια περίπτωση ἔπρεπε νά ἦταν συμπληρωμένος καί μέ τά ἄλλα σχετικά τροπάρια μιᾶς παρακλήσεως. Πολλά τροπάρια, πάλι, περιέχουν ἀναφορές στά θαύματά του ἢ τήν «χριστομίμητον ταπείνωσίν» του, ἔτσι πού δυσκολεύουν τόν χαρακτηρισμό τοῦ κανόνος ὡς παρακλητικοῦ. Εἶναι ἕνα ψαλμῶδημα μέ μετρική συνέπεια καί εὐχέρεια, πού ὕμνεῖ τόν ὅσιο Σίμωνα, «ψάλλει μεγίστην χαρμωσύνην» καί μαζί τόν παρακαλεῖ «σκέπασον καί σῶσον θείαις πρεσβείαις σου». Τά ἐπίθετα «παμμάκαρ», «μυροβλύτης» (μιὰ φορά) καί «μυροβλύτης», «ἀστραπόμορφος» καί «χριστομίμητος», «θαυματουργός» καί «ἀγχινοστάτος», καί λίγα ἄλλα, προσδίδουν στό κείμενο ἕνα ὕφος ἐγκωμιαστικό. Κάποιες ἀντιθέσεις, — «Καί τῆς ἀμελείας μοχθηρία τῇ χαλεπῇ, ἐγειρον παμμάκαρ» —, ἢ «πέπτωκα πολλοῖς παραπτώμασιν ὁ ἄθλιος, ἀνάστησόν με...» —, κάποιος θαυμασμός, — «Βαβαί οἷας ἔτυχες ἐκ Θεοῦ πολλῆς παρρησίας...» —, καί ἡ βεβαιότητα ὅτι περιπολεῖ «λειμῶνος οὐρανίους» ἢ αὐλίζεται «σύν ἀσωμάτοις χορείαις» καί

περισώζει τούς πόθῳ ἀνυμνοῦντας εἶναι οἱ φανερές ἀρετές τοῦ κειμένου πού συνηγοροῦν στή δημοσίευσή του καί στήν παράδοσή του στούς φιλεόρτους πιστούς καί στούς πανηγυριστές ἀδελφούς τῆς μονῆς Σίμωνος Πέτρας, νά ὕμνουν τόν ὅσιον Σίμωνα, γιατί

*Κόσμος ὄφθη τοῦ Ἀθωνος ὡς μέγας,
πολιοῦχος, κτίτωρ θείας μάνδρας,
μυροβλύτης, μέγας φωστήρ,
διδάσκαλος τοῖς πᾶσι λέγων·
Κύριον ὕμνεῖτε καί ὑπερυψοῦτε⁶³.*

ΟΙΚΟΙ ΚΔ' ΚΑΤ' ΑΛΦΑΒΗΤΟΝ

Εἰς τὸν Ὅσιον καὶ Θεοφόρον Πατέρα ἡμῶν Σίμωνα τὸν Μυροβλύτην

Κοντάκιον, ἦχος πλ. δ'.

Τῇ ὑπερμάχῳ.

Τὸν Μυροβλύτην ἐν ψδαῖς καὶ θείοις ᾠσμασι,
Νῦν εὐφημήσωμεν προστάτην ἡμῶν Σίμωνα,
Τὸν τοῦ Ἁθω σεμνολόγημα καὶ φωστήρα·
Ἐκβοῶντες πρὸς αὐτὸν ἀεὶ καὶ λέγοντες,
Τὴν Μονὴν σου περιφρούρει ἀστασίαστον·
Ἵνα μέλωμεν χαῖρε· Σίμων, τρισόλβιε.

ΟΙ ΟΙΚΟΙ

Ἄγγελος ἐξ ἀνθρώπων, Σίμων μάκαρ ἐγένου,
ἐκ γῆς πρὸς τὰ οὐράνια φθάσας· (ἐκ γ')

διὸ σὺν Ἀσωμάτων χοροῖς, ἀμιλλώμενόν σε θεωρῶν πάνσοφε,

ἐξίσταμαι καὶ πόθῳ σοι κραυγάζω ταῦτα·

Χαῖρε, φωστήρ καταναγάζων κόσμον·
χαῖρε, λιμὴν τῶν ἐν ζάλῃ βίου.

Χαῖρε, μοναζόντων λαμπτήρ διαυγέστατε·
χαῖρε, τῶν Ὁσίων τὸ κλέος περίδοξε.

Χαῖρε, ὅτι Μονὴν ἔπηξας ἐπὶ Πέτρας ὑψηλῆς·
χαῖρε, ὅτι Ποίμνην ἔσωσας εἰσω Πάτερ τῆς Ἑδέμ.

Χαῖρε, ὅτι ὠράθης θεωρίας ἀκρότης·
χαῖρε, ὅτι ἐδείχθης πρακτικῆς ποδηγέτης.

Χαῖρε, πηγὴ θαυμάτων ἀένναε·
χαῖρε, τρυφῆς μελλούσης ἐχέγγυε.

Χαῖρε, λαμπτήρ ὁ τοῦ Ἁθωνος ὄρους·
χαῖρε, φωστήρ Μοναστῶν ὁ ἡδύπνου.

Χαῖρε, Σίμων τρισόλβιε.

Βλέπουσα ἡ Μονὴ σου, τὸ παράδοξον θαῦμα,
ὅτι ἐκ τοῦ σεπτοῦ σου λειψάνου, προχέεται μύρον δασιλές,
τὴν πλουσίαν χάριν τὴν δωρηθεῖσάν σοι,
ἐκτόπως θαυμάζουσα, γεραίρει βοῶσα τῷ Κυρίῳ·
Ἀλληλούϊα.

Γινῶσιν ἄγνωστον πάλαι, γόννοι ἔγνωσαν Ἁγάρ,
ὅτε τούτους τῇ ἀορασίᾳ, ἐπάταξας μάκαρ εἰκός,
προσπίπτοντές σοι θερμῶς λουτρῷ προσέρχονται·
ἡμεῖς δὲ τὸ θαῦμα ἐκπληττόμενοι, εὐφημοῦμεν οὕτω·

Χαῖρε, πασῶν ἀρετῶν τὸ ἄρμα·
χαῖρε, πολλῶν μοναζόντων θαῦμα.

Χαῖρε, τῆς Τριάδος ὁ οἶκ
 χαῖρε, Ἡλιοῦ καὶ
 Χαῖρε, λύχνε διακρίσεως
 χαῖρε, ἄστρον διο,
 Χαῖρε, ὅτι λαμβάνεις ἐν γαστρὶ θεῖον φοβόν·
 χαῖρε, ὅτι καὶ τίκεις πνεῦμα τῆς σωτηρίας.
 Χαῖρε, καρπῶν τοῦ Πνεύματος ἔμπλεως·
 χαῖρε, πασῶν χαρίτων ἀνάμεστος.
 Χαῖρε, τοῦ Πνεύματος ποιμὴν θρεμμάτων·
 χαῖρε, ἀκένωτος πηγὴ θαυμάτων.
 Χαῖρε, Σίμων τρισόλβιε.

Δύναμις Παρακλήτου, ἐπὶ σὲ δεδομένη,
 διώκει τὸ ἀκάθαρτον πνεῦμα, ἐκ τῆς τοῦ ἄνακτος θυγατρὸς,
 καὶ ὑγιὴ ταύτην δι' ἐπικλήσεως θείας ἔδειξας,
 ἐγείρας τοὺς ὀρῶντάς σε, βοᾷν Κυρίῳ·
 Ἀλληλούϊα.

Ἐχοντές σε μεσίτην, πρὸς Θεὸν θεομάκαρ,
 προστάτην σε φρουρὸν καὶ ποιμένα,
 ἐκ πολυπλόκων μηχανῶν τοῦ πονηροῦ λυτρούμεθα,
 καὶ ἐχθρῶν ἐπιδρομὰς οὐ πτοούμεθα·
 διό σοι εὐχαρίστως προσφωνοῦμεν ταῦτα·
 Χαῖρε, τὸ φέγγος τῆς εὐσεβείας·
 χαῖρε, τὸ φᾶος τῆς ἀυλίας.
 Χαῖρε, ἀοράτων ἐχθρῶν ἀμυντήριον·
 χαῖρε, παραδείσου δεκτὸν οἰκητήριον.
 Χαῖρε, μάννα παρεχόμενον ἀθανάτους μυρισμούς·
 χαῖρε, μέλι προχεόμενον ἐκ τῆς Πέτρας γλυκασμούς.
 Χαῖρε, ὅτι εἰσέδυσ ἀπαθῆς εἰς τὸν γνόφον·
 χαῖρε, ὅτι λαμβάνεις ἐν πλαξὶ θεῖον νόμον.
 Χαῖρε, τροφὴ πεινῶντων ἐν πνεύματι·
 χαῖρε, τρυφὴ πλουτούντων ἐν χάριτι.
 Χαῖρε, ζυγὸν τοῦ Χριστοῦ ὁ βαστάσας·
 χαῖρε, ἀλκὰς πρωτοτόκων σκηνώσας.
 Χαῖρε, Σίμων τρισόλβιε.

Ζάλην πᾶσαν τοῦ κόσμου, ἐκφυγὼν προσωρμίσθης,
 λιμένι γαληνῷ τῷ τοῦ Ἄθω·
 καὶ ἐν τούτῳ πᾶσαν ἄλμυράν, διανοιζάμενος βίου τὴν θάλασσαν,
 πρὸς ὄρμον νῦν κατήντησας τῆς ἄνω βασιλείας, μέλπων·
 Ἀλληλούϊα.

Ἦστραψεν ἐν τῷ κόσμῳ ὡς ἀκτὶς φανοτάτη,
 ὁ βίος σου ἀοίδιμε Σίμων, νοῦν καὶ ψυχὰς πάντων αὐγάσας,
 τῶν σοὶ προσιόντων, εἰκότως ὅσιε,
 κραυγάζειν σοι καταπεῖθει πάντας, γηθοσύνης τοιάδε·

Χαῖρε, σαρκὸς ὁ σταυρώσας πάθῃ·
 χαῖρε, θανὼν τοῖς ἐν κόσμῳ πᾶσι.
 Χαῖρε, ἡσυχίας νομίμου διδάσκαλος·
 χαῖρε, ἐγκρατείας κανὼν ὁ εὐθύτατος.
 Χαῖρε, ὕψος εἰς οὐράνιον ἀναβάς δι' ἀρετῆς·
 χαῖρε, κόσμου τὴν προσπάθειαν ἀπωσάμενος σπουδῇ.
 Χαῖρε, ὅτι παρεῖδες τὰ ἐν κόσμῳ ἡδέα·
 χαῖρε, ὅτι καθεῖλες τὸν δαιμόνων τὰ πληκτρα.
 Χαῖρε, Μονῆς ἰδίας τὸ καύχημα·
 χαῖρε, ψυχῶν σῆς μάνδρας διάσωσμα.
 Χαῖρε, δι' οὗ ἡ Μονὴ ἐσυστήθη·
 χαῖρε, ὅφ' οὗ τὸ ὄρος κατηυγάσθη.
 Χαῖρε, Σίμων τρισόλβιε.

Θαῦμα μέγα ὁράται, πῶς ἡ ἀνικμος λάρναξ,
 τοῦ θείου καὶ σεπτοῦ σου λειψάνου, μύρων ἀναπέμπει ὁδμάς,
 οὐ τέχνη μυρεψικῇ, ἀλλὰ θεία χάριτι,
 ἥ σε μύρω κατέχρισεν, ὡς ἀνακτα παθῶν, βοῶντα·
 Ἀλληλοῦῖα.

Ἰθύνάς σου τὸν δρόμον, πρὸς οὐράνιον δόμον,
 δι' ἀσκήσεως ὑψηλῆς, Πάτερ, αἰσθητῶς μὲν ἐπὶ Πέτρα ἐστῶς,
 νοητῶς δὲ πρὸς Χριστόν, ἀκλινῶς ἀφορῶν·
 πρὸς ὃν ἰθύνας ἅπαντας, ἀκούεις παρ' ἡμῶν τοιαῦτα·

Χαῖρε, ἡ στάθμη τῆς ἐγκρατείας·
 χαῖρε, ὁ γνώμων τῆς θεωρίας.
 Χαῖρε, τῆς ἀσκήσεως ἔμψυχον ἄγαλμα·
 χαῖρε, σωφροσύνης λαμπρὸν ἐξεικόνισμα.
 Χαῖρε, Ἄγγελε ἐπίγειε ὁδηγῶν πρὸς οὐρανόν·
 χαῖρε, ἀνθρώπε οὐράνιε ἀνυψῶν πρὸς τὸν Θεόν.
 Χαῖρε, χειμαζομένων ὁ ἀκύμαντος ὅρμος·
 χαῖρε, πεπλανημένων ὁδηγὸς καὶ προστάτης.
 Χαῖρε, συχνὸν Χριστοῦ ἀδολέσχημα·
 χαῖρε, ναοῦ τοῦ ἄνω ἀνάθημα.
 Χαῖρε, ἡμῶν πρεσβευτὰ καὶ μεσίτα·
 χαῖρε, Μονῆς σου ἰδίως προστάτα.
 Χαῖρε, Σίμων τρισόλβιε.

Κέδρος οὐρανομήκης, ἐν ἐρήμοις ἀνύδροις,
 ἐξήνθησας ροαῖς τῶν δακρύων, παινόμενος καὶ ὡς ζωῆς,
 ξύλον μέσον παραδείσου ἐβλάστησας,
 Θεῷ καρποὺς ἀσκήσεως, προσφέρων τε καὶ πόθῳ ἄδων·
 Ἀλληλοῦῖα.

Λόγοις ἐν τῇ ζωῇ σου, τὴν σὴν Ποίμνην ἐκθρέψας,
 ὡδήγησας ζωῆς ἐπὶ χλόην· μετὰ θάνατον δ' αὖ ὡς Πατὴρ,

τὴν ρῶσιν παρέχεις νοσοῦσιν ἅπασιν,
ἐξ ἀκενώτων τοῦ Πνεύματος, δωρεῶν πλουτῶν· διὸ ἀκούεις·

Χαῖρε, παιδρὸν μοναζόντων κλέος,
χαῖρε, τερπνὸν οἰκουμένης κῦδος.
Χαῖρε, τῆς ἀνδρείας ἀρίδην γνῶρισμα·
χαῖρε, τῆς πανσόφου φρονήσεως ἡδυσμα.
Χαῖρε, λόγῳ καταρτίσας σου τῶν πρακτέων τὰς ὁρμάς·
χαῖρε, στάθμῃ ἰσόρροπε δικαιοσύνης ἀκριβοῦς.
Χαῖρε, ὁ νοῦν ἀπολαύων ἐννοιῶν ἀπορρήτων·
χαῖρε, ὁ ροῦς ὁ προχέων θεωρῦτους ἀρδείας.
Χαῖρε, δι' οὗ ἠϋφράνθησαν Ἄγγελοι·
χαῖρε, δι' οὗ ἡσχύνθησαν δαίμονες.
Χαῖρε, πηγὴ ζωηρῶν ναμάτων·
χαῖρε, σωτὴρ τῶν πιστῶν σοι βοώντων.
Χαῖρε, Σίμων τρισόλβιε.

Μέλλοντός σου, ὦ Σίμων, τοῦ παρόντος αἰῶνος,
μεθίστασθαι τοῦ ἀπατεῶνος, πρὸς Θεὸν τὰς χεῖρας ἀνυψῶν,
τοὺς παρόντας φοιτητάς σου ἠϋλόγησας,
καὶ Χριστῷ τὸ θεῖον πνεῦμα παρέδωκας, αὐτῷ ἐπάδων·
Ἀλληλούϊα.

Νέα ἐπωνομάσθη Βηθλεὲμ ἡ σὴ μάνδρα,
ἣν ἡγείρας εἰς δόξαν Κυρίου. Ἐπ' αὐτῆς νυκτὶ Χριστοῦ γεννῶν,
θεωρήσαντός σου ἀστέρα ἐκλαμπρον·
ἐν ἧ καὶ πλήθη ἡθροισας, μιγάδων σοὶ βρώντων ταῦτα·

Χαῖρε, Μονῆς τῆς Πέτρας δομήτωρ·
χαῖρε, ναοῦ τοῦ θείου κοσμήτωρ.
Χαῖρε, μοναζόντων ἀγέλης ὁ ὄρχαμος·
χαῖρε, ὥσπερ στύλος αὐτῆς προηγούμενος.
Χαῖρε, ὅτι ᾠκοδόμησας ἱερὸν ὡς Σολομών·
χαῖρε, ὅτι καὶ ἀνέθηκας τῷ βασιλεῖ καὶ Θεῷ.
Χαῖρε, τῶν λυπουμένων παραμύθιον θεῖον·
χαῖρε, τῶν θλιβομένων ἡ παράκλησις πέλων.
Χαῖρε, λαμπρὰ καθέδρα αἰσθήσεως·
χαῖρε, κλεινὸν πυξίον τοῦ Πνεύματος.
Χαῖρε, ψυχῶν φροντιστήριον πῆξας·
χαῖρε, πολλῶν ὁδηγὸς χρηματίσας.
Χαῖρε, Σίμων τρισόλβιε.

Ξενηκούστων θαυμάτων, αὐτουργὸς ἐγεγόνεις,
καὶ ζῶν καὶ μετὰ θάνατον, Πάτερ·
λίθον γὰρ ὑπερμεγέθη ταῖς χερσίν,
ἀναλαβὼν ἐπὶ ὤμων σου ἔφερες,
ὡς φύλλον εὐτελέστατον, ἐγείρων τοὺς ὀρῶντάς σε βοᾷν Κυρίῳ·
Ἀλληλούϊα.

Ὁ ἰδρὼς τῶν ἀγώνων, καὶ δακρύων σου ρεῖθρα,
εἰς μύρον μετετέτρεψαν, Σίμων·
ἄνθραξι γὰρ ὀλοκαυτωθεὶς, ἐρημικοῖς ὥσπερ τερπνὸν θυμίαμα,
προσῆχθης τῷ Δεσπότῃ σου· διὸ καὶ παρ' ἡμῶν ἀκούεις·

Χαῖρε, ζωῆς ἀμβροσία ξένη·
χαῖρε, πνοῆς ἀνθηδὼν εὐώδης.
Χαῖρε, δωρεὰν θεραπεύων τοὺς ἅπαντας·
χαῖρε, συμπαθῶς συγχωρῶν τοὺς προσπταίοντας.
Χαῖρε, μύρα εὐωδέστατα ὁ ἐκβλύζων τοῖς πιστοῖς·
χαῖρε, ρεῖθρα τῶν ἰάσεων ὁ πηγάζων τοῖς βροτοῖς.
Χαῖρε, συμπολίτα καὶ σύσκηνε τῶν Ἀγγέλων·
χαῖρε, διῶκτα καὶ ἀντίμαχε τῶν δαιμόνων.
Χαῖρε, Θεοῦ σοφίας πληρέστατος·
χαῖρε, θείου Πνεύματος ὁ ἐμπλεως.
Χαῖρε, ὁσμὴ τῆς Χριστοῦ εὐωδίας·
χαῖρε, τρυφὴ μυστικῆς εὐωχίας.
Χαῖρε, Σίμων τρισόλβιε.

Πᾶσα βρότειος γλῶσσα, οὐκ ἰσχύει λαλῆσαι,
ὦ Σίμων, τοὺς φρικτούς σου ἀγῶνας, οὓς γενναίως ἐν σπηλαίῳ τελῶν,
ὑπέμεινας τὸν παλαμναῖον δράκοντα,
παλαίων καὶ τοῦτον ἐκνικήσας, ἐβόας τῷ Σωτῆρι οὕτως·
Ἀλληλούϊα.

Ρώμη καὶ παντευχία, τοῦ σταυροῦ ὀπλισμένος,
συνέτριψας τοῦ δράκοντος κέραν· τοῖς οὐραίοις σε τύπτοντα γάρ,
καὶ θανατῶσαι πειρώμενον, εὐχῇ σου ἠφάνισας,
καὶ ἄσματα τῆς νίκης σου οἶα ἀκούεις·
Χαῖρε, λαμπρὸν ἡσυχίας κλέος·
χαῖρε, στερρὸν μοναζόντων τεῖχος.
Χαῖρε, τῆς ἐρήμου τερπνότατον βλάστημα·
χαῖρε, ἀπαθείας τὸ θεῖον ἐντρύφημα.
Χαῖρε, ὅτι κατεφρόνησας τῶν ρεόντων καὶ φθαρτῶν·
χαῖρε, ὅτι ὄντως ἐφθασας ἔσχατον τῶν ἐφετῶν.
Χαῖρε, ὁ ἐκτεφρώσας τῶν δαιμόνων τὰ θράση·
χαῖρε, ὁ ἐκνευρώσας τῶν βαρβάρων τὰ τόξα.
Χαῖρε, εὐχῇ ὁ κτείνας τὸν δράκοντα·
χαῖρε, λαμπρὰ ἐχθροῦ ἄρας τρόπαια.
Χαῖρε, δι' οὗ ὁ σατὰν κατησχύνθη·
χαῖρε, δι' οὗ ὁ Χριστὸς ἐδοξάσθη.
Χαῖρε, Σίμων τρισόλβιε.

Σῶσον πάντας τοὺς πίστει, τῇ σοφῇ σου τῇ θείᾳ,
προστρέχοντας ἀοίδιμε Σίμων·
ἀπὸ βλάβης πάσης καὶ δεινῶν, συμφορῶν καὶ θλίψεων,
παρηρσίαν ὡς ἔχων πρὸς Θεὸν λυτροῦσθαι ἅπαντας, τοὺς μελωδοῦντας·
Ἀλληλούϊα.

Τείχος σε ἡ Μονή σου, καὶ φρουρὸν κεκτημένη,
ἀπόρθητος ἀεὶ διαμένει·
καὶ πᾶς τις καταφεύγων αὐτῇ, σώζεται καὶ λύτρωσιν εὐράμενοι,
παντοίων δεινῶν οἱ φοιτηταί σου, βοῶμεν ἐκ ψυχῆς τοιάδε·

Χαῖρε, Θεοῦ καθαρὸς οἰκέτης·
χαῖρε, ἡμῶν πρὸς Θεὸν μεσίτης.
Χαῖρε, τῶν ὁσίων σεπτὸν ἀγαλλίαμα·
χαῖρε, μοναζόντων τερπνὸν ἐγκαλλώπισμα.
Χαῖρε, ὅτι φῶς οὐράνιον σὺ κατείδες ἐν τῇ γῇ·
χαῖρε, ὅτι φῶς περίγειον εἶδες ὑπὲρ οὐρανοῦς.
Χαῖρε, ὁ τῆς Τριάδος ἀπαστράψας τὸ φέγγος·
χαῖρε, ὁ τῶν δαιμόνων ἐκμειώσας τὸ σκότος
Χαῖρε, δεκτὸν πρεσβείας θυμίαμα,
χαῖρε, πιστῶν ἐτοίμη βοήθεια.
Χαῖρε, κανὼν πρακτικῆς ἐμπειρίας·
χαῖρε, λαμπτήρ εὐσεβοῦς θεωρίας.
Χαῖρε, Σίμων τρισόλβιε.

Ὑμνος ἅπας ἡττᾶται, συνακολουθεῖν θέλων,
τῷ πλήθει τῶν πολλῶν σου θαυμάτων·
ἐγκωμίων πληθὺν καὶ γάρ, ἂν προσάξωμέν σοι, ὦ Σίμων πάνσοφε,
οὐδὲν τελοῦμεν ἄξιον, χαρίτων ὧν παρέχεις ἡμῖν, ἀλλ' οὖν βοῶμεν·
Ἀλληλοῦῖα.

Φωτοφόρος ὁ τάφος, ἀνεδείχθη σου Σίμων,
τὴν χάριν ὥσπερ μύρον προχέων·
προσιούσι δὲ πίστει αὐτῷ, ρῶσιν καὶ ὑγίαν βραβεύει ἅπασιν,
ἡμεῖς δὲ προσιόντες εὐλαβῶς, προσφωνοῦμέν σοι ταῦτα·

Χαῖρε, τὸ ρόδον τῆς παρθενίας·
χαῖρε, τὸ ἄκρον τῆς ἐγκρατείας.
Χαῖρε, Βασιλείας τῆς ἄνω συμμετόχε·
χαῖρε, τῶν ἀγίων Ἀγγέλων συνόμιλε.
Χαῖρε, ὅτι καθορώμενος ἰλαρύνεις τὰς ψυχάς·
χαῖρε, ὅτι ἀσπαζόμενος ἀγιάζεις νῦν ἡμᾶς.
Χαῖρε, ὅτι κατέστης ἄστρου ξένου διόπτρα·
χαῖρε, ὅτι κατείδες ὑπὲρ μάγους ἀστέρα
Χαῖρε, φωστήρ ἡλίου λαμπρότερε·
χαῖρε, λαμπτήρ ἀστέρων φανότερε.
Χαῖρε, δι' οὗ ἡ Τριάς προσκυνεῖται·
χαῖρε, δι' οὗ ὁ Χριστὸς ἀνυμνεῖται.
Χαῖρε, Σίμων τρισόλβιε.

Χαρὰς ἀνεκλαλήτου καὶ ζωῆς ἀκηράτου,
τρυφᾶς ἐν οὐρανοῖς μετ' Ἀγγέλων·
σπείρας γὰρ μετὰ δακρύων πρίν, θερίζεις νῦν μετ' εὐφροσύνης ὅσιε,
τοὺς καρποὺς κομιζόμενος, τῶν σῶν ἀγωνισμάτων, ψάλλων·
Ἀλληλοῦῖα.

Ψάλλοντές σοι τὸν ὕμνον, εὐφημοῦμεν ἐκ πόθου,
εἰκόνα σου τὴν πάντιμον Σίμων·
προσπτυσσόμενοι οὖν εὐλαβῶς, ἱαμάτων ρεῖθρα κομιζόμεθα,
οἱ προσιόντες μετὰ πίστεως, καὶ προσφωνοῦντες ταῦτα·

Χαῖρε, δωρῶν κρουνοὺς τῶν θαυμάτων·
χαῖρε, λυτρῶν πολλοὺς ἐκ τῆς πλάνης.
Χαῖρε, ὁ προχέων χαρίτων τὸ πέλαγος·
χαῖρε, ὁ πορίζων τοῦ μύρου τὸ ἔλεος.
Χαῖρε, τῶν σοὶ προσφευγόντων παραμύθιον ἀσφαλές·
χαῖρε, τῶν σοὶ προσπιπτόντων φυλακτήριον ἀσινές.
Χαῖρε, ἡδυσμα θεῖον οὐρανίων Ἀγγέλων·
χαῖρε, καύχημα πέλων ἀρωμάτων γηϊνων.
Χαῖρε, ὁσμῆς οὐρανίου μίμημα·
χαῖρε, Θεοῦ τῆς πόλεως ὄρμημα.
Χαῖρε, ἀντίληψις ψυχῶν εὐώδης·
χαῖρε, ἡ ἱασίς σαρκὸς πρεπώδης.
Χαῖρε, Σίμων τρισόλβιε.

Ὡ τρισόλβιε Πάτερ, τῆς σῆς Ποίμνης προστάτα,
καὶ πάντων τῶν τιμώντων σε ρύστα· (ἐκ γ')

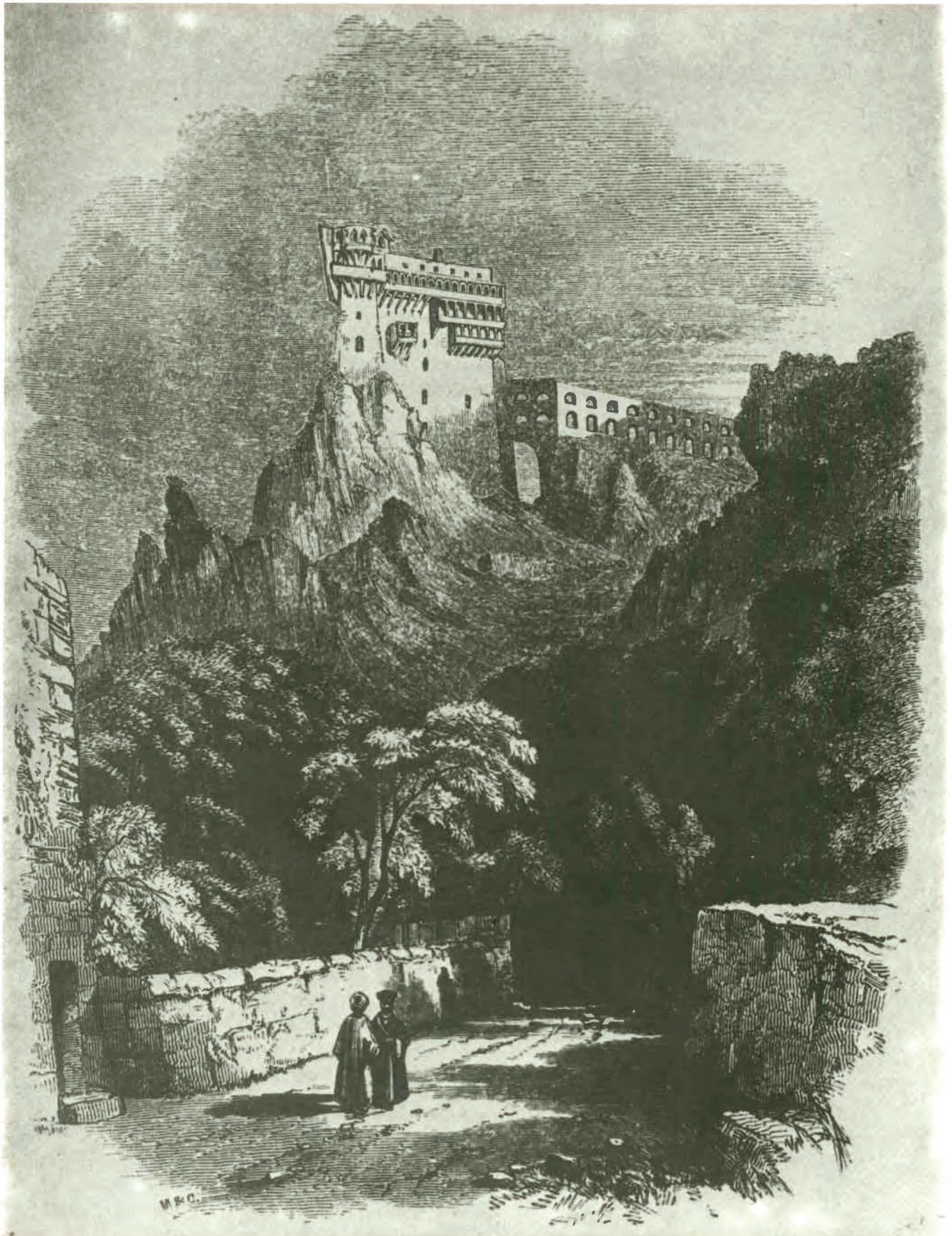
ἐφθυμνίους οὖν ὧδας ἡμῶν, προσδεχόμενος, συμφορᾶς πάσης ρῦσαι,
καὶ εὐωδίας μύρων σου πλήρωσον, τοὺς Θεῷ βοῶντας·
Ἀλληλοῦῖα.

Καὶ πάλιν τό, Κοντάκιον, ἦχος πλ. δ'·
Τῇ ὑπερμάχῳ.

Τὸν Μυροβλύτην ἐν ὧδαῖς καὶ θεῖοις ἄσμασι,
Νῦν εὐφημήσωμεν προστάτην ἡμῶν Σίμονα,
Τὸν τοῦ Ἁθω σεμνολόγημα καὶ φωστῆρα·
Ἐκβοῶντες πρὸς αὐτὸν ἀεὶ καὶ λέγοντες,
Τὴν Μονὴν σου περιφρούρει ἀστασίαστον·
Ἵνα μέλπωμεν· χαῖρε Σίμων τρισόλβιε.

Μεγαλυνάριον.

Ποίμνης σου παμμάκαρ, ἥς ἐκ Θεοῦ,
φύλαξ ἐπιστεύθης, τοῦ ἡγεῖσθαι αὐτῆς θερμῶς,
σκέπε, φρούρει ταύτην, ἐχθίστων ἀοράτων,
παντοίων ὁρατῶν τε, Σίμων τρισόλβιε.

26. Ἡ Σιμωνόπετρα. Χαρακτικό ἀπό τό βιβλίον τοῦ R. Curzon, *Visits to monasteries in the Levant*, Λονδίνο 1849.

ΚΑΝΩΝ
ΠΡΟΣ ΤΟΝ ΟΣΙΟΝ ΣΙΜΩΝΑ ΤΗΣ ΣΙΜΟΠΕΤΡΑΣ

Ἦχος πλ. δ΄.
Ὡδὴ α΄. Ὑγρὰν διοδεύσας.

Ἀγνὴ φωτοφόρε ἢ τὸν Θεόν, ἀφράστ(ως) τεκοῦσα,
τὸν φωτίζοντα τοὺς πιστοὺς,
φώτισον τὸν νοῦν μου τοῦ δοξάζειν,
καὶ ἀνυμνεῖν σε παναμώμητε.

Ἀγνείας λαμπρότησιν ἀγασθεὶς Θεοῦ ὡς θεράπων,
θεῖε Σίμων τῷ ποιητῇ,
ἀνήγειρας οἶκον καὶ ἐβόας,
τῷ λυτρωτῇ καὶ Θε(ε)ῷ.

Βαβαὶ οἷας ἔτυχες ἐκ Θεοῦ, πολλῆς παρρησί(ας),
ἀγαπήσει τῇ πρὸς αὐτόν,
καὶ μαρτυρεῖ τὰ μύρα μυροβρύτα,
τὰ ἐξερχόμενα τοῦ θείου σου σώματος.

Γεράσαντα πταίσμασι τῆς ψυχῆς, καὶ τῆς ἀμελείας
μοχθηρίᾳ τῇ χαλεπῇ,
κείμενον ἔγειρον παμμάκαρ,
Σίμων σοφέ, ὅπως αἰεὶ δοξάζω σε.

Θεοτοκίον.

Δακρύων μοι παράσχου πολλὰς ροάς, μήτερ τοῦ ὑψίστου,
ἀποπλῦναι πάθη πολλά,
τῆς ἐμῆς καρδίας ἱκεσίαις,
τοῦ σοῦ θεράποντος Σίμωνος, πάναγνε.

Ὡδὴ γ΄. Σὺ εἰ τὸ στερέωμα.

Εἶδε μου πανόλβιε, τὸν ἐκ ψυχῆς πρὸς σὲ ἔρωτα,
ἶδω καγώ, τῶν ἐπιζητούντων παρὰ σοῦ τὴν ἀπόλαυσιν.

Ζῆς καὶ μετὰ θάνατον, ἐν τῷ Χριστῷ γὰρ σὺ ἔζησας,
ὥφθης ὡς ζῶν, καὶ τῷ μαθητῇ σου, φωτεινὸς ἀστροπόμορφος.

Ἦ σου ἡ ταπείνωσις ἢ χριστομίμητος, ὅσιε,
τοὺς πρὶν φονεῖς, εἴλκυσε πρὸς πίστιν, τοῦ Κυρίου καὶ αἵνεσιν.

Θάνατον ἠπείλησεν, ὁ τοῖς καλοῖς φθονῶν ὅσιε,
τοῖς ὑπουργοῖς, ἡσχύνθη δὲ ὅμως, σαῖς ἐνθέοις πρεσβεΐαις σου.

Θεοτοκίον.

Θαῦττόν με ἐξάρπασον, τῶν τοῦ ἐχθροῦ βελῶν πάναγνε,
πρὸς σὲ λιταῖς, τοῦ ἐμοῦ προστάτου, τοῦ θεόφρονος Σίμωνος.

Ὡδὴ δ'. Εἰσακήκοα Κύριε.

Ἰλεὼν μοι τὸν Κύριον,
ποίησον παμμάκαρ ταῖς σαῖς δεήσεσι,
κρινομένῳ ἐπὶ βήματος,
τοῦ φρικώδους, πάτερ Σίμων ὅσιε.

Καθὼς πάλαι διέσωσας,
στόματος τοῦ λύκου τοῦ ματαιόφρονος,
πολλοὺς ἄλλους καὶ ἐξαξον,
τῶν ὀνύχων τούτου, Σίμων ὅσιε.

Λυτρωθῆναι πταισμάτων μου,
παύρησίαν Θεῷ ἰκέτευσον,
τὸν ἐν πόθῳ σὲ δοξάζοντα,
καὶ τιμώντα, πάτερ Σίμων ὅσιε.

Θεοτοκίον.

Μαριὰμ θεοnúμφευτε,
πρέσβευε ὃν ἔτεκες οἰκτηρῆσαί με,
τὸν πανάθλιον ἰκέτην σου,
τὸν ἐλπίζοντα μόνον εἰς σὲ πάναγνε.

Ὡδὴ ε'. Φώτισον ἡμᾶς.

Νέον Ἥλιού, ἧ καὶ Πρόδρομον σὲ οἶδαμεν,
τοῖς ἐρήμοις διαιτώμενον,
καὶ ἐχθροῦ πάσας, ἐνέδρας καταπατήσαντα.

Ξένον καὶ μακράν, ὥς ἀπὸ Θεοῦ γενόμενον,
τοῖς πολλοῖς μου παραπτώμασιν,
οἰκείωσόν με, θεόφρον Σίμων, σοῦ δέομαι.

Ὅλον ἑμαυτόν, ἐπιρρίπτω τῇ θείᾳ σκέπῃ σου,
πάτερ θεόφρον Σίμων θαυματουργέ,
σκέπασον οὖν με, καὶ σῶσον θεαίαις πρεσβείαις σου.

Θεοτοκίον.

Πέπτωκα πολλοῖς, παραπτώμασιν ὁ ἄθλιος,
ἀνάστησόν με μόνη κραταιὰ βοήθειά μου,
σοὶ γὰρ ἐλπίζω θεόνυμφε.

Ὡδὴ ς'. Ἰλάσθητί μοι σωτήρ.

Ῥεόντων τὰ μὴ ῥευστά, προέκρινας ἀγχινούστατε
ὥς νουνεχῆς ἐν Χριστῷ, Σίμων ἱερώτατε,
διὸ καὶ ἄδιδος εὐφροσύνη ὄντως,
ἡτοιμάσθη σοι, θεόληπτε.

Σωμάτων καὶ τῶν ψυχῶν, τὴν θεραπείαν ὡς ἔλαβες,
παρὰ Χριστοῦ τοῦ Θεοῦ, τοῦ σώματος κάκωσιν,
ψυχῆς μου τὴν νόσον τε, ἐπακούσας τάχος,
ἱκετεύοντος θεράπευσον.

Τὸν μέγαν ἐν ἀσκηταῖς, τὸν μυροβλύτην σε Σίμωνα,
τὸν θεῖον ὄντως Θεοῦ θεράποντα πάντοτε,
ἱκετεύω, ὅσιε, καὶ ψυχῇ καὶ γνώμῃ,
ἐκπληρῶσαι τὰ αἰτήματα.

Θεοτοκίον.

Ἵμνῶ σε πανευσεβῶς, Θεοῦ μητέρα τὴν ἄχραντον,
καὶ πόθῳ καὶ τῇ ψυχῇ, τιμῶ καὶ δοξάζω σε,
ῥυσθῆναι πταισμάτων μου, ἐν τῷ κριτηρίῳ,
τοῦ υἱοῦ σου καὶ Θεοῦ ἡμῶν.

Ὡδὴ ζ'. Παῖδες Ἑβραίων.

Φώτισον, μάκαρ, τὴν ψυχὴν μου,
τὴν τυφλώττουσαν κακίᾳ τοῦ βελίᾳρ,
σκοτισθεῖσαν δεινῶς, ἀμέτροις πλημμελείαις,
ὅπως ὡς εὐεργέτην μου, ἀνυμνῶ σε εἰς τοὺς αἰῶνας.

Χάρις Θεῷ τῷ παρασχόντι,
τοῖς αἰτοῦσί σε βοήθειαν, τρισμάκαρ,
ἐν κινδύνοις πολλοῖς, ἐν θλίψεσιν, ὦ Σίμων,
εὐλογητὸς εἰ κράζουσιν, ὁ Θεὸς εἰς τοὺς αἰῶνας.

Ψάλλω μεγίστην χαρμοσύνην,
τὸν προστάτην μου τὸν Σίμωνα τὸν θεῖον,
εὐρηκῶς βοηθόν, ἐν θλίψεσι παντοίαις,
εὐλογητὸς εἰ, κύριε, ὁ Θεὸς εἰς τοὺς αἰῶνας.

Θεοτοκίον.

Ὡτα ὡς πάλαι ὁ υἱός σου,
τοῦ κωφεύοντος διήνοιξε, παρθένε,
οὕτως ἄνοιξον καὶ σὺ τὰ ὦτα τῆς ψυχῆς μου,
πρεσβείαις τοῦ θείου Σίμωνος, τοῦ φωστήρος ἀθωνίτου.

Ὡδὴ η'. Τὸν ἐν ὄρει.

Κόσμος ὥφθη τοῦ Ἀθωνος ὡς μέγας,
πολιοῦχος, κτίτωρ θείας μάνδρας,
μυροβλύτης, μέγας φωστήρ, διδάσκαλος τοῖς πᾶσιν λέγων,
Κύριον ὑμνεῖτε, καὶ ὑπερυψοῦτε.

Ἵποκύψας τοῖς πάθεσιν ἀλόγως
καὶ ἀλόγοις ὁμοιωθεὶς ἀφρόνως,

τοῦ μυροβλύτου δέομαί σου ἔγειρον, Σίμωνος τοῦ θείου,
ὅπως ἀνυμνῶ σε εἰς πάντας τοὺς αἰῶνας.

Ῥωμαλαίως ἐλπῖσι τῶν μελλόντων,
τοῦ χειμῶνος τὴν πῆξιν καὶ ἡλίου,
τὸ καυστικὸν ὑπέφερες, ἀοίδιμε, κράζων τῷ Κυρίῳ,
σὲ ὕμνολογοῦμεν εἰς πάντας τοὺς αἰῶνας.

Θεοτοκίον.

Ἱερῶς σε δοξάζομεν,
ὥς τεκοῦσαν Θεὸν σεσαρκωμένον,
καὶ τὰς ἐλπίδας πάσας ἀναθέμεθα, ἐπὶ σοὶ Μαρία,
σὲ ὕμνολογοῦντες τὴν κεχαριτωμένην.

ᾠδὴ θ'. Κυρίως Θεοτόκον.

Λειμῶνας οὐρανίους, νῦν περιπολεύων,
τοὺς ἀνυμνοῦντάς σε πόθῳ περίσῳζε,
παντοίας βλάβης καὶ λύπης, Σίμων πανόλβιε.

Λαμπρότητος τῆς θείας, Σίμων ἀπολαύων,
ἐν οὐρανοῖς καὶ μισθοῦ τε τῶν πόνων σου,
νῦν ἐποπεύεις τοὺς πόθῳ σὲ μεγαλύνοντας.

Ὁ [- ᾠ] Σίμων μυροβλύτα, πρόσδεξαι τὸν ὕμνον,
τὸν μικρὸν τοῦτον καθικετεύων Χριστόν,
σὺν ἀσωμάτοις χορείαις νῦν αὐλιζόμενος).

Θεοτοκίον.

Ὑμνοῦμεν σε, Παρθένε, καὶ δοξολογοῦμεν,
καὶ εἰς πρεσβείαν σοὶ προσάγομεν Σίμωνα,
τὸν ἱερὸν ἐν ὁσίοις, καὶ σὸν θεράποντα.

1. «Βίος καὶ πολιτεία τοῦ ὁσίου καὶ θεοφόρου Πατρός ἡμῶν Σίμωνος τοῦ Ἀθωνίτου, τοῦ ἐν τῇ πέτρᾳ ἀσκήσαντος καὶ μύρον ἀναβλύσαντος, ὅστις ἀνεπαύθη περίπτου τό, αὐτῷ. 1257 ἔτος ἀπὸ Χριστοῦ, Δεκεμβρίου κη'. 28, συγγραφεῖς μὲν ὑπὸ Ἡσαίου μοναχοῦ, μεταγραφεῖς δὲ ὑπὸ Νικηφόρου ἱερομονάχου τοῦ Χίου», εἰς «Νέον Λειμωνάριον» ὑπὸ Νικηφόρου τοῦ Χίου, Βενετία 1819, σσ. 89-99. Οἱ σελίδες, ἐντὸς παρενθέσεων, στὰ παραθέματα, παραπέμπουν σ' αὐτὴν τὴν ἔκδοσιν.
2. Βλ. σ' αὐτὸν τὸν τόμο, Ἰωάννου Ταρνανίδου, ὁ Βίος τοῦ ὁσίου Σίμωνα, πρώτου κτίτορα τῆς ἱερᾶς μονῆς Σίμωνος Πέτρας, σσ. 17-55.
3. «Ἀκολουθία τοῦ ὁσίου καὶ θεοφόρου πατρός ἡμῶν Σίμωνος τοῦ Μυροβλύτου, κτίτορος τῆς ἐν Ἀγίῳ Ὄρει τοῦ Ἀθῶ Ἱερᾶς Μονῆς Σίμωνος Πέτρας, προσέτι δὲ καὶ ἡ Ἀκολουθία τῆς ἀγίας ἐνδόξου Μυροφόρου καὶ ἱσαποστόλου τοῦ Χριστοῦ Μαρίας τῆς Μαγδαληνῆς. Ἐπιμελεῖα τοῦ Καθηγουμένου τῆς Ἱερᾶς Μονῆς Σίμωνος Πέτρας Ἀρχιμανδρίτου Ἱερωνύμου», ἐν Ἀθήναις 1924. Παρουσίαση τοῦ περιεχομένου τῶν «Ἀκολουθιῶν» αὐτῶν, βλ. σέ † Πρ. Λεοντοπόλεως Σωφρονίου Εὐστρατιάδου, «Ἀγιολογικά. Βιβλιογραφία τῶν Ἀκολουθιῶν», ΕΕΒΣ, ἔτος Θ' (1932), σσ. 114-116. Ἡ ἀναφορά στὸ ἐξῆς θὰ εἶναι «Ἀκολουθία» καὶ «Ἀγιολογικά», ἀντίστοιχα.
4. Ἐνθ' ἄνωτέρω, σ. 53.

5. Βέβαια, πόσο «ἀρχαίοι» μπορεί νά ἦταν, δέν τό ξέρουμε μέ βεβαιότητα. Ὁ προσδιορισμός τῆς «παλαιότητας» μέ τή λέξη «ἀρχαίος» εἶναι πολύ σχετικός. Συνήθως οἱ ἄνθρωποι τῆς Ἐκκλησίας τοῦ περασμένου αἵωνα, λέγοντας «αὐτό εἶναι παλαιό ἢ ἀρχαίο», ἐννοοῦσαν λίγες δεκαετίες πρὶν ἀπ' αὐτούς.
6. «Ἀκολουθαί...», (1924), Προλεγόμενα, σ. 6.
7. Καί πάλι, κατὰ πόσο οἱ νέοι κανόνες τοῦ Ἱερωνύμου διασώζουν τὰ νοήματα ἢ καί δλόκληρες φράσεις, ἴσως καί σειρά τροπαρίων, τῶν παλαιῶν κανόνων, δέν εἴμαστε σέ θέση τώρα νά τό κρίνουμε καί ν' ἀξιολογήσουμε μαζί τήν προσφορά τοῦ Ἱερωνύμου στίς πραγματικές τῆς διαστάσεις.
8. «...καθότι κατ' αὐτήν τήν νύκτα τῶν Χριστουγέννων ἐν ἐκστάσει γενόμενος καί οἶονεῖ ἐν Βηθλεέμ εὐρεθεῖς ὁ Ὅσιος, ὁφθαλμοφανῶς εἶδε καί ἤκουσε τά ἐν τῷ καιρῷ τῆς Γεννήσεως τελεσθέντα ἐν Βηθλεέμ θαυμάσια». Ἱερωνύμου, Ἀκολουθαί, Προλεγόμενα, σ. 6.
9. «Ὁ Βίος», «συγγραφεῖς ὑπὸ Ἡσαΐου, μοναχοῦ» (βλ. ἀνωτέρω, ὑποσ. 1) διαδόθηκε μέ τό «Νέον Λειμωνάριον» ἀπ' τό 1819 καί μετὰ καί μέ τήν ἐπανέκδοσή του στήν Ἀθήνα τό 1873. Ἡ ρωσική μετάφραση τοῦ κειμένου στηρίχτηκε στό «Νέον Λειμωνάριον» καί ἐγινε ἀπ' τό 1860 καί δῶθε. Πρβλ. Ἱ. Ταρνανίδη, ὅπου καί παραπάνω.
10. Ἀναφέρω τό ἔτος 1893, πού τότε ἔγραψε ὁ Ἱερώνυμος τοὺς ὀκτώ κατ' ἤχον κανόνες πρὸς τόν ὅσιο, τελευταία περίπτωση τῆς σχετικῆς ὑμνογραφίσεως.
11. Ἡ ἔρευνα ἔγινε ὁλοκληρωτικά, μέ ζῆλο πολύ κι εὐλάβεια πρὸς τόν Ὅσιον Σίμωνα, ἀπ' τόν ἱερομόναχο Ἰουστίνου Σιμωνοπετρίτη. Ὁφείλω ἐδῶ νά ὁμολογήσω πῶς τό γραπτό μου αὐτό, — δέν ξέρω πόσα ἄλλα, ἀν ὅχι ὅλα, σ' αὐτόν ἐδῶ τόν τόμο —, γράφτηκε χάρις στή δική του πολύτιμη προεργασία. Ἐκφράζω τίς εὐχαριστίες μου καί τήν ἐκτίμησή μου μαζί γιά τήν ἀνύστακτη φροντίδα του σέ θέματα πού ἀφοροῦν τήν φανέρωση τῆς Σιμωνοπετρίτικης παντοειδοῦς παραδόσεως, καί τήν προβολή τῆς μονῆς τῆς μετανοίας του.
12. Εἶναι χαρακτηριστικό ὅτι οἱ κώδικες πού τά περιέχουν εἶναι ὅλοι τοῦ δευτέρου μισοῦ τοῦ ΙΘ' αἵωνα.
13. Ἱερωνύμου, Ἀκολουθαί, σ. 53, στήν ὑποσημείωση.
14. Εἴτε μονάχα τοῦ ὁσίου Σίμωνος, εἴτε μαζί τοῦ Σίμωνος καί τῆς ἁγίας Μαγδαληνῆς. Ἡ μνήμη τῆς ἁγίας Μαγδαληνῆς (κβ' Ἰουλίου) πανηγυρίζεται στή μονή Σίμωνος Πέτρας, ἐπειδὴ, μεταξύ τῶν ἄλλων ἱερῶν λειψάνων πού εἶναι θησαυρισμένα στή μονή Σιμωνόπετρας, ὑπάρχει καί ἡ ἀριστερή παλάμη μέ τὰ δάχτυλα τῆς ἁγίας. Πρβλ. καί Ἀκολουθαί, Προλεγόμενα.
15. Εἶναι τόσο γνωστός ὁ ἅγιος Νικόδημος ὁ Ἀγιορείτης στοὺς ἄνθρώπους πού ἀσχολοῦνται μέ τοὺς «ἄνθρώπους τῆς Ἐκκλησίας», τοὺς ἁγίους καί τοὺς πατέρες, πού περιτετεῖ ἐδῶ ὅποιαδήποτε προσπάθεια παρουσιάσεώς του. Ἰσως δέν εἶναι τόσο γνωστό σέ ὅλους τό τεράστιο συγγραφικό του ἔργο· ἄλλα κι ὁ... τεράστιος αὐτός λόγος εἶναι ἀποτρεπτικός ν' ἀσχοληθῶ ἐδῶ ἰδιαίτερα. Ἀλλωστε, τό γραπτό μου αὐτό, ἔχει ἄλλο στόχο. Γι' αὐτό θά περιορισθῶ μονάχα στό νά δώσω κάποιες βιβλιογραφικές ἀναφορές γιά τοὺς ὑμνογράφους πού ὕμνησαν τόν ὅσιο Σίμωνα, ὅπου θά μπορεῖ ὁ φίλος ἀναγνώστης ν' ἀνατρέξει καί νά ἐντυφίσει κατ' ἀρέσκεια. Γιὰ τόν ὅσιο Νικόδημο, βλ. Βασιλείου Σφυρόερα, «Νικόδημος ὁ Ἀγιορείτης» ΘΗΕ 9 (1966) στ. 498-500.
16. Μία ἄλλη μαρτυρία γιά τόν ἐπιχώριο χαρακτήρα πού ἔχουν τά ὅποια κείμενα ἀναφέρονται στοὺς ἁγίους κτίτορες κάθε μοναστηριοῦ.
17. «Συναξαριστής», Νικοδήμου τοῦ Ἀγιορείτου, 1819, τόμος Α' σ. 348.
18. Ἡ ἀσματική «Ἀκολουθαία τῶν ὁσίων καί θεοφόρων πατέρων ἡμῶν τῶν ἐν τῷ Ἀγίῳ Ὄρει τοῦ Ἀθῶ διαλαμπάντων», ἐκδόθηκε τό 1941 σέ γ' ἔκδοση, «δαπάνη Δανιὴλ ἱερομονάχου καί Νεκταρίου μοναχοῦ τῶν Ἀγιορειτῶν», ἐκ τοῦ Καλλιτεχνικοῦ Τυπογραφείου τῆς Ἱερᾶς Κοινότητος Ἀγίου Ὄρους - Ἀθῶ.
19. Βλ. ἐδῶ, σσ. 85-93.
20. Ἱερωνύμου, Ἀκολουθαί, σσ. 44-51. Βλ. καί ἐδῶ παρακάτω, σσ. 102.
21. Εἰς τήν καλύβην τοῦ Ἀγίου Ἰωάννου τοῦ Θεολόγου κατέφυγε καί ἀεσώθη ὁ μοναχός Θεόκλητος, ἀνὴρ πολύγλωττος, διατελέσας ἐν τοῖς Πατριαρχείοις, ἀξιωματικός καί διερμηνεὺς ἐπὶ ὁλόκληρον ἔτος παρὰ τῷ Ὁρλώφῃ, Γερασίμου Σμυρνάκη, Τό Ἅγιον Ὄρος, 1903, σ. 401. Ἡ μαρτυρία αὕτη συνδυασμένη μέ τὰ πολλά βιβλιογραφικά σημεῖωματα, κυρίως στή χειρόγραφη παράδοση τοῦ Νομοκάνονος κατὰ στοιχεῖον, ὅπου στερεότυπα διαβάζουμε «ἐν τῷ ἁγιωνύμῳ Ὄρει τοῦ Ἀθῶνος κατὰ τήν ἱεράν τοῦ Καυσοκαλυβίου Σκήτην. Ὁ ἐν μοναχοῖς ἐλάχιστος Θεόκλητος ὁ Βυζάντιος...», κατὰ τὰ ἔτη 1767 (χφ. Ξενοφῶντος 795) μέχρι 1775 (χφ. Κουτλουμουσίου 44[557]) καί 1783 (χφ. Παντελεήμονος 148) δέν μᾶς ἀφήνει ἀμφιβολία ὅτι πρόκειται γιά τόν λόγιο μοναχό Θεόκλητο Καρατζᾶ τόν Βυζάντιο. Τήν ἐνασχόλησή του μέ τήν ὑμνογραφία μᾶς μαρτυροῦν δυὸ στίχοι, στό τέλος τῆς Ἀκολουθίας τῶν ἁγίων Ὀνουφρίου τοῦ μεγάλου καί Πέτρου τοῦ Ἀθωνίτου (12 Ἰουλίου), στόν αὐτόγραφο κώδικά του Ξενοφῶντος 522[225] τοῦ ἔτους 1773, φ. 23α: «ἐγράφη ἡ παρούσα ἀκολουθαία εἰς Καυσοκαλύβιον, ὅπου καί συνετέθη, τῷ αἰσῶγ' ἔτος, μηνὶ Μαρτίῳ».

*Δυάς ἁγία πρέσβευε Τριάδι τῇ ἁγίᾳ
λύσιν πταισμάτων παρασχεῖν τῇ ἐμῇ ρυπαρίᾳ.*

- Στό δέ φ. 52 μαρτυρεῖται ὅτι ἐγράφησαν «ἐν τῇ τοῦ Καυσοκαλυβίου ἱερᾷ σκῆτι ὑπὸ χειρὸς ἁμαρτωλοῦ Θεοκλήτου μοναχοῦ»: βλ. Λίνου Πολίτη — Μ. Μανούσακα, Συμπληρωματικοὶ Κατάλογοι χειρογράφων Ἀγίου Ὁρους, Θεσσαλονίκη 1973, σ. 213. Στό Ἅγιον Ὄρος βρίσκονται ἀρκετοὶ κώδικες, καὶ οἱ περισσότεροι ἀπ' αὐτοὺς αὐτόγραφοι, πού περιέχουν τὸν Νομοκάνονα κατὰ στοιχεῖον, γιὰ τὸν ὁποῖον, βλ. Δ. Γκίνη, Κείμενα βυζαντινοῦ καὶ μεταβυζαντινοῦ δικαίου, Ἀθῆναι 1963, σ. 21 καὶ 12 καὶ τοῦ ἰδίου, Περίγραμμα ἱστορίας τοῦ μεταβυζαντινοῦ δικαίου, Ἀθῆναι 1966, σ. 203 καὶ 409. Τούς κώδικες αὐτοὺς βλ. στὸν Κατάλογο τοῦ Σπ. Λάμπρου, στό λῆμμα «Καρατζᾶ Θεοκλήτου Βυζαντίου» καὶ «Θεόκλητος Βυζάντιος». Ἀς ἀναφερθοῦν ἐδῶ καὶ οἱ κώδικες Σκήτης Ἀγίας Ἀννης 770/5 (ἔτ. 1775), Σκήτης Ἀγίου Δημητρίου 20 (ἔτ. 1772), καθὼς καὶ οἱ κώδικες Ἱεροσολύμων 325 (ἔτ. 1774) καὶ Οἰκουμ. Πατριαρχείου [Θεολ. Σχολῆς] 77 (ἔτ. 1774).
22. Σὲ παραδρομὴ μᾶλλον θὰ ὀφείλεται ἡ ἀναγραφή τοῦ ὀνόματος *Θεοφίλου*, ἀντὶ *Θεοκλήτου*, ὡς ποιητοῦ τοῦ κανόνος σὲ ἤχο πλ. α' στό ἄρθρο τοῦ π. Γερασίμου Μικραγιαννανίτου, Ἡ Ὑμνογραφία ἐν Ἀγίῳ Ὁρει, α' Ἐπετηρίς Ἀθωνιάδος Σχολῆς, Ἀθῆναι 1966, σ. 80. Στό ἄρθρο αὐτό γίνονται ψιλές ἀναφορές στοὺς ὑμνογράφους τοῦ ὁσίου Σίμωνος.
23. Ἱερωνύμου, Ἀκολουθία, σ. 20.
24. Εὐστρατιάδου, Ἀγιολογικά, σ. 115. Ὁ Σ. Εὐστρατιάδης ἀναγράφει τὸ ὄνομα ἀναφέροντας πλήρη τὴν ἀκροστιχίδα.
25. «Σύγχρονοι σχεδὸν τοῦ Νεοφύτου [Καυσοκαλυβίτου τοῦ ἐξ Ἑβραίων] ὑπῆρξαν κοσμήσαντες τὸ Καυσοκαλύβιον Θεόκλητος ὁ Καρατζᾶς, νομομαθὴς καὶ πολὺγλωττος, Ραφαὴλ ὁ Ἀκαρνάν, συμμαθητὴς τοῦ Βουλγάρως καὶ συνθέτης ὕμνων ἐκκλησιαστικῶν...» Εὐλογίου Κουρίλα Λαυριώτου, Ἱστορία τοῦ Ἀσκητισμοῦ. Ἀθωνῖται, Τόμος Α', Θεσσαλονίκη 1929, σ. 55. Πρβλ. καὶ Κ. Σάθα, Νεοελληνικὴ Φιλολογία, σ. 497 καὶ 611. Εἰς τὸν Κατάλογον τῶν κωδίκων τῆς Ἱερᾶς Σκήτης Καυσοκαλυβίων καὶ τῶν καλυβῶν αὐτῆς, τῶν Εὐλογίου Κουρίλα-Σωφρονίου Εὐστρατιάδου, Paris 1930, βρίσκουμε πολλὰ στοιχεῖα ἐνδιαφέροντα γιὰ τὴ ζωὴ καὶ τὴν συγγραφικὴ δραστηριότητα τοῦ Ραφαήλ, δηλ. στὸν κώδικα 3 (σελ. τοῦ Καταλόγου 8), στὸν κ. 33 (σ. 40) ὅπου ὑπάρχουν «Οἶκοι κατ' ἀλφάβητον εἰς τὸν ἅγιον Ἰωάννην τὸν Θεολόγον καὶ Εὐαγγελιστὴν», τοὺς ὁποίους ὁ Κουρίλας ἀποδίδει στὸν Ραφαήλ, στὸν κ. 164 (σ. 86), ὅπου ὑπάρχει «Λόγος ἐγκωμιαστικὸς εἰς τὸν ἅγιον καὶ πανένδοξον τοῦ Χριστοῦ μεγαλομάρτυρα καὶ τροπαιοφόρον Γεώργιον» τοῦ Ραφαήλ, ὅπως καὶ στὸν κ. 168 (σ. 89), καὶ στὸν κ. 206α (χφ. 4 Καλύβης ἁγίου Παντελεήμονος) (σ. 109-111). Ὁ τελευταῖος αὐτὸς κώδικας ἀνῆκε εἰς τὸν διδάσκαλον Ραφαήλ, λέγει ὁ Κουρίλας, ἐπειδὴ στὰ φφ. 10α καὶ 81α ὑπάρχει μὲ μονοκονδυλιά ἡ ὑπογραφή του: «Ραφαὴλ μοναχοῦ καὶ τόδε εἰς χρῆσιν». Ἀναφέρει ἐπίσης ὁ Κουρίλας ὅτι τὸ 1780 ὁ Ραφαὴλ ἐξέδωκε στὴ Βενετία, «ἐπιμελείᾳ Κυρίλλου Λαυριώτου», χαιρετισμούς εἰς τὴν ἁγίαν Βαρβάραν.
- Ἴσως δὲν εἶναι τυχαῖο τὸ ὅτι στὴν Καλύβη τοῦ ἁγίου Παντελεήμονος σώζεται φορητὴ εἰκόνα τοῦ ἁγίου Σίμωνος (αὐτοψία ἱερομ. Ἰουστίνου, 74, 5×40×3,5 ἐκ.) τοῦ ἔτους 1781 ἀλλὰ ἴσα ἴσα ἡ ὑπαρξὴ τῆς εἰκόνας μαρτυρεῖ τὸ ἐνδιαφέρον καὶ τὴν ἰδιαίτερη εὐλάβεια πρὸς τὸν ὅσιο Σίμωνα τοῦ Ραφαήλ, τότε πού θὰ συνέθεσε τὸν κανόνα του. Τὸ ἴδιο μοιάζει νὰ σημαίνει καὶ ἡ περίπτωσις ὑπάρξεως ἄλλης φορητῆς εἰκόνας τοῦ ἔτους 1777, στὴν ὁποία εἰκονίζονται οἱ ἅγ. Ἀντώνιος ὁ μέγας, Ἀθανάσιος ὁ Ἀθωνίτης, Νεῖλος ὁ Μυροβλύτης, Σίμων ὁ Μυροβλύτης, κ. ἄ., στὴν καλύβη τοῦ Ἀγίου Μαξίμου τοῦ Καυσοκαλύβη. Ἡ εἰκόνα αὕτη μεταφέρθηκε τὴν 11-9-1980 στὴ Μ. Λαύρα καὶ ἔχει τῶρα ἀριθμὸ 1223. Εἶναι γνωστὸ ἀπ' τὸν Κουρίλα ὅτι ὁ Ραφαὴλ «ἐκάθησεν» στὴν καλύβη τοῦ Ἀγίου Μαξίμου τοῦ Καυσοκαλύβη στὰ Καυσοκαλύβια καὶ ἔλαβε ὁμολόγο ἀπ' τὴν Μ. Λαύρα τὸ 1757. Βλ. Εὐλογίου Κουρίλα, Ἱστορία τοῦ Ἀσκητισμοῦ. Ἀθωνῖται, τόμος Α', Θεσσαλονίκη 1929, σ. 79 σημ. 3, σ. 175 καὶ σσ. 222-223.
- Καὶ σὲ ἄλλους κώδικες ὑπάρχει τὸ ὄνομα τοῦ Ραφαήλ, ὅπως στὸν κ. Καυσοκαλυβίων 185.2 (Καλύβη Ἀγίου Μεθοδίου), στὸν κ. Μ. Λαύρας 2044-77. Στὸν κώδικα Ἐσφιγμένου 107 (Λάμπρου 2120), διαβάζουμε στό τέλος «Ἐν ἔτει σωτηρίῳ αψπβ' ἐν μηνί Νοεμβρίῳ, παρὰ τοῦ ἐν μοναχοῖς ἐλαχίστου Ραφαήλ, οὗ καὶ τὰ ἔπη ταῦτα πρὸς τοὺς δύο ἁγίους [Γρηγόριον τὸν Παλαμᾶν καὶ Φιλόθεον τὸν Κόκκινον]».
- Ὁ κώδικας Παντελεήμονος 271 (Λάμπρου 5778) περιέχει στὴν ἀρχὴ μιὰ ἐπιστολὴ τοῦ Μύρων Ἰωάννου «πρὸς τὸν ἱεροδιδάσκαλον κύρ Ραφαήλ τὸν ἐν τῷ Καυσοκαλυβίῳ... αψγ'», καὶ δύο ἐπιστολές τοῦ «ἱεροδιδασκάλου κύρ Ραφαήλ πρὸς τὸν Μύρων κύρ Ἰωάννην». Γιὰ τὴ δράση τοῦ Ραφαήλ ὡς ἱεροδιδασκάλου στὴ Ζαγορά, βλ. Βαγγέλη Σκουβαρά, «Ἰωάννης Πρίγκος (1725;—1789). Ἡ Ἑλληνικὴ Παροιμία τοῦ Ἀμστερνταμ. Ἡ Σχολὴ καὶ ἡ Βιβλιοθήκη Ζαγοράς», Ἀθῆνα 1964, σσ. 227-231.
26. Ἱερωνύμου, Ἀκολουθία, σσ. 38-42.
27. Κι ἐδῶ ὁ Εὐστρατιάδης ἀναγράφει ὁλόκληρη τὴν ἀκροστιχίδα: βλ. Εὐστρατιάδου, Ἀγιολογικά, σ. 115.
28. Γιὰ τὴ σπουδαία προσωπικότητα τοῦ Κυρίλλου Λαυριώτου, τὴν ποιητικὴν του ἐνασχόληση καὶ γενικὰ τὴν συγγραφικὴ καὶ ἐκδοτικὴ του δραστηριότητα ἔγραψαν οἱ: Ἀλέξανδρος Λαυριώτης, Βιογραφία Κυρίλλου Λαυριώτου, εἰς «Ἐκκλησιαστικὴ Ἀλήθεια» περ. Β', 4 (1886/1887), σσ. 114-121. Εὐλόγιος Κουρίλας, Κύριλλος Προηγούμενος Λαυριώτης, Χρονογράφος ὁ Κορωνάιος, ὁ Πελοποννήσιος ἐκ Μικρομάνης τῶν Καλαμῶν, Ἀθῆναι 1938, σσ. η' - 180. Τάσος Γριτσόπουλος, «Κύριλλος ὁ Λαυριώτης», εἰς ΘΗΕ 7(1965), σσ. 1198-1200.

29. Ο Κανών πρωτοεκδίδεται ἐδῶ βλ. σσ. 121-124.

30. Ο Ἰάκωβος ἔχει μιά ὄχι εὐκαταφρόνητη παρουσία στό νῶτερον (τοῦ ΙΘ' αἰῶνα) ἀγιορειτικά χειρόγραφα· βλ. Λίνου Πολίτη - Μ. Μανούσακα, Συμπληρωματικοὶ Κατάλογοι χειρογράφων Ἀγίου Ὁρους, Θεσσαλονίκη 1973, τοὺς κώδικες 223, 232, 245, 271, 482, 483. Βλ. καὶ Σπ. Λάμπρου, Κατάλογος... (1890), κ. 6570 (Ἱωασαφαίων 252) ὅπου ὑπάρχουν κανόνες Εὐθυμίου, Ἱγνατίου καὶ Ἀκακίου «ποίημα Ἰακώβου μοναχοῦ ἐκ τῆς Νέας Σκῆτης», κ. Παντελεήμονος 5790.283, ὅπου περιέχεται «Ἀκολουθία Μαρίας τῆς Μαγδαληνῆς» (φ. 117α), κ. Παντελεήμονος 6238.731, ὅπου στή σ. 303 σημειώνεται μέ δεκαπεντασுλλάβους στίχους, τό ἔτος 1846 «Ἰάκωβος ὁ τλήμων δέ, γράψας, καθιερώθη...».

Ἵστούσο, ἀπό κάποιες δεινές αἰτιάσεις τοῦ Χρυσόστομου Παπαδοπούλου, Ἀρχιεπισκόπου Ἀθηνῶν [«Ἐλεγχος παραποιήσεως Συνοδικῶν Πράξεων καὶ Πατριαρχικῶν Ἑγγράφων, εἰς «Γρηγόριος Παλαμάς» ΙΣΤ' (1932), σσ. 65-69, 96-101, 138-149], καὶ ἐκφράσεις σάν καὶ αὐτές «ὑπερέβησαν τὴν τόλμην καὶ ἀσυνειδησίαν τοῦ Ἰακώβου Νεασκητιώτου», ἢ ὁ μεγαλόσχημος Ἰάκωβος Ν. ἐνόθευσε καὶ οἰκτρῶς παρεμόρφωσε τὸν «τόμον» τοῦ Λουκάρεως διαστρέψας τό κείμενον» (σ. 147), σχηματίζουμε τὴ γνώμη ὅτι ὁ Ἰάκωβος ἦταν μιά περιέργη φυσιογνωμία στό Ἅγιον Ὅρος. Ὅπως δὴποτε εἶχε ζηλωτικές τάσεις στό θέμα τοῦ Νέου Ἡμερολογίου, στό ὁποῖο ἀναφέρεται καὶ ὁ Χρυσόστομος Παπαδόπουλος, καὶ ὁ χαρακτήρας του θά ἦταν ἐριστικός στήν προσπάθειά του νά ἐπιδείξει τὴ λογιόσυνή του, ἢ νά ἀντιμετρηθεῖ μέ τὸν Νικοδήμου Ἀγιορεῖτη, καθὼς ἀναφέρει ὁ Χρυσόστομος Παπαδόπουλος: «Ὁ Ἰάκωβος, μοναχὸς τῆς Νέας Σκῆτης Ἀγίου Παύλου, ἤκμασε κατὰ τὸν παρελθόντα αἰῶνα. Ἦτο ἀνεψιὸς τοῦ γνωστοῦ λογίου Θεοδωρήτου καὶ ἐχθρὸς τοῦ Νικοδήμου ἀγιορείτου». Ἀπ' τὴν νύξ ἀυτὴ μπορούμε νά συμπεράνουμε ὅτι ὁ Ἰάκωβος ἐποίησε τοὺς «ΚΔ' κατ' ἀλφάβητον οἴκους» εἰς τὸν ὅσιον Σίμωνα, κατ' ἀπομίμηση τῶν ἀντιστοίχων τοῦ Νικοδήμου, ἴσως καὶ μέ σκοπὸ τὴν ἀντικατάστασή τους, καθὼς καὶ κατ' ἀπομίμηση τῆς ἀντίστοιχης ἀκολουθίας τῶν Ἀγιορειτῶν Πατέρων τοῦ Νικοδήμου, τὴν «Ἀκολουθία ἀσματική καὶ βίος τῶν ὁσίων καὶ θεοφόρων πατέρων ἡμῶν τῶν ἐν τῷ ἁγίῳ Ὁρει τοῦ Ἀθῶ ἐν τῇ ἱερᾷ Σκῆτι τῆς θεοπρομήτορος Ἀγίας Ἀννης διαλαμπάντων, ὁσίων μὲν τεσσάρων, ὁσιάρχων δέ ἑννέα...», Ἀθῆναι 1929. Πρβλ. καὶ Εὐστρατιάδου, Ἀγιολογικά, σ. 112.

Ὁ Χρυσόστομος Παπαδόπουλος (ἐνθ' ἄνωτ. σ. 96) σημειώνει ἀκόμη: «Ὁ Ἰάκωβος ἀντέγραψε τὸν ὑπ' ἀριθμ. 285 κώδ. τῆς Βιβλιοθήκης τῶν Καυσοκαλυβίων (ἐν τῇ Καλύβῃ «Ἀκαθίστου»), ἐξ οὗ κατηρτίσθη προφανῶς ὁ ὑπ' ἀριθμ. 772 κώδιξ τῆς μονῆς Παντελεήμονος, ὁ περιέχων τὰ αὐτὰ κείμενα, μετ' ἐλαχίστων διαφορῶν». Ὁ κώδικας γράφτηκε «ἐν τῷ Ἀγιωνύμῳ Ὁρει Ἀθῶνων» = 1859».

31. Ἱερωνύμου, Ἀκολουθίαι, σσ. 91-97.

32. Ἱερωνύμου, Ἀκολουθίαι, σσ. 99-104.

33. Ὁ δεῦτερος, ἐδῶ, Παρακλητικὸς κανὼν περιέχεται καὶ στόν κώδικα Βατοπεδίου 833, φφ. 55α-60α, μέ μερικές διαφορές καὶ μεγάλες ἀνορθογραφίες.

34. Βλ. σσ. 109-110, ὅπου γίνεται λόγος καὶ γιὰ τοὺς ἄλλους χειρογράφους κώδικες πού περιέχουν τοὺς οἴκους αὐτοὺς.

35. Ὁ καθηγούμενος Ἱερώνυμος Σιμωνοπετρίτης κοιμήθηκε στήν Ἀθήνα τό 1957. Ὅλοι οἱ σύγχρονοι ἀγιορεῖτες λόγιοι τὸν γνώριζαν. Ὁ ὕμνογράφος Γεράσιμος Μικραγιαννανίτης τὸν μνημονεὺει στό ἄρθρο του «Ἡ Ὑμνογραφία ἐν Ἀγίῳ Ὁρει», ἐνθ' ἄνωτ. σ. 80. Τό βιβλίον, Μωυσεῶς Μοναχοῦ, Ἱερώνυμος Σιμωνοπετρίτης, ὁ Γέρων τῆς «Ἀναλήψεως», (ἐκδοσὴ Ἱ. Μ. Σίμωνος Πέτρας, Ἅγιον Ὅρος 1982, σελ. 384) εἶναι ἕνας σύγχρονος «Βίος» πού ἀθέλγει πολλές φιλόθεες ψυχές. Γιὰ τό ὕμνογραφικὸ καὶ ἐκδοτικὸ του ἔργο γίνεται λόγος παρακάτω.

36. Βλ. ἄνωτέρω, σ. 100.

37. Στὴν ἀρχὴ αὐτοῦ τοῦ κώδικα ὁ Ἱερώνυμος μᾶς πληροφορεῖ ὅτι περιέχεται ἐκεῖ καὶ Ἀκολουθία ἐορταστική τοῦ ἐν Ἀγίοις πατρός ἡμῶν Παύλου Πατριάρχου Κωνσταντινουπόλεως τοῦ Ὁμολογητοῦ καὶ Ἱερομάρτυρος μετ' ἐγκωμιαστικοῦ εἰς αὐτόν λόγου».

38. Βλ. καὶ Εὐστρατιάδου, Ἀγιολογικά, σσ. 103-104.

39. Γιὰ τὸν Καيسάριο Δαπόντε, πού ὑπῆρξε ἰδιότυπος λόγιος κληρικός κι ἔζησε πολυτάραχη ζωὴ, καθὼς καὶ γιὰ τό τεράστιο σέ ὄγκο καὶ σημαντικὸ ὅπως δὴποτε ἔργο του, βλ. ὑποσ. 1 στήν μελέτη τοῦ Εὐθ. Σουλογιάννη, στόν ἴδιο αὐτόν ἐδῶ τόμο, σ. 75. Μιά γενικὴ θεώρηση στό συνοπτικὸ λήμμα «Δαπόντες Καيسάριοι» στήν ΘΗΕ 4(1964)964-965 ἀπ' τὸν Βασίλειο Σφυρόερα.

40. Οὔτε θά μᾶς ἀπασχολήσουν τὰ ἄλλα περιεχόμενα τοῦ τόμου αὐτοῦ.

41. Εἶναι ὁ μνημονευθεὶς ἄνωτέρω κανὼν, σ. 101.

42. Βλ. Ἱερωνύμου, Ἀκολουθίαι, σ. 44 καὶ 47-48.

43. Ἡ ὑπόσημείωση τελειώνει «Τῇ ἐγκρίσει καὶ ἀδείᾳ τοῦ καὶ νῦν τὰς ἡνίας (sic) τῆς μονῆς ἰθύνοντος ἁγίου Καθηγουμένου καὶ πατρός ἡμῶν Πανοσιολ. κ. κ. Νεοφύτου Ἀρχιμανδρίτου τοῦ ἐξ Ἀλατσάτων. Ὁ πονήσας ἐλάχιστος Ἱερώνυμος μοναχός

Σιμωνοπετρίτης, ἐξαιτούμενος συγγνώμην παρά τῶν ἐντυγχανόντων, ἔγραφον ἐν ἔτει 1893».

44. Σέ ὑποσημείωση (᾿Ακολουθία, σ. 91) κανονίζεται· «᾿Ο παρὼν παρακλητικός Κανὼν, ὡς καὶ ὁ ἐφεξῆς τοῦ ἁγ. Σίμωνος ψάλλονται κατὰ πᾶσαν Κυριακὴν ἐν τῷ τέλει τοῦ ᾿Εσπερινοῦ, ἐναλλάξ ὁ μὲν παρὼν, εἰς τοὺς ἤχους α΄, γ΄, πλ. α΄ καὶ βαρύν, ὁ δὲ τοῦ ᾿Αγ. Σίμωνος εἰς τοὺς ἤχους β΄, δ΄, πλ. β΄ καὶ πλ. δ΄».
45. Βλ. Εὐστρατιάδου, ᾿Αγιολογικά, σσ. 103-104 πρβλ. καὶ ἀνωτέρω, σ. 103.
46. Στό τέλος αὐτοῦ τοῦ τεύχους, σσ. 11-16, περιέχονται πολλά μεγαλυνάρια, καθὼς καὶ προσόμοια τροπάρια «εἰς τὴν ἀπόλυσιν», καὶ ᾿Ασματικά τροπάρια εἰς τὴν πανύμνητον Θεοτόκον».
47. Βλ. ἀνωτέρω, σ. 101. καὶ ὑποσ. 18. Κυρίως τό τροπάριο *᾿Τῆς Φιλοθέου ἄριστα, Συμεὼν ἡγησάμενον· καὶ τὸν Μυροβλύτην Σίμωνα τιμῶμεν...*, τῆς ἡ΄ ὠδῆς τοῦ κανόνος.
48. Κοίτα σ. 74. Πρόκειται γιὰ τὰ τρία μεγαλυνάρια.
«*Δεῦτε εὐφημήσωμεν ἀδελφοί*», «*Χαῖρε, Σίμων ὅσιε, τοῦ Θεοῦ*», καὶ «*Παράλαβε πάτερ τοὺς μετὰ σοῦ*», πού εἶναι περिटτόστιχο, τοῦ περισσεύει δηλαδή ἓνα ἡμιστίχο, τό «*τῆς τῶν μοναστηρίων*».
49. Βλ. καὶ ἀνωτέρω. σ. 101.
50. ᾿Ιερωνύμου, ᾿Ακολουθία, σ. 99.
51. Βλ. ᾿Ιερωνύμου, ᾿Ακολουθία, σσ. 10 καὶ 43 ἀντίστοιχα.
52. Θεοτοκίῳ ς΄ ὠδῆς, ᾿Ακολουθία, σ. 25.
53. Εὐστρατιάδου, ᾿Αγιολογικά, σ. 112.
54. Οἶκος Ο, βλ. ᾿Ακολουθία, σ. 48.
55. Βλ. σ. 102-103.
56. Στή σελ. 86, ἡ χρονία «8 ᾿Ιανουαρίου 1897». Τὸν κώδικα αὐτὸν πιθανώτατα ἔγραψε ὁ Χρυσόστομος Σιμωνοπετρίτης.
57. Οἱ παραλλαγμένοι οἶκοι σημειώνονται μέ ἓνα*.
58. Βλ. τὸν οἶκο Η.
59. Δέν νομίζω πὼς ἐδῶ βρισκόμαστε μπροστὰ σέ μιὰν ἄλλη προσπάθεια «παραποιήσεως» τοῦ ᾿Ιακώβου· βλ. ἀνωτέρω, σ. 110.
60. Στά δυό ἀπ΄ τὰ τρία χειρόγραφα πού περιέχουν τό κοντάκιον αὐτό, δηλ. στά χφ. Α καὶ Γ, ὑπάρχουν οἱ ἀκόλουθοι καταληκτῆριοι στίχοι, σ. 37 καὶ 86 ἀντίστοιχα.

*Τῷ πανοσίῳ Σίμωνι Μυροβλύτῃ,
᾿Ο δυσωδίας παθὼν ἐμπεπλησμένος,
Τοὺς δὲ τοὺς οἴκους τέσσαρας σὺν εἰκάδι,
Τῆς ἀλφαβήτου ἀριθμῷ ἰσομέτρους,
Προσφέρω δεόμενος σὺν ὕμολόγοις
᾿Οσμῆς σὼν μύρων πλήρωσον ταῖς εὐχαῖς σου,
Καὶ βασιλείας οὐρανῶν ἐκδυσώπει·
Τυχεῖν ἅπαντας τοὺς πόθῳ σέ ὕμνουντας·
᾿Ω Σίμων συνώνυμε τοῦ Κορυφαίου.*

Τό χφ. Γ ἔχει κακῶς καταστρωμένους τοὺς δύο τελευταίους στίχους. Εἶναι χαρακτηριστικό, ὅτι στά δυό αὐτά χφ. στό τέλος τῶν οἰκῶν δέν ἐπαναλαμβάνεται τό προοίμιον «Τὸν μυροβλύτην ἐν ὠδαῖς...» ἀλλά ὑπάρχει καὶ τό κοντάκιο «᾿Ως τῶν ὁσίων ἀνυμνουμέν σε ἀκραίμονα», πού ὑπάρχει καὶ ὡς κοντάκιο στήν ᾿Ακολουθία (σ. 26).

Τό χφ. Α στή σ. 36, ἀμέσως μετὰ τό τέλος τοῦ κοντακίου περιέχει δύο ἀνέκδοτα ἀπολυτίκια στὸν ὅσιο Σίμωνα καὶ τὴν ἁγία Μαγδαληνή, ἓνα κοντάκιο στοὺς δύο ἁγίους καὶ ἓνα μεγαλυνάριον «τῶν δύο ὁμοῦ». Τό δὲ χφ. Β, στό τέλος, σ. 126, περιέχει ἓνα ἀκόμα ἀνέκδοτο μεγαλυνάριο.

61. ᾿Ο ᾿Αλέξανδρος Λαυριώτης, εἶχε ἄλλον κατάλογο, ὡς φαίνεται, τῶν ὕμνογραφημάτων τοῦ Κυρίλλου καὶ ἀναφέρει κανόνα «τοῦ ἁγίου Στυλιανοῦ Παφλαγόνος», δέν ἀναφέρει ὅμως τοὺς κανόνες «εἰς τοὺς ἁγίους Πάντας»· βλ. Βιογραφία Κυρίλλου Λαυριώτου, «᾿Εκκλησιαστικὴ ᾿Αλήθεια», περ. Β΄, (1886/87), σ. 121.
62. Τό πρῶτο τροπάριο τοῦ Θ, εἶναι τό τέταρτο τῆς ὠδῆς γ΄. Περιττεύει, ἄρα, γιατί ὅλες οἱ ὠδὲς ἔχουν τέσσερα τροπάρια μέ τό θεοτοκίῳ.
63. Τροπάριο ὠδῆς η΄ τοῦ κανόνος. Στὴν ἐκδοσὴ τοῦ κανόνος συμπλήρωσα σιωπηρὰ τίς εὐκολονόητες καταλήξεις μερικῶν λέξεων, πού τό χειρόγραφο τίς εἶχε παραλείψει.

27. Σελίδα από πολυτελές χειρόγραφο Εὐαγγέλιο τῆς Σιμωνόπετρας. Ἀντιγράφηκε ἀπὸ τὸν Λουκᾶ Οὐγγροβλαχίας καὶ «ὑπετελειώθη» ἀπὸ τὸν μαθητὴ τοῦ Ἰάκωβο ἱερομόναχο Σιμοπετρίτη, 1629.

[illegible]

Α'

5

Η ΨΑΛΤΙΚΗ ΠΑΡΑΔΟΣΗ ΤΗΣ ΣΙΜΩΝΟΠΕΤΡΑΣ ΚΑΙ Η ΑΣΜΑΤΙΚΗ ΑΚΟΛΟΥΘΙΑ ΤΟΥ ΟΣΙΟΥ ΣΙΜΩΝΟΣ

Γρ. Θ. Στάθη

Ἡ Ψαλτική Τέχνη στό "Ἅγιον Ὄρος ὑπῆρξε ἀνέκαθεν μιά ἀπ' τίς κύριες ἐνασχολήσεις τῶν μοναχῶν καί θεραπεύτηκε παράλληλα μέ τίς ἄλλες λατρευτικές ἱερές τέχνες, δηλαδή τήν Ὑμνογραφία, τήν Ἀγιογραφία, τήν Ναοδομία, τήν Ξυλογλυπτική. Ἡ ἐνασχόληση μέ τήν Ψαλτική δέν ἀφορᾷ μόνο στήν πρακτική πλευρά τῆς τέχνης, δηλαδή τήν ψαλμώδηση γιά τίς λειτουργικές ἀνάγκες, ἀλλά κυρίως στή μελοποιία καί τήν κωδικογραφία, τή χειρόγραφη παράδοση τῶν ποιημάτων τῶν μελουργῶν.

Κατά ἀγαθή συγκυρία ἡ ἀδιάκοπη ἀγιορειτική μοναστική παράδοση εἶναι ἀκριβῶς συνομήλικη μέ τήν ἀδιάκοπη παράδοση τῆς σημειογραφίας τῆς Βυζαντινῆς Μουσικῆς¹. Στίς Βιβλιοθήκες τῶν ἀγιορειτικῶν μοναστηριῶν φυλάσσονται τά περισσότερα καί σπουδαιότερα χειρόγραφα Βυζαντινῆς Μουσικῆς, πού εἴτε γράφτηκαν ἀπό ἀγιορεῖτες μοναχοί, εἴτε μεταφέρθηκαν ἐκεῖ ἀπ' τόν φιλόμουσο πάλι ζῆλο τῶν ἀγιορειτῶν πατέρων. Ἡ ἐπιστήμη τῆς Μουσικολογίας ἐπεφύλαξε τήν πρώτη τιμή στ' ἀγιορειτικά μουσικά χειρόγραφα, ἀφοῦ ἀπό ἀντιπροσωπευτικούς κώδικες πῆραν τά ὀνόματα οἱ διάφοροι τύποι σημειογραφίας ἀπ' τοὺς διάφορους ἐρμηνευτές παλαιότερα² (Athonite Notation, Esphigmenian Notation - χργφ. 54, Adreatic Notation - χργφ. Σκήτης Ἀγ. Ἀνδρέου, Chartres Notation - χργφ. Λαύρας Γ.67, Koukouzelian Notation), καί ἀφοῦ πάλι ὁ ἀρχαιότερος χρονολογημένος μουσικός κώδικας γράφτηκε ἀπό κάποιον Ἀνθίμο Βατοπεδηνό στά 1106 (Lenin-grand 789).

Οἱ περιφημότεροι ἀγιορεῖτες μελουργοί καί κωδικογράφοι ἔζησαν στά μεγάλα μοναστήρια δηλαδή στή Μεγίστη Λαύρα, στό Ἰβήρων, στό Βατοπέδι, καί κατά δεύτερο λόγο καί πίο πολύ τά μεταβυζαντινά χρόνια στ' ἄλλα μοναστήρια. Ὅλοι πάντως οἱ ὀνομαστοί ἀγιορεῖτες ψάλτες καί σέ ὅλες τίς ἐποχές συνέβαλαν, κατά τό τάλαντο πού τοὺς δόθηκε ἄνωθεν, στή δημιουργία τῆς ἀνεπανάληπτης ἀσματικῆς παραδόσεως καί ἀναδείχτηκαν μαζί οἱ κυριώτεροι φύλακες αὐτῆς τῆς παραδόσεως, γραπτῆς καί προφορικῆς, χάρις στήν ἀδιάκοπη ψαλμώδηση «ἐν ἐσπέρᾳ καί πρωί καί μεσημβρία» καί «ἐν παντί καιρῷ».

28. Σελίδα μουσικοῦ κώδικα γραμμένη ἀπό τόν καλλιγραφώτατο κωδικογράφο ἐπίσκοπο Γάνου καί Χώρας Ἰάκωβο, ὁ ὁποῖος ὡς ἱερομόναχος ὑπογράφεται Σιμοπετρίτης (Χφ. Μ. Λειμῶνος ἀρ. 245, φ. 18β, ἔτος 1649).

«Νά ἐπιτελῆτε τὰς ἐορτάς πνευματικῶς καί ὄχι κοσμικῶς· νά μή καταγίνεσθε δηλαδή εἰς ταύτας τὰς ἡμέρας εἰς ἀργολογίας καί χορατά καί γέλοια· ἐπειδή καί ἡ ἐορτή εἶναι φωτισμός καί ἀγιασμός τῆς ψυχῆς, ὁ ὁποῖος γεννᾶται ἀπό τήν σιωπὴν, καί τήν προσευχὴν καί ἀνάγνωσιν τῶν ἱερῶν βιβλίων. Εἰς τὰς ἀκολουθίας τῆς Ἐκκλησίας νά ψάλλητε μέ σεμνότητα καί εὐλάβειαν καί ὄχι μέ βοαῖς ἀτακταῖς...»³. Τά λόγια αὐτά ἀπ' τήν «Ὁλοῦστέραν Κατήχησιν» τοῦ ὁσίου Σίμωνος πρὸς τοὺς ἱερούς μαθητές του ἀποτέλεσαν, κατὰ κάποιον τρόπο, γιὰ τοὺς Σιμωνοπετρίτες μιὰ διαθήκη νά φροντίσουν γιὰ τήν μουσικὴ εὐπρέπεια κατὰ τήν ἐνασχόλησίν τους μέ τήν Ψαλτικὴ. Καί φαίνεται, πράγματι, ὅπως καί στὸν Βίο τοῦ ὁσίου ἱστορεῖται, ὅπου τὰ ἀναφερόμενα θαυμάσια ἐτέλεσεν ὁ ὁσιος κατὰ τὸν καιρὸ κάποιος παννυχίδος, ὅτι δημιουργήθηκε μιὰ ἀξιόλογη ψαλτικὴ παράδοση στὸ μοναστήρι τῆς Σιμωνόπετρας. Βέβαια, ἡ γραπτὴ παράδοση, τὰ χειρόγραφα Βυζαντινῆς Μουσικῆς, δέν μᾶς παραδίδουν πολλὰ ὀνόματα Σιμωνοπετρίτων μελουργῶν· αὐτὸ ὅμως δέν σημαίνει ὅτι ἡ ἀσματικὴ πράξις ἦταν παραμελημένη, ἀφοῦ εἶναι δυνατό καί στὸ μοναστήρι αὐτὸ νά ὑπῆρχαν περίφημοι ψάλτες, παραδοσιακοὶ ἐρμηνευτές τῶν καθιερωμένων μελῶν τῶν γνωστῶν βυζαντινῶν καί μεταβυζαντινῶν μελουργῶν. Μιὰ τέτοια πράξις, ἐμμονὴ στὰ παραδεδομένα καί συντηρητικότητά στὰ ψαλτικὰ πράγματα, προσγράφεται ὡς ἀρετὴ γιὰ τοὺς Σιμωνοπετρίτες. Καί εἶναι φυσικό, κατὰ καιροὺς νά ὑπῆρχαν στή Σιμωνόπετρα «ἀσματικοὶ τέττιγες» καί οἱ ἀκολουθίες νά τελοῦνταν μουσικά πάντερπνες, μόνο πού δέν ἔχουμε ἀμεσες μαρτυρίες. Μιὰ ἀμυδρὴ ὥστόσο ἀχτίδα φτάνει νά μᾶς φωτίσει τήν ἀσματικὴ παράδοση στή Σιμωνόπετρα· ἡ μαρτυρία πῶς ἓνα μέλος τοῦ μεγαλυναρίου «Ἄξιόν ἐστιν», σέ ἤχο πλ. β' προσωνυμεῖται γενικά «τῆς τοῦ Σίμωνος Πέτρας»⁴.

Τὴν ἐνασχόληση τῶν Σιμωνοπετρίτων μέ τήν Ψαλτικὴ μαρτυροῦν καί οἱ Σιμωνοπετρίτες γραφεῖς μουσικῶν κωδίκων. Καλλιγραφώτατος κωδικογράφος ὑπῆρξε ὁ Ἰάκωβος ἐπίσκοπος Σίδης καί κατόπιν (1637-1639) Γάνου καί Χώρας, ὁ ὁποῖος ὡς ἱερομόναχος ὑπογράφεται Σιμωνοπετρίτης⁵. Ἄλλος σπουδαῖος κωδικογράφος εἶναι ὁ Διονύσιος ἱερομόναχος «ἐκ Σίμωνος Πέτρας» ἐκ

Ζαγοράς, ὁ ὁποῖος στὰ 1725 - 1726 καί μετὰ ἔγραψε σπουδαίους μουσικοὺς κώδικες⁶. Καί ὁ Λαυρέντιος ἱερομόναχος Ἀσιμοπετρίτης⁷, σύγχρονος ἢ λίγο μεταγενέστερος τοῦ Διονυσίου, ἦταν καλὸς κωδικογράφος, κι ὅπως φανερώνει ὁ «καλλωπισμός» τοῦ στή δοξολογία τοῦ Γερμανοῦ Νέων Πατρῶν (ἤχος πλ. α'), ὑπῆρξε περίφημος ψάλτης. Αὐτῶν τῶν παλαιῶν Σιμωνοπετρίτων ὀξυγράφων ἐζήλωσαν τήν τέχνη καί νεώτεροι ἀδελφοὶ τῆς μονῆς, ὅπως ὁ Ἱερώνυμος ἀρχιμανδρίτης († 1957) καί ὁ Ἰωακείμ μοναχός Σιμωνοπετρίτης⁸.

Περ' ἀπ' τὰ παραδοσιακά ψάσματα καί τὰ μέλη, τὰ προσωπικά ποιήματα τῶν Σιμωνοπετρίτων πού μᾶς παραδόθηκαν, εἶναι σημαντικά γιὰ τήν ἱστορία τῶν ψαλτικῶν πραγμάτων στὸ μοναστήρι τοῦ ὁσίου Σίμωνος. Ὁ Ἰάκωβος ἐπίσκοπος Σίδης, πού μνημονεύτηκε παραπάνω, εἶναι μελουργός μιᾶς Δοξολογίας σέ ἤχο β', πού ἀνθολογήθηκε ἀπὸ πολλοὺς κωδικογράφους. Τὰ δυὸ χερουβικά του ὅμως (σέ ἤχο α' ἔσω καί πλ. δ') καί τὰ κοινωνικά του Αἰνεῖτε (σέ ἤχο α' ἔσω καί β') καί Ποτήριον σωτηρίου (ἤχος α') καί Ἐξελέξατο Κύριος (ἤχος β') δέν γνώρισαν τήν ἴδια διάδοσιν⁹. Φαίνεται πῶς ὁ Ἰάκωβος ἀσχολήθηκε μέ τήν μελουργία τὸν καιρὸ τῆς ἀρχιερατείας του, ὅταν δηλαδή εἶχε φύγει ἀπ' τὴ Σιμωνόπετρα.

Σπουδαιότερος ἴσως μουσικός φαίνεται νά ὑπῆρξε ὁ Θεωνᾶς ἱερομόναχος κατὰ τὸ β' ἡμισυ τοῦ 15' αἰῶνα. Τὰ χερουβικά του σέ ἤχο α' δίφωνο, β' καί πλ. δ' εἶναι ἀρκετὰ γνωστά σέ Ἀνθολογίες ἀπ' τὰ μέσα ὡς τὰ τέλη τοῦ 16' αἰῶνα· τὸ ἴδιο κι ὁ καλοφωνικός εἰρμός του «Σέ τὴν τοῦ Θεοῦ μητέρα» σέ ἤχο πλ. α'¹⁰.

Ὁ κωδικογράφος Λαυρέντιος ἱερομόναχος Σιμοπετρίτης μελοποίησε τὸ δοξαστικὸ τῆς Λιτῆς τοῦ Ἀγίου Κωνσταντίνου «Ἡ ἐκκλησία σήμερον στολισαμένη», ὡς μάθημα - ἀναγραμματισμὸ (μέ κράτημα) σέ ἤχο πλ. α'¹¹ καί «ἐκαλλώπισε» τὴ δοξολογία σέ ἤχο πλ. α' τοῦ Γερμανοῦ Νέων Πατρῶν, πού ἔτσι καλλωπισμένη διαδόθηκε ἀρκετὰ καί ψάλλθηκε συχνά στὸ Ἅγιον Ὄρος, ὅπως μαρτυρεῖ καί ἡ ἐξήγησις αὐτῆς τῆς «καλλωπισμένης» γραφῆς ἀπ' τὸν Νικόλαο ἱερομόναχο Δοχειαρίτη¹².

Τῇ χορείᾳ τῶν ἐπισήμων Σιμωνοπετριτῶν μελουργῶν κλείνει ὁ Νεκτᾶριος ἱεροδιάκονος Σιμοπετρίτης, πού στίς ἀρχές τοῦ ιη' αἰῶνα μᾶς παρέδωσε τό μέλος μιᾶς μεγάλης δοξολογίας σέ ἦχο α' ¹³.

Ἀπ' τοὺς νεώτερους, ὁ Μεθόδιος ἱερομόναχος Ἑλιοπολίτης († 1920) πού τὰ τελευταῖα χρόνια τῆς βιοτῆς του ἐγκαταστάθηκε στό σπήλαιο τοῦ ἁγίου Ἀθανασίου τῆς Λαύρας, ἀνέπτυξε μιᾶ ἀξιόλογη ποιητική δραστηριότητα σέ ἀκολουθίες ἁγίων, τίς ὁποῖες καί μελοποιοῦσε, χάρις στή μουσική του δεινότητα ¹⁴.

Τελευταῖος καλός μουσικός ὑπῆρξε ὁ Ἱερώνυμος ἀρχιμανδρίτης, Καθηγούμενος τῆς Ἱερᾶς Μονῆς Σίμωνος Πέτρας.

Παράλληλα μέ τήν ὑπαρξή περιφήμων ψαλτῶν Σιμωνοπετριτῶν, σπουδαίων κωδικογράφων καί ἀξιολόγων μελουργῶν, καί ἡ φιλόμουση φροντίδα τῶν Σιμωνοπετριτῶν Καθηγουμένων μαρτυρεῖ γιά μιᾶ μουσική παράδοση, ἀφοῦ κατά καιροὺς ἀποτείνονται στοὺς συγχρόνους τοὺς ξακουστοὺς μουσικοδιδασκάλους γιά «καλλωπισμό» τῶν ἀκολουθιῶν τοῦ μοναστηριοῦ τους. Ἔτσι, ὁ Σεραφεῖμ, Καθηγούμενος τῆς Σιμωνόπετρας, ζήτησε ἀπ' τόν περίφημο δάσκαλο ἱερομόναχο Ἰωάσαφ Διονυσιάτη νά ἀσματουργήσῃ τὰ τροπάρια τῆς ἀκολουθίας τοῦ ἁγίου ἱερομάρτυρος Σεραφεῖμ Φαναριοφαρσάλων ¹⁵. Μέ τήν ἴδια φροντίδα Σιμωνοπετριτῶν ὁ μέγας δάσκαλος Νικόλαος πρωτοψάλτης Σμύρνης μελούργησε τὰ μαθήματα τῆς Λιτῆς τῆς ὁσίας Μαγδαληνῆς καί τοῦ ὁσίου Σίμωνος τοῦ μυροβλύτου ¹⁶. Τελευταῖα, ἓνας ἀπ' τοὺς καλοὺς ἀγιореῖτες μουσικοδιδασκάλους καί ψάλτες, ὁ μακαρίτης Γέροντας Δανιήλ Δανιηλίδης συνέθεσε ὁλόκληρη τήν ἀκολουθία τοῦ ὁσίου Σίμωνος «κατ' αἴτησιν» τῶν Σιμωνοπετριτῶν, ὅπως ψάλλεται στήν πανήγυρι τῆς μνήμης του, πού τήν καλλιγράφησε ὁ μοναχός Ἰωακείμ Σιμωνοπετρίτης στά 1958 τιτλοφορώντας την «Ὁσιακόν».

Β'

Ἡ ἀκολουθία τοῦ ὁσίου Σίμωνος, τοῦ ὁποίου τῇ μνήμῃ γεραίρει ἡ Ἐκκλησία στίς 28 Δεκεμβρίου, εἶναι πλεγμένη μέ τὰ χριστουγεννιάτικα

τροπάρια, ἐόρτια καί μεθέορτα, καί ἀποκτᾷ ἔτσι ἓνα πρόσθετο εὐφρόσυνο χαρακτηῖρα. Ἄν τονισθῇ καί ἐδῶ ἀκόμα πῶς συχνά πυκνά ὁ ὕμνωδός ἀναφέρει τήν ὁπτασία τοῦ ὁσίου Σίμωνος τῆς φωταυγείας τοῦ ἄστρου τῆς Βηθλεέμ καί πῶς ἡ ἀκολουθία αὐτῇ ψέλνεται στό φερόνυμο Καθολικό τῆς μονῆς, ὡς Νέας Βηθλεέμ, καταλαβαίνουμε καλά τί πάντερπνο ἀκρόαμα συντελεῖται κατά τήν παννυχίδα. Οἱ ὕμνοι καί τὰ ψάλματα τῶν χορῶν τῶν ψαλτῶν σμίγουν μέ τό δοξολογικό ὕμνο τῶν ἀγγέλων, ἀνεβαίνουν μέ τό γνώφο τοῦ θυμιάματος καί τίς φτεροῦγες τῶν ἀγγέλων καί ἀνεβάζουν μαζί τίς προσευχές καί τίς ἴδιες τίς ψυχές τῶν φιλεόρτων μοναχῶν καί πιστῶν. Μιᾶ πραγματική «φαιδρά πανήγυρις» γιά δόξα τοῦ ὁσίου καί τοῦ θείου βρέφους τῆς Βηθλεέμ.

Ἡ διάρθρωση τῆς Ἀκολουθίας ¹⁷ εἶναι ἡ κοινή - κοινότατη σέ ὅλες τίς Ἀκολουθίες. Πρέπει νά ἐξαρθῇ ὅμως πῶς πολύ πετυχημένα διάλεξε ὁ ὕμνωδός τό μέλος τῶν γνωστῶν αὐτόμελων - «προλόγων» γιά τὰ στιχηρά προσόμοια καί προτίμησε μόνο στιχηρά προσόμοια κι ὄχι ἰδιόμελα γιά νά κερδίσει σέ ρυθμικότητα καί νά ἐπιβληθῇ ἔτσι μέ γνωστές μελωδίες. Καί τό πλέξιμο τοῦ α' ἤχου (τρία προσόμοια πρὸς τό «Τῶν οὐρανίων ταγμάτων») καί τοῦ β' ἤχου (ἄλλα τρία προσόμοια πρὸς τό «Ποίοις εὐφημιῶν») εἶναι πολύ δόκιμο. Στά ἀπόστιχα δέν ὑπῆρξε δισταγμός νά μελίσσει τὰ προσόμοια στό ἱλαρό μέλος τοῦ «Χαίροις ἀσκητικῶν ἀληθῶς», πού προτιμᾶται γιά τίς μῆμες τῶν ὁσίων καί ἀσκητῶν. Στούς αἶνους τό ἐπιβλητικό μέλος τοῦ «Ὡ τοῦ παραδόξου θαύματος» τοῦ πλ. δ' ντύνει τό λόγο τῶν προσομοίων καί συμβάλλει στήν εὐφράδεια τῆς ἐξιστορήσεως τῶν ἀγώνων καί τῶν θαυμασίων τοῦ Ὁσίου.

Τὰ δοξαστικά εἶναι ὅλα ἰδιόμελα, καθὼς καί τὰ τροπάρια τῆς Λιτῆς, καί ψάλλονται στοὺς «πανηγυριστάς» ἤχους δ' καί πλ. α' κυρίως. Εἶναι ὅλα ἐκτενῆ ὅπου εἶναι εὐκόλο ν' ἀναπέμψῃ ὁ ὕμνωδός πολλοὺς ἐπαξιόους ἐπαίνους, ν' ἀπαριθμήσῃ τίς ἀρετές τοῦ ἁγίου, «τῶν ἐπιγείων ἢ ὑπερφρόνησις, τῶν οὐρανίων ὁ ἔρως, ἡ ἐπίμονος ἀυπνία, τό τῆς προσευχῆς ἀπερίσπαστον, ἡ ἀκτησία τῶν φθειρομένων, τό εὐτακτον τῆς ψαλμωδίας, τό διηνεκές καί ἀείρρυτον δάκρυον,...» (δοξαστικό τῶν αἰνῶν), καί νά ζητήσῃ τήν πρεσβεί-

αν του - «διό και ἡμεῖς τὰ τέκνα αὐτοῦ συναχθέντες ἐπὶ τό αὐτό, πνευματικοῖς ἄσμασι τερπνῶς ἀναβοῶμεν· τούτου πρεσβείαις Κύριε φώτισον τὰς ψυχὰς ἡμῶν».

Πρέπει ἀκόμα νά σημειωθῇ πῶς ψάλλονται δύο κανόνες τοῦ ἁγίου· ὁ ἕνας σέ ἤχο πλ. α' κατὰ τριφωνία πρὸς τό «Ἀρματηλάτην Φαραῶ», καὶ ὁ ἄλλος «ὑπόθεσιν ἔχων τό ἱερόν αὐτοῦ μύρον καὶ τὰ θαύματα, ἅμα δέ καὶ ἱκεσίαν» σέ ἤχο πλ. α' πρὸς τό «Ἴππον καὶ ἀναβάτην». Μπροστά ἀπ' τοὺς δυὸ αὐτοὺς κανόνες ψάλλεται ὁ Χριστουγεννιάτικος κανὼν «Χριστὸς γεννᾶται δοξάσατε». Ἡ ἐναλλαγή τοῦ μέλους τῶν τριῶν αὐτῶν κανόνων στήν α', γ' καὶ ε' βαθμίδα μιᾶς κλίμακας εἶναι πράγματι θαυμάσια. Τὰ καθίσματα τῆς στιχολογίας καὶ τὰ μεσῶδια, καθὼς καὶ τό κοντάκιο μέ τοὺς χαιρετισμοὺς προσδίδουν στήν ἀσματική ἀκολουθία κάλλος καὶ τερπνότητα ἀπ' τίς λίγες πού μπορεῖ νά συναντήσῃ κανεὶς.

Ὁλος αὐτός ὁ ὑμολογικός πλοῦτος ψέλνεται κατὰ τό πανηγυρικό ὕφος, ὅπως μελίστηκε ἀπ' τόν Γέροντα Δανιήλ Δανηλίδη. Ὁ μέγας ἐσπερινός ἀρχίζει μέ ἀνοιξαντάρια, γιὰ τή γιορτή τῶν Χριστουγέννων, ἥ μέ τό Μακάριος ἀνὴρ, γιὰ τή γιορτή τοῦ ὁσίου. Εἰς τό «Κύριε ἐκέκραξα» ψέλνονται τὰ κεκραγάρια σέ ἤχο α' τοῦ Ἱακώβου πρωτοψάλτου († 1800). Εἶναι μιὰ σύνθεση πού ἀναντίρρητα μοσχοβολάει παλαιὰ παράδοση σάν τό θυμίαμα πού συνοδεύει τίς προσευχές τῶν πιστῶν στοὺς μεγάλους ἐσπερινούς. Ἀκολουθεῖ ἡ Στιχολογία τοῦ «Θοῦ Κύριε» σέ ἐξάσημη τροχαϊκή διποδία, ὅπως ἐπιβλήθηκε νά ψέλνεται ἀπ' τό φημισμένο ἁγιορεῖτη ψάλτη ἱεροδιάκονο Συνέσιο Ψύχα Σταυρονικητιανό († 1949) μέ λίγους «καλλωπισμούς» ἀπ' τόν Γέροντα διάκο Διονύσιο Φιρφιρῆ.

Τὰ στιχηρά προσόμοια ψέλνονται στό καθιερωμένο ἀργό εἰρμολογικό μέλος τοῦ Πέτρου Πελοποννησίου († 1778), μέ ἐλάχιστες ἀποκλίσεις καὶ ἀρεστά στοὺς ἁγιορεῖτες μελικά ποιήματα πού τονίζουν τήν ἔννοια τοῦ κειμένου μέ ἀνάλαφρη εὐστροφία. Τὰ δοξαστικά ἰδιόμελα εἶναι μελισμένα σέ ἀργό στιχηραρικό μέλος καὶ σέ ἀπομίμηση τῆς τεχνικῆς τοῦ Ἱακώβου πρωτοψάλτου. Ἡ Λιτή γίνεται μέ τό συνηθισμένο ἁγιορειτικό τρόπο· τό μέλος τῶν ἰδιομέλων ἐδῶ

εἶναι τό ἀργό νέο στιχηραρικό ὕφος τοῦ Πέτρου Πελοποννησίου. Γιὰ τήν ἀρτοκλασία ὁ Γέροντα Δανιήλ προσάρμοσε στό μέλος τοῦ «Θεοτόκε Παρθένε» τοῦ Πέτρου Μπερεκέτη (ἀκμή α' τέταρτο τοῦ ιη' αἰῶνα) τό ἀπολυτίκιο «Ἡ γέννησίς σου Χριστέ ὁ Θεός ἡμῶν», ὀκτάνχο καὶ δίχορο, μέ ἐναλλακτική λύση ὡς πρὸς τὰ κρατήματα· τή μιὰ φορά γράφει τὰ τοῦ «Θεοτόκε Παρθένε» τοῦ Π. Μπερεκέτη καὶ τήν ἄλλη τὰ τοῦ «Ρόδον τό ἀμάραντον» τοῦ Νικολάου Σμύρνης († 1887).

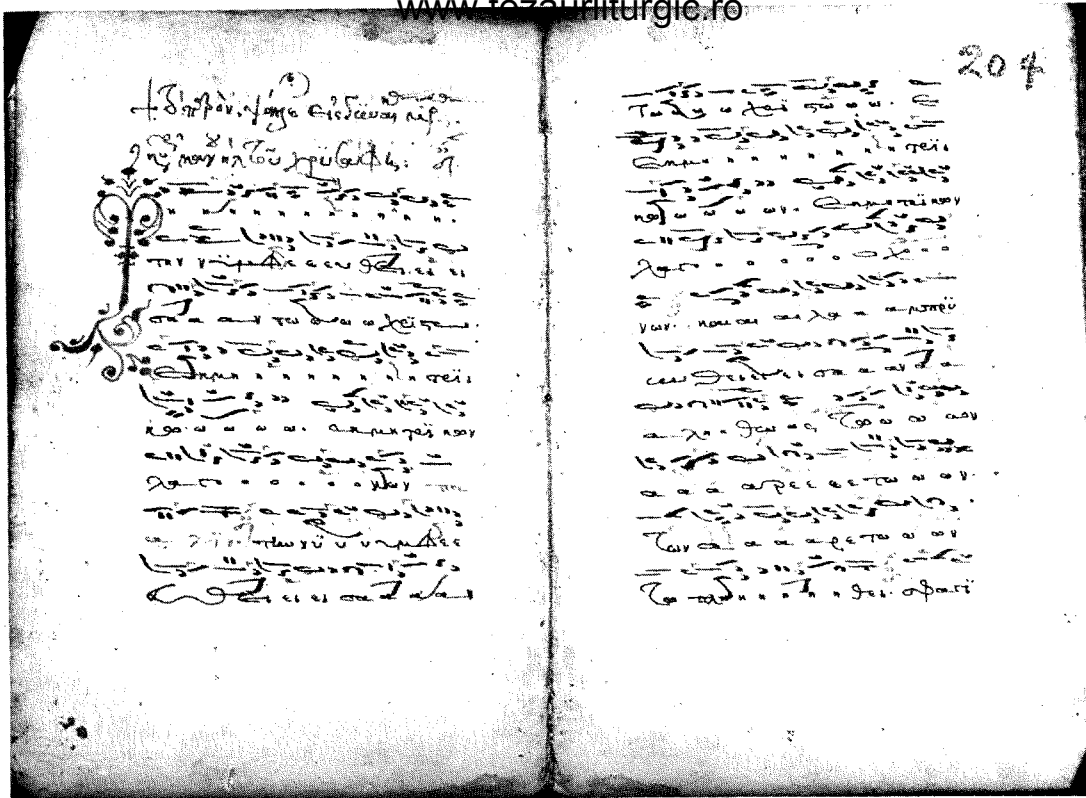
Ἡ ἀκολουθία τῶν κανόνων ρέει ρυθμικά καὶ μελωδικά σέ σύντομο συλλαβικό εἰρμολογικό μέλος. Οἱ αἵνοι μέ πασαπνοάρια τοῦ Ἱακώβου πρωτοψάλτου σέ ἤχο πλ. δ' καὶ σύντομη εἰρμολογική στιχολογία κατακλείνονται μέ τό ἀργό δοξαστικό καὶ τή μεγάλη δοξολογία, σχεδόν πάντοτε τήν τοῦ πλ. δ' ἤχου χρωματικοῦ τοῦ Κοσμᾶ Μαδυτινοῦ († 1902).

Μετά τόν Ὁρθρο διαβάζονται οἱ Ὁρες λιτές καὶ τελεῖται Ἀγιασμός στό Νάρθηκα γιὰ νά μποῦν ὅλοι στήν Ναό μέ τό «Εὐλογημένη ἡ βασιλεία τοῦ Πατρὸς καὶ τοῦ Υἱοῦ καὶ τοῦ ἁγίου Πνεύματος, νῦν καὶ ἀεὶ καὶ εἰς τοὺς αἰῶνων, Ἀμήν», γιὰ τήν τέλεση τῆς πανηγυρικῆς Θείας Λειτουργίας.

* * *

Ἐδῶ τώρα πού τελειώσαμε τὰ μουσικολογικά σημειώματα γιὰ τή μουσική παράδοση τῆς Σιμωνόπετρας καὶ γιὰ τήν ἀσματική Ἀκολουθία τοῦ ὁσίου Σίμωνος, πρέπει νά μεταφέρουμε καὶ τήν ἀκροτελεύτια παρατήρηση. Ὁ βίος τοῦ ὁσίου Σίμωνος εἶναι μιὰ πρώτης τάξεως μαρτυρία γιὰ τήν ψαλτική εὐταξία κατὰ τήν πανήγυρι στήν μνήμη τοῦ ὁσίου, ἀλλὰ καὶ γιὰ τόν πανηγυρικό χαρακτήρα πού πάντοτε προσλάμβανε ὁ ἑορτασμός τῆς μνήμης τοῦ ὁσίου. Ἡ χαρακτηριστικώτερη περικοπή πού ἀναφέρεται σ' ἓνα ἀπ' τὰ θαυμάσια τοῦ ὁσίου, ἃς ἐπισφραγίσει τό κείμενο αὐτό, γιὰ νά χαροῦμε καὶ γευτοῦμε λίγο καὶ τήν ὁμορφιά τῆς συναξαριακῆς γλώσσας, πού τρέφει τοὺς μοναχοὺς καὶ τοὺς φιλακόλουθους σέ γενεὰ καὶ γενεὰ.

«Ἄλλος τις ἀδελφός¹⁸, Γεράσιμος τό ὄνομα, ἔστεκεν εἰς τήν παννυχίδα τοῦ Ὁσίου μέ πολλήν εὐλάβειαν καὶ πόθον ἀνείκαστον, ἀκροαζόμενος

29. Δύο σελίδες του χειρογράφου μουσικού κώδικα Σίμωνος Πέτρας 1 (φφ. 203β-204α), πού περιέχουν ένα ανέκδοτο 15σύλλαβο ὕμνογραφικό κείμενο, ψαλλόμενο «εἰς γυναῖκας μάρτυρας». Ὁ κώδικας αὐτός εἶναι ἀπό τούς πιό σημαντικούς μουσικούς κώδικες πού σώζονται τώρα στό μοναστήρι, δείγμα ἐξαίρετο τῆς φιλόκαλλης καί φιλόμουνης διάθεσης τῶν Σιμωνοπετριτῶν πατέρων, νά σώσουν καί διατηρήσουν τή χειρόγραφη παράδοση.

τά ἀνδραγαθήματα τοῦ Ὁσίου· τούς πειρασμούς ὅπου ἔδοκίμασεν ἀπό τόν διάβολον· τήν ὑπακοήν ὅπου ἔκαμεν εἰς τόν θεῖον του γέροντα· τήν μεγάλην ὑπομονήν ὅπου εἶχε· ταῦτα λέγω καί τά λοιπά ἀκούων, ἐθαύμαζε, καί ἀποροῦσεν εἰς τόν ἑαυτόν του, διότι δέν εἶχεν ἀκούσει ταῦτα ποτέ· τί οὖν γίνεται; Ἐν τῷ καιρῷ τῆς Λιτῆς, ἐξῆλθον ὅλοι εἰς τόν νάρθηκα, οἱ ψάλλται ὁμοῦ καί ὁ Ἱερεὺς μετὰ τοῦ Διακόνου, βαστάζων καί τήν εἰκόνα τοῦ Ἀγίου, κατὰ τό ἔθος τῆς Μονῆς· ὁ δέ Ἀδελφός ἐκεῖνος δέν εὐγῆκεν, ἀλλ' ἔμεινεν ἐν τῷ Ναῷ, συλλογιζόμενος τήν δόξαν ὅπου ἔχουν οἱ Ἅγιοι, ὄχι μόνον εἰς τούς οὐρανούς, ἀλλά καί εἰς τήν γῆν. Ταῦτα καί τά τοιαῦτα διαλογιζόμενος ὁ Γεράσιμος, (ὡ τοῦ θαύματος!) βλέπει ὀλοφάνερα μέ τούς σωματικούς ὀφθαλμούς μίαν νεφέλην, τῆς ὁποίας τό εἶδος ἦτον ἀκατανόητον, καί ἡ θεωρία λαμπρόχρυσος, ἥτις ἐσκέπαζεν ὅλον τό θυσιαστήριον ὁμοῦ καί τήν εἰκόνα τοῦ Ὁσίου ὅπου ἦτον εἰς τό σύνθρονον, καί ὅλα τά φῶτα, καί πάντας τούς ἐκεῖ εὐρεθέντας, καί ἔστεκεν τρόπον τινά, καί ἐφώτιζε πάντα, ἕως οὗ ἐτελείωσεν ἡ

Λιτή. Ὅταν δέ ἀνοιξεν ἡ πύλη τοῦ νάρθηκος καί ἄρχισεν ὁ δεξιός χορός νά ψάλλῃ τά ἀποστίχου, ἐπάρθη ἡ θεία ἐκείνη θεωρία τῆς νεφέλης εἰς τά ὕψη καί ἔμεινε πάλιν τό Ἱερόν, καθὼς καί τό πρότερον. Τότε ὁ Ἀδελφός ἐκεῖνος ἐδιηγήθη τήν ὄρασιν εἰς ἄλλον Ἀδελφόν, ὅστις καί τοῦ εἶπε μέ λύπην πολλήν· διατί, Ἀδελφέ δέν ἔδωκες εἰδήσιν καί εἰς ἐμέ, νά θεωρήσω τήν δόξαν ταύτην τοῦ Ἀγίου; Καί ἐκεῖνος τοῦ ἀπεκρίθη· δέν μοῦ ἔκανε καρδίαν, ἀγαπητέ ὄχι μόνον τό σῶμα μου νά μετατοπίσω, ἀλλά οὐδέ τούς ὀφθαλμούς, μόνον ἡδυμάμην εἰς τήν γλυκυτάτην ἐκείνην θεωρίαν, καί οἱ ὀφθαλμοί μου ἐκεῖ ἐνητένιζον, καί ἐδόξαζον τόν Θεόν, καί παρεκάλουν τόν Ἅγιον, ἵνα διά πρεσβειῶν του ἀξιωθῶ νά θεωρήσω καί τήν ἀληθινήν ἐκείνην ὄρασιν, τῆς Ἀγίας Τριάδος, ὄχι ἐν ἐσόπτρῳ καί αἰνιγματωδῶς, ὡς ἐδῶ, κατὰ τόν μακάριον Παῦλον, ἀλλά πρόσωπον πρός πρόσωπον, τό ὁποῖον βλέπουσι διά παντός καί οἱ Ἄγγελοι ἐν οὐρανῷ. Ταῦτα ἀκούων ὁ ἀδελφός ἀνεχώρησε χαίρωντας».

* * *

1. Σχετικά με τό θέμα αυτό, όπου και χρήσιμες γενικώτερα πληροφορίες, κοιτά στο λόγο «'Η χιλιετηρίδα τῆς βυζαντινῆς σημειογραφίας» στήν τετραλογία Γρ. Θ. Στάθη, *Ἡ Βυζαντινὴ Μουσικὴ στὴ λατρεία καὶ στὴν ἐπιστήμη*, «Βυζαντινά» τόμος 4, Θεσσαλονίκη 1972, σσ. 411-427.
2. Συγκεντρωτικά, τὰ στοιχεῖα αὐτὰ μπορεῖ νά τά βρῇ κανεὶς στήν Εἰσαγωγή τοῦ Oliver Strunk, *Specimina Notationum Antiquiorum*, στή σειρά τῶν Monumenta Musicae Byzantinae, vol. VII (Pars Suppletoria), Κοπεγχάγη 1966, σ. 4-5.
3. «Νέον Λειμωνάριον», Βενετία (1819;), σ. 94.
4. Κοίτα στο χεῖρόγραφο Μ. Λαύρας Μ 25· πρβλ. Σπ. Λαυριώτου - Σωφρονίου Εὐστρατιάδου, *Κατάλογος τῶν κωδίκων τῆς Μεγίστης Λαύρας (τῆς ἐν Ἀγίῳ Ὁρει)*, Paris 1925, σ. 139-141.
5. Ὁ χαρακτηρισμός αὐτός, πού μᾶς ἐνδιαφέρει ἐδῶ πολύ, βρίσκεται στὸν κολοφῶνα ἐνός κώδικα, Εὐαγγελίου, πού ἀπόκειται τῶρα στή μονή τῆς Σίμωνος Πέτρας·

Τό παρ(όν) θεῖον, καὶ ἱερὸν εὐαγγέλιον
ἐγεγράφη διὰ χειρὸς λουκᾶ Οὐγκρο-/
βλαχεῖ(ας), τοῦ Κυρίου· ἐπεδόθη/
τῷ τιμιωτάτῳ, καὶ εὐγενεστάτῳ, ἄρ-/
χοντι κυρίῳ Κωνσταντίνῳ τῷ βη-/
βέμι τῷ ἐκ Κρήτης· κ(αί) ὑπετε-/
λειώθη παρ' ἐμοῦ ἱακώβου ἱερομονάχου
τοῦ Σιμοπετρίτου· κ(αί) ἐμοῦ, ὄντος/
μαθητοῦ, / αὐτῷ, / ἀδαρτιθμῇ -/ τῷ/
κατά, ζρλζ [= 1629].

Τὰ συνθέματα τοῦ σπουδαίου αὐτοῦ μουσικοῦ ἀνθολογήθηκαν σέ ἀρκετοὺς κώδικες καὶ ἀπὸ πολὺ γνωστοὺς κωδικογράφους, πού ἤξεραν νά διαλέγουν. Γιά τόν Ἰάκωβο, βλ. Κ. Σάθα, *Μεσαιωνικὴ Βιβλιοθήκη*, τ. 3. σ. 572. - Λίνου Πολίτου, *Ἀγιορειτικά Ἀνάλεκτα*, «Ἑλληνικά» 16 (1958-59), σ. 131-132. - Μανόλη Χατζηγιακουμῆ, *Μουσικά Χειρόγραφα Τουρκοκρατίας (1453-1832)*, τόμος Α' (Ἀθήνα 1975), σ. 298-299.

Στά ἔξ αὐτόγραφα τοῦ Ἰακώβου, πού ἀναφέρει ὁ Λῖνος Πολίτης, ὁ Μανόλης Χατζηγιακουμῆς προσθέτει καὶ περιγράφει δύο μουσικά χειρόγραφα, τὰ Λειμῶνος 245 τοῦ ἔτους 1649 καὶ Λειμῶνος 242 (μετὰ τό 1650). Νά προστεθῇ ἐδῶ σάν ἔνατο πού ἀπὸ αὐτοψία ταύτισα, τό Σινᾶ 1480 τοῦ ἔτους 1625, ἓνα ωραιότατο μουσικὸ χεῖρόγραφο.

6. Δηλαδή· μία Παπαδική - χφ. Βατοπεδίου 1439, μέ ἡμερομηνία 21 Μαΐου 1725· ἓνα Εἰρμολόγιο - χφ. Χιλανδαρίου 308. 87/989, μέ ἡμερομηνία 4 Νοεμβρίου 1725· ἓνα Μαθηματῆριο - χφ. Δοχειαρίου 376, μέ ἡμερομηνία 26 Μαρτίου 1726 [πρβλ. Γρ. Θ. Στάθη, *Τὰ χειρόγραφα Βυζαντινῆς Μουσικῆς* - "Ἅγιον Ὅρος, τόμος Α' (1975), σ. 204]. Ἐνα Στιχηράριο - χφ. Μ. Λαύρας I 91, μέ ἡμερομηνία 26 Ἰουνίου 1755.

Ὁ κώδικας Μεταμορφώσεως τῶν Μετεώρων 295 [βλ. Ν. Βέη, *Χειρόγραφα Μετεώρων*, τόμος Α' (1967), σ. 310-312], πού περιέχει συνθέσεις Σιμωνοπετρίτων μελουργῶν καὶ γράφτηκε ἀπὸ κάποιον Διονύσιο ἱεροψάλτη, εἶναι ἀμφίβολο, σάν ἀρκετὰ μεταγενέστερο, περίπου στά 1760-65, νά εἶναι αὐτόγραφος τοῦ Διονυσίου Σιμωνοπετρίτου.

7. Ὁ Λαυρέντιος χαρακτηρίζεται «Ἀσιμοπετρίτης» ἀπ' τόν Δημήτριο Λῶτο, πρωτοψάλτη Σμύρνης, στὸν κώδικα τοῦ Δοχειαρίου 339 (στά 1768), φ. 164β: «Εἰς τὴν αὐτὴν ἑορτὴν (ἀγ. Κωνσταντίνου καὶ Ἑλένης), ποίημα Λαυρεντίου Ἀσιμοπετρίτου· ἦχος πλ. α'· Ἡ ἐκκλησία σήμερον στολισαμένη» [πρβλ. Γρ. Θ. Στάθη, *Τὰ χειρόγραφα...*, Α' (1975), σ. 423]. Ὁ Λαυρέντιος αὐτός ἐδῶ θὰ πρέπει νά ταυτισθῇ μέ τόν «Λαυρέντιο ἱερομόναχο ἐκ Θεσσαλονίκης», πού γράφει τόν κώδικα Δοχειαρίου 380 στά 1759 [πρβλ. Γρ. Θ. Στάθη, *Τὰ χειρόγραφα...*, Α' (1975), σ. 272-282] καὶ Χιλανδαρίου 835 στά 1768. Ὑπάρχει καὶ μιὰ ομάδα μουσικῶν χειρογράφων πού γράφτηκαν ἐκεῖ κοντὰ στά μέσα τοῦ ιη' αἰῶνα καὶ πού ἡ γραφή θυμίζει πολὺ τό χέρι τοῦ Λαυρέντιου. Τό θέμα ὅμως δέν εἶναι ὁλότελα ξεκαθαρισμένο.

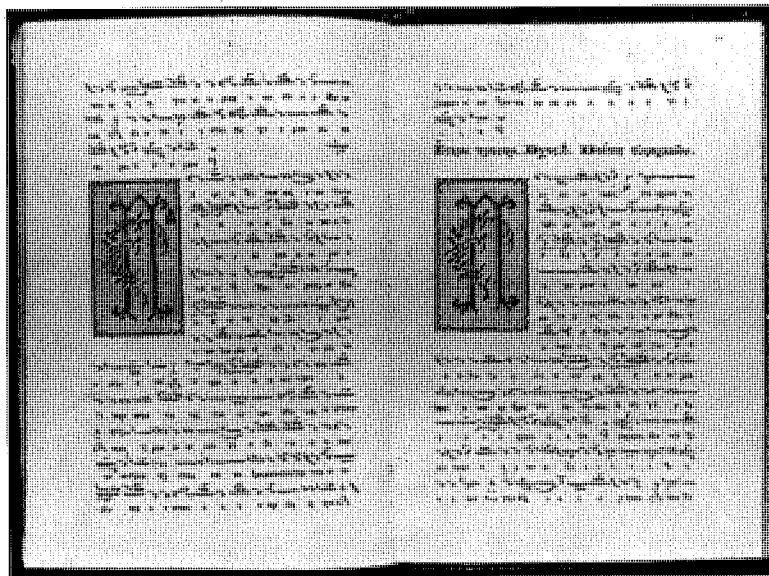
8. Γιά τόν ἀρχιμανδρίτη Ἱερώνυμο Σιμωνοπετρίτη, βλ. Μωυσέως μοναχοῦ, *Ἱερώνυμος Σιμωνοπετρίτης, ὁ Γέρων τῆς «Ἀναλήψεως» (1871-1957)*, "Ἅγιον Ὅρος 1982. Ὁ Ἱωακείμ μοναχός Σιμωνοπετρίτης καλλιγράφησε τὴν Ἀκολουθία τοῦ Ὁσίου Σίμωνος στά 1958, ἀπ' τὴν ὁποία φέλνουν καὶ σήμερα στήν πανήγυρη.

9. Περιέχονται σέ πρώτη κι ἴσως μοναδική καταγραφή ἀπ' τόν ἴδιο τόν Ἰάκωβο στὸν αὐτόγραφο κώδικά του, Μ. Λειμῶνος 245 τοῦ ἔτους 1649· [πρβλ. Μανόλη Χατζηγιακουμῆ, *Μουσικά χειρόγραφα Τουρκοκρατίας (1453-1832)*, Α' (1975), σ. 71-74].

10. Τὰ χερουβικά εἶναι ἀνθολογημένα στοὺς κώδικες Ξηροποτάμου 380 τοῦ ἔτους 1759 (φ. 304β) καὶ Δοχειαρίου 376, μέσα ιη' αἰῶνα (φ. 194β - 196β): [βλ. Γρ. Θ. Στάθη, *Τὰ χειρόγραφα...*, Α' (1975), σ. 272-282 καὶ 516-523 ἀντίστοιχα] καὶ στοὺς κώδικες Παντελεήμονος 969 (περί τό 1730-1750), φ. 143α, 160α, 84 (περί τό 1730-1760) φ. 185, 994 (μέσα ιη' αἰ.), φ. 120α, Γρηγορίου 43(47) (α' μισό ιη' αἰ.) φ. 93β: [πρβλ. Γρ. Θ. Στάθη, *Τὰ χειρόγραφα*, Β' (1976), σ. 315-320, 353-354, 375-382 καὶ 669 ἀντίστοιχα]. Ὁ καλοφωνικός εἰρμός *Σέ τὴν τοῦ Θεοῦ μητέρα*, σέ ἦχο πλ. α' βρίσκεται στὸν κώδικα ΕΒΕ 893 τοῦ ἔτους 1747, φ. 364β καὶ στὸν Μεταμορφώσεως Μετεώρων 295, σ. 308-311. Βλ. καὶ ὑποσημείωση 6, ἐδῶ λίγο παραπάνω.

11. Σέ μιὰ πρώτη ἔρευνα εἶδα πὼς βρίσκεται ἀνθολογημένο στοὺς κώδικες EBE 893 (ἔτος 1747) φ. 389α-β, EBE 898 (α' μισό τοῦ 17 αἰ.) φ. 516β-517β· [βλ. Ἰωάννου Σακελλίωτος, *Κατάλογος τῶν χειρογράφων τῆς Ἐθνικῆς Βιβλιοθήκης τῆς Ἑλλάδος*, Ἀθῆναι 1892, σ. 162 καὶ 163 ἀντίστοιχα], καὶ Δοχειαρίου 339 (χφ. Δημητρίου Λώτου στὰ 1768), φ. 164β-166α· [πρβλ. Γρ. Θ. Στάθης, *Τὰ χειρόγραφα...*, Α' (1975), σ. 423].
12. Ὁ Παῖσιος ἱερομόναχος, γραφεὺς τοῦ κώδικα Δοχειαρίου 332 στὰ 1760, μαρτυρεῖ φ. 141β. «Τοῦ Νέων Πατρῶν [Γερμανοῦ], καλλωπισθεῖσα ὑπὸ Λαυρεντίου ἱερομονάχου καὶ ἡμετέρου διδασκάλου ἤχος πλ.α'» [πρβλ. Γρ. Θ. Στάθης, *Τὰ χειρόγραφα...*, Α' (1975), σ. 385]. Ἡ ἴδια μαρτυρία καὶ στοὺς κώδικες Κωνσταντονίου 95, φ. 337α [βλ. Γρ. Θ. Στάθης, *Τὰ χειρόγραφα...*, Α' (1975), σ. 684] καὶ Παντελεήμονος 969, φ. 109α [βλ. Γρ. Θ. Στάθης, *Τὰ χειρόγραφα...*, Β' (1976), σ. 316]. Ἡ ἐξήγηση τοῦ Νικολάου Δοχειαρίτη περιέχεται στὸν αὐτόγραφο κώδικά του, Καρακάλλου 240, φ. 273α-278α. Ἀπ' τὸν κώδικα αὐτὸν πρωτοδημοσιεύτηκε, γραμμένη μὲ τὸ χέρι μου στὸ προσάρτημα τῆς διαλέξεώς μου «*Ἡ καταλογογράφηση τῶν χειρογράφων Βυζαντινῆς Μουσικῆς τοῦ Ἁγίου Ὄρους καὶ τὰ ἐξ αὐτῆς προκύπτοντα ἄμεσα ὀφέλη*», Ἀθῆναι 1973, σσ. ζ'-ιη'.
13. Στὸν κώδικα Παντελεήμονος 1005 (ἀρχές 17 αἰ.), φ. 53β-57β· «Παρόν δοξολογία ἐστί ποίημα κυρ Νεκταρίου ἱερομονάχου τοῦ Συμοπετρίτου, ἤχος α'» [πρβλ. Γρ. Θ. Στάθης, *Τὰ χειρόγραφα...*, Β' (1976), σ. 408].
14. Γιά τὸν Μεθόδιο ἱερομόναχο καὶ τὸ ὑμνογραφικὸ του ἔργο, βλ. Εὐλογίου Κουρίλα, *Κατάλογος τῶν κωδίκων τῆς καλύβης τῶν Ἰωασαφαίων... Κανσκαλυβίων*, Paris 1930, σ. 101, καὶ Γ. Παντελεήμονος Λαυριώτου, *Συμπληρωματικός Κατάλογος χειρογράφων κωδίκων τῆς Ἱ. Μ. Μεγίστης Λαύρας*, ΕΕΒΣ ΚΗ' (1958), σ. 148-149.
15. Κώδικας Διονυσίου 652, φ. 256β· «Δεκεμβρίου δ', τοῦ ἁγίου ἱερομάρτυρος Σεραφεῖμ Φαναρίου καὶ Φαρσάλων· ἐμελοποιήθησαν τὰ τῆς ἀκολουθίας τροπάρια κατὰ ζήτησιν τοῦ ἁγίου καθηγουμένου τῆς Σίμωνος Πέτρας κυρίου Σεραφεῖμ, καὶ ἄλλων πολλῶν, παρὰ Ἰωάσαφ διδασκάλου Διονυσίου, εἰς δόξαν τοῦ ἁγίου». Εἶναι τονισμένα τὰ δοξαστικά τῆς ἀκολουθίας· ὁ κώδικας εἶναι ιδιόγραφος τοῦ Ἰωάσαφ. Πρβλ. Γρ. Θ. Στάθης, *Τὰ χειρόγραφα Βυζαντινῆς Μουσικῆς - Ἁγίου Ὄρους*, τόμος Β' (1976), σ. 753-754.
16. Κώδικας Σίμωνος Πέτρας 21 (ἔτος 1903), σελίδες 63 καὶ 69, καὶ Σίμωνος Πέτρας 22, φ. 5 καὶ φ. 105· [βλ. Γρ. Θ. Στάθης, *Τὰ χειρόγραφα...*, Β' (1976), σ. 575]. Ἄς σημειωθῇ ἐδῶ πὼς ὁ κώδικας Σίμωνος Πέτρας 21 γράφτηκε ἀπὸ τὸν μοναχὸ Παῖσιο Συμοπερίτη·

«...Παῖσιου ἐλαχίστου, πάντων τῶν βροτῶν αἰσχίστου,
 μοναχοῦ Συμοπετρίτου, τάλανος ἀγιορείτου»,
 ὅπως ὁ ἴδιος μὲ αὐτὸν τὸν στιχῆρη τρόπο ὑπογράφεται.
17. Ἡ Ἀκολουθία τοῦ ὁσίου Σίμωνος μαζί μὲ τὴν Ἀκολουθία τῆς Ἁγίας Μαρίας τῆς Μαγδαληνῆς ἐκδόθηκε τὸ 1924 ἀπ' τὸν καθηγούμενο τῆς ἱερᾶς μονῆς Σίμωνος Πέτρας Ἱερώνυμο, μὲ τίτλο, α' Ἀκολουθία τοῦ ὁσίου καὶ θεοφόρου πατρὸς ἡμῶν Σίμωνος τοῦ Μυροβλῦτου κτίτορος τῆς ἐν Ἁγίῳ Ὄρει τοῦ Ἀθῶ ἱερᾶς μονῆς Σίμωνος Πέτρας, προσέτι δὲ καὶ ἡ Ἀκολουθία τῆς ἁγίας ἐνδόξου μυροφόρου καὶ ἱσαποστόλου τοῦ Χριστοῦ Μαρίας τῆς Μαγδαληνῆς. Ἐν Ἀθήναις ἀπκδ'».
18. «Νέον Λειμωνάριον», Βενετία (1819;) σσ. 98-99.

30. Ὁ ἀγιορείτης μουσικοδιδάσκαλος καὶ ψάλτης Δανιὴλ Δανηλίδης μελοποίησε ὁλόκληρη τὴν ἀκολουθία τοῦ ὁσίου Σίμωνος «κατ' αἴτησιν» τῶν Συμωνοπετρίτων, τὴν ὁποία καλλιγράφησε ὁ μοναχὸς Ἰωακείμ Συμωνοπετρίτης στὰ 1958 τιτλοφορώντας τὴν «*Ὁσιακόν*». Στὴ φωτογραφία ἓνα μέρος ἀπὸ τίς σελίδες 10 καὶ 11 τοῦ «*Ὁσιακοῦ*».

31. Χρυσοκέντητη πύλη με τήν παράσταση τῆς Γεννήσεως τοῦ Χριστοῦ, στήν ὁποία εἶναι ἀφιερωμένο τό Καθολικό τῆς Σιμωνόπετρας. «Θεοῦ τό δῶρον καί Καλλινίκου πόνος», 1627.

ΜΕΡΟΣ Γ΄ ΕΙΚΟΝΟΓΡΑΦΙΚΑ

ΕΙΣΑΓΩΓΙΚΑ

6

ΠΑΡΑΣΤΑΣΕΙΣ
ΤΟΥ ΑΓΙΟΥ ΣΙΜΩΝΟΣ
ΤΟΥ ΜΥΡΟΒΛΥΤΟΥ

Ἱερομον. Ἰουστίνου

ΕΙΣΑΓΩΓΙΚΑ
Ν. Νικονάνου

Μόλο πού τό μοναστήρι ιδρύθηκε στή βυζαντινή περίοδο καί πιά συγκεκριμένα στήν ἐποχή τῶν Παλαιολόγων, οἱ ἀλλεπάλληλες καταστρεπτικές πυρκαγιές — ιδιαίτερα αὐτές πού ἔγιναν τό 1580, τό 1626 καί τό 1891 — ἐξαφάνισαν τά πλούσια καί πολύτιμα κειμήλια τῆς μονῆς καί ἀνάμεσα σ' αὐτά καί ὅσα εἶχαν τήν εἰκόνα τοῦ ἁγίου Σίμωνα τοῦ μυροβλύτη.

Ἔτσι σήμερα ἡ παλιότερη φορητή εἰκόνα μέ τήν παράσταση τοῦ ἁγίου χρονολογεῖται στό δεύτερο μισό τοῦ 17ου αἰ., ἐνῶ τό σύνολο τῶν ὑπόλοιπων κινητῶν ἔργων μέ τόν ἅγιο Σίμωνα — φορητές εἰκόνες, ἀργυρά, σφραγίδες, χαλκογραφίες καί ἔντυπα — ἀνάγεται στίς τελευταῖες δεκαετίες τοῦ 18ου, τόν 19ο καί τίς ἀρχές τοῦ 20οῦ αἰ.

Ἀλλά καί οἱ τοιχογραφίες μέ τήν παράσταση τοῦ ἁγίου, καθῶς βρίσκονται σέ ἁγιορείτικα Καθολικά, Κυριακά καί Τράπεζες πού στό σύνολό τους σχεδόν ἔχουν ἐπιζωγραφισθεῖ, ἀνάγονται στό τελευταῖο τέταρτο τοῦ 18ου καί τόν 19ο αἰ.

Ὁ ἅγιος παριστάνεται κατά κανόνα ὀρθίος κατενώπιον καί φοράει τή συνηθισμένη μοναχική ἐνδυμασία, ἐνῶ τά χέρια του παρουσιάζουν μία ποικιλία ὅσον ἀφορᾷ στή θέση καί στά ἀντικείμενα πού κρατᾷ. Τό δεξιό χέρι ἄλλοτε κρατάει σταυρό, ἄλλοτε εἶναι ὑψωμένο σέ εὐλογία ἢ νεῦμα ὁμιλίας καί μία φορά κρατάει ἀνοιχτό εἰλητάριο· τό ἀριστερό συνήθως κρατάει ἀνοιχτό ἢ κλειστό εἰλητάριο καί πιά σπάνια ράβδο καί κομποσκοῖνι. Ἀκόμη πρέπει νά σημειωθεῖ ὅτι ὄχι σπάνια, συγκεκριμένα σέ ἐννέα ἀπό τίς δεκατρεῖς εἰκόνες τοῦ καταλόγου, ὁ ἅγιος κρατάει μόνος του ἢ ἀπό κοινοῦ μέ τήν ἁγία Μαγδαληνή ὁμοίωμα τοῦ Καθολικοῦ τῆς μονῆς.

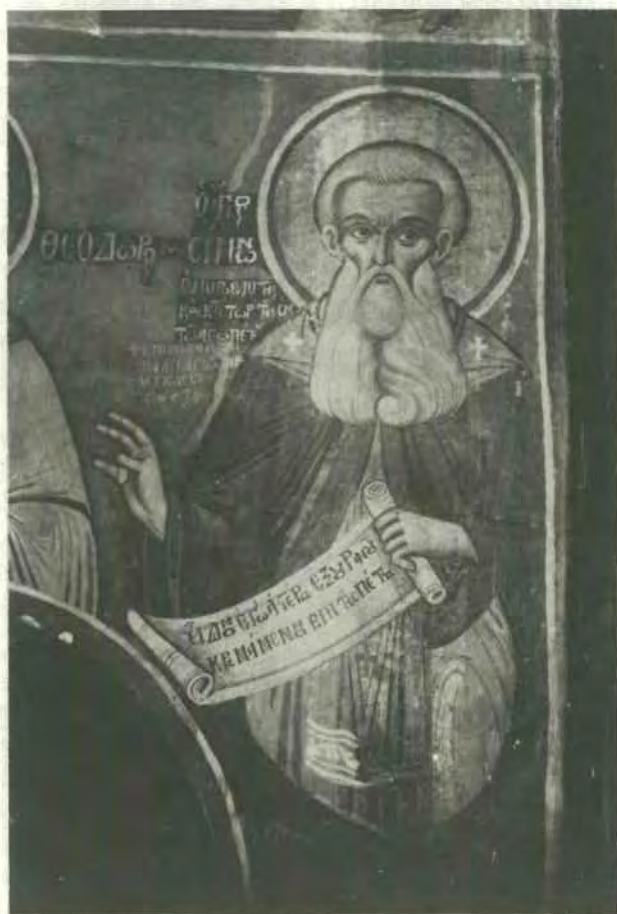
Στίς τοιχογραφίες ἐνδιαφέρουσα εἶναι ἡ ἀναγραφή τοῦ ὀνόματος τοῦ ζωγράφου ἢ τῶν ζωγράφων σέ ἔξι ἀπό τίς ἑντεκα περιπτώσεις· περισσότερο ὁμως ἐνδιαφέρον εἶναι τό γεγονός ὅτι οἱ ἁγιογράφοι αὐτοί σέ τέσσερα μνημεῖα — Καθολικό Μ. Γρηγορίου, Τράπεζα Μ. Βατοπεδίου, Κυριακό Βατοπεδινῆς Σκήτης Ἀγίου Δημητρίου, Κυριακό Σκήτης Κουσοκαλυβίων — εἶναι μοναχοί ἁγιορεῖτες, στό Καθολικό τῆς Μ. Παντοκράτορα πιθανότατα εἶναι καί αὐτός μοναχός καί ἴσως μόνο στή

32. Ὁ ἅγιος Σίμων καί γύρω σκηνές ἀπό τό βίο του. Εἰκόνα μέ ἀργυρεπίχρυσο «πουκάμισο», «ἵσταμένη εἰς τόν ἐν τῷ καθολικῷ ναῷ βορειοανατολικόν κίονα», 1900.

λιτή τῆς Μ. Μεγίστης Λαύρας εἶναι ὁ λαϊκός Γεώργιος Σελέψης.

Ὡστόσο ἐπιγραφές μέ τά ὀνόματα τῶν ζωγράφων ὑπάρχουν καί σέ τρεῖς ἀπό τίς δεκατρεῖς φορητές εἰκόνες τοῦ καταλόγου. Πρόκειται γιά τό μοναχό Σωφρόνιο, τόν ἱερομόναχο Γρηγόριο καί τόν γνωστό ἀγιογράφο Μακάριο ἀπό τή Γαλάτιστα πού σέ μεταγενέστερα ἔργα τόν συναντᾶμε καί αὐτόν ὡς μοναχό Μακάριο.

Στή θέση αὐτή θά πρέπει νά τονισθεῖ, ὅτι ἡ ἐπισήμανση ἑνός ἀξιόλογου ἀριθμοῦ ζωγράφων μοναχῶν στίς παραστάσεις τοῦ ἀγίου Σίμωνος δέν εἶναι συμπτωματικό φαινόμενο, ἀλλά ἐξηγεῖται ἀπό τό γεγονός, ὅτι κατά τόν 18ο καί 19ο αἰ. ὁ ἀριθμός τῶν ἀγιογράφων καί οἱ συνοδεῖς τους αὐξάνονται σημαντικά.

33

34

33-34. Τοιχογραφίες τοῦ ἀγίου Σίμωνος στό Καθολικό τῆς μονῆς Γρηγορίου (1779) καί στήν Τράπεζα τῆς μονῆς Βατοπεδίου (1786).

ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ ΠΑΡΑΣΤΑΣΕΩΝ

ΑΓΙΟΥ ΣΙΜΩΝΟΣ ΤΟΥ ΜΥΡΟΒΛΥΤΟΥ

ΤΟΙΧΟΓΡΑΦΙΕΣ

1. Ὁ ἅγιος Σίμων ὁ Μυροβλύτης

Εἰκ. 33

Μονή Γρηγορίου, τοιχογραφία Καθολικοῦ, δυτικός τοῖχος. 1779.
Ἔργον Γαβριήλ ἱερομονάχου καὶ Γρηγορίου ἐκ Καστορίας.

Ἐπιγραφές: α) Ὁ ἍΓΙΟΣ / ΣΙΜΩΝ / Ὁ ΜΥΡΟΒΛΥΤΗΣ / καὶ κτίτωρ τῆς ἐν / τῷ Ἀθῶ πέτρ(ας).
β) +ΕΠΙ ΜΙΧΑΗΛ Β(ΑΣΙΛΕΥΣ) / ΠΑΛ(ΑΙΟΛΟΓΟΥ) ΚΑΙ ἸΩ(ΑΝΝΟΥ) ΣΕΡ(ΒΙΑΣ) / ΟὔΓΚΛΕΣΙ / εἰς ἀσξβ' [1262].

Στό εἰλητάριο: ΕἶΔΟΝ ΕΓΩ ἈΣΤΕΡΑ ΕΞ ΟὐΡΑΝΟΥ / ΚΡΕΜΑΜΕΝΟΝ ΕΠΙ Τῆς ΠΕΤΡΑΣ.

2. Ὁ ἅγιος Σίμων ὁ Μυροβλύτης

Εἰκ. 2

Μονή Ξηροποτάμου, τοιχογραφία ἐξωνάρθηκα Καθολικοῦ, ἀνατολικός τοῖχος. 1783.

Ἐπιγραφή: Ὁ ἍΓΙΟΣ ΣΙΜΩΝ / Ὁ ΜΥΡΟΒΛΥΤΗΣ, ΚΤΙΤΩΡ / Τῆς ἐν τῷ Ἀθῶ ΠΕΤΡΑΣ.

Ἀντίγραφο τῆς παραστάσεως ἀπὸ τὸν Ρ. Κοψίδη δημοσιεύτηκε στὸ βιβλίο τοῦ Ἀρχιμ. Χρυσοστόμου Μουστάκα, Ἑσπερίον Ὄρος, Ἀθῆναι 1957, σ. 90, κ.ά.

3. Ὁ ἅγιος Σίμων

Εἰκ. 34

Μονή Βατοπεδίου, τοιχογραφία Τράπεζας, βόρειος τοῖχος. 1786.
Ἔργον Μακάριου μοναχοῦ τοῦ ἐκ Γαλατζίστας.

Ἐπιγραφή: Ὁ ἍΓΙΟΣ ΣΙΜΩΝ / Ο ΚΤΙΤΩΡ Τῆς / ΣΙΜΟΠΕΤΡΑΣ

Στό εἰλητάριο: Ἡ ΠΑΤΕΡΑ ΚΑΛὴν / ΜΕ ΘΕΛΕ/ΤΑΙ ΜΙΜΗ/ΣΘΕ ΤΟΝ / ΒΙΟΝ ΚΑΙ / ΤΑΣ ΠΡΑ/ΞΕΙΣ ΜΟΥ

35

36

35-36. Τοιχογραφίες τοῦ ἁγίου Σίμωνος στό νάρθηκα τοῦ Κυριακοῦ τῆς σκήτης τοῦ Ἁγίου Δημητρίου (1806) καί στή λιτή τοῦ Καθολικοῦ τῆς μονῆς Ζωγράφου (1817).

4. Ὁ ἅγιος Σίμων ὁ Σιμοπετρίτης

Εἰκ. 35

Ἁγιον Ὅρος, Σκήτη Ἁγίου Δημητρίου μονῆς Βατοπεδίου. Τοιχογραφία νάρθηκα Κυριακοῦ, δυτικός τοῖχος. 1806. Ἔργον Βενιαμίν μοναχοῦ καί Ζαχαρίου ἱερομονάχου τῶν Γαλατζίανων.

Ἐπιγραφή: Ὁ ἌΓΙΟΣ ΣΙΜΩΝ / Ὁ ΣΙΜΟΠΕΤΡΙΤΗΣ

5. Ὁ ἅγιος Σίμων ὁ Πετριώτης

Εἰκ. 36

Μονή Ζωγράφου, τοιχογραφία λιτῆς Καθολικοῦ, νότιος τοῖχος. 1817.

Ἐπιγραφή: Ο ΑΓΙΟΣ ΣΙΜΩΝ Ο ΠΕΤΡΙΩΤΗΣ (στά σλαβωνικά).

6. Ὁ ἅγιος Σίμων ὁ Σιμοπετρίτης

Εἰκ. 37

Ἁγιον Ὅρος, Σκήτη Καυσοκαλυβίων, τοιχογραφία λιτῆς Κυριακοῦ. 1820. Ἔργον Μητροφάνους ζωγράφου καί τῆς συνοδίας του.

Ἐπιγραφή: Ὁ ἌΓΙΟΣ ΣΙΜΩΝ / Ὁ ΣΙΜΩΠΕΤΡΙΤΗΣ

37

38

39

37. Τοιχογραφία τοῦ ἁγίου Σίμωνος στή λιτή τοῦ Κυριακοῦ τῆς σκῆτης τῶν Καυσοκαλυβίων (1820).

38-39. Τοιχογραφίες τοῦ ἁγίου Σίμωνος στή λιτή τοῦ Καθολικοῦ τῶν μονῶν Μεγ. Λαύρας (1854) καί Παντοκράτορος (1854).

7. Ὁ ὁσῖος Σίμων ὁ Σιμοπετρίτης

Εἰκ. 38

Μεγίστη Λαύρα, τοιχογραφία λιτῆς Καθολικοῦ, δυτικός τοῖχος. 1854. Ἔργον Γεωργίου Σελέψη ἐκ Σισανίου.

Ἐπιγραφή: Ο ΟΣΙΟΣ: ΣΙΜΩΝ: / Ὁ σιμοπετρίτης:

Στό εἰλητάριο: ΑΙΤΙΑ ΠΑ/ΣΗΣ ΚΑ/ΚΙΑΣ ΚΕ/ΝΟΔΟΞΙΑ / ΚΑΙ ΗΔΟΝΗ / Ο ΔΕ ΜΗ ΜΙ/ΣΗΣΑΣ / ταῦτα, οὐ / μὴ νική/ση πά/θος.

8. Ὁ ἅγιος Σίμων ὁ τῆς Σιμωνόπετρας

Εἰκ. 39

Μονή Παντοκράτορος, τοιχογραφία λιτῆς Καθολικοῦ, δυτικός τοῖχος. 1854. Ἔργον Ματθαίου Ἰωάννου.

Ἐπιγραφή: Ὁ ἌΓΙΟΣ ΣΙΜΩΝ / Ὁ Τῆς ΣΙΜΩΝΟΠΕ/ΤΡΑΣ

Στό εἰλητάριο: ΜΟΝΑΧΟΣ / ἔΣΤΙΝ Ὁ ἔΞΩ ΚΟ/ΣΜΟΥ ΚΑ/ΘΗΜΕΝΟΣ / ΚΑΙ ἈΕΙ ΔΕ/ΟΜΕΝΟΣ ΤΟΥ / ΘΕΟΥ ΤΥΧΕΙΝ / ΤΩΝ ΜΕΛΛΟΝ/ΤΩΝ ΑΓΑΘΩΝ.

9. Ὁ ἅγιος Σίμων ὁ Μυροβλύτης

Εἰκ. 40

Μονή Σιμωνόπετρας, τοιχογραφία πάνω ἀπὸ τὴν ἐξωτερικὴ πύλη τῆς Μονῆς. 1859.

Ἐπιγραφή: Ὁ ἌΓΙΟΣ ΣΙΜΩΝ Ὁ ΜΥΡΟΒΛΥΤΗΣ / ΚΑΙ ΚΤΙΤΩΡ Τῆς ΜΟΝῆς / ΤΑΥΤΗΣ.

10. Ὁ ἅγιος Σίμων

Εἰκ. 41

Μονή Ἀγίου Παντελεήμονος-Ρωσικοῦ, τοιχογραφία Καθολικοῦ, βόρειος τοῖχος. 19ος αἰ.

Ἐπιγραφή: Ο ΑΓΙΟΣ ΣΙΜΩΝ Ο ΚΤ(ΙΤΩΡ) ΤΗΣ Μ(ΟΝΗΣ) / ΣΙΜΩΝΟΠΕΤΡΑΣ

11. Ὁ ἅγιος Σίμων ὁ Μυροβλύτης

Εἰκ. 42

Μονή Σιμωνόπετρας, τοιχογραφία ἐξωνάρθηκα Καθολικοῦ, ἀνατολικός τοῖχος. Περί τό 1900.

Ἐπιγραφή: Ο ΑΓΙΟΣ ΣΙΜΩΝ ὁ Μυροβλύτης / Καὶ κτίτωρ τῆς Ἱερᾶς Μονῆς ταύτης

Στό εἰλητάριο: Εἰ ΠΑΤΕΡΑ / ΚΑΛΕῖΝ ΜΕ / ΘΕΛΕΤΕ ΜΙ/ΜΕῖΣΘΕ / μου τὸν βίον καὶ τὰς / πράξεις

40

41

42

40. Τοιχογραφία τοῦ ἁγίου Σίμωνος στήν ἐξωτερική πύλη τῆς Σιμωνόπετρας (1859).

41. Τοιχογραφία τοῦ ἁγίου Σίμωνος στό Καθολικό τῆς μονῆς Ἁγίου Παντελεήμονος (19 αἰ.).

42. Τοιχογραφία τοῦ ἁγίου Σίμωνος στόν ἐξωνάρθηκα τοῦ Καθολικοῦ τῆς Σιμωνόπετρας (γύρω στά 1900).

ΕΙΚΟΝΕΣ

12. Ὁ Ἅγιος Σίμων

Εἰκ. ἐξωφύλλου

Μονή Σιμωνόπετρας, φορητή εἰκόνα. Διαστ. 57×30×3 ἐκ. 17ος αἰ.
Δημοσιεύτηκε ἑγχρωμη στό λεύκωμα τοῦ δίσκου: Ἀκολουθία τοῦ ὁσίου Σίμωνος, Ἀθήνα 1981 καί σέ κάρτ-ποστάλ.

13. Ἡ Ἁγία Μαγδαληνή καί ὁ Ἅγιος Σίμων

Εἰκ. 43

Μονή Σιμωνόπετρας, φορητή εἰκόνα. Διαστ. 56×30,5×4 ἐκ. Δεύτερο μισό 18ου αἰ.

Ἐπιγραφή: Ἡ ἈΓΙΑ ΜΑΡΙΑ Ἡ ΜΑΓΔΑΛΙΝΗ Ὁ ἈΓΙΟΣ ΣΙΜΩΝ Ο ΕΝ ΤΟ / ΑΘΩ

14. Ὁ Ἅγιος Σίμων ὁ Μυροβλύτης

Εἰκ. 44

Ἅγιον Ὄρος, Σκήτη Καυσοκαλυβίων, Καλύβη Ἁγίου Μαξίμου. Λεπτομέρεια (11×8 ἐκ.) εἰκόνας μέ τούς ἁγίους Ἀντώνιο τόν Μέγα, Ἀθανάσιο τόν Ἀθωνίτη, Νεῖλο τόν Μυροβλύτη, Εὐθύμιο τόν Ἰβηρίτη, Παῦλο τόν Ξηροποταμινό καί Συμεών τόν Χιλανδαρινό. 1777. Σήμερα ἡ εἰκόνα βρίσκεται στή Μεγίστη Λαύρα.

Ἐπιγραφή: Ὁ ἈΓΙΟΣ ΣΙΜΩΝ / ὁ μυροβλύτης τῆς πέτρας

43

44

43. Ἡ ἁγία Μαγδαληνή καί ὁ ἅγιος Σίμων. Εἰκόνα στό Καθολικό τῆς Σιμωνόπετρας (δεύτερο μισό τοῦ 18ου αἰ.).

44. Ὁ ἅγιος Σίμων. Λεπτομέρεια εἰκόνας ἀπό τή σκῆτη τῶν Καυσοκαλυβίων (1777).

15. Ὁ Ἅγιος Σίμων ὁ Μυροβλύτης

Εἰκ. 16

Ἅγιον Ὄρος, Σκήτη Καυσοκαλυβίων, Καλύβη Ἁγίου Παντελεήμονος. Φορητή εἰκόνα. Διαστ. 74,5×40×3,5 ἐκ. 1781.

Ἐπιγραφές: α) Ὁ ἌΓΙΟΣ ΣΙΜΩΝ Ὁ ΜΥΡΟΒΛΥΤΗΣ / Κ(ΑΙ) ΚΤΙΤΩΡ Τῆς ἘΝ Τῷ ἌΘΩ ΠΕΤΡΑΣ
β) Ὁ ἌΓΙΟΣ ΣΙΜΩΝ ΘΕΟΡΩΝ ΤΟΝ ἈΣΤΕΡΑ

Στό εἰλητάριο: ἈΓΡΥΠΗΝΟΝ / ὌΜΜΑ, Οἶδε / ΤΟΝ ΝΟῦΝ ἈΓΝΙ/ΖΕΙΝ, Εἶδον Ἐ/Γὼ ἈΣΤΕΡΑ ΚΡΕ/ΜΑΜΕΝΟΝ
/ ἘΚ ΤΟΥ ΟὐΡΑΝΟΥ / ΕΠΙ Τῆς ΠΕΤΡΑΣ

16. Ὁ Ἅγιος Σίμων καί ἡ Ἁγία Μαγδαληνή

Εἰκ. 45

Μονή Σιμωνόπετρας, Ἀντιπροσωπεῖο Καρυῶν. Φορητή εἰκόνα. Διαστ. 27,5×20×1,5 ἐκ. 1793.

Ἐπιγραφή: Ὁ ἌΓΙΟΣ ΣΥΜΟΝ ∴ Ἡ ἈΓΙΑ ΜΑΓΔΑΛΙ[ΝΗ]

Δημοσιεύτηκε ἀπό τόν Ἀρχιμ. Ἰουστῖνο Πόποβιτς στόν τόμο: Zitijs Svetih za Decembar [=Βίοι Ἁγίων μηνός Δεκεμβρίου], Βελιγράδι 1977, σ. 811.

17. Ὁ Ἅγιος Σίμων

Εἰκ. 46

Ἅγιον Ὄρος, ναός τοῦ Πρωτάτου. Λεπτομέρεια (14×14 ἐκ.) εἰκόνας μέ τούς Ἁγίους τοῦ Ἄθω. Περί τό 1800.

Ἐπιγραφή: Ὁ ἌΓΙΟΣ ΣΙΜΩΝ / Ὁ Σ(Ι)Μ(ΩΝΟ)Π(Ε)Τ(ΡΙ)Τ(Η)Σ

18. Ὁ Ἅγιος Σίμων καὶ ἡ Ἁγία Μαγδαληνή

Λῆμνος, σιμωνοπετρίτικο μετόχι Τρύγης. Φορητὴ εἰκόνα. Ἀρχές 19ου αἰ.

19. Ὁ Ἅγιος Σίμων ὁ Μυροβλύτης

Εἰκ. 47

Μονὴ Σιμωνόπετρας, Κελλί Ἁγίου Νικολάου Δοντᾶ. Λεπτομέρεια εἰκόνας μέ τούς ἁγίους Ἰωάννη τόν Πρόδρομο, Μαρία τή Μαγδαληνή καί Σίμωνα. 1857.

Ἐπιγραφή: Ὁ ἌΓΙΟΣ / ΣΙΜΩΝ / Ὁ ΜΥΡΟΒΛΥΤΗΣ / ΚΑΙ ΚΤΙΤΩΡ ΤΗΣ ΕΝ ἌΘΩ / ΙΕΡᾶΣ ΜΟΝΗΣ ΣΙΜΩΝΟΠΕΤΡΑΣ.

20. Ὁ Ἅγιος Σίμων

Εἰκ. 48

Μονὴ Σιμωνόπετρας, Κελλί Ἁγίου Νικολάου Δοντᾶ. Λεπτομέρεια εἰκόνας μέ τούς ἁγίους Ἰωάννη τόν Πρόδρομο, Μαρία τή Μαγδαληνή καί Σίμωνα. 1858.

Ἐπιγραφή: Ὁ ἌΓΙΟΣ ΣΙΜΩΝ, / Ὁ ΚΤΙΤΩΡ ΤΗΣ ΣΙΜΩΝΟΠΕΤΡΑΣ.

21. Ὁ Ἅγιος Σίμων ὁ Μυροβλύτης

Εἰκ. 49

Μονὴ Σιμωνόπετρας. Λεπτομέρεια (14×8×1 ἐκ.) ἀπὸ τρίπτυχο. 1850-60. Χεῖρ Μακαρίου Γαλατσίανου(;).

Ἐπιγραφή: ὁ ἅγιος / σίμων ὁ / μυροβλύ/της καὶ κτί/τωρ τῆς σιμωνό/πετρας.

22. Ἡ Ἁγία Μαγδαληνή καὶ ὁ Ἅγιος Σίμων

Εἰκ. 50

Μονὴ Σιμωνόπετρας. Λεπτομέρεια (9×14 ἐκ.) εἰκόνας μέ τήν Ἀποκαθήλωση καί τούς ἁγίους Γρηγόριο τόν Θεολόγο, Σίμωνα καί Μαρία τή Μαγδαληνή. 1868.

Ἐπιγραφή: Ἡ ἈΓΙΑ / ΜΑΓ/δαληνή. / ὁ ἅγιος σίμων / ὁ κτί/τωρ.

45

46

45. Ὁ ἅγιος Σίμων καὶ ἡ ἁγία Μαγδαληνή. Εἰκόνα τοῦ ἔτους 1793.

46. Ὁ ἅγιος Σίμων. Λεπτομέρεια εἰκόνας τοῦ Πρωτάτου μέ τούς Ἁγίους τοῦ Ἄθω (γύρω στά 1800).

47

48

49

47-48. Ὁ ἅγιος Σίμων. Λεπτομέρειες εἰκόνων τοῦ κελλιῶ τοῦ Ἁγίου Νικολάου Δοντᾶ (1857 καὶ 1858).

49. Ὁ ἅγιος Σίμων. Λεπτομέρεια ἀπό τρίπτυχο τῆς Σιμωνόπετρας (δεκαετία 1850-60).

50. Ἡ ἁγία Μαγδαληνή καί ὁ ἅγιος Σίμων κρατοῦν ὁμοίωμα τοῦ Καθολικοῦ τῆς Σιμωνόπετρας. Λεπτομέρεια εἰκόνας τοῦ ἔτους 1868.

23. Ὁ Ἅγιος Σίμων προσευχόμενος

Εἰκ. 7

Μονή Σιμωνόπετρας, Κάθισμα ἁγίου Σίμωνος. Φορητὴ εἰκόνα. Διαστ. 48,2×42,5×4,5 ἐκ. 1872. Χεῖρ Σωφρονίου μοναχοῦ.

Ἐπιγραφές: α) Ο ΑΓΙΟΣ ΣΙΜΩΝ

β) Ο ΑΓΙΟΣ ΠΡΟΣΕΥΧΟΜΕΝΟΣ ΟΡΑ ΤΟΝ ΑΣΤΕΡΑ ΕΠΙ / τὴν πέτραν.

✧ Χεῖρ Σωφρονίου μ(ο)ν(α)χ(οῦ) 1782.

Δημοσιεύτηκε ἑγχρωμὴ ἐκτός κειμένου στό βιβλίον τοῦ Μοναχοῦ Ἀνδρέου, Τό Ἅγιον Ὄρος, Θεσσαλονίκη 1969, σέ κάρτ-ποστάλ κ.ά.

24. Ὁ Ἅγιος Σίμων καί γύρω σκηνές ἀπό τό βίο του

Εἰκ. 32

Μονή Σιμωνόπετρας. Εἰκόνα μέ ἀσημένιο «πουκάμισο» σέ προσκυνητάρι τοῦ Καθολικοῦ. Διαστ. 98,5×61×5 ἐκ. 1900.

1. Σ τ ῆ ν ε ἰ κ ὄ ν α

Ἐπιγραφές: α) Ο ΑΓΙΟΣ ΣΙΜΩΝ Ο ΜΥΡΟΒΛΥΤΗΣ / ΚΤΙΤΩΡ ΤΗΣ ΙΕΡΑΣ ΤΑΥΤΗΣ ΜΟΝΗΣ

β) Ἔργον Γρηγορίου Ἱερομονάχου ἐκ Κωμοπόλεως Δάρδας ἐπαρ(χίας) Καστορίας. 1900.

Στό εἰλητάριο: ΔΕΥΤΕ / ΤΕΚΝΑ / ΑΚΟΥΣΑ/ΤΕ ΜΟΥ / ΦΟΒΟΝ / ΚΥΡΙΟΥ / ΔΙΔΑΞΩ / ΥΜΑΣ.

2. Σ τ ὁ « π ο υ κ ἄ μ ι σ ο »

Ἐπιγραφές: α) Ο ΑΓΙΟΣ ΣΙΜΩΝ / Ο ΚΤΙΤΩΡ ΤΗΣ ΜΟΝΗΣ

β) ΚΑΤΕΣΚΕΥΑΣΘΗ ΔΙΑ ΤΟ ΕΝ ΑΘΩΝΙ Ι. ΚΟΙΝΟΒΙΟΝ ΜΟΝΑΣΤ(ΗΡΙΟΝ) ΤΗΣ ΣΙΜΩΝΟΣ ΠΕΤΡΑΣ ΙΔΙΑ / ΔΑΠΑΝΗ ΗΤΟΥΜΕΝΕΟΝΤΟΣ ΑΡΧΙΜΑΝΗΔ(ΡΙΤΟΥ) ΝΕΟΦΥΤΟΥ ΜΟΣΧΑ ΜΗΝΙ ΜΑΪΩ 1891 ΕΤΟΣ

Στό εἰλητάριο: ΔΕΥΤΕ / ΤΕΚΝΑ / ΑΚΟΥΣΑ/ΤΕ ΜΟΥ / ΦΟΒΟΝ / ΚΥΡΙΟΥ / ΔΙΔΑΞΩ / ΥΜΑΣ

ΑΡΓΥΡΑ

25. Ὁ Ἅγιος Σίμων καὶ ὁ Ἰωάννης Οὐγγεσις

Εἰκ. 3

Μονή Σιμωνόπετρας, παράσταση μέ σαβάτι σέ ἀσημένια διακονική «κιβωτό». Διαστ. 7,5×8 ἐκ. 1861.

Ἐπιγραφή: Ο ΑΓΙΟΣ / Σίμων [καὶ ὁ] Βασιλ/έα[ς], Ιω(άννης) / Η/ΚΤΙ/[ΤΟ]ΡΕC

26. Ὁ Ἅγιος Σίμων

Εἰκ. 51

Μονή Σιμωνόπετρας, παράσταση μέ σαβάτι σέ ἀσημένια λειψανοθήκη. Διαστ. 4,7×4 ἐκ. Δεύτερο μισό 19ου αἱ.

Ἐπιγραφή: CYMO/NOS

27. Ὁ Ἅγιος Σίμων

Εἰκ. 52

Μονή Σιμωνόπετρας, παράσταση σέ διακονική «κιβωτό». Ἀσήμι σφυρήλατο, σκαλιστό, ἐπιχρυσωμένο, συρματερά κοσμήματα καὶ σμάλτα. Διάστ. 13×14 ἐκ. Τέλος 19ου αἱ.

28. Ὁ Ἅγιος Σίμων

Εἰκ. 53

Μονή Σιμωνόπετρας, λεπτομέρεια ἀπό ἀσημένιο κατζί. Διαστ. 7×6 ἐκ. Ἀρχές 20οῦ αἱ. Δημοσιεύτηκε στό λεύκωμα τοῦ δίσκου.

29. Ὁ Ἅγιος Σίμων

Εἰκ. 54

Μονή Σιμωνόπετρας, λεπτομέρεια ἀπό ἀσημένιο κατζί. Διαστ. 7×6 ἐκ. Ἀρχές 20οῦ αἱ. Δημοσιεύτηκε στό λεύκωμα τοῦ δίσκου.

51

52

51. Ὁ ἅγιος Σίμων σέ ἀσημένια λειψανοθήκη τῆς Σιμωνόπετρας (19ος αἰ.).

52. Παράσταση τοῦ ἁγίου σέ διακονική «κιβωτό» τῆς Σιμωνόπετρας (τέλος 19ου αἰ.).

53

54

53-54. Ὁ ἅγιος Σίμων σέ ἀσημένια κατζία (θυμιατήρια) τῆς Σιμωνόπετρας (ἀρχές 20οῦ αἰ.).

55

56

57

55. Σφραγίδα τοῦ ἔτους 1787 μέ παράσταση τοῦ ἁγίου Σίμωνος.

56-57. Ὁ ἅγιος Σίμων σέ λεπτομέρειες χαλκογραφιῶν τοῦ 19ου αἱ.

ΣΦΡΑΓΙΔΕΣ

30. Ὁ Ἅγιος Σίμων ὁ Μυροβλύτης

Εἰκ. 55

Μονή Σιμωνόπετρας, ἀποτύπωμα σφραγίδας σέ ἔγγραφο τοῦ Ἀρχείου. Διάμ. 3 ἐκ. 1787.

Ἐπιγραφή: + Ο ΑΓΙΟΣ · SIMON · Ο ΜΥΡΟΒΛΥΤΗΣ · ΚΑΙ ΚΤΙΤΟΡ · ΤΗΣ ΕΝ ΤΟ ΑΘΩ ΠΕΤΡΑΣ +
Δημοσιεύτηκε στό λεύκωμα τοῦ δίσκου.

ΧΑΛΚΟΓΡΑΦΙΕΣ

31. Ὁ Ἅγιος Σίμων

Εἰκ. 56

Μονή Ἀγίου Παντελεήμονος-Ρωσικοῦ. Τμῆμα ἀπό ἀταύτιστη χαλκογραφία, ἐπικολλημένο στό χειρόγραφο 282 (= Λάμπρος, 5789), σ. 177. 19ος αἱ.

Ἐπιγραφή: Ο ΑΓΙΟΣ ΣΗΜΩΝ

32. Ὁ Ἅγιος Σίμων

Εἰκ. 57

Μονή Σιμωνόπετρας. Λεπτομέρεια χαλκογραφίας μέ τούς Ἀγίους τοῦ Ἀθω. 19ος αἱ.

Ἐπιγραφή: σιμων

58

59

58-59. Ὁ ἅγιος Σίμων σέ λεπτομέρειες χαλκογραφιῶν τῆς Σιμωνόπετρας (1836 καί 1870).

33. Ὁ Ἅγιος Σίμων ὁ Μυροβλύτης

Εἰκ. 58

Μεγίστη Λαύρα. Λεπτομέρεια χαλκογραφίας μέ κύριο θέμα τή Σιμωνόπετρα. 1836.

Ἐπιγραφή: Ο ΑΓΙΟΣ / ΣΙΜΩΝ / Ο ΜΥΡΟΒΛΥΤΗΣ

34. Ὁ Ἅγιος Σίμων ὁ Μυροβλύτης

Εἰκ. 59

Μονή Σιμωνόπετρας. Λεπτομέρεια (7,5×6,5 ἐκ.) χαλκογραφίας μέ κύριο θέμα τή Σιμωνόπετρα. 1870. Χεῖρ Ἰωάννου.

Ἐπιγραφή: Ο ΑΓΙΟΣ / ΣΙΜΩΝ / Ο ΜΥΡΟΒΛΥΤΗΣ
Δημοσιεύτηκε στό λεύκωμα τοῦ δίσκου.

35. Ἡ Σιμωνόπετρα καί γύρω σκηνές ἀπό τό βίο τοῦ Ἁγίου Σίμωνος

Εἰκ. 64

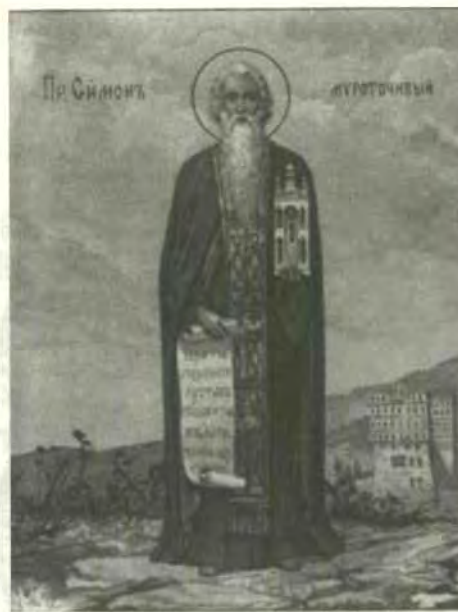
Μονή Σιμωνόπετρας, χαλκογραφία. Διαστ. 78×57,5 ἐκ. 1868. Χεῖρ Ἰωάννου Λεσβίου.

60

61

62

60-61. Παραστάσεις τοῦ ἁγίου Σίμωνος σέ ἐκδόσεις τοῦ βίου του (1892 καί 1899).

62. Ὁ ἅγιος Σίμων σέ χρωμολιθογραφία τοῦ 1902.

ΕΝΤΥΠΑ

36. Ὁ Ἅγιος Σίμων ὁ Μυροβλύτης

Εἰκ. 60

Μονή Σιμωνόπετρας. Παράσταση στήν ἐκδοση τοῦ βίου τοῦ ἁγίου στά ρωσικά. Διαστ. 17,2×10 ἐκ. Πετρούπολις 1892.

37. Ὁ Ὁσιος Σίμων ὁ Μυροβλύτης

Εἰκ. 61

Μονή Σιμωνόπετρας. Παράσταση στήν τρίτη ἐκδοση τοῦ βίου τοῦ ὁσίου στά ρωσικά. Διαστ. 10×7 ἐκ. Ὁδησός 1899, σ. 3.

Στό εἰλητάριο: Ἀδελφοί, κρατεῖτε τὸν κανόνα τοῦ κοινοβίου καὶ τὴν ἐκκλησιαστικὴ εὐταξία (στά ρωσικά).

38. Ὁ Ὁσιος Σίμων ὁ Μυροβλύτης

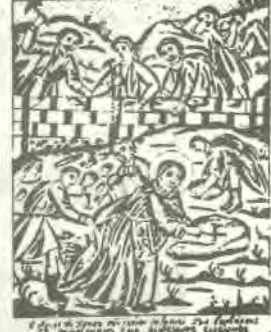
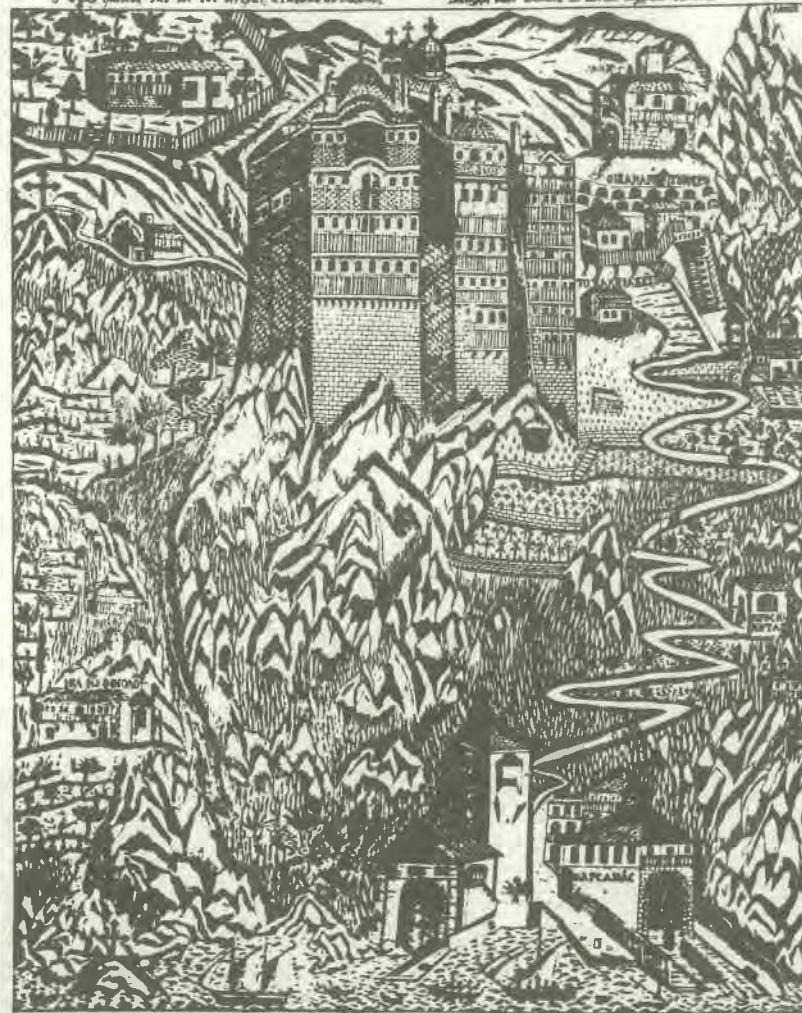
Εἰκ. 62

Μονή Σιμωνόπετρας. Χρωμολιθογραφία τοῦ Ε. Φεσένκο. Διαστ. 14,8×11,7 ἐκ. Ὁδησός 1902.

Στό εἰλητάριο: Ἀδελφοί, κρατεῖτε τὸν κανόνα τοῦ κοινοβίου καὶ τὴν ἐκκλησιαστικὴ εὐταξία (στά ρωσικά).

63. Ἡ Σιμωνόπετρα σέ κέντημα «ἐπί ἀτλαζίου διά μετάξης». Ἔργο Δωροθέας Μ. Τσαρδάκα ἐκ Κρήτης, 1907.

THE HOLY TRINITY

THE HOLY TRINITY

7

ΧΑΛΚΟΓΡΑΦΗΜΕΝΗ ΑΠΟΨΗ ΤΗΣ ΣΙΜΩΝΟΠΕΤΡΑΣ ΜΕ ΣΚΗΝΕΣ ΑΠΟ ΤΟ ΒΙΟ ΤΟΥ ΚΤΙΤΟΡΑ ΤΗΣ

Ντ. Παπαστράτου

"Όλα σχεδόν τὰ ἁθωνίτικα μοναστήρια εἶχαν τυπώσει, γιὰ νά τίς χαρίζουν σάν ἐνθύμια στούς προσκυνητές, στάμπες πού συνδυάζαν τήν ἀπεικόνιση τῆς μονῆς μέ μικρές παραστάσεις ἁγίων καί σκηνές θαυμάτων· οἱ χάρτινες αὐτές εἰκόνες μέ τήν ἀπλοϊκή τους εἰκονογράφηση ἀποσκοποῦσαν νά ἐνημερώνουν τούς πιστούς γύρω ἀπό τίς παραδόσεις πού συνδέονταν τόσο μέ τήν ἱδρυση τῆς μονῆς, ὅσο καί μέ τήν κατοπινή της ἱστορία.

"Εχουν διασωθεῖ τέτοια χαρακτηριστικά τοῦ 18ου καί τῶν ἀρχῶν τοῦ 19ου αἰώνα πού προέρχονται κυρίως ἀπό τή Βενετία καί τή Βιέννη καί ἄλλα, λίγο μεταγενέστερα, πού χαραχτήκαν καί τυπώθηκαν στά ἁγιορείτικα ἐργαστήρια πού λειτουργοῦσαν στίς Καρυές καί σέ ὀρισμένες μονές τοῦ "Αθω. "Εργα λαϊκῶν τεχνιτῶν, πού τίς περισσότερες φορές ἀντιγράφουν παλαιότερα πρότυπα, οἱ ἁγιορείτικες χαλκογραφίες ἐμφανίζουν ἀρκετή ποικιλία στόν τρόπο μέ τόν ὁποῖο συνδυάζουν τὰ διάφορα εἰκονογραφικά τους στοιχεῖα. Σέ μερικές στάμπες ἡ κεντρική παράσταση τῆς μονῆς περιβάλλεται ὀλόγυρα ἀπό μικρά εἰκονίδια, ὅπως συμβαίνει σέ φορητές εἰκόνες, ὅπου ὁ τιμώμενος ἅγιος πλαισιώνεται ἀπό σκηνές τοῦ βίου του, πού ἀκολουθοῦν τίς περιγραφές τοῦ συναξαριοῦ. Σέ ἄλλα χαρακτηριστικά οἱ μικρές σκηνές εἶναι λιγότερες καί τοποθετοῦνται ἐπάνω, κάτω ἢ στά πλάγια, κάποτε καί μέσα στήν κεντρική παράσταση, χωρίς δαχωριστικά πλαίσια. "Αρκετά συχνά ἡ ἀπεικόνιση τῆς μονῆς ἐμφανίζεται σέ μικρότερη κλίμακα, στήν κάτω ζώνη τῆς παράστασης, καί τή θέση τοῦ κεντρικοῦ θέματος παίρνει ὁ προστάτης ἅγιος ἢ κτίτορας ἢ ἡ γιορτή στήν ὁποία εἶναι ἀφιερωμένη ἡ μονή.

Τόν πρῶτο ἀπό τούς παραπάνω εἰκονογραφικούς τύπους ἀκολουθεῖ ἡ χαλκογραφία τοῦ 1868 πού δημοσιεύεται καί περιγράφεται ἐδῶ (εἰκ. 64) καί πού ἀπεικονίζει τό κτιριακό συγκρότημα τῆς Σιμωνόπετρας πλαισιωμένο ἀπό δεκατρία μικρά εἰκονίδια μέ σκηνές πού ἀναφέρονται κυρίως στό βίο τοῦ πρώτου κτίτορα τῆς μονῆς, ὁσίου Σίμωνα τοῦ Μυροβλύτη. Στό δεύτερο τύπο μποροῦν νά ἐνταχθοῦν οἱ δύο παραστάσεις τῆς μονῆς Σίμωνος Πέτρας πού χαραχτήκαν τό 1836 καί τό 1870 (εἰκ. 76 καί 77). Σάν παράδειγμα τοῦ τελευταίου τύπου ἀναφέρεται μιὰ χαλκογραφία τοῦ 1819 τοῦ μοναχοῦ Θεοφύλαχτου πού ἀπεικονίζει τή μονή

64. "Η Σιμωνόπετρα καί γύρω σκηνές ἀπό τό βίο τοῦ ἁγίου Σίμωνα. Χαλκογραφία τοῦ 1868. "Εργο "Ιωάννου τοῦ Λεσβίου.

65. «'Ο Άγιος προσερχόμενος μαστίζεται υπό του δράκοντος». 'Ο ὁσιος Σίμων εικονίζεται γονατιστός στήν είσοδο τής σπηλιάς. Στά πόδια του ὁ δράκοντας τόν κοιτάζει ἀπειλητικά· μέ τήν οὐρά σηκωμένη ἐτοιμάζεται νά τόν κτυπήσει.

66. «'Ο Άγιος προσερχόμενος εἶδε ἀστέρα ἐπί τής πέτρας». Ἐπάνω δεξιά σέ ὕψωμα ὁ ὁσιος Σίμων γονατιστός μπροστά στή σπηλιά του ἀντικρύζει στόν ἀπέναντι βράχο τό ἀστέρι. Κάτω ἀπό τή σπηλιά παριστάνεται πάλι, ὀρθιος μέ τά χέρια ἀπλωμένα, καί ἀκούει τοὺς τρεῖς κοσμικούς ἄνδρες πού θέλησαν νά μονάσουν κοντά του.

Γρηγορίου καί τόν ἅγιο Νικόλαο μέ σκηνές τοῦ βίου του· ἀπόσπασμα τής χαλκογραφίας αὐτῆς ἔχει δημοσιεύσει ὁ Π. Μυλωνᾶς¹.

Ὅπως εἶναι γνωστό ἡ μονή Σίμωνος Πέτρας ιδρύθηκε ἀπό τόν ὁσιο Σίμωνα σ' ἓναν ἀπότομο βράχο πάνω ἀπό τή θάλασσα στή δυτική πλευρά τοῦ Ἁγίου Ὄρους. Τά ἀρχικά κτίρια πού θεμελίωσε ὁ ὁσιος συμπληρώθηκαν καί καλλωπίστηκαν μέ τίς γενναῖες δωρεές πού προσέφερε στή μονή ὁ βασιλιάς τής Σερβίας Ἰωάννης Οὐγγλεσης (+ 1371).

Ἡ Σιμωνόπετρα, ὅπως τά περισσότερα μοναστήρια τοῦ Ἁθω, ἔγινε στόχος πειρατικῶν ἐπιδρομῶν καί καταστράφηκε ἀπό τρεῖς μεγάλες πυρκαϊές τό 1580, τό 1626 καί τό 1891. Γιορτάζει τρεῖς φορές τό χρόνο: στίς 25 Δεκεμβρίου τή Γέννηση τοῦ Χριστοῦ, στίς 28 Δεκεμβρίου τή μνήμη τοῦ ὁσίου Σίμωνα, καί στίς 22 Ἰουλίου τή μνήμη τής ἁγίας Μαρίας τής Μαγδαληνῆς, τῆς ὁποίας τό ἀριστερό χέρι σώζεται στή μονή καί τιμᾶται σάν τό πολυτιμώτερό της ἱερό λείψανο.

Στόν Βίο τοῦ ὁσίου Σίμωνα, τά περιστατικά τῆς ζωῆς του καθῶς καί ἡ στενά δεμένη μαζί του ἱστορία τῆς μονῆς παρουσιάζονται μέ τήν μορφή παραστάσεων πού ζωντανεύουν καί ἐμπεδώνουν στή λαϊκή ψυχή τήν πίστη γιά τή θεϊκή προέλευση τῶν σχετικῶν γεγονότων. Παραπλήσιο σκοπό ἐπιδιώκει καί ἡ στάμπα πού εἰκονογραφεῖ, στίς μικρές παραστάσεις πού πλαισιώνουν τό κτιριακό συγκρότημα τῆς μονῆς, τίς πιό σημαντικές καί τίς πιό γραφικές περικοπές τοῦ Βίου. Ἐντυπωσιάζοντας τόν θεατή μέ τήν ἀμεσότητα πού δίνει ἡ εἰκόνα, τόν πληροφορεῖ καί τόν ἐνημερώνει πάνω στά θαυμαστά περιστατικά πού συνδέονται μέ τό μοναστήρι καί τόν κτίτορά του, σάν νά εἶναι ἓνα σύντομο εἰκονογραφημένο συναξάρι.

Γιά τήν καλύτερη κατανόηση τῶν σκηνῶν πού παριστάνονται στή χαλκογραφία ἀκολουθεῖ μιᾷ μικρῇ περίληψη τοῦ Βίου τοῦ ὁσίου Σίμωνα², ὅπως τόν περιγράφει ὁ βιογράφος του μοναχός Ἡσαΐας, μέ ἀναφορά κυρίως στά σημεῖα πού εἰκονογραφοῦνται στή χαλκογραφία.

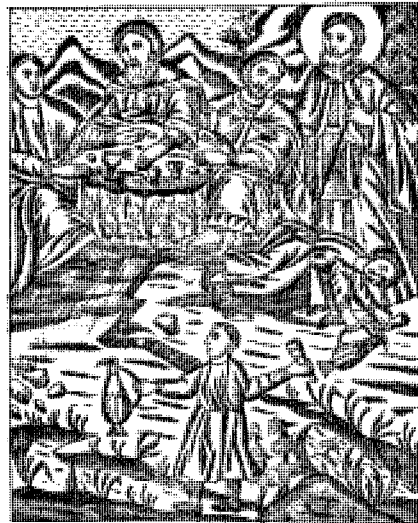
Ὁ ὁσιος Σίμων, μόνασε, ὅπως ἀναφέρει τό συναξάρι, γιά ἓνα μεγάλο διάστημα στόν Ἁθω, στήν ἀρχή κοντά σ' ἓναν σεβασμιο καί αὐστηρό γέροντα καί ἀργότερα μόνος σέ μιᾷ ἐρημικῇ σπηλιά. «Ἀφοῦ δέ εἰς τό σπήλαιον ἐκατοίκησεν,

ἀρματώθη πλέον νά πολεμήσῃ μέ τούς ἀοράτους ἐχθρούς του δαίμονας». Ἐνα βράδυ πού προσευχόταν «ἰδοὺ μετεμορφώθη ὁ μικρός δαίμων εἰς ἕνα μεγαλώτατον καί φοβερώτατον δράκοντα καί φαίνεται ἔμπροσθέν του καί ἤνοιξε τό στόμα του διά νά τόν καταπίῃ. ἰλλά μή ἔχοντας ἐξουσίαν παρὰ Θεοῦ δέν τόν ἐκατάπινε ἀμή τόν ἔδερνεν εἰς ταῖς πλάταις μέ τήν οὐράν του» (εἰκ. 65). Ὁ ὁσῖος τόν ἐξουδετέρωσε ἐπικαλούμενος τή βοήθεια τοῦ Θεοῦ καί τῆς Παναγίας.

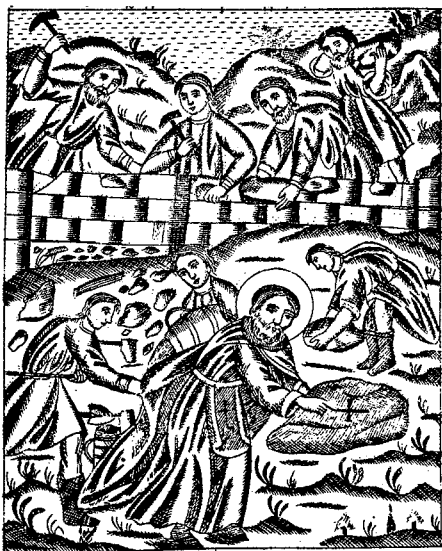
Στή συνέχεια τοῦ συναξαριοῦ περιγράφεται τό ὄραμα πού παρακίνησε τόν ὁσιο νά ἰδρύσῃ τή μονή του. Καθώς πλησίαζαν τά Χριστοῦγεννα βγαίνοντας ἀπό τή σπηλιά του «βλέπει θέαμα φοβερόν· τοῦ ἐφαίνετο ὡσάν νά ἔχωρίζετο ἕνας ἀστήρ ἀπό τόν οὐρανόν καί ἐστέκετο ἐπάνω εἰς τήν ἀντικρύ πέτραν» (εἰκ. 66). Καί ὅταν ἔφτασε ἡ νύχτα τῶν Χριστοῦγέννων δέν βλέπει μόνον τόν ἀστέρα, ἀλλά ἀκούει τρεῖς φορές τή φωνή τῆς Παναγίας: «ἐδῶ πρέπει νά θεμελιώσῃς, ὦ Σίμων, τό κοινόβιον σου καί νά σώσῃς ψυχάς». Καί τότε τοῦ φάνηκε πώς βρέθηκε στή Βηθλεέμ τῆς Ἰουδαίας μαζί μέ τούς ποιμένες καί ἄκουγε νά ψέλνουν τό «δόξα ἐν ὑψίστοις Θεῷ». «Τότε, λέγει, ἄρχισε νά μοῦ φεύγει ὁ τρόμος καί ἡ ἔκστασις καί εὐφραίνόμην πνευματικῶς, ὡσάν νά ἔβλεπα παροῦσαν τήν Δέσποινα Θεοτόκον, καί τόν δίκαιον Ἰωσήφ μέ τούς υἱούς του, καί τόν Κύριόν μας νήπιον ἐσπαργανωμένον μέσα εἰς τήν φάτνην» (εἰκ. 67). Δέν πέρασαν πολλές μέρες ἀπό τά Χριστοῦγεννα καί παρουσιάστηκαν στόν ὁσιο «τρεῖς ἄνδρες κοσμικοί αὐτάδελφοι καί πλούσιοι» πού θέλησαν νά μονάσουν κοντά του (εἰκ. 66). Ὁ Σίμων μετά ἀπό πολλές παρακλήσεις τούς δέχτηκε, μέ τή σκέψη πώς θά τόν βοηθοῦσαν νά κτίσῃ τό κοινόβιό του. Τούς διηγήθηκε τό ὄραμα καί τούς παρακάλεσε νά φέρουν οἰκοδόμους. Οἱ οἰκοδόμοι ἦρθαν καί ὁ Σίμων τούς ἔδειξε τόν τόπο ὅπου ἤθελε νά χτιστεῖ ἡ ἐκκλησία καί ἡ μονή. «Ἀλλ' ἐκεῖνοι βλέποντες τό ἀπόκρημνον καί κινδυνῶδες τοῦ τόπου τοῦ ἀποκρίνονται· τί λέγεις, ἀββᾶ; χορατεύεις ἢ ἀληθεύεις; τῶν ἀδυνάτων εἶναι νά ἐπιχειρισθοῦμεν αὐτοῦ οἰκοδομήν, ἐπεὶ καί στοχαζόμεθα ὅτι μέλλει νά κινδυνεύσῃ ὄχι μόνον ἡ ἐδική μας ζωή, ἀλλά καί ἐκεῖνων ὅπου ἔχουν νά κατοικήσουν εἰς αὐτόν τόν τόπον τόν ἐπικίνδυνον». Λίγο ἀργότερα, τήν ὥρα πού ἔτρω-

67. «Ἡ Γέννησις τοῦ Χριστοῦ». Ἡ Παναγία καί ὁ Ἰωσήφ γονατίζουν μπροστά στή φάτνη τοῦ Χριστοῦ στήν εἴσοδο μιᾶς σπηλιάς. Δίπλα στόν Ἰωσήφ στέκει ἕνας βοσκός· ὁ ἄνδρας στήν ἀντίστοιχη θέση κοντά στήν Παναγία ἴσως εἶναι ἕνας ἀπό τούς γιούς τοῦ Ἰωσήφ. Ἀπό ἀριστερά φτάνουν τρεῖς μάγοι καβαλλάρηδες καί ἀπό δεξιά ἕνας βοσκός μέ τά πρόβατά του. Πάνω ἀπό τή σπηλιά τό ἄστρο τῆς Βηθλεέμ καί τέσσερις ἄγγελοι πού δοξολογοῦν.

68. «Ὁ ὑπηρετής πεσών ἐκ τοῦ ὕψους οὐδέν ἐβλάβη». Ἐπάνω δεξιά ὁ ὁσῖος ὀρθῶς καί δίπλα του τρεῖς οἰκοδόμοι καθιστοί σέ στρωμένο τραπέζι. Ὁ ὑπηρετής παριστάνεται τήν ὥρα πού πέφτει στό γκρεμό καί πάλι κάτω, ὀρθῶς, μέ τό κανάτι καί τό ποτήρι στά χέρια.

69. «Ὁ Ἅγιος ἐν τῇ οἰκοδομῇ τοῦ μοναστηρίου αἶρει τὸν μέγα λίθον». Ὁ ὁσιος Σίμων σηκώνει «τὸν μέγα λίθον» καὶ πίσω οἱ οἰκοδόμοι κτίζουν ἓνα τοῖχο τῆς μονῆς.

70. «Ἀορασία ἐπάταξε τοὺς βαρβάρους μαστίζοντας τὸν Ἅγιον». Στὴν ἀκρογιαλιά εἶναι συναθροισμένοι Σαρακηνοὶ μὲ τὸν ἀρχηγό τους κι ἓνας μοναχός. Ὁ ὁσιος εἶναι γονατιστός μπροστά σ' ἓνα πειρατὴ πού ἐτοιμάζεται νά τὸν ἀποκεφαλίσῃ μὲ τὸ σπαθί του. Στὴ θάλασσα φαίνονται τὰ πλοῖα τῶν πειρατῶν καὶ στὴ γωνία πάνω δεξιά τὸ μοναστήρι.

γαν, ὁ ὑπηρέτης πού κερνοῦσε τὸ κρασί παραπάτησε καὶ ἔπεσε στοῦ βάραθρο καὶ οἱ οἰκοδόμοι θυμωμένοι κακομίλησαν στούν ὄσιο πού καθόταν σιωπηλὸς καὶ προσευχόταν.

«Δέν ἀπέρασε μισή ὥρα, καὶ ἰδοὺ ἤρχετο ἀπὸ τὸ ἄλλο μέρος ὁ κρημνισθεὶς Ἀδελφός, ὅλος ὑγιής, καὶ παντάπασιν ἀβλαβής, τῇ βοηθείᾳ τῆς παναμώμου Παρθένου, βαστῶντας τὸ ποτήριον καὶ τὸ ἀγγεῖον μὲ τὸ κρασί, ὅχι μόνον ἀσύντριπτα, ἀλλὰ καὶ χωρὶς νά χυθῇ τελείως τὸ κρασί» (εἰκ. 68). Οἱ χτίστες τότε, μετανοιωμένοι, ζήτησαν ἀπὸ τὸν ὄσιο νά τοὺς κάνει μοναχοὺς καὶ ἄρχισαν ἀμέσως τὴ δουλειά. Καθὼς προχωροῦσε τὸ χτίσιμο, χρειάστηκαν μεγάλες πέτρες γιὰ νά θεμελιώσουν τίς γωνίες. Ὁ ὄσιος τοὺς πρόσταξε νά σηκώσουν μιὰ τεράστια πέτρα κι ἐκεῖνοι γέλασαν, νομίζοντας ὅτι ἀστειεύεται. Ὁ Σίμων τότε τὴν σήκωσε μόνος του, τὴ σφράγισε μὲ τὸ σημεῖο τοῦ σταυροῦ καὶ τὴν στερέωσε στὰ θεμέλια (εἰκ. 69).

Ὅταν τελείωσε τὸ μοναστήρι, πού ὀνομάστηκε ἀπὸ τὸν ὄσιο Νέα Βηθλεέμ «διὰ τὸν φανέντα ἀστέρα», ἔφτασαν μιὰ μέρα στοῦ λιμάνι τῆς μονῆς Σαρακηνοὶ πειρατές. Ὁ Σίμων γιὰ νά τοὺς προλάβει νά μὴν κάψουν τὸ μοναστήρι, πῆγε νά τοὺς προὔπαντήσῃ μὲ δῶρα. Οἱ πειρατές δέν ἀρκέστηκαν στὰ δῶρα καὶ ζήτησαν τὸν ἡγούμενο γιὰ νά πάρουν τοὺς θησαυροὺς τοῦ μοναστηριοῦ. Δέν πίστεψαν ὅτι ὁ Σίμων μὲ τὴν ἀπλή του περιβολή ἦταν ὁ ἡγούμενος, καὶ «ὁ πλέον φονικώτερος τῶν ἄλλων εὐγαλεν τὸ σπαθί του διὰ νά κόψῃ τὴν ἱεράν τοῦ Ὁσίου κεφαλὴν» (εἰκ. 70). Ὁ Σίμων σώθηκε ἀπὸ τὸν ἄγγελο πού ἔστειλε ὁ Θεός καὶ «ἡ μὲν χεὶρ τοῦ αὐθάδους ἐκείνου ἔμεινε κρεμαμένη κατὰ ξηρος, οἱ δὲ λοιποὶ ἀορασία ἐπατάχθησαν». Ὁ ὄσιος ὅμως, ἀπὸ φιλάνθρωπια, τοὺς γιάτρεψε μὲ λάδι ἀπὸ τὸ καντήλι τοῦ Χριστοῦ (εἰκ. 71).

Ὁ ὄσιος Σίμων πέθανε σὲ μεγάλη ἡλικία (εἰκ. 72), ἀλλὰ τὰ θαύματά του, συνεχίστηκαν καὶ μετὰ τὸ θάνατό του. Θεράπευσε τὴ δαιμονιζόμενη κόρη τοῦ Σέρβου βασιλιᾶ Ἰωάννη Οὐγγλεση (εἰκ. 73) κι ἐκεῖνος ἀπὸ εὐγνωμοσύνη ζήτησε ἀπὸ τὴ Σύναξη τοῦ Ὁρους τὴν ἄδεια νά κτίσῃ «βασιλικῶς καὶ μεγαλοπρεπῶς» τὴ μονή καὶ τῆς χάρισε μὲ χρυσόβουλλο πολλὰ καὶ πλούσια μετόχια. Γι' αὐτὸ μνημονεύεται καὶ σάν κτίτορας τοῦ μοναστηριοῦ. Ὁ γιός του μετὰ ἀπὸ χρόνια ἔγινε μο-

ναχός στή Σιμωνόπετρα μέ τό ὄνομα Ἰωάσαφ καί δούλεψε ἐκεῖ σάν κηπουρός χωρίς νά ἀποκαλύψει τήν καταγωγή του παρά μόνο τήν ἡμέρα τοῦ θανάτου του.

Ἄλλο θαῦμα πού μνημονεύει τό συναξάρι ἀφορᾷ ἕναν μοναχό πού ἀρνήθηκε νά ἐκκλησιασθεῖ τήν ἡμέρα τῆς γιορτῆς τοῦ ὁσίου Σίμωνα καί κλείστηκε βλαστημώντας στό κελλί του. Ὁ ὁσιος παρουσιάστηκε στόν ὕπνο του μέ δύο μαθητές του καί γιά νά τόν τιμωρήσει τοῦ ράβδισε τά πόδια (εἰκ. 74). Ὁ μοναχός ἀπό τόν πόνο ξύπνησε ἐντρομος καί μέ κλάματα ἔτρεξε μετανιωμένος στήν ἐκκλησία.

Ἡ χαλκογραφία ἀνήκει στήν ἀξιόλογη συλλογή χαρακτηριστικῶν τῆς Ἱ. Μονῆς Σίμωνος Πέτρας. Χαράχτηκε στό Ἅγιο Ὄρος τό 1868. Ἡ χάλκινη μήτρα ἔχει ὕψος 78,5 ἐκ. καί πλάτος 57,5 ἐκ. Κάτω ἀπό τήν παράσταση, ἀριστερά, ὑπάρχει ἡ ἀκόλουθη ἀφιερωτική ἐπιγραφή:

«+ Ἡ παροῦσα νέα εἰκονογραφία, τῆς Ἱ(ερᾶς) Σε(βασμίας) Βασι(λικῆς) πατριαρχ(ικῆς) κ(αί) Σταυροπηγ(ιακῆς) Κοινοβιακῆς Μονῆς, Σίμωνος πέτρας τῆς ἐν τῷ / Ἀγίῳ Ὄρει κειμένης, σεμνυνομένης τε ἐπ' ὀνόματι, τῶν Χριστοῦ γενεθλίων, ἐχαλκοχαράχθη δι' ἐξόδων τῆς αὐτῆς, ἐπί ἡγουμε(νίας) Νεοφύτου Ἱε/ρομ(ονάχου) εἰς μνημόσυνον τοῦ ἀοιδίμου κτήτορος ταύτης Ἰωάννου Οὐγγλεση βασιλέως Σερβίας κ(αί) πάσης Ῥωμανίας. ἐν Ἀγίῳ ὄρει τοῦ Ἁθω. 1868 τῇ 20 Μ(αΐου)».

Ἀνάλογη ἐπιγραφή στά σερβικά βρίσκεται στήν ἀντίστοιχη θέση δεξιά. Οἱ δεκατρεῖς μικρές σκηνές πού πλαισιώνουν τή μονή συνοδεύονται ἀπό ἐπεξηγηματικές ἐπιγραφές ἐλληνικές καί σερβικές, χαραγμένες στά διαχωριστικά κενά. Μόνο στά τρία εἰκονίδια τῆς ἐπάνω ζώνης οἱ ἐπιγραφές βρίσκονται μέσα στήν εἰκόνα.

Κάτω, στό ἐξωτερικό πλαίσιο τῆς χαλκογραφίας, διακρίνεται τό ὄνομα τοῦ χαρακτή: «Ἐχαλκοχαράχθη Διά χειρός Ἰωάννου Κω(νσταντίνου) λεσβίου». Ὁ χαρακτής εἶναι κατὰ πάσα πιθανότητα ὁ Ἰωάννης Κωνσταντίνου Καλδῆς ἀπό τή Μυτιλήνη πού εἶναι γνωστός κι ἀπό ἄλλες δέκα περίπου χαλκογραφίες πού φιλοτέχνησε στό Ἅγιον Ὄρος ἀπό τό 1858 ὡς τό 1870 καί στίς ὁποῖες οἱ ὑπογραφές εἶναι διατυπωμένες κατὰ διάφορους τρόπους, ὅπως: χεῖρ Ἰωάννου, χεῖρ

71. «Ὁ Ἅγιος τῇ χρήσει τοῦ ἐλαίου ἰατρεῦει τοὺς βαρβάρους». Ἀριστερά ὁ ὁσιος συνοδευόμενος ἀπό μοναχοὺς ἀλείφει μέ λάδι τά μάτια τοῦ πειρατῆ πού στέκει μπροστά του, ἐνῶ περιμένουν καί οἱ ἄλλοι ὀπλισμένοι σύντροφοί του πού ἔχασαν τό φῶς τους.

72. «Ἡ κοίμησις τοῦ Ἀγίου Σίμωνος». Ὁ ἅγιος εἶναι ξαπλωμένος σέ νεκρική κλίνη μέσα στήν ἐκκλησία καί γύρω οἱ μοναχοὶ κλαίουν ἀπαρηγόρητα γιά τή στερήσή του.

73. «Ὁ Βασιλεὺς προσευχόμενος τῷ Ἀγίῳ ἢ θυγατρὶ του ἰᾶται». Ὁ βασιλιάς Ἰωάννης Οὐγγλέσης στήν ἐκκλησία τοῦ παλατιοῦ του προσεύχεται γονατιστός μπροστά στοῦ εἰκονοστάσι τοῦ ἁγίου Σίμωνα. Στό πλακόστρωτο δάπεδο τοῦ ναοῦ εἶναι ξαπλωμένη ἡ δαιμονιζόμενη κόρη του.

74. «Ὁ Ἅγιος ἀοράτως μαστίζει τόν μοναχόν ἀμελοῦντα». Ὁ ὁσιος παρουσιάζεται σέ σύννεφο ἀπό ἀριστερά καί κρατᾷ στό δεξιόν του χέρι ραβδί, ἐνῶ δύο μαθητές του σηκώνουν τά πόδια τοῦ ξαπλωμένου στοῦ κρεβάτι μοναχοῦ γιά νά τόν τιμωρήσει ὁ ὁσιος.

Ἰωάννου Κων., χεῖρ Ἰωάννου Κωνσταντίνου, χεῖρ Ἰωάννου Λεσβίου, χεῖρ Ἰωάννου Κων. Καλδῆ Λεσβίου³.

Δέν μπορεῖ νά ὑποστηριχθεῖ μέ βεβαιότητα ὅτι ὀφείλεται στόν χαρακτή Ἰωάννη Καλδῆ ἡ ἀρχική σύνθεση τῆς παράστασης τούτης. Εἶναι πιθανό τό ἴδιο θέμα νά εἶχε φιλοτεχνηθεῖ παλαιότερα ἀπό ἄλλο χαρακτή καί αὐτό τό πρότυπο νά ἀκολουθήσε ὁ Ἰωάννης γιατί ἔχει διαπιστωθεῖ ὅτι καί τά ἄλλα του χαρακτικά στηρίζονται, τίς περισσότερες φορές, σέ προγενέστερες ἀνάλογες στάμπες. Ἡ διατύπωση ἄλλωστε τῆς ἀφιερωτικῆς ἐπιγραφῆς πού χαρακτηρίζει τήν παρούσα χαλκογραφία ὡς «νέα», προϋποθέτει ἕνα παλαιότερο πρότυπο. Τέτοιο ὅμως ἔργο, πού νά παρουσιάζει τή μονή πλαισιωμένη μέ μικρές σκηνές τοῦ βίου τοῦ ὁσίου Σίμωνα, δέν ἔχει ἐντοπισθεῖ ὡς τώρα. Θά πρέπει λοιπόν ἡ λέξη «νέα» εἴτε νά ἀναφέρεται σέ κάποια χαλκογραφία, πού δέν ἔχει ἐπισημανθεῖ ἀκόμα, εἴτε στή γνωστή ἀλλά διαφορετική ἀπεικόνιση τῆς μονῆς πού χαράχθηκε τό 1836 καί τῆς ὁποίας μιᾶ ἐκτύπωση σώζεται στή Βρετανική Βιβλιοθήκη στό Λονδίνο⁴. Στή χαλκογραφία αὕτη (βλ. εἰκ. 76) τό μοναστήρι ἔχει σχεδιασθεῖ ἀπό ἄλλη ὀπτική γωνία καί ἐπεκτείνεται σ' ὅλο τό πλάτος τῆς εἰκόνας. Ἐπάνω συμπληρώνεται μέ τρεῖς μικρές παραστάσεις τοῦ ὁσίου Σίμωνα, τῆς Γέννησης τοῦ Χριστοῦ, καί τῆς ἁγίας Μαγδαληνῆς καί συνοδεύεται κάτω ἀπό τήν ἀκόλουθη ἀφιερωτική ἐπιγραφή:

ΑΥΤΗ Η ΙΕΡΑ ΜΟΝΗ ΥΠΑΡΧΕΙ ΤΟΥ ΣΙΜΩΝΟΣ ΠΕΤΡΑΣ ΟΝΟΜΑΖΟΜΕΝΗ ΤΙΜΩΜΕΝΗ ΕΠ ΟΝΟΜΑΤΙ ΤΩΝ ΤΟΥ ΧΡΙΣΤΟΥ ΓΕΝΕΘΛΙΩΝ ΚΕΙΜΕΝΙ / ΕΝ ΤΩ ΑΓΙΩ ΟΡΕΙ ΤΟΥ ΑΘΩ ΕΧΑΡΑΧΘΗ ΔΕ ΔΑΠΑΝΗ ΚΑΙ ΠΡΟΤΡΟΠΗ ΤΟΥ ΠΑΝΟΣΙΩΤΑΤΟΥ ΑΓΙΟΥ ΚΑΘΗΓΟΥΜΕΝΟΥ. ΤΗΣ ΑΥΤΗΣ ΜΟΝΗΣ ΚΥΡΙΟΥ / ΑΜΒΡΟΣΙΟΥ ΕΝ ΤΗ ΣΚΗΤΗ ΤΩΝ ΚΑΡΕΩΝ ΕΝ ΕΤΕΙ + ΑΩΛΣΤ +

Τό ἴδιο εἰκονογραφικό θέμα μέ ἐλάχιστες τροποποιήσεις ἀντέγραψε ὁ Ἰωάννης τό 1870. Ἡ χαλκογραφία βρίσκεται καί αὕτη στή συλλογή τῆς Ἱ. Μονῆς Σίμωνος Πέτρας (βλ. εἰκ. 77). Ἔχει ὕψος 43 ἐκ. καί πλάτος 38 ἐκ. Ἐδῶ ἀξίζει νά σημειωθεῖ ὅτι κάποια ιδιαίτερη σχέση πρέπει νά συνέδεε τήν οἰκογένεια Καλδῆ μέ τή Σιμωνόπετρα, γιατί καί ὁ πατέρας τοῦ Ἰωάννη, Κωνσταντῖνος Καλδῆς, εἶναι ἐκεῖνος πού χρηματοδότησε τήν ἐκτύπωση, ὅπως φαίνεται ἀπό τήν

ἀφιερωτική ἐπιγραφή πού συνοδεύει τή στάμπα:

Η ΠΑΡΟΥΣΑ ΕΙΚΩΝ ΥΠΑΡΧΕΙ ΤΟΥ ΙΕΡΟΥ ΚΟΙΝΟΒΙΟΥ ΜΟΝΗ ΤΟΥ ΣΙΜΩΝΟΣ ΠΕΤΡΑΣ ΤΟΥ ΕΝ ΤΩ ΑΓΙΩ ΟΡΕΙ ΤΟΥ ΑΘΩ / ΕΧΑΡΑΧΘΗ ΔΕ ΔΙΑ ΕΞΟΔΩΝ ΤΟΥ ΚΥΡΙΟΥ ΜΑΚΑΡΙΤΟΥ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ ΚΑΛΛΑΔΗ ΜΗΤΗΛΑΙΝΕΟΥ ΑΠΟ ΧΟΡΙΩΝ ΠΛΩ/ΜΑΡΗ ΕΙΣ ΜΝΗΜΟΣΥΝΟΝ ΑΥΤΩΝ ΑΙΩΝΙΟΝ ΧΕΙ[P] ΙΩΑΝΝΟΥ. 1870 ΜΑΡΤΙΟΥ 27.

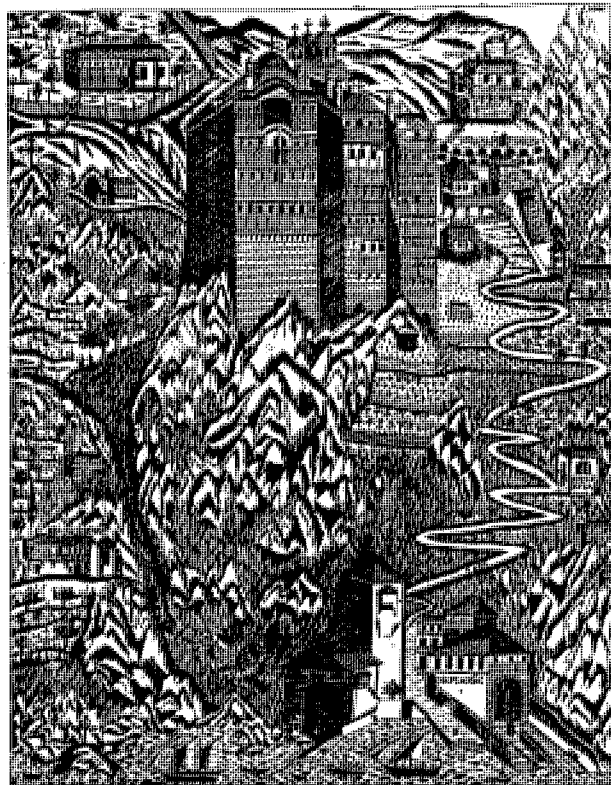
Ἐπιστρέφοντας στό κύριο θέμα μας, συνεχίζουμε μέ μιὰ σύντομη περιγραφή τῆς χαλκογραφίας τοῦ 1868.

Στό κέντρο τῆς χαλκογραφίας, σέ ὀρθογώνιο πλαίσιο, παριστάνεται τό φρουριακό συγκρότημα τῆς μονῆς Σίμωνος Πέτρας (εἰκ. 75). Τό ψηλό ἐπταόροφο κτίριο εἶναι χτισμένο σέ ἀπότομους βράχους πού ὀρθώνονται πάνω ἀπό μιὰ στενή λουρίδα θάλασσας, ὅπου διακρίνονται βάρκες καί ἱστιοφόρα. Στήν ἀνατολική πλευρά, δεξιά, ὁ δρόμος μέ τίς πολλές στροφές ἀποτελεῖ τή μόνη πρόσβαση πρός τή μονή· ξεκινάει ἀπό τήν ἀκρογιαλιά, πίσω ἀπό τόν ἄρσανά μέ τόν πύργο του, περνάει ἀπό ἕνα «προσκυνητάρι» καί μέσα ἀπό ἐλαιῶνες καί κήπους φτάνει στό μοναστήρι. Ἐκεῖ πού τελειώνει ὁ δρόμος σημειώνονται μέ μικρές ἐπιγραφές διάφορα βοηθητικά κτίρια τῆς μονῆς, «τό χαλκιαδεῖον», «οἱ καμάρες τοῦ νεροῦ», «ὁ μῆλος». Στή γωνία, ἐπάνω, ἡ κορυφή τοῦ Ἁθω, ὁ «Ἁθων(α)ς».

Ἀριστερά ἀπό τή μονή σέ ἀνηφορικό τοπίο, ἔχουν σχεδιασθεῖ χαμηλά τό κελλί τοῦ Ἁγίου Ἰωάννου τοῦ Θεολόγου καί ἐπάνω τό σπίτι μέ τήν ἐκκλησία τοῦ Ἁγίου Δημητρίου πού περιβάλλεται ἀπό ξύλινο φράκτη. Ἡ μικρή ἐπιγραφή ἐπάνω: «Ὁ ἀστήρ ἐμήνυσε τήν ὁδὴ ἐπὶ πέτρας κτισθεῖσαν Μονήν» συνδέει τήν ἱδρυση τοῦ μοναστηριοῦ μέ τό ὄραμα τοῦ ὁσίου Σίμωνα.

Ἀπό τὰ δεκατρία εἰκονίδια πού περιβάλλουν τό κεντρικό θέμα ἔχουν τοποθετηθεῖ τρία στήν ἐπάνω ζώνη, τέσσερα στήν κάτω καί ἀνά τρία συμμετρικά ἀπό κάθε πλευρά.

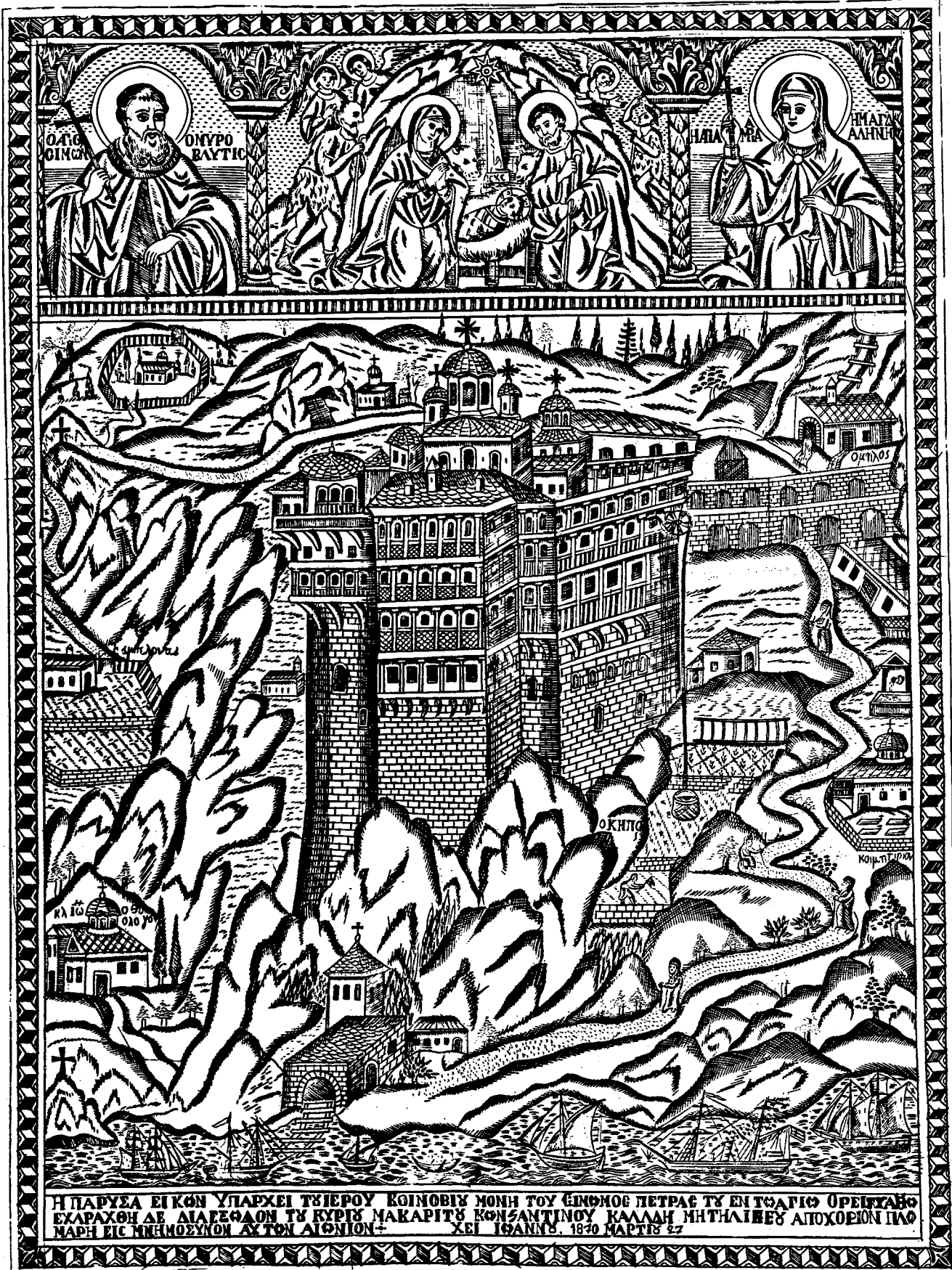
Στήν ἐπάνω ζώνη παριστάνονται ἀριστερά ὁ ὁσιος Σίμων (εἰκ. 78), στήν ἀντίστοιχη θέση δεξιά ἡ ἁγία Μαρία ἡ Μαγδαληνή (εἰκ. 80), καί στό κέντρο, σέ μεγαλύτερο σχῆμα, ἡ Γέννηση τοῦ Χριστοῦ (εἰκ. 67). Οἱ τρεῖς αὐτές παραστάσεις εἰκονίζουν τίς τρεῖς μεγάλες γιορτές τῆς Σιμωνόπετρας. Στό τρίτο εἰκονίδιο τῆς κάτω ζώνης εἰκονίζεται ὁ ὁσιος Ἰωάσαφ (εἰκ. 79).

75. «Ὁ ἀστήρ ἐμήνυσε τήν ὁδὴ ἐπὶ πέτρας κτισθεῖσαν Μονήν». Τό κεντρικό θέμα τῆς χαλκογραφίας τοῦ 1868. Ὁ λαϊκός τεχνίτης φροντίζει νά δώσει μιὰ ὅσο γίνεται πιστότερη ἀπεικόνιση τῶν ἰδιαίτερων ἀρχιτεκτονικῶν στοιχείων τοῦ μοναστηριοῦ καί τῶν βοηθητικῶν του κτισμάτων καί νά τονίσει τίς ἰδιομορφίες τοῦ περιβάλλοντος χώρου.

76. Χαλκογραφία της Σιμωνόπετρας τοῦ ἔτους 1836. Χαράχθηκε στίς Καρυές τοῦ Ἁγίου Ὄρους μέ προτροπή καί δαπάνη τοῦ ἡγουμένου Ἀμβροσίου.

77. Χαλκογραφία της Σιμωνόπετρας τοῦ ἔτους 1870. Χαράχθηκε ἀπὸ τὸν Ἰωάννη Καλδῆ τὸν Λέσβιο, μέ ἔξοδα τοῦ πατέρα του Κωνσταντίνου, καί ἀντιγράφει μέ ἐλάχιστες τροποποιήσεις τὴν προηγούμενη χαλκογραφία.

78. Ὁ Ἅγιος Σίμων ὁ Μυροβλύτης.
Ὁ ὅσιος Σίμων παριστάνεται ὄρθιος, ὁλόσωμος, στηρίζεται μέ τό δεξιόν χέρι στό ραβδί του καί μέ τό ἀριστερό κρατάει ἀνοιχτό εἰλητήριο μέ τήν ἐπιγραφή: «δευτε τεκνα ακουσατε μου φοβο[ν] Κυρίου διδαξον υμα[ς]».

79. «Ὁ ἐν τῇ ἰδίᾳ Μονῇ ἀσκήσας ὅσιος Ἰωάσαφ, υἱός τοῦ βασιλέως». Ὁ μοναχός Ἰωάσαφ, ὁ γιός τοῦ Σέρβου βασιλιᾷ Ἰωάννη Οὐγκλεση, κρατάει σταυρόν στό δεξιόν χέρι καί εἰλητήριο χωρίς ἐπιγραφή στό ἀριστερό.

Τά υπόλοιπα ἑννέα εἰκονίδια παριστάνουν τόν κτίτορα τῆς μονῆς σέ διάφορες σκηνές παρμένες ἀπό τό βίο του. Μία ἀφορᾷ τίς ταλαιπωρίες του ἀπό τό δράκοντα (65), μία τό ὄραμα (66), δύο τό χτίσιμο τῆς μονῆς (68, 69), δύο τό ἐπεισόδιο μέ τοὺς Σαρακηνούς (70, 71), μία τήν κοίμησιν τοῦ ὁσίου (72) καί δύο παριστάνουν θαύματα πού συνέβησαν μετά τό θάνατό του (73, 74). Μόνο τά τέσσερα εἰκονίδια (65, 66, 68, 69) ἔχουν τοποθετηθεῖ στή σωστή χρονολογική σειρά.

Τό κεντρικό θέμα τῆς χαλκογραφίας, ἡ ἀναπαράσταση τῆς Σιμωνόπετρας, ἀποτελεῖ κλασικό παράδειγμα ἀγιορεϊτικῆς χαρακτηριστικῆς. Ὁ λαϊκός τεχνίτης μέ χαρακτηριστική ἀφέλεια ἀποδίδει σχηματικά τή μονή καί τό τοπίο, ἀγνοώντας προοπτική καί βάθος. Φροντίζει ὅμως συγχρόνως νά δώσει μιά ὅσο γίνεται πιστότερη ἀπεικόνισιν τῶν ἰδιαίτερων ἀρχιτεκτονικῶν στοιχείων τοῦ μοναστηριοῦ καί τῶν βοηθητικῶν του κτισμάτων καί νά τονίσει τίς ἰδιομορφίες τοῦ περιβάλλοντος χώρου, ὅσο βέβαια τοῦ τό ἐπιτρέπει ὁ γενικός του σχεδιασμός.

Ἀναφορικά μέ τά εἰκονίδια μπορεῖ νά σημειωθεῖ ὅτι οἱ παραστάσεις τοῦ ὁσίου Σίμωνα, τῆς ἁγίας Μαγδαληνῆς καί τοῦ ὁσίου Ἰωάσαφ (εἰκ. 78, 80, 79), ἡ Γέννησις τοῦ Χριστοῦ καί ἡ κοίμησις τοῦ ὁσίου (εἰκ. 67, 72) ἀκολουθοῦν ἀνάλογα γνωστά εἰκονογραφικά πρότυπα.

Οἱ υπόλοιπες σκηνές πρέπει νά ἔχουν σχεδιασθεῖ εἰδικά γιά τήν στάμπα τῆς Σιμωνόπετρας, ἐκτός ἂν ὑπῆρχαν στόν Ἄθω (καί τοῦτο δέν εἶμαι σέ θέση νά τό γνωρίζω) φορητές εἰκόνες ἢ τοιχογραφίες μέ σκηνές ἀπό τό βίο τοῦ ὁσίου πού θά μπορούσαν νά ἔχουν χρησιμοποιηθεῖ σάν πρότυπα.

Ὁ χαρακτής κατόρθωσε μέ ἀρκετή ἐπιτυχία νά ἀποδώσει τίς πολυπρόσωπες σκηνές στόν περιορισμένο χώρο πού εἶχε στή διάθεσή του. Στή σκηνή μέ τό δράκοντα (εἰκ. 65) κινήθηκε μέ σχετική ἄνεση, γιατί εἶχε νά σχεδιάσει μόνο τόν ὄσιο καί τό φοβερό θηρίο. Στό ὄραμα ὅμως (εἰκ. 66) καί στή σκηνή τοῦ ὑπηρέτη πού πέφτει στόν γκρεμό (εἰκ. 68) ἀναγκάστηκε οὐσιαστικά νά συμπτύξει δύο, χρονικά συνεχόμενα, ἐπεισόδια σέ μιά παράστασι, τοποθετώντας τό ἕνα στήν ἐπάνω ζώνη τοῦ εἰκονιδίου καί τό δεύτερο στήν κάτω. Γι' αὐτό ἐμφανίζονται στήν ἴδια παράστασι ἀπό

δυό φορές ὁ ὅσιος (εἰκ. 66) καί ὁ ὑπηρέτης (εἰκ. 68).

Στή σκηνή τοῦ ὁράματος ὁ χαρακτήρας φρόντισε νά βρεθεῖ στό ὁπτικό πεδίο τοῦ ὁσίου ἡ παράσταση τῆς Γέννησης τοῦ Χριστοῦ πού εἶναι τοποθετημένη στό κέντρο τῆς ἐπάνω ζώνης, ἔτσι πού νά ὀλοκληρώνεται ἡ περιγραφή τοῦ ὁράματος. Στό ἐπεισόδιο μέ τούς Σαρακηνοὺς προτίμησε νά διαθέσει δύο εἰκονίδια γιά νά παραστήσει στό ἓνα τίς ἄγριες διαθέσεις τῶν πειρατῶν (εἰκ. 70) καί στό ἄλλο τήν φιλόνητο χεירוνομία τοῦ ὁσίου (εἰκ. 71). Γιά νά δηλώσει τόν κλειστό χῶρο χρησιμοποίησε τίς καμάρες στό βάθος τῆς εἰκόνας (εἰκ. 72, 73, 74) καθώς καί τό πλακόστρωτο δάπεδο (εἰκ. 72, 73).

Οἱ παραπάνω σκηνές εἶναι πού δίνουν στή χαλκογραφία τό ἀφηγηματικό της ὕφος. Σχεδιασμένες μέ ἀπλοϊκή τεχνοτροπία κατορθώνουν νά ἀποδώσουν πιστά τίς σχετικές περικοπές τοῦ συναξαρίου πού κινοῦν τήν περιέργεια καί τό ἐνδιαφέρον τοῦ προσκυνητῆ, γιά τόν ὁποῖο οὐσιαστικά προορίζονται, καί ζωντανεύουν στά μάτια του τή μακραίωνη καί θαυμαστή ἱστορία τοῦ μοναστηριοῦ.

80. Ἡ Ἁγία Μαγδαληνή.

Ἡ ἁγία Μαρία ἡ Μαγδαληνή εἰκονίζεται ὁλόσωμη, στό δεξι κρατάει σταυρό καί στό ἀριστερό μυροδοχεῖο.

1. Παῦλος Μυλωνᾶς, 'Ο Ἄθως καί τά μοναστηριακά ἱδρύματα μέσ' ἀπό παλῆς χαλκογραφίες καί ἔργα τέχνης, Ἀθήνα, 1963, σ. 172, πίν. 74.
2. Χρησιμοποιοῦ τήν ἔκδοση: Βίος καί Πολιτεία τοῦ Ὁσίου καί Θεοφόρου Πατρός ἡμῶν Σίμωνος τοῦ Ἀθωνίτου τοῦ ἐν τῇ Πέτρᾳ ἀσκήσαντος καί μῦρον ἀναβλύσαντος. Νέον Λειμωνάριον, Βενετία, 1819, σ. 89-99. Βλ. στόν τόμο αὐτό σ. 40-49.
3. Τά θέματα τῶν χαρακτικῶν εἶναι τά ἀκόλουθα:
'Ο Ἀρχάγγελος Μιχαήλ καί ὁ φιλάργυρος πλούσιος (1858), τό Κουβούκλιο τοῦ Παναγίου Τάφου (1865), ὁ ἅγιος Γεώργιος Ἰωαννίνων (1865), ὁ ἅγιος Βασίλειος (1866), ἡ Γέννηση καί ἡ Βάπτισις τοῦ Χριστοῦ (1867), ἡ ἁγία Αἰκατερίνη καί πέντε ἅγιοι (1868), Τρίμορφο (1868), Ἰ. Μ. Σίμωνος Πέτρας (1868), ὁ ἅγιος Μόδεστος (1869), Ἀντιμήνσιο (1869), Ἀντιμήνσιο (1870), Ἰ. Μ. Σίμωνος Πέτρας (1870).
4. Βρίσκεται στό τμήμα χειρογράφων τῆς Βιβλιοθήκης, ἐνσωματωμένη στήν ἀρχή τοῦ χειρογράφου Addit. 36900. Ἡ χάλκινη μήτρα σώζεται στή Μεγίστη Λαύρα.

ΕΥΡΕΤΗΡΙΟ ΟΝΟΜΑΤΩΝ

- Ἀβράμοβιτς Δημ. 17, 53
 Ἀθανάσιος Μεγίστης Λαύρας (Ἀθωνίτης) 45, 126, 147
 Ἀθανάσιος Πάριος 19, 53, 94
 Ἀλέξανδρος Λαυριώτης 126, 128
 Ἀλέξανδρος Μέγας 59, 62
 Ἀντώνιος Μέγας 42, 48, 52, 126, 147
 Ἀρχάδιος Βατοπεδινός 78
 Ἀρχᾶς Ἑμ. 53
 Ἀρσένιος ἡγούμενος Χιλανδαρίου 34
 Αὐγουστῖνος (ἅγιος) 94
 Βακρατσᾶς Σ. Ἰ. 75
 Βαρλαάμ 55
 Βατάτζης Ἰωάν. 18, 20, 45
 Βέης Ν. 75, 76
 Βενιαμίν μοναχός 144
 Βεντούρης Κων/νος 57
 Βλεμμύδης Νικηφόρος 20, 46, 99
 Βουκασῖνος (Βουλκασιανός) κρᾶλης 21, 37, 46, 50, 55
 Γαβριήλ ἱερομόναχος 143
 Γαλακτίων 20, 46, 53, 99
 Γεράσιμος Μικραγιαννανίτης 126, 127
 Γεράσιμος μοναχός 22, 29, 30, 49
 Γεωργάρας Ν.Γ. 75
 Γεώργιος ἐκ Σισανίου 146
 Γιαννόπουλος Β.Ν. 53
 Γκίνης Δ. 126
 Γλαβίνας Ἀπ. Ἀθ. 54
 Γρηγόριος ἱερομόναχος ἐκ Καστορίας 143, 151
 Γρηγόριος Παλαμᾶς 33, 126
 Γρηγόριος Πάτριος 54, 61, 62, 78
 Γρηγόριος Σιμωνοπετρίτης 54, 72
 Γρηγόριος Σιναΐτης 33
 Γριτσόπουλος Τ. Ἀθ. 56, 126
 Δαμασκηνός Ἰωάννης 94
 Δανιήλ Δανιηλίδης 133, 134
 Δανιήλ (προφήτης) 42
 Δαπόντες Καيسάρης 28, 29, 54, 57, 58, 59, 61, 62, 75, 103, 127
 Δημήτριος Μυροβλύτης (ἅγιος) 40
 Διονύσιος Σιμωνοπετρίτης 132
 Δουκάκης Κ. 54, 61, 78
 Δουσάν Στέφανος (τσάρος) 23, 33, 34, 53, 55
 Ἐλένη σύζυγος Δουσάν 34
 Εὐδόκιμος Ξηροποταμηνός 75
 Εὐλόγιος Κουρίλας Λαυριώτης 126
 Εὐθύμιος Μέγας 45, 52
 Εὐθύμιος (πνευματικός) 18, 24, 27, 28, 73
 Εὐστρατιάδης Σωφρ. 60, 61, 78, 84, 109, 124, 126, 127, 128, 136
 Ζαχαρίας ἱερομόναχος 144
 Ζολώτας Γ. 76
 Ἡσαΐας μοναχός 22, 24, 27, 30, 32, 34, 36, 37, 38, 39, 40, 51, 54, 55, 60, 81, 124, 125, 160
 Θεόκλητος Διονυσιάτης 84
 Θεόκλητος Καρατζᾶς Βυζάντιος (Καυσοκαλυβίτης) 101, 125, 126
 Θεωνᾶς, ἱερομόναχος 132
 Ἰάκωβος (ἐπίσκ. Σίδης) 132
 Ἰάκωβος Νεασκητιώτης 101, 105, 106, 108, 110, 111, 127, 128
 Ἰερόθεος Μωραΐτης 57
 Ἰερώνυμος Σιμωνοπετρίτης 27, 28, 50, 54, 61, 84, 94, 100, 101, 102, 103, 104, 105, 106, 108, 124, 125, 126, 127, 128, 132, 133
 Ἰννοκέντιος Γ' (πάπας) 32
 Ἰουστῖνος Σιμωνοπετρίτης 84, 125, 126, 141, 143
 Ἰωακείμ Σιμωνοπετρίτης 132, 133
 Ἰωάννης Λέσβιος 155, 163, 164
 Ἰωάννης (ἐπίσκ. Μύρων) 126
 Ἰωαννίκιος (ἅγιος) 36
 Ἰωαννίκιος Καρατζᾶς (πατρ. Κων/λεως) 59
 Ἰωάσαφ (ἅγιος) 55
 Ἰωάσαφ Διονυσιάτης 133
 Καβάσιλας Κων/νος 20, 46, 53, 99
 Καραγιαννόπουλος Ἰ.Ε. 55
 Κεραμεύς Δανιήλ 61
 Κεχαγιόγλου Γ. 76
 Κοσμᾶς ὕμνογράφος 95
 Κοψίδης Ρ. 143
 Κύριλλος Α' Λούκαρης 18, 23, 28, 36, 39, 53
 Κύριλλος Ε' Καράκαλος (πατρ. Κων/λεως) 59
 Κύριλλος προηγούμενος Λαυριώτης 101, 111, 112, 126
 Κωνσταντινίδης Ι.Χ. 53

Λάμπρος Σπυρίδων 18, 53, 54, 75, 78, 126, 127
 Λάσκαρης Θεόδωρος 18, 20, 99
 Λάσκαρης (Νέος) Θεόδωρος 20, 45, 99
 Λαυρέντιος Ἀσιμοπετρίτης 132, 136
 Λεόντιος μοναχός 53
 Λιβάνιος 38, 51
 Λῶτος Δημ. 136
 Μαγδαληνή Μαρία 27, 50, 54, 82, 84, 103, 124, 125, 160
 Μακάριος (ἀγιογράφος) 142, 143, 149
 Μακρῆς Σπ. 54
 Μαμαλάκης Ἰ. 18, 53, 54
 Μανούσας Μ. 126, 127
 Μάξιμος Καυσοκαλυβίτης 26, 38, 54, 72, 126, 147
 Μαργκούνιος Μ. 61, 78
 Μάρκελλος ὁσιος 104
 Ματθαῖος Βρεσθένης 54
 Ματθαίου Ἰωάννης 146
 Ματθαῖος (πατρ. Ἀλεξανδρείας) 59
 Ματθαίου Β. 95
 Ματσούκας Ν. 94
 Μαυροκορδάτος Ἰωάννης 58, 77
 Μαυροκορδάτος Κων/νος 57, 58, 77
 Μαυρομάτης Νεόφυτος 57
 Μεθόδιος ἱερομόν. Ἡλιοπολίτης 133
 Μελέτιος (ἅγιος) ὁμολογητής 20, 46, 99
 Μελέτιος ἱστορικός 26, 27, 45, 54
 Μελέτιος μητροπ. Ἀθηνῶν 54
 Μελέτιος (πατρ. Ἱεροσολύμων) 57, 59
 Μητροφάνης ζωγράφος 144
 Μιχαήλ Ἀντωριανός πατριάρχης 20, 45, 99
 Μουστάκας Χρυσόστομος 143
 Μπάρσκυ Βασίλειος Γρηγορόβιτς 17, 53
 Μπερεκέτης Πέτρος 134
 Μυλωνᾶς Π. 160
 Μωυσῆς μοναχός 127, 136
 Νεκτάριος ἱεροδ. Σιμοπετρίτης 133
 Νέμανια Στέφανος 32, 33
 Νεόφυτος ἡγούμενος Σιμωνοπετρίτης 82, 100, 127, 163
 Νεόφυτος Καυσοκαλυβίτης 27, 54, 126
 Νεῖλος ὁ Μυροβλύτης 126, 147
 Νήφων ὁσιος 51, 54
 Νικηφόρος Χῖος 19, 22, 24, 27, 28, 40, 53, 60, 81, 84, 94, 124
 Νικόδημος Ἀγιορείτης 54, 60, 61, 78, 81, 82, 83, 84, 96, 101, 104, 105, 108, 109, 110, 111, 125, 127
 Νικόλαος Δοχειαρίτης 132
 Νικόλαος πρωτοψάλτης Σμύρνης 133, 134
 Νοταρᾶς Μακάριος μητροπ. Κορίνθου 19, 53, 81, 84, 94
 Ευπόλητος Γεώργ. 59

Οὐγγλεσης Ἰωάννης 17, 18, 19, 20, 21, 23, 24, 26, 27, 28, 29, 30, 31, 32, 34, 36, 37, 38, 39, 46, 48, 50, 51, 53, 54, 61, 72, 81, 82, 160, 162, 163
 Οὔρος Στέφανος (τσάρος) 23, 53
 Οὐσπένσκυ Πορφύριος 17, 18, 19, 23, 29, 53
 Παῖσιος (πατρ. Κων/λεως) 59
 Παλαιολόγος Μιχαήλ (αὐτοκράτωρ) 18, 28, 73
 Παπαδόπουλος-Κεραμεύς Ἀ. 75
 Παπαδόπουλος Χρυσόστ. (ἀρχιεπίσκοπος) 127
 Παπαστράτου Ντ. 159
 Παρθένιος (πατρ. Ἱεροσολύμων) 59
 Πασχάλης Δ.Π. 75
 Πάσχος Π.Β. 81, 101
 Παῦλος (πατρ. Κων/λεως) 127
 Πέτρος Πελοποννήσιος 134
 Πολίτης Α. 78, 126, 127, 136
 Ρακοβίτζα Μιχαήλ 57
 Ραφαήλ ἱεροδιδ. Καυσοκαλυβίτης 101, 104, 126
 Ρίζος Ἰακωβάκης 59
 Ρωμανός (αὐτοκράτωρ) 70
 Σάββας (ἅγιος) 45, 52
 Σάββας (ἅγιος, σέρβος) 34
 Σάββας (μοναχός Μ. Ἀγ. Διονυσίου) 48, 49
 Σάββας (μοναχός, σέρβος) 32, 33
 Σάβας Κ. 54, 76, 77, 126, 136
 Σακελλίων Ἰ. 137
 Σεραφεῖμ Φαναριοφασάλων (ἱερομάρτυς) 133
 Σκουβαράς Β. 126
 Σμυρνάκης Γ. 18, 23, 53, 125
 Σούλης Γ. 55
 Σουλογιάννης Εὐθ. 54, 57, 75, 77, 78, 127
 Στέφανος (βασιλεὺς Σέρβων) 32, 33
 Στάθης Γρ. Θ. 99, 136, 137
 Στυλιανός (ἅγιος, Παφλαγών) 128
 Συμεών (ἅγιος) 17, 26
 Σύλβεστρος (πατρ. Ἀντιοχείας) 59
 Συνέσιος Ψύχας Σταυρονικητιανός 134
 Σφυρόερας Β. 75, 76, 125
 Σωφρόνιος (μοναχός, ἀγιογράφος) 142, 151
 Ταρνανίδης Ἰ. 17, 53, 55, 124, 125
 Ταχιάος Ἀ.-Α. 55
 Φιλόθεος Κόκκινος πατριάρχης 34, 126
 Φλωρεντῆς Χρ. (διάκονος) 78
 Φιρφιρῆς Διονύσιος (διάκονος) 134
 Φουσάρας Γ. 77
 Χαλκοκονδύλης Λαόνικος 37, 39, 54, 55
 Χαριτόπουλος Μανουήλ 20, 46, 99
 Χατζηγιακουμῆς Μαν. 136
 Χρυσόγονος Γ. 57
 Ψευδο-Διονύσιος Ἀρεοπαγίτης 37

Branković D. 36
Branković V. 55
Darrouzès P.J. 55
Halkin Fr. 54, 61
Kašić D. 19, 23, 24, 36, 53, 54, 55
Kisas S. 55
Legrand Em. 75, 76
Lemerle P. 23, 53
Mihaljčić R. 55

Miklošich 23, 53
Mitsakis K. 93
Mošin V. 54, 55
Müller J. 23, 53
Nastase D. 55
Novaković St. 55
Oikonomidēs N. 53
Ostrogorski G. 53, 54
Patinot J. 54

Petit L. 75, 84
Radojčić Sp. 55
Radunović V. 37, 55
Škrivanić G. 55
Snegarov Iv. 53
Soloviev A. 23, 53, 55
Strunk O. 136
Subotić G. 55
Trifunović D. 55

ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΕΣ

- Γεομ. Ίουστίνος* : 6, 13, 14, 16, 20, 24, 25, 34, 35, 36, 37, 38, 39, 41, 42, 43, 44, 45, 46, 47, 48, 52, 56, 57, 60, 61, 62
Γεομ. Συμεών : 33
ΚΕΔΑΚ : 10, 27
Κ. Μανώλης : 1, 18, 26, 59, 64, 65, 66, 67, 68, 69, 70, 71, 72, 73, 74, 75, 77, 78, 79, 80
Κ. Πασχαλίδης : Έξωφυλλο, 3, 4, 7, 9, 15, 21, 23, 30, 31, 32, 49, 50, 51, 53, 54, 55, 63
Γρ. Θ. Στάθης : 2, 11, 29
Δ. Τλούπας : 5, 22, 40
Μ. Χατζηγιακουμής : 28
British Library : 58, 76
Figaro Magazine : 19

Ο χάρτης του Άγ. Όρους τής σ. 14, φιλοτεχνήθηκε από τον ζωγράφο Παύλο Σάμιο (1976).

